เอกสารเพิ่มเติม

เอกสารเพิ่มเติม

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

1. วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและทิศทางการจัดการสารเคมีในระดับสากลและในประเทศไทย
2. โครงการ การศึกษาเชิงเปรียบเทียบกฎหมายควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในสหภาพยุโรปและประเทศไทย
3. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535
4. รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและทิศทางการจัดการสารเคมี ในระดับสากลและในประเทศไทย

(ปรับปรุงครั้งที่ 2)

สุจิตรา วาสนาดำรงดี และ วลัยพร มุขสุวรรณ
ศูนย์ความเป็นเลิศแห่งชาติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
และของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. บทนำ

การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้ความต้องการใช้สารเคมีเพิ่มมากขึ้นในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคบริการ รวมทั้งภาคครัวเรือนและชุมชน สิ่งของเครื่องใช้ที่มนุษย์สร้างขึ้นในปัจจุบันเกือบทั้งหมดจึงมีสารเคมีเป็นองค์ประกอบหรือผ่านกระบวนการผลิตที่ใช้สารเคมีต่างๆ เช่น เคมีภัณฑ์ สิ่งทอ ยา เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด

จากประโยชน์ใช้สอยที่หลากหลายของสารเคมี ทำให้ความต้องการใช้สารเคมีเพิ่มมากขึ้นและส่งผลให้การค้าและการลงทุนในอุตสาหกรรมเคมีเติบโตอย่างมากจนเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมาก โดยมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมเคมีทั่วโลกได้เพิ่มขึ้นจาก 1,500 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปีค.ศ. 1998 เป็น 2,245 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปีค.ศ. 2004 (OECD, 2008)[1] แม้สารเคมีจะมีประโยชน์ใช้สอยมากมายและได้ช่วยให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ แต่สารเคมีก็ได้สร้างผลกระทบและความเสียหายต่อสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อมเช่นกันโดยผลกระทบของสารเคมีเกิดขึ้นได้ตลอดวงจรชีวิตของสารเคมี ตั้งแต่การผลิต การนำเข้า การส่งออก การใช้และการกำจัดกากของเสียที่เกิดขึ้น ดังเช่นกรณีการตกค้างยาวนานของสารอันตรายที่ย่อยสลายได้ยาก เช่น สารพีซีบี ดีดีที ไดออกซิน เป็นสาเหตุของการเสียชีวิต การเจ็บป่วยและความพิการแต่กำเนิดของมนุษย์และสัตว์ และกรณีการแพร่กระจายของสารอันตรายในผลิตภัณฑ์ (chemicals in products) โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภค (consumer products) เช่น สารตะกั่วในของเล่นเด็กที่นำเข้ามาจากประเทศจีน สารเสริมสภาพพลาสติก (plasticizer) ในบรรจุภัณฑ์พลาสติก สารหน่วงการติดไฟ (flame retardants) ในเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

ด้วยหลักฐานการค้นพบการปนเปื้อนของสารอันตรายในอาหาร ผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น มะเร็ง หอบหืด และปัญหามลพิษที่เกิดจากการใช้สารเคมีที่เพิ่มขึ้น ทำให้ภาคส่วนต่างๆ เริ่มตระหนักถึงภัยอันตรายจากสารเคมีและเรียกร้องให้ภาครัฐเข้ามาควบคุมดูแลการผลิตและการใช้สารเคมีให้เข้มงวดมากขึ้น อย่างไรก็ดีเมื่อมีการทบทวนระบบและกลไกการจัดการสารเคมีของภาครัฐ กลับพบว่า ระบบกฎหมายและระบบข้อมูลสารที่ใช้กันอยู่นั้นไม่สามารถตามทันจำนวนสารเคมีที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมีที่ใช้กันอยู่ไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการควบคุมและจัดการสารเคมี ส่งผลให้หน่วยงานของรัฐในหลายประเทศเริ่มปรับปรุงและยกเครื่องระบบการจัดการสารเคมีขนานใหญ่ ดังจะเห็นได้จากกรณีการ

[1] แม้ประเทศที่พัฒนาแล้ว (ประเทศสมาชิก OECD) ยังคงเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของสารเคมีโดยมีสัดส่วนการผลิตรวมร้อยละ 77.5 ในปีค.ศ. 1998 แต่จากการที่บริษัทข้ามชาติได้หันไปลงทุนในอุตสาหกรรมเคมีในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจีนและอินเดียเพิ่มมากขึ้น OECD จึงคาดการณ์ว่า สัดส่วนการผลิตสารเคมีในประเทศสมาชิก OECD จะลดลงเหลือร้อยละ 62.7 ในปีค.ศ. 2030

ออกกฎหมาย REACH ของสหภาพยุโรป การปรับปรุงกฎหมายและระบบข้อมูลสารเคมีในแคนาดา และมลรัฐหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา รวมทั้งการผลักดันให้เป็นทิศทางการจัดการสารเคมีในระดับสากลผ่านองค์กรและเวทีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น IFCS และ SAICM

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและทิศทางของการจัดการสารเคมีในระดับสากล เพื่อเปิดประเด็นให้หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมอภิปรายถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาของประเทศว่าได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือไม่เพียงใด และทิศทางการจัดการสารเคมีในอนาคตของประเทศไทยควรจะเป็นในแนวทางใด

ในส่วนถัดไป จะชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการของแนวคิดและนโยบายการจัดการสารเคมีและวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการจัดการสารเคมีในประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่นและไทย เทียบกับแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) และนำเสนอบทวิเคราะห์และข้อเสนอต่อทิศทางการจัดการสารเคมีของไทย [2]

2. พัฒนาการของแนวคิดและนโยบายการจัดการสารเคมี

หากมองย้อนกลับไปพิจารณาความพยายามในการจัดการสารเคมีในอดีตจนถึงปัจจุบัน จะพบว่าแนวคิดการจัดการสารเคมีในประเทศต่างๆ ได้มีวิวัฒนาการและปรับเปลี่ยนมาเป็นลำดับ แม้เนื้อหาและช่วงเวลาจะแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ แต่หากพิจารณาในภาพรวมจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สามารถจำแนกพัฒนาการของแนวคิดและนโยบายการจัดการสารเคมีออกเป็น 5 ยุค (Geiser, 2005; 2007) ดังต่อไปนี้

ยุคแรก (ทศวรรษที่ 1930-1950) เป็นช่วงที่เริ่มมีการพัฒนาอุตสาหกรรมเคมี องค์ความรู้เกี่ยวกับอันตรายและผลกระทบของสารเคมีในช่วงนั้นยังมีอยู่น้อยมาก ภาครัฐยังมิได้กำหนดกฎเกณฑ์ กฎระเบียบเกี่ยวกับสารเคมีมากนัก ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงใช้วิธีทิ้งกากของเสียเคมีลงสู่สิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะแหล่งน้ำสาธารณะโดยเชื่อว่ากระแสน้ำจะช่วยเจือจางความเป็นพิษของกากของเสีย ในระยะนี้ จึงยังไม่มีนโยบายจัดการสารเคมีที่กำหนดจากภาครัฐ หากเป็นวิถีปฏิบัติของผู้ประกอบการใน**การกำจัดกากของเสียและการทำให้สารเคมีเจือจางตามธรรมชาติ (Disposal and dilution)**

ยุคที่สอง (ทศวรรษที่ 1960-1970) เมื่อปัญหามลพิษจากการปลดปล่อยสารเคมีและกากของเสียเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นและส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของคนงานและประชาชนในพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐจึงผลักดันให้ภาคเอกชนทดสอบความเป็นอันตรายของสารเคมีต่อสุขภาพและพัฒนาเทคโนโลยีในการบำบัดมลพิษและของเสีย เช่น ถังพักตะกอน วิธีการปรับค่าความเป็นกรด-ด่าง เครื่องกรองและเครื่องระบายอากาศ เป็นต้น ในช่วงทศวรรษที่ 1960 เริ่มมีการกำหนดนโยบายด้านสารเคมีที่ใช้ในอาหาร สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและผลิตภัณฑ์ยาเนื่องจากเป็นกลุ่มสารเคมีที่สัมผัสกับมนุษย์โดยตรง นโยบายเหล่านี้ได้นำไปสู่การกำหนดมาตรฐานและการจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลให้การผลิตและการใช้สารเคมีอยู่ในมาตรฐานที่กำหนด ต่อมาในช่วงต้นทศวรรษที่ 1970 เริ่มมีการปรับเปลี่ยนนโยบายในสหรัฐอเมริกาโดยได้มีการประกาศใช้กฎหมายที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการประกอบอาชีพ ได้แก่ Occupational Health and Safety Act, Clean Air Act, และ Clear Water Act และเริ่มมีการก่อตั้งหน่วยงานกำกับดูแล การสนับสนุนงานวิจัย และการออกมาตรฐานควบคุมมลพิษ ทำให้ผู้ประกอบการต้องพยายามลดระดับการปลดปล่อยสารมลพิษออกสู่อากาศและ

[2] สารเคมีอยู่ในบทความวิเคราะห์นี้ส่วนใหญ่จะเน้นสารเคมีอุตสาหกรรม (Industrial chemicals) ที่ใช้ในกระบวนการผลิตและบรรจุในผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยไม่รวมสารเคมีที่มีกฎหมายควบคุมสารเคมีเฉพาะ เช่น ผลิตภัณฑ์ยา เครื่องสำอาง สารปรุงแต่งในอาหาร ยาฆ่าแมลง แม้จะมีความทับซ้อนในการควบคุมสารเคมีบางตัว

น้ำและการบำบัดและกำจัดกากอุตสาหกรรมให้อยู่ในมาตรฐานที่กำหนด เราจึงเรียกยุคที่สองนี้ว่าเป็นยุคของ **นโยบายที่เน้นการบำบัดของเสียและการควบคุมมลพิษที่เกิดขึ้น (Waste treatment and pollution control)**

ยุคที่สาม (ทศวรรษที่ 1980-1990) เมื่อความรู้เกี่ยวกับอันตราย ความเสี่ยง การปนเปื้อนและผลกระทบของสารเคมีบางชนิดเริ่มปรากฏมากขึ้น รัฐบาลและภาคส่วนต่างๆ จึงหันมาเน้นการลดการผลิตและการใช้สารเคมีอันตราย จึงเรียกยุคที่สามนี้ว่าเป็นยุคของ**นโยบายที่เน้นการควบคุมสารอันตราย (Toxics policy)** แนวทางนี้จึงมีลักษณะของการควบคุมป้องกันที่ต้นเหตุ ณ แหล่งกำเนิดของมลพิษ แตกต่างจากยุคที่สองที่มีลักษณะของการตามแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ

ในยุคที่สามนี้ ภาครัฐได้ออกกฎหมายควบคุมสารอันตราย เช่นในสหรัฐอเมริกา ได้มีการออกกฎหมาย Toxics Substances Control Act, Federal Hazardous Substances Act และ Asbestos Hazard Emergency Response Act สหภาพยุโรปได้ออก Directive 67/548/EEC (Dangerous Substances Directive) รวมทั้งการเกิดขึ้นของอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสารเคมี เช่น พิธีสารมอนทรีออลว่าด้วยสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน (Montreal Protocol on Substances That Deplete the Ozone Layer) ซึ่งเน้นการควบคุมสาร CFC (Chlorofluorocarbons) ที่ทำลายชั้นโอโซนในบรรยากาศ และความพยายามผลักดันให้มีการควบคุมสารเคมีที่มีพิษตกค้างยาวนานและสะสมในไขมันของคนและสัตว์ อันเป็นที่มาของอนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants, POPs)

แม้การจัดการสารเคมีในยุคที่สามนี้เป็นการป้องกันปัญหามลพิษและของเสียที่จะเกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีอันตราย แต่ด้วยลักษณะการควบคุมเป็นรายสารเคมี (chemical-by-chemical regulations) โดยภาครัฐจะต้องทำการรวบรวมและประเมินความเสี่ยง (risk assessment) ของสารที่ใช้กันอยู่ที่พบว่าเป็นอันตราย เพื่อพิจารณาการออกกฎระเบียบควบคุมสารนั้น ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ภาระการพิสูจน์ความเสี่ยงของสารนั้นตกอยู่กับหน่วยงานผู้รับผิดชอบซึ่งต้องใช้ทรัพยากรทั้งบุคลากร งบประมาณและเวลาอย่างมากในการรวบรวมข้อมูล ทดสอบและประเมินความเสี่ยงของสารนั้นตามกระบวนการที่กำหนดไว้ การไม่สามารถเรียกขอข้อมูลสารเคมีเพิ่มเติมจากผู้ผลิตได้ยังเป็นอุปสรรคต่อการประเมินความเสี่ยง อีกทั้ง มาตรการควบคุมสารเคมีที่กำหนดขึ้นส่วนใหญ่มิได้คิดถึงทางเลือกหรือสารเคมีที่จะมาทดแทนสารอันตรายที่ถูกควบคุมดังกล่าว

นโยบายการจัดการสารเคมีในยุคที่สามจึงยังคงมีลักษณะตามแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (problem-based approach) (แม้จะเริ่มหันมามองที่ต้นเหตุของปัญหามากขึ้น) ก้าวไม่ทันกับจำนวนสารเคมีที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกวันและไม่สามารถผลักดันให้ภาคอุตสาหกรรมผลิตและใช้สารเคมีที่มีความปลอดภัยมากขึ้นได้

ยุคที่สี่ (ทศวรรษที่ 2000 เป็นต้นมา) ด้วยความตระหนักถึงจุดอ่อนของนโยบายการจัดการสารเคมีที่ผ่านมาที่ไม่สามารถสร้างหลักประกันการพัฒนาที่ยั่งยืนและการขาดแคลนข้อมูลความเสี่ยงและความปลอดภัยของสารเคมี ผู้กำหนดนโยบายในประเทศที่พัฒนาแล้วจึงได้พยายามยกเครื่องระบบการจัดการสารเคมีโดยปรับเปลี่ยนจากระบบการควบคุมสารเคมีเป็นรายสาร (chemical-by-chemical regulations) สำหรับสารเคมีที่พบหลักฐานหรือสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีความเป็นอันตรายอย่างมาก มาเป็นระบบการรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารเคมีทั้งหมดที่มีการผลิตและใช้อยู่ในท้องตลาด เพื่อให้ภาครัฐมีข้อมูลสารเคมีที่เพียงพอต่อการตัดสินใจ และเพื่อให้หน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ สามารถติดตามการจัดการความปลอดภัยของสารที่ใช้กันอยู่ทั้งหมดได้ และเป็นกลไกที่จะขับเคลื่อนการวิจัยคิดค้นสารเคมีที่มีความปลอดภัยมากขึ้นเพื่อทดแทนสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกควบคุมการผลิตและการใช้อย่างเข้มงวด

ตัวอย่างความพยายามที่จะพัฒนาระบบการจัดการสารเคมี ได้แก่ โครงการตรวจสอบสารเคมีที่มีการผลิตสูง (High Production Volume (HPV) Chemical Challenge) ในสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นโครงการเชิงสมัครใจ โดยให้ผู้ผลิตสารเคมีพัฒนาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นอันตรายของสารเคมีที่มีปริมาณการใช้สูงสุด 2,000 รายการ ด้านรัฐบาลแคนาดาก็ได้ออกกฎระเบียบกำหนดให้หน่วยงานจัดหมวดหมู่รายชื่อสารเคมีที่ใช้ในประเทศโดยได้มีการตรวจสอบข้อมูลสารเคมีกว่า 23,000 รายการซึ่งยังไม่ได้มีการประเมินความเสี่ยงมาก่อน และพบว่า มีสารเคมีกว่า 4,300 รายการที่จะต้องมีการประเมินความเสี่ยงอย่างละเอียดต่อไป

ความพยายามในการยกเครื่องระบบการจัดการสารเคมีที่เด่นชัดที่สุด คือ ความพยายามของสหภาพยุโรปในการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสารที่ใช้กันอยู่มากกว่า 40 ฉบับเข้าไว้ด้วยกันด้วยการออกกฎหมายที่เรียกอย่างย่อว่า "REACH"[3] ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ผลิตและผู้ใช้สารที่ใช้กันอยู่ในตลาดประมาณ 30,000 รายการจะต้องจดทะเบียนและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต การใช้ ความเป็นอันตรายและโอกาสการรับสัมผัส และหากเป็นสารเคมีที่ถูกกำหนดให้เป็นสารเคมีที่ต้องระวังเป็นอย่างยิ่ง (substances of very high concern) ผู้ใช้จะใช้สารได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่อย่างชัดแจ้งแล้วเท่านั้น

ศาสตราจารย์ ดร. Ken Geiser จาก University of Massachusetts Lowell เรียกนโยบายการจัดการสารเคมีในยุคที่สี่นี้ว่า **นโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ (Chemicals policy)** ซึ่งถือว่าเป็นการดำเนินนโยบายในเชิงรุก (proactive) เนื่องจากนโยบายนี้ได้ผลักดันให้ผู้ผลิตและผู้ใช้สารเคมีต้องย้อนกลับมาดูว่าสารเคมีที่ซื้อขายในตลาดนั้นได้ถูกนำไปใช้อย่างไรและมีอันตรายหรือความเสี่ยงต่อผู้ใช้ (คนงานและผู้บริโภค) มากแค่ไหน นอกจากนี้ การจัดประเภทและจัดกลุ่มสารเคมีโดยพิจารณาจากข้อมูลความเป็นพิษและความเป็นอันตรายของสารเคมีเพื่อกำหนดระดับความเข้มงวดในการควบคุมดูแล (แทนการรอผลวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงของสารเคมีทีละตัวเหมือนยุคก่อน) ยังเป็นการเพิ่มอุปสงค์หรือความต้องการสารเคมีที่มีความปลอดภัยมากขึ้นให้กับตลาด ส่งผลให้ผู้ผลิตสารเคมีมีแรงจูงใจมากขึ้นในการวิจัยและพัฒนาสารหรือสิ่งทดแทน

นโยบายการจัดการสารเคมีในยุคที่สี่จึงเป็นผลของการปรับเปลี่ยนแนวคิดการจัดการสารเคมีจากการตามแก้ปัญหา (Problem-based approach) มาเป็นการมุ่งแสวงหาทางออก (Solution-focused approach) ที่ต้นทางของสารเคมีโดยผลักดันให้มีการออกแบบคิดค้นสารเคมีที่มีความปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (Geiser, 2005; 2007)

ยุคที่ห้า (ในปัจจุบันและอนาคต) แม้นโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ (Chemicals policy) จะช่วยเพิ่มความปลอดภัยของสารเคมีมากขึ้น แต่หากกระบวนการนำสารเคมีนั้นไปใช้ผลิตสินค้ามิได้คำนึงถึงผลกระทบสิ่งแวดล้อมตลอดวงจรผลิตภัณฑ์ เช่น ยังต้องใช้พลังงานสูงในการผลิต การใช้ การรีไซเคิลและการกำจัดผลิตภัณฑ์ เศษซากที่เหลือมิได้ถูกทำให้ย่อยสลายได้ง่ายโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างสารเคมีที่ปลอดภัยแต่เพียงอย่างเดียวก็จะไม่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ศาสตราจารย์ ดร. Ken Geiser จึงเสนอว่า นโยบายที่ต่อจากนโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ คือ **นโยบายเน้นการจัดการวัสดุ (Materials policy)** ซึ่งมีแนวทางการจัดการที่คล้ายกับนโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ กล่าวคือ เป็นการจัดการวัสดุที่ครอบคลุมวัสดุทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตสินค้าและต้องจัดลำดับความสำคัญของวัสดุ โดยกำหนดเงื่อนไขลักษณะการใช้งาน วิธีการประหยัดทรัพยากรและพลังงาน วิธีการรีไซเคิลและการถอดแยก และแนวปฏิบัติการจัดการวัสดุและเศษซากอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

[3] ชื่อเต็ม Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council concerning the Registration, Evaluation, Authorization and Restrictions of Chemicals ประกาศเป็นกฎหมายปลายปี พ.ศ. 2549 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2550 เป็นต้นมา

หากเทียบกับนโยบายการจัดการสารเคมีที่คัดเลือกสารเคมีที่ปลอดภัยจากการประเมินและจัดลำดับสารเคมีตามลักษณะความเป็นอันตรายของสารนั้น การประเมินและจัดลำดับความสำคัญของวัสดุพิจารณาจากประเภทการใช้งาน เช่น ผลิตภัณฑ์ประเภทใช้แล้วทิ้งควรจะใช้วัตถุดิบที่ย่อยสลายง่าย เช่น วัตถุดิบจากแป้ง วัสดุที่ต้องการให้มีการรีไซเคิลหรือใช้ซ้ำได้ก็ควรเป็นอลูมีเนียมหรือเหล็ก ส่วนผลิตภัณฑ์ที่เน้นความคงทนก็ควรใช้วัสดุพวกเซรามิคหรือหิน นโยบายการจัดการวัสดุจึงเป็นเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตลอดห่วงโซ่มูลค่า (value chain) ของอุตสาหกรรมการผลิต ตั้งแต่ระดับต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ นโยบายดังกล่าวจึงเกี่ยวโยงกับเรื่องการใช้สารเคมีและการใช้พลังงานในกระบวนการผลิตวัสดุ การออกแบบให้สามารถนำเศษวัสดุที่เหลือจากกระบวนการผลิตและการใช้มาใช้ใหม่หรือรีไซเคิลอย่างคุ้มค่าที่สุดและกระบวนการกำจัดที่สามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติโดยไม่เหลือสารพิษตกค้างในสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบัน ประเทศอุตสาหกรรม เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมัน เนเธอร์แลนด์ ญี่ปุ่น ก็ได้เริ่มมาตรการและแนวนโยบายของรัฐที่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการวัสดุ อาทิ กลุ่มประเทศสหภาพยุโรปได้ออกมาตรการให้รถยนต์ในกลุ่มประเทศยุโรปต้องประกอบไปด้วยชิ้นส่วนที่สามารถใช้ซ้ำ (reuse) หรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (recovery) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 โดยน้ำหนักภายในวันที่ 1 มกราคม 2549 ประเทศอิตาลีห้ามซื้อขายภาชนะบรรจุอาหารที่ผลิตจากพลาสติกที่ไม่ย่อยสลาย การออกมาตรการและนโยบายของรัฐยังเป็นแรงผลักดันให้ภาคอุตสาหกรรมวิจัยและพัฒนาและผลิตวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น การพัฒนาพลาสติกชีวภาพย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (biobased biodegradable plastic) ซึ่งเป็นนวัตกรรมของวัสดุที่เกิดจากความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีชีวภาพผนวกกับเทคโนโลยีวัสดุศาสตร์[4]

ความสำเร็จของนโยบายการจัดการวัสดุอยู่ที่มาตรการสร้างแรงจูงใจให้เกิดอุปสงค์และอุปทานต่อวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยรัฐต้องให้การสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในช่วงเริ่มต้นเพื่อให้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสินค้าที่ใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสามารถแข่งขันกับสินค้าทั่วไปในตลาดได้

จะเห็นได้ว่า กรอบแนวคิดที่ใช้ในการกำหนดนโยบายและกฎหมายด้านการจัดการสารเคมีของโลกนั้นได้มีวิวัฒนาการจากแนวคิดในช่วงแรกที่เน้นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ (Problem-based approach) (ยุคที่ 1-3) มาเป็นการมุ่งแสวงหาทางออก (Solution-focused approach) (ยุคที่ 4-5) เพื่อนำไปสู่การออกแบบคิดค้นสารเคมีและวัสดุที่มีความปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

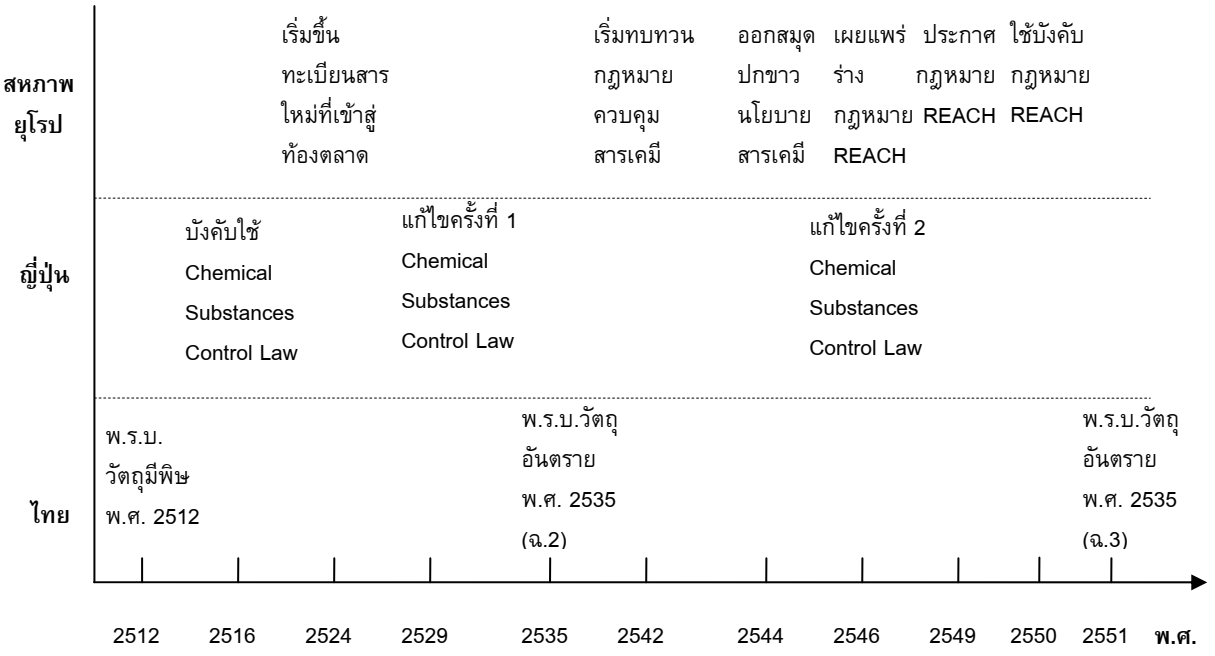
หากย้อนกลับมาพิจารณาบริบทของประเทศไทย นโยบายการจัดการสารเคมีของประเทศไทยจัดอยู่ในยุคใดของพัฒนาการของแนวคิดการจัดการสารเคมีของโลก เมื่อพิจารณาความเป็นมาของกฎหมายที่เกี่ยวข้องพบว่า ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสารเคมีอันตรายที่เรียกว่า พระราชบัญญัติวัตถุมีพิษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 จากนั้นมีการปรับปรุงแก้ไขด้วยเหตุผลที่ว่ามีการนำวัตถุอันตราย มาใช้ในกิจการประเภทต่างๆ เป็นจำนวนมาก และวัตถุอันตรายบางชนิดอาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงแก่ บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์และสิ่งแวดล้อมได้ กฎหมายที่ใช้ควบคุมวัตถุอันตรายในขณะนั้นก็มีอยู่หลายฉบับและอยู่ในอำนาจหน้าที่ของหลายกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งกฎหมายเหล่านั้นออกมาต่างยุคต่างสมัยกัน ทำให้มีบทบัญญัติที่แตกต่างกันและยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ ทำให้มีการตราพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ขึ้นเพื่อเป็นกฎหมายหลักของประเทศในเรื่องสารเคมี และได้ขยายขอบเขตการกำกับดูแลให้ครอบคลุมวัตถุอันตรายประเภทต่างๆ และเน้นการจัดระบบบริหารให้มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ผ่านมามีการปรับปรุงแก้ไข

[4] ตัวอย่างเช่น บริษัท NatureWork LLC (US) ประสบความสำเร็จในการผลิตเม็ดพลาสติกชีวภาพในระดับอุตสาหกรรมจากการใช้ข้าวโพดเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตกรดแลคติกและพอลีแลคติคแอซิด (Polylactic Acid หรือ PLA)

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย 2 ครั้ง โดยครั้งแรกแก้ไขเมื่อปี พ.ศ. 2544 เพื่อให้สอดรับกับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี และครั้งที่สองในในปี พ.ศ. 2551

จะเห็นได้ว่าแนวทางการจัดการสารเคมีของไทยตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายเป็นแนวคิดการจัดการสารเคมีในยุคที่สามที่ใช้นโยบายที่เน้นการควบคุมสารอันตราย (Toxics policy) ซึ่งเป็นลักษณะการควบคุมเป็นรายสาร (chemical-by-chemical regulations) ซึ่งไม่สามารถตามทันกับจำนวนสารเคมีที่มีการผลิตและใช้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง กฎระเบียบที่กำหนดขึ้นส่วนใหญ่มิได้คิดถึงทางเลือกหรือสารเคมีที่จะมาทดแทนสารอันตรายที่ถูกควบคุมดังกล่าว

หากเปรียบเทียบพัฒนาการของกฎหมายหลักที่ใช้ควบคุมดูแลสารเคมีในประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป (รูปที่ 1) จะเห็นได้ว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สหภาพยุโรปได้เริ่มทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีทั้งหมดและเริ่มปรับเปลี่ยนแนวคิดและนโยบายการจัดการสารเคมีจากยุคที่สามมาสู่ยุคที่สี่ ซึ่งเป็นการปรับจากนโยบายที่เน้นการควบคุมสารอันตราย (Toxics policy) มาเป็นนโยบายไปสู่นโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ (Chemicals policy) ภายใต้กรอบกฎหมาย REACH ส่วนญี่ปุ่นก็เริ่มปรับปรุงกฎหมายของตนเพื่อรองรับนโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ (Chemicals policy) โดยได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย Chemical Substances Control Law เป็นครั้งที่สองในปีพ.ศ. 2546 ในขณะที่การแก้ไขพ.ร.บ. วัตถุอันตราย ครั้งล่าสุด (ฉบับที่ 3) ที่ประกาศใช้ในปี 2551 มิได้ปรับเปลี่ยนตัวบทกฎหมายเพื่อมุ่งไปสู่นโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ หากแต่เป็นเพียงการแก้ไของค์ประกอบของคณะกรรมการวัตถุอันตรายและข้อปฏิบัติในการดำเนินงานของหน่วยงานผู้รับผิดชอบเท่านั้น

รูปที่ 1 พัฒนาการของกฎหมายหลักที่ใช้ควบคุมดูแลสารเคมีในประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป

3. แรงผลักดันต่อการปรับปรุงหรือปฏิรูปนโยบายการจัดการสารเคมีในต่างประเทศ

ในส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอมูลเหตุหรือแรงจูงใจสำคัญที่เป็นแรงผลักดันให้ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วหันมาปฏิรูปนโยบายการจัดการสารเคมีของตนขนานใหญ่ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานและภาคส่วนของไทยได้นำไปใช้พิจารณาทบทวนนโยบายและระบบการจัดการสารที่ใช้กันอยู่ของไทย

3.1 ความตระหนักถึงข้อจำกัดของนโยบายการจัดการสารเคมีที่ผ่านมา

กระแสความตื่นตัวของภาครัฐในหลายประเทศที่จะปรับเปลี่ยนหรือปฏิรูปนโยบายการจัดการสารเคมีให้ครอบคลุมสารที่ใช้กันอยู่ทั้งหมดนั้นเป็นผลมาจากความตระหนักถึงจุดอ่อนของนโยบายการจัดการสารเคมีที่ผ่านมาที่ทำให้เกิดช่องว่างในเรื่องข้อมูล ความปลอดภัยและเทคโนโลยี และความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาช่องว่างของข้อมูล/ความรู้เกี่ยวกับสารเคมีและการควบคุมสารเคมีอันตรายที่ใช้ในการผลิตสินค้าต่างๆ (Wilson et al., 2006) อธิบายโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

ช่องว่างของข้อมูล (Data gap) ในช่วงห้าสิบปีที่ผ่านมา ประเทศต่างๆ ได้ผลิตและใช้สารเคมีเป็นจำนวนมาก แต่กลับขาดแคลนข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมีและโอกาสการรับสัมผัสสารเคมีเหล่านี้ตลอดวงจรห่วงโซ่อุปทานและระบบเศรษฐกิจโดยรวม แม้สารเคมีบางรายการ เช่น สารโลหะหนักต่างๆ มีการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบอยู่มากและมีการควบคุมโดยหน่วยงานภาครัฐ แต่ยังนับเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนสารเคมีทั้งหมดที่มีอยู่ในท้องตลาด ดังกรณีรายงานการศึกษาของมลรัฐแคลิฟอร์เนียได้ชี้ให้เห็นว่าสารเคมีที่ผลิตและใช้ในสหรัฐอเมริกาที่มีมากกว่า 80,000 สารนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีข้อมูลการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เพียงพอ ในจำนวนนี้ 62,000 สารได้รับอนุญาตให้ใช้ได้โดยมิได้มีการติดตามตรวจสอบถึงผลกระทบของสารเคมีเหล่านี้ อีกทั้ง กว่าร้อยละ 85 ของสารใหม่ที่มีการแจ้งต่อหน่วยงานของรัฐนั้นขาดข้อมูลผลกระทบของสารเคมีต่อสุขภาพ ในขณะที่จำนวนสารเคมีและสารมลพิษที่มีการควบคุมโดยกฎหมายของรัฐรวมกันประมาณ 1,000 รายการเท่านั้น

การขาดข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับความปลอดภัยของสารเคมีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ทำให้เราไม่สามารถประเมินความเสี่ยงของสารเคมีเพื่อจัดลำดับความสำคัญในการควบคุมสารอันตรายและไม่สามารถแน่ใจได้ว่า สารเคมีทดแทนนั้นมีความปลอดภัยกว่าสารเคมีเดิมหรือไม่ การขาดข้อมูลโอกาสที่จะสัมผัสกับสาร (exposures) และข้อมูลการใช้ตลอดห่วงโซ่อุปทาน ทำให้เราไม่สามารถจัดการสารเคมีได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นอุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability Law) และระบบการชดเชยความเสียหายทางสุขภาพของแรงงาน ด้วยเหตุนี้ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นพิษของสารเคมี ผลกระทบต่อสุขภาพ โอกาสการรับสัมผัสและการใช้สารเคมีจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบและความเสี่ยงของสารเคมีต่อสุขภาพมนุษย์และระบบนิเวศ เพื่อนำไปสู่การจัดการสารเคมีที่มีประสิทธิภาพและการผลักดันให้มีการพัฒนาทางเลือกสารเคมีที่มีความปลอดภัยมากขึ้น

ช่องว่างของความปลอดภัย (Safety gap) เนื่องจากผู้ผลิตสารเคมีและผู้ผลิตสินค้ามิได้ถูกกำหนดให้ต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตลอดวงจรผลิตภัณฑ์ ทำให้ไม่มีแรงจูงใจที่จะลดความเป็นอันตรายในระหว่างการผลิต การใช้ หรือการกำจัดสารเคมีและผลิตภัณฑ์ หากไม่มีการขับเคลื่อนจากตลาดหรือผู้บริโภคต่อความต้องการสินค้าที่มีความปลอดภัยมากขึ้นหรือระบบที่กำหนดให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อสินค้าที่ตนผลิตมากขึ้น หน่วยงานภาครัฐจะทำได้เพียงการออกมาตรการควบคุมการใช้และการกำจัดสารเคมีและผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ซึ่งเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ ไม่สามารถออกมาตรการเชิงป้องกันอันเป็นมาตรการเชิงรุกได้

นอกจากนี้ แม้ว่าเราจะสามารถรวบรวมข้อมูลความเป็นพิษของสารเคมีได้ แต่หากระบบการจัดการสารเคมีกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีก่อนออกมาตรการควบคุมสารเคมีใดๆ ในขณะที่ผู้ผลิตซึ่งมีแนวโน้มที่จะไม่ประเมินหรือเปิดเผยความเป็นอันตรายของสารเคมีและสินค้าที่ตนผลิตขึ้น ภาครัฐจะขาดข้อมูลที่ครบถ้วนในการประเมินความเสี่ยงและไม่สามารถออกมาตรการ

กำกับดูแลสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูง ทั้งนี้ ปัญหาความเสี่ยงจากสารเคมีในปัจจุบันมิได้จำกัดอยู่แค่สารเคมีอันตรายที่ใช้ในอุตสาหกรรม (เช่น แอสเบสตอส) หากแต่รวมถึงปัญหาความปลอดภัยของสารเคมีในผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน (Chemicals in products)

<u>ช่องว่างของเทคโนโลยี (Technology gap)</u> สารเคมีทดแทนที่มีการพัฒนาขึ้นมักเกิดจากมาตรการกฎระเบียบของภาครัฐที่ควบคุมการผลิตและการใช้สารเดิมที่พบว่ามีความเป็นอันตรายมาก แต่หากไม่มีข้อกำหนดหรือการควบคุมของภาครัฐ ผู้ผลิตก็ไม่มีแรงจูงใจที่จะวิจัยและพัฒนาสารเคมีให้มีความปลอดภัยมากขึ้นเนื่องจากต้องอาศัยการลงทุนค่อนข้างมากและมีความเสี่ยงทางธุรกิจสูง ด้วยเหตุนี้ ภาครัฐต้องสร้างกฎระเบียบและแรงขับเคลื่อนของตลาดผู้ใช้และผู้บริโภคที่ห่วงใยเรื่องความปลอดภัยของสารเคมี เพื่อผลักดันให้ภาคอุตสาหกรรมหันมาพัฒนาและผลิตสารเคมีที่ปลอดภัยมากขึ้น

3.2 แรงขับเคลื่อนทางการค้า

แรงขับเคลื่อนสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศต่างๆ หันมาทบทวนนโยบายการจัดการสารเคมี คือ การปรากฏขึ้นของกฎหมาย REACH ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบไม่เพียงแต่ประเทศสมาชิก หากแต่รวมถึงประเทศที่เป็นประเทศคู่ค้ากับสหภาพยุโรป เช่น สหรัฐอเมริกา[5] ญี่ปุ่นและจีน ซึ่งได้หันมาทบทวนและปรับเปลี่ยนนโยบายการจัดการสารเคมีของตนให้ทัดเทียมกับกฎหมาย REACH เพื่อที่จะรักษาตลาดในสหภาพยุโรปและขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง

กฎหมาย REACH จึงเป็นกฎหมายที่มีอิทธิพลต่อการจัดการสารเคมีของโลกอย่างมากและเป็นปัจจัยเร่งให้ประเทศต่างๆ ปรับเปลี่ยนนโยบายจากยุคที่สามที่เน้นการควบคุมสารอันตราย (Toxics policy) มาเป็นนโยบายการจัดการสารเคมี (Chemicals policy) ในยุคที่สี่

3.3 แรงขับเคลื่อนของภาคธุรกิจ

นอกจากความพยายามของภาครัฐที่จะปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นแล้ว ยังพบว่าในส่วนของภาคธุรกิจเองก็เริ่มให้ความสนใจกับประเด็นความปลอดภัยของสารเคมีและเป็นตัวผลักดันให้มีการผลิตและใช้สารเคมีที่ปลอดภัยมากขึ้นในระบบห่วงโซ่อุปทานของบริษัท เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่ห่วงใยเรื่องความปลอดภัยของสินค้า ในบางกรณี พบว่า บริษัทผู้ค้าปลีกยักษ์ใหญ่ เช่น Wal-Mart, H&M, Boots, Marks, and Spencer ได้วางแนวนโยบายการจัดการสารเคมีของบริษัทขึ้น เช่น การจัดทำบัญชีรายชื่อสารเคมีควบคุมที่บริษัทผู้ผลิตสินค้าต้องปฏิบัติตาม เช่นเดียวกับความเคลื่อนไหวในกลุ่ม

[5] ความเคลื่อนไหวของสหรัฐอเมริกาจะปรากฏชัดเจนในระดับมลรัฐ เช่น แคลิฟอร์เนีย วอชิงตัน แมสซาชูเซทและเมนที่เริ่มยกร่างกฎหมายการจัดการสารเคมี เช่น มลรัฐแมสซาชูเซทจัดทำกฎหมาย the Act for a Healthy Massachusetts ซึ่งพัฒนามาจากโปรแกรมการลดการใช้สารเคมีอันตราย โดยได้กำหนดให้มีการพัฒนาการประเมินสารเคมีทดแทนและแผนการทดแทนสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูง 10 รายการ ในปี 2549 ผู้ว่าการมลรัฐเมนได้ออกคำสั่งฝ่ายบริหาร (Executive Order) กำหนดให้มีการประเมินนโยบายการจัดการสารเคมีอย่างครอบคลุม เช่นเดียวกับที่ผู้ว่าการมลรัฐมิชิแกนได้ออกคำสั่งฝ่ายบริหารให้มีการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมเคมีสีเขียวขึ้น นอกจากนี้ มลรัฐแคลิฟอร์เนียได้จัดทำโครงการ Green Chemistry Initiative เพื่อกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายเกี่ยวกับการปฏิรูปนโยบายการจัดการสารเคมีในรัฐ

ธุรกิจบริการสุขภาพทั้งผู้ประกอบการโรงพยาบาลและบริษัทผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพก็ได้จัดทำรายชื่อสารเคมีควบคุมให้บริษัทผู้ผลิตปฏิบัติตาม

นอกจากนี้ บริษัทผู้ผลิตสินค้าที่เป็นผู้ใช้ปลายน้ำของสารเคมี เช่น Nike, Herman Miller, Interface, Volvo, S.C. Johnson ก็ได้ดำเนินนโยบายเกี่ยวกับความปลอดภัยของสารเคมีที่ใช้ในกระบวนการผลิตเช่นกัน โดยได้พัฒนากระบวนการจัดลำดับสารเคมีที่ต้องระวังและประเมินทางเลือกสารเคมีที่มีความปลอดภัยมากกว่า บริษัทบางแห่งได้มีความพยายามถึงขั้นจัดทำเอกสารแนะนำเกี่ยวกับสารเคมีที่จำกัดการใช้ให้บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนปฏิบัติตาม เนื่องจากบริษัทผู้ผลิตสินค้าเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการป้องกันปัญหาอันตรายจากสารเคมีและช่องทางการบุกเบิกตลาดใหม่ในกลุ่มผู้บริโภคที่ห่วงใยเรื่องความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ความสนใจของภาคธุรกิจที่ต้องการให้มีการใช้สารเคมีที่ปลอดภัยมากขึ้นในการผลิตสินค้าได้นำไปสู่การจัดตั้งองค์กรใหม่ เช่น Green Chemistry and Commerce Council ซึ่งเป็นเครือข่ายของบริษัทชั้นนำที่ต้องการร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในการสนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าที่ปลอดภัยมากขึ้น แรงผลักดันจากบริษัทใหญ่ๆ จึงสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของตลาดได้แม้จะไม่มีกฎระเบียบของภาครัฐออกมากำกับดูแล (Geiser and Tickner, 2008)

4. เปรียบเทียบรูปแบบการจัดการสารเคมีในต่างประเทศและไทย

ในส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอรายละเอียดการเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการสารเคมีของประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่นและไทย เทียบกับแนวปฏิบัติที่ดีในแต่ละองค์ประกอบของนโยบายการจัดการสารเคมีซึ่งได้มีการศึกษาหลายแห่ง อาทิ The US Government Accountability Office (GAO)[6] US NGOs เช่น Clean Production Action Environmental Defense สถาบันการศึกษา เช่น the Lowell Center for Sustainable Production at the University of Massachusetts Lowell รวมทั้ง European Commission ที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับ REACH

Denison ได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีดังกล่าวว่า เพื่อช่วยผู้กำหนดนโยบายและภาคส่วนในสังคมกำหนด**นโยบายการจัดการสารเคมีที่ขับเคลื่อนด้วยความรู้ (knowledge-driven) และสามารถสร้างแรงจูงใจให้มีการจัดทำข้อมูลที่เพียงพอต่อการสร้างหลักประกันความปลอดภัยของสารเคมีได้**[7] เช่นเดียวกับ Geiser and Tickner (2008) ได้อธิบายลักษณะนโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ (Chemicals policy) ว่าเป็นนโยบายที่มุ่งป้องกันมากกว่าแก้ไขปัญหาและมีลักษณะบูรณาการและครอบคลุม โดยกำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาสารเคมีและการใช้สารเคมีในระบบการผลิตและในผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพประชาชนและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

บทความนี้ได้สรุปเนื้อหาการวิเคราะห์เปรียบเทียบของ Denison และเพิ่มเติมเนื้อหาในส่วนของประเทศญี่ปุ่นและไทย โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบตามองค์ประกอบร่วมที่เห็นได้จากนโยบายการจัดการสารเคมี

---

[6] ตัวอย่างรายการที่เกี่ยวข้อง เช่น Chemical Regulation: Actions Are Needed to Improve the Effectiveness of EPA's Chemical Review Program (GAO-06-1032T), Chemical Regulation: Approaches in the United States, Canada, and the European Union (GAO-06-217R), Chemical Regulation: Options Exist to Improve EPA's Ability to Assess Health Risks and Manage its Chemical Review Program (GAO-05-458)

[7] รวมทั้งเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นให้ผู้ประกอบการที่ได้กำไรจากการผลิตและการใช้สารเคมีเข้ามามีส่วนรับผิดชอบต่อภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำข้อมูลและลดความเสี่ยงของสารเคมีที่ตนผลิตหรือใช้มากขึ้น *(นั่นคือ มิให้ภาระค่าใช้จ่ายในการควบคุมสารเคมีตกอยู่กับภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว)*

ในประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังแสดงในตารางที่ 1 [8] ทั้งนี้ การศึกษาจะเน้นที่ตัวบทกฎหมายซึ่งเป็นเครื่องสะท้อนโยบายและกลไกกำหนดแนวทางการดำเนินงานต่างๆ

ตารางที่ 1 สรุปประเด็นการเปรียบเทียบการจัดการสารเคมี

	แนวปฏิบัติที่ดี	สหรัฐอเมริกา	แคนาดา	ญี่ปุ่น	ไทย
1. การรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารเคมี					
1.1 การกำหนดหลักเกณฑ์บ่งชี้สารเคมีที่ต้องระวัง					
1.2 การจัดทำบัญชีสารเคมีและปรับปรุงข้อมูลสารเคมีให้ทันสมัย					
1.3 การจัดทำและจัดส่งข้อมูลความเสี่ยงสารเคมี (สารใหม่/สารที่ใช้กันอยู่)					
2. การสื่อสารข้อมูลสารเคมีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน					
3. การประเมินความเสี่ยงของสารเคมีจากข้อมูลที่ได้รับ					
3.1 สารใหม่					
3.2 สารที่ใช้กันอยู่					
4. การออกมาตรการควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงจากสารเคมี					
4.1 สารใหม่					
4.2 สารที่ใช้กันอยู่					

4.1 องค์ประกอบที่ 1: การรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารเคมี

นโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบจำเป็นต้องมีลักษณะที่บูรณาการและครอบคลุม โดยพยายามเก็บรวบรวมและจัดทำข้อมูลความเสี่ยงสารเคมีให้ครอบคลุมทุกสาร (ไม่ใช่ควบคุมเฉพาะสารใดสารหนึ่งตามนโยบายควบคุมสารอันตรายแบบเดิม (Toxics policy)) และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อุปทานสามารถเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลได้

สิ่งที่ควรดำเนินการภายใต้องค์ประกอบการรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารเคมี ประกอบด้วย 1) การกำหนดหลักเกณฑ์บ่งชี้สารเคมีที่ต้องระวัง (Chemicals of concern) 2) การจัดทำบัญชีรายชื่อสารเคมีและติดตามข้อมูลสารเคมีที่ทันสมัย และ 3) การจัดทำและจัดส่งข้อมูลความเสี่ยงของสารเคมี

4.1.1 การกำหนดหลักเกณฑ์บ่งชี้สารเคมีที่ต้องระวัง

<u>แนวปฏิบัติที่ดี</u> นโยบายการจัดการสารเคมีควรมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการบ่งชี้สารเคมีที่ต้องระวัง กำหนดประเภทข้อมูลที่ต้องมีและจัดลำดับความสำคัญของสารเคมีในการประเมินและตัดสินใจว่าจำเป็นต้องใช้

[8] องค์ประกอบทั้ง 4 ดังกล่าว ผู้เขียนได้ปรับจากข้อมูลในรายงานของ Denison (2007) และ Geiser and Tickner (2008)

มาตรการการจัดการความเสี่ยงหรือไม่และควรเป็นมาตรการใด และควรแจ้งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความเป็นอันตราย โอกาสการรับสัมผัส และความเสี่ยงของสารเคมีแต่ละตัวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

<u>สหรัฐอเมริกา</u> กฎหมายของรัฐบาลกลาง Toxic Substances Control Act (TSCA) ค.ศ. 1976 มิได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความเป็นอันตราย โอกาสการรับสัมผัส และความเสี่ยงของสารเคมีแต่ละตัว แต่ระบุให้มีการควบคุมสารเคมีที่แสดงให้เห็นว่ามีความเสี่ยงสูงมากที่จะสร้างความเสียหายต่อสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อม (unreasonable risk of injury to health or the environment) ด้วยหลักเกณฑ์ “unreasonable risk” ทำให้หน่วยงานพิทักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental Protection Agency, EPA) ไม่สามารถออกมาตรการควบคุมสารเคมีหากไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นว่า สารเคมีที่พิจารณานั้นมีความเสี่ยงสูงมากที่จะสร้างความเสียหายต่อสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการออกมาตรการควบคุมใดๆ จะต้องแสดงให้เห็นว่า ประโยชน์ที่จะได้รับมากกว่าต้นทุนหรือผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการดำเนินมาตรการนั้นๆ

อย่างไรก็ดี ในบางกรณี EPA ได้ออกหลักเกณฑ์ในการกำหนดบ่งชี้สารเคมีที่มีความเสี่ยง เช่น ในปี ค.ศ. 1999 EPA ได้จัดทำเอกสารเชิงนโยบายกำหนดหลักเกณฑ์ในการบ่งชี้สารเคมีที่ตกค้างยาวนาน (persistent) และสะสมได้ดีในสิ่งมีชีวิต (bioaccumalative) แต่ด้วยเหตุที่กฎหมาย TSCA ไม่ได้กำหนดให้ผู้ผลิตต้องจัดส่งข้อมูลการประเมินสารเคมีเมื่อแจ้งความจำนงที่จะผลิตสารใหม่ หากผู้ผลิตเลือกที่จะไม่แจ้งว่าข้อมูลสารเคมีมีลักษณะที่ตกค้างยาวนานและสะสมได้ดีในสิ่งมีชีวิต EPA ก็จะไม่สามารถล่วงรู้ได้ว่าสารเคมีดังกล่าวจะเป็นสารที่ต้องระวังเป็นอย่างยิ่ง (PBT) หรือไม่ นอกจากนี้ EPA ยังได้จัดทำหลักเกณฑ์สำหรับการผลิตปริมาณมาก (substantial production) หรือมีการปลดปล่อยและมีโอกาสที่มนุษย์จะได้รับสัมผัสอย่างมาก แต่ก็ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะความเป็นอันตรายหรือโอกาสการรับสัมผัสเพื่อบ่งชี้สารเคมีที่มีความเสี่ยงสูง

<u>แคนาดา</u> กฎหมาย Canadian Environmental Protection Act (CEPA) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี ค.ศ. 1999 ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “เป็นพิษ” (toxic) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการกำหนดเกณฑ์ในการบ่งชี้สารเคมีที่ต้องระวัง (Chemicals of concern) ครอบคลุมทั้งประเด็นความเป็นอันตรายและโอกาสการรับสัมผัส นอกจากนี้กฎหมาย CEPA มิได้กำหนดให้หน่วยงานต้องประเมินผลได้ผลเสียของการบ่งชี้สารเคมีทำให้รัฐบาลแคนาดามีภาระค่าใช้จ่ายในการประเมินและพิสูจน์ความเสี่ยงของสารเคมีที่เป็นอุปสรรคต่อการออกมาตรการจัดการสารเคมีน้อยกว่ารัฐบาลสหรัฐฯ

ในการบ่งชี้สารเคมีที่มีความเสี่ยงสูง รัฐบาลแคนาดาใช้เกณฑ์เรื่องปริมาณการผลิตและการปลดปล่อยหรือโอกาสการรับสัมผัสสารเคมีมากำหนดรายการและขอบเขตของข้อมูลที่ผู้ผลิตหรือผู้ใช้สารใหม่ต้องแจ้ง กฎหมาย CEPA ยังได้กำหนดให้หน่วยงาน Environment Canada และ Health Canada จัดหมวดหมู่สารเคมีใน Domestic Substances List (DSL) ที่มีอยู่ประมาณ 23,000 รายการ โดยหน่วยงานทั้งสองได้จัดหมวดหมู่สารเคมีตามเกณฑ์ ได้แก่ 1) การตกค้างยาวนาน 2) สะสมได้ดีในสิ่งมีชีวิต 3) เป็นพิษต่อมนุษย์หรือสิ่งมีชีวิตอื่นๆ 4) มนุษย์มีโอกาสสัมผัสกับสารนั้นสูงมาก (Greatest potential for exposure (GPE) to human) โดยดูจากข้อมูลปริมาณการผลิต จำนวนผู้ผลิตและดัชนีรหัสการใช้สารเคมีที่สัมพันธ์กับระดับการสัมผัส

<u>สหภาพยุโรป</u> ตามกฎหมาย REACH มีการกำหนดหลักเกณฑ์สองชุด หลักเกณฑ์ชุดแรกมาจากกฎระเบียบของสหภาพยุโรป Directive on Dangerous Substances ที่จำแนกประเภท (classification) สารเคมีที่ถือว่า “อันตราย” ออกเป็น 16 ประเภทโดยใช้หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสารเคมี (เช่น ระเบิดได้ ทำ

ปฏิกิริยากับอ็อกซิเจน ลุกไหม้อย่างรุนแรง) ลักษณะความเป็นพิษ (เช่น เป็นพิษสูง เป็นพิษ เป็นอันตราย กัดกร่อน ระคายเคือง) ผลกระทบต่อสุขภาพ (เช่น สารก่อมะเร็ง สารที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม สารที่เป็นอันตรายต่อระบบสืบพันธุ์) เป็นต้น ส่วนหลักเกณฑ์ชุดที่สอง ได้พัฒนากลุ่มสารเคมีที่ต้องระวังเป็นอย่างยิ่ง (substances of very high concern, SVHCs) ซึ่งประกอบด้วย

1) สารเคมีที่อยู่ในกลุ่ม Category 1 และ 2 ได้แก่ สารก่อมะเร็ง สารก่อการกลายพันธุ์และสารพิษต่อระบบสืบพันธุ์ (Carcinogens, mutagens and reproductive toxicants, CMRs) โดยใช้เกณฑ์การจัดกลุ่มตาม Directive on Dangerous Substances
2) สารเคมีที่เข้าหลักเกณฑ์สารเคมีที่ตกค้างยาวนาน สะสมได้ในสิ่งมีชีวิตและเป็นพิษ (Persistent, bioaccumulative and toxic, PBT) หรือสารที่ตกค้างยาวนานมากและสะสมได้ดีมากในสิ่งมีชีวิต (very persistent and very bioaccumulative, vPvB) ซึ่งมีหลักเกณฑ์กำหนดอยู่ในภาคผนวก 13 ของ REACH
3) สารเคมีที่มีระดับความเสี่ยงที่น่ากังวลเทียบเท่าสารที่ต้องระวัง (equivalent level of concern substances) ตามแต่กรณี (case-by-case basis) เช่น สารที่ส่งผลเสียต่อการทำงานของต่อมไร้ท่อ (endocrine disrupting properties) หรือที่มีลักษณะ PBT หรือ vPvB ที่ไม่ได้เข้าเกณฑ์ของ REACH แต่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์บ่งชี้ให้เห็นถึงผลกระทบต่อสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อม

หลักเกณฑ์ในการจัดกลุ่มสารเคมีภายใต้กฎหมาย REACH มีจุดประสงค์ในการใช้หลายด้าน เช่น

- สารเคมีภายใต้กลุ่มสารอันตราย PBT หรือ vPvB ที่มีการผลิตมากกว่า 10 ตันต่อปี ผู้ผลิตจะต้องแนบข้อมูลผลการประเมินโอกาสการรับสัมผัสและการประเมินลักษณะความเสี่ยงมาพร้อมกับรายงานความปลอดภัยของสารเคมี (chemical safety report) ที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนด้วย
- สารเคมีในกลุ่ม CMRs ที่มีการผลิตมากกว่า 1 ตันต่อปีและสารเคมีที่ถูกระบุว่าเป็นสารที่มีความเป็นพิษมากต่อสัตว์น้ำที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระยะยาวตามที่ระบุใน Directive on Dangerous Substances จะต้องจดทะเบียนภายใน 3 ปีซึ่งเป็นระยะที่สั้นกว่าสารอื่น
- สารเคมีในกลุ่ม SVHCs จะถูกกำหนดให้ต้องยื่นขออนุญาตก่อนการผลิตและการใช้ แม้ว่าจะมีข้อยกเว้นในกรณีที่สามารถแสดงให้เห็นว่าได้มีการควบคุมสารเคมีนั้นอย่างเพียงพอ “adequate control”

ญี่ปุ่น กฎหมายหลักที่ใช้ในการจัดการสารเคมี คือ Chemical Substances Control Law (CSCL) ประกาศใช้ตั้งแต่ปีค.ศ. 1973 (มีผลบังคับใช้ในปีค.ศ. 1974) และมีการแก้ไขปรับปรุงในปีค.ศ. 1986 และ 2003 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมินสารใหม่ตามลักษณะผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) การตกค้างยาวนาน (persistence) 2) การสะสมในสิ่งมีชีวิต (bioaccumulation) 3) ความเป็นพิษต่อมนุษย์ในระยะยาว (long-term toxicity for humans) และ 4) ความเป็นพิษต่อพืชและสัตว์ (toxicity for plants and animals)

สารใหม่จะต้องเข้าสู่ระบบการประเมินก่อนการผลิต (pre-manufacturing evaluation system) โดยแจ้งต่อรัฐมนตรี 3 กระทรวง ได้แก่ Minister of Health, Labor and Welfare, Minister of Economy, Trade and Industry, และ Minister of the Environment โดยคณะผู้เชี่ยวชาญในสภา (Council) จะเป็นผู้พิจารณาประเมินเอกสารการแจ้งขอผลิตหรือนำเข้าสารใหม่ (ประชุมเดือนละครั้ง ประมาณ 10 ครั้งต่อปี) ก่อนเสนอผลการประเมินให้รัฐมนตรีทั้งสามพิจารณาต่อไป

หากเป็นสารใหม่ที่มีปริมาณการผลิตหรือนำเข้ามากกว่า 10 ตัน/ปี ต้องเข้าสู่ระบบการประเมินทั้งหมด ส่วนสารที่นำเข้าหรือผลิตตั้งแต่ 1-10 ตัน/ปีที่เป็นสารที่มีตกค้างยาวนาน สะสมได้ดีในสิ่งมีชีวิตและมีความเป็น

พิษต่อมนุษย์และพืชต้องเข้าสู่ระบบการประเมิน แต่ถ้าไม่มีความเป็นพิษต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม จะได้รับยกเว้นไม่ต้องประเมินแต่ต้องมีใบรับรองจากกระทรวงประกอบว่ามีปริมาณไม่เกิน 10 ตัน แต่หากมีลักษณะความเป็นอันตรายเข้าตามเกณฑ์ทั้ง 4 แม้จะนำเข้าน้อยกว่า 1 ตันต่อปีก็ต้องเข้าสู่ระบบการประเมินสารใหม่ก่อนผลิต

ไทย กฎหมายหลักที่ใช้ในการจัดการสารเคมีในประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมดูแลวัตถุอันตราย (หมายความถึง วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง และวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม)

รัฐมนตรีว่าการกระทวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษา (คณะกรรมการวัตถุอันตราย) เป็นผู้กำหนดรายชื่อวัตถุอันตรายโดยวัตถุอันตรายจะถูกระบุชนิดของวัตถุอันตราย (ชนิดที่ 1-4) เพื่อใช้ในการควบคุม ได้แก่

(1) วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออกหรือการมีไว้ในครอบครองต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด (ควบคุมด้วยมาตรการการแจ้งข้อเท็จจริง)

(2) วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออกหรือการมีไว้ในครอบครองต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดด้วย (ควบคุมด้วยมาตรการการขึ้นทะเบียน การแจ้งดำเนินการ และการแจ้งข้อเท็จจริง)

(3) วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องได้รับใบอนุญาต (ควบคุมด้วยมาตรการการขึ้นทะเบียน การขออนุญาต และการแจ้งข้อเท็จจริง)

(4) วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ได้แก่วัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง (ควบคุมด้วยมาตรการห้ามทั้งการผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครอง)

จากการตรวจสอบพ.ร.บ. วัตถุอันตรายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่พบข้อกำหนดในเรื่องหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความเป็นอันตราย โอกาสการรับสัมผัส และความเสี่ยงของสารเคมีที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการบ่งชี้สารเคมีที่ต้องระวังหรือที่ต้องควบคุม นั่นคือที่สารเคมีที่เป็นวัตถุอันตราย โดยกฎหมาย (มาตรา 36 วรรคหนึ่ง) ได้ระบุเพียงว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษา (หมายถึงคณะกรรมการวัตถุอันตราย) เป็นผู้กำหนดรายชื่อวัตถุอันตรายที่กระบวนการผลิตและลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายเป็นที่ทราบกันแน่ชัดโดยทั่วไป” ในทางปฏิบัติ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณากำหนดวัตถุอันตรายโดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอันตรายและความเสี่ยงของสารเคมีเช่นกัน[9] แต่หลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณานั้นจัดทำขึ้นเป็นภายในเพื่อการพิจารณาของหน่วยงานผู้รับผิดชอบเท่านั้น ไม่มีการเผยแพร่ให้สาธารณชนรับทราบแต่อย่างใด

ขั้นตอนการบ่งชี้สารเคมีที่ต้องระวังเพื่อกำหนดเป็นวัตถุอันตรายที่จะมีการควบคุมตามกฎหมายต่อไปนั้นจึงเป็นเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานโดยที่สาธารณชนไม่สามารถล่วงรู้ได้ (หากไม่ร้องขอ) ว่าหน่วยงานได้ใช้หลักเกณฑ์ใดในการพิจารณาและได้มีการรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารเคมีและการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีแค่ไหน อย่างไร

[9] ยกตัวอย่างเช่น กรมวิชาการเกษตรใช้ค่า ADI ที่ได้จากการประเมินความเสี่ยงในการกำหนดสารปราบศัตรูพืช เช่น Bromophos, Bromophos ethyl, Demeton และ Fentin เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4

4.1.2 การจัดทำบัญชีสารเคมีและปรับปรุงข้อมูลสารเคมีให้ทันสมัย

1) การจัดทำบัญชีสารเคมี (Chemical inventories)

ประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่มีการจัดทำบัญชีสารเคมี โดยสารเคมีที่อยู่ในบัญชีจะเป็นสารเคมีที่มีการซื้อขายในช่วงที่จัดทำบัญชี บัญชีสารเคมีใช้เป็นตัวแบ่งระหว่างสารที่มีอยู่แต่เดิม (Existing chemicals) และสารใหม่ (new chemicals) กระบวนการเพิ่มรายชื่อสารใหม่ในบัญชีมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ

<u>แนวปฏิบัติที่ดี</u> เนื่องจากสารใหม่ที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตได้โดยผู้แจ้งข้อเท็จจริงจะดำเนินการได้ก็ต่อเมื่อผู้แจ้งได้ดำเนินการตามเงื่อนไขเฉพาะที่กำหนดไว้ ด้วยเหตุนี้หากมีผู้ที่ต้องการผลิตหรือนำเข้าสารตัวเดิมก็ควรดำเนินการเหมือนดั่งเช่นผู้แจ้งข้อเท็จจริงคนแรกทั้งกระบวนการแจ้งและการพิจารณาประเมิน

<u>สหรัฐอเมริกา</u> EPA ได้จัดทำบัญชีสารเคมี (Chemical Substances Inventory) ตามกฎหมาย TSCA หรือที่เรียกว่า TSCA Inventory ในปีค.ศ. 1979 ซึ่งเป็นรายการสารเคมีที่ผ่านกระบวนการพิจารณาสารใหม่โดย EPA แล้ว ขั้นตอนการพิจารณาสารใหม่ เริ่มจากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารใหม่ยื่นเอกสารแจ้งการผลิตสารใหม่ (Premanufacture Notification, PMN) ต่อ EPA ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 90 วันก่อนที่จะเริ่มการผลิตสารเคมีนั้น ด้วยเหตุนี้ ในทางปฏิบัติ EPA มีเวลาเพียง 90 วันที่จะตัดสินใจว่าจะอนุญาตหรือปฏิเสธคำร้องในการผลิตหรือใช้สารเคมี หาก EPA ไม่ตอบกลับภายในระยะเวลาดังกล่าว จะถือว่าอนุญาตโดยปริยาย เมื่อเริ่มมีการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีแล้ว ผู้ประกอบการต้องแสดงเอกสารแจ้งการดำเนินการ (Notice of Commencement, NOC) ภายใน 30 วัน เพื่อให้สารเคมีดังกล่าวบรรจุอยู่ในบัญชีสารเคมีซึ่งจะทำให้สารใหม่นั้นกลายเป็นสารที่ใช้กันอยู่ (existing chemicals)

เงื่อนไขที่ EPA กำหนดไว้จะใช้เฉพาะผู้แจ้งคนแรกเท่านั้นหาก EPA ไม่ได้ออกข้อกำหนดการเปลี่ยนแปลงการใช้สารเคมี (Significant New Use Rule, SNUR) และมีผู้นำสารเคมีนั้นไปผลิตหรือใช้ในลักษณะที่แตกต่างไปจากเงื่อนไขที่กำหนดไว้จะต้องแจ้งให้ EPA ทราบด้วยการยื่นเอกสารแจ้งการใช้ใหม่ (Significant New Use Notification, SNUN) ด้วยเหตุนี้ หาก EPA ไม่ได้จัดทำ SNUR ให้กับสารเคมี ก็ไม่มีข้อบังคับใดให้ผู้ที่นำสารเคมีที่อยู่ในบัญชีสารเคมีไปผลิตหรือใช้ต้องมาแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอันตรายของสารเคมีนั้นๆ ต่อ EPA

EPA มิได้จัดทำบัญชีสารเคมีเฉพาะสำหรับสารใหม่ แต่ได้รวมไว้ในบัญชีสารเคมีเดียวกันโดยจะติดสัญลักษณ์/เครื่องหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่า สารเหล่านี้เป็นสารใหม่ที่เพิ่มเติมเข้ามาในบัญชีซึ่งมีอยู่ประมาณ 20,700 รายการ ส่วนสารที่ใช้กันอยู่เดิมในบัญชีมีอยู่ 62,000 รายการ

<u>แคนาดา</u> ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารใหม่ที่มีปริมาณเกินกว่า 100 กิโลกรัม ต้องแจ้งให้หน่วยงานทราบล่วงหน้าก่อนการผลิตหรือการนำเข้า รายชื่อสารใหม่ที่ผ่านการพิจารณาแล้วจะได้รับการบรรจุในบัญชีสารเคมีที่เรียกว่า Domestic Substances List (DSL) ปัจจุบัน มีสารที่ใช้กันอยู่เดิมในบัญชีจำนวน 23,000รายการ ส่วนสารใหม่ที่เพิ่มเข้ามาในบัญชีมีมากกว่า 3,000 รายการ

หากสารเคมีที่อยู่ใน DSL ไม่ถูกกำหนดเงื่อนไขใดๆ ผู้ผลิตหรือผู้ใช้รายอื่นสามารถนำมาผลิตหรือใช้ได้โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งต่อหน่วยงานซึ่งมีลักษณะคล้ายระบบของสหรัฐฯ แต่หากสารเคมีที่แจ้งนั้นมีข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือคาดว่าจะมีความเป็นพิษตามนิยามของ CEPA สารเคมีนั้น กระบวนการพิจารณาสารเคมีนั้นจะยังไม่แล้วเสร็จและสารเคมีดังกล่าวจะยังไม่ถูกบรรจุอยู่ใน DSL ในกรณีนี้ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ารายอื่นที่ผลิตหรือ

นำเข้าสารดังกล่าวจะต้องดำเนินการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีต่อเจ้าหน้าที่ด้วย ข้อกำหนดนี้จึงแตกต่างจากกรณีสหรัฐอเมริกาซึ่งหากสารเคมีผ่านการพิจารณาของ US EPA และถูกบรรจุอยู่ในบัญชีสารเคมีโดย EPA ไม่ได้ออกข้อกำหนดการเปลี่ยนแปลงการใช้สารเคมี (SNUR) EPA จะไม่สามารถบังคับให้ผู้ผลิตหรือผู้ใช้สารเคมีรายอื่นๆ ให้ข้อมูลการใช้และความเป็นอันตรายของสารเคมีนั้น แม้จะพบว่าสารเคมีดังกล่าวมีความเป็นอันตรายก็ตาม

นอกจากบัญชี DSL แล้ว แคนาดายังมีบัญชีสารที่ใช้กันอยู่เดิมอีกบัญชีเรียกว่า Non-Domestic Substances List (NDSL) ซึ่งเป็นบัญชีสารเคมีที่มิได้อยู่ใน DSL แต่ได้รับการยอมรับให้ใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ในระดับสากล มีสารเคมีในบัญชี NDSL ประมาณ 58,000 รายการ รายชื่อสารเคมีในบัญชี NDSL ส่วนใหญ่เป็นรายชื่อสารเคมีที่อยู่ในบัญชีสารเคมีของสหรัฐอเมริกามาไม่น้อยกว่า 1 ปีและเป็นสารเคมีที่มิได้ถูกกำหนดให้เป็นความลับ[10]

ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารเคมีที่อยู่ในบัญชี NDSL ยังคงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเรื่องการแจ้งข้อเท็จจริงและการให้ข้อมูลสารเคมีตามปริมาณการผลิต/การนำเข้าหรือตามระดับการปลดปล่อย/โอกาสรับสัมผัส โดยสารเคมีที่ถูกกำหนดให้แจ้งข้อมูลสารเคมีมากที่สุด (เนื่องจากมีการผลิตหรือนำเข้ามากหรือมีความเสี่ยงสูง) ก็อาจจะถูกบรรจุอยู่ในบัญชี DSL ได้

<u>สหภาพยุโรป</u> ได้มีการจัดทำบัญชีสารที่ใช้กันอยู่เดิม (European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances, EINECS) โดยเป็นสารเคมีที่วางจำหน่วยในตลาดก่อนวันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 1981 มีจำนวนทั้งสิ้น 100,200 รายการ (ในจำนวนนี้ มีประมาณ 30,000 รายการที่มีปริมาณจำหน่ายเกิน 1 ตัน) ส่วนสารใหม่ (สารที่ออกสู่ตลาดตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 1981) ได้ถูกจัดเก็บในบัญชีสารเคมีต่างหากที่เรียกว่า European List of Notified Chemical Substances (ELINCS) ซึ่งมีการติดตาม update ข้อมูลสารใหม่เป็นระยะๆ ปัจจุบัน (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2550) สารใหม่ใน ELINCES มีประมาณ 4,381 รายการ

กระบวนการจดทะเบียนสารเคมีตามกฎหมาย REACH ไม่มีเงื่อนไขให้รัฐต้องตรวจประเมินข้อมูลสารเคมีที่มาจดทะเบียน หากแต่เป็นหน้าที่ของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าที่จะต้องจดทะเบียนสารเคมีล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 21 วันก่อนนำสารเคมีออกวางตลาดในสหภาพยุโรป (สำหรับสารเคมีที่ผลิตหรือนำเข้าเกิน 1 ตันต่อปี) และเมื่อได้รับแจ้งกลับและพ้นกำหนดเวลารอคอยการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ผู้ผลิตสามารถดำเนินการผลิตหรือวางจำหน่ายได้

กฎหมาย REACH ได้แยกขั้นตอนการตรวจประเมินข้อมูลการจดทะเบียนสารใหม่ออกจากขั้นตอนการจดทะเบียน เพื่อมิให้กระบวนการตรวจประเมินข้อมูลสารใหม่สร้างความชะงักงันให้กับการพัฒนาของอุตสาหกรรมเคมีของยุโรปเหมือนในอดีต ภายใต้ระบบใหม่นี้ ผู้ผลิตสามารถดำเนินการผลิตสารใหม่ตามเงื่อนไขเวลาที่กำหนดโดยไม่ต้องรอผลการประเมินของรัฐ กระบวนการจดทะเบียนสารใหม่ตามกฎหมาย REACH จึงมีความแตกต่างจากกฎหมาย TSCA ของสหรัฐอเมริกา (และกฎหมายของญี่ปุ่น) ที่ใช้ระบบการแจ้งข้อเท็จจริงก่อนการผลิตสารใหม่ (premanufacture notification system) นอกจากนี้ ประเด็นแตกต่างอีกประการ คือ กฎหมาย

[10] ภายหลังจากที่ทั้งสองประเทศได้จัดทำข้อตกลงที่เรียกว่า Four Corners Arrangement (4CA) ทำให้สารเคมีที่บัญชีสารเคมีของสหรัฐฯ ได้รับการบรรจุในบัญชี NDSL ของแคนาดาเร็วขึ้น โดยหากสารใหม่ได้ผ่านการประเมินโดย EPA แล้ว แคนาดา (ภายใต้โปรแกรม New Substances Program) สามารถนำเอกสารการประเมินสารมาพิจารณาและตัดสินใจที่จะเพิ่มสารนั้นในบัญชี NDSL ยกเว้นสารเคมีที่ EPA หรือแคนาดากำหนดให้ต้องมาตรการจัดการความเสี่ยงจะไม่ถูกบรรจุในบัญชี NDSL

REACH กำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารเคมีทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าคนแรกหรือผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าซ้ำจะต้องจดทะเบียนด้วย โดยสามารถจดทะเบียนร่วมกันสำหรับสารเคมีตัวเดียวกันได้

ญี่ปุ่น มีการจัดทำบัญชีสารเคมี 2 บัญชี ได้แก่ Inventory of Existing and New Chemical Substances (ENCS) และ Industrial Safety and Health Law (ISHL) listing โดยบัญชีแรกจัดทำขึ้นในปีค.ศ. 1973 ตามกฎหมาย Chemical Substances Control Law (CSCL) ส่วนบัญชีที่สองจัดทำขึ้นตามกฎหมาย Industrial Safety and Health Law (มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 1972) ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดรายชื่อสารเคมีที่จะถูกห้ามการผลิตและการนำเข้า สารเคมีที่ต้องได้รับการอนุญาตก่อนการผลิต กำหนดรายชื่อสารเคมีที่จะต้องจัดส่ง MSDS ให้กับลูกค้าและควบคุมการจำหน่ายสารใหม่ (JETOC, 2006)

บัญชี ENCS และ ISHL ส่วนใหญ่เป็นรายชื่อกลุ่มสารเคมีมากกว่าสารเดี่ยว ต่อมา ได้มีการปรับปรุงบัญชีโดยแตกสารกลุ่มเป็นรายชื่อสารเคมีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในบัญชี ในบัญชี ENCS มีสารที่ใช้กันอยู่เดิม มีจำนวนประมาณ 20,000 รายการ และมีกลุ่มสารเคมีที่รัฐบาลได้ทำการตรวจประเมินและประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าว่าไม่เป็นพิษ (Notified chemical substances) ประมาณ 5,000 รายการ อย่างไรก็ดี เอกสารที่พบไม่ได้ระบุจำนวนสารใหม่ที่เพิ่มเติมในบัญชี ENCS ว่ามีจำนวนเท่าใด ส่วนสารเคมีในบัญชี ISHL มีจำนวน 733 รายการ (ประกอบด้วยสารเคมีต้องห้าม 10 รายการ สารเคมีต้องได้รับอนุญาตก่อน 7 รายการ สารเคมีต้องแสดงผลการวิเคราะห์ความเป็นอันตรายก่อน 85 รายการ และสารเคมีต้องแจ้งข้อเท็จจริงและจัดส่ง MSDS ให้ลูกค้า 631 รายการ) และมิได้แยกระหว่างสารที่มีอยู่และสารใหม่

สารที่ใช้กันอยู่เดิมใน ENCS ได้รับยกเว้นไม่ต้องประเมินสารเคมีก่อนทำการผลิต แต่กำหนดให้ต้องทำการประเมินความเสี่ยงเพื่อกำหนดมาตรการเฝ้าระวังที่เหมาะสม ส่วนสารใหม่ต้องทำการประเมินก่อนการผลิต โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินสารไว้ตามปริมาณสารที่จะผลิตหรือนำเข้า

ไทย ไม่มีข้อกำหนดในเรื่องการจัดกลุ่มสารเคมีออกเป็นสารใหม่และสารที่ใช้กันอยู่แล้ว การแจ้งข้อเท็จจริงหรือขึ้นทะเบียนสารเคมีกำหนดให้ผู้ประกอบการดำเนินการเฉพาะสารเคมีที่ได้รับการประกาศให้เป็นวัตถุอันตรายเท่านั้น ส่วนสารเคมีที่ไม่เป็นวัตถุอันตรายไม่ต้องดำเนินการใดๆ

ปัจจุบัน มีสารเคมีที่กำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายแล้วตามบัญชี ก. แนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2549 จำนวน 1,383 รายการ ทั้งนี้ ในบัญชี ก. จะมีรายการที่เป็นสารเคมีชนิดเดียวกันแต่มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบต่างกันหรือมีลักษณะการใช้ต่างกันก็จะจัดเป็นคนละรายการ

ส่วนวัตถุอันตรายในบัญชี ข. แนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2538 ประกอบด้วยของเสียเคมีวัตถุ (ควบคุมตามอนุสัญญาบาเซลและกฎหมายภายใน) อาวุธเคมี (ควบคุมตามอนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี) สาระสำคัญที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า วัตถุอันตรายในบัญชี ข. ส่วนใหญ่ (ยกเว้นอาวุธเคมี) มิใช่สารเคมี หากแต่เป็นของเสียที่มีองค์ประกอบของสารอันตรายหรือกากสารเคมีที่ใช้แล้ว และผลิตภัณฑ์ที่มีสารเคมีอันตราย ดังเช่นรายการที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อย. การบรรจุรายการที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีสารอันตรายเป็นวัตถุอันตรายในบัญชี ข. ชี้ให้เห็นว่า ภาครัฐได้เริ่มขยายขอบเขตการควบคุมไปยังผลิตภัณฑ์ที่มีสารเคมีด้วย แม้จะอยู่ในขอบเขตที่จำกัดก็ตาม

2) การติดตามการปรับปรุงข้อมูลสารเคมีให้ทันสมัย

<u>แนวปฏิบัติที่ดี</u> ระบบการรายงานข้อมูลสารเคมี ควรมีทั้งระบบการรายงานประจำตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อแสดงข้อมูลการผลิตสารเคมี การใช้สารโดยกระบวนการผลิตกลางน้ำและปลายน้ำ การใช้และโอกาสการรับสัมผัส และระบบการรายงานเพิ่มเติมกรณีที่ข้อมูลเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยหากมีทั้งสองส่วนนี้จะช่วยให้การติดตามสารเคมีมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากเป็นไปได้ ควรกำหนดให้มีการจัดทำรายงานประจำปี หากไม่สามารถทำได้ ก็ควรรักษาการรายงานข้อมูลปริมาณการผลิตและการใช้และวิธีการใช้ในรอบปีนั้น

<u>สหรัฐอเมริกา</u> EPA ได้จัดทำข้อกำหนดเกี่ยวกับการรายงานเพื่อปรับปรุงความทันสมัยของบัญชีสารเคมี (Inventory Update Reporting Rule) ซึ่งกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารเคมีในปริมาณที่มากกว่า 25,000 ปอนด์ต่อปีต่อโรงงานที่ผลิตจะต้องรายงานข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปริมาณการผลิตสารเคมีและข้อมูลโรงงานที่ผลิตทุกๆ 5 ปี ข้อมูลที่ต้องรายงานประกอบด้วยจำนวนคนงานที่คาดว่าจะมีโอกาสสัมผัสกับสารนั้น ลักษณะทางกายภาพของสารเคมีนั้นที่ปล่อยออกจากโรงงานและสัดส่วนของสารเคมีนั้นต่อปริมาณการผลิตทั้งหมด รวมทั้งความเข้มข้นสูงสุดของสารนั้นที่ปล่อยออกจากโรงงาน หากปริมาณการผลิตหรือนำเข้ามากกว่า 300,000 ปอนด์ จะต้องให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการผลิตและการใช้ของผู้ผลิตกลางน้ำและปลายน้ำของสารเคมีนั้นรวมทั้งแหล่งที่ผลิต/ใช้สารเคมีดังกล่าว ประเภทการใช้ ปริมาณที่ใช้ และระดับความเข้มข้นสูงสุดของสารนั้นที่ใช้ในกระบวนการผลิตสินค้า อย่างไรก็ดี ไม่มีข้อกำหนดให้รายงานเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลการผลิตและใช้สารเคมีอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นกรณีสารใหม่ซึ่งกฎหมาย TSCA กำหนดให้รายงานการเปลี่ยนแปลงข้อมูลการผลิตและการใช้ที่เกิดขึ้นระหว่างการพิจารณาเอกสารการแจ้งข้อเท็จจริงการผลิตสารใหม่ (Premanufacture Notification, PMN)

<u>แคนาดา</u> ไม่มีข้อกำหนดให้มีการรายงานข้อมูลสารเคมีเป็นระยะๆ สำหรับสารเคมีที่อยู่ในบัญชี DSL ทำให้ข้อมูลการผลิต การนำเข้าและการใช้สารเคมีใน DSL ค่อนข้างล้าสมัย เป็นข้อมูลเมื่อ 20 ปีที่แล้วในช่วยที่มีการจัดทำบัญชี (ค.ศ. 1984-1986)

<u>สหภาพยุโรป</u> กฎหมาย REACH ไม่มีข้อกำหนดให้ต้องรายงานข้อมูลสารเคมีเป็นระยะๆ แต่ได้กำหนดให้มียื่นข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบตามข้อกำหนดของเงื่อนไขเกี่ยวกับปริมาณสารเคมี เมื่อปริมาณการผลิตหรือนำเข้าเพิ่มขึ้นจากเดิมที่เคยจดทะเบียนไว้ อย่างไรก็ดี การที่ไม่มีข้อกำหนดให้ต้องรายงานข้อมูลเป็นระยะๆ ทำให้ผู้ผลิตหรือผู้ใช้สารเคมีไม่จำเป็นต้องรายงานข้อมูลการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสารเคมีที่มิใช่เรื่องปริมาณการผลิต/การใช้ (เช่น เรื่องความเป็นอันตรายของสารเคมี)

<u>ญี่ปุ่น</u> มีข้อบังคับให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องรายงานรัฐบาลถ้าได้รับข้อมูลที่บ่งบอกถึงคุณสมบัติอันตรายของสารเคมีที่อยู่ในการดูแลจัดการของตน สารกลุ่ม Class I ต้องขออนุญาตผลิตหรือนำเข้า ส่วนกลุ่มอื่นต้องรายงานข้อเท็จจริงปริมาณการผลิต นำเข้า และการใช้

<u>ไทย</u> ไม่มีระบบการรายงานข้อมูลวัตถุอันตรายประจำปี แต่หน่วยงานสามารถติดตามข้อมูลวัตถุอันตรายชนิด 2 และ 3 ที่ขึ้นทะเบียนแล้วได้ในช่วงที่มีการยื่นขอแจ้งดำเนินการและยื่นคำขออนุญาตผลิตนำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งจะต้องขออนุญาตตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ แต่ไม่เกินสามปีนับแต่วัน

ออกใบอนุญาต โดยผู้ได้รับใบอนุญาตสามารถยื่นขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในใบอนุญาตได้ รวมถึงปริมาณการครอบครองวัตถุอันตรายด้วย

4.1.3 การจัดทำและจัดส่งข้อมูลความเสี่ยงของสารเคมี

1) สารใหม่ (new chemicals)

แนวปฏิบัติที่ดี ควรใช้ระบบการแจ้งข้อเท็จจริงหรือระบบการจดทะเบียนที่ลดหลั่นตามปริมาณการผลิตและการนำเข้าและความเป็นอันตราย (tiered notification) โดยจำนวนหรือรายการข้อมูลที่ผู้ผลิตหรือผู้ใช้สารเคมีต้องจัดส่งจะขึ้นอยู่กับปริมาณของสารที่ผลิตหรือที่ใช้ต่อปีและความเป็นอันตรายของสารนั้น รวมทั้งให้มีการจัดส่งข้อมูลความเสี่ยงของสารใหม่ในขั้นตอนการแจ้งข้อเท็จจริงสารเคมีครั้งแรกก่อนที่จะมีการผลิต (premanufacturing) เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถระบุว่าความเป็นไปได้ที่จะเป็นสารที่มีความเสี่ยงสูงได้ตั้งแต่เนิ่นๆ นอกจากนี้ ควรกำหนดให้มีการแจ้งข้อมูลสารเคมีเป็นระยะๆ ด้วย รัฐบาลควรมีอำนาจอย่างกว้างขวางที่จะร้องขอข้อมูลเพิ่มเติมหากเห็นว่าจำเป็นต้องทำการประเมินอย่างครบถ้วน

สหรัฐอเมริกา กฎหมาย TSCA ได้กำหนดให้มีการแจ้งก่อนผลิตสารใหม่ซึ่งสามารถช่วยป้องกันหรือลดความเสี่ยงของสารใหม่ได้ อย่างไรก็ดี กฎหมายมิได้กำหนดชัดเจนให้ผู้แจ้งต้องให้ข้อมูลผลการประเมินความเสี่ยงหรือความเป็นอันตรายของสารเคมี จึงพบว่า สารใหม่ที่แจ้งต่อ EPA นั้นมิได้แสดงข้อมูลความเสี่ยงสารเคมีด้วย ทำให้ EPA ต้องเจรจากับผู้แจ้งเป็นกรณีๆ ให้รายงานข้อมูล EPA ไม่มีอำนาจในการประเมินสารเคมีที่มีการใช้ในเชิงพาณิชย์แล้ว เว้นแต่หน่วยงานจะออกข้อกำหนดเฉพาะให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารเคมีที่พิจารณานั้นจัดส่งข้อมูลให้

แคนาดา แคนาดาใช้กระบวนการแจ้งข้อเท็จจริง (notification) ที่มีเงื่อนไขเรื่องข้อมูลสารเคมีที่ต้องจัดส่งแตกต่างตามปริมาณการผลิตหรือการนำเข้าและการที่สารนั้นอยู่ในบัญชี NDSL หรือไม่ โดยผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารใหม่จะต้องยื่นเอกสาร New Substances Notifications (NSNs) ให้หน่วยงานพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่การผลิตหรือการนำเข้าจะเกินกว่าปริมาณที่กำหนดและจะต้องแนบรายการข้อมูลที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ช่วงเวลาที่ต้องทำการแจ้งข้อเท็จจริงและประเภทและจำนวนรายการข้อมูลที่ต้องจัดส่ง (information requirements) นั้นจะแตกต่างกันไปตามปริมาณที่ผลิตหรือนำเข้าและการที่สารนั้นอยู่ในบัญชี NDSL หรือไม่ ดังต่อไปนี้[11]

1) สำหรับสารใหม่ที่มีรายชื่อในบัญชี NDSL ต้องยื่นเอกสาร NSN พร้อมข้อมูลความเสี่ยงสารเคมีล่วงหน้า
    - 30 วันก่อนที่ปริมาณการผลิต/นำเข้าจะเกิน 1,000 กิโลกรัมต่อปี โดยจัดส่งข้อมูลตามที่กำหนดไว้ใน Schedule 4
    - 60 วันก่อนที่ปริมาณการผลิต/นำเข้าจะเกิน 10,000 กิโลกรัมต่อปี โดยจัดส่งข้อมูลตามที่กำหนดไว้ใน Schedule 5

[11] สารเคมีที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องยื่นเอกสาร NSN ได้แก่ สารเคมีที่เป็นโพลีเมอร์ สารที่ใช้ในงานวิจัยและพัฒนา สารที่จำกัดการใช้ในพื้นที่หรือสารที่ผลิตเพื่อส่งออกเท่านั้นที่มีการบรรจุอย่างเรียบร้อย (สารเหล่านี้จะมี notification specifications ของตัวเอง)

- 75 วันก่อนที่ปริมาณการผลิต/นำเข้าจะเกิน 50,000 กิโลกรัมต่อปี
  - หากมีการปลดปล่อยเกิน 3 กิโลกรัมต่อวันต่อพื้นที่ ให้เพิ่มเติมข้อมูลที่กำหนดไว้ในหัวข้อย่อยที่ 7 (2)
  - หากมีโอกาสที่สาธารณชนรับสัมผัสกับสารนั้นสูงมาก ให้เพิ่มเติมข้อมูลที่กำหนดไว้ในหัวข้อย่อยที่ 7(3)

2) สำหรับสารใหม่ที่ไม่มีรายชื่อในบัญชี NDSL ต้องยื่นเอกสาร NSN พร้อมข้อมูลความเสี่ยงสารเคมีล่วงหน้า
   - 5 วันก่อนที่ปริมาณการผลิต/นำเข้าจะเกิน 100 กิโลกรัมต่อปี โดยจัดส่งข้อมูลตามที่กำหนดไว้ใน Schedule 4
   - 60 วันก่อนที่ปริมาณการผลิต/นำเข้าจะเกิน 1,000 กิโลกรัมต่อปี โดยจัดส่งข้อมูลตามที่กำหนดไว้ใน Schedule 5
   - 75 วันก่อนที่ปริมาณการผลิต/นำเข้าจะเกิน 10,000 กิโลกรัมต่อปี โดยจัดส่งข้อมูลตามที่กำหนดไว้ใน Schedule 6

จากข้อกำหนดดังกล่าว ส่งผลให้สารเคมีหนึ่งๆ สามารถแจ้งข้อเท็จจริงได้มากกว่าหนึ่งครั้งโดยผู้ประกอบการรายเดียวกันและจะผ่านการพิจารณาประเมินความเสี่ยงของสารเคมีมากกว่าหนึ่งครั้งโดยการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีในครั้งต่อๆ มาจะอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่เพิ่มมากขึ้น

สหภาพยุโรป ก่อนการประกาศใช้กฎหมาย REACH ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารใหม่ในปริมาณตั้งแต่ 10 กิโลกรัมต่อปีขึ้นไป จะต้องทำการแจ้งข้อเท็จจริง (notification) ภายใต้ระเบียบ Council Directive 92/32/EEC โดยจะต้องผ่านการตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมก่อน โดยหากมีปริมาณการใช้หรือจำหน่ายเกินกว่า 10 กิโลกรัมจะต้องผ่านการตรวจสอบที่ละเอียดมากขึ้น โดยเน้นถึงผลกระทบระยะยาวของสารดังกล่าวด้วย

ภายหลังการประกาศใช้กฎหมาย REACH แทนระเบียบเดิม สารใหม่ที่อยู่ใน ELINCES (ประมาณ 4,381 รายการ) ถือว่าเป็นสารที่จดทะเบียนแล้ว ส่วนสารใหม่ที่มิได้อยู่ในบัญชี ELINCES (เช่นเดียวกับสารที่มีอยู่เดิม) หากมีการผลิตหรือนำเข้าเกิน 1 ตันต่อปี จะต้องผ่านกระบวนการจดทะเบียนและจัดส่งข้อมูลตามที่กำหนดไว้

ญี่ปุ่น มีข้อกำหนดเรื่องระบบการประเมินสารใหม่ก่อนการผลิต โดยให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารใหม่ต้องแจ้งข้อมูลคุณสมบัติและการนำไปใช้ของสารเคมีแก่หน่วยงานรัฐ เพื่อรับการประเมินสารใหม่ที่ต้องผ่านการประเมินก่อนการผลิต โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินสารไว้ตามปริมาณสารที่จะผลิตหรือนำเข้า อาทิ สารใหม่ที่มีปริมาณการผลิตหรือนำเข้ามากกว่า 10 ตัน/ปี ต้องเข้าสู่ระบบการประเมินทั้งหมด สำหรับสารที่นำเข้าหรือผลิตตั้งแต่ 1 – 10 ตัน/ปี ที่เป็นสารที่มีความคงทนสูงมาก สะสมได้ดีในสิ่งมีชีวิต และมีข้อมูลความเป็นพิษต่อมนุษย์และพืชต้องเข้าสู่การประเมิน ส่วนสารใหม่ที่คงทนและสะสมในสิ่งมีชีวิตจะได้รับยกเว้นไม่ต้องประเมิน โดยต้องมีใบรับรองจากกระทรวงประกอบด้วยว่ามีปริมาณการผลิตหรือนำเข้าอยู่ระหว่าง 1 – 10 ตัน และในส่วนที่ปริมาณผลิตหรือนำเข้าน้อยกว่า 1 ตัน/ปี แต่มีคุณสมบัติคงทน สะสมในสิ่งมีชีวิตและเป็นพิษต่อ

มนุษย์ พืช และสัตว์ ต้องเข้าสู่ระบบการประเมินสารใหม่ก่อนการผลิต รวมทั้งมีการกำหนดไว้ชัดเจนว่าสารใดไม่ต้องทำการประเมินก่อนการผลิต

หลังจากการประเมินแล้ว สารใหม่จะถูกจัดเข้ากลุ่มสารเคมี 3 กลุ่มได้แก่ Class I Specified Chemical Substances, Type II Monitoring Chemical Substances และ Type III Monitoring Chemical Substances ซึ่งสารใน 2 กลุ่มหลังอาจได้รับการประเมินต่อและอาจถูกจัดเข้าเป็นสารกลุ่ม Class II Specified Chemical Substances ได้ต่อไป

ไทย ไม่มีข้อกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารใหม่ต้องแจ้งข้อเท็จจริงหรือขึ้นทะเบียน

2) สำหรับสารที่ใช้กันอยู่ (existing chemicals)

แนวปฏิบัติที่ดี รัฐบาลควรมีอำนาจอย่างเต็มที่ในการกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารเคมีจัดทำและจัดส่งข้อมูลการทดสอบสารเคมีและข้อมูลอื่นๆ ที่เห็นว่าจำเป็นต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงสารเคมี โดยภาครัฐไม่จำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงสารเคมีที่จะเกิดขึ้น ภาครัฐควรมีบทบาทในการเรียกขอข้อมูลหากพบความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากสารเคมีที่ใช้กันอยู่ ควรกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้ใช้สารเคมีรายงานให้ภาครัฐทราบโดยทันทีหากพบหรือได้รับแจ้งว่าสารเคมีที่ผลิตหรือใช้นั้นมีความเสี่ยงสูงต่อสิ่งแวดล้อมและ/หรือสุขภาพ

สหรัฐอเมริกา ตามกฎหมาย TSCA หน่วยงานของรัฐต้องมีหลักฐานที่เพียงพอเกี่ยวกับความเสี่ยงหรือความเป็นพิษของสารเคมีเพื่อที่จะสั่งการให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารเคมีจัดทำข้อมูลความเสี่ยงของสารเคมี อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติ พบว่า ภาครัฐนั้นไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงของสารเคมี จึงเป็นเรื่องยากที่จะแสดงให้เห็นว่าสารเคมีนั้นมีความเสี่ยงสูง ส่งผลให้ภาครัฐไม่สามารถออกข้อกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้ใช้สารที่ใช้กันอยู่ต้องจัดทำข้อมูลการประเมินความเสี่ยงของสารเคมี

แคนาดา คล้ายกับสหรัฐฯ แต่ภาครัฐมีอำนาจในการเรียกดูข้อมูลความเสี่ยงของสารเคมีได้มากกว่ากรณีสหรัฐฯ

สหภาพยุโรป กฎหมาย REACH กำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารที่มีอยู่เดิม (สารเคมีใน EINECS) ต้องจดทะเบียนเช่นเดียวกับสารใหม่ และต้องจัดส่งเอกสารรวมข้อมูลทางเทคนิค (Technical dossier) ซึ่งเป็นข้อมูลขั้นต่ำที่ต้องจัดทำ[12] ส่วนรายการข้อมูลที่ต้องจัดส่งจะขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำหนักสารเคมีที่ผลิตหรือนำเข้าต่อปี โดยหากมีการผลิตหรือนำเข้ามากกว่า 10 ตันต่อปี ผู้จดทะเบียนจะต้องเสนอรายงานประเมินความปลอดภัยจากสารเคมี (Chemical Safety Report, CSR) ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลผลวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk

[12] ประกอบด้วย 1) ข้อมูลสารเคมี 2) ชื่อผู้ผลิต/ผู้นำเข้า สถานที่ติดต่อ 3) ปริมาณสารที่ผลิตหรือนำเข้า 4) ประเภทความเป็นอันตรายของสาร (Classification and labeling) 5) ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะวิธีการใช้สารตามระบุ 6) คำแนะนำการใช้อย่างปลอดภัย 7) ข้อเสนอวิธีทดสอบกรณีที่ต้องมีการทดสอบเพิ่มเติม

assessment) จากการใช้สารเคมีที่อาจเกิดกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม[13] ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและโอกาสที่ผู้เกี่ยวข้องจะสัมผัสกับสารเคมี (Exposure scenario) พร้อมทั้งวิธีการจัดการของเสีย และแนวทางการดำเนินการป้องกันความเสี่ยง (Risk Management Measures, RMM)

หากมีการใช้ตามลักษณะการใช้สารที่ระบุ (identified uses) หากมีการผลิตหรือนำเข้ามากกว่า 100 ตันต่อปี จะต้องจัดส่งข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติมด้วยตามที่กำหนดไว้ในภาคผนวก อย่างไรก็ดี หากหน่วยงานภาครัฐต้องการให้ผู้จดทะเบียนจัดทำข้อมูลเกินกว่าที่ระบุไว้ในกฎหมาย จะต้องผ่านกระบวนการขออนุมัติจากประเทศสมาชิกหรือคณะกรรมาธิการยุโรปและเปิดโอกาสให้ผู้จดทะเบียนมีสิทธิในการให้ข้อคิดเห็นและอุทธรณ์ต่อการตัดสินใจดังกล่าว

ญี่ปุ่น มีข้อบังคับให้มีการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีเดิมที่มีอยู่ โดยดำเนินการประเมินสมบัติสาร 4 ด้านเช่นเดียวกับสารใหม่ และจัดกลุ่มสารเดิมที่มีอยู่แล้วเป็นสารเฝ้าระวังประเภทที่ 1 2 และ 3 (Monitoring chemical substances Type I, II and III) ซึ่งสารใน 3 กลุ่มนี้อาจได้รับการประเมินต่อและอาจถูกจัดเข้าเป็นสารกลุ่ม Class I และ Class II Specified Chemical Substances ได้ต่อไป

ไทย พ.ร.บ.วัตถุอันตรายกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนเฉพาะสารเคมีที่ถูกกำหนดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 เท่านั้น ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรม พ.ศ. 2543 ข้อ 4 กำหนดไว้ว่า

“ในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย ให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนตามแบบ วอ./อก. 1 ท้ายประกาศนี้ พร้อมเอกสารและหลักฐานจำนวน 1 ชุด ดังต่อไปนี้

(1) ข้อมูลความปลอดภัย (MATERIALS SAFETY DATA SHEET) ตามแบบ วอ./อก. 3 ท้ายประกาศนี้ หรือตามมาตรฐาน ISO 11014-1

(2) ข้อกำหนดจำเพาะของวัตถุอันตราย (SPECIFICATION)

(3) เอกสารหรือภาพถ่ายแสดงลักษณะภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย

(4) เอกสารหรือภาพถ่ายแสดงการบรรจุหีบห่อหรือผูกมัด (ถ้ามี)

(5) ตัวอย่างวัตถุอันตรายเพื่อวิเคราะห์ตามข้อกำหนดจำเพาะของวัตถุอันตรายนั้น หรือรายงานผลการวิเคราะห์ของห้องปฏิบัติการตามที่อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนดหรือเอกสารยืนยันข้อกำหนดจำเพาะของวัตถุอันตรายนั้น การส่งเอกสารตาม (3) และ (4) จะจัดส่งตัวอย่างแทนเอกสารหรือภาพถ่ายก็ได้ ส่วนการส่งตัวอย่างหรือรายงานผลการวิเคราะห์หรือเอกสารตาม (5) ให้เป็นไปตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด”

จะเห็นได้ว่า รายการข้อมูลที่กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องยื่นขอจดทะเบียนวัตถุอันตรายนั้นมิได้รวมถึงข้อมูลผลวิเคราะห์ความเสี่ยงหรือความเป็นอันตรายของวัตถุอันตราย ดังที่กำหนดในกฎหมายของประเทศอื่นๆ ซึ่งจะมีการกำหนดรายละเอียดถึงการประเมิน (สมบัติทางเคมีและกายภาพ สมบัติทางพิษวิทยา และสมบัติทางนิเวศน์พิษวิทยา) และวิธีการทดสอบ

เป็นที่น่าสังเกตว่า การใช้คำว่า “หรือ” ในเอกสารตาม (5) ทำให้ผู้ขอจดทะเบียนไม่จำเป็นต้องจัดส่งรายงานผลการวิเคราะห์ของห้องปฏิบัติการที่กำหนดไว้ในเอกสารตาม (5) ก็ได้หากตนยื่นตัวอย่างวัตถุอันตราย

[13] โดยประเมินจากคุณสมบัติทางเคมีและกายภาพ (Physico-chemical property) และข้อมูลการศึกษาทางพิษวิทยา (Toxicological studies) ของสารที่มีอยู่แล้วด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Quantitative Structure-Activity Relationships, QSARs)

ให้กับหน่วยงานแล้ว และในแบบฟอร์มคำขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย (แบบ วอ./อก.1) ระบุเพียงแต่เพียงตัวอย่างวัตถุอันตรายที่ต้องแนบ ส่วนรายงานผลการวิเคราะห์สารเคมีขึ้นอยู่กับการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าจะให้จัดส่งเพิ่มเติมด้วยหรือไม่

สำหรับเอกสาร MSDS ที่กำหนดให้ต้องแนบประกอบการยื่นจดทะเบียนนั้น แม้จะระบุว่าให้เป็นไปตามแบบ วอ./อก. 3 ท้ายประกาศนี้ หรือตามมาตรฐาน ISO 11014-1 แต่สิ่งสำคัญ คือ คุณภาพหรือเนื้อหาของ MSDS ว่ามีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ และครอบคลุมถึงลักษณะการใช้ตามที่แจ้งหรือไม่ และเนื้อหาของข้อมูลนั้นได้มีการปรับปรุงให้ทันสมัยหรือไม่ ประเด็นเหล่านี้มิได้ถูกกำหนดไว้ในประกาศฯ ให้ต้องมีการตรวจสอบในเรื่องนี้และผู้ประกอบการเองก็ยังไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูล MSDS มากนัก

ส่วนการขออนุญาตนำเข้าวัตถุอันตรายนั้นผู้ขอจะต้องยื่นเอกสารสำเนาผลการวิเคราะห์วัตถุอันตรายและเอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตราย (เช่น MSDS) นอกเหนือจากเอกสารอื่นๆ ที่กำหนดในแบบฟอร์มคำขออนุญาตนำเข้าวัตถุอันตราย (วอ.3)[14] ส่วนการขออนุญาตผลิตวัตถุอันตรายนั้น ไม่มีข้อกำหนดให้ต้องแสดงข้อมูลผลการวิเคราะห์วัตถุอันตราย แต่ให้ยื่นเอกสารแสดงกรรมวิธีการผลิต เอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตราย (เช่น MSDS) นอกเหนือจากเอกสารอื่นๆ ที่กำหนดในแบบฟอร์มคำขออนุญาตผลิตวัตถุอันตราย (วอ.1)

สำหรับเรื่องการเรียกขอข้อมูลสารเคมีหากพบความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากสารเคมีที่ใช้นั้น เจ้าหน้าที่สามารถเรียกดูข้อมูลเพิ่มเติมใดๆ เกี่ยวกับวัตถุอันตรายนั้นได้ในระหว่างการพิจารณาคำขอขึ้นทะเบียน[15] นอกจากนี้ ใบอนุญาตที่ออกไปแล้วนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถสั่งแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขในการอนุญาตได้ตามความจำเป็น[16]

4.2 องค์ประกอบที่ 2: การสื่อสารข้อมูลสารเคมีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน

<u>แนวปฏิบัติที่ดี</u> นอกจากการจัดทำข้อมูลสารเคมีเพื่อรายงานต่อหน่วยงานภาครัฐแล้ว นโยบายการจัดการสารเคมีควรสนับสนุนให้มีการรับส่งข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงของสารเคมีและมาตรการในการจัดการความเสี่ยง และข้อมูลการใช้สารเคมีตลอดห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) ซึ่งประกอบด้วยผู้ผลิตสารเคมี ผู้ผลิตสินค้า ผู้จัดจำหน่ายและผู้ใช้สารเคมี เพื่อให้มีการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยและเพื่อให้การเตรียมข้อมูลการ

---

[14] เอกสารแนบอื่นๆ ที่ใช้ประกอบการขออนุญาตนำเข้าวัตถุอันตราย ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน/สำเนาใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว, สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล, สำเนาใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย (ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตนำเข้าได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว), แผนที่สังเขปแสดงสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายและบริเวณข้างเคียง, แผนผังภายในอาคารที่ใช้เป็นสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตราย (ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด), เอกสารแสดงความรู้ความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรเฉพาะรับผิดชอบสำหรับการเก็บรักษา, เอกสารแสดงลักษณะภาชนะบรรจุที่จะใช้และการหุ้มห่อหรือผูกมัดภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย, และอื่นๆ (ระบุ)

[15] อ้างถึง ข้อ 6 ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรม พ.ศ. 2543 ที่ระบุว่า “ในการพิจารณาคำขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนส่งข้อมูลเพิ่มเติมใดๆ เกี่ยวกับวัตถุอันตรายนั้นนอกเหนือจากข้อมูลตามข้อ 4 หรือจัดให้มีการศึกษาทดสอบเพิ่มเติมก็ได้”

[16] มาตรา 25 พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 กำหนดไว้ว่า ใบอนุญาตที่ออกไปแล้วนั้น ถ้าต่อมากฎหมายหรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปหรือมีเหตุสำคัญเพื่อคุ้มครองความปลอดภัย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตมีอำนาจ สั่งแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขในการอนุญาตได้ตามความจำเป็น

จัดการความเสี่ยงสอดคล้องกับลักษณะการใช้สารเคมีกลางน้ำ (ในกระบวนการผลิตสินค้า) และปลายน้ำ (ผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภค) มากที่สุด

สหรัฐอเมริกา ไม่มีข้อกำหนดดังกล่าว

แคนาดา ไม่มีข้อกำหนดดังกล่าว

สหภาพยุโรป กฎหมาย REACH ได้กำหนดให้มีการรับส่งข้อมูลระหว่างผู้ประกอบการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อุปทาน ทั้งการส่งผ่านข้อมูลจากผู้ผลิตไปยังผู้ใช้ (information flow down the supply chain) และการส่งผ่านข้อมูลจากผู้ใช้ไปยังผู้ผลิต (information flow up the supply chain)

ในส่วนแรก ผู้ผลิต ผู้จำหน่ายสารเคมี หรือในบางกรณี ผู้ผลิตสินค้าที่มีการใช้สารดังกล่าว จะต้องจัดทำเอกสารข้อมูลความปลอดภัย (Safety Data Sheets, SDS)[17] และส่งให้ลูกค้าทุกครั้ง หากเป็นสารเคมีในกลุ่มสารอันตรายตาม EU Directive on Dangerous Substances หรือสารที่จัดเป็นสารที่มีตกค้างยาวนานสะสมได้ดีในสิ่งแวดล้อม และมีความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (PBT) หรือสารที่ตกค้างยาวนานมากและสะสมได้ดีมากในสิ่งแวดล้อม (vPvB) หรือสารที่อยู่ในรายชื่อสารเคมีที่จะต้องถูกควบคุม (ต้องขออนุญาตในการผลิตและการใช้) นอกจากนี้ จะต้องมีการจัดเตรียมเอกสาร SDS และให้ลูกค้าหากมีการร้องขอ สำหรับสารเคมีที่ทราบว่ามีอันตรายต่อสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อมและที่ปรากฏอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 โดยน้ำหนักในรูปของของแข็งหรือของเหลว และไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.2 โดยปริมาณในรูปของก๊าซ หรือเป็นสาร PBT หรือ vPvB และที่ปรากฏอยู่ในน้อยกว่าร้อยละ 0.1 โดยน้ำหนัก หรือมีข้อกำหนดเกี่ยวกับระดับการสัมผัสในที่ทำงาน หากเป็นสารเคมีอื่นๆ นอกเหนือจากสารดังกล่าว ผู้ผลิตไม่จำเป็นต้องให้ SDS แต่ยังคงต้องให้ข้อมูลมาตรการที่จำเป็นสำหรับความปลอดภัยทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อมสำหรับการใช้สารหรือเคมีภัณฑ์นั้นๆ

ในส่วนที่สอง กฎหมาย REACH กำหนดให้ลูกค้าหรือผู้ใช้สารเคมีปลายน้ำ (downstream users) ให้ข้อมูลการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตเพื่อให้ผู้ผลิตสารเคมีใช้ในการทำรายงานการประเมินความปลอดภัยของสารเคมี โดยควรให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการคาดการณ์ลักษณะและโอกาสที่จะสัมผัสกับสารเคมี (exposure scenario) นั้น รวมทั้งเมื่อมีข้อมูลใหม่เกี่ยวกับความเป็นอันตรายของสารเคมีและข้อมูลใดๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อมาตรการจัดการความเสี่ยงที่ระบุอยู่ในเอกสาร SDS ที่ได้รับจากผู้ผลิต

ญี่ปุ่น มาตรการบังคับให้มีการส่งต่อข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมีในรูปเอกสารความปลอดภัย (SDS) ได้รับการกำหนดไว้ในกฎหมาย Industrial Safety and Health Law (ISHL) โดยกำหนดรายชื่อสารเคมีที่ต้องส่งต่อ SDS (ญี่ปุ่นกำหนดให้ใช้การจำแนกความเป็นอันตรายของสารเคมีและการติดฉลากตามระบบ GHS ในการจัดทำ SDS ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2549)

[17] ข้อมูลในเอกสาร SDS จะต้องปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอและต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ คุณสมบัติและความเป็นอันตรายของสารนั้น มาตรการจัดการความเสี่ยงสำหรับการปฐมพยาบาล การระงับเพลิง กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และหากผู้ผลิตต้องจัดทำรายงานความปลอดภัยสารเคมี (Chemical Safety Report) ด้วย จะต้องให้ข้อมูลการคาดการณ์โอกาสการรับสัมผัสที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลของลูกค้า รวมทั้งเงื่อนไขการใช้อย่างปลอดภัย

ไทย ไม่มีข้อกำหนดให้มีการส่งต่อข้อมูลในรูปแบบ SDS ระหว่างห่วงโซ่อุปทาน แต่มีข้อกำหนดให้ผู้ประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายต้องมี SDS ของวัตถุอันตรายที่ใช้พร้อมอยู่ในสถานประกอบการ

4.3 องค์ประกอบที่ 3: การประเมินความเสี่ยงของสารเคมีจากข้อมูลที่ได้รับ

1) สารใหม่

แนวปฏิบัติที่ดี ภาครัฐควรมีบทบาทในการตรวจสอบสารใหม่ทั้งหมดโดยมีการจัดสรรเวลาและข้อมูลที่มากพอในการดำเนินการดังกล่าว และให้ความสำคัญกับการแจ้งข้อเท็จจริงสารใหม่ครั้งแรกและให้มีการตรวจประเมินความเสี่ยงของสารเคมีก่อนอนุญาตให้ดำเนินการผลิตเชิงพาณิชย์ แม้ว่าข้อมูลบางรายการจะไม่สามารถจัดหาได้ก็ตาม การตรวจประเมินสารเคมีก่อนการผลิตจะช่วยให้รัฐสามารถป้องกันมิให้สารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงผลิตและใช้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ ควรกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้ใช้ต้องแจ้งข้อมูลสารเคมีภายหลังการแจ้งข้อเท็จจริงครั้งแรกหากมีการเพิ่มปริมาณการผลิตอย่างมาก

สหรัฐอเมริกา การประเมินสารใหม่เป็นหน้าที่ของภาครัฐ อย่างไรก็ดี กฎหมายให้เวลาในการประเมินสารเคมีค่อนข้างสั้นและหากไม่สามารถประเมินสารเคมีได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด ผู้ผลิตสารเคมีสามารถดำเนินการผลิตสารเคมีนั้นได้ แม้ว่าระบบการประเมินสารใหม่ก่อนการผลิตในเชิงอุตสาหกรรมเป็นการเปิดโอกาสให้ภาครัฐสามารถระบุประเด็นข้อห่วงใยเกี่ยวกับสารเคมีนั้นแต่การที่ขาดข้อกำหนดเกี่ยวกับปริมาณหรือขอบเขตข้อมูลขั้นต่ำที่ผู้ผลิตต้องจัดส่งพร้อมกับเอกสารการแจ้งเจตจำนงในการผลิตสารใหม่เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ EPA ไม่สามารถทำการประเมินสารเคมีได้อย่างครบถ้วนและทันเวลาที่กำหนด

แคนาดา การประเมินสารเคมีเกิดขึ้นหลังจากที่มีการผลิตสารเคมีแล้ว แต่มีการกำหนดรายการข้อมูลขั้นต่ำที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องจัดเตรียม

สหภาพยุโรป เช่นเดียวกับแคนาดาที่กระบวนการประเมินสารเคมีเกิดขึ้นภายหลังจากที่สารเคมีได้มีการผลิตแล้วแต่ก็มีการกำหนดรายการข้อมูลที่ต้องจัดส่งให้ภาครัฐ แต่สิ่งที่แตกต่างจากแคนาดาและสหรัฐฯ คือการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีจะดำเนินการโดยภาคอุตสาหกรรม มิใช่ภาครัฐ ทำให้มีข้อห่วงกังวลถึงคุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูล การที่ระบบการตรวจสอบสารเคมีแยกออกจากระบบการจดทะเบียนสารเคมีทำให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสามารถดำเนินการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีนั้นได้โดยไม่ต้องรอการตรวจสอบข้อมูลสารเคมีและมาตรการจัดการความเสี่ยงที่แจ้งต่อภาครัฐ

ญี่ปุ่น มีข้อกำหนดชัดเจนให้ผู้ประกอบการจะผลิตหรือนำเข้าสารใหม่ต้องแจ้งให้รัฐมนตรีกระทรวงสุขภาพ แรงงาน และสวัสดิการ (Minister of Health, Labour and Welfare) รัฐมนตรีกระทรวงเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรม (Minister of Economy, Trade and Industry) และรัฐมนตรีกระทรวงสิ่งแวดล้อม (Minister of the Environment) เพื่อประเมินสารก่อนการผลิต โดยกำหนดหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินสารประกอบด้วย 4 ประเด็นคือ ความคงทน (การตกค้าง) การสะสมในสิ่งมีชีวิต ความเป็นพิษต่อมนุษย์ในระยะยาว และความเป็นพาต่อพืชและสัตว์ และกำหนดหลักเกณฑ์สารที่ต้องประเมินและไม่ต้องประเมิน การประเมินใช้เวลาไม่เกิน 3 เดือน รัฐบาลสามารถเรียกข้อมูลเพิ่มเติมได้

ไทย ไม่มีข้อกำหนดผู้ประกอบการผลิตหรือนำเข้าสารใหม่ต้องยื่นข้อมูลเพื่อประเมินสารก่อนการผลิตหรือวางจำหน่าย ในทางปฏิบัติหน่วยงานรัฐประเมินสาร (ทั้งสารใหม่และสารที่มีอยู่) จากข้อมูลที่รวบรวมเอง

2) สารที่ใช้กันอยู่

แนวปฏิบัติที่ดี ภาครัฐควรพัฒนากลไกที่เป็นทางการเพื่อระบุสารที่ใช้กันอยู่ที่ต้องมีการประเมินความเสี่ยง โดยเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ สามารถเสนอรายชื่อสารเคมีที่คาดว่าจะมีความเสี่ยงสูงได้และสร้างความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจให้มีการประเมินสารเคมีภายใต้ระยะเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้ หากเป็นสารเคมีที่ถูกห้ามหรือจำกัดการผลิตและการใช้โดยองค์กรระหว่างประเทศหรือรัฐบาลท้องถิ่นควรจัดให้เป็นสารเคมีที่ต้องทำการประเมิน นอกจากนี้ ภาครัฐควรสร้างความชัดเจนและเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินสารเคมีและผลการประเมินนั้น

สหรัฐอเมริกา ไม่มีกระบวนการดังกล่าว การดำเนินการประเมินสารเคมีใดๆ จะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของ EPA อย่างไรก็ดี ความพยายามที่จะประเมินสารที่ใช้กันอยู่ทำได้ลำบาก เนื่องจาก EPA ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอันตรายและโอกาสรับสัมผัสของสารที่ใช้กันอยู่และ EPA มีอำนาจที่จำกัดในการสั่งการให้ภาคเอกชนจัดทำข้อมูลเหล่านี้หาก EPA ไม่มีข้อมูลหลักฐานที่ชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงของสารนั้น ด้วยเหตุนี้ จึงมีเพียงร้อยละ 2 ของสารเคมีทั้งหมด 62,000 รายการในบัญชีสารเคมี (ตามกฎหมาย TSCA) ที่ได้รับการประเมิน

ด้วยข้อจำกัดทางกฎหมาย EPA จึงดำเนินมาตรการแบบความสมัครใจ (HPV Challenge) เพื่อพัฒนาข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอันตรายของสารเคมีที่มีปริมาณการใช้มาก โดย EPA ตั้งเป้าหมายที่จะทบทวนข้อมูลที่ได้รับ กลั่นกรองและจัดลำดับความสำคัญของสารเคมีจากข้อมูลความเป็นอันตรายและออกมาตรการจัดการความเสี่ยงกับสารเคมีที่อันตรายมาก

แคนาดา กฎหมาย CEPA กำหนดให้มีกระบวนการประเมินความเสี่ยง (ความเป็นพิษ) ของสารเคมีในสามกรณี ได้แก่ 1) สารเคมีที่จำแนกตามกระบวนการจัดกลุ่มสารเคมีในบัญชีสารเคมี Domestic Substances List (DSL) ซึ่งถูกกำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยงเพื่อกลั่นกรองสารเคมี (screening-level risk assessment) 2) สารเคมีที่อยู่ในรายชื่อ Priority Substances List และ 3) สารเคมีที่ถูกกำหนดให้เป็นสารต้องห้ามหรือจำกัดการผลิตและการใช้โดยองค์กรในระดับจังหวัดหรือระหว่างประเทศ

ในส่วนของ Priority Substance List (PSL) นั้นจัดทำขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 76 ของ CEPA ซึ่งระบุให้รัฐมนตรีกำหนดรายชื่อสารเคมีสำคัญที่ควรมีการประเมินความเป็นพิษก่อนสารอื่นๆ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ (Environment Canada และ Health Canada) ต้องทำการประเมินสารเหล่านี้ภายในห้าปีนับจากวันที่ประกาศรายชื่อ สารเคมีใน PSL ได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 รายชื่อ รายชื่อแรก ประกาศเมื่อปีค.ศ. 1989 มี 44 รายการซึ่งได้ถูกประเมินหมดแล้ว และพบว่ามี 25 รายการที่มีความเป็นพิษ ส่วนรายชื่อที่สอง ประกาศเมื่อปีค.ศ. 1995 มี 25 รายการ ประเมินแล้วเสร็จ 23 รายการและพบว่ามี 18 รายการที่มีความเป็นพิษ ส่วนอีกสองรายการได้งดการประเมินไว้ชั่วคราวเนื่องจากไม่สามารถหาข้อมูลที่เพียงพอได้ และ Health Canada มีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมของสาร 2 ตัวนี้

ในการประกาศสารเคมีที่อยู่ใน PSL เพื่อทำการประเมินความเสี่ยงเบื้องต้นนั้น หน่วยงานทั้งสองได้พิจารณาข้อมูลจากหลายแหล่งด้วยกัน ได้แก่ ข้อมูลที่ได้รับจากภาคอุตสาหกรรม รายชื่อสารเคมีที่เสนอโดยสาธารณชน ข้อมูลจากการประเมินสารใหม่ที่คล้ายคลึงกับสารที่มีอยู่ เป็นต้น

ส่วนการประเมินความเสี่ยงเพื่อกลั่นกรองสารเคมีในบัญชีสารเคมี (DSL) เมื่อหน่วยงานได้ทำการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีแล้ว รัฐมนตรีจะต้องจัดทำข้อเสนอถึงผลการตัดสินใจต่อสารเคมีที่ประเมินเหล่านี้ซึ่งมีใน 3 รูปแบบ คือ 1) ตัดสินใจที่จะไม่ดำเนินการใดๆ 2) ตัดสินใจที่จะเพิ่มสารเคมีนั้นใน PSL เพื่อทำการประเมินในเชิงลึกต่อไป หรือ 3) ให้คำแนะนำว่าสารเคมีดังกล่าวควรถูกบรรจุอยู่ในรายชื่อสารเคมีอันตราย (List of Toxic Substance) (ปัจจุบัน มี 85 สาร/กลุ่มสาร) และหากมีข้อมูลเพิ่มเติมว่าเป็นสารที่ตกค้างยาวนาน สะสมได้ดีในสิ่งมีชีวิต และมีความเป็นพิษต่อมนุษย์และสัตว์ (PBiT) ก็อาจจะถูกจัดให้อยู่ในรายชื่อสารที่ต้องกำจัดให้หมดสิ้น (Virtual Elimination List) (ปัจจุบัน มีเพียงสารเดียว คือ hexachlorobutadiene แต่ในนโยบายการจัดการสารเคมี (Toxic Substances Management Policy) รัฐบาลแคนาดาก็ได้กำหนดเป้าหมายที่จะห้ามหรือจำกัดการผลิตและการใช้สารประเภท PBiT 12 สารที่ถูกระบุเป็นสารอินทรีย์ที่ตกค้างยาวนาน (persistent organic pollutants, POPs) ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายที่กำจัดให้หมดสิ้นเช่นกัน)

<u>สหภาพยุโรป</u> ภาครัฐมีอำนาจในการประเมินสารที่ใช้กันอยู่เช่นเดียวกับแคนาดา โดย<u>ก่อน</u>ที่จะมีกฎหมาย REACH สหภาพยุโรปมีกฎหมาย Existing Substance Regulations ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำรายชื่อสารเคมีสำคัญ (priority substances lists) ที่ต้องมีการประเมินความเสี่ยงเชิงลึก (in-depth risk assessment) เนื่องจากมีความเสี่ยงสูงที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมา ได้มีการจัดทำรายชื่อ 4 รายชื่อตั้งแต่ปีค.ศ. 1994 รวมทั้งสิ้น 141 สาร แต่เนื่องจากความซับซ้อนของกระบวนการประเมิน ทำให้มีเพียงครึ่งเดียวที่มีการประเมินความเสี่ยงแล้ว ความล่าช้าของกระบวนการประเมินความเสี่ยงสารที่คาดว่าจะมีความเป็นอันตรายมากดังกล่าวเป็นปัจจัยให้มีการปรับปรุงกฎหมายไปสู่กฎหมาย REACH

ภายใต้กฎหมาย REACH กระบวนการประเมินสารที่ใช้กันอยู่จะเหมือนกับสารใหม่ มีการกำหนดกระบวนการในการคัดเลือกสารเคมีเพื่อประเมินความเสี่ยง และมีการระบุขั้นตอนและระยะเวลาในการประเมิน อย่างไรก็ดี ไม่มีการกำหนดรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับจำนวนสารเคมีที่จะมีการประเมิน ข้อมูลที่ผู้จดทะเบียนต้องจัดเตรียมประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีนั้นๆ ความเสี่ยงและความเหมาะสมของมาตรการจัดการความเสี่ยงที่ใช้ (หรือที่เสนอ)

<u>ญี่ปุ่น</u> กฎหมาย Chemical Substances Control Law กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับสารเดิมที่มีอยู่ไว้ว่าต้องทำการประเมินความเสี่ยงของสารเดิมที่มีอยู่ประมาณ 20,000 รายการโดยใช้หลักเกณฑ์ 4 ด้านเช่นเดียวกับการประเมินสารใหม่ ถ้าพบว่าสารใดมีสมบัติคงทนและสะสมได้ดีมากในสิ่งมีชีวิตจะจัดเป็นสารประเภท Type I Monitoring Chemical Substances (ปัจจุบันมี 37 รายการ) สำหรับสารที่มีสมบัติคงทน สะสมในสิ่งมีชีวิตได้และอาจเป็นพิษต่อมนุษย์ได้ในระยะยาวจะถูกจัดเป็นสารประเภท Type II Monitoring Chemical Substances (ปัจจุบันมี 944 รายการ) ส่วนสารที่มีสมบัติคงทน สะสมในสิ่งมีชีวิตได้และอาจมีผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมจะได้รับการจัดเป็นสารประเภท Type III Monitoring Chemical Substances (ปัจจุบันมี 124 รายการ)

<u>ไทย</u> พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 39 และ 40 ได้เปิดโอกาสให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสามารถทบทวนรายชื่อวัตถุอันตรายเพื่อเพิ่มเติมหรือยกเลิกรายชื่อวัตถุอันตรายที่ประกาศไปได้ แต่ไม่มีการกำหนดกลไกที่เป็นทางการที่จะบ่งชี้ว่าสารเคมีใดต้องมีการประเมินความเสี่ยงเพื่อที่จะกำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายต่อไป การตัดสินใจจึงขึ้นอยู่กับหน่วยงานผู้รับผิดชอบและคณะกรรมการวัตถุอันตราย ที่ผ่านมา มีการ

ทบทวนเพิ่มเติมหรือยกเลิกรายชื่อวัตถุอันตรายในบัญชี ก. และบัญชี ข. อยู่เป็นระยะๆ (ฉบับล่าสุด คือ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2549[18]) อย่างไรก็ดี ในประกาศรายชื่อวัตถุอันตรายที่เพิ่มเติมหรือยกเลิกนั้นมิได้ระบุเหตุผลถึงผลการตัดสินใจดังกล่าวและไม่มีกลไกที่เปิดให้ภาคส่วนต่างๆ เสนอรายชื่อสารเคมีเพื่อพิจารณากำหนดให้เป็นวัตถุอันตราย

4.4 องค์ประกอบที่ 4: การออกมาตรการควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงจากสารเคมี

แนวปฏิบัติที่ดี (ทั้งกรณีสารใหม่และสารเดิมที่มีอยู่) การควบคุมสารเคมีควรอยู่บนพื้นฐานของความเป็นอันตรายและการใช้ (ในอุตสาหกรรมและในผลิตภัณฑ์) คุณสมบัติ และระดับการสัมผัสสารเคมีตลอดวงจรสารเคมีตั้งแต่การผลิต การใช้ และการกำจัดขั้นสุดท้าย ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมอาจมีบทบาทในการชี้แนะว่าควรกำหนดมาตรการอะไร แต่ไม่ควรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจว่าจะควบคุมสารเคมีหนึ่งๆ หรือไม่ (นั่นคือ ให้ขึ้นอยู่กับข้อมูลทางวิทยาศาสตร์) ภาระของภาครัฐในการจัดการความเสี่ยงของสารที่ใช้กันอยู่ไม่ควรสูงกว่าการจัดการสารใหม่ และภาครัฐสามารถออกมาตรการควบคุมสารเคมีได้เพื่อจัดการกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น

1) สารใหม่

สหรัฐอเมริกา ช่วงเวลาเดียวที่ EPA จะออกมาตรการควบคุมสารเคมีได้ คือ ช่วงที่มีการพิจารณาข้อมูลสารใหม่ (Premanufacture Notification review) ซึ่งรวมถึงช่วงการพิจารณาเอกสารแจ้งการเปลี่ยนแปลงการใช้สารเคมี (Significant New Use Notice, SNUN) โดย EPA สามารถใช้อำนาจตามมาตรา 5 ของกฎหมาย TSCA ในการออกข้อกำหนดในเรื่องการจัดการความเสี่ยงให้กับผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารใหม่หรือผู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ต้องทำตามข้อกำหนดการเปลี่ยนแปลงการใช้สารเคมี (Significant New Use Rule, SNUR) ทั้งนี้ หาก EPA ตัดสินใจที่จะไม่ดำเนินมาตรการใดๆ (เช่น ไม่ได้ออกข้อกำหนด SNUR) หรือเลยระยะเวลาที่กำหนดแล้ว มาตรการควบคุมที่ใช้ได้คือ เงื่อนไขหรือข้อบังคับที่กำหนดในช่วงที่พิจารณาข้อมูลสารใหม่ครั้งแรกเท่านั้น[19]

แคนาดา ภายใต้กฎหมาย CEPA ผลการพิจารณาเอกสารการแจ้งข้อเท็จจริงสารใหม่ (New Substance Notification, NSN) จะออกมาใน 3 ลักษณะ ได้แก่

1) ไม่มีข้อสงสัยว่าสารนั้นมีความเป็นพิษ (toxic) ผู้แจ้งข้อเท็จจริงสามารถเริ่มการผลิตสารนั้นได้ แต่สารนั้นจะยังไม่ถูกบรรจุในบัญชีสารเคมี (DSL) เว้นแต่ผู้ผลิตได้จดส่งข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการผลิตในขั้นที่สูงสุดแล้ว และผลการพิจารณาของหน่วยงานยังยืนยันข้อสรุปเดิมว่า ไม่มีข้อสงสัย

[18] รายละเอียดฉบับที่ 5 ดูได้จากเว็บไซต์ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม http://www2.diw.go.th/haz/Laws/notic_5.pdf

[19] ข้อกำหนดดังกล่าวแตกต่างจากกรณีแคนาดาและระบบกฎหมาย REACH ของสหภาพยุโรป โดยกฎหมาย CEPA ของแคนาดาได้กำหนดกรณีที่ปริมาณการผลิตสารเคมีเพิ่มขึ้นถึงอีกขั้นของการแจ้งข้อเท็จจริงหรือการจดทะเบียน ผู้ผลิตจะต้องทำการแจ้งข้อเท็จจริงใหม่ (renotification) และหน่วยงานรัฐจะทำการทบทวนข้อมูลสารเคมีและพิจารณาการออกมาตรการจัดการความเสี่ยงตามข้อมูลที่แจ้งข้อเท็จจริงใหม่นี้ ส่วนกฎหมาย REACH ระบุว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงการใช้อย่างมีนัยสำคัญ จะต้องจัดส่งข้อมูลเพิ่มเติมตามที่กำหนดไว้ และหากเจ้าหน้าที่เลือกสารนี้มาตรวจประเมินก็อาจจะกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยงให้ผู้แจ้งข้อเท็จจริงดำเนินการด้วย

เกี่ยวกับความเป็นพิษของสารนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีการบรรจุใน DSL ผู้ผลิตรายอื่นต้องจัดส่งเอกสารแจ้งข้อเท็จจริงสารนั้นด้วยเช่นกัน

2) ไม่มีข้อสงสัยว่าสารนั้นมีความเป็นพิษโดยพิจารณาจากกิจกรรม (ลักษณะการใช้สารเคมี) ที่ระบุในเอกสารการแจ้งข้อเท็จจริงสารใหม่ แต่หากเป็นกิจกรรมใหม่ที่อยู่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในเอกสารก็อาจจะส่งผลให้สารนั้นกลายเป็นสารที่มีความเป็นพิษได้ ในกรณีนี้ หน่วยงานจะออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้สารเคมีสำหรับกิจกรรมใหม่ (Significant New Activity, SNA)
3) มีข้อสงสัยว่าสารนั้นมีความเป็นพิษหรือมีความเป็นไปได้ที่จะเป็นสารที่มีความเป็นพิษ ในกรณีเช่นนี้ หน่วยงานอาจจะอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าสารเคมีได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด (เช่น จำกัดปริมาณ รูปแบบของสาร) หรือห้ามการผลิตหรือนำเข้าในระยะเวลาที่กำหนด (มากสุด 2 ปี) หรือห้ามการผลิตหรือนำเข้าในระหว่างที่ผู้แจ้งจัดส่งข้อมูลเพิ่มเติมและหน่วยงานกำลังทำการประเมินข้อมูลเพิ่มเติมดังกล่าว

ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินนั้นมักจะเผื่อเวลาในการจัดทำและอนุมัติมาตรการจัดการความเสี่ยงหรือกำหนดเงื่อนไขเรื่องข้อมูล หากสารเคมีอยู่ภายใต้เงื่อนไขหรือถูกห้ามมิให้ผลิต สารนั้นจะไม่สามารถบรรจุอยู่ในบัญชีสารเคมี (DSL) ได้และผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ารายอื่นต้องแจ้งข้อเท็จจริงข้อมูลสารเคมีนั้นต่อไป อย่างไรก็ดี หากมีข้อกำหนดควบคุมในเรื่องการผลิตและการใช้ สารที่ถูกควบคุมแล้วอาจจะได้รับการบรรจุอยู่ในบัญชีสารเคมีได้

<u>สหภาพยุโรป</u> ภายใต้กฎหมาย REACH หน่วยงานผู้มีอำนาจสามารถกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยงเพื่อให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ใช้ปลายน้ำนำไปดำเนินการในสองขั้นตอน คือ ขั้นตอนการขออนุญาต (authorization) และขั้นตอนการจำกัดการผลิต/จำหน่าย/ใช้สารเคมี (restriction) ซึ่งใช้กับสารเคมีทั้งสารใหม่และสารเดิมที่มีอยู่

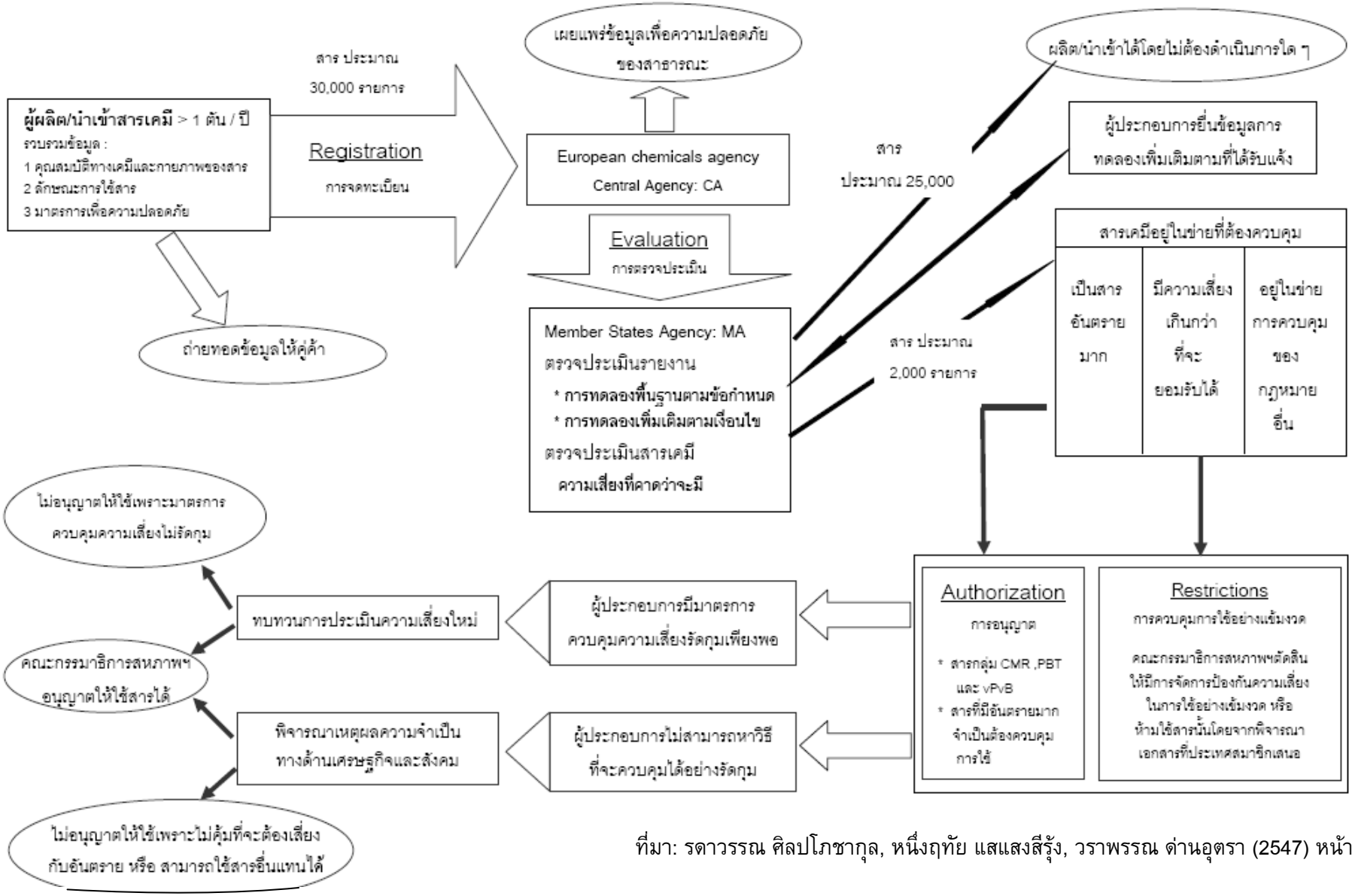
ในขั้นตอนของการขออนุญาต ผู้ผลิตและผู้ใช้สารเคมีที่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดให้ต้องขออนุญาตจะทำการผลิตหรือใช้ได้ตามที่หน่วยงานกำหนดไว้เท่านั้น การขออนุญาตขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้งานของสารเคมีนั้น โดยผู้ยื่นขออนุญาตจะต้องแสดงข้อมูลว่า มีการควบคุมความเสี่ยงที่จะเกิดจากการใช้สารเคมีนั้นอย่างเพียงพอ หากเป็นสารเคมีที่ไม่สามารถดำเนินดังกล่าวได้หรือเป็นสารเคมีที่ต้องระวังเป็นอย่างยิ่ง (Substance of very High Concern, SVHC) ผู้ขออนุญาตต้องแสดงให้เห็นว่า ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมจากการใช้สารนั้นมากกว่าความเสี่ยงต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมและไม่มีทางเลือกอื่น (สารเคมีทดแทนหรือเทคโนโลยี) ที่เหมาะสมกว่า จะเห็นได้ว่า กฎหมาย REACH ได้กำหนดให้ผู้ประกอบการเป็นผู้รับภาระพิสูจน์ความเป็นอันตรายและประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสารเคมี ต่างจากกรณีของสหรัฐอเมริกาซึ่งกฎหมาย TSCA กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องรับภาระพิสูจน์ดังกล่าวหากต้องการที่จะออกมาตรการควบคุมหรือจำกัดการผลิตหรือการใช้สารเคมี

ในการกำหนดชื่อสารเคมีที่ต้องขออนุญาตนั้น หน่วยงานผู้มีอำนาจจะเป็นผู้ดำเนินการในการจัดทำรายชื่อสารที่ถูกจำแนกว่าเป็นสารเคมีที่ต้องระวังเป็นอย่างยิ่ง (SVHC) ซึ่งจะจัดทำเป็น candidate list สำหรับสารที่ต้องได้รับการอนุญาตก่อนผลิตและจำหน่าย โดยคณะกรรมการธิการยุโรปจะเป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าสารใน candidate list จะเป็นสารที่ต้องขออนุญาตก่อนหรือไม่ โดยหากกำหนดว่าเป็นสารที่ต้องขออนุญาตก่อน ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ใช้ปลายน้ำไม่สามารถนำสารนั้นออกจำหน่ายได้หากมิได้รับอนุญาต ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของสารเคมี (substance) เคมีภัณฑ์ (preparation) หรือผลิตภัณฑ์ที่มีสารนั้นอยู่ (article)

ทั้งนี้ การให้อนุญาตสารเคมีนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยคณะกรรมาธิการยุโรปสามารถเสนอให้มีการทบทวนได้หากพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงเกิดขึ้นหรือมีข้อมูลใหม่ที่แสดงให้เห็นว่า สารนั้นมีสารทดแทนได้แล้ว ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น หน่วยงานก็สามารถถอนหรือยกเลิกการให้อนุญาตสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงได้ (เพื่อให้หันไปใช้สารทดแทน)

นอกจากกลไกการขออนุญาตแล้ว หน่วยงานของรัฐสามารถใช้กระบวนการจำกัดการผลิตและการใช้สารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงมากที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มาตรการจำกัดการผลิตและการใช้ดังกล่าวนี้สามารถใช้ได้กับสารเคมีที่มิได้ถูกกำหนดให้ต้องจดทะเบียน (เช่น สารที่มีปริมาณการผลิตหรือนำเข้าน้อยกว่า 1 ตันต่อปี) หรือสารเคมีที่ยังมิได้ผ่านกระบวนการจดทะเบียน ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการยุโรปสามารถเสนอให้ใช้กระบวนการจำกัดการผลิตและการใช้สารเคมีได้ 3 ช่องทาง ได้แก่ 1) สารเคมีประเภทสารก่อมะเร็ง การกลายพันธุ์ และเป็นพิษต่อระบบสืบพันธุ์ (CMR) ที่อาจมีการใช้โดยผู้บริโภค ในกรณีนี้ คณะกรรมาธิการยุโรปอาจเสนอให้มีการจำกัดการใช้ได้โดยตรง 2) สารอื่นๆ คณะกรรมาธิการยุโรปต้องร้องขอให้หน่วยงานจัดเตรียมเอกสารรวมข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีและการจำกัดการผลิตและการใช้ที่เสนอ โดยพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสารนั้นทั้งหมดประกอบด้วย หรือในอีกทางหนึ่ง 3) รัฐสมาชิกอาจริเริ่มให้มีกระบวนการพิจารณาการจำกัดการใช้โดยจัดเตรียมเอกสารดังกล่าว เอกสารทั้งหมดจะมีการเผยแพร่ต่อสาธารณะและเปิดรับข้อคิดเห็นและข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการจำกัดการใช้สารดังกล่าว

เพื่อแสดงให้เห็นภาพรวมของขั้นตอนหรือกระบวนการของระบบ REACH ตั้งแต่การจดทะเบียน การประเมินความเสี่ยง การอนุญาตและการจำกัดการผลิตและ/หรือการใช้สารเคมี ผู้เขียนขอนำเสนอผังที่จัดทำขึ้นโดยรดาวรรณ ศิลปโภชากุล, หนึ่งฤทัย แสแสงสีรุ้ง, วราพรรณ ด่านอุตรา (2547) ดังแสดงในรูปที่ 2

ที่มา: รดาวรรณ ศิลปโภชากุล, หนึ่งฤทัย แสแสงสีรุ้ง, วราพรรณ ด่านอุตรา (2547) หน้า 13

รูปที่ 2 ผังแสดงกระบวนการทั้งหมดภายใต้ระบบ REACH

ญี่ปุ่น กำหนดมาตรการติดตามและควบคุมสารภายหลังจากที่ผ่านการประเมินสารแล้ว โดยเป็นมาตรการที่คำนึงในเรื่องความเสี่ยงของสารเคมีเป็นหลัก และจำแนกตามกลุ่มสารเคมีที่จัดแบ่งไว้ 5 กลุ่มดังนี้

- Type I Monitoring Chemical Substances (36 รายการ รวม cyclododecane) คือสารที่คงทน สะสมได้ในสิ่งมีชีวิตได้ดีมาก กำหนดให้แจ้งข้อเท็จจริงปริมาณการผลิตและ/หรือนำเข้า และการใช้สาร จัดทำและเผยแพร่รายชื่อและปริมาณที่แจ้งของสารที่มีปริมาณการผลิตและนำเข้า 1 ตันหรือมากกว่า ถ้าจำเป็น รัฐบาลจะกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าทำการสำรวจความอันตราย (ความเป็นพิษในระยะยาวต่อมนุษย์) ถ้าสารใดในกลุ่มนี้ได้รับการบ่งชี้ว่าเป็นพิษในระยะยาวต่อมนุษย์และสัตว์ที่อยู่ชั้นบนในห่วงโซ่อาหาร จะถูกจัดเข้าเป็นสารกลุ่ม Class I และต้องปฏิบัติตามมาตรการควบคุมสำหรับ Class I Specified Chemical Substance
- Type II Monitoring Chemical Substances (876 รายการ รวม chloroform) คือสารที่ไม่เป็นสารที่สะสมในสิ่งมีชีวิตได้ดีมาก แต่คงทนและสงสัยว่าจะเป็นพิษในระยะยาว กำหนดให้แจ้งปริมาณการผลิตและ/หรือนำเข้าจริง และการใช้สาร จัดทำและเผยแพร่รายชื่อและปริมาณที่แจ้งของสารที่มีปริมาณการผลิตและนำเข้า 100 ตันหรือมากกว่า ถ้าจำเป็น รัฐบาลจะกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าทำการสำรวจความอันตราย (ความเป็นพิษในระยะยาวต่อมนุษย์) ถ้าสารใดในกลุ่มนี้ได้รับการบ่งชี้ว่ามีความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายต่อมนุษย์ พืช และสัตว์ในสิ่งแวดล้อม สารดังกล่าวจะถูกจัดเข้าเป็นสารในกลุ่ม Class II Specified Chemical Substance
- Type III Monitoring Chemical Substances (61 รายการ รวม nonylphenol) คือสารที่คงทนและเป็นพิษต่อพืชและสัตว์ กำหนดให้แจ้งปริมาณการผลิตและ/หรือนำเข้าจริง และการใช้สาร จัดทำและเผยแพร่รายชื่อและปริมาณที่แจ้งของสารที่มีปริมาณการผลิตและนำเข้า 100 ตันหรือมากกว่า ถ้าจำเป็น รัฐบาลกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าทำการสำรวจความอันตราย (ความเป็นพิษเรื้อรังต่อพืชและสัตว์ในสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่) เช่นเดียวกับสารในกลุ่ม Type II ถ้าสารใดในกลุ่มนี้ได้รับการบ่งชี้ว่ามีความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายต่อมนุษย์ พืช และสัตว์ในสิ่งแวดล้อม สารดังกล่าวจะถูกจัดเข้าเป็นสารในกลุ่ม Class II Specified Chemical Substance
- Class I Specified Chemical Substance (16 รายการ รวม PCBs) คือสารที่คงทน สะสมได้ในสิ่งมีชีวิตได้ดีมาก และเป็นพิษต่อมนุษย์ในระยะยาว และมีพิษเรื้อรังต่อสัตว์ที่อยู่บนสุดของห่วงโซ่อาหาร กำหนดให้ต้องขออนุญาตในการผลิตหรือนำเข้า ห้ามนำไปใช้นอกเหนือจากการใช้ที่ระบุไว้ จำกัดการนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่ระบุตามคำสั่งคณะรัฐมนตรี และรัฐบาลสามารถสั่งให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ เช่นเรียกคืนสินค้า
- Class II Specified Chemical Substance (23 รายการรวม trichloroethylene) คือสารที่คงทนและเป็นพิษในระยะยาวหรือเรื้อรังต่อพืชและสัตว์ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมกำหนดให้แจ้งข้อเท็จจริงปริมาณการผลิตและ/หรือนำเข้าที่วางแผนไว้และที่ดำเนินการจริง และการใช้สาร ถ้าจำเป็นรัฐบาลสามารถสั่งปรับเปลี่ยนปริมาณการผลิตและ/หรือนำเข้าที่วางแผนไว้ได้ รัฐบาลจัดพิมพ์คู่มือทางเทคนิค คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการสารเคมี และบังคับเรื่องการติดฉลาก คำแนะนำจากรัฐบาล

ไทย ไม่มีการกำหนดมาตรการควบคุมตามกลุ่มสารเคมีที่เป็นสารใหม่

2) สารที่ใช้กันอยู่

สหรัฐอเมริกา เนื่องจากกฎหมาย TSCA กำหนดให้หน่วยงานที่ต้องการออกกฎระเบียบควบคุมการใช้สารเคมีต้องชี้ให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่า การใช้สารเคมีนั้นก่อให้เกิดความเสี่ยงอย่างมากต่อสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งหาก EPA ต้องการออกกฎระเบียบควบคุมสารเคมีดังกล่าว EPA จะต้องจัดทำการวิเคราะห์ความเป็นอันตรายและโอกาสที่จะสัมผัสกับสารเคมีนั้น การประเมินความเสี่ยง (risk assessment) การวิเคราะห์สารหรือวิธีการทดแทน จัดทำการวิเคราะห์ผลประโยชน์และต้นทุนทางเศรษฐกิจ (cost-benefit analysis) และประเมินผลของมาตรการต่อนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี รวมทั้งต้องจัดทำกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎระเบียบที่เสนออย่างเต็มรูปแบบ ด้วยภาระค่าใช้จ่ายและระยะเวลาที่ต้องใช้ในการออกกฎระเบียบแต่ละฉบับทำให้ EPA แทบจะไม่ได้ใช้อำนาจตามมาตรา 6 ของ TSCA ในการออกกฎระเบียบควบคุมสารเคมี โดยนับตั้งแต่กฎหมาย TSCA มีผลบังคับใช้ในปีค.ศ. 1976 EPA สามารถผลักดันกฎระเบียบควบคุมสารเคมีเพียง 5 รายการเท่านั้น ได้แก่ polychlorinated biphenyls (PCBs), halogenated chlorofluoroalkanes, dioxin, asbestos และ hexavalent chromium

จากข้อจำกัดในการออกมาตรการควบคุมทางกฎหมาย EPA จึงหันมาใช้มาตรการเชิงสมัครใจมากขึ้น โดยการทำข้อตกลงแบบสมัครใจกับภาคอุตสาหกรรมเพื่อให้มีการจัดการความเสี่ยงสำหรับสารเคมีที่ต้องระวัง ตัวอย่างเช่น โครงการ 2010/15 PFOA Stewardship Program เริ่มในเดือนมกราคม 2549 ได้เรียกร้องให้กับบริษัทผู้ผลิตสาร perfluorooctanoic acid (PFOA) และสารที่เกี่ยวข้อง 8 บริษัทให้คำมั่นที่จะลดการปลดปล่อยสาร PFOA (รวมทั้งสารที่เกี่ยวข้อง) และลดการใช้สารนั้นในผลิตภัณฑ์ให้ได้ถึงร้อยละ 95 ของปีฐาน (ปีค.ศ. 2000) ภายในปีค.ศ. 2010 และกำจัดสารเหล่านี้อย่างสิ้นเชิงจากการปลดปล่อยและในผลิตภัณฑ์ภายใน 5 ปีหลังจากนั้นหรือไม่ช้ากว่าปีค.ศ. 2015 โครงการ Safer Detergents Stewardship Initiative ซึ่งผลักดันให้ผู้ผลิตทยอยยกเลิกหรือลดการผลิตหรือการใช้สารลดความตึงผิวประเภท nonylphenol ethoxylate (NPEs) โครงการ Furniture Flame Retardancy Partnership ซึ่งเป็นโครงการที่พยายามค้นหาสารทดแทนที่ปลอดภัยกว่าเพื่อมาแทนที่สาร pentabromodiphenyl ether (penta BDE) ที่ใช้เป็นสารหน่วงการติดไฟในโฟมที่เป็นส่วนประกอบของเฟอร์นิเจอร์ และโครงการ Sustainable Futures Initiative ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้มีการป้องกันมลพิษในการพัฒนาสารใหม่ด้วยการใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินความเสี่ยงของสารเคมี (chemical risk screening methodologies) ที่พัฒนาโดย EPA ซึ่งทำให้บริษัทสามารถระบุสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงและพยายามที่จะลดหรือเลิกการใช้สารนั้น (เช่น สาร PBTs)

แคนาดา กฎหมาย CEPA ได้ให้อำนาจหน่วยงานในการออกมาตรการจัดการความเสี่ยงกับสารที่ใช้กันอยู่ แต่สารเคมีนั้นต้องอยู่หรือถูกแนะนำให้บรรจุอยู่ในรายชื่อสารอันตราย (List of Toxic Substances) ในปีค.ศ. 1995 รัฐบาลแคนาดาโดย Environment Canada ได้จัดทำนโยบายการจัดการจัดการสารเคมี (Toxic Substances Management Policy) โดยได้วางกรอบการจัดการสารเคมีที่ต้องระวังที่จำแนกเป็นสองกลุ่ม (track) ดังนี้

กลุ่มแรก (Track 1 substances) – สารเคมีในรายชื่อสารอันตรายที่พบว่ามีความเป็นพิษตามนิยามของกฎหมาย CEPA ที่ตกค้างยาวนานและสะสมได้ดีในสิ่งมีชีวิต และที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลมาจากกิจกรรมของมนุษย์เป็นหลัก เป้าหมายของนโยบายสำหรับกลุ่มนี้ คือ การกำจัดให้หมดสิ้นไป (virtual elimination) จากสิ่งแวดล้อม การจัดการความเสี่ยงเน้นที่การป้องกันมิได้มีการปลดปล่อยมากกว่าการควบคุมหรือฟื้นฟู (เว้นแต่สารเคมีนั้นอยู่ในสิ่งแวดล้อมแล้ว)

กลุ่มที่สอง (Track 2 substances) – สารเคมีที่ต้องระวังที่อยู่นอกเหนือเกณฑ์ข้างต้น เป้าหมายของนโยบายสำหรับกลุ่มนี้ คือ การจัดการวงจรชีวิตของสารเคมี (Life-cycle management) เพื่อป้องกันหรือลดการปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมให้เหลือน้อยที่สุด การจัดการในกลุ่มนี้มิได้ตัดเรื่องการกำจัดให้หมดสิ้นแต่จะดำเนินการในผลิตภัณฑ์หรือการใช้บางประเภทเท่านั้นที่คาดว่าสารเคมีจะสร้างความเสี่ยงอย่างมากต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพมนุษย์

ทั้งนี้ ผู้ผลิตและผู้ใช้สารเคมีในกลุ่ม 1 จะต้องรับภาระในการพิสูจน์เพื่อแสดงให้เห็นว่าสารนั้นจะถูกจัดการตลอดทั้งวงจรชีวิต (lifecycle) มีการใช้ข้อกำหนดในการตรวจวัด (monitoring) โดยจะกำหนดเป้าหมายในทยอยเลิกการผลิตและการใช้สำหรับสารในกลุ่ม 1 ที่พบว่าไม่สามารถลดการปลดปล่อยให้ต่ำกว่าระดับที่ตรวจพบได้ด้วยมาตรการจัดการความเสี่ยงที่มีอยู่

ที่ผ่านมา หน่วยงานกำกับดูแลได้ออกกฎระเบียบห้ามและจำกัดการใช้ภายใต้กฎหมาย CEPA ไม่มากนัก มีการออกกฎห้ามการใช้สารอันตราย 9 รายการ (รวมทั้ง DDT และ mirex) และมีอีก 5 รายการที่ถูกจำกัดการใช้หรือจำกัดขนาดความเข้มข้นในสารผสมหรือในผลิตภัณฑ์ ล่าสุด ได้มีการออกกฎระเบียบห้ามการผลิต นำเข้า ใช้หรือจำหน่ายสารที่มีองค์ประกอบของ fluorotelomer ยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ ยังมีการออกกฎระเบียบเฉพาะสาขาที่จำกัดการใช้สารอันตราย เช่น การใช้ตัวทำละลายคลอริเนทเตด (chlorinated solvents) ในผลิตภัณฑ์ซักแห้งและขจัดคราบไขมัน

นอกจากการออกมาตรการควบคุมแล้ว Environment Canada ยังได้จัดทำคู่มือ (Guidelines) และแนวปฏิบัติ (Codes of Practice) เช่น คู่มือการใช้สาร volatile organic compounds ที่ใช้ในผลิตภัณฑ์เพื่อผู้บริโภค คู่มือการใช้สาร ethylene oxide ที่ใช้ในกระบวนการฆ่าเชื้อ แนวปฏิบัติในการลดการปล่อยสาร chlorofluorocarbon จากตู้เย็นและเครื่องปรับอากาศและแนวปฏิบัติในการลดการปล่อยสาร dichloromethane จากการใช้เครื่องลอกสีในการปรับปรุงเฟอร์นิเจอร์

Environment Canada ได้นำมาตรการเชิงสมัครใจมาใช้ในการจัดการความเสี่ยงของสารเคมีด้วย เพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมลดการปล่อย (ในบางกรณี ลดการใช้) สารอันตรายบางชนิด ที่ผ่านมา ได้ดำเนินการไปแล้ว 5 โครงการ ปัจจุบัน มีโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ 4 โครงการและอยู่ในช่วงการปรึกษาหารือและรับฟังความคิดเห็น 2 โครงการ ตัวอย่างเช่น การจัดทำข้อตกลงที่จะควบคุมการปล่อยสาร 1,2 –dicholoroethane จากโรงงานผลิตสารเคมีของบริษัท Dow Chemical สองแห่ง การจัดทำข้อตกลงที่จะลดการใช้ การเกิดและการปลดปล่อยสารที่มีความเสี่ยงสูงบางชนิดในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ ปัจจุบัน มีบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนเข้าร่วม 5 บริษัทซึ่งมีโรงงานรวมทั้งหมด 35 โรง

<u>สหภาพยุโรป</u> การจัดการความเสี่ยงสำหรับสารที่ใช้กันอยู่ภายใต้กฎหมาย REACH จะดำเนินการในลักษณะเดียวกับที่ได้ดำเนินการกับสารใหม่ดังที่นำเสนอข้างต้น

<u>ญี่ปุ่น</u> สารเดิมที่มีตามกฎหมาย Chemical Substances Control law จะต้องทำการประเมินความเสี่ยง ถ้าพบว่าสารใดมีสมบัติคงทนและสะสมได้ดีมากในสิ่งมีชีวิต สารนั้นจะถูกจัดเข้าสารในกลุ่มเฝ้าระวังประเภท 1 (Type I Monitoring Chemical Substances) มีมาตรการควบคุมดังกล่าวแล้วข้างต้น

<u>ไทย</u> ตามกฎหมายของไทยนั้น สารเคมีที่ถูกควบคุมนั้นจะมีสารเคมีบางกลุ่มที่ถูกควบคุมตามกฎหมายเฉพาะ เช่น พ.ร.บ. ยา พ.ร.บ. เครื่องสำอาง พ.ร.บ. ปุ๋ย ส่วนสารเคมีที่ใช้ในภาคอุตสาหกรรม การทหารรวมทั้งสารเคมีที่มิได้อยู่ในการควบคุมของพ.ร.บ. เฉพาะอื่นๆ ก็จะอยู่ในการพิจารณาของหน่วยงาน

ผู้รับผิดชอบภายใต้พ.ร.บ.วัตถุอันตรายว่าจะกำหนดให้สารนั้นเป็นวัตถุอันตรายเพื่อให้มีการควบคุมตามกฎหมายนี้หรือไม่

หากสารเคมีนั้นถูกกำหนดเป็นวัตถุอันตรายแล้ว ระดับการควบคุมสารนั้นจะขึ้นอยู่กับชนิดของวัตถุอันตรายที่กำหนด โดยหากเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ซึ่งถือว่าเป็นสารเคมีที่มีความเสี่ยงต่ำ จะไม่มีการควบคุมมากนัก กล่าวคือ ผู้ผลิต/ผู้นำเข้า/ผู้มีไว้ครอบครองไม่ต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบก่อนและไม่ต้องขออนุญาต หากแต่ต้องดำเนินการตามให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ส่วนผู้ผลิต/ผู้นำเข้า/ผู้มีไว้ครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 จะต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด (ควบคุมด้วยมาตรการการขึ้นทะเบียน การแจ้งดำเนินการ และการแจ้งข้อเท็จจริง) ในขณะที่วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 และชนิดที่ 4 จะถูกควบคุมอย่างมาก โดยผู้ผลิต/นำเข้า/ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 จะต้องได้รับใบอนุญาต (ควบคุมด้วยมาตรการการขึ้นทะเบียน การขออนุญาต และการแจ้งข้อเท็จจริง) ส่วนวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 กำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครอง โดยมีการแบ่งแยกขอบเขตการดูแลวัตถุอันตรายตามหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ 7 แห่ง[20] นอกจากการออกมาตรการควบคุมตามชนิดของวัตถุอันตรายแล้ว พ.ร.บ.วัตถุอันตราย (มาตรา 16) ยังให้อำนาจหน่วยงานผู้รับผิดชอบสามารถออกพระราชกฤษฎีกาห้ามการครอบครองหรือการจำหน่ายหรือการใช้วัตถุอันตรายหากเห็นว่ามีเหตุจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคล สัตว์ พืชทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้ว่า มาตรการควบคุมสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงนั้นใช้กับสารเคมีที่ถูกกำหนดให้เป็นสารที่จะถูกควบคุมตามกฎหมาย ปัจจุบัน มีสารเคมีที่ถูกกำหนดเป็นวัตถุอันตรายในบัญชี ก. จำนวน 1,383 รายการ แต่ **สิ่งที่ขาดหายจากระบบการจัดการสารเคมีในปัจจุบัน คือ ข้อมูลชนิดและปริมาณสารเคมีที่มีการผลิตและใช้อยู่ในประเทศทั้งหมด (เนื่องจากไม่มีการจัดทำเป็นบัญชีสารเคมี) ทำให้ไม่สามารถประเมินได้ว่าสัดส่วนของสารเคมีที่ถูกควบคุมตามกฎหมาย (วัตถุอันตราย) นั้นคิดเป็นสัดส่วนเท่าใดของจำนวนสารเคมีทั้งหมดที่ใช้อยู่ในประเทศ** และหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีการติดตาม เฝ้าระวังสารเคมีและประเมินความเสี่ยงของสารเคมีที่อยู่นอกบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายมากน้อยเพียงใด หากพิจารณาข้อมูลสารเคมีในต่างประเทศ จะพบว่า สารเคมีที่อยู่ในบัญชีสารเคมีนั้นมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 20,000 รายการ (สหภาพยุโรปมีมากกว่า 100,000 รายการ) (ไม่รวมสารเคมีที่ถูกควบคุมโดยกฎหมายเฉพาะอื่นๆ เช่น อาหารและสารปรุงแต่ง ยา เครื่องสำอาง สารฆ่าแมลง ฯลฯ) การขาดข้อมูลสารที่ใช้กันอยู่ทั้งหมดในประเทศจึงเป็นช่องว่างที่สำคัญของระบบการจัดการสารเคมีในปัจจุบันของประเทศไทย

[20] เนื่องจากการควบคุมความเสี่ยงจากการใช้สารเคมีขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานแต่ละแห่ง ทำให้สารเคมีตัวเดียวกันที่มีการใช้หลากหลายอาจถูกประกาศให้เป็นวัตถุอันตรายต่างชนิดกันได้ ตัวอย่างเช่น

- EPN: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กำหนดให้เป็นชนิดที่ 4 แต่กรมวิชาการเกษตรกำหนดให้เป็นชนิดที่ 3
- Ethylene dichloride และ Ethylene oxide: อย. และกรมวิชาการเกษตรกำหนดให้เป็นชนิดที่ 4 ส่วนกรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนดให้เป็นชนิดที่ 3
- Ethanethiol: อย. กำหนดให้เป็นชนิดที่ 4 ส่วนกรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนดให้เป็นชนิดที่ 3

4.5 สรุปการเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการสารเคมี

จากการเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการสารเคมีของประเทศต่างๆ เทียบกับแนวปฏิบัติที่ดีของนโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ (ดูตารางสรุปการเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการสารเคมีในภาคผนวกที่ 1) พบว่า ไม่มีประเทศใดที่มีรายละเอียดข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่ดีทั้งหมด อย่างไรก็ดี ในภาพรวม รูปแบบการจัดการสารเคมีที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่ดีมากที่สุด คือ สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น รองลงมา คือ แคนาดา และสหรัฐอเมริกา โดยข้อกำหนดทางกฎหมายของรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกามีจุดอ่อนหลายประการดังที่นำเสนอข้างต้นและเป็นอุปสรรคสำคัญในการออกมาตรการควบคุมสารเคมีจนทำให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ (EPA) ต้องหันไปใช้มาตรการเชิงสมัครใจแทน และทำให้มลรัฐต่างๆ เริ่มหันมาปฏิรูปกฎหมายและนโยบายในระดับมลรัฐซึ่งนักวิชาการที่สนับสนุนเชื่อว่าความเคลื่อนไหวของมลรัฐจะช่วยผลักดันให้เกิดการปฏิรูปในระดับประเทศขึ้นในไม่ช้า

แม้รูปแบบและระบบการจัดการสารเคมีในแต่ละประเทศจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไป แต่ก็พบว่าแนวทางการจัดการสารเคมีในประเทศที่พัฒนาแล้วจะเป็นไปในทางเดียวกันหรือประเด็นที่คล้ายกัน (ยกเว้นสหรัฐฯ ในหลายประเด็น) และเป็นทิศทางที่แตกต่างจากแนวทางการจัดการสารเคมีของไทย สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. **ประเทศที่พัฒนาแล้วทั้ง 4 ประเทศได้มีการรวบรวมข้อมูลสารเคมีที่มีการผลิตและใช้อยู่ในประเทศ โดยได้มีการพัฒนาบัญชีสารเคมี (inventory)** ขึ้นทำให้ภาครัฐสามารถติดตามและตรวจสอบความปลอดภัยของสารเคมีทั้งสารที่ใช้กันอยู่เดิม (ในช่วงที่สำรวจและจัดทำบัญชีครั้งแรก) และสารใหม่ที่เพิ่มเติมเข้ามาในบัญชีหรือจัดเก็บแยกเป็นบัญชีต่างหาก เช่น บัญชี ELINCS ของสหภาพยุโรป ในขณะที่ประเทศไทยไม่มีการสำรวจสารที่ใช้กันอยู่ทั้งหมดเพื่อจัดทำเป็นบัญชีสารเคมี มีเพียงการจัดทำบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายตามพ.ร.บ.วัตถุอันตราย
2. **ประเทศที่พัฒนาแล้ว (ยกเว้นสหรัฐอเมริกา) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณาและประเมินความเป็นอันตรายของสารเคมี** ซึ่งการมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนนั้นจะเป็นตัวกำหนดกรอบในการประเมินและจัดการสารเคมี และทำให้ผู้ประกอบการต้องการข้อมูลการวิเคราะห์ทดสอบความเป็นอันตรายของสารเคมีที่ตนผลิตหรือนำเข้าซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ห้องปฏิบัติการและอุปกรณ์เครื่องมือ) งานวิจัยและพัฒนาและบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในการทดสอบและวิเคราะห์ความเป็นอันตรายของสารเคมีขึ้นในประเทศ
3. **ประเทศที่พัฒนาแล้วมีมาตรการตรวจสอบสารใหม่** โดยในสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นจะมีข้อกำหนดในเรื่องการแจ้งข้อเท็จจริงและการประเมินสารใหม่ก่อนการผลิต ส่วนแคนาดาและสหภาพยุโรปกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารใหม่แจ้งข้อเท็จจริงหรือจดทะเบียนหากปริมาณการผลิตหรือการจำหน่ายเกินปริมาณที่กำหนดไว้ (แคนาดา-100 กิโลกรัม สหภาพยุโรป-1 ตัน) ทำให้ภาครัฐสามารถออกมาตรการควบคุมสารใหม่ เพื่อป้องกันมิให้มีการผลิตสารใหม่ที่คาดว่าจะมีความเป็นอันตรายสูงออกวางจำหน่ายในตลาดได้ ส่วนประเทศไทย สารเคมีที่ถูกกำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายนั้นล้วนแต่เป็นสารเคมีที่มีใช้อยู่ในประเทศ มาตรการควบคุมวัตถุอันตรายจึงไม่สามารถ ควบคุมดูแลการผลิตสารใหม่ของผู้ผลิตรายแรกได้
4. **ประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่ (ยกเว้นสหรัฐอเมริกา) ใช้ระบบการแจ้งข้อเท็จจริงหรือระบบการจดทะเบียนตามปริมาณการผลิต/การใช้ต่อปีและความเป็นอันตรายของสารนั้น**

(tiered notification) ในขณะที่การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายของไทยกำหนดเฉพาะวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 และไม่มีการใช้ระบบ tiered notification กับวัตถุอันตรายทั้งสองชนิดนี้

5. **ประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่กำหนดให้ภาครัฐมีบทบาทในการประเมินความเสี่ยงของสารเคมี ยกเว้นสหภาพยุโรปซึ่งกฎหมาย REACH กำหนดให้เป็นหน้าที่ของภาคอุตสาหกรรม (ผู้ผลิต/ผู้นำเข้า)** ให้จัดส่งข้อมูลหรือข้อเสนอการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีในขั้นตอนการจดทะเบียน ส่วนหน่วยงานผู้มีอำนาจจะทำหน้าที่ทบทวนข้อมูลผลการประเมินความเสี่ยงที่ได้รับ เรียกขอข้อมูลเพิ่มเติมและพิจารณาตัดสินและสรุปผลการประเมิน การกำหนดให้เอกชนเป็นผู้จัดทำข้อมูลการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีตามกฎหมาย REACH จึงเป็นแนวทางใหม่ของการจัดการสารเคมีโดยให้ภาคเอกชนเข้ามารับผิดชอบภาระค่าใช้จ่ายในการประเมินความเสี่ยงแทนภาครัฐ อย่างไรก็ แนวทางนี้จำเป็นต้องอาศัยมาตรการการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับ สำหรับประเทศไทย ภาครัฐมีบทบาทในการคัดเลือกสารเคมีที่จะถูกกำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายแต่มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่ชัดเจนในการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีก่อนที่จะเป็นวัตถุอันตรายและไม่มีข้อกำหนดให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบเผยแพร่ข้อมูลผลและเหตุผลของการตัดสินใจกำหนดให้สารใดเป็นวัตถุอันตรายชนิดใด
6. **ข้อกำหนดให้มีการสื่อสารข้อมูลสารเคมีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานนับว่าเป็นแนวคิดใหม่ของการจัดการสารเคมีที่ปรากฏขึ้นในกฎหมาย REACH ของสหภาพยุโรป** (รวมทั้งในญี่ปุ่นแต่มีขอบเขตที่แคบกว่า) โดยกำหนดให้มีการรับส่งข้อมูลระหว่างผู้ผลิต ผู้จำหน่ายสารเคมี หรือในบางกรณีผู้ผลิตสินค้าที่มีการใช้สารดังกล่าวและลูกค้าหรือผู้ใช้สารเคมีปลายน้ำผ่าน SDS แสดงให้เห็นว่าต่างประเทศตระหนักถึงความสำคัญของเอกสารนี้โดยมองว่าเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงและการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย และได้กำหนดให้ต้องมีการปรับปรุงข้อมูลให้ตรงกับการใช้สารนั้นมากที่สุด ในขณะที่กฎหมายของไทยกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องมีเอกสาร SDS ในสถานประกอบการเท่านั้นซึ่งข้อกำหนดนี้มิได้ช่วยให้เกิดการสื่อสารข้อมูลสารเคมีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานและมิได้ผลักดันให้ผู้ประกอบการทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้สารเคมีต้องใส่ใจกับคุณภาพของข้อมูลของ SDS ส่วนกฎหมายของไทย ยังไม่มีข้อกำหนดให้ส่งต่อข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมีในห่วงโซ่อุปทาน แต่มีข้อกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องมีเอกสาร SDS ในสถานประกอบการ ข้อกำหนดภายใต้ระบบกฎหมายไทยจึงมิได้ผลักดันให้ผู้ประกอบการทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้สารเคมีต้องให้ความสำคัญกับข้อมูลและคุณภาพของข้อมูลใน SDS ซึ่งเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงและการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย

การเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการสารเคมีของประเทศต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นได้ชี้ให้เห็นว่า ระบบการจัดการสารเคมีของประเทศไทยยังตามไม่ทันกับสถานการณ์การจัดการสารเคมีของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยระบบการจัดการสารเคมีของไทยยังคงใช้กรอบแนวคิดของการจัดการสารเคมีทีละตัว อันเป็นลักษณะของนโยบายที่เน้นการควบคุมสารอันตราย (Toxics policy) ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ปรับเปลี่ยนนโยบายและระบบการจัดการสารเคมีไปสู่ระบบและนโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ (Chemicals policy) คำถามที่ตามมาก็คือ **แล้วประเทศไทยควรจะปฏิรูปหรือปรับเปลี่ยนนโยบายและระบบการจัดการสารเคมีของประเทศหรือไม่** เราจะตอบคำถามนี้ได้ก็ต่อเมื่อเราได้มีการทบทวน ประเมินระบบการจัดการสารเคมีของ

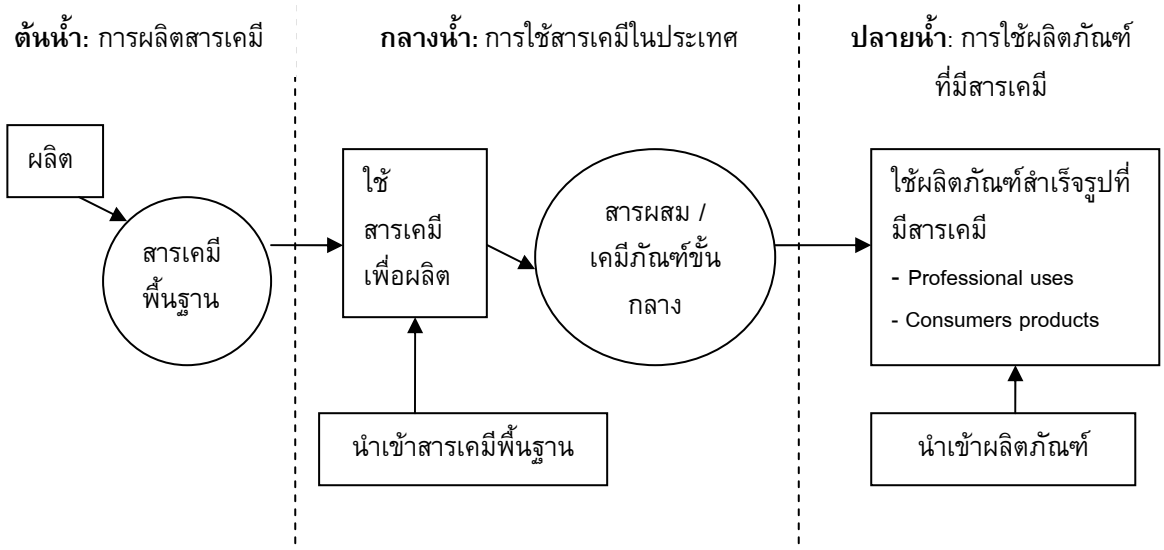
ประเทศและการดำเนินงานที่ผ่านมาว่า ได้ช่วยหรือคาดว่าจะช่วยให้ประเทศก้าวเข้าสู่ “สังคมปลอดภัยจากอันตรายด้านสารเคมี สู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนและแข่งขันได้ในระดับสากล” ตามวิสัยทัศน์ของแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2550-2554) แล้วหรือไม่ ทั้งนี้ เราควรนำเหตุผลหรือแรงจูงใจที่เป็นเหตุให้ประเทศต่าง ๆ หันมาปฏิรูประบบการจัดการสารเคมี (นำเสนอในส่วนที่ 3) มาพิจารณาประกอบการทบทวนด้วย

5. วิเคราะห์ทิศทางการจัดการสารเคมีของไทยในอนาคต

หากหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเห็นร่วมกันว่า ถึงเวลาแล้วที่เราควรจะปรับเปลี่ยนระบบการจัดการสารที่ใช้กันอยู่ ประเด็นที่ควรมีการพูดคุยและหาข้อสรุปคือ รูปแบบและระบบการจัดการสารเคมีที่เหมาะสมกับประเทศไทยเป็นอย่างไร ระบบการจัดการสารเคมีใดที่จะสามารถตอบเป้าประสงค์ในเรื่องความปลอดภัยสารเคมีและการรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวลาเดียวกัน การวิเคราะห์สถานะปัจจุบันของไทยในเรื่องสารเคมีจะช่วยให้เราทราบจุดยืนของประเทศต่อประเด็นการจัดการสารเคมีของโลกและช่วยกำหนดทิศทางนโยบายและระบบการจัดการสารเคมีของประเทศในอนาคต

5.1 สถานะปัจจุบันของไทยในเรื่องสารเคมี

บทความนี้ได้แบ่งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีออกเป็น 3 กลุ่มหลักได้แก่ การผลิตสารเคมีเป็นวัตถุดิบหรือกิจกรรมต้นน้ำของสารเคมี การผลิตชิ้นส่วนหรือผลิตภัณฑ์โดยใช้สารเคมีหรือเคมีภัณฑ์งน้ำของสารเคมี และการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีสารเคมีผสมอยู่หรือกิจกรรมปลายน้ำของสารเคมี (รูปที่ 3)

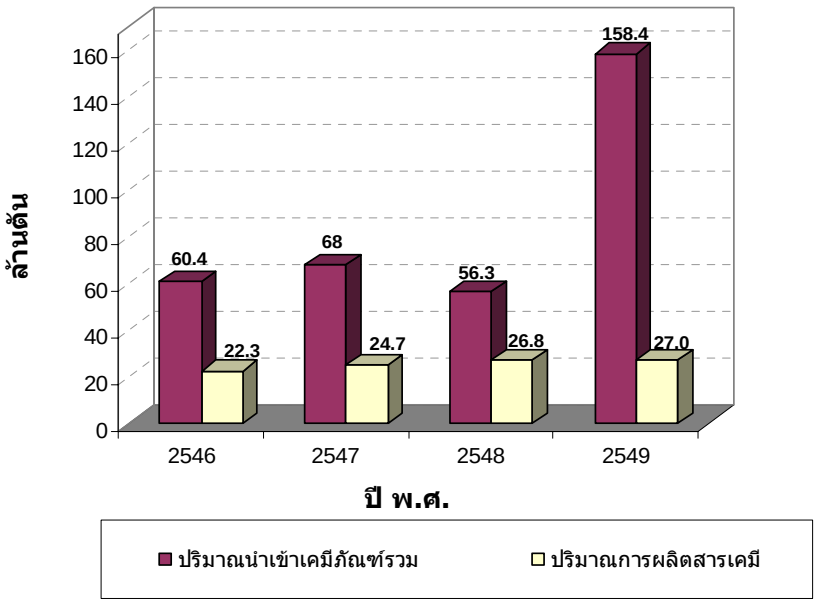

รูปที่ 3 ขอบเขตของกิจกรรมที่เกี่ยวกับสารเคมี

จากข้อมูลในรายงาน OECD Environmental Outlook to 2030 ประเทศสมาชิก OECD เป็นผู้ผลิตสารเคมีที่ใช้กันทั่วโลกถึงร้อยละ 75 ต้นน้ำของสารเคมีจึงอยู่ที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ในอนาคต จะเริ่มกระจายไปสู่ประเทศกำลังพัฒนามากขึ้นโดยเฉพาะในประเทศบราซิล อินเดีย และจีน และสัดส่วนการผลิตสารเคมีในประเทศสมาชิก OECD จะลดลงเหลือร้อยละ 63 ในปี ค.ศ. 2030

เป็นที่สังเกตได้ว่า จุดประสงค์ของการปฏิรูประบบการจัดการสารเคมีของสหภาพยุโรปภายใต้กฎหมาย REACH นอกจากเรื่องการคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมจากอันตรายของสารเคมีแล้ว ยังมีเหตุผลทางเศรษฐกิจรวมอยู่ด้วยซึ่งน่าจะมาจากความตระหนักถึงการเป็นประเทศต้นน้ำของสารเคมี ดังจะเห็นได้จากจุดประสงค์หลักข้อที่สองและข้อสุดท้ายของกฎหมาย REACH ที่ระบุว่า “เพื่อดำรงและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเคมีของสหภาพยุโรปซึ่งมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของสหภาพยุโรป” และ “เพื่อสร้างความมั่นใจว่าจะมีการเคลื่อนไหวอย่างเสรีของสารเคมีในตลาดภายในสหภาพยุโรป” อาจมองได้ว่าการออกกฎหมาย REACH เป็นช่องทางหนึ่งที่สร้างอุปสรรคทางการค้าให้กับประเทศคู่แข่งที่สามารถลอกเลียนสารสังเคราะห์ของผู้ผลิตสารเคมีในยุโรป

การวิเคราะห์สถานะของไทยว่าเป็นต้นน้ำ กลางน้ำ หรือปลายน้ำของสารเคมีสามารถพิจารณาได้จากข้อมูลสถิติการนำเข้าและการผลิตสารเคมี โดยขนาดของกิจกรรมต้นน้ำของสารเคมีของประเทศสามารถดูได้จากข้อมูลการผลิตสารเคมีในประเทศซึ่งข้อมูลที่หาได้นั้นมีเพียงข้อมูลการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมลำดับที่ 42 (1) ซึ่งเป็นโรงงานผลิตสารเคมีตามข้อมูลที่พบในรายงานสถานการณ์มลพิษประเทศไทย จัดทำโดยกรมควบคุมมลพิษ ในรายงานดังกล่าว ได้ระบุว่าในช่วงปี พ.ศ.2546 – 2549 โรงงานอุตสาหกรรมลำดับที่ 42 (1) มีการผลิตสารเคมีรวมเท่ากับ 100.8 ล้านตัน ส่วนข้อมูลกลางน้ำและปลายน้ำของสารเคมีนั้นสามารถดูได้จากข้อมูลการนำเข้าเคมีภัณฑ์ (พิกัดอัตราศุลกากรตอนที่ 25-38) ซึ่งพบว่ามีปริมาณนำเข้ารวมประมาณ 345 ล้านตันในช่วงเวลาเดียวกัน (รูปที่ 4) จากข้อมูลดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยเป็นกลางน้ำและปลายน้ำของสารเคมีมากกว่าต้นน้ำของสารเคมี อย่างไรก็ดี ข้อมูลดังกล่าวยังมีข้อจำกัดในการเปรียบเทียบเนื่องจากข้อมูลนำเข้านั้นรวมผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและยา แต่ขาดข้อมูลปริมาณการผลิตในประเทศซึ่งบางส่วนเป็นต้นน้ำของสารเคมีประเภทปิโตรเคมีและยาด้วย

รูปที่ 4 ปริมาณการนำเข้าและผลิตเคมีภัณฑ์ของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2546 – 2549

5.2 ข้อเสนอต่อทิศทางการจัดการสารเคมีของไทย

จากข้อมูลที่พบว่า ประเทศไทยเป็นกลางน้ำและปลายน้ำของสารเคมี ทำให้ได้ข้อสรุปที่เป็นข้อเสนอต่อทิศทางการจัดการสารเคมีของไทยและคำถามเชิงวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายของนโยบายการจัดการสารเคมีของประเทศในฐานะประเทศกลางน้ำและปลายน้ำของสารเคมีควรเน้นเรื่องการพัฒนาระบบการจัดการสารเคมีที่สามารถคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคนงานและผู้บริโภคจากความเสี่ยงต่ออันตรายจากสารเคมีที่ใช้ในกระบวนการผลิต (กลางน้ำ) และสารเคมีที่แฝงอยู่ในผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป (ปลายน้ำ) รวมทั้งอันตรายจากกากของเสียและซากผลิตภัณฑ์ที่มีสารเคมีอันตราย เราจะมีมาตรการใดที่จะช่วยผลักดันให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์ที่มีสารเคมีที่นำเข้ามาในประเทศนั้นเป็นสารเคมีและผลิตภัณฑ์ที่มีความปลอดภัยของผู้ใช้และผู้บริโภคมากขึ้น (นอกเหนือจากการพึ่งแรงกดดันจากภายนอก เช่น กฎระเบียบของประเทศคู่ค้าและบริษัทลูกค้าที่ทำให้ผู้ประกอบการไทยต้องหันมาใช้สารเคมีที่ปลอดภัยมากขึ้น)
2. การศึกษาระบบการจัดการสารเคมีในประเทศต่างๆ เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับประเทศไทยนั้นควรคำนึงถึงความแตกต่างของสถานะของประเทศในเรื่องสารเคมีด้วย
3. การสร้างงานวิจัยเพื่อขับเคลื่อนให้ภาคส่วนต่างๆ ในสังคมได้ตระหนักถึงสถานการณ์และทิศทางการจัดการสารเคมีของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ประเด็นที่ควรพิจารณาคือ การวิจัยว่าเราจะปฏิรูปหรือปรับเปลี่ยนระบบการจัดการสารที่ใช้กันอยู่ได้อย่างไร เราจะต้องปรับเปลี่ยนระบบและกลไกทางกฎหมาย โครงสร้างการบริหารจัดการ ระบบข้อมูล และบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนอย่างไรเพื่อนำไปสู่โครงสร้างหรือองค์ประกอบของนโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบที่ประกอบด้วย (1) การรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารเคมี 2) การสื่อสารข้อมูลสารเคมีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน 3) การประเมินความเสี่ยงของสารเคมีจากข้อมูลที่ได้รับ และ 4) การออกมาตรการควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงจากสารเคมี) ผู้เขียนเสนอให้พิจารณาจากข้อเสนอเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีที่นำเสนอข้างต้นและทางเลือกต่างๆ ในแต่ละองค์ประกอบของนโยบายการจัดการสารเคมีซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอในภาคผนวกที่ 2 ท้ายบทความนี้โดยพิจารณาว่าทางเลือกใด มาตรการใดที่เหมาะสมและเป็นไปได้กับบริบทเศรษฐกิจ-สังคม-วัฒนธรรมของประเทศ
4. ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญอย่างมากสำหรับการกำหนดทิศทางและนโยบายการจัดการสารเคมีของประเทศ คือ บทบาท/ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน หากพิจารณาลักษณะเด่นประการหนึ่งของกฎหมาย REACH ในเรื่องการปรับเปลี่ยนบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยกำหนดให้ภาคเอกชนซึ่งเป็นผู้ที่ได้กำไรจากการผลิตและการใช้สารเคมีต้องเข้ามามีส่วนรับผิดชอบต่อภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำข้อมูลและลดความเสี่ยงของสารเคมีที่ตนผลิตหรือใช้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ การกำหนดนโยบายการจัดการสารเคมีในอนาคตของไทยจึงควรหาข้อสรุปและกำหนดบทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการเลี่ยงความรับผิดชอบซึ่งจะเป็นตัวบั่นทอนการดำเนินนโยบายและการพัฒนาระบบการจัดการสารเคมีของประเทศได้ ดูข้อเสนอในภาคผนวกที่ 3
5. ประเด็นเรื่องความสามารถของหน่วยงาน/องค์กรกำกับดูแลเป็นประเด็นพื้นฐานที่สำคัญที่ต้องพิจารณาควบคู่กับประเด็นอื่นๆ ด้วย เพราะเป็นเงื่อนไขสู่ความสำเร็จของระบบ ขีดความสามารถที่จำเป็นต้องมีหรือได้รับการพัฒนาขึ้นไม่ว่าเราจะกำหนดรูปแบบการจัดการสารเคมีของประเทศอย่างไร ประกอบด้วย
    - **ความสามารถในการติดตามข้อมูล** ระบบข้อมูลมีความจำเป็นในการติดตามและแยกประเภทสารเคมี หน่วยงานจำเป็นต้องมีทรัพยากรและทักษะในการจัดระบบและวิเคราะห์ข้อมูล

- **ความสามารถในการได้มาซึ่งข้อมูลและการประเมินข้อมูล** วิธีที่จะได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพได้แก่ การกำกับดูแลการดำเนินงานของห้องปฏิบัติการผ่านระบบการรับรองหรือระบบการตรวจสอบ หน่วยงานจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพในการตีความข้อมูลและรวบรวมข้อมูล รวมทั้งสามารถสังเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเดียวกันเพื่อให้มีการเปรียบเทียบสารเคมีได้ เช่น การสร้างมาตรฐานข้อกำหนดการทดสอบโดยใช้วิธีปฏิบัติที่กำหนดขึ้น นอกจากการทดสอบและการประเมินสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงแล้ว ควรมีการทดสอบและประเมินสารเคมีที่มีความเสี่ยงต่ำเพื่อเป็นสารทดแทนด้วย
- **ความสามารถในการเผยแพร่และสื่อสารข้อมูลเรื่องความปลอดภัยสารเคมีต่อสาธารณะ** โดยทั่วไป ผู้บริโภคจะสนใจในผลิตภัณฑ์มากกว่าองค์ประกอบสารเคมี การใช้ฉลากสำหรับผลิตภัณฑ์เป็นตัวอย่างหนึ่งในการเผยแพร่และสื่อสารข้อมูลสารเคมีกับสาธารณะ
- **ความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับสารเคมี** ภายใต้นโยบายการจัดการสารเคมี หน่วยงานจำเป็นต้องทำการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้แก่ 1) การรายงานการใช้สารเคมี 2) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอันตรายของสารเคมี 3) การพัฒนาแผนการลดการใช้หรือการจัดการการใช้สารเคมี 4) การติดตามตรวจสอบ 5) การมุ่งเน้นการจำกัดการใช้หรือการทยอยยกเลิก 6) การจัดทำคำเตือนหรือฉลาก และ 7) การรายงานข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอันตราย
- **ความสามารถในการบังคับใช้กฎหมาย** หน่วยงานต้องพัฒนาข้อกำหนด กฎระเบียบ แนวปฏิบัติเพื่อนำทางเลือกนโยบายไปปฏิบัติ ตัวอย่างเช่นการใช้บทลงโทษ เช่น ค่าปรับหรือการยึดใบอนุญาตหากมีการละเมิด
- **ความสามารถในการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค** นโยบายการจัดการสารเคมีอาจรวมกิจกรรมเผยแพร่และการใช้ความช่วยเหลือทางเทคนิค

5.3 ข้อเสนอต่อการดำเนินการในระยะสั้นเพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่ระบบการจัดการสารเคมี

การปฏิรูปหรือปรับปรุงระบบการจัดการสารเคมีจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกลไกทางกฎหมายและโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อรองรับระบบใหม่ อย่างไรก็ดี การปรับปรุงกลไกทางกฎหมายและโครงสร้างการบริหารจัดการเป็นเรื่องที่ใช้เวลาพอสมควร จึงมีข้อเสนอต่อการดำเนินการในระยะสั้นสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่ระบบการจัดการสารเคมี ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดของสารเคมีที่ถูกควบคุมในปัจจุบัน (สารเคมีที่ถูกกำหนดเป็นวัตถุอันตราย) เช่น ข้อมูลสมบัติของสารด้านต่าง ๆ เอกสารความปลอดภัยที่มีอยู่ และการนำไปใช้งาน เป็นต้น จากหน่วยงานรับผิดชอบ เพื่อนำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์สถานภาพข้อมูลวัตถุอันตรายที่แท้จริง เพื่อวางแผนการควบคุมที่เหมาะสมในระยะยาว
2. ปรับเงื่อนไขการรับรองการขึ้นทะเบียนให้เป็นการรับรองการใช้สารเคมี (วัตถุอันตราย) ในลักษณะที่ระบุไว้ในการขึ้นทะเบียนเท่านั้น และในการแจ้งดำเนินการและขออนุญาตครอบครองวัตถุอันตรายควรต้องปรับเพิ่มการควบคุมส่วนที่ครอบครองเพื่อใช้ในการผลิต กล่าวคือ สารเคมี (วัตถุอันตราย) นั้นต้องขึ้นทะเบียนการใช้เพื่อการดังกล่าวไว้ด้วย หากการใช้ที่ยื่นขอยังไม่ได้ระบุไว้ใบรับรองการขึ้นทะเบียนต้องยื่นขอขึ้นทะเบียนการใช้สารเคมี (วัตถุอันตราย) ก่อน

3. ปรับบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายให้ครอบคลุมสารเคมีที่ควรได้รับการควบคุมหรือเฝ้าระวังการใช้งานมากขึ้น เช่น กลุ่มสารก่อมะเร็ง และสารที่ตกค้างยาวนานในสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งภาครัฐจะมีบทบาทหน้าที่ในการหาข้อมูลสารเคมีประกอบการพิจารณาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นภาระที่ยุ่งยากและใช้ทรัพยากรมากพอสมควร อย่างไรก็ดี ภาครัฐจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้การควบคุมรัดกุมมากยิ่งขึ้นในสภาพการณ์ปัจจุบัน แนวทางในการประกาศบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายเพื่อให้สารเคมีได้รับการเฝ้าระวังได้แก่ การจัดทำรายชื่อสารเคมีที่ควรเฝ้าระวังและประกาศให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องแจ้งข้อเท็จจริง โดยกำหนดชนิดข้อมูลที่ต้องแจ้งให้รวมถึงข้อมูลอันตรายและการใช้งานสารเคมีเหล่านี้ เพื่อให้นำมาใช้ประเมินสารเคมีและจัดเข้ากลุ่มการควบคุมต่อไปได้ และเพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอต่อการประเมินและครอบคลุมชนิดสารเคมีที่ใช้จริงมากที่สุด ควรมีระบบการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนดของผู้ประกอบการเป็นประจำ
4. กำหนดมาตรการที่ชัดเจนให้มีการส่งข้อมูลอันตรายและการใช้ (SDS) ไปมาระหว่างผู้เกี่ยวข้องในสายการผลิต ได้แก่ กำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องส่งต่อเอกสารข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมีไปพร้อมกับสารเคมีและเคมีภัณฑ์ที่ตนจำหน่ายให้กับลูกค้าเป็นทอดๆ ไป
5. เพิ่มมาตรการที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการลดการใช้หรือหาวิธีการใช้หรือหาสารเคมีทดแทนสารเคมีที่มีอันตรายสูง (วัตถุอันตรายชนิดที่ 3) โดยอาจกำหนดให้ผู้ประกอบการที่ขออนุญาตใช้ (ครอบครองเพื่อใช้ในการผลิต) ต้องแสดงแผนการทดแทนด้วยสารเคมีหรือวิธีการใช้ที่ปลอดภัยกว่า เป็นต้น
6. เพิ่มมาตรการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์หรือสินค้าอุตสาหกรรมที่มีสารเคมีเจือปน เช่นกำหนดมาตรฐานปริมาณสารเคมีที่ยอมให้เจือปนในผลิตภัณฑ์หรือห้ามเจือปนในผลิตภัณฑ์บางประเภท โดยกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสินค้าที่เสี่ยงจะเกิดอันตรายในการใช้งานตามรายการที่กำหนดต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปริมาณสารเคมีที่เจือปนอยู่กับสินค้า เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาร่วมกับข้อมูลอันตรายจากการใช้งานของผู้บริโภคหรือผู้ใช้งานเฉพาะทาง[21]

6. บทสรุป

บทความวิเคราะห์นี้ได้นำเสนอข้อมูลวิเคราะห์พัฒนาการของแนวคิดและนโยบายการจัดการสารเคมี โดยได้ชี้ให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวของประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหภาพยุโรป แคนาดา ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกาที่ได้ปฏิรูปหรือปรับปรุงระบบการจัดการสารเคมีของตนขนานใหญ่ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา โดยได้ดำเนินมาตรการต่างๆ ตามแนวนโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ (Chemicals policy) ซึ่งถือเป็นยุคที่สี่ของพัฒนาการของแนวคิดการจัดการสารเคมีของโลก ในขณะที่นโยบายการจัดการสารเคมีของประเทศไทยเป็นนโยบายที่เน้นการควบคุมสารอันตราย (Toxics policy) โดยการประกาศสารเคมีที่เห็นว่ามีความเป็นอันตรายให้เป็นวัตถุอันตรายเพื่อควบคุมซึ่งเป็นการควบคุมสารเคมีทีละรายการไม่สามารถตามทันกับจำนวนสารเคมีที่มีการผลิตและใช้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังไม่สามารถผลักดันให้เกิดการจัดทำและใช้ประโยชน์

[21] ปัจจุบัน ประเทศไทยมีการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ที่มีสารเคมีสองส่วนหลักๆ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กำกับดูแลโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยใช้กลไกการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ทั้งที่เป็นมาตรฐานบังคับและสมัครใจ และ 2) ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข กำกับดูแลโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย

จากข้อมูลสารเคมีที่ครบถ้วนและเพียงพอต่อการตัดสินใจของรัฐและยังไม่สามารถกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและพัฒนาสารเคมีที่มีความปลอดภัยมากขึ้น

ความแตกต่างของแนวคิดและแนวทางการจัดการสารเคมีดังกล่าวปรากฏขึ้นชัดเจนเมื่อได้มีการเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการสารเคมีของประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น กับประเทศไทย โดยเทียบกับแนวปฏิบัติที่ดีในแต่ละองค์ประกอบของนโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ (Chemicals policy)

แม้บทความวิเคราะห์นี้จะมิได้ทำการประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการสารเคมีในปัจจุบันของไทย แต่ก็ได้ชี้ให้เห็นประเด็นที่สามารถนำมาใช้ทบทวนจากเหตุผลหรือแรงจูงใจของการปฏิรูประบบการจัดการสารเคมีในประเทศที่พัฒนาแล้ว ในกรณีที่หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเห็นร่วมกันว่า เราควรปรับเปลี่ยนนโยบายการจัดการสารเคมีไปสู่นโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ บทความนี้ได้นำเสนอข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทางการจัดการสารเคมีของประเทศโดยนำเสนอข้อมูลสถานะของประเทศในเรื่องสารเคมี ทางเลือกของนโยบายการจัดการสารเคมี (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวกที่ 2) รวมทั้งประเด็นสำคัญอื่นๆ ที่ผู้กำหนดนโยบายและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึง ตลอดจนข้อเสนอเพื่อการดำเนินการในระยะสั้นเพื่อเตรียมความพร้อมของหน่วยงานสำหรับการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการสารเคมี และโดยหวังว่าข้อมูลที่นำเสนอจะช่วยเพิ่มมุมมองของภาคส่วนต่างๆ และนำมาสู่การศึกษาวิจัยที่จะขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาระบบการจัดการสารเคมีที่จะนำไปสู่ “สังคมปลอดภัยจากอันตรายด้านสารเคมี สู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนและแข่งขันได้ในระดับสากล” อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

Denison, R.A. (2007). “Not that innocent: A comparative analysis of Canadian, European Union and United States policies on industrial policies.” Environmental Defense and Pollution Probe. April. http://www.edf.org/documents/6149_NotThatInnocent_Fullreport.pdf

Environment Canada (2004). Toxic Substances Management Policy. (reprint of original 1995 ed.) http://www.ec.gc.ca/toxics/TSMP/EN/tsmp.pdf

Geiser, K. (2007). “Sorting chemicals policy.” Draft paper. www.preventcancernow.ca/MassTURSortingChemicalsPolicy.doc

Geiser, K. and Tickner, J. (2008) “Options for state chemicals policy reform: A resource guide.” Lowell Center for Sustainable Production, University of Massachusetts Lowell.

Japan Chemical Industry Ecology-Toxicology & Information Center (JTOC) (2006) “Regulation on Industrial Chemicals in Japan, Korea and Taiwan.” Presentation Document. www.jetoc.or.jp/0605JKTregulation.pdf

Wilson, M. et al. (2006). “Green chemistry in California: A framework for leadership in chemicals policy and innovation.” California Policy Research Center, University of California. http://coeh.berkeley.edu/docs/news/06_wilson_policy.pdf

รดาวรรณ ศิลปโภชากุล, หนึ่งฤทัย แสแสงสีรุ้ง, วราพรรณ ด่านอุตรา (2547). การเตรียมตัวเพื่อรับการประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยสารเคมีของสหภาพยุโรป. หน่วยข้อสนเทศวัตถุอันตรายและความปลอดภัย ศูนย์วิจัยแห่งชาติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตรายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กันยายน. http://siweb.dss.go.th/reach/fulltext/T_article/F5.pdf

ภาคผนวกที่ 1 ตารางเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการสารเคมีในต่างประเทศและไทย เทียบกับแนวปฏิบัติที่ดี

	แนวปฏิบัติที่ดี	สหรัฐอเมริกา	แคนาดา	สหภาพยุโรป	ญี่ปุ่น	ไทย
องค์ประกอบที่ 1: การรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารเคมี 1) การกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของสารเคมีที่ต้องระวัง	มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการบ่งชี้สารเคมีที่ต้องระวัง กำหนดประเภทข้อมูลที่ต้องมี และจัดลำดับความสำคัญของสารเคมี ว่าจำเป็นต้องใช้มาตรการการจัดการความเสี่ยงหรือไม่	ไม่มีข้อกำหนดที่ระบุหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการบ่งชี้สารเคมีที่ต้องระวัง แต่ระบุให้มีการควบคุมสารเคมีที่แสดงให้เห็นว่ามีความเสี่ยงสูงมาก (unreasonable risk) ที่จะสร้างความเสียหายต่อสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อม	มีคำจำกัดความของคำว่า “เป็นพิษ” (toxic) เป็นพื้นฐานของการกำหนดเกณฑ์ในการบ่งชี้สารเคมีที่ต้องระวัง ครอบคลุมทั้งประเด็นความเป็นอันตรายและโอกาสการรับสัมผัส การบ่งชี้สารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงใช้เกณฑ์ในเรื่องปริมาณการผลิตและการปลดปล่อยหรือโอกาสการรับสัมผัสสารเคมี	มีหลักเกณฑ์สองชุด ชุดแรก จำแนกประเภทสารเคมีที่ถือว่า “อันตราย” ออกเป็น 16 ประเภทโดยใช้หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสารเคมี ชุดที่สองพัฒนาเป็นกลุ่มสารเคมีที่ต้องระวังเป็นอย่างยิ่ง (substances of very high concern, SVHCs)	มีหลักเกณฑ์ในการประเมินสารเคมีตามลักษณะผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) การตกค้างยาวนาน 2) การสะสมในสิ่งมีชีวิต 3) ความเป็นพิษต่อมนุษย์ในระยะยาว และ 4) ความเป็นพิษต่อพืชและสัตว์	ไม่มีข้อกำหนดที่ระบุหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการบ่งชี้ว่าสารที่ต้องระวัง (วัตถุอันตราย)
องค์ประกอบที่ 1: การรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารเคมี 2) การจัดทำบัญชีสารเคมีและปรับปรุงข้อมูลสารเคมีให้ทันสมัย	• ควรมีการจัดทำบัญชีสารเคมีที่มีการซื้อขายในช่วงที่จัดทำบัญชีนั้น โดยบัญชีสารเคมีจะเป็นตัวแบ่งระหว่างสารที่ใช้กันอยู่กับสารใหม่ • หากมีผู้ที่ต้องการผลิตหรือนำเข้าสารตัวเดิมก็ควรดำเนินการเหมือนดั่งเช่นผู้แจ้งข้อเท็จจริงคนแรกทั้งกระบวนการแจ้งและการพิจารณาประเมิน • ควรมีระบบการรายงาน	• มี TSCA Inventory ซึ่งรวมรายชื่อสารใหม่ด้วย โดยใช้เครื่องหมายกำกับ • หากภาครัฐไม่ได้ออกเงื่อนไขการใช้สารเคมี (Significant New Use Rule) จะไม่สามารถบังคับให้ผู้ผลิตหรือผู้ใช้สารเคมีรายอื่นรายงานข้อมูลได้ • มี Inventory Update Reporting Rule กรณีที่ผลิตหรือนำเข้ามากกว่า 25,000 ปอนด์ต่อปี แต่ไม่มีข้อกำหนดให้รายงาน	• มี 2 บัญชี ได้แก่ Domestic Substances List (DSL) และ Non-Domestic Substances List (NDSL) • ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารใหม่ที่มีปริมาณเกินกว่า 100 กิโลกรัมต้องแจ้งก่อนการผลิตหรือการนำเข้า รายชื่อสารใหม่ที่ผ่านการพิจารณาแล้วจะถูกเพิ่มเติมใน DSL • หากข้อมูลสารเคมีที่แจ้งครั้งแรกไม่ครบถ้วน ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ารายอื่นที่ผลิตหรือนำเข้าสารดังกล่าวจะต้องแจ้ง	• มี 2 บัญชี ได้แก่ EINECS สำหรับสารที่มีอยู่เดิมก่อนกันยายน 1981 และ ELINCS สำหรับสารที่เพิ่มเติมหลังจากนั้นซึ่งได้มีการ update ข้อมูลสารใหม่เป็นระยะๆ • ไม่มีข้อกำหนดให้ต้องรายงานข้อมูลสารเคมีเป็นระยะๆ แต่ได้กำหนดให้มียื่นข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบตามข้อกำหนดของเงื่อนไข	• มี 2 บัญชี ได้แก่ ENCS และ ISHL ตามกฎหมายสองฉบับ • มีข้อบังคับให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องรายงานรัฐบาลถ้าได้รับข้อมูลที่บ่งบอกถึงคุณสมบัติอันตรายของสารเคมีที่อยู่ในการดูแลจัดการของตน	• ไม่มีบัญชีสารเคมีทั้งหมด แต่มีบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย • การแจ้งข้อเท็จจริงหรือขึ้นทะเบียนสารเคมี เฉพาะสารเคมีที่ถูกกำหนดเป็นวัตถุอันตรายเท่านั้น • ไม่มีระบบการรายงานข้อมูลวัตถุอันตรายประจำปี แต่หน่วยงานสามารถติดตามข้อมูลวัตถุ

	แนวปฏิบัติที่ดี	สหรัฐอเมริกา	แคนาดา	สหภาพยุโรป	ญี่ปุ่น	ไทย
	ประจำตามระยะเวลาที่กำหนด และระบบการรายงานเพิ่มเติมกรณีที่ข้อมูลเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก	เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลการผลิตและใช้สารเคมี	ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ด้วย • ไม่มีข้อกำหนดให้มีการรายงานข้อมูลสารเคมีเป็นระยะๆ สำหรับสารเคมีที่อยู่ใน DSL	เกี่ยวกับปริมาณสารเคมีเมื่อปริมาณการผลิตหรือนำเข้าเพิ่มขึ้นจากเดิมที่เคยจดทะเบียนไว้		อันตรายชนิด 3 ได้ในช่วงที่มีการยื่นคำขออนุญาต
องค์ประกอบที่ 1: การรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารเคมี **3) การจัดทำและจัดส่งข้อมูลความเสี่ยงของสารเคมี**	<u>สารใหม่</u> • ควรใช้ระบบการแจ้งข้อเท็จจริงหรือระบบการจดทะเบียนที่จำนวนรายการข้อมูลที่ต้องจัดส่งจะขึ้นอยู่กับปริมาณการผลิตหรือการใช้ต่อปีและความเป็นอันตรายของสารนั้น (tiered notification) • ให้มีการจัดส่งข้อมูลความเสี่ยงของสารใหม่ในขั้นตอนการแจ้งข้อเท็จจริงครั้งแรกก่อนที่จะมีการผลิต (premanufacturing) <u>สารเดิม</u> • หน่วยงานสามารถเรียกขอข้อมูลหากพบความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากสารเคมีที่ใช้กันอยู่	<u>สารใหม่</u> • มีข้อกำหนดให้มีการแจ้งก่อนผลิตสารใหม่ แต่มิได้กำหนดชัดเจนให้ผู้แจ้งต้องให้ข้อมูลผลการประเมินความเสี่ยงหรือความเป็นอันตรายของสารเคมี <u>สารเดิม</u> • หน่วยงานของรัฐต้องมีหลักฐานที่เพียงพอเกี่ยวกับความเสี่ยงหรือความเป็นพิษของสารเคมีเพื่อที่จะสั่งการให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารเคมีจัดทำข้อมูลความเสี่ยงของสารเคมี ซึ่งเป็นเรื่องยากในทางปฏิบัติ	<u>สารใหม่</u> • ใช้ระบบการแจ้งแบบ tiered notification ในขั้นตอนการแจ้งข้อเท็จจริงครั้งแรกก่อนที่จะมีการผลิต (premanufacturing) <u>สารเดิม</u> • ภาครัฐมีอำนาจในการเรียกดูข้อมูลความเสี่ยงของสารเคมีได้มากกว่ากรณีสหรัฐฯ	<u>สารใหม่</u> • ใช้ระบบการแจ้งแบบ tiered notification แต่ไม่มีเงื่อนไขให้ต้องประเมินความเสี่ยง <u>สารเดิม</u> • ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารที่ใช้กันอยู่ (ใน EINECS) ต้องจดทะเบียนเช่นเดียวกับสารใหม่ และต้องจัดส่งเอกสารรวมข้อมูลทางเทคนิค (Technical dossier) • หากผลิตหรือนำเข้ามากกว่า 10 ตันต่อปี จะต้องจัดทำรายงานประเมินความปลอดภัยจากสารเคมี (CSR)	<u>สารใหม่</u> • มีข้อกำหนดเรื่องระบบการประเมินสารใหม่ก่อนการผลิต โดยให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องแจ้งข้อมูลคุณสมบัติและการนำไปใช้ของสารเคมีเพื่อรับการประเมิน <u>สารเดิม</u> • มีข้อกำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีเดิมที่มีอยู่เช่นเดียวกับสารใหม่	<u>สารใหม่</u> • ไม่มีข้อกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารใหม่ต้องแจ้งข้อเท็จจริงหรือขึ้นทะเบียน <u>สารเดิม</u> • กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนเฉพาะสารเคมีที่จัดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 โดยให้แนบข้อมูลความปลอดภัย (MSDS) ไม่มีข้อกำหนดชัดเจนให้ต้องจัดส่งข้อมูลผลวิเคราะห์ความเป็นอันตราย • สามารถเรียกดูข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายนั้นได้

	แนวปฏิบัติที่ดี	สหรัฐอเมริกา	แคนาดา	สหภาพยุโรป	ญี่ปุ่น	ไทย
องค์ประกอบที่ 2: การสื่อสารข้อมูลสารเคมีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน	• ควรสนับสนุนให้มีการรับส่งข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงของสารเคมีและมาตรการในการจัดการความเสี่ยง และข้อมูลการใช้สารเคมีตลอดห่วงโซ่อุปทาน (supply chain)	• ไม่มีข้อกำหนดดังกล่าว	• ไม่มีข้อกำหนดดังกล่าว	• มีข้อกำหนดดังกล่าว • ผู้ผลิต ผู้จำหน่ายสารเคมี หรือในบางกรณีผู้ผลิตสินค้าที่มีการใช้สารดังกล่าว จะต้องจัดทำเอกสาร SDS และส่งให้ลูกค้าทุกครั้ง • ลูกค้าหรือผู้ใช้สารเคมีต้องให้ข้อมูลเพียงพอต่อการคาดการณ์ exposure scenario	• มีข้อกำหนดให้มีการส่งต่อข้อมูล SDS ให้กับลูกค้า สำหรับรายชื่อสารเคมีที่กำหนดใน Industrial Safety and Health Law (ISHL)	• ไม่มีข้อกำหนดให้มีการส่งต่อข้อมูล SDS ระหว่างห่วงโซ่อุปทาน แต่มีข้อกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องมี SDS อยู่ในสถานประกอบการ
องค์ประกอบที่ 3: การประเมินความเสี่ยงของสารเคมีจากข้อมูลที่ได้รับ	<u>สารใหม่</u> • ภาครัฐควรมีบทบาทในการตรวจประเมินสารใหม่ทั้งหมดโดยจัดสรรเวลาและข้อมูลในการดำเนินการดังกล่าวอย่างเพียงพอ • ให้มีการประเมินความเสี่ยงของสารใหม่ก่อนอนุญาตให้ดำเนินการผลิต แม้จะขาดข้อมูลบางส่วนก็ตาม • ควรกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้ใช้ต้องแจ้งข้อมูลสารเคมีภายหลังการแจ้ง	<u>สารใหม่</u> • การตรวจประเมินสารใหม่เป็นหน้าที่ของภาครัฐโดยให้มีการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีก่อนการผลิต แต่หากภาครัฐไม่สามารถประเมินสารเคมีได้ทันตามเวลาที่กำหนด ผู้ผลิตสามารถเริ่มการผลิตได้ • การขาดข้อกำหนดเกี่ยวกับรายการข้อมูลขั้นต่ำที่ผู้ผลิตต้องจัดส่ง ทำให้ภาครัฐไม่สามารถประเมินความเสี่ยงของ	<u>สารใหม่</u> • การประเมินความเสี่ยงของสารใหม่ดำเนินการโดยภาครัฐ • การประเมินความเสี่ยงของสารใหม่ดำเนินการหลังจากที่มีการผลิตสารเคมีแล้ว แต่มีการกำหนดรายการข้อมูลขั้นต่ำที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องจัดเตรียม <u>สารเดิม</u> • กำหนดให้มีกระบวนการประเมินความเสี่ยงของสารที่ใช้กันอยู่ในสามกรณี ได้แก่ 1) สารเคมีใน DSL ที่ถูก	<u>สารใหม่</u> • การประเมินความเสี่ยงของสารใหม่ดำเนินการโดยภาคอุตสาหกรรม ส่วนภาครัฐจะทำการตรวจประเมินข้อมูลที่ได้รับ • การประเมินความเสี่ยงของสารใหม่ดำเนินการหลังจากที่มีการผลิตสารเคมีแล้ว แต่มีการกำหนดรายการข้อมูลขั้นต่ำที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องจัดส่งให้รัฐ • ระบบการตรวจสอบ	<u>สารใหม่</u> • การประเมินความเสี่ยงของสารใหม่ดำเนินการโดยภาครัฐ • การประเมินความเสี่ยงของสารใหม่ก่อนอนุญาตให้ดำเนินการผลิต • ใช้เวลาประเมินไม่เกิน 3 เดือน โดยภาครัฐสามารถเรียกข้อมูลเพิ่มเติมได้ <u>สารเดิม</u> • มีข้อกำหนดให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ	<u>สารใหม่</u> • ไม่มีข้อกำหนดผู้ประกอบการผลิตหรือนำเข้าสารใหม่ต้องยื่นข้อมูลเพื่อประเมินสารก่อนการผลิตหรือวางจำหน่าย <u>สารเดิม</u> • มีการทบทวนและประเมินสารเคมีที่เป็นวัตถุอันตรายและสารที่มีอยู่เป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย • ไม่มีข้อกำหนดให้ภาค

	แนวปฏิบัติที่ดี	สหรัฐอเมริกา	แคนาดา	สหภาพยุโรป	ญี่ปุ่น	ไทย
	ข้อเท็จจริงครั้งแรกหากมีการเพิ่มปริมาณการผลิตอย่างมาก <u>สารเดิม</u> • ภาครัฐควรพัฒนากลไกที่เป็นทางการเพื่อระบุสารที่ใช้กันอยู่ที่ต้องมีการประเมินความเสี่ยงโดยเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ สามารถเสนอรายชื่อสารเคมีที่คาดว่าจะมีความเสี่ยงสูงได้และสร้างความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจประเมินสารเคมีภายใต้ระยะเวลาที่เหมาะสม	สารใหม่ได้อย่างครบถ้วนและทันเวลา <u>สารเดิม</u> • ไม่มีข้อกำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยงของสารเดิมที่มีอยู่ • การประเมินสารเคมีใดๆ จะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่แต่ทำได้ลำบากเนื่องจากไม่มีข้อมูลความเสี่ยงของสารที่ใช้กันอยู่และไม่สามารถสั่งการให้เอกชนจัดทำข้อมูล หากภาครัฐไม่มีข้อมูลหลักฐานที่ชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงของสารนั้น	กำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยง 2) สารเคมีที่อยู่ใน Priority Substances List (PSL) และ 3) สารเคมีที่ถูกกำหนดให้เป็นสารต้องห้ามหรือจำกัดการผลิตและการใช้โดยองค์กรท้องถิ่นหรือระหว่างประเทศ • การกำหนดรายชื่อสารเคมีที่อยู่ใน PSL พิจารณาข้อมูลจากหลายแหล่งเช่น ข้อมูลที่ได้รับจากภาคอุตสาหกรรม รายชื่อสารเคมีที่สาธารณชนเสนอและข้อมูลจากการประเมินสารใหม่ที่คล้ายคลึงกับสารที่มีอยู่ เป็นต้น	สารเคมีจึงแยกออกจากระบบการจดทะเบียนสารเคมี <u>สารเดิม</u> • ภาครัฐมีอำนาจในการประเมินสารที่ใช้กันอยู่เช่นเดียวกับแคนาดา • ภายใต้กฎหมาย REACH กระบวนการประเมินสารที่ใช้กันอยู่จะเหมือนกับสารใหม่ • มีการกำหนดกระบวนการในการคัดเลือกสารเคมีเพื่อประเมินความเสี่ยง และมีการระบุขั้นตอนและระยะเวลาในการประเมิน	ต้องทำการประเมินความเสี่ยงของสารที่ใช้กันอยู่ โดยใช้หลักเกณฑ์ 4 ด้านเช่นเดียวกับการประเมินสารใหม่	ส่วนต่างๆ สามารถเสนอรายชื่อสารเคมีและไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการประเมินสารเคมี
องค์ประกอบที่ 4: การออกมาตรการควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงจากสารเคมี	<u>ทั้งสารใหม่และสารเดิม</u> • การควบคุมสารเคมีควรอยู่บนพื้นฐานของความเป็นอันตรายและการใช้ (ในอุตสาหกรรมและในผลิตภัณฑ์) คุณสมบัติและระดับการสัมผัสสารเคมีตลอดวงจรสารเคมี	<u>สารใหม่</u> • ช่วงเวลาเดียวที่ EPA จะออกมาตรการควบคุมสารเคมีได้ คือ ช่วงการพิจารณาสารใหม่ (Premanufacture Notification review) โดยสามารถออกข้อกำหนดในเรื่องการจัดการความเสี่ยง	<u>สารใหม่</u> • หากพบว่า สารนั้นไม่มีความเป็นพิษตามลักษณะการใช้ที่ระบุในเอกสาร แต่อาจเป็นพิษหากนำไปใช้ในลักษณะอื่นๆ หน่วยงานจะออกข้อกำหนดการใช้สารเคมีสำหรับกิจกรรมใหม่ • หากมีข้อสงสัยว่าสารนั้นมี	<u>ทั้งสารใหม่และสารเดิม</u> • ภายใต้กฎหมาย REACH หน่วยงานผู้มีอำนาจสามารถกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยงเพื่อให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ใช้ปลายน้ำนำไปดำเนินการในขั้นตอนการขออนุญาต	<u>ทั้งสารใหม่และสารเดิม</u> • กำหนดมาตรการติดตามและควบคุมสารภายหลังจากที่ผ่านการประเมินสารแล้ว โดยเป็นมาตรการที่คำนึงในเรื่องความเสี่ยงของสารเคมีเป็นหลัก และจำแนกตามกลุ่มสารเคมี	<u>สารใหม่</u> • ไม่มีการกำหนดมาตรการควบคุมตามกลุ่มสารเคมีที่เป็นสารใหม่ <u>สารเดิม</u> • มีการจัดกลุ่มสารเคมีที่จัดเป็นวัตถุอันตรายตามความจำเป็นต่อ

	แนวปฏิบัติที่ดี	สหรัฐอเมริกา	แคนาดา	สหภาพยุโรป	ญี่ปุ่น	ไทย
	• กำหนดมาตรการควบคุมโดยพิจารณาจากข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม • ภาระของภาครัฐในการจัดการความเสี่ยงของสารที่ใช้กันอยู่ไม่ควรสูงกว่าการจัดการสารใหม่	ให้กับผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารใหม่ที่ต้องทำตามข้อกำหนดการเปลี่ยนแปลงการใช้สารเคมี (SNUR) <u>สารเดิม</u> • ภาครัฐมีภาระค่าใช้จ่ายสูงมากและระยะเวลานานในการพิสูจน์และแสดงความเสี่ยงและผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมของสารเคมีที่ต้องการควบคุม • หน่วยงานที่ดูแล (EPA) หันมาใช้มาตรการเชิงสมัครใจแทน เพื่อให้มีการจัดการความเสี่ยงสำหรับสารเคมีที่ต้องระวัง	ความเป็นพิษ หน่วยงานอาจจะอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าสารเคมีได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด (เช่น จำกัดปริมาณ) หรือห้ามการผลิตหรือนำเข้าในระยะเวลาที่กำหนด (มากสุด 2 ปี) <u>สารเดิม</u> • หน่วยงานสามารถออกมาตรการจัดการความเสี่ยงกับสารที่ใช้กันอยู่ แต่สารนั้นต้องอยู่หรือถูกเสนอให้อยู่ในรายชื่อสารอันตราย (List of Toxic Substances) • ผู้ผลิตและผู้ใช้สารเคมีในกลุ่ม 1 จะต้องรับภาระในการพิสูจน์การจัดการอย่างปลอดภัยตลอดวงจรชีวิต หากสารใดไม่สามารถลดการปลดปล่อยให้ต่ำกว่าที่กำหนดจะถูกกำหนดเป้าในการทยอยเลิกการผลิตและการใช้ • มีการใช้มาตรการเชิงสมัครใจกับภาคอุตสาหกรรม	(authorization) และขั้นตอนการจำกัดการผลิต/จำหน่าย/ใช้สารเคมี (restriction) ซึ่งใช้กับสารเคมีทั้งสารใหม่และสารเดิมที่มีอยู่ • หากเป็นสารเคมีที่ต้องระวังเป็นอย่างยิ่ง (SVHC) ผู้ขออนุญาตต้องแสดงให้เห็นว่าประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมจากการใช้สารนั้นมากกว่าความเสี่ยงต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมและไม่มีทางเลือกอื่น (สารเคมีทดแทนหรือเทคโนโลยี) ที่เหมาะสมกว่า	ที่จัดแบ่งไว้ 5 กลุ่ม • หากสารนั้นอยู่ในกลุ่ม Class I Specified Chemical Substance ผู้ผลิต/ผู้นำเข้าจะต้องขออนุญาต ห้ามนำไปใช้นอกเหนือจากการใช้ที่ระบุไว้ จำกัดการนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่ระบุตามคำสั่งคณะรัฐมนตรี และรัฐบาลสามารถสั่งให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ • หากสารนั้นอยู่ในกลุ่ม Class II Specified Chemical Substance ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปริมาณการผลิตหรือนำเข้าและการใช้สาร ถ้าจำเป็นรัฐบาลสามารถสั่งปรับเปลี่ยนปริมาณการผลิตและ/หรือนำเข้าได้	การควบคุมออกเป็น 4 กลุ่มคือ วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 ชนิดที่ 3 และชนิดที่ 4 โดยวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ต้องได้รับอนุญาตก่อน ส่วนวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ห้ามมิให้มีการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง • มีการแบ่งแยกขอบเขตการดูแลวัตถุอันตรายตามหน้าที่ความรับผิดชอบของ 7 หน่วยงาน

ภาคผนวกที่ 2 ทางเลือกของนโยบายการจัดการสารเคมี (สรุปจาก Geiser and Tickner, 2008)

1. ทางเลือกของการจัดทำข้อมูลสารเคมี

ข้อมูลที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญของการกำหนดนโยบายการจัดการสารเคมี การประเมินความเป็นอันตรายหรือความเสี่ยงของสารเคมีจะไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์หากปราศจากข้อมูลการประเมินหรือคาดการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอ และหากไม่มีข้อมูลที่ทันสมัย เชื่อถือได้และครบถ้วน การตัดสินใจต่อการจัดลำดับความสำคัญของสารเคมีอาจคลาดเคลื่อนได้และส่งผลกระทบต่อความพยายามในการคิดค้นและวิจัยสารเคมีทดแทน

การจัดทำข้อมูลความเป็นอันตรายสารเคมีสามารถทำได้โดยการประเมินและทดสอบความเป็นอันตรายหรือการใช้แบบจำลองคาดการณ์จากข้อมูลที่มีอยู่ โดยมีเป้าหมายไม่เพียงแต่ระบุสารเคมีที่อันตรายหากแต่รวมถึงการแสวงหาสารเคมีที่มีความปลอดภัยมากกว่าที่สามารถนำมาใช้เป็นสารทดแทนได้

ในการจัดทำข้อมูล ภาครัฐมีทางเลือกหลายทางในการกำหนดให้มีการจัดทำรายงานหรือการจัดทำข้อมูลสารเคมี ได้แก่

1) ภาครัฐรวบรวมและจัดทำข้อมูลเอง เช่น การทดสอบสารเคมี การใช้แบบจำลองคาดการณ์หรือทำนายความเป็นอันตราย ตัวอย่างเช่น ความพยายามของรัฐบาลแคนาดาในการประเมินและจัดกลุ่มสารเคมีในบัญชี Domestic Substances List (DSL) จำนวน 23,000 รายการหรือการทดสอบทางพิษวิทยาของ National Toxicology Program ในสหรัฐอเมริกา ทางเลือกนี้แม้จะมีจุดแข็งในเรื่องความน่าเชื่อถือของข้อมูล (เทียบกับให้ภาคเอกชนดำเนินการเอง) แต่เป็นทางเลือกที่มีค่าใช้จ่ายสูงมากและต้องอาศัยความพร้อมในเรื่องทรัพยากรบุคลากรและห้องปฏิบัติการอย่างมาก นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในการเข้าไปทดสอบสารใหม่ที่เพิ่งพัฒนาขึ้น

2) กำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้ใช้สารเคมีรายงานข้อมูลที่มีอยู่แล้วหรือจัดทำข้อมูลขึ้นใหม่ ส่วนใหญ่จะใช้กับสารเคมีที่มีกฎหมายควบคุมโดยเฉพาะ เช่น ยา สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เครื่องสำอาง และกฎหมาย REACH ของสหภาพยุโรปที่กำหนดให้ผู้ผลิตและผู้ใช้สารเคมีต้องรายงาน ทดสอบ ประเมิน และจัดทำมาตรการจัดการความเสี่ยงสารเคมีทั้งหมด แม้ทางเลือกนี้จะเป็นการโยกภาระการจัดทำข้อมูลไปยังผู้ผลิตและผู้ใช้สารเคมีและเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ภาคอุตสาหกรรมพัฒนาและใช้สารเคมีที่ปลอดภัยมากขึ้น (เนื่องจากผู้ผลิตที่ผลิตสารอันตรายจะต้องหามาตรการลดความเสี่ยงสารเคมี) แต่ก็มีจุดอ่อนในเรื่องความน่าเชื่อถือของข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมี เนื่องจากผู้ผลิตมีแนวโน้มที่จะรายงานความเป็นอันตรายหรือความเสี่ยงของสารเคมีต่ำกว่าความเป็นจริง ด้วยเหตุนี้ ภาครัฐจึงยังมีภาระค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบคุณภาพ ความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลที่ภาคเอกชนจัดทำขึ้น

3) ร้องขอให้บริษัทจัดทำข้อมูลขึ้นโดยความสมัครใจหรือให้แรงจูงใจแก่บริษัทในการจัดทำข้อมูลนั้น เช่น โครงการ HPV Challenge ของ US EPA และ โครงการ SIDS ของ OECD ซึ่งมีข้อดีตรงที่เป็นเรื่องความสมัครใจของภาคเอกชนในการจัดทำข้อมูลแทนที่ภาครัฐต้องดำเนินการเองตามข้อกำหนดของกฎหมายดังเช่นกรณีสหรัฐอเมริกา และทำให้การดำเนินงานทำได้เร็วกว่าการใช้มาตรการทางกฎหมาย อย่างไรก็ดี ทางเลือกนี้ก็ต้องแลกกับคุณภาพของข้อมูลที่อาจไม่ถูกต้องหรือครบถ้วนหรือความล่าช้ากว่าที่ตั้งไว้เนื่องจากไม่มีข้อผูกพันทางกฎหมายต่อภาคเอกชน

4) ช่วยพัฒนาและสร้างตลาดที่ทำให้การรวบรวมหรือการจัดทำข้อมูลมีมูลค่าทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น เช่น นโยบายการจัดซื้อภาครัฐการใช้ฉลากจำแนกสินค้าที่มีสารอันตรายและสินค้าปลอดสารอันตราย (เช่น โครงการ Proposition 65 ของรัฐแคลิฟอร์เนีย) รวมทั้งการสร้างตลาดข้อมูลสารเคมีภายใต้กฎหมาย

REACH จะช่วยผลักดันให้เกิดตลาดสินค้าและบริการที่ใช้สารเคมีที่มีความปลอดภัยมากขึ้น ทางเลือกนี้ไม่จำเป็นต้องให้ภาครัฐใช้มาตรการควบคุมหรือจำกัดการใช้สารเคมี แต่ก็ยากที่จะคาดการณ์พฤติการณ์และการดำเนินการของภาคเอกชนในเรื่องการลดความเสี่ยงสารเคมีและหากกลไกตลาดไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ก็ไม่มีเครื่องมือที่จะไปกำกับให้ภาคเอกชนปฏิบัติตามได้ ทางเลือกทั้งสี่มีข้อดี ข้อด้อยในแต่ละทางเลือก ดังแสดงในตารางที่ ผ2-1

ตารางที่ ผ2-1 เปรียบเทียบข้อดีและข้อด้อยของทางเลือกในการจัดทำข้อมูลสารเคมี

	การจัดทำข้อมูลโดยรัฐ	**รัฐกำหนดให้ภาคอุตสาหกรรมจัดทำข้อมูล**	**รัฐให้เอกชนจัดทำข้อมูลโดยความสมัครใจ**	**รัฐช่วยสร้างตลาด**
ภาระและทรัพยากรที่เกิดกับภาครัฐ	สูงมาก	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ
ภาระและทรัพยากรที่เกิดกับภาคอุตสาหกรรม	ต่ำ	สูงมาก	สูง	ไม่แน่นอน
ความน่าเชื่อถือของข้อมูล	สูงมาก	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ไม่แน่นอน
ขอบเขตที่สาธารณชนเข้าถึงได้	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง (ไม่แน่นอน)
การผลักดันให้เกิดอุตสาหกรรมเคมีสีเขียว (green chemistry)	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ไม่แน่นอน
แรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูล	สูงมาก	ไม่แน่นอน	ไม่แน่นอน	ไม่แน่นอน
หลักประกันว่าจะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้	สูงมาก	สูงมาก	ปานกลาง	ต่ำ
มอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินการ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง

ที่มา: Denison (2008) ใน Geiser and Tickner (2008)

2. ทางเลือกนโยบายสำหรับการส่งและรับข้อมูลระหว่างกัน

นอกจากการรวบรวมและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีแล้ว ยังต้องทำให้ข้อมูลเหล่านี้ส่งผ่านไปสู่ภาคส่วนต่างๆ ที่เป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับสารเคมี ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ผลิตสารเคมี ผู้ใช้สารเคมีในการผลิตสินค้า ผู้ใช้ปลายน้ำของสารเคมี ผู้ซื้อและจัดจำหน่ายสารเคมี รวมทั้งผู้บริโภค และคนงานที่สัมผัสสารเคมี

ปัจจุบัน มีช่องว่างอย่างมากในการส่งผ่านข้อมูลสารเคมีทั้งขึ้นและลงห่วงโซ่อุปทานและระหว่างบริษัทที่ผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน ภาครัฐสามารถเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนให้เกิดการส่งผ่านข้อมูลโดยกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูล การสร้างช่องทางสื่อสาร และการจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านช่องทางต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

- สนับสนุนหรือกำหนดให้บริษัทจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอันตรายของสารเคมีและข้อมูลการใช้สารเคมี ตัวอย่างเช่น ภายใต้กฎหมาย REACH บริษัทต้องส่งข้อมูลทั้งสองส่วนนี้ให้กับห่วงโซ่อุปทาน ผู้ใช้ และหน่วยงานภาครัฐ ข้อมูลส่วนใหญ่ที่ได้รับจะมีการเผยแพร่ต่อสาธารณะด้วย
- สนับสนุนหรือกำหนดให้บริษัทเปิดเผยส่วนประกอบของสารเคมีในผลิตภัณฑ์ผ่านฉลากสินค้าหรือข้อกำหนดในการจดทะเบียน
- สร้างแรงจูงใจให้ผู้ผลิตสินค้าขอข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอันตรายของสารเคมีที่อยู่ในสินค้า ตัวอย่างเช่น ระเบียบการจำกัดการใช้สารอันตราย (RoHS) ได้ผลักดันให้ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ปรับปรุงการสื่อสารเรื่องสารเคมีในระบบห่วงโซ่อุปทาน โดยห้ามการจำหน่ายสินค้าหรืออุปกรณ์ที่มีสารเคมีอันตรายที่ระบุไว้

- กำหนดให้มีการแจ้งเตือนหรือติดฉลากแสดงข้อมูลความเป็นอันตรายของสารเคมีต่อสุขภาพบนสินค้าหรือสถานที่ทำงาน เช่น โครงการ Proposition 65 ของรัฐแคลิฟอร์เนียกำหนดให้มีการปิดประกาศคำเตือนในที่ทำงานหรือปิดฉลากสินค้าเกี่ยวกับอันตรายของสารเคมีที่ประชาชนอาจมีโอกาสสัมผัสสำหรับสารเคมีในบัญชีรายชื่อที่กำหนดซึ่งรวมถึงสารก่อมะเร็งและสารที่เป็นอันตรายต่อระบบสืบพันธุ์
- สนับสนุนให้มีการส่งข้อมูลระหว่างกันตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานโดยความสมัครใจ เช่น สถาบันวิจัยของรัฐแมสซาชูเซทได้สร้างเครือข่ายบริษัทในห่วงโซ่อุปทานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสให้บริษัทร่วมมือกันในการลดการใช้สารอันตราย
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อจัดการข้อมูลสารเคมี กำหนดให้บริษัทใช้แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการข้อมูลที่เป็นความลับทางธุรกิจ ตัวอย่างของแนวปฏิบัติที่ดี คือ การไม่รวมข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมีไว้ในข้อมูลที่เป็นความลับทางธุรกิจ การกำหนดให้บริษัทต้องแสดงเหตุผลประกอบการร้องขอให้จัดข้อมูลเป็นความลับทางธุรกิจ การกำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นความลับ เป็นต้น

3. ทางเลือกนโยบายสำหรับการประเมินและการจัดลำดับสารเคมี

นโยบายการจัดการสารเคมีที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องคำถึงถึงวิธีการในการกลั่นกรอง (screening) จัดลำดับ (prioritization) สารเคมีและควบคุมดูแลสารเคมีที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมาก ทั้งนี้ ก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินการใดๆ ควรตอบคำถามพื้นฐาน 3 ข้อ ได้แก่ 1) ข้อมูลที่มีอยู่นั้นเพียงพอที่จะจำแนกระหว่างสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงและสารเคมีที่มีความเสี่ยงต่ำหรือไม่ 2) ความไม่แน่นอนและช่องว่างของข้อมูลอยู่ตรงส่วนไหนและจำเป็นต้องแก้ไขก่อนดำเนินการต่อไปหรือไม่ และ 3) ควรจะนำเครื่องมือการจัดการความเสี่ยง (risk management) มาใช้หรือไม่

การกลั่นกรอง (screening) สารเคมีเป็นขั้นตอนแรกของการประเมินข้อมูลความเป็นอันตรายของสารเคมี หากพบว่าสารเคมีที่พิจารณาขาดข้อมูลความเป็นอันตราย ควรจัดให้อยู่ในกลุ่มสารเคมีที่ต้องเฝ้าระวัง ทางเลือกสำหรับการคัดเลือกสารเคมี ประกอบด้วย

- การจัดหาเครื่องมือให้ภาคอุตสาหกรรมทำการกลั่นกรองสารเคมีโดยให้มีการทบทวนโดยภาครัฐ ตัวอย่างเช่น โครงการ Sustainable Future ของ US EPA ซึ่งจัดหาเครื่องมือให้ภาคอุตสาหกรรมกลั่นกรอง คัดเลือกสารใหม่และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบสารเคมีที่มีความปลอดภัยมากขึ้น
- กำหนดให้ภาคอุตสาหกรรมจัดส่งข้อมูลหรือดำเนินการกลั่นกรองสารเคมี ตัวอย่างของทางเลือกนี้คือ ข้อกำหนดให้จัดทำเอกสารรวมข้อมูลสำหรับการจดทะเบียน (registration dossier) ภายใต้กฎหมาย REACH
- ดำเนินการกลั่นกรองสารเคมีบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่ ตัวอย่างเช่น หน่วยงานพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในเดนมาร์กได้จัดกลุ่มสารเคมีอันตรายโดยการกลั่นกรองและจัดกลุ่มสารเคมีประมาณ 55,000 รายการบนพื้นฐานของข้อมูลแบบจำลอง

การประเมินและจัดลำดับความเสี่ยงของสารเคมีเป็นวิธีที่เหมาะสำหรับหน่วยงานที่มีงบประมาณจำกัดเพื่อเลือกจัดการกับสารเคมีที่มีความเสี่ยงมากที่สุดก่อน การดำเนินงานเริ่มตั้งแต่การจัดกลุ่มสารเคมีและจัดลำดับความเสี่ยงของสารเคมีตามเกณฑ์วัดความเสี่ยงที่กำหนด เช่น ตามลักษณะความเป็นอันตรายหรือโอกาสรับสัมผัส ลักษณะการใช้ หรือปริมาณการผลิต เป็นต้น การประเมินความเสี่ยงแบบเร่งด่วน (rapid risk

assessment) สามารถนำมาใช้ในการจัดลำดับความเป็นอันตรายของสารเคมีแต่การตัดสินใจไม่ควรรอผลการประเมินความเสี่ยงสารเคมีแต่ละสาร (chemical-by chemical risk assessment) หากแต่ควรพิจารณามาตรการในเชิงป้องกันไว้ก่อนด้วย ทางเลือกในการจัดลำดับความสำคัญของสารเคมีและการตัดสินใจเกี่ยวกับสารเคมี ได้แก่

- จัดกลุ่มหรือจัดลำดับความสำคัญของสารเคมีอย่างรวดเร็วโดยหน่วยงานของรัฐ ตัวอย่างเช่น การจัดกลุ่มสารเคมีในบัญชีสารเคมี Domestic Substances List (DSL) ของแคนาดาซึ่งได้ตรวจสอบสารเคมีจำนวน 23,000 สารที่ใช้ในประเทศ และพบว่า ในจำนวนนี้ มี 4,300 สารที่ต้องมีการประเมินความเสี่ยงในเชิงลึกต่อไปและมี 500 สารที่ต้องมีการประเมินอย่างเร่งด่วน
- จัดหาเครื่องมือให้แก่ภาคอุตสาหกรรมที่มีความสมัครใจที่จะประเมินความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยงของสารเคมีและให้มีการลดสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูง เช่น กรณีบริษัท SC Johnson จัดทำ Greenlist เพื่อลดการใช้สารเคมีอันตรายในการผลิตสินค้า
- จัดทำรายชื่อสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงมาก สารเคมีที่มีความเสี่ยงปานกลาง และสารเคมีที่ต้องมีการศึกษาประเมินความเสี่ยงต่อไป และออกมาตรการเชิงสมัครใจหรือมาตรการทางกฎหมายให้ภาคเอกชนจัดทำข้อมูลและลด/ยกเลิกการใช้สารเคมีเหล่านี้ ภาครัฐสามารถดึงภาคเอกชนมาร่วมกันหาทางเลือกของสารเคมีทดแทนสารที่มีความเสี่ยงสูงโดยจัดทำแผนปฏิบัติการ การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค โครงการจัดซื้อจัดจ้าง โครงการนำร่องและจัดให้มีการสื่อสารข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน ตัวอย่างทางเลือกนี้ คือ การดำเนินงานของหน่วยงานกำกับดูแลสารเคมีของสวีเดน (Swedish National Chemicals Inspectorate) และการจัดทำ PRIO database
- ริเริ่มข้อกำหนดเกี่ยวกับการขออนุญาต (authorization) สำหรับสารเคมีที่ต้องระวังอย่างมาก ตัวอย่างทางเลือกนี้ คือ กระบวนการอนุญาตตามกฎหมาย REACH

ในขั้นของการตัดสินใจ ประเด็นคำถามที่ควรพิจารณา ได้แก่

- กรอบทางกฎหมายและข้อกำหนดรองรับการดำเนินการคืออะไร
- การตัดสินใจควรเป็นแบบ hazard-based หรือ risk-based
- จำเป็นต้องมีข้อมูลแค่ไหนเพื่อสนับสนุนการใช้มาตรการจัดการความเสี่ยง
- ใคร (รัฐบาลหรือภาคเอกชน) ควรเป็นผู้ตัดสินใจ
- ควรดำเนินการกับสารเคมีที่มีความเสี่ยงต่ำหรือปานกลางอย่างไร
- ควรจะใช้มาตรการทางกฎหมายและมาตรการเชิงสมัครใจเมื่อใดจึงจะเหมาะสม

4. ทางเลือกนโยบายสำหรับการทดแทนสารเคมีและการประเมินทางเลือก

การหาสิ่งทดแทน (substitution) เป็นทางเลือกนโยบายหนึ่งที่ภาครัฐให้ความสำคัญมากขึ้นหลังจากที่ได้ใช้มาตรการการลดการผลิตและการใช้สารเคมีที่มีความเสี่ยงสูง สิ่งทดแทนครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในตัวสารเคมี วัสดุ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิตไปจนถึงการออกแบบ ดังนั้น การใช้สิ่งทดแทนจะช่วยลบความจำเป็นในการใช้สารเคมีอันตราย

สำหรับธุรกิจที่มีการใช้หรือซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีสารอันตราย กลยุทธ์ในการใช้สิ่งทดแทน เรียกว่า การประเมินทางเลือก (alternatives assessment) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ระบุสารเคมีทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตสินค้า 2) ประเมินความเป็นอันตรายของสารเคมี 3) จำแนกประเภทตามระดับความเสี่ยง 4) ระบุทางเลือกสำหรับ

สารเคมีที่ต้องระวังเป็นอย่างยิ่ง 5) ร่วมกับ suppliers หาทางเลือกที่ปลอดภัยมากกว่า 6) ประเมิน เปรียบเทียบและจัดลำดับความสำคัญของทางเลือก และ 7) เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด นั่นคือ สามารถใช้สารเคมีที่มีความเป็นอันตรายน้อยกว่าแทนที่สารเดิมที่อันตรายมากกว่า

ความสำเร็จในการใช้สิ่งทดแทนอาศัยการออกชุดนโยบายหรือมาตรการที่มีการรวบรวมและจัดทำข้อมูลการใช้ ความเป็นอันตรายและการจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งมาตรการสร้างแรงจูงใจให้ใช้ทางเลือกที่ปลอดภัยมากขึ้น ทางเลือกนโยบายเพื่อสนับสนุนการประเมินทางเลือกและสิ่งทดแทน ได้แก่

- ภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการหรือให้การสนับสนุนการประเมินทางเลือก ตัวอย่างเช่น การประเมินทางเลือกของสารเคมีที่ต้องระวังเป็นอย่างยิ่งโดยสถาบันวิจัยการลดการใช้สารอันตรายแห่งมลรัฐแมสซาชูเซท (Massachusetts Toxics Use Reduction Institute)
- ภาครัฐให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแก่บริษัทในการแสวงหาทางเลือกที่ปลอดภัยมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การจัดสร้างห้องปฏิบัติการ Surface Solutions Laboratory ภายใต้สถาบันวิจัยการลดการใช้สารอันตรายแห่งมลรัฐแมสซาชูเซทซึ่งให้ความช่วยเหลือภาคเอกชนในการทดสอบสารเคมีทดแทน (สารขจัดคราบไขมันที่ปราศจากคลอรีน)
- ภาครัฐกำหนดให้บริษัทจัดทำแผนการลดการใช้สารอันตรายหรือแผนการพัฒนาสิ่งทดแทน (substitution plans) โดยแผนการพัฒนาสิ่งทดแทนที่จัดทำโดยบริษัทจะช่วยลดภาระของรัฐบาลในการจัดทำการประเมินทางเลือก โดยให้บริษัทตรวจสอบทางเลือกที่เป็นไปได้ในการทดแทนสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูง ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างข้อกำหนดภายใต้กฎหมาย REACH ที่กำหนดให้บริษัทที่ยื่นขออนุญาตการใช้สารที่มีความเสี่ยงสูงจะต้องวิเคราะห์การมีอยู่ของทางเลือกทดแทนและพิจารณาความเสี่ยงและความเป็นไปได้ทางเทคนิคและทางเศรษฐศาสตร์ของสิ่งทดแทนนั้น
- ภาครัฐออกข้อกำหนดในการจำกัดการใช้สารเคมีอันตรายหรือข้อกำหนดให้ใช้สิ่งทดแทน การจำกัดการใช้สารเคมี การจำกัดการใช้สารสามารถทำได้หลายวิธี ตั้งแต่การห้ามการใช้สารนั้นโดยตรง การห้ามตามประเภทสารหรือประเภทการใช้ หรือกลุ่มของสารเคมี ไปจนถึงข้อกำหนดให้ใช้สิ่งทดแทนซึ่งจะขึ้นอยู่กับทางเลือกที่เป็นไปได้ ตัวอย่างของการจำกัดการใช้สารอันตราย คือ ข้อจำกัดการใช้สารบางชนิดในเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ภายใต้ Restrictions on Hazardous Substances (RoHS) Directive ของสหภาพยุโรป

ภาคผนวกที่ 3 บทบาทของภาครัฐและภาคเอกชนตามองค์ประกอบนโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ

ตามแนวปฏิบัติที่ดีของนโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ ภาครัฐจะมีบทบาทในการรวบรวมข้อมูลและให้เอกชนจัดส่งข้อมูลสารเคมีทั้งหมดเพื่อจัดลำดับความสำคัญและประเมินความเสี่ยงของสารเคมีแล้วจึงนำผลการประเมินที่ได้ไปกำหนดเป็นมาตรการควบคุมและจำกัดการใช้สารเคมี รวมทั้งผลักดันให้ใช้สารทดแทนหรือวิธีการใช้สารเคมีเดิมที่ปลอดภัยกว่า ส่วนภาคเอกชนมีบทบาทในการเป็นผู้รวบรวมและจัดทำข้อมูลสารเคมีที่ผลิตหรือที่ใช้ทั้งในแง่ปริมาณและขนาดความเป็นอันตรายและโอกาสการรับสัมผัส ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลการใช้จากผู้ใช้ปลายน้ำ (Downstream users) จัดทำมาตรการจัดการความเสี่ยงสารเคมีดังกล่าวและลงทุนในงานวิจัยและพัฒนาสารทดแทนหรือวิธีการที่ปลอดภัยกว่าของสารเคมีเดิมที่มีความเสี่ยงสูง (ตารางที่ ผ3-1)

ตารางที่ ผ3-1 บทบาทของรัฐและเอกชนตามองค์ประกอบนโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ

องค์ประกอบนโยบายการจัดการสารเคมี	บทบาทของรัฐ	บทบาทของเอกชน
1. การรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารเคมี	▪ สร้างเกณฑ์ในการคัดเลือกสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ตามลักษณะความเป็นอันตราย (hazards) โอกาสการรับสัมผัส (exposures) ▪ สนับสนุน/ผลักดันให้มีการจัดทำข้อมูลสารเคมี ▪ สร้างโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาบัญชีสารเคมี (chemical inventories) และห้องปฏิบัติการทดสอบสารเคมี (testing facilities) ▪ ติดตามข้อมูลสารเคมีที่ทันสมัย	▪ รวบรวม จัดทำและแจ้งข้อมูลสารใหม่และสารที่ใช้กันอยู่ ▪ แจ้งข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม (เช่น ปริมาณการผลิตที่เพิ่มขึ้น การค้นพบความเป็นอันตรายของสารเคมี)
2. การสื่อสารข้อมูลสารเคมีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน	▪ สนับสนุน/ผลักดันให้เกิดการส่งต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูล ▪ สร้างกฎเกณฑ์ในการคุ้มครองข้อมูลที่เป็นความลับทางธุรกิจ	▪ ผู้ผลิตสารเคมีจัดทำข้อมูลความเสี่ยงของสารเคมีส่งให้กับผู้ใช้สารเคมี (downstream users) ▪ ผู้ใช้แจ้งข้อมูลการใช้ต่อผู้ผลิตสารเคมี
3. การประเมินความเสี่ยงของสารเคมีจากข้อมูลที่ได้รับ	▪ ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับ ▪ เรียกข้อมูลเพิ่มเติม ▪ พิจารณาตัดสินและสรุปผลประเมิน	▪ เตรียมมาตรการจัดการความเสี่ยงและให้ข้อมูลเพิ่มเติมกรณีที่ถูกร้องขอ
4. การออกมาตรการควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงจากสารเคมี	▪ จัดลำดับความสำคัญของสารเคมีเพื่อการอนุญาต ▪ ออกมาตรการจำกัดการใช้สารเคมีที่มีอันตรายมากผ่านระบบการขออนุญาตการผลิตหรือการใช้สารเคมี ▪ ผลักดันและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาสารทดแทนและวิธีการทดแทน	▪ ยื่นขออนุญาตและนำเสนอผลการประเมินผลได้ผลเสียทางสังคมและเศรษฐกิจจากการผลิตหรือใช้สารนั้น ▪ หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีที่มีอันตรายสูงโดยพัฒนาสารเคมีทดแทนหรือกระบวนการผลิตที่ไม่ต้องใช้สารเคมีที่มีความเสี่ยงสูง

ที่มา: สรุปและเพิ่มเติมจาก Geiser and Tickner (2008)

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การศึกษาเชิงเปรียบเทียบกฎหมายควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในสหภาพยุโรปและประเทศไทย

โดย นางสาวสุรีย์ฉาย พลวันและคณะ

กรกฎาคม 2549

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

สัญญาเลขที่ RDG4830028

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การศึกษาเชิงเปรียบเทียบกฎหมายควบคุมดูแลสารเคมี และผลิตภัณฑ์เคมีในสหภาพยุโรปและประเทศไทย

คณะผู้วิจัย	สังกัด
1. นางสาวสุรีย์ฉาย พลวัน	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
2. นายสรายุทธ์ เตชะวุฒิพันธุ์	สำนักงานศาลยุติธรรม
3. นายพุฒิพงค์ หุ่นโตภาพ	สำนักงานอัยการสูงสุด

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : สัญญาเลขที่ RDG4830028

ชื่อโครงการ : "การศึกษาเชิงเปรียบเทียบกฎหมายควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในสหภาพยุโรปและประเทศไทย"

ชื่อนักวิจัย : สุรีย์ฉาย พลวัน[1] สรายุทธ์ เตชะวุฒิพันธุ์[2] พุฒิพงค์ หุ่นโตภาพ[3]

email address : sureeshine@yahoo.com

ระยะเวลาโครงการ : กันยายน 2548 - กรกฎาคม 2549

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักการและเจตนารมณ์ รวมทั้งสาระสำคัญของร่างกฎหมายควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรป (REACH) กับกฎหมายควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของไทย และวิเคราะห์คาดการณ์ถึงผลกระทบเชิงกฎหมายหากมีการประกาศใช้ร่างกฎหมาย REACH และความจำเป็นในการปรับกระบวนการควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของในประเทศไทย เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในภาพรวมและแนวทางในการพัฒนา แก้ไข หรือปรับปรุงกฎหมายควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของไทย โดยศึกษาจากร่างกฎหมาย REACH และกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทย ยังคงมีปัญหาหลายประการทั้งในด้านบทบัญญัติของกฎหมายและในทางด้านปฏิบัติ เช่น ปัญหาการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบ และปัญหาข้อมูลวัตถุอันตราย เป็นต้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวทางการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปกับประเทศไทย พบว่ามีความแตกต่างกันในสาระสำคัญหลายประการ โดยเฉพาะการขึ้นทะเบียนและการอนุญาต ซึ่งแม้จะไม่ส่งผลกระทบต่อกฎหมายของไทยโดยตรง แต่ก็ส่งผลกระทบต่อกฎหมายโดยทางอ้อม ซึ่งภาครัฐและผู้ประกอบการของไทยต้องปรับตัวให้เท่าทัน ผู้วิจัยจึงเสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อให้การควบคุมดูแลสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ตลอดจนการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยสาธารณะของประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำหลัก : *REACH, กฎหมาย, สารเคมี, ผลิตภัณฑ์เคมี, วัตถุอันตราย*

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[1] คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม [2] สำนักงานศาลยุติธรรม [3] สำนักงานอัยการสูงสุด

Abstract

Project Code: RDG4830028

Project Title : A Comparative study on Chemical substances and Chemical products legislations in EU and Thailand

Investigators: Sureeshine Phollawan[1], Sarayut Techawutipun[2] , Wuthipong Huntopab[3]

email address : sureeshine@yahoo.com

Project Duration : September 2005 – July 2006

This research studies and compares the principles, the purposes, and the main points of the first draft of law for the control of substances in products in the European Union and the same kind of law in Thailand. It also predicts the possible effect on Thailand once such law of the EU comes into effect and touches on the necessity of adjusting the process of substances and substances in products control law of Thailand with a view to propose a policy of substances and substances in products control in Thailand; all this is to be done through studying the REACH regulations and other related Thai laws.

From such study, it was found that there are still many problems both in the provision and the implementation of this law e.g. problems of breaking the divisions into smaller units with their own responsibilities and problems concerning data on dangerous substances. Besides, comparison of the management of substances and substances in products control in the EU and the management of the same control in Thailand reveals several important differences, especially in registration and authorization process, which, although they do not directly affect the Thai law, yet do so indirectly, and both the Thai private sector and Thai entrepreneurs should make an effort to keep up with them. Thus, the researcher of this study proposes an amendment to the Dangerous Substances Act of B.E. 2535 with a view toward conforming to the changing conditions all over the world and making the control of these dangerous chemicals as well as the maintenance of Thailand's public safety more effective.

Keywords : REACH, law, substances, chemicals, preparations

---

[1] Faculty of Law, Sripatum University

[2] Office of the Judiciary

[3] Office of the Attorney General

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

<u>บทสรุปสำหรับผู้บริหาร</u>

(Executive Summary)

ร่างกฎหมาย REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals) เป็นความพยายามของสหภาพยุโรปในอันที่จะบูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมจัดการสารเคมีที่เดิมมีอยู่หลายฉบับให้เหลือเป็นระบบเดียว เพื่อลดความซ้ำซ้อนของกฎหมาย และเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันสุขอนามัย สิ่งแวดล้อม และมนุษย์ โดยอยู่บนพื้นฐานการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเคมีของกลุ่มประชาคมยุโรป ควบคู่ไปกับการประสานผลประโยชน์ของสาธารณะและของประชาชนในการที่จะมีสิทธิได้รับความปลอดภัยจากการใช้ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีต่างๆ ด้วย โดยหลักเกณฑ์การควบคุมของ REACH แบ่งออกเป็นขั้นตอนการจัดการและการควบคุมออกเป็น การจดทะเบียน การตรวจสอบและประเมินความเสี่ยง และการขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมี ซึ่งรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนนั้น อาจสรุปได้ดังนี้

(1) <u>การจดทะเบียน</u> (Registration) กำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีต้องยื่นเสนอข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติและความปลอดภัยของสารเคมี ความเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาจากจำนวนสารเคมีของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าแต่ละราย หากผลิตหรือนำเข้าจำนวนมากก็จะต้องมีเอกสารแสดงข้อมูลมากขึ้น แต่ทั้งนี้ผู้ประกอบการสามารถใช้ข้อมูลของสารเคมีที่มีอยู่แล้วได้ และหากเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทดลองในสัตว์ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องใช้ข้อมูลร่วมกัน เพราะร่างกฎหมายนี้ไม่สนับสนุนให้มีการทดลองในสัตว์

(2) <u>การตรวจสอบและประเมินความเสี่ยง</u> (Evaluation) เป็นการตรวจสอบและประเมินรายงานการศึกษาถึงอันตรายและความเสี่ยงในการผลิตและใช้สารเคมีที่ผู้ยื่นจดทะเบียนเสนอเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ประกอบการมีข้อมูลและใช้ข้อมูลนั้นจัดการสารเคมีในกระบวนการผลิตหรือใช้ได้อย่างปลอดภัย

(3) <u>การขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมี</u> (Authorization) กำหนดให้ต้องขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมีที่มีอันตรายควรระมัดระวังอย่างสูงอย่างมีเงื่อนไข ในกรณีที่ไม่สามารถหาสารหรือวิธีอื่นที่เหมาะสมมาใช้แทนได้ โดยต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการเป็นกรณีๆ ไป และผู้ขออนุญาตต้องพิสูจน์ได้ว่าสามารถใช้สารเคมีรายการนั้นได้อย่างปลอดภัย

นอกจากหลักเกณฑ์การควบคุมข้างต้นแล้ว ร่างกฎหมาย REACH ยังได้กำหนดให้มีตัวแทนในการจัดการสารเคมีในสหภาพยุโรป (European Chemicals Agency) เพื่อเป็นองค์กรกลางทำหน้าที่ให้การแนะนำเนื้อหาของร่างกฎหมาย REACH และประสานงานระหว่าง

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ประเทศสมาชิกทั้งหลายของสหภาพยุโรปกับคณะกรรมการชุดต่างๆ ที่ทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจัดการสารเคมีเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ REACH ด้วย

ในส่วนการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของประเทศไทย พบว่า นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ซึ่งวางหลักการเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการจัดการสารเคมีฯ สิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการจัดการและการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐ และสิทธิได้รับทราบข้อมูลข่าวสารและคำชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐแล้วยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีฯ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กฎหมายจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์และสาระสำคัญเพื่อการจัดการและควบคุมดูแลสารเคมีฯ กฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากสารเคมีและวัตถุอันตราย ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสารเคมีฯ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้เสริมให้การจัดการสารเคมีฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้กฎหมายไทยที่ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อใช้จัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายโดยตรงก็คือพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ซึ่งมีหลักการและสาระสำคัญคือเป็นกฎหมายพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการวัตถุอันตราย แต่หากมีกฎหมายเรื่องอื่นบัญญัติถึงส่วนใดไว้โดยเฉพาะแล้วก็ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยกฎหมายแบ่งวัตถุอันตรายออกตามความจำเป็นแก่การควบคุมไว้ 4 ประเภท ได้แก่

วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกำหนด

วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดด้วย

วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องได้รับใบอนุญาต

วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ได้แก่วัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง

โดยการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายแต่ละชนิด นอกจากจะกำหนดโดยพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ยังได้ถูกกำหนดขึ้นโดยกฎกระทรวงและประกาศของหน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายแต่ละหน่วยงานอีกด้วย

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

จากการศึกษาจากบทบัญญัติของกฎหมาย เอกสารข้อมูลต่างๆ ตลอดจนการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สัมมนา และจัดทำแบบสอบถามของคณะผู้วิจัย พบว่าการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของประเทศไทยยังคงมีปัญหาหลายประการ ได้แก่

1. ปัญหาการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย

สืบเนื่องมาจากกฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตราย มีอำนาจกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายตลอดจนมีอำนาจออกกฎระเบียบเกี่ยวกับวัตถุอันตรายในความรับผิดชอบได้ ทำให้เกิดกฎระเบียบที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดปัญหาความยุ่งยากในการขอข้อมูล การขึ้นทะเบียน และการอนุญาต นอกจากนี้ยังทำให้การควบคุมตรวจสอบด้อยประสิทธิภาพอีกด้วย

2. ปัญหาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย

พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในการขึ้นทะเบียนที่ต้องพิจารณาแก้ไข เนื่องจากปัจจุบันเป็นการเสนอข้อมูลและพิจารณาโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ หากประชาชนทั่วไปต้องการข้อมูลการขึ้นทะเบียนหรือการอนุญาตของบุคคลอื่นต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 จึงยังไม่เปิดช่องให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้มากเท่าที่ควร ซึ่งไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

3. ปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาต

พบว่ายังมีปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาตที่ซ้ำซ้อนของผู้ประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเดียวกัน และปัญหาการขออนุญาตวัตถุอันตรายหลายประเภทของผู้ประกอบการรายเดียวกัน เนื่องจากการขออนุญาตผลิต นำเข้า ครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ตามกฎหมายไทยนั้น จะมีการอนุญาตเป็นรายสารเคมีและมีผลเฉพาะตัวผู้ประกอบการ ดังนั้นแม้เป็นการนำเข้าสารเคมีแล้วขายให้ผู้ประกอบการอื่น ทั้งผู้นำเข้าและผู้ประกอบการก็ต้องขออนุญาตสารเคมีนั้น โดยหากมีสารเคมีหลายประเภทก็ต้องขอตามรายสารเคมี ทำให้เป็นภาระในการขออนุญาตแก่ผู้ประกอบการ

4. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดชนิดของวัตถุอันตราย

เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีจะเป็นวัตถุอันตรายชนิดใดต้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตรายประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อระบุชื่อหรือคุณสมบัติและระบุว่าเป็นวัตถุอันตรายชนิดใดก่อน ดังนั้นหากมีสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีประเภทใดประเภทหนึ่งซึ่งมีการผลิตหรือนำเข้ามาใหม่โดยยังไม่เคยมีการประกาศให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นเป็นวัตถุอันตรายชนิดใดชนิด

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

หนึ่ง ก็ย่อมส่งผลให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นไม่เป็นวัตถุอันตรายอันจะต้องถูกบังคับตามกฎหมายฉบับดังกล่าว

5. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวัตถุอันตราย

เนื่องจากวัตถุอันตรายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบต่างๆ ในประเทศไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก มีการผลิตและใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วไป ทำให้การเก็บข้อมูลการผลิต ใช้ หรือครอบครองวัตถุอันตรายเป็นไปได้ยาก แม้กฎหมายจะกำหนดให้ต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และ 3 ก็ตาม โดยศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายก็ยังมิได้มีบทบาทในการเก็บรวบรวมข้อมูลวัตถุอันตรายมากนัก

จากการพิจารณาเชิงเปรียบเทียบร่างกฎหมาย REACH กับพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และกฎระเบียบที่ออกตามความในกฎหมายดังกล่าว พบว่าแนวทางการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปและประเทศไทยมีความแตกต่างกันในสาระสำคัญหลายประการ ดังนี้

1. ข้อแตกต่างด้านเจตนารมณ์ของกฎหมาย

REACH ได้ก้าวข้ามผ่านแนวคิดในการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในรูปแบบเดิมๆ ซึ่งประสงค์จะคุ้มครองและป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่บุคคลและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดการของส่วนราชการดังเช่นของประเทศไทย โดย REACH ได้คำนึงถึงความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสารเคมี ตลาดภายในกลุ่มสหภาพยุโรปและในระดับโลก การให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลเพื่อความโปร่งใสตรวจสอบได้ ตลอดจนคำนึงถึงสัตว์ทดลองที่ต้องสูญเสียไปในกระบวนการสร้างสารเคมีประเภทใหม่ๆ ด้วย

2 . ข้อแตกต่างเกี่ยวกับการแบ่งแยกกระบวนการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี

REACH มิได้แบ่งแยกกระบวนการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีออกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดังเช่นกฎหมายไทย ทำให้เกิดความบูรณาการในการจัดการสารเคมีและไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างของกฎระเบียบที่ออกโดยแต่ละหน่วยงาน

3. ข้อแตกต่างด้านขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี

REACH กำหนดให้มีการใช้ข้อมูลร่วมกันของผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้สัตว์ทดลองและการทดลองซ้ำซ้อน รวมทั้งลดค่าใช้จ่ายในการทดสอบ ในขณะที่การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายของประเทศไทยไม่มีข้อกำหนดในลักษณะดังกล่าว นอกจากนี้ REACH ยังกำหนดให้ต้องมีการจดทะเบียนสารเคมีทุกชนิดทุกประเภทยกเว้นไว้ในบางกรณี ซึ่งเป็นการจดทะเบียนในระบบเปิด ในขณะที่ประเทศไทยนั้นหากมิใช่วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และ 3 ก็ไม่ต้องนำมาขึ้นทะเบียน จึงเป็นระบบปิดที่แตกต่างจากระบบของ REACH

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

4. ข้อแตกต่างเกี่ยวกับการอนุญาตสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี

พบว่ามีทั้งในส่วนของการเปิดเผยข้อมูลในการขออนุญาตซึ่ง REACH กำหนดให้ต้องเปิดเผยทาง Website ในส่วนกระบวนการอนุญาตซึ่งจะมีคณะกรรมการหลายคณะเป็นผู้ร่วมพิจารณา ตลอดไปถึงผลของการอนุญาตที่จะมีผลไปถึงผู้ครอบครองสารเคมีนั้นต่อๆ ไปจากผู้ได้รับอนุญาต ในขณะที่ของประเทศไทยจะพิจารณาเฉพาะหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องโดยไม่มีการเปิดเผยข้อมูลต่อบุคคลทั่วไป และการอนุญาตมีผลเฉพาะผู้ได้รับใบอนุญาตเท่านั้น

5. การตรวจสอบและประเมิน

REACH กำหนดให้ประเทศสมาชิกเป็นผู้ตรวจสอบและประเมินสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าที่ตั้งอยู่ในประเทศสมาชิกนั้น โดยถือเป็นการตรวจสอบในนามของประเทศสมาชิกอื่นๆ ไปด้วย โดยต้องกระทำภายในระยะเวลาที่กำหนดและจะต้องจัดทำแผนการตรวจสอบและประเมินไว้ก่อน ในขณะที่ของประเทศไทยจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการตรวจสอบจากเอกสารข้อมูลที่ผู้ประกอบการนำส่งเป็นหลัก

6. ข้อแตกต่างด้านการจัดการข้อมูล

การที่กฎหมายไทยกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายไว้หลาย ส่งผลให้ยากต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลสารเคมีและวัตถุอันตราย และแม้ประเทศไทยจะได้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตราย แต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานดังกล่าวก็ยังไม่อาจบริหารจัดการข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ ในขณะที่การจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในร่างกฎหมาย REACH มีลักษณะการจัดการแบบบูรณาการจึงเกิดความเชื่อมโยงกันของข้อมูลตลอดห่วงโซ่อุปทาน และยังได้มีการตั้งตัวแทนการจัดการสารเคมีในสหภาพยุโรปซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยงานกลางในการจัดการสารเคมี ทำให้การจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในสหภาพยุโรปมีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย

7. ข้อแตกต่างด้านโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

REACH กำหนดโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีไว้หลายหน่วยงาน แต่กำหนดภารกิจของงานไว้แตกต่างกัน ทั้งในส่วนของตัวแทนจัดการสารเคมีซึ่งทำหน้าที่เสมือนเป็นผู้แนะนำและตรวจรับข้อมูลจากผู้ประกอบการ คณะกรรมาธิการซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบายและการอนุญาตสารเคมี คณะกรรมการชุดต่างๆ ที่ทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณา ตลอดจนประเทศสมาชิกที่ต้องตรวจสอบและประเมินสารเคมี ในขณะที่กฎหมายไทยจะแบ่งแยกหน่วยงานไปตามวัตถุประสงค์การใช้สารเคมี แต่ทุกหน่วยงานจะทำหน้าที่เดียวกันคือการรับข้อมูล ตรวจสอบ ขึ้นทะเบียน และอนุญาต อย่างเบ็ดเสร็จในองค์กรเดียว มีคณะกรรมการวัตถุอันตรายและรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดนโยบายและออกระเบียบต่างๆ โดยมีคณะอนุกรรมการเป็นผู้ให้คำแนะนำ

ดาวน์โหลดจากระบบ TCDC โดย นางสาวพิมพ์ชญา เรืองสุวรรณ วันที่ 15/08/2564

เมื่อได้ศึกษาถึงความแตกต่างในสาระสำคัญของร่างกฎหมาย REACH กับกฎหมายของประเทศไทยแล้ว จึงพบผลกระทบทางกฎหมายในการจัดการสารเคมีและเคมีภัณฑ์ของสหภาพ ยุโรป (REACH) ที่มีต่อกฎหมายการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายของประเทศไทย โดยอาจ แบ่งได้เป็นผลกระทบโดยตรงและผลกระทบโดยอ้อม คือ

1. ผลกระทบโดยตรง

พบว่า REACH มิได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกฎหมายเกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี หรือวัตถุอันตรายของประเทศไทยแต่อย่างใด กล่าวคือหากมีการประกาศใช้ของกฎหมาย REACH แล้ว ก็มิได้ส่งผลให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยไม่อาจใช้บังคับได้ หรือมีอุปสรรคในการบังคับใช้หรือดำเนินการตามกฎหมาย เนื่องจาก REACH เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใช้เฉพาะประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปเท่านั้น

2. ผลกระทบโดยอ้อม

มีหลายกรณีทั้งที่เป็นด้านลบและด้านบวก ได้แก่

(1) ผลกระทบโดยอ้อมในด้านลบ ทำให้เกิดข้อขัดข้องของกฎหมายในการปฏิบัติตาม REACH ทั้งในส่วนของตัวบทกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ปัญหาเรื่องข้อมูลที่ใช้ในการจดทะเบียนสารเคมีและการปรับปรุงข้อมูลในเอกสารข้อมูลความปลอดภัย (SDS) เนื่องจากการไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควรกับข้อมูลสารเคมีของผู้ประกอบการในประเทศไทย รวมทั้งการที่ภาครัฐเองก็มีข้อจำกัดในการตรวจสอบข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลที่ผู้ประกอบการส่งยังไม่ได้มาตรฐานมากนัก บางส่วนเป็นการคัดลอกมาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่อาจตรวจสอบความถูกต้องได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่เองก็ตรวจสอบได้ยากเพราะโดยปกติจะพิจารณาจากเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่ผู้ประกอบการยื่นเพื่อขอจดทะเบียน เพราะการตรวจสอบในหลายๆ ประเด็นเป็นเรื่องทางเทคนิค ซึ่งจะเป็นปัญหาได้หากนำข้อมูลเหล่านี้ไปจดทะเบียนตามกฎหมาย REACH

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจำแนกสารเคมีในผลิตภัณฑ์ เนื่องจากกฎหมายไทยมิได้มีกฎระเบียบเกี่ยวกับสารเคมีที่อยู่ในผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจนว่าแค่ไหนเพียงใดที่ต้องนำมาขึ้นทะเบียนหรือขออนุญาต และไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับสารเคมีที่จะถูกปล่อยออกมาขณะใช้งานดังเช่นที่กำหนดไว้ในร่างกฎหมาย REACH ซึ่งกฎระเบียบที่แตกต่างกันนี้ย่อมเป็นข้อขัดข้องอีกประการหนึ่งที่ผู้ประกอบการต้องประสบ เพราะแม้จะปฏิบัติตามกฎระเบียบในการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายของประเทศไทยแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถจดทะเบียนในระบบ REACH ได้ หากยังไม่ได้จำแนกสารเคมีในผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจน

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่ประเทศไทยต้องติดตามปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายเพื่อมิให้ได้รับผลกระทบจาก REACH ทั้งในส่วนของการห้ามหรือจำกัด

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC เพื่อ ศึกษาเพิ่มเติมเท่านั้น พิมพ์ครั้งที่ 15/01/2564

การผลิตหรือนำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของ REACH และการย้ายฐานการผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่ห้าม จำกัด หรือไม่คุ้มต่อการผลิตในสหภาพยุโรป เพื่อป้องกันไม่ให้ประเทศไทยต้องได้รับผลกระทบจากการนำเข้าสารเคมีที่ REACH ห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือการย้ายฐานการผลิตสารเคมีดังกล่าวเข้ามาในประเทศไทย

(2) ผลกระทบโดยอ้อมในด้านบวก คือการที่ประเทศไทยสามารถนำแนวคิดและหลักการในร่างกฎหมาย REACH มาใช้ปรับปรุงกฎหมายไทย ในส่วนผู้ประกอบการและภาครัฐจะได้รับประโยชน์จากข้อมูลสารเคมีของ REACH ซึ่งจะมีทั้งข้อมูลความเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งหน่วยงานผู้รับผิดชอบสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณาเพื่อจัดการสารเคมีในความรับผิดชอบของตนได้อีกด้วย

จากสภาพปัญหาทางกฎหมายของการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย รวมถึงผลกระทบของ REACH ที่มีต่อกฎหมายของประเทศไทยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้หน่วยราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาดำเนินการทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และข้อเสนอแนะเพื่อลดผลกระทบของ REACH ที่จะเกิดขึ้นต่อกฎหมายไทย ดังนี้

<u>1. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535</u> ควรมีการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในหลายประเด็น ได้แก่

(1) การขออนุญาต ควรมีการแก้ไขให้สามารถออกใบอนุญาตสำหรับวัตถุอันตรายได้หลายประเภทในฉบับเดียวกัน โดยพิจารณาจากผู้ประกอบการ สถานที่ และเครื่องมือ เป็นเกณฑ์ดังที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (พ.ศ.2537) ทั้งนี้ให้มีการกำหนดจำนวนขั้นสูงของวัตถุอันตรายที่ได้รับอนุญาต และไม่ต้องขออนุญาตเป็นรายครั้งในการครอบครองวัตถุอันตราย แต่ยังต้องมีการแจ้งการดำเนินการวัตถุอันตรายแต่ละครั้งไปตามปกติ

(2) การจัดการข้อมูลวัตถุอันตราย ควรแก้ไขกฎหมายให้การผลิต นำเข้า ครอบครอง จำหน่าย หรือส่งออกวัตถุอันตรายจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หากฝ่าฝืนให้มีโทษ เพื่อแยกแยะกำหนดตัวผู้ประกอบการและควรมีมาตรการเสริมอื่นๆ ให้การแจ้งข้อเท็จจริงง่ายขึ้น

(3) การแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้เป็นองค์กรเดียว โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรวบรวมตรวจสอบข้อมูลแทนรัฐ เพื่อให้การทำงานของภาครัฐเน้นหนักไปในการตรวจสอบควบคุมวัตถุอันตรายมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้หากพิจารณาจากภาพรวมของกฎหมายแล้ว การแก้ไขกฎหมายน่าจะเป็นแนวทางที่ต้องดำเนินการ เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ถูกประกาศใช้มาแล้วเป็นเวลาถึง 14 ปี ซึ่งในขณะออกกฎหมายกับในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดในการ

ดาวน์โหลดจากระบบ TDC เพื่อการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ห้ามมิให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า การแสวงหากำไร หรือเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ 13/01/2564

จัดการวัตถุอันตรายซึ่งพัฒนาไปสู่การเป็นเครื่องมือในทางธุรกิจระหว่างประเทศ หรือเทคโนโลยีการผลิต ตลอดจนการตรวจสอบประเมินสารเคมีที่กำลังพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนแนวคิดในการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยสาธารณ รวมถึงสิทธิในข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่มีเพิ่มมากขึ้นจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

อย่างไรก็ดี แม้ยังไม่มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ผู้วิจัยก็มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานและกฎระเบียบของกฎหมายดังกล่าวในหลายกรณีคือ ควรประกาศรายชื่อวัตถุอันตรายโดยระบุคุณสมบัติให้ครอบคลุมลักษณะของวัตถุอันตรายที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน นอกเหนือจากการประกาศเป็นรายชื่อดังที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สารเคมีและวัตถุอันตรายที่ถูกคิดค้นขึ้นใหม่ต้องนำมาขึ้นทะเบียนหรือขออนุญาต รวมทั้งควรมีการนำข้อมูลการขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียนดังกล่าวไปปิดประกาศในหน่วยงานรับผิดชอบและใน Website โดยต้องหารือร่วมกับผู้ประกอบการเพื่อกำหนดลักษณะเนื้อหาข้อมูลที่สามารถเปิดเผยดังกล่าว

<u>2. ข้อเสนอแนะเพื่อลดผลกระทบของ REACH ที่จะเกิดขึ้นต่อกฎหมายไทย</u> ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อรัฐและผู้ประกอบการ ดังนี้

(1) ควรให้ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายทำหน้าที่รวบรวมและให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการตาม REACH แก่ผู้ประกอบการ

(2) ควรนำแนวคิดในการจำแนกสารเคมีที่อยู่ในผลิตภัณฑ์ หรือที่จะถูกปล่อยออกมาขณะใช้งาน รวมทั้งการประเมินความปลอดภัยและความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้เพื่อปรับปรุงกฎหมายไทยในอนาคตเมื่อมีความพร้อมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการมากขึ้น

(3) หน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายต้องติดตามการห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของ REACH เพื่อนำมาพิจารณาประกาศห้ามหรือปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบเพื่อป้องกันการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีอันตรายนั้น

(4) กรมโรงงานอุตสาหกรรมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องต้องติดตามข้อมูลการย้ายฐานการผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่ถูก REACH ห้ามหรือจำกัดการผลิต

(5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมหรือกำหนดมาตรฐานสินค้าประเภทต่างๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และกระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น ต้องติดตามข้อมูลการห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของ REACH เพื่อกำหนดมาตรฐานสินค้าหรือออกกฎระเบียบควบคุมสินค้าที่จะถูกส่งออกไปจำหน่ายในสหภาพยุโรปให้ต้องดำเนินการตามที่กำหนดโดยสอดคล้องกับ REACH ในกรณีที่จำเป็นเพื่อป้องกันไม่ให้ส่งผลกระทบสำคัญกับการส่งออกของประเทศ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUBC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
3.ขอบเขตของการวิจัย	2
4.แนวคิดและวิธีการศึกษาวิจัย	3
5.ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 หลักการและสาระสำคัญของREACH	5
1. ประวัติความเป็นมาของร่างระเบียบ REACH	5
2. วัตถุประสงค์และสาระสำคัญเชิงนโยบายของ REACH	8
2.1 วัตถุประสงค์ของ REACH	8
2.2 สาระสำคัญเชิงนโยบาย	9
3. หลักเกณฑ์การควบคุมตามร่างระเบียบ REACH	9
4. ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในระบบ REACH	11
5. แนวทางดำเนินการตามร่างกฎหมาย REACH	12
5.1 การจดทะเบียนสารเคมี	12
5.2 การตรวจสอบและการประเมินสารเคมี	18
5.3 การขออนุญาต	22
5.4 การจำกัดการผลิต การจำหน่าย หรือการใช้สารเคมี และวิธีการเตรียมการ	27
5.5 ตัวแทนในการจัดการสารเคมีในสหภาพยุโรป	29
5.6 รายชื่อประเภทความเป็นอันตรายของสารและการติดฉลาก	37
5.7 ข้อมูล	38
5.8 เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ	39

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

5.9 การบังคับใช้ 40
5.10 การเปลี่ยนแปลงและเงื่อนไขส่วนสุดท้าย 40

บทที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายในประเทศไทย 44
1. กฎหมายจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมีและวัตถุอันตรายในอดีต 45
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 46
2.1 บทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน 47
2.2 บทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐ 49
2.3 บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 50
3. กฎหมายจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตราย 51
3.1 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 51
3.2 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 64
3.3 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 69
3.4 พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 76
3.5 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 80
4. กฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตราย 82
4.1 พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 82
4.2 พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2535 86
4.3 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 89
4.4 พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้า พ.ศ.2522 93

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตราย 96

5.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 96

5.2 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 100

5.3 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 104

5.4 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 106

บทที่ 4 การจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย 114

1. การดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 115

1.1 ขั้นตอนการแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 115

1.2 การจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 116

2. การดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 120

2.1 ขั้นตอนการแจ้งข้อเท็จจริงและการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 120

2.2 การจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 127

3. การดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 132

3.1 ขั้นตอนการขอใบอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ในความครอบครอง 133

3.2 การจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 137

4. การดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 142

4.1 หน่วยงานและประเภทของวัตถุอันตรายที่ได้รับยกเว้น 142

4.2 การขออนุญาต 142

บทที่ 5 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปและประเทศไทย 144

1.สภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทย 145

1.1 ปัญหาการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย 146

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย 152

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาต 153

1.4 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวัตถุอันตราย 156

1.5 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการวัตถุอันตราย 157

2.ข้อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรป กับของประเทศไทย 161

2.1 ข้อแตกต่างด้านเจตนารมณ์ของกฎหมาย 161

2.2 ข้อแตกต่างเกี่ยวกับการแบ่งแยกกระบวนการจัดการสารเคมีและเคมีผลิตภัณฑ์ 163

2.3 ข้อแตกต่างด้านขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสารเคมีและเคมีผลิตภัณฑ์ 164

2.4 ข้อแตกต่างเกี่ยวกับการอนุญาตสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี 166

2.5 การตรวจสอบและประเมิน 168

2.6 ข้อแตกต่างด้านการจัดการข้อมูล 169

2.7 ข้อแตกต่างด้านโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 170

3.ผลกระทบทางกฎหมายการจัดการสารเคมีและเคมีภัณฑ์ของสหภาพยุโรป ที่มีต่อกฎหมายการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายของประเทศไทย 172

3.1 ผลกระทบโดยตรงของREACH ที่มีต่อเศรษฐกิจ 173

3.2 ผลกระทบโดยอ้อมของREACH ที่มีต่อเศรษฐกิจ 174

3.3 ผลกระทบของ REACH ต่อผู้ประกอบการรายย่อย 174

3.4 ผลกระทบของ REACH ที่มีต่อภาคอุตสาหกรรมของไทย 175

3.5 ผลกระทบทางกฎหมายของ REACH 176

4. ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของประเทศไทย 189

4.1 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย 190

4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย 193

4.3 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาต 194

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

4.4 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาการกำหนดชนิดของวัตถุอันตราย 195

4.5 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาการจัดการข้อมูลวัตถุอันตราย 197

บทที่ 6บทสรุปและข้อเสนอแนะ 199

1. บทสรุป 199

1.1 REACH 199

1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ในประเทศไทย 200

1.3 การจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย 201

1.4 สภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทย 204

1.5 ข้อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรป กับของประเทศไทย 205

1.6 ผลกระทบทางกฎหมายการจัดการสารเคมีและเคมีภัณฑ์ของสหภาพยุโรป (REACH) ที่มีต่อกฎหมายการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายของประเทศไทย 209

2. ข้อเสนอแนะ 210

2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 210

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อลดผลกระทบของ REACH ที่จะเกิดขึ้นต่อกฎหมายไทย 212

รายการอ้างอิง 213

ภาคผนวก 219

บทความสำหรับการเผยแพร่ 221

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ 225

เอกสารแนบท้าย 226

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน คณะกรรมาธิการสหภาพยุโรปได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับสารเคมีภัณฑ์ขึ้นใหม่ ให้อยู่ในระบบบูรณาการเป็นระบบเดียวที่เรียกว่า REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals) ซึ่งเป็นการรวบรวมสาระสำคัญของกฎหมายควบคุมสารเคมีที่มีอยู่มากกว่า 40 ฉบับ และขจัดข้อแตกต่างของกฎหมายและข้อบังคับที่ใช้อยู่เดิมให้มีระบบการจัดการสารเคมีระบบเดียว โดยคณะกรรมาธิการสหภาพยุโรปได้ปรับปรุงและร่างกฎหมายควบคุมการใช้สารเคมีเผยแพร่ในสมุดปกขาว เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2544 และเสนอต่อสภาและคณะมนตรียุโรป ซึ่งคาดว่าจะผ่านการพิจารณาประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ในอนาคตอันใกล้นี้

เมื่อพิจารณาสาระสำคัญของ REACH แล้วพบว่าร่างกฎหมายดังกล่าวได้วางมาตรการเกี่ยวกับการจดทะเบียนสารเคมี การประเมินความอันตรายและความเสี่ยงในการผลิตและใช้สารเคมีที่ผู้ยื่นจดทะเบียนเสนอ การอนุญาตให้ผลิตหรือใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายมากอย่างมีเงื่อนไข และการจำกัดการผลิต การใช้หรือจำหน่ายสารที่เป็นอันตรายมากเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้สารนั้นด้วยเหตุผลทางสังคมและเศรษฐกิจ และผู้ประกอบการไม่สามารถหาสารหรือวิธีอื่นที่เหมาะสมมาใช้แทนได้ นอกจากนี้ร่างกฎหมายฉบับนี้ยังสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดข้อมูลสารเคมีและการประเมินความเสี่ยงให้กันและกันภายในลูกโซ่กระบวนการเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการทดสอบและลดการใช้สัตว์ทดลองอีกด้วย มาตรการดังกล่าวส่งผลให้ทั่วโลกต้องควบคุมการผลิตและการใช้สารเคมีอย่างเข้มงวด ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อประชาชน เพราะเป็นการลดความเสี่ยงในการใช้สารอันตรายในภาคอุตสาหกรรม และทำให้เกิดความมั่นใจในการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยต่อสินค้าอุปโภคบริโภคอีกด้วย

REACH ไม่เพียงส่งผลต่อการจัดการสารเคมีภายในประเทศกลุ่มสหภาพยุโรปเท่านั้น เนื่องจากร่างกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดมาตรการต่างๆ อันครอบคลุมถึงขั้นตอนและกระบวนการผลิตสินค้าที่จำหน่ายในประเทศเหล่านี้ด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นที่ประเทศไทยในฐานะประเทศคู่ค้าของประเทศกลุ่มสหภาพยุโรปจะต้องติดตามศึกษาและประเมินสภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการประกาศใช้ร่างกฎหมายฉบับนี้ เพื่อให้ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องปรับปรุงกระบวนการผลิต วัตถุดิบและการจัดการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมิให้ขัดแย้งกับร่างกฎหมายที่จะประกาศใช้นี้อีกด้วย

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและจัดการสารเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทย นอกจากจะมีพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในเรื่องดังกล่าวแล้ว ยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นต้น ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ก็มีหน่วยงานและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการที่หลากหลายเกิดระเบียบกฎเกณฑ์มากมาย จึงเป็นสิ่งที่สมควรนำมาพิจารณาปรับปรุงให้การควบคุมเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายต่างๆ ตามกฎหมายเหล่านี้เป็นระบบมีมาตรฐาน มีความปลอดภัยต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งขจัดข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามร่างกฎหมาย REACH ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. <u>วัตถุประสงค์ของการวิจัย</u>

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

2.1เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักการและเจตนารมณ์ รวมทั้งสาระสำคัญของร่างกฎหมาย REACH และแนวทางดำเนินงานของสหภาพยุโรปที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี กับกฎหมายควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของไทย

2.2วิเคราะห์และคาดการณ์ผลกระทบเชิงกฎหมายหากมีการประกาศใช้ร่างกฎหมาย REACH และความจำเป็นในการปรับกระบวนการควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของในประเทศไทย

2.3 เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในภาพรวมและแนวทางในการพัฒนา แก้ไข หรือปรับปรุงกฎหมายควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของไทย

3. <u>ขอบเขตของการวิจัย</u>

เพื่อให้การศึกษาสามารถดำเนินการไปได้ตามวัตถุประสงค์ คณะผู้ศึกษาจึงกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการและเจตนารมณ์ (Principles & Key Elements) รวมทั้งสาระสำคัญ (Content) ของร่างกฎหมาย REACH และกฎระเบียบของสหภาพยุโรปที่เกี่ยวข้อง

3.2 ศึกษาหลักการและเจตนารมณ์ สาระสำคัญของกระบวนการควบคุมดูแลวัตถุอันตรายของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักของการควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

3.3 เปรียบเทียบหลักการ เจตนารมณ์ และสาระสำคัญของร่างกฎหมาย REACH และกฎหมายไทย ในแง่มุมของขอบเขตสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่ควบคุมดูแลโดยสังเขป กลไกและเครื่องมือการจัดการความเสี่ยงจากสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่นำมาใช้ การบริหารจัดการ ภาระและหน้าที่ของผู้ประกอบการ และกระบวนการที่สำคัญอื่นๆ

3.4 วิเคราะห์และคาดการณ์ผลกระทบเชิงกฎหมายหากมีการประกาศใช้ร่างกฎหมาย REACH และความจำเป็นในการปรับกระบวนการควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี

3.5 เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตราย เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากข้อวิเคราะห์จุดแข็งของ REACH ในการควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี

3.4 จัดการประชุมแบบกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย เพื่อระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลวัตถุอันตรายและผลิตภัณฑ์เคมี

4. <u>แนวคิดและวิธีการศึกษาวิจัย</u>

แนวคิดและวิธีการศึกษาประกอบด้วยหลักการและแนวทาง ดังต่อไปนี้

4.1 การศึกษาร่างกฎหมาย REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals) ในภาพรวมโดยรวบรวมข้อมูลกฎหมายและเอกสารรายงานที่เกี่ยวข้องภายใต้เงื่อนไขของเวลาและงบประมาณ

4.2 การศึกษาจะดำเนินการโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่ค้นคว้าและได้รับจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก นอกจากนั้นจะทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ปฏิบัติงานตามกฎหมายเพื่อสนับสนุนข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยจะปฏิบัติงานร่วมกับ สกว. ในการติดต่อประสานงานขอข้อมูลและสัมภาษณ์และก่อนที่จะจัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์จะจัดประชุมเพื่อนำแนวคิดที่ศึกษามาระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักวิชาการ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชน

4.3 การจัดทำรายงานจะนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เห็นภาพการควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปและของประเทศไทย ความต่างและความสอดคล้องโดยสรุปเป็นประเด็นภาพรวมของกฎหมาย เสนอประเด็นเสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงเฉพาะในส่วนที่เป็นปัญหาของกฎหมายแต่ละฉบับและแสดงความเชื่อมโยงและความสอดคล้องของกฎหมายที่มีการแก้ไขเพื่อให้มีความเหมาะสมในการควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี และจะจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางแก้ไข หรือปรับแก้กฎหมายไทย

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

5. <u>ผลที่คาดว่าจะได้รับ</u>

5.1 หลักการและสาระสำคัญหลักของร่างกฎหมาย REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals) เปรียบเทียบกับกฎหมายการควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของไทย

5.2 ข้อวิเคราะห์ช่องว่าง กฎหมายไทย ในการกำกับดูแลสารเคมีและ ผลิตภัณฑ์เคมีเมื่อมีการใช้ REACH

5.3 มีข้อเสนอเชิงนโยบายในการควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในภาพรวม และแนวทางในการวางนโยบายให้สามารถรับมือกับร่างกฎหมาย REACH

5.4 มีข้อเสนอแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายของไทยที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายซึ่งมีความเหมาะสม มีมาตรฐานความปลอดภัยต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม และแนวทางในการปฏิบัติตามร่างกฎหมาย REACH

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

บทที่ 2
หลักการและสาระสำคัญของREACH

1. ประวัติความเป็นมาของร่างกฎหมาย REACH

สำหรับสังคมในยุคใหม่นั้นถือว่าสารเคมีเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ เนื่องจากสารเคมีและเคมีภัณฑ์ได้กลายเป็นส่วนประกอบของสิ่งที่มนุษย์ต้องใช้ในการดำรงชีพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ประเทศต่างๆ ในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภคจึงจำเป็นต้องติดตามความเคลื่อนไหวของของแวดวงอุตสาหกรรมสารเคมี เพื่อที่ได้ปรับตัวรับกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้เสมอ รวมทั้งเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการออกกฎระเบียบใดๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกได้อย่างทันท่วงที

ในภูมิภาคยุโรปถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตสารเคมีที่ใหญ่ที่สุดในโลก กล่าวคือเป็นผู้ผลิต 1 ใน 3 ของการผลิตสารเคมีทั่วโลก และอุตสาหกรรมสารเคมีนี้ถือเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของภูมิภาคยุโรปด้วย จึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีอัตราการจ้างงานในจำนวนที่สูงเช่นกัน

ในอดีตนโยบายเกี่ยวกับสารเคมีของสหภาพยุโรปมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

(1) มีความซับซ้อนและขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังในการบังคับใช้ระเบียบต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีในสหภาพยุโรปขณะนั้นจะมีกฎหมายหลักอยู่ 4 ฉบับ คือ 1. Council Directive 67/548 EEC ว่าด้วยเรื่องการจำแนกประเภทความเป็นอันตราย ภาชนะบรรจุ และฉลากสำหรับสารอันตราย(Directive on the Classification, Packaging and Labeling on Dangerous Substances1967), 2. Council Directive 76/769 EEC ว่าด้วยเรื่องการจำหน่ายและการใช้สารอันตรายและเคมีภัณฑ์อันตราย (Regulation on Existing Substances 1993), 3.Council Directive 88/379 EEC ว่าด้วยเรื่องการจำแนกความเป็นอันตราย ภาชนะบรรจุและฉลากสำหรับเคมีภัณฑ์อันตราย ซึ่งภายหลังได้มีประกาศแก้ไขด้วย Directive 1999/45 EEC (Directive on the Classification of Dangerous Preparations 1988) และ 4.Council Regulation 93/793 EEC ว่าด้วยเรื่องการประเมินและการควบคุม

ความเสี่ยงของสารที่มีจำหน่ายในตลาดของสหภาพยุโรปก่อนเดือนกันยายน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

พ.ศ. 2524 (Directive on the Restriction of Marketing and Use (1976)[1] ก็ตาม แต่ก็ยังมีระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะทำให้ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนรับทราบและเข้าใจข้อปฏิบัติเหล่านี้ได้ทั้งหมด รวมทั้งกฎหมายที่ออกมาโดยมากจะอยู่ในรูปของคำสั่งที่องค์กรภายในแต่ละรัฐก็จะเลือกนำไปปฏิบัติตามวิธีที่ตนเข้าใจ ดังนั้น แนวทางของคำสั่งในเรื่องเดียวกันก็อาจจะนำไปปฏิบัติไม่เหมือนกันทุกประเทศก็ได้

(2) มาตรการในการปกป้องสุขอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมก็ยังไม่คลอบคลุมอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องแนวทางในการจัดการกับสารเคมีที่มีอยู่แล้ว (existing substances) และสารเคมีใหม่ (new substances) ที่ยังมีมาตรฐานในการควบคุมไม่เท่าเทียมกัน โดยกฎหมายที่มีอยู่มุ่งเน้นที่จะควบคุมดูแลเฉพาะสารเคมีใหม่มากกว่า ดังนั้น การปกป้องอันตรายที่เกิดจากสารเคมีที่มีอยู่แล้วจึงอาจมีความหละหลวมและประชาชนจึงมีโอกาสได้รับอันตรายจากการใช้สารเคมีดังกล่าวได้ เช่น ก่อนปี พ.ศ. 2504 สหภาพยุโรปไม่มีระบบการจดทะเบียนสารเคมีที่นำเข้าสู่ตลาด จนกระทั่งปี พ.ศ. 2510 จึงได้มีการประกาศใช้ Directive 67/548/EEC เพื่อบังคับให้มีการจัดแบ่งประเภทสารอันตรายตลอดจนบรรจุภัณฑ์และฉลากของสารอันตราย ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้มีการแก้ไข หลายครั้ง จนในปี พ.ศ. 2522 ได้มีการกำหนดให้มีการจดทะเบียนสารเคมีใหม่ที่นำเข้าสู่ตลาดสหภาพยุโรปหลังเดือนกันยายน พ.ศ.2524 ซึ่งไม่อยู่ในบัญชี European Inventory of the Existing Commercial Chemicals Substances (EINECS) ที่ประกอบด้วยรายชื่อสารเคมีที่มีอยู่ในตลาด ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2514 จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2524 (“existing substances”) รวมทั้งสิ้น 100,106 รายการ ซึ่งกฎหมายนี้มีความเหลื่อมล้ำและไม่สมบูรณ์กล่าวคือในขณะที่สารเคมีใหม่ต้องจดทะเบียนและต้องอยู่ภายใต้การทดสอบและขั้นตอนยุ่งยากมากมาย แต่สารเคมีที่มีอยู่ก่อนกลับไม่มีบทบัญญัติควบคุมในเรื่องดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2524 จึงมีการจดทะเบียนสารเคมีใหม่ออกสู่ตลาดเพียงประมาณ 3,000 รายการซึ่งแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบบการควบคุมสารเคมีแบบเดิม

[1] Henrik Selin, European Over-REACH? Efforts to Revise European Union Chemical Legislation and Regulation. Available from: siweb.dss.go.th/Reach/R_article/Reach_article_Show_Description.asp?Reach_article_ID=167

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดยสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 28/04/2564

(3) กฎหมายที่มีอยู่เดิมนั้นไม่เอื้อประโยชน์ต่อการคิดค้นและการนำสารอื่นที่มีอันตรายน้อยกว่ามาใช้ทดแทนสารที่มีอยู่ เพราะหากมีสารเคมีใหม่ที่ต้องการนำมาใช้ในตลาดอุตสาหกรรมสารเคมีแล้วจะต้องมีการทำรายงานการประเมินความเสี่ยงที่ผู้ประกอบการจำเป็นต้องสิ้นเปลืองเวลาและทรัพยากรมากขึ้น ในขณะที่ถ้าเป็นการใช้สารเคมีที่มีอยู่แล้วนั้นไม่จำเป็นต้องทำการประเมินดังกล่าว ซึ่งข้อกำหนดในเรื่องนี้ถือเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการพัฒนาสารเคมีใหม่เพื่อใช้ทดแทนสารเคมีที่มีอยู่แล้ว

(4) ปัญหาอีกประการที่เกี่ยวข้องกับการทำรายงานประเมินและการนำหลัก Precautionary มาใช้นั้นยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง เนื่องจากภาระในการพิสูจน์ว่าสารเคมีนั้นไม่ปลอดภัยส่วนใหญ่จะเป็นภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่แทนที่จะเป็นภาระหน้าที่ของผู้ผลิตและ/หรือผู้ขายที่จะต้องพิสูจน์ความปลอดภัยว่าสารดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่อสุขอนามัยของสิ่งแวดล้อมและของมนุษย์ จึงทำให้ต้องใช้เวลามากในขั้นตอนของการทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์เพื่อประเมินความเสี่ยง แทนที่จะได้พิจารณาในเรื่องของหลัก Precautionary นอกจากนี้ การตีความในเรื่องของหลัก Precautionary ในแต่ละรัฐนั้นก็มีความแตกต่างกันด้วย จึงถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง

(5) ปัญหาในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลพื้นฐานของสารเคมีให้กับสาธารณะได้ทราบถึงความเป็นพิษ การแพร่กระจายและการปล่อยสารเคมีออกไป รวมทั้งผลกระทบต่างๆ ต่อระบบนิเวศวิทยาและต่อระบบสุขอนามัยของมนุษย์ ซึ่งทำให้ยากต่อการประเมินถึงความเสี่ยงในเรื่องต่างๆ ได้

จากปัญหาข้างต้นจึงอาจสรุปได้ว่ากฎหมายและระเบียบที่ใช้ในการควบคุมจัดการสารเคมีนั้นยังบกพร่องและไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ รวมทั้งไม่มีการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของสารเคมีต่อสุขอนามัยของมนุษย์และคุณภาพของสิ่งแวดล้อม และกระบวนการดำเนินการควบคุมผลกระทบดังกล่าวก็เป็นไปอย่างล่าช้า สหภาพยุโรปได้พยายามที่จะจัดตั้งองค์กรและจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนโยบายทางสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มปรากฏใน European Single Act of 1987 และได้มีการตั้งเป้าหมายสำหรับแผนยุทธศาสตร์ หลักการและนโยบายทางสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยควบคุมและจัดการกับสารเคมีที่มีอยู่ แผนยุทธศาสตร์อย่างหนึ่งที่สหภาพยุโรปได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือคือ Sustainable Development Strategy ซึ่งเป็นแผนการดำเนินงานอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดความผูกพันทางกฎหมายระหว่างประเทศสมาชิกตามหลัก Precautionary และหลัก Pulluter Pays

หลัก Precautionary นั้นเดิมทีได้มีการบัญญัติไว้ใน Maastricht Treaty 1992 เพื่อให้สมาชิกของสหภาพยุโรปต้องกำหนดนโยบายทางสิ่งแวดล้อมในประเทศของตนให้สอดคล้องกับหลัก Precautionary และต่อมาได้มีการบัญญัติถึงคำจำกัดความของหลักดังกล่าวใน Rio Declaration on

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC สำนักวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หมายเลข 1370123864

Environment and Development โดยได้ระบุถึงเฉพาะกรณีของการปกป้องสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ในปี ค.ศ. 2000 คณะกรรมาธิการแห่งสหภาพยุโรปได้พิจารณาแล้วเห็นว่าคำจำกัดความนั้นควรขยายความรวมถึงการปกป้องสุขอนามัยของสิ่งแวดล้อม มนุษย์ สัตว์ และต้นไม้ด้วย ซึ่งศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรปก็ได้มีการรับรองคำจำกัดความในเวลาต่อมาว่าควรให้หมายความรวมถึงการปกป้องสุขอนามัยของสิ่งแวดล้อมและของมนุษย์ด้วย

ดังนั้น เพื่อแก้ไขนโยบายที่ไม่มีประสิทธิภาพในการควบคุมสารเคมีและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการรักษาสุขอนามัยของมนุษย์และคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมสารเคมีของสหภาพยุโรป คณะกรรมาธิการสหภาพ ยุโรปได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับสารเคมีภัณฑ์ขึ้นใหม่ให้อยู่ในระบบบูรณาการเป็นระบบเดียวที่เรียกว่า **REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals)** ซึ่งเป็นการรวบรวมสาระสำคัญของกฎหมายควบคุมสารเคมีที่มีอยู่มากกว่า 40 ฉบับ และขจัดข้อแตกต่างของกฎหมายและข้อบังคับที่ใช้อยู่เดิมให้มีระบบการจัดการสารเคมีระบบเดียวและเพื่อปรับปรุงแนวทางในการปกป้องสุขอนามัยของสิ่งแวดล้อมและของมนุษย์ที่ในอดีตนั้นเคยมีปัญหาเรื่องของความสามารถของสหภาพยุโรปและองค์กรภายในของแต่ละรัฐสมาชิกในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมสารเคมี โดยคณะกรรมาธิการสหภาพยุโรปจึงได้ปรับปรุงและร่างกฎหมายควบคุมการใช้สารเคมีเผยแพร่ในสมุดปกขาวเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ 2544 เสนอต่อสภาและคณะมนตรียุโรป และได้เริ่มมีการพิจารณาในหลักการ (First reading) เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2548 ที่ผ่านมา

2. วัตถุประสงค์และสาระสำคัญเชิงนโยบายของ REACH

2.1 วัตถุประสงค์ของ REACH

ร่างกฎหมาย REACH นั้นมีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1.1 เพื่อรักษาสุขอนามัยของมนุษย์และคุณภาพของสิ่งแวดล้อม

2.1.2 เพื่อรักษาและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสารเคมีของกลุ่มประชาคมยุโรป

2.1.3 เพื่อป้องกันการแตกแยกของตลาดภายในสหภาพยุโรป

2.1.4 เพื่อเพิ่มความโปร่งใส

2.1.5 เพื่อทำให้เกิดการร่วมมือกันระหว่างประเทศ

2.1.6 เพื่อลดการใช้สัตว์ทดลอง

2.1.7 เพื่อวางแนวทางในระดับระหว่างประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์องค์การการค้าโลก(WTO)

ดาวน์โหลดจากระบบ TDC โดย นิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อการศึกษาเท่านั้น

2.1.8 จัดตั้งตัวแทนในการจัดการสารเคมีในภาคพื้นยุโรป

2.1.9 จัดให้มีแหล่งข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ทางอินเตอร์เน็ต เพื่อตรวจสอบสารเคมีที่ได้จดทะเบียนแล้วและลักษณะของความปลอดภัยในสารเคมี

2.2 สาระสำคัญเชิงนโยบาย

ร่างกฎหมาย REACH นั้นมีสาระสำคัญเชิงนโยบายดังนี้ [2]

2.2.1 กำหนดระเบียบบังคับใช้กับสารเคมีทุกประเภทให้เป็นระบบเดียว (Single system)

2.2.2 บังคับใช้กับสารเคมี (Substances) รวมไปถึงสินค้าที่มีสารเคมีเป็นส่วนประกอบหรือผลิตด้วยสารเคมี (Substance in article) ด้วย

2.2.3 ควบคุมการใช้สารเคมีเพื่อความปลอดภัยด้วยระเบียบ REACH

2.2.4 ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมทั้งต้นน้ำและปลายน้ำในลูกโซ่อุปทาน (Supply chain) เป็นผู้รับผิดชอบภาระและค่าใช้จ่ายในการทดสอบสารเคมีและการประเมินความเสี่ยงทั้งหมด

2.2.5 กำหนดให้มีการถ่ายทอดข้อมูลของสารเคมี และการประเมินความเสี่ยงให้กันและกันภายในลูกโซ่อุปทาน โดยใช้ Safety Data Sheet (SDS) เป็นสื่อ

2.2.6 กำหนดให้มีการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้ขออนุญาตใช้สารเคมีรายการเดียวกันเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการทดสอบและลดการใช้สัตว์ทดลอง

เมื่อพิจารณาสาระสำคัญของ REACH แล้วพบว่าร่างกฎหมายดังกล่าวได้วางมาตรการเกี่ยวกับการจดทะเบียนสารเคมี การประเมินความอันตรายและความเสี่ยงในการผลิตและใช้สารเคมีที่ผู้ยื่นจดทะเบียนเสนอ การอนุญาตให้ผลิตหรือใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายมากอย่างมีเงื่อนไข และการจำกัดการผลิต การใช้หรือจำหน่ายสารที่เป็นอันตรายมากเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้สารนั้นด้วยเหตุผลทางสังคมและเศรษฐกิจ และผู้ประกอบการไม่สามารถหาสารหรือวิธีอื่นที่เหมาะสมมาใช้แทนได้ มาตรการดังกล่าวส่งผลให้ทั่วโลกต้องควบคุมการผลิตและการใช้สารเคมีอย่างเข้มงวด ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อประชาชน เพราะเป็นการลดความเสี่ยงในการใช้สารอันตรายในภาคอุตสาหกรรมและทำให้เกิดความมั่นใจในการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยต่อสินค้าอุปโภคบริโภคอีกด้วย

---

[2] รดาวรรณ ศิลปโภชากุล หนึ่งฤทัย แสแสงสีรุ้งและราพรรณ ด่านอุตรา. การเตรียมตัวเพื่อรับประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยสารเคมีของสหภาพยุโรป. หน่วยข้อสนเทศวัตถุอันตรายและความปลอดภัย ศูนย์วิจัยแห่งชาติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กันยายน 2547 หน้า 3.

ดาวน์โหลดจาก

3. หลักเกณฑ์การควบคุมตามร่างกฎหมาย REACH

ร่างกฎหมาย REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals) ได้วางแนวทางการจัดการและควบคุมสารเคมีและเคมีภัณฑ์ ในสหภาพยุโรป โดยได้แบ่งออกเป็นขั้นตอนการจัดการและการควบคุมออกเป็น การจดทะเบียน การตรวจสอบและประเมินความเสี่ยง การขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมีไปจำหน่ายในสหภาพยุโรป ซึ่งรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนนั้นอาจสรุปได้ดังนี้

3.1 การจดทะเบียน (Registration) เป็นขั้นตอนการจดทะเบียนสารเคมีโดยผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องยื่นเสนอข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติและความปลอดภัยของสารเคมี ความเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เกณฑ์ที่ต้องใช้ในการยื่นเสนอข้อมูลนั้นจะขึ้นอยู่กับจำนวนสารเคมีของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าแต่ละราย หากผลิตหรือนำเข้าจำนวนมากก็จะต้องมีเอกสารแสดงข้อมูลมากขึ้น แต่ทั้งนี้ผู้ประกอบการสามารถใช้ข้อมูลของสารเคมีที่มีอยู่แล้วได้ และหากเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทดลองในสัตว์ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องใช้ข้อมูลร่วมกัน เพราะร่างกฎหมายนี้ไม่สนับสนุนให้มีการทดลองในสัตว์

3.2 การตรวจสอบและประเมินความเสี่ยง (Evaluation) การตรวจสอบและการประเมินรายงานการศึกษาถึงอันตรายและความเสี่ยงในการผลิตและการใช้สารเคมีที่ผู้ยื่นจดทะเบียนเสนอ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ประกอบการมีข้อมูลและใช้ข้อมูลนั้นจัดการสารเคมีในกระบวนการผลิตหรือใช้ได้อย่างปลอดภัย

3.3 การขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมี (Authorization) การขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมีที่มีอันตรายควรระมัดระวังอย่างสูงอย่างมีเงื่อนไข เพราะผู้ประกอบการไม่สามารถหาสารหรือวิธีอื่นที่เหมาะสมมาใช้แทนได้ ดังนั้น ผู้ใช้สารเคมีจึงต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการเป็นกรณีๆ ไป และผู้ขออนุญาตต้องพิสูจน์ได้ว่าสามารถใช้สารเคมีรายการนั้นได้อย่างปลอดภัย

นอกจากนี้แล้ว ร่างกฎหมาย REACH ได้มีข้อกำหนดหลักที่อาจสรุปได้ดังนี้

(1) ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดลูกโซ่อุปทาน อันได้แก่ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ผลิตผู้ใช้ต่อเนื่อง มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามร่างกฎหมายนี้ และต้องจัดทำรายงานการประเมินความปลอดภัยของสารเคมีและต้องถ่ายทอดข้อมูลดังกล่าวนั้นไปให้แก่ผู้ที่อยู่ในลำดับถัดไปด้วย

(2) ผู้จดทะเบียนสามารถใช้ข้อมูลของผลการศึกษาเกี่ยวกับสารเคมีที่มีอยู่เดิมได้

(3) ให้ผู้จดทะเบียนที่ผลิตหรือนำเข้าสารชนิดเดียวกัน ร่วมกันทดลองค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีร่วมกันในรูปเครือข่าย เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายและลดความซ้ำซ้อนของการทดสอบและการใช้สัตว์ทดลอง

ดาวน์โหลดจากระบบ TCDC ศูนย์การเรียนรู้ ห้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

(4) การจดทะเบียนสารที่มีอยู่เดิมให้ใช้ระบบการยื่นขอจดทะเบียนล่วงหน้า โดยผู้ขอจดทะเบียนต้องยื่นข้อมูลล่วงหน้าเป็นเวลา 18 เดือนก่อนหมดกำหนดการจดทะเบียนสารนั้น

(5) การจดทะเบียนสารใหม่ ผู้ที่จดทะเบียนรายใหม่ที่มิได้อยู่ในเครือข่ายของกลุ่มที่จดทะเบียนสารเคมีนั้นเป็นรายแรก จะต้องทำความตกลงขอใช้ข้อมูลของผู้จดรายแรกโดยต้องชำระค่าสิทธิการใช้ข้อมูลนั้นด้วย

(6) ผู้ผลิตและผู้ใช้ต่อเนื่องต้องทำ Downstream Users Chemical Safety Assessment โดยอาจใช้ข้อมูลที่ได้มาจากผู้ผลิต/ผู้นำเข้าตามลูกโซ่อุปทานได้ ถ้าใช้สารนั้นเพื่อประโยชน์ตามที่ระบุไว้ในการจดทะเบียน และจะต้องมีการสัมผัสสารในลักษณะที่แจ้งไว้ ถ้าเป็นการใช้ที่ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ตามที่ระบุไว้ หรือมีมาตรการในการจัดการเพื่อเลี่ยงความเสี่ยงต่างออกไป จะต้องแจ้งให้ตัวแทนในการจัดการสารเคมี European Chemical Agency (ECA) ทราบ

(7) สารที่ผลิตหรือจำหน่ายในจำนวนเท่ากับหรือมากกว่า 100 ตันขึ้นไปต้องผ่านการประเมินความปลอดภัยด้วยข้อมูลในรายงานของผู้จดทะเบียน โดย Competent Authority (CA) เป็นผู้ประเมิน โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจาก CA ประเทศอื่นๆ และ ECA ด้วย หากความเห็นไม่สอดคล้องกันต้องให้กรรมาธิการเป็นผู้ตัดสิน

(8) การอนุญาตให้ใช้สารเคมี หากเป็นสารเคมีตามรายละเอียดที่ระบุในภาคผนวก 8 ของร่างกฎหมาย REACH ต้องได้รับอนุญาตก่อนใช้ โดย ECA จะเป็นผู้เสนอรายชื่อสารเคมีที่จะอยู่ในภาคผนวกดังกล่าว

(9) ผู้ยื่นขออนุญาตจะได้รับอนุญาตให้ใช้สารได้ หากพิสูจน์ได้ว่าความเสี่ยงในการใช้สารเคมีนั้นสามารถควบคุมได้ หรือการใช้สารนั้นจะเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมมากกว่าความเสี่ยง

(10) การอนุญาตนั้นจะมีผลไปถึงผู้ผลิต ผู้ใช้ต่อเนื่องด้วย แต่ต้องเป็นการใช้ตามเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น

(11) ผู้ได้รับอนุญาตต้องระบุเลขที่อนุญาตบนฉลาก และผู้ผลิตและผู้ใช้ต่อเนื่องจะต้องแจ้ง ECA ภายใน 3 เดือน หลังจากเริ่มจัดซื้อสารนั้นมาใช้

4. ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในระบบ REACH[3]

4.1 ผู้ผลิตสารเคมี หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีถิ่นพำนักอยู่ในสหภาพยุโรปที่ผลิตสารเคมีในสหภาพยุโรป

4.2 ผู้นำเข้า หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีถิ่นพำนักอยู่ในสหภาพยุโรปที่เป็นผู้นำเข้าสินค้าเข้ามาจำหน่ายในสหภาพยุโรป

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[3] เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

4.3 ผู้ใช้สารเคมีผลิตสินค้า หมายถึงบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีถิ่นพำนักอยู่ในสหภาพยุโรปและเป็นผู้ใช้สารเคมีหรือเคมีภัณฑ์ในการประกอบอาชีพหรืออุตสาหกรรม ทั้งนี้ให้นับรวมถึงผู้นำเข้าสินค้าที่ผลิตจากสารเคมีที่ผลิตในสหภาพยุโรปด้วย แต่ไม่รวมถึงผู้บริโภค

4.4 ผู้จำหน่าย หมายถึงบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีถิ่นพำนักอยู่ในสหภาพยุโรปที่เป็นผู้เก็บรักษาและจำหน่ายสารเคมีและเคมีภัณฑ์ในตลาดสหภาพยุโรป รวมทั้งผู้ค้าปลีกด้วย

4.5 ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลที่เป็นผู้ใช้สารเคมีผลิตสินค้าที่นำเข้าไปจำหน่ายในตลาดของสหภาพยุโรป

5. แนวทางดำเนินการตามร่างกฎหมาย REACH

ตามที่ร่างกฎหมาย REACH ตามที่ได้เริ่มมีการพิจารณาในหลักการ (First reading) เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2548 ที่ผ่านมานั้น และเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2548 Competitiveness Council ได้มีความเห็นชอบในหลักการของ REACH โดยการพิจารณานั้นได้ดำเนินไปโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของ REACH ในการปกป้องสาธารณสุขชุมชน สิ่งแวดล้อม และการแข่งขันทางการค้า ดังจะพอสรุปสาระสำคัญของร่างกฎหมาย REACH ตามลำดับหัวข้อได้ดังนี้

5.1 การจดทะเบียนสารเคมี (Registration)

5.1.1 ขอบเขตของสิ่งที่ต้องจดทะเบียน

สิ่งที่ต้องจดทะเบียนตาม REACH นั้นหมายถึงสารที่มีส่วนประกอบทางเคมี ว่าจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือถูกสังเคราะห์ขึ้นมา[4] หากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารเคมีไม่ว่าจะเป็นสารเคมีที่มีจำหน่ายอยู่ในตลาดก่อนเดือนกันยายน 2524 หรือหลังจากนั้นก็ตามถ้ามีจำนวนตามที่ระเบียบนี้กำหนดก็ต้องยื่นขอจดทะเบียน

5.1.2 ขอบเขตในการจดทะเบียน

5.1.2.1 สารเคมีที่มีการผลิตหรือนำเข้ามาในตลาดสหภาพยุโรปที่มีปริมาณตั้งแต่ 1 ตันขึ้นไปต่อปี[5]

5.1.2.2 สารเคมีที่มีอยู่ในผลิตภัณฑ์จะต้องมีการขอจดทะเบียนสารเคมีดังกล่าวตามเงื่อนไขดังนี้[6]

(1) หากสารเคมีดังกล่าวยังไม่ได้รับการจดทะเบียน

ดาวน์โหลดจากระบบ TU Digital Collection ของ นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[4] มาตรา 3 (1)

[5] มาตรา 5 (1)

[6] มาตรา 6 (1) , (5)

(2) สารเคมีที่อยู่ในผลิตภัณฑ์มีปริมาณในผลิตภัณฑ์ทั้งหมดเกินกว่า 1 ตันต่อปีต่อผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าแต่ละราย

(3) เป็นสารอันตรายตามที่ถูกระบุไว้ใน Directive 67/548/EEC

(4) เป็นสารที่จะถูกแพร่กระจายหรือปล่อยออกมาขณะใช้งาน

5.1.2.3 สารเคมีที่ใช้ในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีการแยกออกมาจากระบบที่มีปริมาณตั้งแต่ 1 ตันต่อปี หรือมากกว่า[7]

5.1.3 สารที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องจดทะเบียน

ได้แก่ สารเคมีที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบอื่นๆของสหภาพยุโรปและสารเคมีที่ระบุไว้ในภาคผนวก 2 และ 3, สารเคมีที่ใช้สำหรับ PPORD (Product and Process Orientated Research and Development) ได้รับการยกเว้นไม่ต้องจดทะเบียนเป็นระยะเวลา 5 ปี เพื่อเป็นการส่งเสริมการคิดค้นสารโพลีเมอร์ และรวมถึงสารเคมีหรือเคมีภัณฑ์ที่ประกอบไปด้วยสารเคมีที่ได้รับการจดทะเบียนแล้ว หากมีการส่งออกสารหรือเคมีภัณฑ์นั้นไปนอกตลาดยุโรป แล้วนำเข้ามาใหม่ก็ได้รับการยกเว้นไม่ต้องจดทะเบียนอีก

5.1.4 ข้อมูลที่ต้องใช้ในการจดทะเบียน

ได้แก่ ข้อมูลทางเทคนิค (Technical dossier) และในกรณีที่เป็นผู้ผลิตสารเคมีหรือผู้นำเข้าสารเคมีที่มีปริมาณตั้งแต่ 10 ตันหรือมากกว่านั้นจะต้องทำการประเมินความปลอดภัยของสารเคมี (Chemical Safety Assessment) เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปจัดทำเป็นรายงานประเมินความปลอดภัย (Chemical Safety Report) ต่อไป เนื้อหาของรายงานการประเมินความปลอดภัยของสารเคมีจะต้องประกอบไปด้วยการประเมินในเรื่องดังต่อไปนี้คือ[8]

(1) ประเมินความเป็นพิษของสารเคมีที่มีต่อสุขภาพของมนุษย์

(2) ประเมินความเป็นพิษของสารเคมีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

(3) ประเมินการตกค้างและสะสมในสิ่งมีชีวิตของสารเคมี

(4) ประเมินสภาวะแวดล้อมเมื่อมีการใช้สารเคมี

(5) ลักษณะของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการใช้สารเคมี

นอกเหนือไปจากหน้าที่ที่ต้องทำรายงานการประเมินความปลอดภัยแล้ว ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารเคมียังมีหน้าที่ในการปรับปรุงข้อมูลในรายงานให้ทันสมัยอยู่เสมออีกด้วย

5.1.5 การใช้ข้อมูลร่วมกัน

ตามระบบของ REACH นั้น ในกรณีที่มีผู้ผลิตสารเคมีชนิดเดียวกันหลายราย หรือมีผู้นำเข้าสารเคมีชนิดเดียวกันหลายราย ข้อกำหนด REACH ได้กำหนดให้มีการใช้ข้อมูลร่วมกัน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[7] มาตรา 15 , 16

[8] มาตรา 13 (3)(4)

ระหว่างผู้ผลิตและผู้นำเข้าหลายรายนั้นเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการใช้สัตว์ทดลองโดยไม่จำเป็นและหลีกเลี่ยงการทำลองซ้ำซ้อน[9] และเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการทดสอบ การใช้ข้อมูลร่วมกันตามระบบ REACH นั้นแบ่งออกเป็น

5.1.5.1 การใช้ข้อมูลแบบเครือข่าย

ในการยื่นจดทะเบียนเมื่อผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าตั้งแต่สองรายหรือมากกว่ามีความประสงค์ที่จะผลิตหรือนำเข้าสารเคมีตัวเดียวกันเมื่อมีการตกลงระหว่างผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า อาจจะให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ารายเดียวยื่นจดทะเบียนในนามผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ารายอื่นด้วย[10]

5.1.5.2 การใช้ข้อมูลร่วมกันในสารใหม่

ผู้ขอจดทะเบียนจะต้องตรวจสอบเสียก่อนว่าสารดังกล่าวได้รับการจดทะเบียนไว้ก่อนหน้านี้หรือไม่ โดยผู้ขอจดทะเบียนจะต้องสอบถามไปยังตัวแทนในการจัดการสารเคมีว่ามีการยื่นคำขอจดทะเบียนสารดังกล่าวไว้ก่อนแล้วหรือไม่ ในกรณีที่สารดังกล่าวไม่มีการจดทะเบียนมาก่อน ตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะต้องแจ้งให้ผู้สอบถามทราบ เพื่อที่ผู้สอบถามจะได้ดำเนินการยื่นจดทะเบียน และทำการทดสอบต่อไป[11] แต่ในกรณีที่สารดังกล่าวได้รับการจดทะเบียนไว้แล้วก่อนหน้านี้ไม่เกิน 10 ปี ตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะต้องแจ้งให้ผู้สอบถามทราบโดยเร็วถึงชื่อและที่อยู่ของผู้จดทะเบียนก่อน ผลสรุปของการทดสอบที่ได้จากการจดทะเบียนก่อนหน้านี้เพื่อหลีกเลี่ยงการทดสอบซ้ำซ้อนขึ้นมาอีก[12]

การใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้ขอจดทะเบียน[13]นั้น หากเคยมีการจดทะเบียนสารที่ขอจดทะเบียนมาก่อนหน้านี้ไม่เกิน 10 ปี ผู้ขอจดทะเบียนครั้งหลังจะต้องขอข้อมูลการทดสอบสารเคมีกับสัตว์จากผู้ที่จดทะเบียนในครั้งก่อน โดยต้องทำเป็นข้อตกลงในการใช้ข้อมูลร่วมกัน หากไม่สามารถตกลงกันได้นั้น ตัวแทนในการจัดการสารเคมีมีอำนาจที่จะอนุญาตให้มีการใช้ข้อมูลดังกล่าวได้โดยผู้ขอจดทะเบียนครั้งหลังจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทดสอบให้กับผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูล

5.1.5.3 การใช้ข้อมูลร่วมกันในสารเคมีเดิม

(1) Substance Information Exchange Forum (SIEF)[14]

---

[9] มาตรา 23(1)

[10] มาตรา 10 , 17

[11] มาตรา 24(4)

[12] มาตรา 24(5)

ดาวน์โหลดจากระบบ THESIS โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[13] มาตรา 25

[14] มาตรา 27

ในส่วนของสารเคมีที่มีอยู่เดิมนั้น REACH ได้กำหนดผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าที่ต้องให้ข้อมูลล่วงหน้าเพื่อที่จะได้รับการยกเว้นการจดทะเบียนตามบทเฉพาะกาลจะต้องเข้าร่วมใน SIEF โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดการทดลองที่ซ้ำซ้อนกันให้มากที่สุด และผู้เข้าร่วมจะต้องให้ข้อมูลแก่กันและกันเพื่อประโยชน์ในการทดสอบสารเคมี

(2) การใช้ข้อมูลร่วมกันใน SIEF[15]

จากการที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารที่มีอยู่เดิมจะต้องจดทะเบียนสารเคมีตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน REACH และในการขอจดทะเบียนจะต้องส่งเอกสารข้อมูลต่างๆเหมือนการจดทะเบียนสารใหม่ ดังนั้นข้อมูลในการทดสอบกับสิ่งมีชีวิตจึงเป็นส่วนหนึ่งของการยื่นขอจดทะเบียนด้วย และเพื่อเป็นการลดการทดลองสารเคมีกับสัตว์ให้น้อยที่สุด ก่อนที่จะเริ่มการทดสอบสารเคมีใดจะต้องมีการสอบถามมายัง SIEF เกี่ยวกับข้อมูลการทดลองสารเคมีนี้กับสัตว์เสียก่อน หากมีการทดสอบแล้วหรือกำลังดำเนินการทดสอบอยู่ ผู้ที่ขอจดทะเบียนอาจจะข้อใช้ข้อมูลการทดสอบนั้นด้วยก็ได้โดยเสียค่าใช้จ่ายให้กับผู้ทำการทดสอบ

หากเจ้าของข้อมูลไม่ยินยอมให้มีการใช้ข้อมูลดังกล่าว ตัวแทนในการจัดการสารเคมีสามารถตัดสินใจอนุญาตให้มีการใช้ข้อมูลโดยผู้เข้าร่วม SIEF คนอื่นๆได้ โดยผู้ใช้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายให้เจ้าของข้อมูล

5.1.5.4 การส่งต่อข้อมูลในห่วงโซ่อุปทาน (Information in the supply chain)

(1) ข้อกำหนดในการทำ Safety Data Sheets (SDS)

เมื่อมีการวางขายสารเคมีหรือเคมีภัณฑ์ในท้องตลาดตลาด ไม่ว่าจะโดยผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้จัดจำหน่าย หรือผู้ใช้ปลายน้ำก็ตาม หากสารหรือเคมีภัณฑ์ดังกล่าวเข้าข่ายสารที่เป็นอันตรายตาม Directive 67/548/EEC หรือ 1999/45/EC จะต้องมีข้อมูลการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยให้กันผู้ใช้ปลายน้ำ หรือผู้จัดจำหน่ายด้วยและข้อมูลใน SDS จะต้องถูกต้องตรงกันกับข้อมูลที่ปรากกฏในรายงานประเมินความปลอดภัยของสารเคมีที่ต้องส่งในขั้นตอนการจดทะเบียน

(2) ข้อมูลที่ต้องมีปรากฏใน SDS

- ชื่อสารเคมีหรือเคมีภัณฑ์ และชื่อผู้ผลิตหรือนำเข้า
- ลักษณะความเป็นอันตราย
- ข้อมูลส่วนประกอบของสารเคมีหรือเคมีภัณฑ์นั้น
- มาตรการในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- มาตรการในการระงับเพลิงเมื่อสารเคมีติดไฟ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ชัยเสนาะ หมายเลขบัตรประชาชน

[15] มาตรา 28

- มาตรการในการจัดการหากมีการปล่อยสารออกมาโดยอุบัติเหตุ
- การจัดเก็บสารเคมี
- การควบคุมการปล่อยสู่สภาพแวดล้อมและการป้องกันบุคคล
- ส่วนประกอบทางเคมี และลักษณะทางกายภาพ
- ความเสถียรของสาร
- ข้อมูลความเป็นพิษของสาร
- ข้อมูลทางด้านนิเวศวิทยา
- สิ่งที่ควรระวังในการขนย้ายสาร
- ข้อมูลในการขนส่ง
- ข้อมูลการใช้งานปกติ
- ข้อมูลอื่นๆหากมี

(3) หน้าที่ในการให้ข้อมูลของผู้ที่ไม่มีหน้าที่ทำ SDS[16]

บุคคลอื่นๆที่อยู่ในลูกโซ่อุปทานที่ไม่มีหน้าที่ต้องทำ SDS แต่ยังมีหน้าที่บางประการตามระบบของ REACH เช่นกัน หน้าที่ในส่วนนี้คือการที่ต้องให้ข้อมูลไปยังลูกโซ่อุปทาน ในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวกับสารเคมีเพื่อประโยชน์ในการกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยง

(4) หน้าที่การให้ข้อมูลเพิ่มเติม[17]

ผู้ที่มีส่วนร่วมในลูกโซ่อุปทาน เมื่อพบข้อมูลใหม่ใดจะต้องมีการส่งต่อข้อมูลนั้นไปยังบุคคลอื่นๆในลูกโซ่อุปทาน หากข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับ

- ข้อมูลใหม่เกี่ยวกับความเป็นอันตรายของสารเคมีที่ได้จากการใช้
- ข้อมูลใดที่เป็นข้อสงสัยเกี่ยวกับมาตรการจัดการความเสี่ยงตามที่ระบุไว้ใน SDS

(5) หน้าที่ในการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย[18]

ผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลใน SDS มีหน้าที่ที่จะต้องปรับปรุงข้อมูลใน SDSให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยมีหน้าที่เป็นระยะเวลา 10 ปีนับตั้งแต่วันที่ได้ผลิต นำเข้า หรือใช้สารเคมีหรือเคมีภัณฑ์นั้นเป็นครั้งสุดท้าย

ดาวน์โหลดจากระบบ TU DC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[16] มาตรา 30

[17] มาตรา 31

[18] มาตรา 32

5.1.5.5 การใช้ข้อมูลร่วมกันของผู้ใช้ปลายน้ำ

(1) หน้าที่ของผู้ใช้ปลายน้ำคือต้องใช้ตามข้อมูลใน SDS หากผู้ใช้ปลายน้ำใช้สารเคมีหรือเคมีภัณฑ์นอกเหนือไปจากเงื่อนไขที่ระบุไว้ ผู้ใช้ปลายน้ำจะต้องรายงานถึงลักษณะการใช้ต่อตัวแทนในการจัดการสารเคมีด้วย[19] และผู้ใช้ปลายน้ำจะต้องทำตามมาตรการที่ได้แนะนำไว้ใน SDS เพื่อจะได้มีการควบคุมความเสี่ยงอย่างเพียงพอ[20]

(2) สิทธิของผู้ใช้ปลายน้ำ[21] คือ การให้ข้อมูลใดที่เป็นประโยชน์ในการจดทะเบียนต่อผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าก็ได้ และผู้ใช้ปลายน้ำมีสิทธิทำหนังสือแจ้งให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าทราบถึงลักษณะการใช้สารของตนโดยต้องให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้ผลิตเพื่อที่จะได้เตรียมการหาวิธีการกำจัดของเสียสำหรับการใช้นั้นไว้ในการประเมินความปลอดภัยของสารเคมี

5.1.6 ข้อกำหนดทั่วไปในการจดทะเบียน

5.1.6.1 ตัวแทนในการจัดการสารเคมี European Chemicals Agency

ตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะถูกตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำกับรัฐสมาชิกในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดของ REACH และยังมีหน้าที่

- ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเอกสารและข้อมูลที่จำเป็นต้องยื่นเพื่อขอจดทะเบียนภายในระยะเวลาสามสัปดาห์นับตั้งแต่วันที่ยื่นจดทะเบียน
- หากเอกสารหรือข้อมูลในการจดทะเบียนไม่สมบูรณ์ ตัวแทนในการจัดการสารเคมีสามารถเรียกให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ายื่นข้อมูลเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนด
- หากผู้ผลิตหรือผู้ทำเข้าไม่ทำตามหรือไม่สามารถยื่นข้อมูลเพิ่มเติมในระยะเวลาที่กำหนด ตัวแทนในการจัดการสารเคมีสามารถปฏิเสธคำขอจดทะเบียนนั้นได้

5.1.6.2 การผลิตหรือนำเข้าสารเคมีระหว่างที่มีการจดทะเบียน[22] มีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

(1) ห้ามผลิตหรือนำเข้าสารเคมีเข้ามาในสหภาพยุโรปก่อนที่สารเคมี

---

[19] มาตรา 34(4)

ดาวน์โหลดจากระบบ THESIS โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[20] มาตรา 34(5)

[21] มาตรา 34 (1)(2)

[22] มาตรา 19

ดังกล่าวจะได้รับการจดทะเบียน

(2) ในระยะเวลาสามสัปดาห์นับตั้งแต่ยื่นจดทะเบียนหากไม่มีการคัดค้านจากตัวแทนในการจัดการสารเคมี ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสามารถเริ่มการผลิตหรือนำเข้าสารที่ขอจดทะเบียนได้ เว้นแต่ตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

(3) หากตัวแทนในการจัดการสารเคมีเรียกให้มีการส่งข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อได้มีการส่งข้อมูลเพิ่มเติมไปแล้วครบสามสัปดาห์ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสามารถเริ่มการผลิตหรือนำเข้าสารที่ขอจดทะเบียนได้ เว้นแต่ตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

5.1.6.3 บทเฉพาะกาลเกี่ยวกับสารที่มีอยู่เดิม[23]

เนื่องจากสารที่มีอยู่เดิมมีเป็นจำนวนมาก ร่างกฎหมาย REACH ได้กำหนดบทเฉพาะกาลในเรื่องการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีที่มีอยู่ก่อนเดิมที่สามารถทำการผลิตหรือนำเข้าได้ก่อนที่จะได้รับการจดทะเบียนดังนี้

(1) สารที่มีอยู่เดิมที่จัดอยู่ในจำพวกสารก่อนมะเร็ง, สารก่อการกลายพันธุ์ และสารพิษที่เป็นพิษต่อระบบสืบพันธุ์ที่มีปริมาณการผลิตหรือนำเข้าตั้งแต่ 1 ตันต่อปีขึ้นไป ได้รับการยกเว้นเป็นเวลา 3 ปีนับแต่วันที่ REACH มีผลใช้บังคับ

(2) สารเคมีที่มีอยู่เดิมที่ผลิตหรือถูกนำเข้ามีปริมาณตั้งแต่ 1000 ตันขึ้นไปต่อปี ได้รับการยกเว้นเป็นระยะเวลา 3 ปีนับแต่วันที่ REACH มีผลใช้บังคับ

(3) สารเคมีที่มีอยู่เดิมที่ผลิตหรือถูกนำเข้ามีปริมาณตั้งแต่ 100 ตันถึง 999 ตันต่อปี ได้รับการยกเว้นเป็นระยะเวลา 6 ปีนับแต่วันที่ REACH มีผลใช้บังคับ

(4) สารเคมีที่มีอยู่เดิมที่ผลิตหรือถูกนำเข้ามีปริมาณตั้งแต่ 1 ตันถึง 99 ตันต่อปี ได้รับการยกเว้นเป็นระยะเวลา11 ปีนับแต่วันที่ REACH มีผลใช้บังคับ

5.2 การตรวจสอบและการประเมินสารเคมี (Evaluation)

5.2.1 การตรวจสอบและประเมินเอกสาร

5.2.1.1 เมื่อมีการส่งคำขอจดทะเบียนและเอกสารข้อมูลไปยังตัวแทนในการจัดการสารเคมีแล้ว เพื่อเป็นการลดความขัดข้องทางด้านภาษาที่ใช้ในเอกสารตาม REACH ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานที่ได้รับแต่งตั้งโดยรัฐสมาชิกที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารนั้นตั้งอยู่ในเขตรัฐเป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเอกสารนั้น แต่หากเป็นการส่งเอกสารโดยผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าหลายรายในลักษณะเครือข่าย ให้ผู้มีอำนาจตรวจสอบเอกสารคือเจ้าพนักงานของ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[23] มาตรา 21

ประเทศที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าที่เป็นผู้ส่งเอกสาร โดยถือว่าเป็นการตรวจสอบในนามของประเทศสมาชิกอื่นๆที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าอื่นตั้งอยู่ด้วย

5.2.1.2 เจ้าพนักงานผู้รับอนุญาตของรัฐสมาชิกมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและประเมินความถูกต้องสมบูรณ์ของเอกสารที่ยื่นประกอบการจดทะเบียน และเอกสารที่ได้รับเพิ่มเติม

(2) อำนาจในการสั่งอนุญาตให้มีการทดลองตามข้อเสนอที่ระบุในเอกสารหรือสั่งให้ปรับปรุงกระบวนการทดลองที่เสนอมาในเอกสาร หรือ สั่งปฏิเสธไม่อนุญาตให้มีการทดลอง[24]

(3) อำนาจในการสั่งให้ผู้ขอจดทะเบียนส่งข้อมูลเพิ่มในกรณีที่เห็นสมควร[25]

(4) เมื่อมีการประเมินและตรวจสอบเอกสารเสร็จสิ้นแล้ว เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบจะต้องทำการสรุปผลการประเมินและตรวจสอบ รวมถึงหนทางในการจัดการสารเคมีที่ขอจดทะเบียน

(5) หน้าที่ในการส่งข้อสรุปและการใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินและตรวจสอบเอกสารไปยังกรรมาธิการ ตัวแทนในการจัดการสารเคมีและรัฐสมาชิกอื่น

(6) หน้าที่ในการแจ้งให้ตัวแทนในการจัดการสารเคมีทราบเมื่อมีการเริ่มการประเมินและตรวจสอบข้อเสนอในการทดลอง หรือความถูกต้องสมบูรณ์ของเอกสาร[26]

5.2.1.3 ข้อบังคับ REACH ได้กำหนดกรอบระยะเวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการตรวจสอบว่าจะต้องทำให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดตามประเภทของเอกสารประเภทต่างๆดังนี้

(1) การตรวจสอบพิจารณาข้อเสนอทำการทดลอง

(1.1) สารใหม่ (non phase-in substance) เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบและมีคำสั่งอนุญาตให้ทดลองหรือไม่อนุญาตให้ทดลองภายใน 120 วันนับตั้งแต่วันที่รับคำขอจดทะเบียน[27]

(1.2) สารที่มีอยู่เดิม (phase-in substance) [28]

---

[24] มาตรา 39

[25] มาตรา 40(2)

[26] มาตรา 42 (1) , 43(1)

[27] มาตรา 42(2)

[28] มาตรา 42(3)

ดาวน์โหลดจากระบบ TDC โรงพิมพ์ จุฬา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

- เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบและพิจารณาภายใน 5 ปี นับตั้งแต่ REACH มีผลใช้บังคับ สำหรับคำขอการทดลองสารเคมีที่เป็นสารก่อมะเร็ง สารก่อการกลายพันธุ์ และสารที่เป็นพิษต่อระบบสืบพันธุ์ ที่มีปริมาณการผลิตหรือนำเข้าตั้งแต่ 1 ตันต่อปีเป็นต้นไป
- เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบและพิจารณาภายใน 5 ปี นับตั้งแต่ REACH มีผลใช้บังคับ สำหรับคำขอทดลองสารเคมีอื่นที่มีปริมาณการผลิตหรือนำเข้าตั้งแต่ 1,000 ตันขึ้นไป
- เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบและพิจารณาภายใน 9 ปี นับตั้งแต่ REACH มีผลใช้บังคับ สำหรับคำขอทดลองสารเคมีอื่นที่มีปริมาณการผลิตหรือนำเข้าตั้งแต่ 100 – 999 ตันเป็นต้นไป
- เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบและพิจารณาภายใน 11 ปี นับตั้งแต่ REACH มีผลใช้บังคับ สำหรับคำขอทดลองสารเคมีอื่นที่มีปริมาณการผลิตหรือนำเข้าตั้งแต่ 1 – 99 ตันเป็นต้นไป

(2) การตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเอกสาร[29]

เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจในการตรวจสอบจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารให้แล้วเสร็จภายใน 12 เดือนนับตั้งแต่วันที่เริ่มประเมินและตรวจสอบสารเคมี และเมื่อเสร็จสิ้นการตรวจสอบในส่วนของสารที่มีอยู่เดิม จะต้องแจ้งให้ตัวแทนในการจัดการสารเคมีทราบด้วย

5.2.2 การตรวจสอบและประเมินสารเคมี

ในการประเมินและตรวจสอบสารเคมีนั้น ตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะทำการกำหนดลำดับก่อนหลังของสารเคมีที่ควรจะต้องได้รับการประเมินก่อนโดยพิจารณาบนพื้นฐานของความเสี่ยงต่างๆที่จะเกิดจากสารเคมีนั้นจากข้อมูลความอันตราย ข้อมูลการปล่อยสารออกสู่สภาพแวดล้อม และปริมาณของสารเคมีชนิดนั้นๆ

ผู้มีอำนาจในการประเมินและตรวจสอบสารเคมีก็คือเจ้าหน้าที่ของประเทศสมาชิกที่ได้รับมอบหมายให้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารประกอบการขอจดทะเบียนนั้นเองและประเทศสมาชิกจะต้องดำเนินการดังนี้[30]

ดาวน์โหลดจากระบบ TUBC โดย นางสาวพิมพ์ชญา สังฆะนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[29] มาตรา 43

หน้าที่ของประเทศสมาชิกในการตรวจสอบและประเมินสารเคมีประเทศสมาชิกจะต้องทำแผนการประเมินและตรวจสอบสารเคมีล่วงหน้าเป็นระยะเวลา3ปี โดยจะต้องระบุถึงลำดับก่อนหลังของสารเคมีที่จะทำการประเมินและตรวจสอบในแต่ละปี และแผนดังกล่าวจะต้องได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยทุกปีและต้องส่งไปยังรัฐสมาชิกทุกรัฐภายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ของทุกๆ ปี หากมีประเทศสมาชิกมากกว่าหนึ่งรัฐประสงค์จะทำการประเมินและตรวจสอบสารเคมีชนิดเดียวกัน ประเทศสมาชิกใดจะได้เป็นผู้ที่จะทำการประเมินตรวจสอบสารเคมีนั้นจะต้องได้รับแต่งตั้งโดยความเห็นชอบจากที่ประชุมประเทศสมาชิก หากตกลงกันไม่ได้ให้คณะกรรมาธิการเป็นผู้มีอำนาจชี้ขาด และตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะนำแผนที่ได้รับความเห็นชอบและมีผู้มีอำนาจตรวจสอบแสดงในเวปไซด์ต่อไป

อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจในการประเมินและตรวจสอบ มีดังนี้

(1) การประเมินและตรวจสอบจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการประเมินและตรวจสอบครั้งก่อนๆ

(2) ในกรณีที่ข้อมูลในคำขอจดทะเบียนไม่ชัดเจนเพียงพอ เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสามารถเรียกให้ผู้ขอจดทะเบียนส่งข้อมูลเพิ่มเติมได้ โดยผู้ขอจดทะเบียนจะต้องส่งข้อมูลเพิ่มเติมไปยังตัวแทนในการจัดการสารเคมี แต่การขอข้อมูลเพิ่มเติมนั้นจะกระทำได้ต่อเมื่อมีความรู้ใหม่ๆเกิดขึ้นหรือสถานการณ์ได้เปลี่ยนไปเมื่อเทียบกับการประเมินและตรวจสอบสารเดียวกันก่อนหน้านี้[31]

(3) เมื่อทำการประเมินและตรวจสอบเสร็จสิ้น ข้อมูล และข้อสรุปที่ได้จะต้องถูกส่งไปยังคณะกรรมาธิการ ตัวแทนในการจัดการสารเคมีและประเทศสมาชิกอื่น[32]

เจ้าหน้าที่ผู้ทำการประเมินและตรวจสอบจะต้องทำการประเมินและทำร่างคำตัดสินเพื่อเสนอต่อตัวแทนในการจัดการสารเคมีให้แล้วเสร็จภายใน 12 เดือน หากไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าการประเมินและตรวจสอบได้ทำเสร็จสิ้นแล้วเช่นกัน[33]

5.2.3 การประเมินและตรวจสอบสารเคมี

การขอจดทะเบียนสารเคมีที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตที่มีการแยกออกจากระบบได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีการประเมินและตรวจสอบเอกสาร แต่หากรัฐสมาชิกเห็นว่าการใช้สารดังกล่าวอาจจะเป็นอันตรายเท่ากับระดับอันตรายของสารที่ต้องมีการขออนุญาตก่อนการใช้

---

[30] มาตรา 43a , 43a bis

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[31] มาตรา 45(1)

[32] มาตรา 46(2)

[33] มาตรา 44

ประเทศสมาชิกอาจจะร้องขอให้ผู้ที่ขอจดทะเบียนที่ตั้งอยู่ในภายในอาณาเขตของประเทศสมาชิกนั้นทำการส่งข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับอันตรายที่ระบุไว้ก็ได้ และอาจมีการร้องขอให้มีการตรวจสอบข้อมูลที่มีการส่งเพิ่มเติมเพื่อหามาตรการที่เหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงอันเกิดจากการใช้สารนั้น

5.2.4 สิทธิของผู้ขอจดทะเบียน

เมื่อผู้ขอจดทะเบียนหรือผู้ใช้ปลายน้ำที่ได้รับร่างคำตัดสินการประเมินและตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแล้ว ผู้ขอจดทะเบียนมีสิทธิที่จะให้ความเห็นใดๆเกี่ยวกับเนื้อหาของร่างคำตัดสินที่ได้รับได้ภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับร่างคำตัดสิน[34]และหากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารเคมีได้แจ้งการหยุดผลิตหรือนำเข้าสารเคมีต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ กระบวนการจดทะเบียนใดๆที่ทำหลังจากนั้นจะถือว่าสมบูรณ์มิได้ และเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจจะเรียกให้ส่งข้อมูลเพิ่มเติมอีกไม่ได้ ในกรณีที่มีการส่งร่างคำตัดสินให้กับผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า หากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสารเคมีได้แจ้งการหยุดผลิตหรือนำเข้าสารเคมีต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ กระบวนการจดทะเบียนใดๆที่ทำหลังจากนั้นจะถือว่าสมบูรณ์มิได้และเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจจะเรียกให้ส่งข้อมูลเพิ่มเติมอีกไม่ได้

5.2.5 ค่าใช้จ่ายในการประเมินและตรวจสอบ

หากผู้ขอจดทะเบียนหรือผู้ใช้ปลายน้ำทำการทดลองในนามของรายอื่นด้วยค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการทดลองจะต้องนำมาเฉลี่ยกัน หากรายใดไม่ร่วมเฉลี่ยค่าใช้จ่ายอาจจะถูกห้ามมิให้ผลิต นำเข้า หรือวางขายสารเคมีในตลาดได้

5.3 การขออนุญาต (Authorization)

5.3.1 ขอบเขตของการขออนุญาต

5.3.1.1 สารเคมีที่ต้องมีการขออนุญาตก่อนการผลิตหรือนำเข้า คือ สารเคมีที่ระบุไว้ในภาคผนวก 13 จะต้องได้รับอนุญาตก่อนจึงจะสามารถผลิต หรือนำเข้ามาในตลาดได้[35]

5.3.1.2 สารเคมีที่ไม่ต้องมีการขออนุญาตก่อนการผลิตหรือนำเข้า มีดังนี้

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[34] มาตรา 48(1)

[35] มาตรา 53(1)

(1) สารเคมีที่ต้องระมัดระวังในการใช้และการสัมผัสเป็นอย่างมากที่ไม่ได้ถูกระบุไว้ในภาคผนวก 13 สามารถผลิตและใช้ได้เท่าที่ได้ทำตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน REACH และกฎหมายอื่น

(2) สารที่เป็นของเสียและได้รับการบำบัดในกระบวนการบำบัดของเสียภายใต้เงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตตาม Directive 75/442/EEC และ 91/689/EEC

(3) สารเคมีที่ใช้ในเคมีภัณฑ์ที่มีความเข้มข้นไม่มาก

(4) สารพิษตกค้างยาวนานและสะสมได้ในสิ่งมีชีวิต และ สารตกค้างยาวนานมากและสะสมในสิ่งมีชีวิตได้ดีมากที่มีความเข้มข้นน้อยกว่า 0.1%

(5) CMR ที่มีความเข้มข้นน้อยกว่า 0.1%

(6) สารเคมีที่ใช้ในการทดลองทางวิทยาศาสตร์ที่มีปริมาณไม่ถึง 1 ตัน

(7) สารที่ใช้ในการป้องกันพืชและกำจัดแมลงศัตรูพืช

(8) การใช้สารเคมีบางประการที่ถูกควบคุมโดยกฎหมายฉบับอื่น

5.3.1.3 สารที่อาจจะต้องขออนุญาตในอนาคต

สารเคมีที่นอกเหนือไปจากชนิดที่ระบุไว้ในภาคผนวก 13 ของร่างกฎหมาย REACH โดยปกติแล้วไม่จำต้องขออนุญาตก่อนการผลิต นำเข้าหรือวางในตลาด แต่อาจจะมีสารเคมีบางชนิดที่อาจจะถูกนำมาระบุไว้ในภาคผนวก 13 ได้ซึ่งมีผลทำให้จะต้องมีการขออนุญาตก่อน ซึ่งประกอบไปด้วย

(1) สารที่จัดอยู่ในกลุ่มสารก่อมะเร็งตามบัญชี 1 หรือ 2 ของ Directive 67/548/EEC

(2) สารที่จัดอยู่ในกลุ่มสารก่อการกลายพันธุ์ตามบัญชี 1 หรือ 2 ของ Directive 67/548/EEC

(3) สารที่จัดอยู่ในกลุ่มสารที่เป็นพิษต่อระบบสืบพันธุ์ตามบัญชี 1 หรือ 2 ของ Directive 67/548/EEC

(4) สารที่ตกค้างยาวนานมากและสะสมในสิ่งมีชีวิตได้ดีมากตามที่กำหนดไว้ในภาคผนวก 12

(5) สารที่ตกค้างยาวนานและสะสมในสิ่งมีชีวิตได้ตามที่กำหนดไว้ในภาคผนวก 12

(6) สารที่ตกค้างยาวนานและสะสมในสิ่งมีชีวิตได้หรือสารที่ตกค้างยาวนานมากและสะสมในสิ่งมีชีวิตได้ดีมากที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามภาคผนวก 12 แต่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงต่อสุขภาพมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อมเทียบเท่ากับสาร CMR โดยพิจารณาเป็นรายกรณีไป

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ในคำชี้ขาดให้บรรจุสารเคมีใดเข้าไปในรายชื่อสารที่ต้องขออนุญาตนั้น จะต้องระบุถึง ชื่อของสารเคมีนั้น ส่วนประกอบ และวันที่ที่จะเริ่มให้ต้องมีการขออนุญาตก่อนที่จะใช้สารเคมีนั้น รวมไปถึงระยะเวลาย้อนหลังไป 18 เดือนที่มีการใช้สารนั้น หากผู้ใช้ประสงค์จะใช้สารนั้นต่อไปจะต้องขออนุญาตเสียก่อน

5.3.2 กระบวนการขออนุญาตใช้สารเคมี

5.3.2.1 ผู้มีสิทธิยื่นคำขออนุญาตใช้สารเคมี[36]

(1) ผู้ผลิต

(2) ผู้นำเข้า

(3) ผู้ใช้สารเคมีปลายน้ำ

โดยผู้ประสงค์จะขออนุญาตใช้สารเคมีจะต้องยื่นคำขอไปยังตัวแทนในการจัดการสารเคมี พร้อมทั้งข้อมูลต่างๆประกอบคำขออนุญาต ในคำขอนั้นอาจจะขออนุญาตให้สารเคมีชนิดเดียวหรือหลายชนิด ขออนุญาตเพื่อการใช้เพื่อวัตถุประสงค์อย่างเดียวหรือหลายอย่าง[37]

5.3.2.2 ผู้มีอำนาจอนุญาต

คำขออนุญาตการผลิต นำเข้า หรือใช้สารที่เป็นอันตรายตามที่ระบุไว้นั้น คำขอจะถูกพิจารณาและอนุญาตโดยคณะกรรมาธิการ (Commission)

5.3.2.3 อำนาจของคณะกรรมาธิการ

(1) อำนาจในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการใช้สารเคมี

(2) อำนาจในการจำกัดระยะเวลาอนุญาต

(3) อำนาจในการให้อนุญาตอย่างมีเงื่อนไข

(4) อำนาจในการทบทวนคำสั่งอนุญาตให้ใช้สารเคมี

(5) อำนาจในการระงับการอนุญาตเป็นการชั่วคราว[38]

5.3.2.4 กระบวนการพิจารณาอนุญาตให้ใช้สารเคมี[39]

(1) คำขออนุญาตให้ใช้สารเคมีจะถูกยื่นต่อตัวแทนในการจัดการสารเคมี เมื่อได้รับคำขออนุญาต ตัวแทนในการจัดการสารเคมีต้องระบุวันรับคำขอไว้ด้วยและคณะกรรมการ

---

[36] มาตรา 59

[37] มาตรา 59 (2) (3)

[38] มาตรา 58(3)

[39] มาตรา 61

ดาวน์โหลดจากระบบ TU Digital Collections ของ ณัชธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ประเมินความเสี่ยงและวิเคราะห์เศรษฐกิจและสังคมจะต้องทำร่างความเห็นให้เสร็จภายใน 10 เดือน นับตั้งแต่วันที่รับคำขออนุญาตและในกรณีที่ผู้ขออนุญาตได้รับอนุญาตให้อ้างถึงคำขออนุญาตในครั้งก่อนๆ แล้วจะช่วยลดระยะเวลาลงมาเหลือเพียง 5 เดือน

(2) เมื่อจัดทำร่างความเห็นเสร็จเรียบร้อย ตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะต้องส่งร่างดังกล่าวไปยังผู้ยื่นคำขอเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ขอแจ้งความจำนงเป็นหนังสือว่าต้องการให้ความเห็นเกี่ยวกับร่างความเห็นนี้ภายใน 1 เดือนนับตั้งแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอได้รับร่างความเห็น

- ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่ประสงค์จะให้ความเห็นใดๆต่อร่างความคิดเห็น ตัวแทนในการจัดการสารเคมี จะต้องส่งความเห็นนี้ไปยังคณะกรรมาธิการ, ประเทศสมาชิกและผู้ยื่นคำขอ
- ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอประสงค์จะแสดงความเห็นต่อร่างความคิดเห็น ผู้ขอจะต้องทำคำโต้แย้งร่างความเห็นเป็นหนังสือส่งต่อ ตัวแทนในการจัดการสารเคมี ภายใน 2 เดือนนับตั้งแต่วันที่ได้รับร่างความคิดเห็น
- คณะกรรมาธิการมีหน้าที่ในการจัดทำความเห็นสุดท้ายภายในสองเดือนนับตั้งแต่ได้รับคำโต้แย้งจากผู้ขอ
- คณะกรรมาธิการจะต้องทำร่างคำชี้ขาดการให้อนุญาตหรือไม่ให้อนุญาตให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือนนับตั้งแต่ได้รับความเห็นจากตัวแทนในการจัดการสารเคมี

5.3.2.5 คำสั่งอนุญาตให้ใช้สารเคมี อาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ

(1) การอนุญาตในกรณีปกติ คณะกรรมาธิการจะทำการอนุญาตได้ต่อเมื่อการใช้สารเคมีนั้นได้รับการควบคุมความเสี่ยงที่มีต่อสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอ

(2) การอนุญาตในกรณีพิเศษ หากการควบคุมความเสี่ยงมีไม่เพียงพอ คณะกรรมาธิการอาจจะอนุญาตให้มีการใช้ได้เมื่อ

- เมื่อมีการชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ที่จะได้รับต่อสังคมและเศรษฐกิจ กับสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
- ไม่อาจหาสารอื่นหรือเทคโนโลยีอื่นมาทดแทนได้
- เป็นการอนุญาตให้ใช้อย่างมีระยะเวลาจำกัด

เมื่อคณะกรรมาธิการได้ตัดสินให้มีการใช้สารเคมีใด ในคำสั่งอนุญาตจะต้องระบุถึงสิ่งต่อไปนี้:

ดาวน์โหลดโดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

(1) ระบุชื่อผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้สารเคมี

(2) ระบุชื่อของสารที่ได้รับอนุญาตให้ใช้

(3) ประเภทของการใช้ที่ได้รับอนุญาต รวมถึงเงื่อนไขในการใช้

(4) กำหนดเวลาที่จะทำการทบทวน

(5) การสอดส่องดูแล

5.3.2.6 การทบทวนคำสั่งอนุญาต[40] นั้น จะเกิดขึ้นในกรณีที่

(1) ในการอนุญาตให้ใช้สารเคมีกรณีพิเศษที่มีระยะเวลาจำกัด ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องยื่นคำขออนุญาตล่วงหน้าอย่างน้อย 18 เดือนก่อนครบระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต และหากไม่สามารถหามาตรการควบคุมความเสี่ยงที่พอเพียงได้ จะต้องส่งผลวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจและสังคมรวมถึงทางเลือกอื่นๆ ด้วย

(2) คณะกรรมาธิการอาจจะทบทวนคำสั่งอนุญาตได้ตลอดเวลาเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไปจากเวลาที่พิจารณาอนุญาต จนการใช้สารเคมีมีความเสี่ยงต่อสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อม แต่จะต้องให้โอกาสผู้ได้รับอนุญาตเสนอข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการทบทวนด้วย

(3) ในการทบทวนคำสั่ง คณะกรรมาธิการจะทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงการให้อนุญาต หรือยกเลิกการให้อนุญาตเสียก็ได้

(4) เมื่อการใช้สารเคมีไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ใน Directive 96/61/EC

5.3.2.7 เมื่อพบว่าการใช้สารเคมีถูกต้องห้ามในภายหลังตามภาคผนวก 17 ของร่างกฎหมาย REACH อาจมีการถอนการอนุญาตได้

5.3.2.8 ในกระบวนการพิจารณาคำขออนุญาตใช้สารเคมี ตัวแทนในการจัดการสารเคมี จะทำการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่เป็นความลับทางการค้าต่อสาธารณะชนผ่านทางเวบไซค์เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเสนอข้อมูลของสารทดแทนอื่นหรือเทคโนโลยีอื่นมายัง ตัวแทนในการจัดการสารเคมี[41] และเนื้อหาโดยสรุปของคำตัดสินของคณะกรรมาธิการ หมายเลขอนุญาตจะถูกเผยแพร่ในวารสารของสหภาพยุโรป[42]

ดาวน์โหลดจากระบบ THESIS โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[40] มาตรา 58

[41] มาตรา 61 (2)

[42] มาตรา 61(9)

5.4 การจำกัดการผลิต การจำหน่าย หรือการใช้สารเคมี และการเตรียมการ (Restrictions on the manufacturing, marketing and use of certain dangerous substances and preparation)

กระบวนการการจำกัดนี้มีขึ้นเพื่อควบคุมการผลิต การจำหน่าย หรือการใช้สารเคมีที่มีอันตราย โดยปกติกฎหมายของสหภาพยุโรปได้มีการจำกัดอยู่บ้างแล้ว แต่ตามร่างกฎหมาย REACH นี้จะมีลักษณะเป็นมาตรการการกลั่นกรองความปลอดภัยอีกชั้นหนึ่ง (safety net) หลักโดยทั่วไปนั้นสารเคมีที่ไม่มีการจำกัดนั้นจะได้รับอนุญาตให้ผลิต จำหน่าย หรือใช้ได้ตามปกติ เว้นแต่สารเคมีนั้นจะอยู่ในบังคับของขั้นตอนการขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมี (Authorization) ซึ่งในส่วนของการจำกัดนั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.4.1 การจำกัดจะถูกระบุในภาคผนวก 16 และ 17 ของร่างกฎหมาย REACH ซึ่งผู้ผลิต ผู้จำหน่าย หรือผู้ใช้ จะต้องปฏิบัติตาม โดยอาจเป็นข้อจำกัดตามที่มีการระบุไว้ใน Stockholm Convention หรือใน UNECE Protocol ในเรื่อง Persistent Organic Substance ข้อจำกัดในภาคผนวก 16 จะไม่นำไปใช้กับสารเคมีที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ และยังรวมถึงผลิตภัณฑ์และขั้นตอนในการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้สารเคมีในปริมาณน้อยกว่า 1 ตัน ส่วนข้อจำกัดในภาคผนวก 17 จะไม่นำไปใช้กับสารเคมีที่ใช้ในห้องทดลองวิจัยหรือใช้อ้างอิง นอกจากนี้ข้อจำกัดในภาคผนวกทั้งสองจะไม่นำไปใช้กับสารเคมีที่เป็นขยะที่เจ้าหน้าที่ได้อนุมัติให้นำไปสู่ขั้นตอนการกำจัดแล้ว (เช่น การนำไปทำลายหรือรีไซเคิล) อย่างไรก็ตามข้อบังคับเกี่ยวกับขยะที่ระบุใน Stockholm Convention หรือ UNECE Protocol ยังคงบังคับใช้อยู่[43]

5.4.2 คณะกรรมการกำหนดข้อบังคับ (Regulatory Committee) จะเป็นผู้กำหนดการจำกัดสารเคมี โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มีอยู่เพื่อให้มีการระบุสารเคมีนั้นรวมอยู่ในภาคผนวก 16 และ 17 เช่น สารที่ก่อให้เกิดมะเร็ง (Carcinogenic) สารก่อการกลายพันธุ์ (Mutagenic) หรือสารเป็นพิษ (Toxic), สารที่คณะกรรมาธิการเสนอข้อจำกัดเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึงสารเคมีที่มีการกำหนดข้อจำกัดใน Stockholm Convention หรือ UNECE Protocol[44] ส่วนการจำกัดอื่นๆ ได้มีการกำหนดเงื่อนไขไว้ในมาตรา 66 ถึง 70 ของร่างกฎหมาย REACH

5.4.3 ประเทศสมาชิกหรือคณะกรรมาธิการสามารถเสนอข้อจำกัดผ่านตัวแทนในการจัดการสารเคมีเพื่อพิจารณา โดยข้อเสนอในเรื่องข้อจำกัดจะต้องเป็นเรื่องของการประเมินความ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[43] มาตรา 64

[44] มาตรา 65

เสี่ยง (risk assessment) ซึ่งการประเมินความเสี่ยงจะต้องดำเนินการตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในภาคผนวก 14 หากการประเมินความเสี่ยงที่ประเทศสมาชิกได้เสนอมานั้น ตัวแทนในการจัดการสารเคมีมีความเห็นว่าไม่เป็นไปตามข้อกำหนด ข้อเสนอนั้นจะไม่ได้รับการพิจารณาจนกว่าจะมีการแก้ไขข้อบกพร่อง

เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการบัญญัติกฎหมายของสหภาพยุโรป ประเทศสมาชิกและตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะพิจารณาการประเมินความเสี่ยงของสารเคมีในการบัญญัติกฎหมายของสหภาพยุโรปด้วย[45]ขั้นตอนหลังจากมีการเสนอข้อจำกัดโดยประเทศสมาชิกหรือคณะกรรมาธิการมีดังต่อไปนี้

5.4.3.1 ความเห็นของตัวแทนในการจัดการสารเคมี : คณะกรรมการการประเมินความเสี่ยง

ตัวแทนในการจัดการสารเคมีมีหน้าที่จัดเตรียมความเห็นในเรื่องของการประเมินความเสี่ยงที่มีการเสนอข้อจำกัดและความเห็นมาโดยมีการกำหนดระยะเวลาเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยรวดเร็ว ความเห็นของตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะถูกจัดทำโดยผู้เขียนรายงานการประเมินความเสี่ยง (a risk assessment rapporteur) และนำมาพิจารณาโดยคณะกรรมการการประเมินความเสี่ยง (Committee for Risk Assessment) เพื่อให้มั่นใจว่าความเห็นนั้นได้เกิดมาจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการประเมินความเสี่ยง[46]

5.4.3.2 ความเห็นของตัวแทนในการจัดการสารเคมี : คณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมเศรษฐกิจ

ตัวแทนในการจัดการสารเคมีมีหน้าที่จัดเตรียมความเห็นในเรื่องของผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจจากข้อจำกัดที่ได้เสนอมา โดยมีการกำหนดระยะเวลาเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยรวดเร็ว ระยะเวลาในการจัดทำความเห็นในเรื่องของผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจจะนานกว่าระยะเวลาในการจัดทำความเห็นในเรื่องของการประเมินความเสี่ยงที่มีการเสนอข้อจำกัด เพื่อให้คณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมเศรษฐกิจสามารถนำความเห็นในเรื่องของการประเมินความเสี่ยงมาพิจารณาเพื่อออกความเห็นของตนได้ ความเห็นของตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะถูกจัดทำโดยผู้เขียนรายงานการวินิจฉัยทางสังคมและเศรษฐกิจ (a socio-economic analysis rapporteur) และนำมาพิจารณาโดยคณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมเศรษฐกิจ (Committee for socio-economic analysis) เพื่อให้มั่นใจว่าความเห็นนั้นได้เกิดมาจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการวินิจฉัยทางสังคมเศรษฐกิจ[47]

ดาวน์โหลดจากระบบ THESIS โดย : นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[45] มาตรา 66

[46] มาตรา 67

[47] มาตรา 68

ตัวแทนในการจัดการสารเคมีมีหน้าที่ส่งมอบความเห็นทั้งสองเรื่องของคณะกรรมการทั้งสองชุดพร้อมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังคณะกรรมาธิการ ซึ่งคณะกรรมาธิการสามารถเรียกร้องให้ส่งข้อมูลทั้งหมดพร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการทั้งสองชุดก็ได้ ทั้งนี้ยังได้กำหนดให้ตัวแทนในการจัดการสารเคมีแจ้งให้คณะกรรมาธิการทราบหากคณะกรรมการชุดหนึ่งชุดใดหรือทั้งสองชุดไม่สามารถทำความเห็นได้ทันภายในกำหนดระยะเวลา ความเห็นของคณะกรรมการทั้งสองชุดจะมีการประกาศในเว็บไซต์ของตัวแทนในการจัดการสารเคมีเพื่อความโปร่งใสและเพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับรู้[48]

5.5 ตัวแทนในการจัดการสารเคมีในสหภาพยุโรป (European Chemicals Agency)

5.5.1 การจัดตั้งตัวแทนในการจัดการสารเคมีในสหภาพยุโรป

มีหน้าที่รักษาสุขอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในระดับสูงโดยการดำเนินการในส่วนของตลาดภายใน โดยตัวแทนในการจัดการสารเคมีมีหน้าที่ดูแลให้มีการดำเนินการตามข้อกำหนดและให้ประเทศสมาชิกดำเนินการภายใต้ระบบของ REACH[49] โดยโครงสร้างของตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะประกอบด้วย

(1) คณะกรรมการจัดการ (the Management Board)

(2) กรรมการบริหาร (the Executive Director)

(3) คณะกรรมการการประเมินความเสี่ยง (the Committee for Risk Assessment)

(4) คณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมเศรษฐกิจ (the Committee for socio-economic analysis)

(5) คณะกรรมการประเทศสมาชิก (the Member State Committee) มีหน้าที่ประสานการตรวจประเมิน (evaluation) ข้อมูลประเภทความเป็นอันตรายและการติดฉลาก (classification and labeling) และการระบุสารเคมีที่มีอันตรายและควรใช้ความระมัดระวังอย่างสูง (identification of substances of very high concern)

(6) สภาการแลกเปลี่ยนข้อมูลการบังคับใช้ (the Forum on exchange of information on enforcement) มีหน้าที่ประสานเครือข่ายการบังคับใช้ของประเทศสมาชิก

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[48] มาตรา 69

[49] มาตรา 71

(7) สำนักงานเลขาธิการ (the Secretariat) มีหน้าที่สนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการและสภาการแลกเปลี่ยนข้อมูลการบังคับใช้ และมีหน้าที่เกี่ยวกับส่วนการจัดการของระบบ REACH

(8) คณะกรรมการอุทธรณ์ (the Board of Appeal) มีหน้าที่พิจารณาการอุทธรณ์การตัดสินของตัวแทนในการจัดการสารเคมี

ซึ่งคณะกรรมการและสภาการแลกเปลี่ยนข้อมูลการบังคับใช้สามารถจัดตั้งกลุ่มทำงานร่วมกันได้ในบางกรณีรวมถึงหากมีความจำเป็นก็สามารถเรียกผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาร่วมทำงานได้[50]

5.5.2 ตัวแทนในการจัดการสารเคมี

มีหน้าที่ในการแนะนำประเทศสมาชิกและประชาคมเกี่ยวกับเนื้อหาของระบบ REACH นอกจากนี้ยังได้กำหนดภาระหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ (the Secretariat), คณะกรรมการต่างๆ (the Committees), สภาการแลกเปลี่ยนข้อมูลการบังคับใช้ (the Forum on exchange of information on enforcement) และคณะกรรมการอุทธรณ์ (the Board of Appeal)[51]

5.5.3 คณะกรรมการจัดการ

อำนาจและองค์คณะของคณะกรรมการจัดการเป็นไปตาม The Commission Communication on the operation framework for European regulatory agencies คณะกรรมการจัดการมีหน้าที่แต่งตั้งกรรมการบริหาร (the Executive Director) และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่บัญชี นอกจากนี้คณะกรรมการจัดการยังมีหน้าทีกำหนดกฎระเบียบภายในสำหรับตัวแทนในการจัดการสารเคมี ดูแลควบคุมกรรมการบริหาร แต่งตั้งประธานคณะกรรมการและองค์คณะคณะกรรมการอุทธรณ์ ฯลฯ [52]

คณะกรรมการจัดการประกอบด้วยตัวแทน 6 คนจากประเทศสมาชิกที่เสนอโดยคณะมนตรียุโรป (the Council) 6 คนจากการเสนอของคณะกรรมาธิการยุโรป (the Commission) และบุคคลภายนอกจากผู้ที่เกี่ยวข้องอีก 3 คนซึ่งเสนอโดยคณะกรรมาธิการยุโรป (the Commission) โดยกลุ่มสุดท้ายนี้จะไม่มีสิทธิในการออกเสียง โดยคณะกรรมการจัดการจะมีวาระคราวละ 4 ปี[53]

[50] มาตรา 72

ดาวน์โหลดจากระบบ TU DC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[51] มาตรา 73

[52] มาตรา 74

[53] มาตรา 75

ตำแหน่งประธานและรองประธานของคณะกรรมการจัดการจะแต่งตั้งโดยคณะกรรมการจัดการ โดยมีวาระคราวละ 2 ปีและจะสิ้นสุดลงหากออกจากการเป็นสมาชิกคณะกรรมการจัดการ[54]

ประธานคณะกรรมการจัดการจะเป็นผู้เรียกประชุม โดยกรรมการบริหาร(the Executive Director)จะมีส่วนในการประชุมแต่ไม่มีสิทธิออกเสียงนอกจากนี้คณะกรรมการจัดการอาจเชิญประธานคณะกรรมการการประเมินความเสี่ยง (the Committee for Risk Assessment) และ/หรือ คณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมเศรษฐกิจ (the Committee for socio-economic analysis) หรือ ประธานสภาการแลกเปลี่ยนข้อมูลการบังคับใช้ (the Forum on exchange of information on enforcement) เข้าร่วมการประชุมโดยไม่มีสิทธิออกเสียง[55]

คณะกรรมการจัดการเป็นผู้กำหนดขั้นตอนการลงมติรวมทั้งเงื่อนไขสำหรับสมาชิกที่จะลงคะแนนแทนสมาชิกผู้อื่น การลงมติคือเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของสมาชิกที่มีสิทธิออกเสียง[56]

5.5.4 กรรมการบริหาร (the Executive Director)

กรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่สอดคล้องกับข้อบังคับที่ได้กำหนดใน The Commission Communication on the operation framework for European regulatory agencies โดยกรรมการบริหารมีหน้าที่ เช่น ปฏิบัติงานด้านการบริหารในเรื่องประจำวันและเจ้าหน้าที่ติดตามตรวจสอบอย่างใกล้ชิดในการทำงานของคณะกรรมการเพื่อให้เสร็จภายในกำหนดระยะเวลา, รายงาน วางแผนการทำงานการบัญชีและการคาดหมายงบประมาณล่วงหน้า[57]

คณะกรรมาธิการจะเป็นผู้เสนอชื่อผู้แข่งขันดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร โดยคณะกรรมการจัดการ(the Management Board) จะเป็นผู้แต่งตั้งโดยใช้มติเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของสมาชิกที่มีสิทธิออกเสียง การให้ออกจากตำแหน่งใช้วิธีลงมติเช่นเดียวกัน วาระการดำรงตำแหน่งคือ 5 ปี[58]

5.5.5 คณะกรรมการการประเมินความเสี่ยง (Committee for Risk Assessment)
คณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมเศรษฐกิจ (Committee for socio-economic analysis)
คณะกรรมการประเทศสมาชิก (The Member State Committee)

ประเทศสมาชิกสามารถเสนอชื่อบุคคลเพื่อเข้าแข่งขันเป็นคณะกรรมการการประเมินความเสี่ยง (Committee for Risk Assessment) และคณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมเศรษฐกิจ (Committee for socio-economic analysis) โดยคณะกรรมการจัดการ (The Management Board)

---

[54] มาตรา 76

[55] มาตรา 77

[56] มาตรา 78

[57] มาตรา 79

[58] มาตรา 80

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

จะแต่งตั้งบุคคลอย่างน้อยหนึ่งคนจากแต่ละประเทศสมาชิกเข้ารับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการประเมินความเสี่ยง(Committee for Risk Assessment)และคณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมเศรษฐกิจ (Committee for socio-economic analysis) ซึ่งบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ตนได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการและไม่ได้ดำเนินงานในฐานะของตัวแทนของประเทศตน นอกจากนี้ในแต่ละคณะกรรมการอาจมีกรรมการเพิ่มได้อีกไม่เกินห้าคนซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านวิทยาศาสตร์และเทคนิคในสาขาเฉพาะและในการประชุมคณะกรรมาธิการและกรรมการบริหารของตัวแทนในการจัดการสารเคมีก็สามารถเข้าร่วมได้ ในส่วนของมติความเห็นของคณะกรรมการจะใช้มติเสียงข้างมากโดยจะมีการบันทึกความเห็นของเสียงข้างน้อยไว้ด้วย

ประเทศสมาชิกจะแต่งตั้งบุคคลเข้าคณะกรรมการประเทศสมาชิก (The Member State Committee) ประเทศละหนึ่งคน[59]

5.5.6 สภาการแลกเปลี่ยนข้อมูลการบังคับใช้ (The Forum)

ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศสามารถเสนอบุคคลหนึ่งคนเพื่อแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาการแลกเปลี่ยนข้อมูลการบังคับใช้ ซึ่งบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและไม่ได้ดำเนินงานในฐานะของตัวแทนของประเทศตน นอกจากนี้อาจมีสมาชิกสภาเพิ่มอีกไม่เกินห้าคนซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านวิทยาศาสตร์และเทคนิคในสาขาเฉพาะ[60]

5.5.7 ผู้เขียนรายงานของคณะกรรมการและการใช้ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เขียนรายงาน (rapporteurs) จะถูกแต่งตั้งเมื่อมีความต้องการความเห็นของคณะกรรมการภายใต้กระบวนการการตรวจสอบและประเมิน (evaluation) การขออนุญาต (authorization) และการจำกัด (restrictions) นอกจากนี้คณะกรรมการสามารถแต่งตั้งผู้ช่วยผู้เขียนรายงาน (co-rapporteur) ด้วยก็ได้ นอกจากนี้ตัวแทนในการจัดการสารเคมีสามารถพิจารณาแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อมาทำงานในภาระหน้าที่โดยเฉพาะเรื่องก็ได้[61]

5.5.8 คุณสมบัติและผลประโยชน์ของสมาชิกของคณะกรรมการ /สภา

รายละเอียดและคุณสมบัติของสมาชิกคณะกรรมการจะถูกเปิดเผยเพื่อความโปร่งใสแต่อย่างไรก็ตามสมาชิกอาจเรียกร้องที่จะไม่ให้เปิดเผยก็ได้หากตนเห็นว่าเป็นไปเพื่อความปลอดภัยของตนเอง

ดาวน์โหลดจากระบบ TU Digital Collections โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[59] มาตรา 81

[60] มาตรา 82

[61] มาตรา 83

ในการประชุมแต่ละครั้งหากผู้เข้าร่วมประชุมมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับประเด็นใดในการประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมดังกล่าวจะต้องแจ้งให้ที่ประชุมทราบถึงการมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและจะไม่มีส่วนร่วมในการประชุมประเด็นดังกล่าว[62]

5.5.9 คณะกรรมการอุทธรณ์

คณะกรรมการอุทธรณ์ประกอบด้วยประธานและองค์คณะอีก 2 คน ในกรณีที่ประธานและองค์คณะอีก 2 คนไม่สามารถมาร่วมพิจารณาได้ จะมีการแต่งตั้งบุคคลอื่นมากระทำการแทน สิทธิในการลงมติจะเท่ากันทุกคน

ประธานและองค์คณะอีก 2 คนมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี คณะกรรมการอุทธรณ์จะพิจารณาตัดสินโดยอิสระปราศจากการแทรกแซง การทำงานของคณะกรรมการอุทธรณ์จะไม่เกี่ยวข้องกับหน้าที่อื่นของตัวแทนในการจัดการสารเคมี การทำงานเป็นลักษณะนอกเวลา (part-time function) การพ้นจากตำแหน่งจะมีขึ้นเฉพาะกรณีที่เป็นเหตุร้ายแรงและคณะกรรมาธิการได้พิจารณาให้ออกหลังจากได้รับความเห็นจากคณะกรรมการจัดการ

ในกรณีที่สมาชิกคณะกรรมการอุทธรณ์เคยมีหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณา สมาชิกดังกล่าวจะต้องไม่มีส่วนในการดำเนินกระบวนการพิจารณา โดยจะมีการแต่งตั้งบุคคลอื่นมากระทำการแทน[63]

การอุทธรณ์จะมีได้สำหรับการตัดสินในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) การปฏิเสธการจดทะเบียน

(2) การอนุญาต การปฏิเสธ หรือการกำหนดเงื่อนไขในการร้องขอเพื่อเข้าข้อยกเว้นตาม PPORD

(3) เรื่องต่างๆ ภายใต้ข้อกำหนดกระบวนการการตรวจสอบและประเมิน (evaluation)

(4) การอนุญาตหรือการปฏิเสธการประกาศว่าข้อมูลเป็นความลับและ

(5) การปฏิเสธการเข้าสู่ข้อมูล

การตัดสินใดๆ ที่อยู่ในกระบวนการอุทธรณ์จะยังคงไม่มีผลบังคับจนกว่าจะเสร็จสิ้นการพิจารณา[64]

ผู้ที่ได้รับผลโดยตรงจากการตัดสินมีสิทธิอุทธรณ์โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อตัวแทนในการจัดการสารเคมีภายในหนึ่งเดือนนับแต่ที่ได้รับทราบการตัดสิน[65]

---

[62] มาตรา 84

ดาวน์โหลดจากระบบ TU DC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[63] มาตรา 86

[64] มาตรา 87

[65] มาตรา 88

คำตัดสินอุทธรณ์จะมีขึ้นภายใน 30 วันนับแต่ยื่นอุทธรณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอุทธรณ์มีสิทธิที่จะเสนอพยานหลักฐานแก่คณะกรรมการอุทธรณ์[66]

การอุทธรณ์คำตัดสินของคณะกรรมการอุทธรณ์หรือการดำเนินการคัดค้านการไม่ตัดสินของตัวแทนในการจัดการสารเคมีสามารถเสนอต่อศาลยุติธรรมของสหภาพยุโรป (the Court of Justice of the European Communities) และตัวแทนในการจัดการสารเคมีต้องดำเนินการตามคำตัดสินของศาลยุติธรรม[67]

5.5.10 สิทธิร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการของรัฐสภา (Complaints to the ombudsmen)

ประชาชนของสหภาพยุโรปหรือบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่จดทะเบียนในสหภาพยุโรปมีสิทธิร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการของรัฐสภา (Complaints to the ombudsmen) หากมีการทุจริตของเจ้าหน้าที่ตัวแทนในการจัดการสารเคมี โดยสิทธินี้เป็นไปตามมาตรา 195 ของ the EC Treaty[68]

5.5.11 การขัดแย้งทางความเห็นกับหน่วยงานอื่น

หน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง EMEA และ EFSA ซึ่งมีภาระหน้าที่คล้ายคลึงกับตัวแทนในการจัดการสารเคมี ความเห็นเกี่ยวกับสารเคมีชนิดเดียวกันจึงอาจจะมีความเห็นแตกต่างกัน ดังนั้นตัวแทนในการจัดการสารเคมีมีหน้าที่ประสานการทำงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อหาข้อยุติ[69]

5.5.12 งบประมาณของตัวแทนในการจัดการสารเคมี

งบประมาณของในการดำเนินงานของหน่วยงานตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะมาจากการเก็บค่าธรรมเนียม การจดทะเบียน การขออนุญาต และมาจากการช่วยเหลือจากประเทศสมาชิก[70]

กรรมการบริหารมีหน้าที่บริหารงบประมาณของตัวแทนในการจัดการสารเคมี การใช้จ่ายหรือข้อผูกพันต่างๆ ของตัวแทนในการจัดการสารเคมี โดยจะมีฝ่ายบัญชี (the Accounting Officer of the Agency) เป็นผู้ตรวจสอบ [71]

5.5.13 ค่าธรรมเนียม

คณะกรรมการจัดการ (the Management Board) เป็นผู้กำหนดค่าธรรมเนียมที่ภาคอุตสาหกรรมต้องจ่ายเพื่อนำไปเป็นทุนในการทำงานของตัวแทนในการจัดการสารเคมี[72]

---

[66] มาตรา 89

[67] มาตรา 90

[68] มาตรา 91

[69] มาตรา 92

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[70] มาตรา 93

[71] มาตรา 94

5.5.14 การต่อต้านการฉ้อฉล

เพื่อให้การทำงานของตัวแทนในการจัดการสารเคมีเป็นไปโปร่งใสปราศจากการฉ้อฉลและการทำผิดกฎหมาย ตัวแทนในการจัดการสารเคมีต้องปฏิบัติตาม Regulation (EC) No 1073/1999 of the European Parliament of the Council โดยเคร่งครัด นอกจากนี้การปฏิบัติภายในต้องถูกตรวจสอบโดย the European Anti-Fraud Office (OLAF) ตาม Interinstitutional Agreement 1999/1074/Euratom ส่วนในเรื่องการเงิน Court of Auditors and OLAF จะเป็นผู้ตรวจสอบ[73]

5.5.15 ระเบียบเกี่ยวกับการเงิน

คณะกรรมการจัดการหลังจากได้รับความเห็นจากคณะกรรมาธิการจะเป็นผู้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการเงินของตัวแทนในการจัดการสารเคมี โดยระเบียบจะเป็นไปตาม Regulation (EC, Euratom) No 2343/2002 เว้นแต่มีความจำเป็นในการปฏิบัติงานของตัวแทนในการจัดการสารเคมีและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมาธิการก็สามารถกำหนดเป็นอย่างอื่นได้[74]

5.5.16 สถานภาพทางกฎหมายและความรับผิดของตัวแทนในการจัดการสารเคมี

ตัวแทนในการจัดการสารเคมีมีสถานภาพทางกฎหมายสามารถซื้อขายทรัพย์สิน ดำเนินการทางกฎหมายต่างๆ โดยกรรมการบริหารจะเป็นผู้มีอำนาจแทนตัวแทนในการจัดการสารเคมีและมีสถานที่ตั้ง ณ Ispra ประเทศอิตาลี[75]

ความรับผิดของตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะเป็นไปตามกฎหมายที่ระบุในสัญญาที่มีข้อพิพาท ส่วนข้อพิพาทอื่นๆ จะเป็นไปตามหลักการทั่วไปตามกฎหมายของประเทศสมาชิก โดยกำหนดให้ศาลยุติธรรมของสหภาพยุโรป (the Court of Justice of the European Communities) มีเขตอำนาจในการพิจารณาข้อพิพาทหรืออนุญาโตตุลาการ[76]

5.5.17 สิทธิพิเศษและการคุ้มกันของตัวแทนในการจัดการสารเคมี

ตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะได้รับสิทธิพิเศษและการคุ้มกันตาม The Protocol on the Privileges and Immunities of the European Communities[77]

---

[72] มาตรา 95

[73] มาตรา 96

[74] มาตรา 97

[75] มาตรา 98

ดาวน์โหลดจากระบบ TDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[76] มาตรา 99

[77] มาตรา 100

5.5.18 กฎระเบียบของเจ้าหน้าที่ของตัวแทนในการจัดการสารเคมี

เจ้าหน้าที่ของตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับที่ใช้กับเจ้าหน้าที่ของสหภาพยุโรป และคณะกรรมการจัดการภายใต้ความเห็นชอบของคณะกรรมาธิการสามารถกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับที่จำเป็นได้[78]

5.5.19 การรักษาความลับ

สมาชิกของคณะกรรมการจัดการ สมาชิกของสภาและคณะกรรมการต่างๆ ผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่ของตัวแทนในการจัดการสารเคมีต้องรักษาความลับของข้อมูลต่างๆ แม้จะพ้นจากภาระหน้าที่ไปแล้วก็ตาม[79]

5.5.20 การมีส่วนร่วมของประเทศที่สามและองค์กรระหว่างประเทศ

คณะกรรมการจัดการโดยการตกลงกับสภาหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง อาจกำหนดให้มีตัวแทนของประเทศที่สามเข้าร่วมในการทำงานของตัวแทนในการจัดการสารเคมีหรือตัวแทนขององค์กรระหว่างประเทศที่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ในการทำงานของตัวแทนในการจัดการสารเคมี โดยเงื่อนไขในการเข้าร่วมจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมาธิการก่อน[80]

5.5.21 การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการจัดการโดยการตกลงกับคณะกรรมาธิการสามารถทำข้อตกลงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรม,การคุ้มครองผู้บริโภค,การคุ้มครองแรงงานและการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมกับการทำงานของตัวแทนในการจัดการสารเคมี[81]

5.5.22 กฎระเบียบเกี่ยวกับความโปร่งใส

คณะกรรมการจัดการโดยการเสนอของกรรมการบริหารและการตกลงกับคณะกรรมาธิการสามารถกำหนดกฎระเบียบเพื่อยืนยันว่าการทำงานของตัวแทนในการจัดการสารเคมีเป็นไปด้วยความโปร่งใส เหมาะสม โดยปราศจากการปิดบัง[82]

---

[78] มาตรา 101

[79] มาตรา 102

[80] มาตรา 103,104

[81] มาตรา 105

[82] มาตรา 106

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวกนิษฐ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

5.5.23 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรรมการบริหารสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนดำเนินการให้มีการร่วมมือกันระหว่างตัวแทนในการจัดการสารเคมีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น the European Food Safety Authority, the European Agency for the Evaluation of Medicinal Products, the Commission Advisory Committee on Safety และ Hygiene and Health Protection at Work ได้[83]

5.5.24 รูปแบบและซอฟแวร์ที่ใช้ในการเสนอข้อมูลแก่ตัวแทนในการจัดการสารเคมี

รูปแบบและซอฟแวร์ที่ใช้ในการเสนอข้อมูลแก่ตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะจัดให้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายผ่านทางอินเตอร์เน็ต เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานภายใต้ระบบ REACH อย่างมีประสิทธิภาพ[84]

5.5 รายชื่อประเภทความเป็นอันตรายของสารและการติดฉลาก (Classification and Labelling Inventory)

ในหัวข้อนี้จะบังคับใช้กับสารเคมีที่ผู้จำหน่ายสารเคมีในตลาดหรือผู้นำเข้าต้องทำการจดทะเบียนและสารเคมีที่กำหนดไว้ในมาตรา 1 ของ Directive 67/548/EEC โดยผู้จำหน่ายสารเคมีในตลาดหรือผู้นำเข้าจะต้องยื่นข้อมูลในระยะแรกคือภายในสามปีหลังจากข้อบังคับ (the Regulation) มีผลบังคับใช้ ซึ่งการแจ้งข้อมูลประเภทความเป็นอันตรายของสารและการติดฉลากถือเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่เป็นข้อบังคับในการทะเบียนสารเคมี ดังนั้นผู้จำหน่ายไม่จำเป็นต้องยื่นซ้ำอีกเว้นแต่จะมีข้อมูลใหม่เพิ่มเติม[85]รายละเอียดของข้อมูลที่มีอยู่จะนำไปรวมอยู่ในบัญชีข้อมูล ซึ่งบัญชีข้อมูลเหล่านี้จะนำไปเผยแพร่เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลของสารเคมีและเป็นการสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมที่จะนำไปใช้กับการเสนอประเภทความเป็นอันตรายของสารและการติดฉลาก(Classification and Labelling Inventory)ของสารเคมีของตน[86]

เมื่อข้อบังคับ (the Regulation) มีผลบังคับใช้จะมีเพียงสารเคมีที่มีความเป็นอันตราย เช่น สารเคมีที่เป็นสารก่อมะเร็ง สารก่อการกลายพันธ์ และสารที่เป็นพิษต่อระบบสืบพันธ์ ที่จะถูกเพิ่มเข้าไปในภาคผนวก 1 ของ Directive 67/548/EEC ส่วนสารเคมีที่มีอันตรายน้อยกว่าก็จะอยู่ภายใต้หัวข้ออื่นๆ ของข้อบังคับ[87]

---

[83] มาตรา 107

[84] มาตรา 108

[85] มาตรา 109,110

ดาวน์โหลดจากระบบ TU Digital Library โดย นายกิตติพัทธ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[86] มาตรา 111

[87] มาตรา 112

สารเคมีทุกชนิดที่จะนำออกจำหน่ายจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของการจัดประเภทความเป็นอันตรายของสารและการติดฉลาก (Classification and Labelling) และการแจ้งต่อตัวแทนในการจัดการสารเคมีเกี่ยวกับบัญชีข้อมูลประเภทความเป็นอันตรายของสารและการติดฉลาก (Classification and Labelling Inventory) จะต้องทำตั้งแต่ในระยะแรกคือภายในสามปีหลังจากข้อบังคับมีผลบังคับใช้[88]

5.7 ข้อมูล (Information)

5.7.1 เนื่องจากร่างกฎหมาย REACH มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าสู่ระบบการจัดการสารเคมีอุตสาหกรรมแบบใหม่และครอบคลุมอย่างกว้างขวาง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบปัญหาและข้อผิดพลาดโดยการกำหนดให้ประเทศสมาชิก ตัวแทนในการจัดการสารเคมีและคณะกรรมาธิการ มีรายงานการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายดังกล่าว[89]

5.7.2 เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีมีความแพร่หลาย ข้อมูลที่ไม่เป็นความลับบางส่วนจึงมีการเผยแพร่โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตามหากมีผู้ประสงค์ให้สงวนข้อมูลไว้เป็นความลับก็สามารถยื่นคำร้องได้ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้พิจารณา[90] นอกจากนี้ยังมีการกำหนดว่าข้อมูลประเภทใดที่ไม่เป็นความลับสามารถเผยแพร่ได้ เช่น ชื่อทางการค้าของสารเคมี การศึกษาด้านความเป็นพิษ ข้อเท็จจริงในการทดลองในสัตว์มีกระดูกสันหลัง เป็นต้น และข้อมูลใดเป็นความลับไม่สามารถเผยแพร่ได้ เช่น รายงานสรุปการวิจัย, ความบริสุทธิ์ของสาร, จำนวนปริมาณของสารเคมี, ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้นำเข้าและผู้ใช้สารเคมี เป็นต้น ถึงอย่างไรก็ตาม สาธารณะชนยังสามารถร้องขอข้อมูลได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลและหน่วยงานกลางจะทำการพิจารณา นอกจากนี้หากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินที่จะมีอันตรายต่อของมนุษย์ ความปลอดภัยหรือสิ่งแวดล้อม ตัวแทนในการจัดการสารเคมีสามารถเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับดังกล่าวได้[91]

ดังที่ได้เสนอข้อมูลข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าผู้มีอำนาจในการพิจารณาร่างกฎหมาย REACH ได้ใช้ความพยายามที่จะประนอมข้อบังคับต่างๆ จากที่เคยได้เผยแพร่ไว้ในสมุดปกขาวเพื่อวัตถุประสงค์ในการประสานประโยชน์ของผู้ประกอบการและการคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในการใช้สารเคมีต่างๆ ในสหภาพยุโรปให้มีความสมดุลกันระหว่างประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย และเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนให้ร่างกฎหมาย REACH สามารถนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ

---

[88] มาตรา 113

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[89] มาตรา 114

[90] มาตรา 115

[91] มาตรา 116

มากที่สุดในสภาวการณ์ของความเป็นจริงในสังคมปัจจุบันด้วย และเพื่อลดข้อโต้แย้งในความคิดเรื่องของร่างกฎหมาย REACH นั้น เป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้าที่สหภาพยุโรปได้สร้างขึ้นด้วย

5.7.3 ตัวแทนในการจัดการสารเคมีสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกับประเทศที่สามและหน่วยงานระหว่างประเทศที่ดำเนินงานคล้ายคลึงกับระบบ REACH ได้แต่ต้องปฏิบัติตามการกำหนดชั้นความลับที่เหมาะสมและเป็นไปตาม the EC Treaty[92]

5.8 เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ (Competent authorities)

5.8.1 การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ที่สามารถดำเนินการตามระบบ REACH ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดให้ประเทศสมาชิกเป็นผู้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่ได้รับการจัดสรรภายใต้ระบบ REACH โดยประเทศสมาชิกเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่าย[93] เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องทำงานร่วมกันและช่วยเหลือทางด้านข้อมูลและด้านต่างๆให้แก่เจ้าหน้าที่ของประเทศสมาชิกอื่น เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วงซึ่งการร่วมมือกันของเจ้าหน้าที่ถือเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการระบบ REACH[94]

5.8.2 การประชาสัมพันธ์ข้อมูลความเสี่ยงในสารเคมี

การประชาสัมพันธ์ข้อมูลความเสี่ยงในสารเคมีให้แก่ประชาชนนั้นถือเป็นการจัดการในด้านมาตรการควบคุมความเสี่ยงที่เหมาะสมที่สุด ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของแต่ละประเทศสมาชิกจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะประชาสัมพันธ์ข้อมูลดังกล่าวแก่ประชาชนเพราะได้เปรียบทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรม[95]

5.8.3 หน้าที่อื่นของเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ที่จะต้องให้คำปรึกษากับผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ใช้ และบริษัทต่างๆ โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้เข้าใจภาระหน้าที่ของตนเองภายใต้ระบบ REACH[96]

---

[92] มาตรา 117

[93] มาตรา 118

[94] มาตรา 119

[95] มาตรา 120

[96] มาตรา 121

ดาวน์โหลดจากระบบ TDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

5.9 การบังคับใช้ (Enforcement)

5.9.1 ภาระหน้าที่ของประเทศสมาชิก

ประเทศสมาชิกจะต้องจัดตั้งมาตรการการบังคับใช้ร่างกฎหมาย REACH ที่เหมาะสม โดยสภาการแลกเปลี่ยนข้อมูลการบังคับใช้ (the Forum on exchange of information on enforcement) จะเป็นหน่วยงานดำเนินการประสานงานให้การบังคับใช้ข้อบังคับของแต่ละประเทศสมาชิกเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ[97]

5.9.2 มาตรการลงโทษ (Sanction for non-compliance)

กำหนดให้ประเทศสมาชิกกำหนดมาตรการลงโทษในกรณีไม่ปฏิบัติตามร่างกฎหมาย REACH ซึ่งมาตรการลงโทษดังกล่าวจะต้องได้สัดส่วนและต้องมีผลกระทบกับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม โดยสภาการแลกเปลี่ยนข้อมูลการบังคับใช้ (the Forum on exchange of information on enforcement) จะดำเนินการประสานงานให้การกำหนดมาตรการลงโทษของแต่ละประเทศสมาชิกเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ[98]

5.9.3 รายงาน

กำหนดให้ประเทศสมาชิกรายงานความคืบหน้าของมาตรการบังคับใช้และมาตรการลงโทษต่อตัวแทนในการจัดการสารเคมีทุกปีและตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะส่งมอบต่อให้แก่คณะกรรมาธิการ[99]

5.10 การเปลี่ยนแปลงต่างๆ และเงื่อนไขส่วนสุดท้าย (Transitional and final provisions)

5.10.1 ข้อกำหนดและมาตรการป้องกัน

ประเทศสมาชิกห้ามดำเนินการใดๆ อันเป็นการห้าม จำกัด หรือขัดขวางการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย หรือการใช้สารเคมีที่อยู่ในขอบเขตของ REACH และได้ปฏิบัติครบถ้วนแล้ว[100] อย่างไรก็ตามได้มีการวางมาตรการป้องกันไว้ โดยหากมีความจำเป็นเร่งด่วนที่เกิดจากผลกระทบจากสารเคมี

[97] มาตรา 122

[98] มาตรา 123

[99] มาตรา 124

[100] มาตรา 125

ดาวน์โหลดจากระบบ THESIS โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ประเทศสมาชิกสามารถกำหนดมาตรการที่เหมาะสมได้โดยไม่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนตามข้อบังคับทั้งหมด[101]

5.10.2 เหตุผลในการตัดสิน

ระบบ REACH ต้องการแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสในการทำงานจึงกำหนดให้หน่วยงานทั้งหลายที่มีคำตัดสินจะต้องแสดงเหตุผลประกอบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นไปตามกฎหมาย[102]

5.10.3 การแก้ไขภาคผนวกและมาตรการการใช้ข้อบังคับ (the Regulation)

คณะกรรมาธิการสามารถแก้ไขภาคผนวก 1 ถึง 17 ของร่างกฎหมาย REACH ได้ โดยจะต้องไม่กระทบกับหัวข้อหลักของข้อบังคับ และคณะกรรมการสามารถกำหนดมาตรการที่จำเป็นในการบังคับใช้ข้อบังคับ (the Regulation) ได้ โดยทั้งสองส่วนจะผ่านขั้นตอนของคณะกรรมการร่างกฎระเบียบ (the regulatory committee)[103]

5.10.4 กระบวนการของคณะกรรมการ

ภายใต้ Decision 1999/468/EC จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการสองประเภทคือคณะกรรมการให้คำปรึกษา (the advisory committee) และคณะกรรมการร่างกฎระเบียบ (the regulatory committee) เพื่อช่วยในการทำงานของคณะกรรมาธิการ โดยคณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนจากประเทศสมาชิกและมีประธานจากตัวแทนของคณะกรรมาธิการ[104]

5.10.5 มาตรการเกี่ยวกับตัวแทนในการจัดการสารเคมี

คณะกรรมาธิการจะเป็นผู้ดำเนินการตามร่างกฎหมาย REACH จนกว่าตัวแทนในการจัดการสารเคมีจะเริ่มดำเนินการ [105]

5.10.6 มาตรการเกี่ยวกับข้อจำกัด

ข้อจำกัดภายใต้ Directive 76/769/EEC และ Regulation (EEC) No. 793/93 แม้ไม่ผ่านการตัดสินของคณะกรรมาธิการและแม้ Directive 76/769/EEC และ Regulation (EEC) No. 793/93

[101] มาตรา 126

[102] มาตรา 127

[103] มาตรา 128,129

[104] มาตรา 130

[105] มาตรา 131

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวกนกพิชญ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

จะถูกเพิกถอนไปแล้ว ข้อจำกัดดังกล่าวก็ยังคงมีผลบังคับใช้อยู่โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการใหม่ที่กำหนดในร่างกฎหมาย REACH[106]

5.10.7 การสังเกตการณ์

คณะกรรมาธิการจะสังเกตการณ์การดำเนินงานหลังจากมีการบังคับใช้ REACH เพื่อให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุดและให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่จะรักษาสุขอนามัยของมนุษย์และคุณภาพของสิ่งแวดล้อม และการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมของสหภาพยุโรป[107]

5.10.8 การยกเลิก

กำหนดให้คำสั่ง (Directives) และระเบียบข้อบังคับ (Regulations) จะถูกแทนที่ด้วยข้อบังคับ (the Regulation) ในส่วนหัวข้อที่มีเนื้อหาทับซ้อนกัน[108]

5.10.9 การมีผลบังคับใช้

ระเบียบ REACH จะมีผลบังคับใช้ใน 21 วัน หลังจากมีการตีพิมพ์ใน Official Journal of the European Union แต่การมีผลบังคับใช้ของภาระหน้าที่ในส่วนต่างๆของข้อบังคับมีการกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นแตกต่างกันกล่าวคือ[109]

(1) ในส่วนการจดทะเบียนจะมีผลบังคับใช้ 60 วัน หลังจากที่ร่างกฎหมาย REACH มีผลบังคับใช้

(2) ในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการประเมินความเสี่ยง (Committee for risk assessment) คณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมและเศรษฐกิจ (Committee for socio-economic analysis) สภาการแลกเปลี่ยนข้อมูลการบังคับใช้ (the Forum on exchange of information on enforcement) มีผลบังคับใช้ 1 ปีหลังจากที่ร่างกฎหมาย REACH มีผลบังคับใช้

(3) ในส่วนของมาตรา 66 ถึง 70 มีผลบังคับใช้ 18 เดือนหลังจากที่ร่างกฎหมาย REACH มีผลบังคับใช้

(4) ในส่วนที่ เกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินตามมาตรา 44 ถึง 46 จะมีผลบังคับใช้ 2 ปี หลังจากที่ร่างกฎหมาย REACH มีผลบังคับใช้

เมื่อได้พิจารณาถึงบทบัญญัติของร่างกฎหมาย REACH แล้วจึงพบว่า ร่างกฎหมายนี้ได้วางหลักเกณฑ์ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจัดการสารเคมี เคมีภัณฑ์ และวัตถุอันตราย

---

[106] มาตรา 132

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดยสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (มหาวิทยาลัยสิรินธร) 13/01/2564

[107] มาตรา 133

[108] มาตรา 134

[109] มาตรา 137

เอาไว้อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน ซึ่งหากสามารถปฏิบัติได้จริงก็ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่จะขจัดปัญหาเรื่องความปลอดภัยต่างๆ ต่อสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของมนุษย์ ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตได้อย่างแน่นอน แต่ในทางกลับกัน เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายแล้วอาจพบถึงข้อขัดข้องบางประการที่เกิดจากร่างกฎหมายฉบับนี้ที่อาจส่งผลไปให้บางประเทศที่มีมาตรฐานการผลิตสารเคมีหรือสินค้าไม่สอดคล้องกับมาตรฐานของร่างกฎหมาย REACH นั้น อาจตีความได้ว่าร่างกฎหมายฉบับนี้อาจเป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้าที่สำคัญประการหนึ่งก็ได้เช่นกัน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

บทที่ 3
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายในประเทศไทย

สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปัจจัยสี่อันเป็นสิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค รวมตลอดไปถึงวัตถุหรือสิ่งของอื่นๆ ที่มนุษย์นำมาใช้ ทั้งที่ใช้กับตัวมนุษย์เอง กับสัตว์หรือพืช ล้วนแล้วแต่มีสารเคมีประเภทต่างๆ เข้ามาเป็นส่วนประกอบในปริมาณมากหรือน้อยแตกต่างกันไป สารเคมีเหล่านี้อาจอยู่ในรูปของเคมีภัณฑ์ กล่าวคือเป็นสารบริสุทธิ์ที่เตรียมได้โดยกรรมวิธีเคมีหรือที่ใช้ในกรรมวิธีเคมีโดยตรง หรืออยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์อื่นที่มีสารเคมีเข้ามาเป็นส่วนผสม ยิ่งมนุษย์มีความสามารถในเชิงวิทยาศาสตร์มากขึ้นเท่าใด สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีก็ยิ่งเข้ามามีบทบาทในชีวิตของมนุษย์มากขึ้น

สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีมิได้ส่งผลกระทบในเชิงบวกแก่มนุษย์แต่เพียงอย่างเดียว ผลกระทบในเชิงลบก็มีอยู่มากทัดเทียมกัน ในทุกขั้นตอนของห่วงโซ่อุปทานสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี ตั้งแต่การผลิต การขนส่ง การจำหน่าย การใช้ ตลอดจนการทำลาย สามารถส่งผลเสียหายร้ายแรงต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมได้ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการอย่างไม่ถูกต้องหรือโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งในบางกรณีความเสียหายดังกล่าวเป็นความเสียหายร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนที่มิได้เกี่ยวข้องด้วยเป็นจำนวนมาก เช่น เหตุการณ์สารตะกั่วแพร่กระจายในแหล่งน้ำห้วยคลิตี้ จังหวัดกาญจนบุรี หรือการแพร่กระจายของสารพิษจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เป็นต้น ภาครัฐเองก็ตระหนักถึงสภาพปัญหาดังกล่าวและได้นำมาตรการทางกฎหมายและใช้หน่วยงานรัฐเป็นเครื่องมือควบคุมจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี ด้วยเหตุที่สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับมนุษย์ในทุกๆ ด้าน มาตรการทางกฎหมายจึงถูกบัญญัติขึ้นอย่างหลากหลาย มีหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก เพื่อให้การควบคุมดูแลเป็นไปอย่างกว้างขวางและครอบคลุมในทุกๆ กิจกรรมของมนุษย์ ดังนั้นขั้นตอนและกระบวนการจัดการสารเคมีต่างๆ จึงกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายฉบับต่างๆ หลายฉบับ และมีหน่วยงานที่ควบคุมดูแลหลายหน่วยงาน ทั้งที่อยู่ในกระทรวงเดียวกันและต่างกระทรวง โดยมีพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เป็นกฎหมายหลักในการจัดการ ดังนั้นใน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นการวิจัยไปในส่วนของการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี ภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และกฎระเบียบที่ออกตามความในกฎหมายดังกล่าว เป็นหลัก ส่วนกฎหมายฉบับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530 พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 จะเป็นการพิจารณาโดยสังเขป เพื่อให้เห็นขอบเขต มาตรการที่ใช้ในการดำเนินการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายตามกฎหมายแต่ละฉบับนั้นในภาพรวมต่อไป

1. กฎหมายจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายในอดีต

แนวคิดในการบัญญัติกฎหมายเพื่อกำหนดให้หน่วยงานราชการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ในประเทศไทย เกิดขึ้นมาเนิ่นนานแล้ว ในอดีตกฎหมายถูกบัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมดูแลกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจในด้านต่างๆ รวมทั้งการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐแต่ละหน่วยเป็นสำคัญ การพิจารณาปัญหาสภาพแวดล้อมและการจัดการอย่างบูรณาการหน่วยงานรัฐต่างๆ เข้าด้วยกัน ยังเป็นแนวคิดที่ไม่ได้รับความสำคัญมากนัก ดังจะเห็นได้จากกฎหมายที่ถูกบัญญัติเพื่อจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ในอดีตล้วนแต่แยกไปตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังกล่าวเป็นผู้ควบคุมดูแลบังคับใช้กฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พุทธศักราช 2476 พระราชบัญญัติการขายยา พ.ศ. 2493 และพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช 2465 เป็นต้น

ต่อมาเมื่อสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความเติบโตและพัฒนาให้ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การผลิตเพื่อบริโภคและส่งออกในเชิงอุตสาหกรรมก้าวเข้ามาแทนที่การผลิตในครัวเรือน ในขณะเดียวกันการเกษตรกรรมก็มีการใช้สารเคมีเพื่อกำจัดศัตรูพืชและสัตว์เพิ่มมากขึ้น การกระทำดังกล่าวอาจส่งผลเสียหายร้ายแรงต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งในช่วงเวลาดังกล่าวยังไม่มีกฎหมายควบคุมการนำเข้า การส่งออก การผลิต การขาย การใช้รับจ้าง การมีไว้ในครอบครองและการนำผ่านแดนซึ่งวัตถุมีพิษ เป็นเหตุให้เกิดอันตรายถึงตายเนื่องจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของประชาชนอยู่เสมอ ฉะนั้น เพื่อความปลอดภัยและสวัสดิภาพของประชาชน จึงมีการบัญญัติ

ดาวน์โหลดจาก ... สงวนลิขสิทธิ์

กฎหมายที่มีลักษณะควบคุมดูแลการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ขึ้นเป็นฉบับแรก คือพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ.2510 ซึ่งต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ.2510 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ.2510 คือมีการกำหนดหน่วยงานควบคุมดูแลวัตถุมีพิษที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่างๆ ได้แก่ กระทรวงเกษตร กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงสาธารณสุข โดยมีคณะกรรมการควบคุมวัตถุมีพิษทำหน้าที่ให้คำแนะนำและให้ความเห็นชอบในกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการวัตถุมีพิษ กฎหมายกำหนดให้วัตถุมีพิษ หมายความว่า สารออกฤทธิ์หรือวัตถุที่มีออกฤทธิ์ผสมอยู่ด้วย และหมายความรวมถึงวัตถุมีพิษธรรมดาและวัตถุมีพิษร้ายแรง โดยห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร นำหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร นำผ่าน ผลิตเพื่อการค้าขาย มีไว้เพื่อขาย หรือใช้รับจ้าง ซึ่งวัตถุมีพิษธรรมดาและวัตถุมีพิษร้ายแรง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้หากเป็นการนำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักรหรือผลิตเพื่อการค้าต้องนำวัตถุมีพิษมาขึ้นทะเบียนก่อนด้วย

ภายหลังจากพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ.2510 ได้ระยะหนึ่ง หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องมีการออกกฎระเบียบต่างๆ ขึ้นใช้บังคับเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นแนวคิดในการจัดการเรื่องดังกล่าวเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในเรื่องการควบคุมดูแลซึ่งตามกฎหมายเดิมจำเป็นต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกกรณี ซึ่งไม่เหมาะต่อยุคสมัย อีกทั้งสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายต่างๆ มีความหลากหลายและมีความเกี่ยวข้องกับการอุปโภคและบริโภคในชีวิตประจำวันมากขึ้น จึงมีการบัญญัติกฎหมายฉบับใหม่คือพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งมีผลเป็นการยกเลิกกฎหมายเดิมคือพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ.2510 และกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่นี้ยังคงใช้บังคับอยู่จนถึงปัจจุบัน

2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 จะมิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายไว้โดยเฉพาะ แต่เนื่องจากการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของบุคคลและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องนั้น อาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนทั้งในด้านชีวิต ร่างกาย รวมทั้งสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายมาตรา ดังนั้นในการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วย โดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องได้แก่

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฉ่อเฉลาะ หมดอายุ 13/01/2564

2.1 บทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน

การจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายอย่างขาดประสิทธิภาพนั้นอาจส่งผลกระทบต่อชีวิต ร่างกาย และอนามัยของทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายดังกล่าวรวมทั้งประชาชนทั่วไป นอกจากนี้หากมองในด้านผู้ประกอบการหรือผู้ใช้สารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายแล้ว การบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อกำหนดขั้นตอนให้บุคคลเหล่านี้ต้องทำ ย่อมมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตด้วยเช่นกัน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติถึงสิทธิเสรีภาพเหล่านี้ไว้หลายประการคือ

มาตรา 27 สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้งโดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม

มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภคการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษา

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

มาตรา 56 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าวทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 58 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 60 บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน ทั้งนี้ ตามที่

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพิธญญา ฆองเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

กฎหมายบัญญัติ

2.2 บทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐ

ในส่วนของการดำเนินการเกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมีและวัตถุอันตรายของหน่วยงานรัฐนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้วางหลักเกณฑ์ทั่วไปของการดำเนินงานที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนไว้ด้วยเช่นกันคือ

มาตรา 70 บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน

ในการปฏิบัติหน้าที่และในการปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชนบุคคลตามวรรคหนึ่งต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งละเลยหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามหน้าที่ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง บุคคลผู้มีส่วนได้เสียย่อมมีสิทธิขอให้บุคคลตามวรรคหนึ่งหรือผู้บังคับบัญชาของบุคคลดังกล่าวชี้แจงแสดงเหตุผลและขอให้ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองได้

มาตรา 75 รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

มาตรา 79 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

มาตรา 290 เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

การเข้าไปมีส่วนในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่เฉพาะในกรณีที่อาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

2.3 บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

บทบัญญัติดังที่กล่าวมาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนอกจากจะเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศซึ่งกฎหมายอื่นทั้งที่ประกาศใช้อยู่ก่อนหรือภายหลังการประกาศใช้ของรัฐธรรมนูญจะละเมิดเสียมิได้แล้ว ยังถือเป็นแนวนโยบายของประเทศในอันที่ภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องถือปฏิบัติอีกด้วย ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวหากพิจารณาในด้านของประชาชนและสังคมแล้วแสดงให้เห็นว่า การจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมีและวัตถุอันตรายซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชีวิต สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อมของประชาชนนั้น ประชาชนย่อมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการจัดการได้ มีสิทธิได้รับทราบข้อมูลข่าวสารและคำชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐในเรื่องเหล่านี้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่ของภาครัฐที่ต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนในการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน ในส่วนของผู้ประกอบการเกี่ยวกับสารเคมีผลิตภัณฑ์เคมีและวัตถุอันตรายนั้นย่อมมีหน้าที่ดูแลรักษาและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนดังกล่าว และหากเป็นการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ก็ย่อมต้องศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย

อย่างไรก็ดีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนั้นก็เป็นแต่เพียงการกำหนดหลักการและแนวทางของกฎหมายไว้เท่านั้น มิได้บัญญัติถึงรายละเอียดและวิธีดำเนินการใดๆ ดังนั้นในการดำเนินการ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

เกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมีและวัตถุอันตรายย่อมต้องปฏิบัติไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ ซึ่งจะได้กล่าวถึงในหัวข้อต่อๆ ไป

3. กฎหมายจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย

กฎหมายในกลุ่มนี้เป็นกฎหมายที่ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดขั้นตอนดำเนินการและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายโดยตรง เพื่อให้ภาครัฐและเอกชนต้องปฏิบัติ ประกอบไปด้วยพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530 ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับจะเกี่ยวข้องกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายบางประเภทตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับ โดยมีพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เป็นกฎหมายพื้นฐานในการจัดการในกรณีที่ไม่มีกฎหมายฉบับอื่นบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

3.1 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535

3.1.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535

กฎหมายฉบับนี้มีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ.2510 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนหน้านี้ โดยมีเหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมายคือ ในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีการนำวัตถุอันตรายมาใช้ในกิจการประเภทต่างๆ เป็นจำนวนมาก และวัตถุอันตรายบางชนิดอาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ และสิ่งแวดล้อมได้ แม้ว่าในช่วงเวลานั้นจะมีกฎหมายที่ใช้ควบคุมวัตถุที่ก่อให้เกิดอันตรายอยู่บ้างแล้วก็ตาม แต่ก็มีอยู่หลายฉบับและอยู่ในอำนาจหน้าที่ของหลายกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งกฎหมายเหล่านั้นได้ออกมาต่างยุคต่างสมัยกัน ทำให้มีบทบัญญัติที่แตกต่างกันและยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ จึงได้มีการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้ขึ้นเพื่อขยายขอบเขตให้ครอบคลุมวัตถุอันตรายต่างๆ ทุกชนิด และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมวัตถุอันตรายให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พร้อมกับจัดระบบบริหารให้มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับการควบคุมดูแลวัตถุอันตรายดังกล่าว

ต่อมาในปี พ.ศ.2544 ได้มีการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามพัฒนา ผลิต สะสม และใช้อาวุธเคมี และว่าด้วยการทำลายอาวุธ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

เหล่านี้ ซึ่งอนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดมาตรการควบคุมเกี่ยวกับการผลิต ได้มา จัดเก็บ ใช้ และโยกย้ายสารเคมีพิษและสารที่ใช้ผลิตสารเคมีพิษที่ระบุในอนุสัญญาห้ามอาวุธเคมีในอาณาเขตของบรรดารัฐภาคีและรัฐนอกภาคี รวมทั้งกำหนดให้รัฐภาคีออกกฎหมายที่มีโทษทางอาญาเพื่อใช้บังคับกับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่อยู่ในอาณาเขตหรือเขตอำนาจของรัฐภาคีที่กระทำการละเมิดมาตรการดังกล่าว และให้ขยายขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายให้ครอบคลุมถึงการกระทำที่ต้องห้ามตามอนุสัญญาห้ามอาวุธเคมีของบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติของรัฐภาคี ซึ่งกระทำนอกอาณาเขตของรัฐภาคีด้วย จึงได้มีการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว

3.1.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535

กฎหมายฉบับนี้มีลักษณะเป็นกฎหมายพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการวัตถุอันตราย โดยในกรณีที่มีกฎหมายเรื่องอื่นบัญญัติถึงส่วนใดไว้โดยเฉพาะแล้วก็ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการนั้น แต่ถ้ามีเหตุอันควรคณะกรรมการวัตถุอันตรายโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นอาจมีมติโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้นำบทบัญญัติตามกฎหมายฉบับนี้ไปใช้บังคับเป็นการเพิ่มเติมหรือแทนที่กฎหมายว่าด้วยการนั้นได้ ทั้งนี้โดยจะกำหนดระยะเวลาหรือเงื่อนไขอย่างใดไว้ในมตินั้นก็ได้

กฎหมายแบ่งวัตถุอันตราย[1]ออกตามความจำเป็นแก่การควบคุมไว้ 4 ประเภท ได้แก่

[1] “วัตถุอันตราย” ตามกฎหมายฉบับนี้หมายความว่า วัตถุดังต่อไปนี้

(1) วัตถุระเบิดได้

(2) วัตถุไวไฟ

(3) วัตถุออกซิไดซ์และวัตถุเปอร์ออกไซด์

(4) วัตถุมีพิษ

(5) วัตถุที่ทำให้เกิดโรค

(6) วัตถุกัมมันตรังสี

(7) วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม

(8) วัตถุกัดกร่อน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

(1) วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกำหนด

(2) วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดด้วย

(3) วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องได้รับใบอนุญาต

(4) วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ได้แก่วัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง

ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การป้องกันและระงับอันตรายที่อาจมีแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม กฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการฯ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาระบุชื่อหรือคุณสมบัติของวัตถุอันตรายชนิดของวัตถุอันตราย กำหนดเวลาการใช้บังคับและหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการควบคุมวัตถุอันตรายดังกล่าว โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นผู้มีอำนาจกำหนดให้หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดของกระทรวงหรือทบวงในราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วนเกี่ยวกับวัตถุอันตรายนั้น โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จำนวนบุคลากร ความสัมพันธ์กับภารกิจหลัก และปริมาณงานในความรับผิดชอบเป็นสำคัญ เมื่อกำหนดหน่วยงานดังกล่าวแล้ว กฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของหน่วยงานดังกล่าวนั้นเป็นรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการควบคุมวัตถุอันตรายตามกฎหมายฉบับนี้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมทันที

รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบโดยความเห็นของคณะกรรมการฯ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในการจัดการวัตถุอันตราย เช่น กำหนดองค์ประกอบ คุณสมบัติและสิ่งเจือปน ภาชนะบรรจุ วิธีตรวจและทดสอบภาชนะ ฉลาก การผลิต การนำเข้า การส่งออก การขาย การขนส่ง การเก็บรักษา การกำจัด การทำลาย การปฏิบัติกับภาชนะของวัตถุอันตราย การให้แจ้งข้อเท็จจริง การกำหนดขั้นตอนการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย การให้ส่งตัวอย่าง หรือการอื่นใดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเพื่อควบคุม ป้องกัน บรรเทา หรือระงับอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคล

---

(9) วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง

(10) วัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงสนธิสัญญาและข้อผูกพันระหว่างประเทศประกอบด้วย เป็นต้น

ในกรณีที่วัตถุอันตรายชนิดใดเป็นวัตถุอันตรายที่กระบวนการผลิตและลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายเป็นที่ทราบกันแน่ชัดโดยทั่วไป ก็ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดรายชื่อของวัตถุอันตรายดังกล่าว แต่ในกรณีที่ประกาศดังกล่าวไม่ได้ระบุถึงวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ชนิดใด ผู้ผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายดังกล่าวนั้น จะต้องนำมาขอขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนและเมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนแล้วจึงจะผลิตหรือนำเข้าได้ เว้นแต่จะมีประกาศของรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบยกเว้นให้ไม่ต้องขึ้นทะเบียนอีกในกรณีมีผู้ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายอย่างเดียวกันนั้นไว้แล้วหรือในกรณีอื่นที่มีเหตุอันควร โดยการขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายและการออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายนั้น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบโดยความเห็นของคณะกรรมการได้กำหนดและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายดังกล่าว กฎหมายกำหนดห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายหากเห็นว่ามีกรณีตามที่กฎหมายกำหนด เช่น วัตถุอันตรายที่ขอขึ้นทะเบียนไม่เป็นที่เชื่อถือได้ว่ามีคุณประโยชน์ตามที่ขอขึ้นทะเบียนไว้ หรือหากนำมาใช้แล้วอาจเกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม โดยไม่มีวิธีปกติตามควรที่จะป้องกันได้ วัตถุอันตรายที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นวัตถุอันตรายปลอม หรือเป็นวัตถุอันตรายที่พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งเพิกถอนทะเบียนแล้ว เป็นต้น และแม้มีการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่โดยคำแนะนำของคณะกรรมการฯ สามารถสั่งแก้ไขรายการทะเบียนวัตถุอันตรายได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองบุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อมก็ได้

กฎหมายยังให้อำนาจรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบมีอำนาจประกาศให้วัตถุอันตรายบางชนิดได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามที่เห็นสมควรได้เมื่อได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้วฯ หากวัตถุอันตรายนั้นโดยลักษณะหรือปริมาณแล้วอาจก่อให้เกิดอันตรายน้อยหรือการบังคับตามมาตรการต่างๆ ตามกฎหมายฉบับนี้จะก่อให้เกิดภาระเกินความสมควร หรือเป็นวัตถุอันตรายของกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐ สภากาชาดไทย หรือหน่วยงานอื่นตามที่จะเห็นสมควรกำหนด

ทั้งนี้แม้วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 นั้น กฎหมายจะอนุญาตให้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองได้ดังที่กล่าวมา แต่หากวัตถุอันตรายดังกล่าวเป็นวัตถุอันตรายปลอม วัตถุอันตรายผิดมาตรฐาน วัตถุอันตรายเสื่อมคุณภาพ วัตถุอันตรายที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่มิได้ขึ้นทะเบียนไว้ หรือวัตถุอันตรายที่ถูกสั่งเพิกถอนทะเบียน ก็

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพิธญา ฉิมเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองด้วยเช่นกัน โดยผู้ที่รู้ว่าวัตถุอันตรายในความครอบครองของตนเป็นวัตถุอันตรายในลักษณะดังกล่าว จะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือส่งมอบให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนด

ลักษณะของวัตถุอันตรายปลอมนั้น ได้แก่ สิ่งที่ทำเทียมวัตถุอันตรายแท้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน วัตถุอันตรายที่แสดงชื่อว่าเป็นวัตถุอันตรายอื่น หรือแสดงกำหนดเวลาที่วัตถุอันตรายหมดอายุการใช้เกินความเป็นจริง วัตถุอันตรายที่แสดงชื่อหรือเครื่องหมายของผู้ผลิตหรือที่ตั้งของสถานที่ผลิตซึ่งมิใช่ความจริง วัตถุอันตรายที่แสดงว่าเป็นวัตถุอันตรายที่ขึ้นทะเบียนไว้ซึ่งมิใช่ความจริง วัตถุอันตรายที่ผลิตขึ้นโดยมีสาระสำคัญน้อยหรือมากกว่าเกณฑ์ค่าคลาดเคลื่อนตามที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกำหนด

ลักษณะของวัตถุอันตรายผิดมาตรฐานนั้น ได้แก่ วัตถุอันตรายที่ผลิตขึ้นโดยมีสาระสำคัญน้อยหรือมากกว่าเกณฑ์ค่าคลาดเคลื่อนตามที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกำหนด แต่ไม่ถึงระดับที่กำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายปลอม วัตถุอันตรายที่ผลิตขึ้นโดยมีความบริสุทธิ์ สิ่งเจือปนหรือลักษณะอื่นที่มีความสำคัญต่อคุณสมบัติของวัตถุอันตรายผิดไปจากเกณฑ์ที่กำหนดหรือที่ขึ้นทะเบียนไว้

ส่วนลักษณะของวัตถุอันตรายเสื่อมคุณภาพนั้น ได้แก่ วัตถุอันตรายที่หมดอายุการใช้ตามที่แสดงไว้ในฉลาก วัตถุอันตรายที่แปรสภาพจนมีลักษณะเช่นเดียวกับวัตถุอันตรายปลอมหรือวัตถุอันตรายผิดมาตรฐาน ประเภทที่มีสาระสำคัญน้อยหรือมากกว่าเกณฑ์ค่าคลาดเคลื่อนตามที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกำหนด

เพื่อให้การควบคุมและดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายจึงกำหนดให้มีคณะกรรมการวัตถุอันตรายซึ่งมีปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานกรรมการ โดยกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าว รวมถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ และพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้หลายประการ ในส่วนของคณะกรรมการนั้นมีอำนาจหน้าที่ เช่น ให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมในการออกประกาศแบ่งประเภทวัตถุอันตราย ให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการออกประกาศเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย เป็นต้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุสาหกรรมมีอำนาจหลายประการ เช่น ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม ประกาศในราชกิจจานุเบกษาระบุชื่อหรือคุณสมบัติของวัตถุอันตราย ชนิดของวัตถุอันตราย กำหนดเวลาการใช้บังคับและหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการควบคุมวัตถุอันตรายดังกล่าว ทั้งนี้เมื่อได้รับความเห็นของคณะกรรมการฯ เป็นต้น ส่วนรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบนั้นมีอำนาจหน้าที่ เช่น กำหนดองค์ประกอบคุณสมบัติและสิ่งเจือปน การเก็บรักษา การกำจัด ฯลฯ วัตถุอันตราย กำหนดเกณฑ์ค่าคลาดเคลื่อนจากปริมาณที่กำหนดไว้ของสาระสำคัญในวัตถุอันตราย กำหนดขั้นตอนการขึ้นทะเบียนวัตถุ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพิธญญา ฉองเสนาะ หมดอายุ 15/01/2564

อันตราย เป็นต้น ส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นมีอำนาจหลายประการ เช่น เข้าไปในสถานที่ประกอบการ สถานที่ผลิต หรือสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตราย เพื่อตรวจสอบวัตถุอันตรายหรือสิ่งใดๆ ที่เกี่ยวกับวัตถุอันตราย นำวัตถุอันตรายหรือวัตถุที่สงสัยว่าเป็นวัตถุอันตรายในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ เป็นต้น

นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดให้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายขึ้นในกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานในเรื่องข้อมูลของวัตถุอันตรายกับส่วนราชการต่างๆ รวมทั้งจากภาคเอกชน เพื่อรวบรวมและให้บริการข้อมูลทุกชนิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตั้งแต่การมีอยู่ในต่างประเทศ การนำเข้าหรือการผลิตภายในประเทศ การเคลื่อนย้าย การใช้สอย การทำลาย และการอื่นใดอันเกี่ยวเนื่อง

ด้วยเหตุที่วัตถุอันตรายนั้นอาจส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนได้โดยง่าย กฎหมายฉบับนี้จึงได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดทางแพ่งกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวัตถุอันตรายไว้หลายประการ โดยผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง หรือผู้มีไว้ในครอบครอง ผู้ขาย ผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายให้กับบุคคลใด คนกลาง ตลอดจนผู้มีส่วนในการจำหน่ายจ่ายแจกทุกช่วงต่อจากผู้ผลิตจนถึงผู้ที่รับผิดชอบวัตถุอันตรายนั้นขณะเกิดการละเมิด ต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดจากวัตถุอันตรายดังกล่าว เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั้นเอง นอกจากนั้นนายจ้าง ตัวการ ผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของกิจการยังต้องร่วมรับผิดในผลแห่งละเมิดที่บุคคลที่ได้กระทำไปในการทำงานให้แก่ตนอีกด้วย

กฎหมายฉบับนี้ยังได้บัญญัติถึงอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องไว้เป็นพิเศษด้วย โดยกำหนดให้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่วัตถุอันตรายดังกล่าวมีอายุความ 3 ปี นับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการเสียหายความเป็นวัตถุอันตรายและผู้พึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และหากมีการเจรจาเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนที่พึงจ่ายระหว่างผู้ที่เข้าใจกันว่าต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนและผู้มีสิทธิได้ค่าสินไหมทดแทน ก็ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่จนกว่าจะปรากฏว่าการเจรจานั้นไม่อาจตกลงกันได้อีกด้วย

ส่วนบุคคลต่างๆ ที่ต้องรับผิดร่วมในการก่อความเสียหายของบุคคลอื่นดังที่ได้กล่าวมานั้น เมื่อได้ชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ก็มีสิทธิไล่เบี้ยเอากับผู้ที่ส่งมอบวัตถุอันตรายให้แก่ตน หรือแก่ผู้ซึ่งทำงานให้แก่ตน และบรรดาผู้ที่มีส่วนในการส่งมอบวัตถุอันตรายดังกล่าวในลำดับต่างๆ ถัดขึ้นไปคนหนึ่งคนใดหรือหลายคนก็ได้ไปจนถึงผู้ผลิต ภายในอายุความ 3 ปี นับแต่วันที่ตนได้ชำระค่าสินไหมทดแทนไป แต่ถ้าผู้ใช้สิทธิไล่เบี้ยนั้นเป็นผู้ที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้เกิดการละเมิดขึ้น ผู้นั้นจะมีสิทธิไล่เบี้ยได้เฉพาะส่วนที่เกินจากความรับผิดโดยเฉพาะของตนเท่านั้น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ในกรณีที่วัตถุอันตรายนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือสิ่งแวดล้อม ถ้ารัฐได้รับความเสียหายเพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าช่วยเหลือ เคลื่อนย้าย บำบัด บรรเทา หรือขจัดความเสียหายให้เกิดการคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเป็นความเสียหายต่อทรัพย์ไม่มีเจ้าของ หรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือเป็นความเสียหายต่อทรัพย์สินของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายของรัฐดังกล่าวได้ เมื่อได้รับคำร้องขอจากหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบวัตถุอันตรายนั้น

3.1.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535

(1) กฎกระทรวง (พ.ศ.2537) กำหนดขั้นตอนการขออนุญาตเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ โดยผู้ที่ประสงค์จะขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ให้ยื่นคำขอพร้อมเอกสารที่กำหนดต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการควบคุมวัตถุอันตรายนั้นหรือหน่วยงานอื่นที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อได้รับคำขอแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่จะตรวจพิจารณาและออกใบอนุญาตตามขั้นตอนที่กำหนด โดยมีการกำหนดลักษณะของสถานที่ซึ่งผลิตหรือเก็บรักษาวัตถุอันตราย การขนส่ง การกำจัดตลอดจนการป้องกันอันตรายของวัตถุอันตรายไว้ด้วย

(2) กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 (พ.ศ.2537) กำหนดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมรายปีของผู้ผลิตเพื่อการค้า ผู้นำเข้าเพื่อการค้า ผู้ส่งออกเพื่อการค้า หรือผู้เก็บรักษาเพื่อการค้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตแต่ละประเภท

(3) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรม พ.ศ.2543 กำหนดให้วัตถุอันตรายซึ่งอยู่นอกรายชื่อของประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดรายชื่อของวัตถุอันตรายที่กระบวนการผลิตและลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต้องดำเนินการตามประกาศฉบับนี้ โดยผู้ประสงค์จะผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายต่อกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานที่อื่นตามที่กำหนด โดยใช้แบบ วอ./อก. 1 พร้อมเอกสารหลักฐานตามที่กำหนด เช่น ข้อมูลความปลอดภัย (Materials safety data sheet) ข้อมูลวัตถุอันตราย ตัวอย่างวัตถุอันตรายเพื่อวิเคราะห์หรือรายงานผลการวิเคราะห์ของห้องปฏิบัติการ เป็นต้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วเห็นควรให้ขึ้นทะเบียนก็จะออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตามแบบ วอ./อก. 2

(4) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการแจ้งดำเนินการ การขออนุญาต และการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2546 กำหนดให้ผู้

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ไม่ต้องแจ้งการดำเนินการหรือขออนุญาตในบางกรณี เช่น ผู้ครอบครองเพื่อการค้าปลีกที่เก็บวัตถุอันตรายชนิดเดียวกันหรือหลายชนิดรวมกันไว้ไม่เกิน 1,000 กิโลกรัม ผู้มีไว้ในครอบครองและการนำเข้าวัตถุอันตรายเพื่อใช้ในกิจการของตนเองของหน่วยงานตามที่กำหนด เป็นต้น

(5) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การขนส่งวัตถุอันตรายทางบก พ.ศ. 2546 กำหนดให้วัตถุอันตรายบางชนิดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 เฉพาะการขนส่งทางบกและอยู่ในความรับผิดชอบของกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยให้วัตถุอันตรายเหล่านี้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การให้แจ้งข้อเท็จจริงของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2543 แต่ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ขนส่ง ผู้ขับรถ ผู้รับ และผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายเหล่านี้ ต้องปฏิบัติตามประกาศมติคณะกรรมการวัตถุอันตราย เรื่อง การขนส่งวัตถุอันตรายทางบก พ.ศ. 2545 ลงวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2545 ตามเงื่อนไขที่กำหนด เช่น ต้องนำแท็งก์ยึดติดถาวรกับตัวรถ (Fixed Tanks) ที่ใช้บรรจุวัตถุอันตราย โดยต้องขอขึ้นทะเบียนแท็งก์ดังกล่าวที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม ต้องมีอุปกรณ์ความปลอดภัยช่องเปิด วาล์วนิรภัย ท่อ ข้อต่อ อุปกรณ์นิรภัย และอุปกรณ์อื่น ตลอดจนการติดตั้งให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลหรือมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือมาตรฐานที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมเห็นชอบ

(6) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การให้แจ้งข้อเท็จจริงของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2547 กำหนดให้ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นผู้รับผิดชอบ ต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น ชื่อวัตถุอันตราย สูตรและอัตราส่วน ชื่อทางการค้า ปริมาณ สถานที่เก็บ ชื่อพาหนะ ด่านศุลกากร กำหนดวันที่พาหนะมาถึงด่านศุลกากร เป็นต้น โดยแจ้งตามแบบ วอ./อก.6 ก่อนนำหรือส่งวัตถุอันตรายออกจากด่านศุลกากร

(7) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมเรื่อง ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบพ.ศ. 2547 กำหนดให้วัตถุอันตรายที่ต้องขึ้นทะเบียนที่มีรายชื่อในบัญชีแนบท้ายประกาศนี้ในบางกรณีได้รับการยกเว้นไม่ต้องขึ้นทะเบียน ได้แก่ วัตถุอันตรายที่เคยได้รับการขึ้นทะเบียนทางอุตสาหกรรมไว้แล้ว หรือวัตถุอันตรายที่เป็นของแข็งจะต้องมีวัตถุอันตรายเป็นส่วนผสมตั้งแต่ 98% ขึ้นไปของน้ำหนักสารทั้งหมด เป็นต้น

(8) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง การแจ้งการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

พ.ศ.2538 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้าง หรือให้บริการซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ให้ยื่นคำขอตามแบบ วอ./สธ 3 ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

(9) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่ใช้ทางการสาธารณสุข ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ให้ยื่นคำขอตามแบบ วอ./สธ. 1 โดยต้องมีเอกสารหลักฐานต่างๆ มาแสดง เช่น ข้อมูลเพื่อการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย ตัวอย่างวัตถุอันตราย เอกสารหรือภาพถ่ายแสดงลักษณะภาชนะบรรจุหรือหีบห่อ เป็นต้น

(10) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้าง และการเก็บรักษาวัตถุอันตราย ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเพิ่มเติมจากกฎกระทรวง (พ.ศ.2537) อีกหลายประการ เช่น ให้ผู้ผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 , 2 และ 3 ต้องมีวิธีการป้องกันมิให้วัตถุอันตรายรั่วไกลในการผลิตในลักษณะที่จะเป็นอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน ต้องมีมาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ส่วนผู้ผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 และ 2 ยังต้องบันทึกการผลิตวัตถุอันตรายแต่ละครั้งของการผลิต โดยแสดงปริมาณการผลิต วัน เดือน ปี ที่ผลิต ลายมือชื่อผู้ควบคุมการผลิตตามแบบที่กำหนด เป็นต้น

(11) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2538 กำหนดให้ผู้ครอบครองวัตถุอันตรายเพื่อใช้สอยส่วนบุคคลหรือผู้ครอบครองวัตถุอันตรายที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป นอกจากเพื่อใช้รับจ้าง ไม่ต้องแจ้งการดำเนินการและขออนุญาตตามกฎหมาย และหากผู้ครอบครองวัตถุอันตรายเป็นหน่วยงานบางประเภท เช่น ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจของรัฐ สภากาชาดไทย คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ เป็นต้น ก็จะได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตหรือแจ้งการผลิต นำเข้า ส่งออก วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และ 3 ด้วย

(12) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยกเว้นการนำเข้าไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการแจ้งดำเนินการ การขออนุญาต และการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2548 การนำเข้าวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นผู้รับผิดชอบซึ่งมิได้นำเข้าเพื่อมาขาย แต่เป็นการนำเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ เช่น วัตถุอันตรายที่นำเข้ามาเพื่อใช้สอยส่วนบุคคล หรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นครั้งคราว วัตถุอันตรายที่นำเข้ามาเพื่อการแสดงนิทรรศการ วัตถุอันตรายที่นำเข้ามาเพื่อการศึกษา วัตถุอันตรายที่นำเข้าเพื่อส่งต่อให้ส่วน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฉิมเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ราชการต่างๆ เป็นต้น ผู้นำเข้าไม่ต้องขออนุญาตหรือแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่กำหนด

(13) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบ พ.ศ. 2549 กำหนดให้ผู้มีความประสงค์จะดำเนินการผลิต หรือนำเข้าซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบแต่ละผลิตภัณฑ์ ต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุอันตรายนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามแบบ วอ./สธ 5 ภายใน 15 วันนับแต่วันผลิตครั้งแรก ส่วนกรณีของผู้นำเข้านั้นให้แจ้งก่อนนำวัตถุอันตรายออกจากด่านศุลกากรเฉพาะการนำเข้าครั้งแรกเท่านั้น

(14) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 กำหนดให้วัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบนั้น หากจะนำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องแสดงฉลากไว้ที่หีบห่อบรรจุหรือภาชนะบรรจุในลักษณะที่กำหนด เช่น ชื่อทางการค้า อันตราส่วนของสารสำคัญ เป็นต้น ส่วนวัตถุอันตรายที่ผลิต ขาย หรือมีไว้ในครอบครองในประเทศ จะต้องแสดงฉลากในลักษณะที่กำหนดซึ่งจะมีรายละเอียดมากกกว่า เช่น คำเตือนข้อควรระวังและวิธีใช้ ซึ่งถ้าจะมีภาษาอื่นด้วยก็จะต้องมีความหมายตรงกันกับความในภาษาไทย คำแนะนำสำหรับแพทย์ (ถ้ามี) เป็นต้น นอกจากนี้ประกาศฉบับนี้ยังได้แบ่งระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายไว้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ ชั้น 1 เอ พิษร้ายแรงมาก ชั้น 1 บี พิษร้ายแรง ชั้น 2 พิษปานกลาง ชั้น 3 พิษน้อย โดยให้แสดงเครื่องหมายและข้อความแสดงระดับความเป็นพิษไว้ที่ด้านหน้าฉลากแยกตามระดับของพิษดังกล่าว

(15) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง การจัดให้มีแผ่นป้ายคำเตือนไว้ที่อุปกรณ์การผลิตบริเวณที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายและบริเวณใกล้เคียง กำหนดให้ผู้ผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ต้องจัดให้มีแผ่นป้ายคำเตือนโดยแสดงรายละเอียดของข้อความคำเตือนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานกับวัตถุอันตราย วิธีดำเนินการแก้ไขในกรณีฉุกเฉินตามที่กำหนด ไว้ที่อุปกรณ์การผลิต บริเวณที่เก็บรักษาวัตถุอันตราย และบริเวณใกล้เคียง

(16) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538 ผู้ใดประสงค์จะผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยขั้นตอนการขึ้นทะเบียนมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การทดลองเบื้องต้น เพื่อทราบประสิทธิภาพและข้อมูลพิษเฉียบพลัน ขั้นตอนที่ 2 การทดลองชั่วคราว เพื่อสาธิตการใช้และข้อมูลพิษระยะปานกลาง พิษเรื้อรังและผลกระทบต่างๆ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อรับขึ้นทะเบียน โดยประเมินการทดลองและข้อมูลต่างๆ เพื่อทราบประสิทธิภาพและความปลอดภัยต่อการใช้ รวมทั้งพิษเรื้อรังระยะยาวต่อสัตว์ทดลอง

(17) ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง กำหนดรายละเอียดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นประกาศที่ขยายรายละเอียดในการดำเนินการตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538 ที่ได้บังคับใช้แล้วก่อนหน้า โดยประกาศฉบับนี้กำหนดว่าผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนต้องมีเอกสารต่างๆ เช่น ข้อมูลทางวิชาการของวัตถุอันตรายซึ่งมีรายละเอียดตามแบบที่กำหนด ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายผสมที่มีวัตถุอันตรายตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป เป็นต้น ส่วนเจ้าพนักงานต้องพิจารณาคำขอในด้านต่างๆ เช่น แผนทดลองประสิทธิภาพในด้านแมลงและสัตว์ศัตรูพืช ด้านวัชพืช หรือด้านอื่นๆ แผนการทดลองพิษตกค้าง เป็นต้น โดยแบ่งการพิจารณาเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การทดลองเบื้องต้น การทดลองชั่วคราว และการประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อรับขึ้นทะเบียน

(18) ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง การแจ้งการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ไว้ในความครอบครองต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบ วอ./วก 1 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งแล้วก็จะออกใบรับแจ้งตามแบบ วอ./วก 2 ให้ไว้ แต่หากเป็นผู้ได้รับยกเว้นตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538 ก็จะไม่ต้องแจ้งดำเนินการตามประกาศฉบับนี้

(19) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538 กำหนดให้ผู้จะนำวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ที่กรมวิชาการเกษตรมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ เข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องแสดงฉลากไว้ที่หีบห่อบรรจุหรือภาชนะบรรจุในลักษณะที่กำหนด เช่น ชื่อทางการค้า คำเตือนหรือสัญลักษณ์แสดงความเป็นอันตรายตามคุณสมบัติของสารนั้น อันตราส่วนของสารสำคัญ เป็นต้น ส่วนวัตถุอันตรายที่ขาย หรือจำหน่ายจะต้องแสดงฉลากในลักษณะที่กำหนดซึ่งจะมีรายละเอียดมากกกว่า เช่น วัตถุประสงค์การใช้ คำเตือน อาการเกิดพิษ คำแนะนำสำหรับแพทย์ เป็นต้น นอกจากนี้ประกาศฉบับนี้ยังได้แบ่งระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายไว้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ ชั้น 1 เอ พิษร้ายแรงมาก ชั้น 1 บี พิษร้ายแรง ชั้น 2 พิษปานกลาง ชั้น 3 พิษน้อย โดยให้แสดงเครื่องหมายและข้อความแสดงระดับความเป็นพิษไว้ที่ด้านหน้าฉลากแยกตามระดับของพิษดังกล่าว

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

(20) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ. 2547 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตรเพิ่มเติมจากกฎกระทรวง (พ.ศ.2537) อีกหลายประการ โดยกำหนดให้การยื่นคำขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย ชนิดที่ 3 ให้ยื่นที่สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร เว้นแต่เป็นคำขออนุญาตมีไว้ในครอบครองเพื่อขายนอกเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นที่สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร กรมวิชาการเกษตรในท้องที่นั้นๆ โดยต้องมีเอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตราย (Material safety data sheet) ตามแบบ วอ./กษ. 3 ส่งประกอบการขออนุญาตด้วย นอกจากนั้นการผลิต เก็บรักษา นำเข้า ส่งออก หรือมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ไว้ในความครอบครอง ยังต้องมีดำเนินการตามที่กำหนด เช่น ต้องมีวิธีป้องกันมิให้วัตถุอันตรายรั่วไหลในขณะบรรจุ มีมาตรการและอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ต้องนำเข้าทางด่านศุลกากรที่กำหนด เป็นต้น

(21) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมประมงเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ให้ยื่นคำขอตามแบบ วอ./กษ. 4 โดยต้องมีเอกสารหลักฐานต่างๆ มาแสดง เช่น ข้อมูลเพื่อการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย ตัวอย่างวัตถุอันตราย เอกสารหรือภาพถ่ายแสดงลักษณะภาชนะบรรจุหรือหีบห่อ เป็นต้น

(22) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ที่กรมประมงมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538 กำหนดให้ผู้ครอบครองวัตถุอันตรายเพื่อการใช้รับจ้าง เพื่อใช้สอยส่วนบุคคล หรือเพื่อใช้ในกิจการเฉพาะตน ไม่ต้องแจ้งการดำเนินการและขออนุญาตตามกฎหมาย และหากผู้ครอบครองวัตถุอันตรายเป็นหน่วยงานบางประเภท เช่น ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจของรัฐ สภากาชาดไทย คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ เป็นต้น ก็จะได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตหรือแจ้งการผลิต นำเข้า ส่งออก วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และ 3 ด้วย

(23) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่กรมปศุสัตว์เป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ. 2548 กำหนดให้การนำวัตถุอันตรายที่กรมปศุสัตว์เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องแสดงฉลากไว้ที่หีบห่อหรือภาชนะบรรจุ โดยมีรายละเอียดตามที่กำหนด เช่น ชื่อทางการค้า ชื่อสามัญตามระบบ ISO หรือชื่อสามัญในระบบอื่นๆ อันตราส่วนของสารสำคัญ เป็นต้น ส่วนวัตถุอันตรายที่ผลิต ขาย หรือมีไว้ในครอบครองในประเทศ จะต้องแสดงฉลากในลักษณะที่กำหนดซึ่งจะมีรายละเอียดมากกว่า เช่น คำเตือนหรือข้อควรระวัง วิธีเก็บรักษา อาการเกิดพิษ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

วิธีแก้พิษเบื้องต้น เป็นต้น นอกจากนี้ประกาศฉบับนี้ยังได้แบ่งระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายไว้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ ชั้น 1 เอ พิษร้ายแรงมาก ชั้น 1 บี พิษร้ายแรง ชั้น 2 พิษปานกลาง ชั้น 3 พิษน้อย โดยให้แสดงเครื่องหมายและข้อความแสดงระดับความเป็นพิษไว้ที่ด้านหน้าฉลากแยกตามระดับของพิษดังกล่าว

3.1.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535

กฎหมายฉบับนี้มีเนื้อหามุ่งเน้นไปที่การจัดการวัตถุอันตรายซึ่งรวมถึงสารเคมีผลิตภัณฑ์เคมีที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม แต่ด้วยเหตุที่ในปัจจุบันนี้วัตถุอันตราย สารเคมี และผลิตภัณฑ์เคมีต่างๆ มีอยู่เป็นจำนวนมาก บางชนิดบางประเภทก็มีลักษณะเฉพาะซึ่งจำเป็นต้องมีการดำเนินการในลักษณะที่แตกต่างหรือมีกฎหมายเฉพาะในเรื่องนั้นไป ดังนั้นกฎหมายฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายพื้นฐานซึ่งจะใช้บังคับกับวัตถุอันตราย สารเคมี และผลิตภัณฑ์เคมีชนิดใดชนิดหนึ่งก็ต่อเมื่อไม่มีกฎหมายเฉพาะในเรื่องนั้นมาก่อนเท่านั้น

อย่างไรก็ดีการที่วัตถุอันตรายประเภทใดประเภทหนึ่งจะเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 – 4 หรือเป็นวัตถุอันตรายที่กระบวนการผลิตและลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายเป็นที่ทราบกันแน่ชัดโดยทั่วไปได้ ก็จะต้องได้รับการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อกำหนดรายชื่อไว้ก่อนเท่านั้น ดังนั้นหากมีวัตถุอันตราย สารเคมี หรือผลิตภัณฑ์เคมีชนิดใดที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งยังไม่ได้ถูกประกาศตามกฎหมายฉบับนี้ ก็ย่อมไม่อาจนำกฎหมายฉบับนี้ไปบังคับกับวัตถุอันตราย สารเคมี หรือผลิตภัณฑ์เคมี ดังกล่าวได้ ดังนั้นแนวทางที่ให้กฎหมายฉบับนี้เป็นเสมือนกฎหมายพื้นฐานยังมีข้อน่าพิจารณาอยู่ว่าจะเป็นเช่นนั้นหรือไม่

นอกจากนี้แม้จะปรากฏว่าในเจตนารมณ์ของการร่างกฎหมายฉบับนี้จะระบุไว้อย่างชัดแจ้งว่าเนื่องจากในช่วงเวลานั้นแม้จะมีกฎหมายที่ใช้ควบคุมวัตถุที่ก่อให้เกิดอันตรายอยู่บ้างแล้ว แต่ก็มีอยู่หลายฉบับและอยู่ในอำนาจหน้าที่ของหลายกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งกฎหมายเหล่านั้นได้ออกมาต่างยุคต่างสมัยกัน ทำให้มีบทบัญญัติที่แตกต่างกันและยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ แต่เมื่อพิจารณาจากกฎหมายฉบับนี้ก็ยังพบว่ามีการแบ่งความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลวัตถุอันตรายไว้กับหน่วยงานหลายหน่วยงาน มีรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งยังมีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายอื่นที่เกี่ยวข้องอยู่อีกด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายฉบับนี้ถูกนำมาใช้ได้ไม่สมกับเจตนารมณ์ของกฎหมายมากเท่าที่ควร

แม้การจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายตามกฎหมายฉบับนี้จะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน แต่กฎหมายก็ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้เพื่อให้การจัดการเป็นไปอย่างสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดให้มีศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตราย

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ขึ้นในกระทรวงอุตสาหกรรม แต่ในทางปฏิบัติกลับปรากฏว่าศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายดังกล่าวก็ยังไม่สามารถจัดการข้อมูลวัตถุอันตรายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากเท่าที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากวัตถุอันตรายถูกใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์อย่างแพร่หลาย ยากแก่การติดตามข้อมูล ทำให้การจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของประเทศไทยขาดความบูรณาการและไม่มีข้อมูลเพียงพอต่อการจัดการซึ่งนับเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่ง

3.2 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

3.2.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

กฎหมายฉบับนี้มีผลเป็นการยกเลิกกฎหมายรวม 7 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระพุทธศักราช 2465 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2479 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2502 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติกันชา พุทธศักราช 2477 และพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พุทธศักราช 2486 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อนหน้านี้ โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้คือ เนื่องจากกฎหมายฉบับเดิมได้ใช้บังคับมานานแล้วและมีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมกับกาลสมัย จึงได้ปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้การปราบปรามและควบคุมยาเสพติดให้โทษเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดให้โทษซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอยู่

ต่อมาได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฉบับนี้อีกรวม 4 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2528 พ.ศ. 2530 พ.ศ.2543 และพ.ศ.2545 โดยมีเหตุผลในการแก้ไขหลายประการ เช่น เพื่อกำหนดให้ฝิ่นเป็นยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัตินี้ การกำหนดคำนิยามของถ้อยคำตามกฎหมาย การปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมต่างๆ ปรับปรุงโทษตามกฎหมายให้เหมาะสมกับความผิด และให้ศาลสามารถลงโทษได้เมื่อมีคำรับสารภาพโดยไม่ต้องสืบพยานประกอบ การเพิ่มมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น

3.2.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

กฎหมายได้กำหนดความหมายของ “ยาเสพติดให้โทษ[2]” โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องไว้หลายประการ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการดำเนินการในกรณีต่างๆ เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษนี้ ทั้งนี้กฎหมายได้แบ่งยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

(1) ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin)

(2) ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) ฝิ่นยา[3] (Medicinal Opium)

(3) ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(4) ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติคแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อาเซติลคลอไรด์ (Acetyl Chloride)

(5) ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มิได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่นกัญชา พืชกระท่อม

ทั้งนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษเป็นผู้มีอำนาจประกาศระบุชื่อยาเสพติดให้โทษประเภทต่างๆ รวมทั้งยังมีอำนาจในเรื่องต่างๆ เช่น กำหนดมาตรฐานว่าด้วยปริมาณ ส่วนประกอบ คุณภาพ ความบริสุทธิ์ หรือลักษณะอื่นของยาเสพติดให้โทษตลอดจนการบรรจุและการเก็บรักษายาเสพติดให้โทษ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษที่ผู้อนุญาตจะอนุญาตให้ผลิต นำเข้า จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองได้ เป็นต้น

โดยกฎหมายกำหนดระดับการดำเนินการของยาเสพติดให้โทษในแต่ละประเภทไว้แตกต่างกันดังนี้

---

[2] “ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

[3] ฝิ่นยา (Medicinal Opium) หมายถึง ฝิ่นที่ได้ผ่านกรรมวิธีปรุงแต่งโดยมีความมุ่งหมายเพื่อใช้ในทางยา

ดาวน์โหลดจากระบบ TCI-IC โดย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ข้อมูลวันที่ 1/01/2564

ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง[4] เว้นแต่รัฐมนตรีฯ ได้อนุญาตเฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

ยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออก เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต[5]เฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ และห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตด้วย

ยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

ยาเสพติดให้โทษในประเภท 4 และประเภท 5 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเว้นแต่รัฐมนตรีจะได้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเป็นรายๆ ไป

ทั้งนี้ในการอนุญาตให้มีไว้ในความครอบครอง ผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกแล้วแต่กรณีนั้น กฎหมายก็ได้บัญญัติเงื่อนไขและคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตไว้แตกต่างกันตามประเภทของยาเสพติดและลักษณะการขออนุญาต เช่น ผู้ขออนุญาตต้องเป็นกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การเภสัชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ในกรณีของยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 หรือต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเฉพาะผู้ป่วยซึ่งตนให้การรักษา หรือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่งจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเฉพาะสัตว์ที่ตนบำบัดในกรณีที่เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 เป็นต้น

---

[4] กรณีต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(1) เด็กซ์โตรไลเซอร์ไยด์ หรือ แอล เอส ดี มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ศูนย์จุดเจ็ดห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่สามร้อยมิลลิ กรัมขึ้นไป

(2) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป

(3) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 นอกจาก (1) และ (2) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป

[5] “ผู้อนุญาต” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

ดาวน์โหลดจากระบบ TLIDC โดย มหาวิทยาลัยรังสิต ห้ามเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ในการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภทต่างๆ นอกจากจะต้องได้รับใบอนุญาตดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้ได้รับใบอนุญาตยังมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อีกหลายประการ เช่น ผู้รับอนุญาตผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 และที่ 4 ต้องจัดให้มีการวิเคราะห์ยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 และที่ 4 ที่ผลิตขึ้นก่อนนำออกจากสถานที่ผลิตทุกครั้ง หากยาเสพติดให้โทษในประเภท 4 ถูกโจรกรรม หรือสูญหาย หรือถูกทำลาย ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบโดยมิชักช้า ส่วนผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 และที่ 4 ต้องจัดให้มีใบรับรองของผู้ผลิตแหล่งเดิมแสดงรายละเอียดผลการวิเคราะห์คุณภาพยาเสพติดให้โทษดังกล่าว เป็นต้น

กฎหมายได้กำหนดมาตรการพิเศษสำหรับการนำยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ประเภท 2 ประเภท 4 และประเภท 5 เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อผ่านไปยังต่างประเทศ ให้ต้องมีใบอนุญาตของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของประเทศที่ส่งออกนั้นมาพร้อมกับยาเสพติดให้โทษและต้องแสดงใบอนุญาตดังกล่าวต่อพนักงานศุลกากร โดยให้พนักงานศุลกากรเก็บรักษาหรือควบคุมยาเสพติดดังกล่าวไว้จนกว่าจะนำผ่านออกไป ทั้งนี้หากไม่มีการนำผ่านภายใน 30 วัน นับแต่วันนำเข้า ก็ให้ดำเนินการเพื่อให้ยาเสพติดดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

อย่างไรก็ดีกฎหมายฉบับนี้ได้ยกเว้นไว้ไม่ใช้บังคับกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข แต่ให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รายงานการรับการจ่าย การเก็บรักษา และวิธีการปฏิบัติอย่างอื่นที่เกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดให้โทษให้คณะกรรมการฯ ทราบทุกหกเดือน แล้วให้คณะกรรมการฯ เสนอพร้อมกับให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีฯ เพื่อสั่งการต่อไป

3.2.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

(1) กฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กำหนดให้ผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้ายาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ที่ประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยผู้รับอนุญาตผลิตหรือผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ดังกล่าวต้องจัดให้มีฉลากและเอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 หรือคำเตือน หรือข้อควรระวังการใช้ที่ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ที่ผลิต นำเข้า หรือส่งออกให้ตรงตามที่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนไว้ พร้อมทั้งแสดงเลขที่ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสพติดไว้ที่ฉลากด้วย

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

(2) กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กำหนดให้บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งประสงค์จะขอรับใบอนุญาตจำหน่าย หรือมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ไว้ในครอบครอง ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดย “ผู้อนุญาต” จะพิจารณาอนุญาตให้มีไว้ในครอบครองได้ ต่อเมื่อเป็นการครอบครองเพื่อวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้เท่านั้น ได้แก่ การผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 เป็นตัวอย่างเพื่อการศึกษา เพื่อการวิจัยทางด้านการแพทย์หรือวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ของทางราชการ โดยการขออนุญาตตามวัตถุประสงค์แต่ละกรณีนั้น ผู้ขอรับใบอนุญาตอาจต้องมีคุณสมบัติบางประการตามที่กำหนดไว้ด้วย เช่น การผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งในสาขาเภสัชกรรมซึ่งเป็นผู้ควบคุมกิจการของสถานที่ซึ่งได้รับใบอนุญาตให้ผลิตยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 เป็นต้น

ใบอนุญาตจำหน่ายหรือใบอนุญาตมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 แบ่งเป็น 3 หมวดดังต่อไปนี้

- หมวด ก. สำหรับกระทรวง ทบวง กรม องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น รวมทั้งกรุงเทพมหานคร สภากาชาดไทย และองค์การเภสัชกรรม

- หมวด ข. สำหรับผู้ประกอบการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศ

- หมวด ค. สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งสาขาเภสัชกรรมหรือทันตกรรม หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่ง

- กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยหากเป็นการนำเข้าหรือส่งออกก็ยังต้องขอรับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกทุกครั้งที่จะมีการนำเข้าหรือส่งออกอีกด้วย นอกจากนี้ยังได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกยาเสพติดให้โทษประเภท 3 ต้องมีรายละเอียดตามที่กำหนด ตลอดจนการทำบัญชีรับจ่ายเสนอต่อเลขาธิการฯ ด้วย

(4) กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะขออนุญาตผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมียาเสพติดให้โทษในประเภท 4 หรือประเภท 5 ไว้ในครอบครอง ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับ สถานที่ผลิต จำหน่าย ครอบครอง นำเข้า หรือส่งออกยาเสพติดให้โทษในประเภท 4 หรือประเภท 5 ตลอดจนการทำบัญชีรับจ่ายเสนอต่อเลขาธิการฯ ด้วย

(5) กฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กำหนดแนวทางดำเนินการของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษในประเภท 3

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ไว้หลายกรณี เช่น ผู้รับอนุญาตให้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ต้องจัดให้มีฉลากที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ที่ผลิตขึ้น ที่นำเข้า หรือส่งออก แล้วแต่กรณี และต้องจัดให้มีเอกสารกำกับยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 สอดแทรกไว้หรือรวมไว้กับภาชนะหรือหีบห่อบรรจุก่อนส่งออกหรือจำหน่ายด้วย เป็นต้น โดยได้มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับฉลากนั้นไว้ในกฎกระทรวงฉบับนี้ด้วย

(6) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 พ.ศ.2548 กำหนดให้การพิจารณาอนุญาตให้ผลิต นำเข้า ส่งออกจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยผู้ขออนุญาตจะต้องเป็นกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลหรือสภากาชาดไทย และมีความประสงค์ที่จะผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่กำหนดคือ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ หรือเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์หรือการศึกษาวิจัยทางด้านการแพทย์หรือวิทยาศาสตร์เท่านั้น โดยต้องนำคำขอพร้อมเอกสารหลักฐานตามที่กำหนดไปยื่นขออนุญาตได้ที่กองควบคุมวัตถุเสพติด สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

3.2.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

กฎหมายฉบับนี้กำหนดขั้นตอนและมาตรการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีซึ่งมีลักษณะเป็นยาเสพติดไว้เป็นพิเศษ ดังนั้นในกรณีสิ่งซึ่งเป็นยาเสพติดจึงไม่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 อีกต่อไป ทั้งนี้กฎหมายได้แบ่งประเภทของยาเสพติดไว้ตามระดับความรุนแรงของยาเสพติดคล้ายกับการแบ่งชนิดของวัตถุอันตราย โดยภาพรวมในการจัดการยาเสพติดก็จะไม่ต่างกับการจัดการวัตถุอันตรายมากนัก กล่าวคือต้องมีการขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองในบางกรณี แต่การกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนตามกฎหมายฉบับนี้จะสูงกว่ากฎหมายวัตถุอันตราย เนื่องจากเป็นสารอันตรายและประชาชนสามารถเสพติดได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติในวงกว้าง

3.3 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

3.3.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518

เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เพื่อร่วมมือกับประเทศภาคีอื่นๆ ควบคุมการผลิต การขาย การนำเข้า การส่งออก การนำผ่าน หรือการมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาททั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อมิให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของบุคคลและสังคม

ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้อีก 3 ครั้ง ในปี พ.ศ.2528 พ.ศ.2535 และ พ.ศ.2543 โดยมีเหตุผลในการแก้ไขกฎหมายคือ เพื่อให้บทบัญญัติบางประการของกฎหมายีความเหมาะสมตรงกับข้อเท็จจริง เพื่อกำหนดบทยกเว้นสำหรับอุตสาหกรรมยาภายในประเทศที่ผลิตเพื่อการส่งออก และส่งออกซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ไปจำหน่ายในต่างประเทศ และเพื่อกำหนดปริมาณการครอบครองหรือใช้ประโยชน์วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 การห้ามเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 และการแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษให้เหมาะสม รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ซึ่งของกลางวัตถุออกฤทธิ์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดมา

3.3.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518

กฎหมายฉบับนี้จัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์ออกเป็น 4 ประเภท โดยให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ระบุชื่อและจัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าว ทั้งนี้กฎหมายได้กำหนดวิธีดำเนินการควบคุมและจัดการวัตถุออกฤทธิ์แต่ละประเภทไว้แตกต่างกันดังนี้

(1) วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก เว้นแต่ดำเนินการโดยกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากกระทรวงสาธารณสุข

(2) วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก เว้นแต่เป็นการผลิตเพื่อส่งออกและการส่งออกวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 บางชนิดที่รัฐมนตรีฯ ประกาศ หรือเป็นการดำเนินการของบางหน่วยงานหรือในบางกรณี ได้แก่

- การดำเนินการของกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากกระทรวงสาธารณสุข

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

- การขายวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งในสาขาทันตกรรม ขายเฉพาะสำหรับคนไข้ของตนหรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่ง ขายเฉพาะสำหรับใช้กับสัตว์ที่ตนบำบัดหรือป้องกันโรค

- การขายวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 โดยกระทรวง ทบวง กรม สภากาชาดไทย หรือสถาบันอื่นของทางราชการตามที่รัฐมนตรีฯ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

- การนำวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรไม่เกินปริมาณที่จำเป็นต้องใช้รักษาเฉพาะตัวภายในสามสิบวัน โดยมีหนังสือรับรองของแพทย์

- การนำเข้าหรือส่งออก ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ในปริมาณเท่าที่จำเป็นต้องใช้ประจำในการปฐมพยาบาลในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินในเรือ เครื่องบิน หรือยานพาหนะอื่นใด ที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศที่ไม่ได้จดทะเบียนในราชอาณาจักร

(3) วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต หรือเป็นการดำเนินการของบางหน่วยงานหรือบางกรณี

(4) วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 4 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต หรือเป็นการดำเนินการของบางหน่วยงานหรือบางกรณีเช่นเดียวกับวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3

ส่วนการนำผ่านวัตถุออกฤทธิ์ทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตเท่านั้น โดยผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้นำผ่านวัตถุออกฤทธิ์ทุกประเภทแก่ผู้หนึ่งผู้ใดเฉพาะแต่ละครั้งและจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้เฉพาะใบอนุญาตให้ผลิต ขาย นำเข้า ส่งออกวัตถุออกฤทธิ์ประเภท 3 และประเภท 4 และใบอนุญาตนำผ่านวัตถุออกฤทธิ์ทุกประเภทนั้น จะใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่ออกใบอนุญาตเท่านั้น หากผู้รับอนุญาตประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ก็จะต้องยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตเดิมสิ้นอายุ

กฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขและข้อยกเว้นของการขออนุญาต รวมทั้งวิธีดำเนินการผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออกวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 และประเภท 4 ไว้หลายกรณี คือ

(1) กรณีที่สามารถผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก โดยไม่ต้องขออนุญาต ได้แก่

- การผลิตยาที่มีวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 ตามใบสั่งยาของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งในสาขาทันตกรรมสำหรับคนไข้เฉพาะรายหรือของผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่งสำหรับสัตว์เฉพาะราย

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

- การผลิต ขาย นำเข้าหรือส่งออก ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 โดยกระทรวง ทบวง กรม สภากาชาดไทย องค์การเภสัชกรรมหรือสถาบันอื่นของทางราชการตามที่รัฐมนตรีฯ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

- การขายวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งในสาขาทันตกรรมขายเฉพาะสำหรับคนไข้ของตน หรือที่ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่งขายเฉพาะสำหรับสัตว์ซึ่งตนบำบัดหรือป้องกันโรค

- การนำวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 ติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรไม่เกินจำนวนที่จำเป็นต้องใช้รักษาเฉพาะตัวภายในสามสิบวันโดยมีหนังสือรับรองของแพทย์

- การนำเข้าหรือส่งออก ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 ในปริมาณพอสมควรเท่าที่จำเป็นต้องใช้ประจำในการปฐมพยาบาลหรือในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินในเรือ เครื่องบินหรือยานพาหนะอื่นใดที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศที่ไม่ได้จดทะเบียนในราชอาณาจักร

(2) เงื่อนไขการขออนุญาตและวิธีดำเนินการผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก

- ผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้ผลิต ขาย หรือนำเข้า วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 หรือประเภท 4 ได้เมื่อปรากฏว่าผู้ขออนุญาตได้รับใบอนุญาตให้ผลิต ขาย หรือนำเข้าซึ่งยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยาแล้วแต่กรณี และมีเภสัชกรอยู่ประจำตลอดเวลาทำการด้วยเท่านั้น

- ผู้ผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก ต้องผลิต ขาย นำเข้า หรือเก็บวัตถุออกฤทธิ์ไว้ในสถานที่ตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาตให้กระทำได้ในบางกรณี และต้องแสดงใบอนุญาตของตนไว้โดยเปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตด้วย ทั้งนี้ผู้รับอนุญาตจะย้าย เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มสถานที่ผลิต สถานที่ขาย สถานที่นำเข้า หรือสถานที่เก็บรักษาวัตถุออกฤทธิ์ไม่ได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อนุญาต

- ผู้รับอนุญาตผลิต ขาย หรือนำเข้า ต้องจัดให้มีเภสัชกรอยู่ประจำควบคุมกิจการตลอดเวลาที่เปิดดำเนินการ เว้นแต่ในกรณีมีความจำเป็นชั่วครั้งคราว โดยในระหว่างที่เภสัชกรมิได้อยู่ประจำควบคุมกิจการนี้ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการผลิตหรือขายวัตถุออกฤทธิ์ดังกล่าวด้วย

- ผู้รับอนุญาตผลิตหรือผู้รับอนุญาตนำเข้าจะผลิตหรือนำเข้าวัตถุที่ออกฤทธิ์ประเภท 3 หรือประเภท4 ซึ่งเป็นวัตถุตำรับ[6] จะต้องนำวัตถุตำรับนั้นมาขอขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน และเมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุตำรับแล้ว จึงจะผลิตหรือนำเข้าซึ่งวัตถุตำรับนั้นได้

[6] วัตถุตำรับ หมายถึง สิ่งปรุงไม่ว่าจะมีรูปลักษณะใด ที่มีวัตถุออกฤทธิ์รวมอยู่ด้วย ทั้งนี้รวมทั้งวัตถุออกฤทธิ์ที่มีลักษณะเป็นวัตถุสำเร็จรูปทางเภสัชกรรมซึ่งพร้อมที่จะนำไปใช้แก่คนหรือสัตว์ได้

ดาวน์โหลดจากระบบ [illegible] โดย [illegible] วันที่ [illegible]

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดวิธีดำเนินการของผู้เกี่ยวข้องต่างๆ เป็นการเฉพาะเพิ่มเติมขึ้นอีกด้วย เช่น กรณีได้รับอนุญาตให้ผลิตจะต้องจัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคาร จัดให้มีการวิเคราะห์วัตถุออกฤทธิ์ที่ผลิตขึ้นและมีหลักฐานแสดงรายละเอียด ฯลฯ กรณีได้รับอนุญาตให้ขาย จะต้องจัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคาร ต้องจัดให้มีการแยกเก็บวัตถุออกฤทธิ์เป็นส่วนสัดจากยาหรือวัตถุอื่น ฯลฯ กรณีได้รับอนุญาตให้นำเข้าต้องจัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคาร ต้องจัดให้มีใบรับรองของผู้ผลิตแสดงรายละเอียดการวิเคราะห์วัตถุออกฤทธิ์ ต้องจัดให้มีฉลากที่ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุวัตถุออกฤทธิ์ ฯลฯ

3.3.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518

(1) กฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2520) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตให้มีไว้ในครอบครอง หรือใช้ประโยชน์วัตถุออกฤทธิ์ ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้ได้ต่อเมื่อผู้ขอมีความมุ่งหมายที่จะมีไว้ในครอบครองหรือใช้ประโยชน์เพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น และผู้อนุญาตเห็นสมควรแล้วเท่านั้น

(2) กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2520) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตผลิตวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 หรือประเภท 4 ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้ได้ต่อเมื่อผู้ขอผลิตได้ดำเนินการตามที่กำหนดแล้ว เช่น มีสถานที่ผลิตสถานที่เก็บอุปกรณ์การผลิต และการควบคุมคุณภาพครบถ้วน ต้องจัดทำบัญชีรับจ่ายวัตถุออกฤทธิ์ที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตตามที่กำหนด ต้องจัดเก็บตัวอย่างวัตถุออกฤทธิ์ที่ผลิตแล้วในปริมาณที่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานทุกครั้งที่ผลิต เป็นต้น นอกจากนี้ในการผลิตวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 หรือประเภท 4 นั้น ยังต้องมีเภสัชกรเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมการผลิตและดำเนินการในด้านต่างๆ ด้วย

(3) กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2520) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตขายวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 หรือประเภท 4 ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้ได้ต่อเมื่อผู้ขอผลิตได้ดำเนินการตามที่กำหนดแล้ว เช่น ต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา จัดทำบัญชีการขายวัตถุออกฤทธิ์แต่ละอย่างที่ขายตามใบสั่งยาของ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

บุคคลากรทางการแพทย์ที่กำหนด รวมทั้งต้องมีเภสัชกรเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมการผลิตและดำเนินการในด้านต่างๆ เป็นต้น

(4) กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 กำหนดให้ผู้รับอนุญาตผลิต ขาย หรือนำเข้าซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ ซึ่งประสงค์จะขายวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 หรือประเภท 4 นอกสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต โดยการขายส่งตรงแก่ผู้รับอนุญาตอื่น ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งในสาขาทันตกรรม หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่ง จะต้องยื่นคำขอพร้อมด้วยหลักฐานต่างๆ

(5) กฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2520) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะนำเข้าซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 หรือประเภท 4 ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตนำเข้าซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 หรือประเภท 4 โดยผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้ได้ต่อเมื่อผู้ขอผลิตได้ดำเนินการตามที่กำหนดแล้ว เช่น เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้นำหรือสั่งยาแผนปัจจุบันเข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยยาและมีสถานที่เก็บวัตถุออกฤทธิ์และการควบคุมคุณภาพครบถ้วน จัดทำบัญชีนำเข้าซึ่งวัตถุออกฤทธิ์แต่ละอย่าง จัดเก็บตัวอย่างวัตถุออกฤทธิ์แต่ละอย่างที่นำเข้าในปริมาณที่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานทุกครั้งที่นำเข้า เป็นต้น

(6) กฎกระทรวงฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2520) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 กำหนดให้ผู้จะนำผ่านวัตถุออกฤทธิ์ทุกประเภทต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้ได้ต่อเมื่อผู้ขอรับอนุญาตนำผ่านมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยและได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดเท่านั้น

(7) กฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2520) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะส่งออกวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 หรือประเภท 4 ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้ได้ต่อเมื่อผู้ขอส่งออกได้ดำเนินการตามที่กำหนดแล้ว เช่น เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิต ขาย หรือนำเข้าวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 หรือประเภท 4 อยู่ก่อนแล้ว ต้องจัดทำบัญชีการส่งออกซึ่งวัตถุออกฤทธิ์แต่ละอย่างทุกครั้งที่ส่งออก เป็นต้น

(8) กฎกระทรวงฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2520) และกฎกระทรวงฉบับที่ 22 (พ.ศ. 2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 กำหนดให้ผู้รับอนุญาตผลิตหรือผู้รับอนุญาตนำเข้าวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 หรือประเภท 4 ที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนวัตถุตำรับ ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยต้องส่งมอบวัตถุตำรับตัวอย่างในปริมาณที่เพียงพอสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ให้ด้วย

ดาวน์โหลดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ที่ http://www.lib.buu.ac.th/dissertation/61/2564

(9) กฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2520) และกฎกระทรวงฉบับที่ 21 (พ.ศ. 2536) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 กำหนดให้ฉลากและเอกสารกำกับวัตถุออกฤทธิ์ต้องเป็นไปตามที่ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุตำรับไว้ โดยมีข้อความคำเตือนตามรูปแบบที่กำหนด

(10) กฎกระทรวงฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2530) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 กำหนดให้ให้ผู้รับอนุญาตนำเข้าวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 ต้องนำเข้ามาในราชอาณาจักรผ่านด่านศุลกากร โดยมีสำเนาใบแจ้งการส่งออกซึ่งผู้ส่งออกจัดทำขึ้นตามที่กฎหมายของประเทศผู้ส่งออกกำหนด กำกับมากับวัตถุออกฤทธิ์ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดด้วย

(11) กฎกระทรวงฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2536) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะผลิตเพื่อส่งออกซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ที่รัฐมนตรีฯ ประกาศระบุชื่ออนุญาตให้ผลิตเพื่อส่งออกและส่งออกได้ ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยผู้อนุญาตจะออกใบอนุญาตให้ได้ต่อเมื่อผู้ขอผลิตเพื่อส่งออกได้ดำเนินการตามที่กำหนดแล้ว เช่น เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3หรือประเภท 4 อยู่ก่อนแล้ว มีสถานที่เก็บที่มีความมั่นคงแข็งแรง และต้องจัดทำบัญชีผลิตและบัญชีรับจ่ายวัตถุออกฤทธิ์ทุกครั้งที่ให้ผลิตและทุกครั้งที่จ่ายไป เป็นต้น

3.3.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518

กฎหมายฉบับนี้มีลักษณะคล้ายกับกฎหมายยาเสพติดให้โทษ กล่าวคือมีการแบ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ฯ ออกเป็นประเภทต่างๆ รวม 4 ประเภท โดยกำหนดขั้นตอนให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครองต้องขออนุญาตและปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดซึ่งรวมถึงการขึ้นทะเบียนวัตถุต้นตำรับในบางกรณี วัตถุที่ออกฤทธิ์ฯ นี้แม้โดยสภาพอาจเป็นวัตถุอันตรายตามความหมายของกฎหมายวัตถุอันตรายด้วยก็ตาม แต่ก็มีลักษณะแตกต่างจากวัตถุอันตรายและยาเสพติด กล่าวคือโดยทั่วไปวัตถุที่ออกฤทธิ์ฯ จะถูกผลิตขึ้นเพื่อใช้เป็นยารักษาโรคด้วย แต่ในขณะเดียวกันก็อาจเสพติดและส่งผลกระทบร้ายแรงต่อจิตและประสาท จึงได้มีการออกกฎหมายเฉพาะขึ้น ดังนั้นในกรณีที่สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีนั้นเป็นวัตถุที่ออกฤทธิ์ฯ ก็จะไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายวัตถุอันตรายอีก เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

3.4 พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510

3.4.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510

กฎหมายฉบับนี้มีผลเป็นการยกเลิก พระราชบัญญัติการขายยา พ.ศ. 2493 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2498 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2500 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2505 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนหน้านี้ โดยมีเหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมายคือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการขายยาซึ่งใช้บังคับอยู่เดิม ยังมีการควบคุมกิจการเกี่ยวกับการผลิตยา ขายยา และนำหรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักร ตลอดจนการควบคุมให้มีเภสัชกรรับผิดชอบเกี่ยวกับการขายยาอันตรายและส่วนอื่นๆ ที่ยังไม่รัดกุมและเหมาะสมแก่สภาวการณ์ในปัจจุบัน จึงได้บัญญัติกฎหมายฉบับนี้ขึ้นเพื่อความปลอดภัยและสวัสดิภาพของประชาชน

ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้อีกหลายครั้ง โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 321 พระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2530 โดยมีเจตนารมณ์ของการแก้ไขกฎหมายหลายประการ เช่น เพื่อเปลี่ยนแปลงพนักงานเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับภารกิจในการปรับเปลี่ยนส่วนราชการ เพื่อควบคุมคุณภาพของยาและการโฆษณาขายยา และเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนผู้ใช้ยา เป็นต้น การอนุญาตและการควบคุมการผลิต การขาย การนำ หรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักรยังไม่เหมาะสม

3.4.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510

กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการยา" ประกอบด้วยปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธานกรรมการ มีหน้าที่ให้คำแนะนำหรือความเห็นหลายประการ เช่น การอนุญาตผลิตยา ขายยา หรือนำหรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักร และการขึ้นทะเบียนตำรับยา การพักใช้ใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาตหรือการเพิกถอนทะเบียนตำรับยา การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการผลิตยา การขายยา การนำหรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นต้น

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัตินี้คือ การห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ขาย หรือนำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต[7] เว้นแต่ในบางกรณี เช่น การผลิตยาซึ่งผลิตโดยกระทรวง ทบวง กรม ในหน้าที่ป้องกัน

[7] "ผู้อนุญาต" หมายความว่า

ดาวน์โหลดจากระบบ TU Digital โดย นางสาวพิมพ์ลักษณ์ ช้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

หรือบำบัดโรค สภากาชาดไทย และองค์การเภสัชกรรม รวมถึงการนำ หรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหน่วยงานดังกล่าว การนำยาติดตัวเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งไม่เกินจำนวนที่จำเป็นจะต้องใช้เฉพาะตัวได้สามสิบวัน เป็นต้น

การออกใบอนุญาตให้ผลิต ขาย หรือนำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณนั้น ผู้อนุญาตจะอนุญาตได้เมื่อปรากฏว่าผู้ขออนุญาตมีคุณสมบัติและได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด เช่น เป็นเจ้าของกิจการและเป็นผู้มีทรัพย์สินหรือฐานะพอที่จะตั้งและดำเนินกิจการได้ มีสถานที่ผลิตยา สถานที่ขายยา สถานที่นำหรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักร หรือสถานที่เก็บยาและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตยา การขายยา หรือการเก็บยา และการควบคุมหรือรักษาคุณภาพยา ซึ่งมีลักษณะและจำนวนตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ในส่วนของการผลิตยานั้นกฎหมายยังกำหนดเพิ่มเติมให้ผู้รับอนุญาตผลิตยาแผนปัจจุบันต้องปฏิบัติในบางกรณีด้วย เช่น ป้ายแสดงว่าเป็นสถานที่ผลิตยา จัดให้มีการวิเคราะห์วัตถุดิบและยาที่ผลิตขึ้นก่อนนำออกจากสถานที่ผลิต โดยมีหลักฐานแสดงรายละเอียดของการวิเคราะห์ทุกครั้งซึ่งต้องเก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่าห้าปี จัดให้มีฉลากตามที่ขึ้นทะเบียนตำรับยาผนึกไว้ที่ภาชนะและหีบห่อบรรจุยาที่ผลิตขึ้น และในฉลากต้องแสดงข้อความต่างๆ ตามที่กำหนด รวมทั้งทำบัญชีวัตถุดิบที่ใช้ผลิตยา บัญชียาที่ผลิตและขาย และเก็บยาตัวอย่างที่ผลิต เป็นต้น

การนำหรือสั่งยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องผ่านการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ด่านนำเข้า โดยรัฐมนตรีฯ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดด่านนำเข้าเพื่อประโยชน์ในการควบคุมยาที่นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักรได้ ทั้งนี้หากผู้รับอนุญาตให้นำหรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักรประสงค์จะผลิต หรือนำ หรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณ จะต้องนำตำรับยานั้นมาขอขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และเมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาแล้วจึงจะผลิตยาหรือนำหรือสั่งยานั้นเข้ามาในราชอาณาจักรได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่กฎหมายยกเว้นให้ เช่น ยาที่เป็นเภสัชเคมีภัณฑ์ หรือเภสัชเคมีภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูปซึ่งมิใช่ยาบรรจุเสร็จ หรือยาที่ได้รับอนุญาตให้นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักรตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีฯ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้น

---

(1) เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยามอบหมายสำหรับการอนุญาตผลิตยาหรือการนำหรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักร

(2) เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยามอบหมายสำหรับการอนุญาตขายยาในกรุงเทพมหานคร

(3) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับการอนุญาตขายยาในจังหวัดที่อยู่ในเขตอำนาจนอกจากกรุงเทพมหานคร

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

กฎหมายได้กำหนดมาตรการเพื่อควบคุมการผลิตและนำเข้ายาไว้ด้วย โดยกำหนดให้ผู้รับอนุญาตผลิตยา หรือผู้รับอนุญาตนำหรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักร หากยานั้นได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาไว้แล้ว จะต้องส่งรายงานประจำปีเกี่ยวกับการผลิต หรือนำหรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักร ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในวันที่ 31 มีนาคม ของปีถัดไป หากยาที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาไว้แล้วตำรับใดมิได้มีการผลิต หรือนำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นเวลาสองปีติดต่อกัน ก็ให้ทะเบียนตำรับยานั้นเป็นอันยกเลิก

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้หลายประการด้วย เช่น เข้าไปในสถานที่ผลิตยา สถานที่ขายยา สถานที่นำหรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักร หรือสถานที่เก็บยา ในระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ นำยาในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบหรือวิเคราะห์ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจเข้าไปในสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจสอบยาและอาจยึดหรืออายัดยา และเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตลอดจนภาชนะหรือหีบห่อบรรจุยา และเอกสารที่เกี่ยวกับยาดังกล่าวได้ และในกรณีที่ปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่ายาใดเป็นยาที่ไม่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้ยา หรืออาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ยา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกเก็บหรือสั่งให้ผู้รับอนุญาตผลิตยา ผู้รับอนุญาตขายยา หรือผู้รับอนุญาตนำหรือสั่งยาเข้ามาในราชอาณาจักร จัดเก็บยาดังกล่าวของตนคืนภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด และมีอำนาจทำลายยาดังกล่าวเสียได้

3.4.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510

(1) กฎกระทรวงกำหนดหน้าที่ของผู้รับอนุญาตนำหรือสั่งยาแผนปัจจุบันเข้ามาในราชอาณาจักรปฏิบัติเกี่ยวกับเภสัชเคมีภัณฑ์ที่เป็นสารออกฤทธิ์หรือเภสัชเคมีภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูปที่มีส่วนผสมของสารออกฤทธิ์ พ.ศ.2547 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาประกาศกำหนดรายชื่อเภสัชเคมีภัณฑ์ที่เป็นสารออกฤทธิ์หรือเภสัชเคมีภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูปที่มีส่วนผสมของสารออกฤทธิ์ ซึ่งผู้รับอนุญาตนำหรือสั่งยาแผนปัจจุบันที่เป็นเภสัชเคมีภัณฑ์ตามรายชื่อดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด เช่น ใช้เภสัชเคมีภัณฑ์ฯ สำหรับการผลิตยาของตนเองเท่านั้น ขายเภสัชเคมีภัณฑ์ฯ ให้กับผู้รับอนุญาตผลิตยาแผนปัจจุบัน นำเข้าได้เฉพาะทางด่านที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด จัดทำบัญชีและรายงานเกี่ยวกับการนำเข้า หรือการขายแต่ละครั้ง เป็นต้น

(2) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการผลิตยาแผนปัจจุบัน พ.ศ.2546 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะขออนุญาตผลิตยาแผนปัจจุบันต้องขออนุญาตตามขั้นตอน และต้องปฏิบัติที่กำหนดหลายประการ เช่น จัดทำบัญชีรายชื่อวัตถุดิบที่ได้มาแต่ละครั้ง โดยแสดงชื่อ

ดาวน์โหลดจาก

ผู้ผลิต ประเทศผู้ผลิต ปริมาณหลักฐานการวิเคราะห์คุณภาพและมาตรฐาน ตลอดจนวัน เดือน ปีที่ได้มา ตามแบบที่กำหนด จัดทำบัญชีรายชื่อวัตถุดิบที่ใช้ผลิตยา บัญชีการผลิตและขายยาที่ผลิตแต่ละครั้ง รวมทั้งจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการผลิตเภสัชเคมีภัณฑ์และเภสัชเคมีภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูปตามแบบที่กำหนด เป็นต้น

(3) กฎกระทรวงฉบับที่ 17 (พ.ศ.2525) และฉบับที่ 22 (พ.ศ.2528) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการผลิต ขาย นำ หรือสั่งยาแผนโบราณเข้ามาในราชอาณาจักร โดยต้องยื่นคำขอพร้อมหลักฐาน มีสถานที่ ขอขึ้นทะเบียนตำรับยา และดำเนินการตามที่กำหนด เช่น จัดทำบัญชีการนำหรือสั่ง หรือขายยาแต่ละอย่างทุกครั้ง จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการนำหรือสั่งยาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว เป็นต้น

(4) กฎกระทรวงฉบับที่ 16 (พ.ศ.2525) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการนำ หรือสั่งยาแผนปัจจุบันเข้ามาในราชอาณาจักร โดยต้องยื่นคำขอพร้อมหลักฐาน มีสถานที่ และดำเนินการตามที่กำหนด เช่น จัดทำบัญชีการนำหรือสั่งยาแต่ละอย่างทุกครั้ง จัดทำบัญชีการขายยาแต่ละอย่างที่นำหรือสั่งเข้ามาทุกครั้งที่ขาย จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการนำหรือสั่งยาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว เป็นต้น

(5) กฎกระทรวงฉบับที่ 15 (พ.ศ.2525) และฉบับที่ 21 (พ.ศ.2528) กำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ประสงค์จะขออนุญาตขายยาแผนปัจจุบัน ขายยาแผนปัจจุบันเฉพาะยาบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษ ขายยาแผนปัจจุบันเฉพาะยาบรรจุเสร็จสำหรับสัตว์ ให้ต้องดำเนินการหลายประการ โดยนอกจากจะต้องได้รับใบอนุญาตแล้ว ยังต้องมีสถานที่ และดำเนินการตามที่กำหนด เช่น จัดทำบัญชีการขายยาอันตรายและยาควบคุมพิเศษแต่ละอย่างทุกครั้ง จัดทำรายงานการขายยาตามประเภท จัดทำบัญชีการซื้อยาแต่ละอย่างทุกครั้ง เป็นต้น

(6) กฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ.2537) กำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้นำหรือสั่งยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักรต้องปฏิบัติหลายประการ เช่น ต้องยื่นคำขอตามแบบที่กำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ด่านนำเข้าตรวจสอบคำขอและเก็บรายงานประจำเดือนไว้เพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา เป็นต้น ทั้งนี้เว้นแต่ผู้นำหรือสั่งยาดังกล่าวเป็นหน่วยงานตามที่กำหนด เช่น กระทรวง ทบวง กรม องค์การเภสัชกรรม เป็นต้น ก็จะได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามกฎกระทรวงนี้

3.4.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510

ยาแผนปัจจุบันและยาแผนโบราณหลายชนิดมีส่วนประกอบจากเคมีภัณฑ์หรือวัตถุอันตราย ดังนั้นในการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเภสัชเคมีภัณฑ์

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

หรือวัตถุอันตรายที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ จึงต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของพระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 โดยไม่นำพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 มาใช้บังคับ เนื่องจากเป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

3.5 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530

3.5.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530

กฎหมายฉบับนี้มีผลเป็นการยกเลิก พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พุทธศักราช 2476 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ก่อนหน้านี้ โดยมีเหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมายคือ เนื่องจากกฎหมายควบคุมยุทธภัณฑ์ซึ่งใช้บังคับอยู่เดิม ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว สภาพการณ์ของบ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เหมาะสมแก่กาลสมัย จึงได้บัญญัติกฎหมายฉบับนี้ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

3.5.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัตินี้คือ การห้ามมิให้ผู้ใดสั่งเข้ามา นำเข้ามา ผลิต หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์[8] เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตปลัดกระทรวงกลาโหม แต่ทั้งนี้ ไม่ใช้บังคับแก่ยุทธภัณฑ์ของส่วนราชการหรือหน่วยงานบางประเภท เช่น ทหาร ตำรวจ สภากาชาดไทย อากาศยานหรือเรือเดินทะเลตามปกติที่ได้แสดงและให้พนักงานศุลกากรตรวจตามกฎหมายแล้ว เป็นต้น โดยใบอนุญาตเกี่ยวกับยุทธภัณฑ์จะแบ่งเป็น 4 ประเภทได้แก่ ใบอนุญาตสั่งเข้ามา ใบอนุญาตนำเข้ามา ใบอนุญาตผลิต และใบอนุญาตมี ทั้งนี้หากได้รับใบอนุญาตสั่งเข้ามาแล้วก็จะมีผลรวมถึงผู้นำยุทธภัณฑ์ตามใบอนุญาตสั่งเข้ามาในราชอาณาจักรด้วย โดยปลัดกระทรวงฯ จะออกใบอนุญาตให้ได้ก็ต่อเมื่อปรากฏว่าผู้ขออนุญาตมีคุณสมบัติและได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ผู้รับใบอนุญาตสั่งเข้ามาหรือผู้รับใบอนุญาตผลิตต้องแจ้งสถานที่เก็บแก่ปลัดกระทรวงกลาโหม

สำหรับผู้นำเข้ามาซึ่งยุทธภัณฑ์ที่เป็นของสำหรับใช้ส่วนตัวโดยปกติของผู้นำเข้าต้องแจ้งเป็นหนังสือและส่งมอบยุทธภัณฑ์แก่พนักงานศุลกากร ณ ด่านแรกที่มาถึงจากนอกราชอาณาจักร หรือด่านที่ใกล้เคียงโดยไม่ชักช้า เว้นแต่ผู้นั้นได้รับใบอนุญาตนำเข้ามาหรือใบอนุญาตมี และได้แสดงใบอนุญาตกับพนักงานศุลกากรตรวจตามกฎหมายแล้ว ทั้งนี้ ภายใน 90 วันนับแต่วันที่ส่งมอบยุทธภัณฑ์ ให้ผู้นำเข้ามายื่นคำขอรับใบอนุญาตนำเข้ามาและใบอนุญาตมีต่อ

[8] "ยุทธภัณฑ์" หมายความว่า อาวุธ เครื่องอุปกรณ์ของอาวุธ สารเคมี สารชีวะ สารรังสี หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามได้ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ดาวน์โหลดจากเครื่องใช้ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามได้ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ปลัดกระทรวงกลาโหม หากมิได้ปฏิบัติตามให้ยุทธภัณฑ์นั้นตกเป็นของรัฐ การแจ้งข้อมูลแก่พนักงานศุลกากรยังรวมถึงการแจ้งถึงยานพาหนะที่มียุทธภัณฑ์บรรจุอยู่ในยานพาหนะและเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อผ่านไปนอกราชอาณาจักรด้วย

กฎหมายได้กำหนดการควบคุมการผลิตและการมียุทธภัณฑ์หลังจากได้รับใบอนุญาตไว้ด้วย โดยผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องมีการจัดทำบัญชีรับจ่ายซึ่งจะต้องเก็บรักษาไว้และสามารถแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทุกเวลา และใบอนุญาตตามกฎหมายฉบับนี้ให้ใช้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนดในใบอนุญาต แต่มิให้เกินกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต หรือวันที่ได้รับใบอนุญาตให้ต่อใบอนุญาต

นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการควบคุมยุทธภัณฑ์” ประกอบด้วยปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นประธานกรรมการ มีหน้าที่ให้คำวินิจฉัยชี้ขาดแก่ส่วนราชการ องค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจว่า อาวุธ เครื่องอุปกรณ์ของอาวุธ สารเคมี สารชีวะ สารรังสี หรือเครื่องมือ เครื่องใช้ใดเป็นยุทธภัณฑ์หรือไม่ และมีหน้าที่ให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นหลายประการ เช่น การควบคุมยุทธภัณฑ์ การขออนุญาตและการอนุญาต โดยกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการสั่งเข้ามา นำเข้ามา หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์ต่างๆ และกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามกฎหมายไว้หลายประการด้วยกัน เช่น เข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่เก็บ หรือเข้าไปในยานพาหนะที่บรรทุกยุทธภัณฑ์ เพื่อตรวจสอบสถานที่ ยุทธภัณฑ์ ภาชนะบรรจุ สมุดบัญชี เอกสาร หรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถนำไปตรวจค้น กัก ยึด อายัด หรือตรวจสอบในกรณีมีเหตุสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนกฎหมาย และสามารถสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้

3.5.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530

(1) กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2534) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขออนุญาตและการอนุญาต และการอนุญาต และการขอรับใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาตสั่งเข้ามา นำเข้ามา ผลิต หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์ โดยกำหนดให้ผู้ขออนุญาตและผู้อนุญาตต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กำหนด

(2) กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2534) กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตผลิตและผู้รับใบอนุญาตมีซึ่งยุทธภัณฑ์ต้องจัดให้มีบัญชีรับจ่ายยุทธภัณฑ์ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

(3) กฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2546) กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตที่ประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาตต้องดำเนินการหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขอต่ออายุใบอนุญาตสั่งเข้ามา นำเข้ามา ผลิต หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์ตามที่กำหนด

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

3.5.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530

ยุทธภัณฑ์นั้นหมายความรวมถึงสารเคมี สารชีวะ สารรังสี ซึ่งสารเหล่านี้แท้จริงแล้วก็มีลักษณะเช่นเดียวกับวัตถุอันตรายตามความหมายที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ด้วยเช่นกัน ข้อแตกต่างของกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้ จึงอยู่ที่ลักษณะของสารเคมีเหล่านั้นว่าสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือหรือเครื่องใช้ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามได้หรือไม่ หากเป็นยุทธภัณฑ์แล้วในการสั่งเข้ามา นำเข้ามา ผลิต หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์ ก็จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530 โดยไม่นำพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 มาใช้บังคับ เนื่องจากเป็นกรณีที่มีกฎหมายฉบับนี้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะไว้แล้ว

4. กฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากสารเคมีและวัตถุอันตราย

กฎหมายในกลุ่มนี้เป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบจากสารเคมีและวัตถุอันตราย แต่เนื่องจากในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบจากสารเคมีและวัตถุอันตรายมีอยู่แทบทุกชนิด ดังนั้นในหัวข้อนี้จึงยกมาพิจารณาเพียงบางส่วนในลักษณะที่เป็นภาพรวมของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522 ซึ่งมีสาระสำคัญคือ

4.1 พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522

4.1.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522

กฎหมายฉบับนี้มีผลเป็นการยกเลิก พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหาร พ.ศ.2507 และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 49 ลงวันที่ 18 มกราคม พ.ศ.2515 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนหน้านี้ โดยมีเหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมายคือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารที่ใช้อยู่ก่อนหน้ามีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้นและยังไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคที่รัดกุมเพียงพอ จึงได้มีการตรากฎหมายฉบับนี้เพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4.1.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพิธญญา ฉองเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

กฎหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมการผลิต จำหน่าย นำเข้า และส่งออกอาหาร[9] เพื่อให้เป็นไปตามสุขลักษณะ โดยในการควบคุมอาหารนั้นกฎหมายกำหนดว่า ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายซึ่งอาหารไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม อาหารผิดมาตรฐาน และอาหารอื่นที่รัฐมนตรีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด ทั้งนี้ได้มีการให้ลักษณะของอาหารแต่ละประเภทดังกล่าวไว้ดังนี้

(1) อาหารไม่บริสุทธิ์ ได้แก่ อาหารที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- อาหารที่มีสิ่งที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจือปนอยู่ด้วย

- อาหารที่มีสารหรือวัตถุเคมีเจือปนอยู่ในอัตราที่อาจเป็นเหตุให้คุณภาพของอาหารนั้นลดลง เว้นแต่การเจือปนเป็นการจำเป็นต่อกรรมวิธีผลิต การผลิต และได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

- อาหารที่ได้ผลิต บรรจุ หรือเก็บรักษาไว้โดยไม่ถูกสุขลักษณะ

- อาหารที่ผลิตจากสัตว์ที่เป็นโรคอันอาจติดต่อถึงคนได้

- อาหารที่มีภาชนะบรรจุประกอบด้วยวัตถุที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

(2) อาหารปลอม ได้แก่ อาหารที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- อาหารที่ได้สับเปลี่ยนใช้วัตถุอื่นแทนบางส่วน หรือคัดแยกวัตถุที่มีคุณค่าออกเสียทั้งหมดหรือบางส่วน และจำหน่ายเป็นอาหารแท้อย่างนั้น หรือใช้ชื่ออาหารแท้นั้น

วัตถุหรืออาหารที่ผลิตขึ้นเทียมอาหารอย่างหนึ่งอย่างใดและจำหน่ายเป็นอาหารแท้อย่างนั้น

- อาหารที่ได้ผสมหรือปรุงแต่งด้วยวิธีใด ๆ โดยประสงค์จะปกปิดซ่อนเร้นความชำรุดบกพร่องหรือความด้อยคุณภาพของอาหารนั้น

- อาหารที่มีฉลากเพื่อลวง หรือพยายามลวงผู้ซื้อให้เข้าใจผิดในเรื่องคุณภาพ ปริมาณ ประโยชน์ หรือลักษณะพิเศษอย่างอื่น หรือในเรื่องสถานที่และประเทศที่ผลิต

- อาหารที่ผลิตขึ้นไม่ถูกต้องตามคุณภาพหรือมาตรฐานที่รัฐมนตรีฯ กำหนดโดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาไว้ ทั้งนี้อาหารดังกล่าวต้องถึงขนาดที่จากผลวิเคราะห์ปรากฏว่า

---

[9] "อาหาร" ตามกฎหมายฉบับนี้หมายความว่า ของกินหรือเครื่องค้ำจุนชีวิต ได้แก่

(1) วัตถุทุกชนิดที่คนกิน ดื่ม อม หรือนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ หรือในรูปลักษณะใด ๆ แต่ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทหรือยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น แล้วแต่กรณี

(2) วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้หรือใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหารรวมถึงวัตถุเจือปนอาหาร สี และเครื่องปรุงแต่งกลิ่นรส

ดาวน์โหลดจากระบบ TU IR โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ส่วนประกอบที่เป็นคุณค่าทางอาหารขาดหรือเกินร้อยละสามสิบจากเกณฑ์ต่ำสุดหรือสูงสุด หรือแตกต่างจากคุณภาพหรือมาตรฐานที่ระบุไว้จนทำให้เกิดโทษหรืออันตราย

(3) อาหารผิดมาตรฐาน ได้แก่ อาหารที่ไม่ถูกต้องตามคุณภาพหรือมาตรฐานตามที่รัฐมนตรีฯ กำหนดโดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาไว้ แต่ไม่ถึงขนาดที่เป็นอาหารปลอม

(4) อาหารที่รัฐมนตรีฯ กำหนดห้ามมิให้ผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายนั้น ได้แก่อาหารที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- อาหารที่ไม่ปลอดภัยในการบริโภค
- อาหารที่มีสรรพคุณไม่เป็นที่เชื่อถือ
- อาหารที่มีคุณค่าหรือคุณประโยชน์ต่อร่างกายในระดับที่ไม่เหมาะสม

ในส่วนของการผลิตและการนำเข้าอาหารนั้น กฎหมายกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดตั้งโรงงานผลิตอาหารเพื่อจำหน่าย และห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าซึ่งอาหารเพื่อจำหน่าย เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต[10] หรือเป็นกรณีตามที่กฎหมายบัญญัติยกเว้นไว้ ได้แก่ การผลิตอาหารหรือนำเข้าซึ่งอาหารเฉพาะคราว ซึ่งได้รับใบอนุญาตเฉพาะคราวจากผู้อนุญาต การผลิตอาหารหรือนำเข้าหรือส่งออกซึ่งอาหาร เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการขึ้นทะเบียนตำรับอาหารหรือเพื่อพิจารณาในการสั่งซื้อ

สำหรับการส่งออกอาหารนั้นแม้กฎหมายจะไม่ได้บัญญัติในเรื่องการผลิตเพื่อส่งออกไว้โดยตรง แต่การจะนำอาหารส่งออกได้ย่อมต้องผ่านกระบวนการผลิตที่กฎหมายควบคุมไว้แล้ว ดังนั้นการส่งออกอาหารย่อมต้องผลิตตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ในเรื่องของการผลิตด้วย นอกจากนี้เพื่อประโยชน์ในการส่งออก และเมื่อมีความจำเป็นที่จะให้ผู้รับอนุญาตผลิตอาหารควบคุมเฉพาะเพื่อส่งออกไปจำหน่ายนอกราชอาณาจักรเป็นครั้งคราว ผู้อนุญาตจะอนุญาตเป็นการเฉพาะคราว ให้ผู้รับอนุญาตผลิตอาหารควบคุมเฉพาะได้ตามมาตรฐานของต่างประเทศหรือมาตรฐานระหว่างประเทศไม่ว่าจะต่ำกว่าหรือสูงกว่าคุณภาพหรือมาตรฐานที่รัฐมนตรีฯ ประกาศกำหนดแล้วให้รายงานคณะกรรมการทราบก็ได้

ในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลหรือปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา คณะกรรมการอาหาร และพนักงานเจ้าหน้าที่ กฎหมายก็ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ไว้หลายประการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขนั้นมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อประโยชน์ในการควบคุมอาหารหลายประการ เช่น

---

[10] "ผู้อนุญาต" ตามกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาหรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยามอบหมาย

ดาวน์โหลดจากระบบ TLIDC โดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เพื่อการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น หมดอายุ 13/01/2564

- กำหนดอาหารควบคุมเฉพาะโดยกำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของอาหารควบคุมเฉพาะตามชื่อประเภท ชนิด หรือลักษณะของอาหารนั้นๆ ที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือที่จำหน่าย ตลอดจนหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่าย

- กำหนดอัตราส่วนของวัตถุที่ใช้เป็นส่วนผสมอาหารตามชื่อประเภท ชนิด หรือลักษณะของอาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือที่จำหน่าย รวมทั้งการใช้สีและเครื่องปรุงแต่งกลิ่นรส

- กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการใช้วัตถุเจือปนในอาหาร การใช้วัตถุกันเสีย และวิธีป้องกันการเสีย การเจือสี หรือวัตถุอื่นในอาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือที่จำหน่าย

สำหรับคณะกรรมการอาหารซึ่งมีปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธานกรรมการมีอำนาจหน้าที่หลักในการให้คำแนะนำ ความเห็นแก่รัฐมนตรีฯ หรือผู้อนุญาต แล้วแต่กรณี ในเรื่องต่างๆ เช่น การออกประกาศเกี่ยวกับการควบคุมอาหารของรัฐมนตรีฯ การเพิกถอนทะเบียนตำรับอาหาร การพักใช้ใบอนุญาตหรือการเพิกถอนใบอนุญาตผลิตหรือนำเข้าอาหาร เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่หลายประการเพื่อประโยชน์แก่การควบคุมอาหารให้ถูกสุขลักษณะหรือให้ปราศจากอันตรายแก่ผู้บริโภค เช่น สั่งให้งดผลิต หรืองดนำเข้าซึ่งอาหารที่ผลิตโดยไม่ได้รับอนุญาตหรืออาหารที่ปรากฏจากผลการตรวจพิสูจน์ว่าเป็นอาหารที่ไม่ควรแก่การบริโภค ประกาศผลการตรวจพิสูจน์อาหารให้ประชาชนทราบในกรณีที่ปรากฏผลจากการตรวจพิสูจน์ว่าอาหารรายใดเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์ หรือเป็นอาหารปลอม หรือเป็นอาหารผิดมาตรฐาน หรือเป็นอาหารที่น่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรืออนามัยของประชาชน หรือภาชนะบรรจุรายใดประกอบด้วยวัตถุที่อาจเป็นอันตรายเมื่อใช้บรรจุอาหาร เป็นต้น

นอกจากนี้กฎหมายยังให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ไว้หลายประการด้วย เช่น นำอาหารในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบหรือตรวจวิเคราะห์ ยึดหรืออายัดอาหารหรือภาชนะบรรจุที่สงสัยว่าอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือผิดอนามัยของประชาชนเพื่อตรวจพิสูจน์ ยึดหรืออายัดอาหารไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม หรืออาหารผิดมาตรฐาน หรือภาชนะบรรจุที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือผิดอนามัยของประชาชนหรือที่มีลักษณะไม่ถูกต้องตามคุณภาพหรือมาตรฐาน เป็นต้น

4.1.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

กฎกระทรวงที่ออกตามความในกฎหมายฉบับนี้ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย โดยมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการตั้งโรงงานผลิตอาหารเพื่อจำหน่าย นำเข้าอาหารเพื่อจำหน่าย ผลิตอาหารเฉพาะคราว นำเข้าอาหารเฉพาะคราว ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องดำเนินการตามที่กำหนด เช่น ต้องรักษาความสะอาดของสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ก็มีประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในกฎหมายฉบับนี้อีกหลายร้อยฉบับ ซึ่งบางส่วนก็เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายอยู่บ้าง โดยเฉพาะสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี ที่อาจปนเปื้อนอยู่ในอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขก็ได้ประกาศให้อาหารเหล่านั้นเป็นอาหารที่กำหนดมาตรฐาน กำหนดอัตราส่วนของวัตถุที่ใช้เป็นส่วนผสมอาหาร กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการใช้วัตถุเจือปนในอาหารฯ แล้วแต่กรณี เช่น ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 292) พ.ศ. 2548 เรื่อง กำหนดอาหารที่ห้ามผลิต นำเข้า หรือจำหน่าย ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 231) พ.ศ.2544 เรื่องอาหารที่มียาสัตว์ตกค้าง ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 204) พ.ศ.2543 เรื่องน้ำส้มสายชู ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 215) พ.ศ.2544 เรื่องกำหนดอาหารที่ห้ามผลิต นำเข้า หรือจำหน่าย เป็นต้น

4.1.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522

กฎหมายฉบับนี้มิได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือครอบครองสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย แต่ในกระบวนการผลิตอาหารนั้น สารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี หรือวัตถุอันตรายอาจถูกใช้เป็นส่วนผสมหรือใช้ในกรรมวิธีการผลิตอาหารบางประเภทอยู่ด้วย เช่น สีผสมอาหาร สารฟอกขาวในน้ำตาลทราย น้ำปูนใส เป็นต้น กฎหมายฉบับนี้จึงมีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี หรือวัตถุอันตรายที่ผสมอยู่ในอาหารและเครื่องดื่ม ทั้งที่ผลิตในประเทศ นำเข้า หรือส่งออก ให้ต้องปฏิบัติและควบคุมในอยู่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

4.2 พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2535

4.2.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2535

กฎหมายฉบับนี้มีผลเป็นการยกเลิก พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2517 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2518 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนหน้านี้ โดยมีเหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมายคือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอางได้ใช้มานานแล้ว และมีบทบัญญัติบางประการที่

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพิธญญา ฆองเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำระบบอนุญาตมาใช้ในการผลิตเพื่อขายหรือนำเข้าเพื่อขายก็เป็นการเคร่งครัดเกินความจำเป็น อีกทั้งบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมฉลากและโฆษณา และการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายยังไม่รัดกุมเพียงพอ จึงประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งลดมาตรการควบคุมของรัฐเกี่ยวกับการควบคุมการผลิตและนำเข้าดังกล่าว

4.2.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2535

กฎหมายฉบับนี้แบ่งเครื่องสำอาง[11] ออกเป็น 4 ประเภท ตามลักษณะของการควบคุม ได้แก่ เครื่องสำอางควบคุมพิเศษ เครื่องสำอางควบคุม เครื่องสำอางที่ห้ามผลิต นำเข้าหรือขาย และเครื่องสำอางที่มีการควบคุมฉลาก โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาถึงลักษณะและประเภทของเครื่องสำอางดังกล่าว

โดยในการควบคุมการผลิตและขายเครื่องสำอางนั้นก็กำหนดระดับการควบคุมไว้ต่างกันด้วย กล่าวคือกรณีเครื่องสำอางควบคุมพิเศษนั้นต้องเป็นเครื่องสำอางที่อาจเป็นอันตรายรุนแรงต่อผู้ใช้ หรือมีส่วนประกอบของวัตถุมีพิษ หรือวัตถุอื่นที่อาจก่อให้เกิดอันตรายรุนแรงต่อสวัสดิภาพอนามัยของบุคคล กฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดผลิตเพื่อขาย หรือนำเข้าเพื่อขาย เว้นแต่เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาจะรับขึ้นทะเบียนเครื่องสำอางนั้นแล้ว โดยในการขึ้นทะเบียนนั้น ผู้ขอขึ้นทะเบียนเครื่องสำอางควบคุมพิเศษต้องยื่นคำขอ ส่งมอบตัวอย่าง และแจ้งรายละเอียดของเครื่องสำอางต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้การขึ้นทะเบียนเครื่องสำอางควบคุมพิเศษจะต้องระบุสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในทะเบียนด้วย เช่น ชื่อและสถานประกอบการของผู้ผลิตเพื่อขายหรือผู้นำเข้าเพื่อขาย สารสำคัญและวัตถุอื่นที่ใช้เป็นส่วนผสม กระบวนการผลิต เป็นต้น โดยในการขึ้นทะเบียนนั้นหากเครื่องสำอางนั้นมีลักษณะบางประการ เช่น เครื่องสำอางนั้นไม่ปลอดภัยในการใช้โดยมีสารที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้เจือปนอยู่ หรือมีวัตถุที่ห้ามใช้ หรือผลิตหรือใช้ภาชนะบรรจุไม่ถูกสุขลักษณะอันอาจเป็นอันตราย ต่อผู้ใช้ เลขาธิการฯ ก็จะรับขึ้นทะเบียนเครื่องสำอางนั้นไม่ได้

---

[11] "เครื่องสำอาง" ตามกฎหมายฉบับนี้หมายความว่า

(1) วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้ทา ถู นวด โรย พ่น หยอด ใส่ อบ หรือกระทำด้วยวิธีอื่นใด ต่อส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายเพื่อความสะอาด ความสวยงาม หรือส่งเสริมให้เกิดความสวยงามและรวมตลอดทั้งเครื่องประทินผิวต่าง ๆ ด้วย แต่ไม่รวมถึงเครื่องประดับและเครื่องแต่งตัวซึ่งเป็นอุปกรณ์ภายนอกร่างกาย

(2) วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางโดยเฉพาะ หรือ

(3) วัตถุอื่นที่กำหนดโดยกฎกระทรวงให้เป็นเครื่องสำอาง

ดาวน์โหลดจากระบบ THESIS ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 13/4/2564

เมื่อเครื่องสำอางควบคุมพิเศษได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว ผู้ผลิตเพื่อขายหรือผู้นำเข้าเพื่อขายจะต้องผลิตหรือนำเข้าเครื่องสำอางควบคุมพิเศษให้ตรงตามที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ ผู้ผลิตเพื่อขายเครื่องสำอางควบคุมพิเศษ ต้องผลิตและมีสถานที่ผลิต เครื่องมือและเครื่องใช้ในการผลิตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด โดยในการนำเข้าเครื่องสำอางควบคุมพิเศษทุกครั้ง จะต้องจัดให้มีเอกสารประกอบการนำเข้าตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดด้วย

ในส่วนของเครื่องสำอางควบคุมนั้นกฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีฯ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดปริมาณของส่วนประกอบสำคัญของเครื่องสำอางควบคุมได้ และจะกำหนดภาชนะบรรจุ หลักเกณฑ์ วิธีการผลิต วิธีการนำเข้า หรือวิธีการเก็บรักษา เพื่อให้ผู้ผลิตเพื่อขายหรือผู้นำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอางควบคุมปฏิบัติด้วยก็ได้ โดยผู้ประสงค์จะผลิตเพื่อขายหรือนำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอางควบคุม ต้องแจ้งชื่อ ที่ตั้งสำนักงาน และสถานที่ผลิต หรือสถานที่เก็บเครื่องสำอาง แล้วแต่กรณี แจ้งชื่อ ประเภท หรือชนิดของเครื่องสำอางที่จะผลิตหรือนำเข้า รวมทั้งแจ้งปริมาณของส่วนประกอบสำคัญของเครื่องสำอางต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย

โดยเลขาธิการฯ มีอำนาจออกคำสั่งบางประการในกรณีมีความจำเป็นเพื่อการควบคุมเครื่องสำอางควบคุมและเครื่องสำอางควบคุมพิเศษคือ ให้ผู้ผลิตเพื่อขายหรือผู้นำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอางควบคุมพิเศษต้องรายงานรายละเอียดของการดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องสำอางที่ตนได้ผลิตหรือนำเข้า ให้ผู้ผลิตเพื่อขายหรือผู้นำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอางควบคุมพิเศษต้องจัดส่งตัวอย่างของเครื่องสำอางที่ตนได้ผลิตหรือนำเข้า

ส่วนเครื่องสำอางที่มีการควบคุมฉลากนั้นจะต้องใช้ข้อความในฉลากที่ตรงต่อความจริงและไม่มีข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับเครื่องสำอาง รวมทั้งต้องระบุข้อความอันจำเป็นซึ่งหากมิได้กล่าวเช่นนั้น จะทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับเครื่องสำอางด้วย ทั้งนี้หากคณะกรรมการเครื่องสำอางเห็นว่าฉลากใดไม่ถูกต้องก็มีอำนาจสั่งให้ผู้ผลิตเพื่อขาย หรือผู้นำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอางดังกล่าวเลิกใช้ฉลากนั้นหรือดำเนินการแก้ไขฉลากนั้นให้ถูกต้องได้

4.2.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2535

กฎกระทรวงที่ออกตามความในกฎหมายฉบับนี้ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย โดยมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการผลิตเครื่องสำอางเพื่อขาย การผลิตและการขอขึ้นทะเบียนเครื่องสำอางควบคุมพิเศษ แต่ทั้งนี้ก็มีประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในกฎหมายฉบับนี้อีกหลายฉบับ ซึ่งบางส่วนก็เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายอยู่บ้าง เช่น ประกาศกระทรวง

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

สาธารณสุข (ฉบับที่ 19) พ.ศ.2537 เรื่อง กำหนดเครื่องสำอางที่มีสารซิงก์ไพริไทโอนและไพรอกโทนโอลามีนเป็นเครื่องสำอางควบคุม ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2539 เรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง (ฉบับที่ 2) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 34) พ.ศ. 2545 เรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง (ฉบับที่ 3) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 39) พ.ศ.2548 เรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง (ฉบับที่ 4) เป็นต้น

4.2.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2535

กฎหมายฉบับนี้ก็มิได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือครอบครองสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 แต่สารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี หรือวัตถุอันตรายบางชนิดนั้นเป็นส่วนผสมสำคัญในการผลิตเครื่องสำอางอยู่ด้วย ดังนั้นกฎหมายฉบับนี้จึงกำหนดมาตรการในระดับต่างๆ สำหรับเครื่องสำอางบางประเภทหรือส่วนผสมบางประเภทที่จะนำมาใช้ในเครื่องสำอางไว้ ดังนั้นผู้ผลิต ขาย หรือนำเข้าเพื่อขายซึ่งเครื่องสำอาง สารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี หรือวัตถุอันตรายประเภทที่กำหนดนั้นจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่ออกตามความในกฎหมายฉบับนี้ด้วย ดังนั้นกฎหมายฉบับนี้จึงมีส่วนสำคัญในแง่ที่เป็นการกำหนดขั้นตอนหรือมาตรการไว้สำหรับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายบางประเภทนอกเหนือไปจากพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ด้วย

4.3 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511

4.3.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511

กฎหมายฉบับนี้มีเหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมายคือ เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยกำลังเร่งรัดพัฒนากิจการอุตสาหกรรม มีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหลายชนิดที่ผลิตขึ้นได้ภายในประเทศ แต่ยังมิได้มีการกำหนดมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้เป็นที่แน่นอนและเหมาะสม ทำให้มีการแข่งขันกันลดราคาโดยทำคุณภาพให้ต่ำลงเป็นเหตุให้ประชาชนขาดความนิยมเชื่อถือ ซึ่งอาจเกิดอันตรายแก่ประชาชน และก่อให้เกิดความไม่มั่นคงในการประกอบกิจการอุตสาหกรรม อันเป็นผลเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศ จึงได้มีการตรากฎหมายฉบับนี้เพื่อกำหนดมาตรฐานการผลิตของอุตสาหกรรม อันจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรม เพื่อความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจจะเกิดแก่ประชาชนหรือแก่กิจการอุตสาหกรรมหรือเศรษฐกิจของประเทศ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพิธญญา ฉองเสน่ะ หมดอายุ 13/01/2564

ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวอีกรวม 5 ครั้ง ในปี พ.ศ.2522 (2 ครั้ง) พ.ศ. 2531 พ.ศ.2535 และ พ.ศ.2548 โดยมีเหตุผลและเจตนารมณ์ของการแก้ไขกฎหมายต่างกัน เช่น เพื่อจัดตั้งสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมขึ้นเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรมในกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อกำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่และของคณะกรรมการ และในเรื่องที่เกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานและเหมาะสมกับภาวการณ์ปัจจุบัน เพื่อกำหนดอัตราโทษให้สูงขึ้นและกำหนดบทลงโทษผู้แทนนิติบุคคลในกรณีที่นิติบุคคลกระทำผิด เป็นต้น

4.3.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511

กฎหมายฉบับนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิต นำเข้า และส่งออกผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรม โดยกฎหมายกำหนดให้จัดตั้งสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมขึ้นในกระทรวงอุตสาหกรรม และให้มีอำนาจหน้าที่ต่างๆ เช่น ตรวจสอบและควบคุมการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตามที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานรวมทั้งผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาต ตรวจสอบและควบคุมผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ขอนำเข้ามาเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักรตามที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานรวมทั้งผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้า มาในราชอาณาจักร และควบคุมการใช้เครื่องหมายมาตรฐาน รวมทั้งการทำความตกลงกับหน่วยงานของต่างประเทศเกี่ยวกับการให้การรับรองการตรวจสอบหรือรับรองผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เป็นต้น

กฎหมายยังกำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมซึ่งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ต่างๆ เช่น อนุญาตให้ใช้เครื่องหมายมาตรฐาน อนุญาตให้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการให้ทำหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานตามมาตรฐานของต่างประเทศหรือมาตรฐานระหว่างประเทศเพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น ในส่วนของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมนั้นมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ เช่น การประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ เพื่อกำหนดให้ส่วนราชการ องค์การของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นผู้ตรวจสอบการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือเป็นผู้ตรวจสอบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อเสนอคณะกรรมการฯ ว่าเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพิธญ์ญา ฉองเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

การกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดใดต้องเป็นไปตามมาตรฐานนั้น กฎหมายกำหนดให้กระทำได้ในกรณีเพื่อความปลอดภัยหรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจจะเกิดแก่ประชาชน หรือแก่กิจการอุตสาหกรรมหรือเศรษฐกิจของประเทศ โดยการกำหนดดังกล่าวให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและระบุวันเริ่มใช้บังคับไม่น้อยกว่า 60 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยก่อนการตราพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวสำนักงานฯ จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการฯ กำหนด ทั้งนี้เมื่อมีการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมดังกล่าวแล้ว ผู้จะทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมดังกล่าวจะต้องแสดงหลักฐานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เท่านั้นจึงจะทำผลิตภัณฑ์นั้นได้

เมื่อมีการประกาศมาตรฐานในผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมประเภทใดแล้ว ผู้ทำ หรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะทำหรือนำเข้าได้เฉพาะผลิตภัณฑ์ที่เป็นไปตามมาตรฐานเท่านั้น โดยในส่วนของการนำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานเข้ามาเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักรนั้น ผู้นำเข้าจะต้องแสดงหลักฐานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ก่อนเท่านั้นจึงจะนำเข้ามาได้ สำนักงานฯ จะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือรับรองเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตามที่กฎหมายฉบับนี้บัญญัติไว้ โดยค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือตรวจสอบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือวัตถุนั้น กฎหมายกำหนดให้เรียกเก็บจากผู้ขอรับใบอนุญาต ผู้รับใบอนุญาต ผู้รับอนุญาต ผู้ทำ ผู้นำเข้า ผู้จำหน่าย หรือผู้มีไว้เพื่อจำหน่าย แล้วแต่กรณี แต่ทั้งนี้คณะกรรมการฯ อาจประกาศยอมรับมาตรฐานหรือการตรวจสอบหรือรับรองที่เกิดขึ้นหรือดำเนินการโดยหน่วยงานอื่น หรือมอบหมายหน่วยงานอื่นให้ดำเนินการตรวจสอบหรือรับรองหรือกระทำการใดที่เกี่ยวเนื่องกับการตรวจสอบหรือรับรองก็ได้ ไม่ว่าหน่วยงานนั้นจะตั้งอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศ และไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนก็ตาม โดยการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับมาตรฐาน รายชื่อของหน่วยงานที่ดำเนินการตรวจสอบหรือรับรอง ชนิดของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ห้องปฏิบัติการ และขอบเขตของการตรวจสอบหรือรับรองที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ดีในกรณีที่มีความจำเป็นต้องทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่แตกต่างไปจากมาตรฐานที่กำหนดเพื่อใช้ในราชอาณาจักรเป็นครั้งคราว รัฐมนตรีฯ จะอนุญาตเป็นการเฉพาะคราวให้ผู้รับใบอนุญาตทำผลิตภัณฑ์ให้ต่ำหรือสูงกว่ามาตรฐานก็ได้ ส่วนกรณีที่จำเป็นต้องทำเพื่อการส่งออกก็ต้องแจ้งต่อสำนักงานฯ ก่อนเริ่มทำการผลิตและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการฯ กำหนด สำหรับการส่งออกผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมไปยังต่างประเทศนั้น หากเป็นกรณีซึ่งมีข้อกำหนดหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ หรือมีสัญญาระหว่างผู้ส่งออกและผู้นำเข้ากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมประเภทใดประเภทหนึ่งต้องเป็นไปตามมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ของต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ จึงจะสามารถนำเข้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นได้ สำนักงานฯ อาจทำความตกลงกับหน่วยงานของต่างประเทศเกี่ยวกับการให้การรับรอง การตรวจสอบ หรือการรับรองผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นก็ได้ โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการฯ กำหนด ทั้งนี้ไม่ว่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นจะมีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าหน่วยงานของต่างประเทศนั้นจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนก็ตาม

ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้มีประสิทธิภาพ กฎหมายจึงได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการหลายประการ เช่น เข้าไปในสถานที่ผลิต เก็บ หรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือยานพาหนะที่บรรทุกผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพื่อตรวจสอบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมว่าได้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายฉบันนี้หรือไม่ และนำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วัตถุที่นำมาทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือวัตถุที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะนำมาทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ รวมทั้งยึดหรืออายัดผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายฉบับนี้บัญญัติไว้ในบางประการ เป็นต้น

4.3.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายตามกฎหมายฉบับนี้มีหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญได้แก่

(1) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการขออนุญาต การตรวจสอบและการออกใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐานกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม การทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน และการนำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานเข้ามาเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักร พ.ศ.2547 กำหนดให้ผู้จะแสดงเครื่องหมายมาตรฐานกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทำผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน หรือนำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานเข้ามาเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักร ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พร้อมทั้งส่งมอบตัวอย่างผลิตภัณฑ์ฯ หรือภาพหรือคำชี้แจงโดยละเอียดของผลิตภัณฑ์ฯ ดังกล่าว ซึ่งหลักฐานอย่างน้อยที่ต้องมี เช่น แผนผังแสดงกรรมวิธีการทำโดยย่อ รายการเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์ฯ ปริมาณผลิตภัณฑ์ฯ ที่สามารถทำได้หรือที่นำเข้าและคาดว่าจะจำหน่ายได้ต่อเดือนหรือปี เป็นต้น ทั้งนี้ในกรณีที่ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ฯ ชนิดเดียวกันหลายรายจากสถานที่

ดาวน์โหลดจาก ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลิตเดียวกันและมีการยื่นหลักฐานบางส่วนไว้แล้ว ผู้นำเข้ารายอื่นจะได้รับยกเว้นไม่ต้องยื่นหลักฐานดังกล่าวอีก แต่ต้องแสดงหนังสือรับรองจากผู้ทำในต่างประเทศว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากสถานที่และกรรมวิธีเดียวกัน

(2) พระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน โดยได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกามาแล้วหลายฉบับ เช่น ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมภาชนะพลาสติกสำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์เภสัชปราศจากเชื้อ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมคาร์บอนไดออกไซด์การแพทย์ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแอมโมเนียมไนเทรตสำหรับทำวัตถุระเบิดแอนโฟ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมผงซักฟอก เป็นต้น

4.3.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511

กฎหมายฉบับนี้นำมาใช้กับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายเฉพาะในกรณีที่สารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี หรือวัตถุอันตรายหรือผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบจากสารเคมีฯ ถูกประกาศให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานแล้วเท่านั้น อย่างไรก็ดีกฎหมายฉบับนี้ก็มีมาตรการทางกฎหมายที่น่าสนใจอย่างยิ่งกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี ของ REACH เนื่องจากในการตรวจสอบรับรองผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทั้งเพื่อการส่งออกและที่นำเข้านั้น กฎหมายเปิดช่องให้สามารถใช้ผลการตรวจสอบหรือรับรองหรือยอมรับมาตรฐานจากหน่วยงานในต่างประเทศได้หากคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมประกาศยอมรับหน่วยงานนั้น ในทางกลับกันคณะกรรมการฯ ก็ยังมีอำนาจทำความตกลงกับหน่วยงานต่างประเทศเกี่ยวกับการให้การรับรอง การตรวจสอบหรือรับรองผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ด้วย ดังนั้นหากผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ถูกประกาศให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานได้รับการตรวจสอบรับรองเกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี ภายใต้ระบบของ REACH แล้ว ก็อาจยอมรับผลการตรวจสอบและรับรองนั้นได้ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายฉบับนี้ดังที่กล่าวมาแล้ว

4.4 พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

4.4.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522

กฎหมายฉบับนี้มีผลเป็นการยกเลิก พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง พุทธศักราช 2482 (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช

ดาวน์โหลดจาก

2487 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2490 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนหน้านี้ โดยมีเหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมายคือ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและการค้าในปัจจุบัน และเพื่อให้รัฐบาลมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษสำหรับสินค้าบางประเภทที่จะส่งออกไปนอกหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร รวมทั้งเพื่อดำเนินการจัดระเบียบการค้ากับต่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อยเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ และก่อให้เกิดความเชื่อถือแก่นานาประเทศยิ่งขึ้น

4.4.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522

กฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาในกรณีต่างๆ ในกรณีที่จำเป็นหรือสมควรเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สาธารณประโยชน์ การสาธารณสุข ความมั่นคงของประเทศความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์อื่นใดของรัฐ เช่น กำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ต้องห้ามหรือต้องขออนุญาตหรือต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษในการส่งออกหรือในการนำเข้า กำหนดประเภท ชนิด คุณภาพ มาตรฐาน จำนวน ปริมาตร ขนาด น้ำหนัก ราคา ชื่อที่ใช้ในทางการค้า ตรา เครื่องหมายการค้า ถิ่นกำเนิด สำหรับสินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้า ตลอดจนกำหนดประเทศที่ส่งไปหรือประเทศที่ส่งมาซึ่งสินค้าดังกล่าว กำหนดให้สินค้าใดที่ส่งออกหรือนำเข้าเป็นสินค้าที่ต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า หนังสือรับรองคุณภาพสินค้า หรือหนังสือรับรองอื่นใดตามความตกลงหรือประเพณีทางการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งกำหนดมาตรการอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการจัดระเบียบในการส่งออกหรือการนำเข้าตามกฎหมายฉบับนี้

ทั้งนี้เมื่อได้มีประกาศกำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกหรือในการนำเข้าดังกล่าวแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดส่งออกหรือนำเข้าสินค้านั้น เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีฯ หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีฯ มอบหมาย

กฎหมายยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการค้าต่างประเทศ เรียกโดยย่อว่า กคต. ประกอบด้วยปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่หลายประการ เช่น ศึกษาวิเคราะห์และวิจัย เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศรวมทั้งเสนอโครงการ แผนงาน หรือมาตรการเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงภาวะการค้าระหว่างประเทศต่อรัฐมนตรีฯ ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการปฏิบัติการตามกฎหมายฉบับนี้ เป็นต้น

นอกจากนี้กฎหมายยังให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้หลายประการ เช่น เข้าไปในสถานที่ทำการ สถานที่ผลิต หรือสถานที่เก็บสินค้า

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

หรือยานพาหนะของผู้ประกอบการส่งออกหรือนำเข้าหรือของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจค้นสินค้าหรือตรวจสอบเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด เรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากผู้ประกอบการส่งออกหรือนำเข้าหรือจากบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เป็นต้น

4.4.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522

(1) กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2523) ออกตามความในพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 กำหนดให้ผู้จะขอรับใบอนุญาตส่งออกหรือนำเข้าซึ่งสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกหรือนำเข้าต้องขอนุญาตโดยมีเอกสารตามที่กำหนด ทั้งนี้ในการออกใบอนุญาต พนักงานเจ้าหน้าที่อาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติด้วยก็ได้ เช่น กำหนดระยะเวลาการนำเข้าหรือส่งออก ให้รายงานปริมาณสินค้าที่มีอยู่ในครอบครองและปริมาณการใช้หรือการจำหน่าย เป็นต้น

(2) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การนำยา เภสัชเคมีภัณฑ์ เกลือของเภสัชเคมีภัณฑ์ และเภสัชเคมีภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูปเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ.2545 กำหนดให้ยา เภสัชเคมีภัณฑ์ เกลือของเภสัชเคมีภัณฑ์ และเภสัชเคมีภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูปตามชนิดและกลุ่มที่ระบุ เช่น คลอแรมฟีนิคอล คลอโรฟอร์ม ไนโตรฟูแรน ไดเอทิลสติลเบสโทรล ยา เภสัชเคมีภัณฑ์ เกลือของเภสัชเคมีภัณฑ์ และเภสัชเคมีภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูปอื่นในกลุ่มไนโตรอิมิดาโซล เป็นต้น เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร และห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มอบหมาย

นอกจากกฎระเบียบ 2 ฉบับนี้แล้ว ยังมีกฎระเบียบอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงอีกหลายฉบับ โดยเป็นประกาศกระทรวงพาณิชย์เกี่ยวกับการนำสินค้าเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งกำหนดห้ามนำเข้าหรือห้ามส่งออก หรือกำหนดมาตรการพิเศษสำหรับสินค้าบางชนิดไว้ เช่น ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสารโพแทสเซียมเพอร์แมงกาเนต (Potassium Permanganate) พ.ศ. 2545 การกำหนดมาตรการนำเข้าน้ำมันและก๊าซบางประเภท เป็นต้น

4.4.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆองเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญในการกำหนดประเภทของสินค้าที่ต้องห้ามหรือต้องขออนุญาต หรือต้องขอค่าธรรมเนียมพิเศษ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงด้านต่างๆ รวมถึงด้านการสาธารณสุขซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างยิ่งกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ดังจะเห็นว่าได้มีการออกกฎระเบียบห้ามหรือกำหนดมาตรการพิเศษในการนำเข้าหรือส่งออกสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายบางชนิดไว้แล้ว ดังนั้นกฎหมายฉบับนี้จึงมีส่วนในการกำหนดแนวทางการนำเข้าและส่งออกสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายบางชนิดด้วย

5. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย

กฎหมายในกลุ่มนี้จะมิได้เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งที่เป็นสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายโดยตรง แต่ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการประกอบอุตสาหกรรมในภาพรวม ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ซึ่งผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ต้องปฏิบัติตามและส่งผลต่อการจัดการสารเคมีฯ ของผู้ประกอบการอีกด้วย

5.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

5.1.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

กฎหมายฉบับนี้มีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนหน้านี้ โดยมีเหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมายคือ เนื่องจากกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในเดิมยังไม่มีมาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างพอเพียง จึงมีการตรากฎหมายฉบับนี้ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น เพื่อส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษ เป็นต้น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

5.1.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและเจ้าพนักงานผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ไว้เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายคือ

การกำหนดแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้จัดทำและจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ แผนดังกล่าวเป็นการกำหนดแผนงานและแนวทางการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ เช่น การจัดการคุณภาพอากาศ น้ำ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่นๆ การควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด[12] การตรากฎหมายและออกกฎข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ คำสั่ง และประกาศที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผนดังกล่าว เป็นต้น แผนนั้นอาจเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลางหรือระยะยาวก็ได้ตามความเหมาะสม เมื่อได้ประกาศใช้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ตามแผนนั้นมีหน้าที่ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด แล้วเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ แผนระดับจังหวัดนี้จะเป็นแนวทางตามที่กำหนดไว้ในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงสภาพความรุนแรงของปัญหาและเงื่อนไขต่าง ๆ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของจังหวัดนั้นเป็นสำคัญ

กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมมลพิษซึ่งปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่หลายประการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษ เช่น เสนอแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษหรือภาวะมลพิษต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ให้คำแนะนำในการออกกฎกระทรวงกำหนดชนิดและประเภทของของเสียอันตราย ประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชน เพื่อควบคุม ป้องกัน ลด หรือขจัดมลพิษ เป็นต้น ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นมีอำนาจกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษและโดยความเห็นชอบของ

[12] กฎหมายฉบับนี้ได้ให้ความหมายของ “มลพิษ” ไว้ด้วยคือ หมายความว่า ของเสีย วัตถุอันตราย และมลสารอื่น ๆ รวมทั้งกาก ตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ และให้หมายความรวมถึง รังสี ความร้อน แสง เสียง กลิ่น ความสั่นสะเทือน หรือเหตุรำคาญอื่น ๆ ที่เกิดหรือถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย

ดาวน์โหลดจากระบบ ThaiLIS โดยหอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 6/04/2564

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำหรับควบคุมการระบายน้ำทิ้ง การปล่อยทิ้งอากาศเสีย การปล่อยทิ้งของเสีย หรือมลพิษอื่นใดจากแหล่งกำเนิดออกสู่สิ่งแวดล้อม

การกำหนดเขตควบคุมมลพิษ โดยให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นผู้กำหนดในกรณีที่ปรากฏว่าท้องที่ใดมีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นในเขตพื้นที่นั้นต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้นเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรวมไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดด้วย แผนปฏิบัติการดังกล่าวมีขั้นตอนดำเนินการคือ ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีอยู่ในเขตควบคุมมลพิษนั้น จัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงจำนวน ประเภท และขนาดของแหล่งกำเนิดมลพิษ ทำการศึกษาวิเคราะห์ และประเมินสถานภาพมลพิษ รวมทั้งขอบเขตความรุนแรงของสภาพปัญหาและผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและจำเป็นสำหรับการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้น

ของเสียจากการใช้วัตถุเคมีและสารอันตรายนั้น กฎหมายกำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีฯ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดชนิดและประเภทของของเสียอันตรายที่เกิดจากการผลิต การใช้สารเคมี หรือวัตถุอันตราย[13] ในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การสาธารณสุขและกิจการอย่างอื่นให้อยู่ในความควบคุมได้ ในกรณีที่ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติไว้โดยเฉพาะ รวมทั้งมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์มาตรการ และวิธีการเพื่อควบคุมการเก็บ รวบรวม การรักษาความปลอดภัย การขนส่งเคลื่อนย้าย การนำเข้ามาในราชอาณาจักร การส่งออกไปนอกราชอาณาจักร และการจัดการบำบัด และกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าวด้วยวิธีการที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาที่เกี่ยวข้องด้วย

5.1.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

กฎระเบียบที่ออกตามความในกฎหมายฉบับนี้ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในสถานที่ต่างๆ เช่น คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ ระดับ

[13] กฎหมายฉบับนี้ได้ให้ความหมายของ “วัตถุอันตราย” ไว้ด้วยคือ หมายความว่า วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม

ดาวน์โหลดจาก [illegible]

เสียงในโรงงานหรือของรถยนต์ เป็นต้น การควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดประเภทต่างๆ วิธีการตรวจสอบคุณภาพ การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด รวมถึงการกำหนดเขตควบคุมมลพิษและเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในบางท้องที่ จึงไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย อย่างไรก็ดีมีกฎระเบียบบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายอยู่บ้าง โดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องการกำหนดมาตรฐานในเรื่องต่างๆ ซึ่งบังคับให้ผู้ประกอบการ ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ปล่อยมลพิษต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานนั้น เช่น ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2539) เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดประเภทโรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งกำหนดให้น้ำทิ้งจากโรงงานฯ ต้องมีค่าความเป็นกรดด่าง อุณหภูมิ และมีสารเคมีต่างๆ ไม่เกินที่กำหนด เป็นต้น

5.1.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

กฎหมายฉบับนี้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการต่างๆ ในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก มิได้มุ่งไปที่การจัดการสารเคมีและวัตถุอันตรายโดยตรง แต่หากพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายภายหลังนำมาใช้ประโยชน์ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 กับกฎหมายฉบับนี้แล้ว จะพบว่ากฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นไปที่การจัดการของเสีย ของเหลือใช้ หรือขยะที่เกิดจากกระบวนการผลิตและการใช้ได้มากกว่าพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย นอกจากนี้หากพิจารณากฎระเบียบที่ออกตามความในกฎหมายฉบับนี้ ก็จะมุ่งเน้นไปที่การกำหนดวิธีการและควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษ หรือสารพิษ ที่ออกจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงานอุตสาหกรรม ที่พักอาศัย หรือสถานที่อื่นๆ ไปสู่สิ่งแวดล้อม มิได้มุ่งไปที่การจัดการหรือนำสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายไปใช้โดยตรง จึงอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายฉบับนี้ควรถูกพิจารณาในฐานะที่เป็นกฎหมายที่ใช้เสริมการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย มากยิ่งกว่าจะนำมาใช้ในการจัดการโดยตรง

อนึ่ง แม้กฎหมายฉบับนี้จะบัญญัติให้ความหมายของวัตถุอันตรายไว้ด้วย แต่ความหมายดังที่ให้ไว้ก็เป็นความหมายเดียวกันกับความหมายของวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 นั่นเอง

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

5.2 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

5.2.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

กฎหมายฉบับนี้มีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2512 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนหน้านี้ โดยมีเหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมายคือ กฎหมายฉบับเดิมมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันและไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการประกอบกิจการโรงงาน เนื่องจากกำหนดให้โรงงานทุกลักษณะต้องขออนุญาตเช่นเดียวกันทั้งๆ ที่ตามสภาพที่เป็นจริงโรงงานต่างๆ มีลักษณะที่แตกต่างกัน โรงงานบางประเภทไม่จำเป็นจะต้องควบคุมดูแลการตั้งโรงงาน เพียงแต่ดูแลการดำเนินงานเท่านั้น คงมีแต่โรงงานประเภทที่อาจเกิดอันตรายจากการประกอบกิจการได้เท่านั้นที่ควรจะควบคุมการจัดตั้งอย่างเคร่งครัด จึงได้มีการตรากฎหมายฉบับนี้ขึ้นเพื่อปรับปรุงระบบการควบคุมดูแลให้สอดคล้องกับสภาพการประกอบกิจการ ด้วยการให้โรงงานบางลักษณะอาจประกอบกิจการได้ภายใต้ระบบการกำกับตามปกติ และโรงงานบางลักษณะจะต้องแจ้งให้ทราบก่อนจึงจะเริ่มประกอบกิจการได้ โดยคงมีแต่โรงงานบางลักษณะที่จำเป็นเท่านั้นที่จะยังคงใช้ระบบการอนุญาต รวมทั้งยังได้มีการปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินการในหลายกรณี ได้แก่ วิธีการอนุญาต การประสานงานกันระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตตามกฎหมายให้พิจารณาลดการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนกันเพื่อความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ ปรับปรุงการควบคุมการประกอบกิจการโรงงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ออกกฎเพื่อกำหนดขอบเขตการประกอบกิจการโรงงานให้ชัดเจน กำหนดขั้นตอนการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งเพื่อบังคับให้โรงงานปฏิบัติตามกฎหมาย และปรับปรุงอัตราโทษและกำหนดให้มีการร่วมรับผิดสำหรับผู้ที่ทำงานในโรงงานนอกเหนือจากเจ้าของโรงงาน

5.2.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

กฎหมายได้แบ่งโรงงาน[14] ออกเป็น 3 จำพวก โดยจำพวกแรกนั้นประกอบกิจการได้ทันที จำพวกที่สองต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตซึ่งได้แก่ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายตามความเหมาะสมทราบก่อน และจำพวกสุดท้ายคือต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจึงจะดำเนินการได้ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดว่าประเภท ชนิด และ ขนาดของโรงงานใดจะอยู่ในจำพวกใด

[14] “โรงงาน” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไป โดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม สำหรับทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรงสภาพ ลำเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใดๆ ทั้งนี้ ตามประเภท หรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง

ดาวน์โหลดจากระบบ IDC โดย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 3/01/2564

ในส่วนของการประกอบกิจการโรงงานนั้นกฎหมายให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อประโยชน์ในการควบคุมการประกอบกิจการโรงงานในหลายกรณี เช่น กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่ตั้งของโรงงาน สภาพแวดล้อมของโรงงาน ลักษณะอาคารของโรงงานหรือลักษณะภายในของโรงงาน กำหนดหลักเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติกรรมวิธีการผลิตและการจัดให้มีอุปกรณ์หรือเครื่องมืออื่นใดเพื่อป้องกันหรือระงับหรือบรรเทาอันตรายความเสียหายหรือความเดือดร้อนที่อาจเกิดแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน เป็นต้น โดยกฎกระทรวงดังกล่าวจะกำหนดให้ยกเว้นโรงงานประเภท ชนิด หรือขนาดใดจากการต้องปฏิบัติในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ และจะสมควรกำหนดให้เรื่องที่เป็นรายละเอียดทางด้านเทคนิคหรือเป็นเรื่องที่ต้องเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามสภาพสังคม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาก็ได้

นอกจากนั้นในกรณีเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง ความปลอดภัยของประเทศหรือของสาธารณชน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรียังมีอำนาจกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาในบางกรณีได้อีกด้วย เช่น การกำหนดชนิด คุณภาพ อัตราส่วนของวัตถุดิบ แหล่งกำเนิดของวัตถุดิบ และหรือปัจจัยหรือชนิดของพลังงานที่จะนำมาใช้หรือผลิตในโรงงาน การกำหนดชนิดหรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในโรงงานที่จะให้ตั้งหรือขยาย เป็นต้น

ในส่วนของการควบคุมกำกับการดำเนินงานในโรงงานนั้น กฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไว้หลายประการ ได้แก่

(1) เข้าไปในโรงงาน หรืออาคารสถานที่ หรือยานพาหนะที่มีเหตุควรสงสัยว่าจะประกอบกิจการโรงงานในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่ดังกล่าว เพื่อตรวจสภาพโรงงาน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะ สภาพเครื่องจักร หรือการกระทำใดที่อาจเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนี้

(2) นำตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่สงสัยเกี่ยวกับคุณภาพในปริมาณพอสมควรเพื่อตรวจสอบคุณภาพพร้อมกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(3) ตรวจ ค้น กัก ยึดหรืออายัดผลิตภัณฑ์ ภาชนะบรรจุ สมุดบัญชีเอกสาร หรือสิ่งใดๆ ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่มีเหตุสงสัยว่าการประกอบกิจการของโรงงานอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน หรือมีการกระทำผิดกฎหมายฉบับนี้

(4) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ทั้งนี้ในกรณีที่จะต้องมีการตรวจสอบโรงงานหรือเครื่องจักรเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ อาจมีการกำหนดให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ โดยเป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมกำหนด โดยในการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นหากพบว่าผู้ประกอบกิจการโรงงานผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ หรือการประกอบกิจการโรงงานมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหายหรือความเดือนร้อนแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน พนักงานเจ้าหน้าที่ก็มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำที่ฝ่าฝืน หรือแก้ไข หรือปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ และในกรณีที่เห็นสมควร เมื่อได้รับอนุมัติจากปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวยังมีอำนาจผูกมัดประทับตราเครื่องจักรเพื่อมิให้เครื่องจักรทำงานในระหว่างการปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นก็ได้

หากผู้ประกอบกิจการโรงงานดังกล่าวจงใจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ให้ระงับหรือแก้ไขการกระทำที่ฝ่าฝืนนั้นโดยไม่มีเหตุอันควร หรือในกรณีที่ปรากฏว่าการประกอบกิจการของโรงงานใดอาจจะก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหาย หรือความเดือดร้อนอย่างร้ายแรงแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายก็มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานนั้นหยุดประกอบกิจการโรงงานทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว และปรับปรุงแก้ไขโรงงานนั้นเสียใหม่หรือปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ได้ และหากผู้ประกอบกิจการโรงงานไม่ปรับปรุงแก้ไขโรงงานหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้อง ภายในเวลาที่กำหนด ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายก็มีอำนาจสั่งปิดโรงงานรวมทั้งเพิกถอนใบอนุญาตได้ด้วย แต่หากการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวนั้นเป็นกรณีที่มีเหตุให้ทางราชการสมควรเข้าไปดำเนินการแทน ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายอาจสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายให้บุคคลใดๆ เข้าจัดการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งของเจ้าพนักงานก็ได้ โดยผู้ประกอบกิจการโรงงานต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดการนั้นรวมทั้งเบี้ยปรับ

ทั้งนี้ในกรณีที่การประกอบกิจการโรงงานใดมีกรณีที่เกี่ยวข้องอันจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นอยู่ด้วย กฎหมายได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นๆ ดังกล่าว สามารถกำหนดวิธีการในการยื่นคำขอและดำเนินการเพื่อพิจารณาอนุญาตร่วมกันก็ได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากที่สุด

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

5.2.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายตามกฎหมายฉบับนี้ได้แก่กฎกระทรวงรวม 3 ฉบับคือ

(1) กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 มีสาระสำคัญส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษ หรือสิ่งที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้ต้องจัดการตามวิธีที่กำหนด และต้องแจ้งรายละเอียดชนิด ปริมาณ คุณสมบัติ และสถานที่จัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พร้อมทั้งวิธีเก็บทำลายกำจัด ขนส่งและเคลื่อนย้ายตามหลักเกณฑ์และวิธีที่รัฐมนตรีฯ กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(2) กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ.2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับโรงงานที่ใช้กัมมันตรังสีให้ต้องจัดทำรายงานข้อมูลเกี่ยวกับชนิด จำนวน ที่มา วิธีใช้ และการเก็บรักษากัมมันตรังสี และโรงงานที่มีการผลิต การเก็บ หรือการใช้วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย ต้องจัดทำข้อมูลความปลอดภัย (material safety data sheet) เกี่ยวกับลักษณะอันตรายตามคุณสมบัติของวัตถุนั้นๆ

(3) กฎกระทรวงว่าด้วยการแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงาน พ.ศ.2544 มีสาระสำคัญคือให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 และ 3 ตามประเภทหรือชนิดที่กำหนดท้ายกฎกระทรวง ต้องแจ้งข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการประกอบกิจการต่อสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมทุกปีเป็นรายเดือนหรือรายปีแล้วแต่กรณี

5.2.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 มีบทบัญญัติซึ่งให้อำนาจกระทรวงอุตสาหกรรมดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายไว้หลายประการ ส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การควบคุมและป้องกันมิให้คนงานภายในโรงงานได้รับอันตรายจากการทำงาน รวมทั้งป้องกันมิให้โรงงานสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนและก่อมลพิษแก่สิ่งแวดล้อม โดยการควบคุมนั้นเน้นไปที่การตรวจสอบโดยเจ้าพนักงานหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานเป็นหลัก ส่วนการกำหนดหน้าที่ให้ผู้ประกอบการต้องส่งข้อมูลต่างๆ นั้นเป็นเรื่องที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการวิเคราะห์และประเมินภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมระยะยาวเป็นหลัก มิใช่เพื่อควบคุมกิจการที่มีอันตราย

จุดเด่นของกฎหมายฉบับนี้คือการให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการกำหนดวิธีการยื่นคำขอและดำเนินการเพื่อพิจารณาอนุญาตร่วมกันในกรณีที่ต้องมีการขออนุญาตจากเจ้า

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพธัญญา ฆองเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

พนักงานตามกฎหมายอื่นด้วย การให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ และที่สำคัญที่สุดคือการกำหนดให้โรงงานที่มีการผลิต การเก็บ หรือการใช้วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย ต้องจัดทำข้อมูลความปลอดภัย (material safety data sheet)

5.3 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522

5.3.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522

กฎหมายฉบับนี้มีผลเป็นการยกเลิก ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 339 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนหน้านี้ โดยมีเหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมายคือ เพื่อให้การดำเนินงานของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 339 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 เป็นไปด้วยดียิ่งขึ้นและเหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน และต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายอีก 2 ครั้ง ในปี พ.ศ.2534 และ พ.ศ.2539 เพื่อแก้ไขในเรื่องของภาษีมูลค่าเพิ่มและเพื่อเพิ่มบทบาทในด้านการค้าและการบริการเพื่อส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศให้ต่อเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมในเขตอุตสาหกรรมส่งออกเพื่อให้สามารถดำเนินการได้เต็มรูปแบบของวงจรเศรษฐกิจ และเพื่อลดขั้นตอนและเวลาในการดำเนินการให้น้อยลงเพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศสอดคล้องกับภาวะการแข่งขันและการลงทุนระหว่างประเทศ

5.3.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522

กฎหมายฉบับนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายไม่มากนัก อย่างไรก็ดีในกรณีที่เป็นการประกอบอุตสาหกรรมภายในนิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายฉบับนี้ กฎหมายก็กำหนดให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นนิติบุคคลมีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการค้าเพื่อส่งออก ผู้ประกอบกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือการประกอบการค้าเพื่อส่งออก และผู้ใช้ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายรวมทั้งการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสาธารณสุขหรือที่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยยังมีอำนาจในการตรวจสอบ รับรองชนิดและ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ปริมาณของวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ หรือชนิดและจำนวนของเครื่องจักรสำหรับกรณีที่จำเป็นจะต้องออกใบรับรองหรือในกรณีที่นำเข้ามาในหรือนำออกไปจากนิคมอุตสาหกรรมซึ่งของดังกล่าวอีกด้วย

นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการนำของเข้ามาในหรือนำออกไปจากเขตอุตสาหกรรม ส่งออก การเก็บรักษา และการควบคุมการขนย้าย ก็ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการนำของเข้า การส่งของออก และการเก็บของในคลังสินค้า ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรมาใช้บังคับโดยอนุโลม กับทั้งต้องปฏิบัติตามระเบียบและพิธีการที่อธิบดีกรมศุลกากรกำหนด โดยให้นำบทลงโทษตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับด้วย

5.3.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายตามกฎหมายฉบับนี้มีหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญได้แก่

(1) กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2539) กำหนดให้นิคมอุตสาหกรรมแต่ละประเภทต้องมีระบบสาธารณูปโภคต่างๆ รวมทั้งระบบจัดการกากอุตสาหกรรม มูลฝอย และสิ่งปฏิกูล ระบบติดตามตรวจสอบมลพิษและคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(2) ประกาศการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยการนิคมอุตสาหกรรมได้ออกประกาศการนิคมฯ ขึ้นหลายฉบับที่เกี่ยวกับการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้วในนิคมอุตสาหกรรม เช่น ประกาศการนิคมฯ ที่ 47/2541 และ 41/2542 โดยมีสาระสำคัญคือ การนำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วซึ่งเป็นขยะอันตรายออกไปจากโรงงาน จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าการหรือผู้ซึ่งผู้ว่าการมอบหมาย โดยต้องยื่นแบบคำขอและใบกำกับการขนส่งขยะอันตรายตามที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าว

5.3.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522

แม้กฎหมายและกฎระเบียบที่ออกตามความในกฎหมายฉบับนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายมากนัก แต่โรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมก็จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นการกำหนดมาตรการและแนวทางดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะอันตรายและกากอุตสาหกรรม จึงเป็นการจัดการในส่วนปลายทางของวงจรสารเคมีและวัตถุอันตรายเท่านั้น

ดาวน์โหลดจากวิทยานิพนธ์ จุฬาฯ ที่ให้บริการเพื่อการศึกษาเท่านั้น นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

5.4 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

5.4.1 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

กฎหมายฉบับนี้มีผลเป็นการยกเลิกกฎหมาย 2 ฉบับคือ พระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติควบคุมการใช้อุจจาระเป็นปุ๋ย พุทธศักราช 2480 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนหน้านี้ โดยมีเหตุผลและเจตนารมณ์ของกฎหมายคือ กฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินงานควบคุมดูแลในด้านสาธารณสุขได้ใช้บังคับมานานแล้วและแม้ว่าจะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายครั้งก็ตาม แต่ก็ยังไม่อาจทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าของสังคม จำเป็นต้องมีการขยายขอบเขตการกำกับดูแลกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขในด้านต่างๆ ให้กว้างขวางขึ้น เพื่อสามารถนำมาปรับใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทันท่วงที กฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวยังมิได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลและป้องกันเกี่ยวกับการอนามัยสิ่งแวดล้อมไว้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ทั้งที่การสาธารณสุขเป็นเรื่องเกี่ยวพันกับความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมของมนุษย์อย่างใกล้ชิด จึงได้มีการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้ขึ้นเพื่อปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมให้มีลักษณะการกำกับดูแลและติดตาม และปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และบทกำหนดโทษตามกฎหมายให้สามารถบังคับให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบัน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการกำกับดูแลและป้องกันเกี่ยวกับการอนามัยสิ่งแวดล้อม

5.4.2 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการต่างๆ รวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสาธารณสุขและเจ้าพนักงานผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ไว้ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายคือ กฎหมายให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขมีอำนาจออกกฎกระทรวงในเรื่องต่างๆ เช่น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลกิจการหรือการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ตามกฎหมายฉบับนี้ รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และวิธีดำเนินการเพื่อตรวจสอบควบคุมหรือกำกับดูแลหรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน โดยกฎกระทรวงดังกล่าวอาจกำหนดให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปหรือเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งก็

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ได้ เมื่อมีกฎกระทรวงใช้บังคับในท้องถิ่นใดแล้วก็ให้ราชการส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นซึ่งมีกิจการหรือการดำเนินการตามกฎกระทรวงดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจของท้องถิ่นนั้นดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้หากมีกรณีจำเป็นราชการส่วนท้องถิ่นอาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นหรือแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ใช้บังคับอยู่ก่อนมีกฎกระทรวงดังกล่าวเพื่อกำหนดรายละเอียดการดำเนินการในเขตท้องถิ่นนั้นให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนั้นได้ อย่างไรก็ดีหากมีกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุผลเป็นพิเศษเฉพาะท้องถิ่น ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นก็อาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นในเรื่องใดโดยขัดหรือแย้งกับที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้ ทั้งนี้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสาธารณสุขและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีฯ แล้ว

นอกจากนี้กฎหมายยังให้อำนาจอธิบดีกรมอนามัยในการออกคำสั่งให้เจ้าของวัตถุหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายร้ายแรงต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนซึ่งจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้ระงับการกระทำหรือให้แก้ไขป้องกันความเสียหายนั้นก็ได้ หากได้รับคำสั่งแล้วไม่ปฏิบัติตามภายในระยะเวลาตามสมควร อธิบดีกรมอนามัยจะสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดแล้วแต่กรณีปฏิบัติการใดๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายดังกล่าวนั้นแทนก็ได้ โดยบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้น

กฎหมายฉบับนี้กำหนดอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการภายในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้นไว้หลายประการ หากกล่าวเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ได้แก่

- การกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่กำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย

- มีอำนาจห้ามมิให้ผู้ใดผู้หนึ่งก่อเหตุรำคาญ เช่น สถานที่ซึ่งสกปรก อาคาร โรงงาน หรือสถานที่ประกอบการที่ไม่มีการกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือการควบคุมสารเป็นพิษหรือมีแต่ไม่มีการควบคุมให้ปราศจากกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษอย่างพอเพียงจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ การกระทำใดๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี สิ่งมีพิษ ฝุ่น ละออง หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือมีเหตุอื่นใดที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้น

เมื่อรัฐมนตรีฯ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพแล้ว ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นเพื่อกำหนดประเภทของกิจการดังกล่าวบางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้นด้วย โดยมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

เงื่อนไขทั่วไปสำหรับให้ผู้ดำเนินกิจการที่ควบคุมดังกล่าวให้ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งนี้เมื่อมีการกำหนดกิจการที่ควบคุมแล้วก็ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการตามประเภทดังกล่าวในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ในการดำเนินการดังกล่าว กฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นและเจ้าพนักงานสาธารณสุขไว้หลายประการ เช่น มีหนังสือเรียกบุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำหรือแจ้งข้อเท็จจริง เข้าไปในอาคารหรือสถานที่ใดๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการเพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้หรือตามข้อกำหนดของท้องถิ่น ยึดหรืออายัดสิ่งของใดๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีหรือเพื่อนำไปทำลายในกรณีจำเป็น เก็บหรือนำสินค้าหรือสิ่งของใดๆ ที่สงสัยว่าจะไม่ถูกสุขลักษณะหรือจะก่อให้เกิดเหตุรำคาญจากอาคารหรือสถานที่ใดๆ เป็นปริมาณตามสมควรเพื่อเป็นตัวอย่างในการตรวจสอบตามความจำเป็นได้โดยไม่ต้องใช้ราคา เป็นต้น

ทั้งนี้ในกรณีที่มีผู้ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายฉบับนี้ กฎกระทรวง ข้อกำหนดของท้องถิ่นหรือประกาศที่ออกตามกฎหมายฉบับนี้ หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการดำเนินกิจการนั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้ดำเนินกิจการนั้นแก้ไขหรือปรับปรุงให้ถูกต้องได้ และถ้าผู้ดำเนินกิจการไม่แก้ไข หรือถ้าการดำเนินกิจการนั้นจะก่อให้เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งให้ผู้นั้นหยุดดำเนินกิจการนั้นไว้ทันทีเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าปราศจากอันตรายแล้วก็ได้ ทั้งนี้หากการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวเป็นกรณีที่เป็นเหตุรำคาญแล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจระงับเหตุรำคาญนั้นหรืออาจจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญนั้นขึ้นอีกโดยบุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อหรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการก็ได้

ส่วนกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขเป็นผู้ตรวจพบเหตุที่ไม่ถูกต้องดังกล่าวนั้น ก็ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขแจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อดำเนินการต่อไป เว้นแต่เป็นกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นว่าเหตุดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน หรือจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนเป็นส่วนรวมซึ่งสมควรจะดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำการไม่ถูกต้องหรือฝ่าฝืนดังกล่าวแก้ไขหรือระงับเหตุนั้น หรือดำเนินการใดๆ เพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุนั้นได้ตามสมควร แล้วจึงแจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบก็ได้

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

5.4.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายตามกฎหมายฉบับนี้มีหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญได้แก่

(1) ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งมีการประกาศมาแล้วหลายฉบับ โดยกำหนดให้กิจการประเภทเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น กิจการที่เกี่ยวกับยา เวชภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการแพทย์ เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ชะล้าง กิจการที่เกี่ยวกับปิโตรเลี่ยม ถ่านหิน สารเคมี การทำ เก็บ ขนส่ง และค้าดอกไม้เพลิง หรือสารเคมีอันเป็นส่วนประกอบในการผลิตดอกไม้เพลิง เป็นต้น

(2) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะของสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมสถานประกอบกิจการดังกล่าว เช่น กำหนดสถานที่ตั้ง ลักษณะของอาคาร การจัดให้มีที่อาบน้ำและที่ล้างตาฉุกเฉินในกรณีที่เป็นสถานประกอบกิจการที่คนงานอาจเปรอะเปื้อนจากสารเคมี วัตถุอันตราย หรือสิ่งอื่นใด รวมถึงการเก็บรวบรวมและกำจัดมูลฝอยที่ปนเปื้อนสารพิษ หรือวัตถุอันตราย และมูลฝอยประเภทอื่นๆ ทั้งนี้หากสถานประกอบกิจากรนั้นมีวัตถุอันตรายก็จะต้องมีสถานที่ปลอดภัยสำหรับเก็บรักษาตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และในการประกอบกิจการก็ต้องควบคุมป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบจนเป็นเหตุรำคาญหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพคนงานและผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงด้วย

5.4.4 บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

กฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องทั้งที่อยู่ในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่หลายประการเพื่อควบคุมดูแลสุขภาพ อนามัย และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนให้ถูกสุขลักษณะ และด้วยเหตุที่สารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายก็เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของประชาชน ดังนั้นกฎหมายฉบับนี้จึงกำหนดมาตรการและให้อำนาจเจ้าพนักงานดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายอยู่ด้วย แต่ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชนดังที่กล่าวมา บทบัญญัติและมาตรการทางกฎหมายจึงเป็นไปในแนวทางที่ห้ามมิให้ผู้ประกอบกิจการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือกระทำกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งผู้ผลิต จำหน่าย หรือครอบครองสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายที่อาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือกระทำกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

มาตรการทางกฎหมายที่น่าสนใจของกฎหมายฉบับนี้คือการให้อำนาจราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อกำหนดของท้องถิ่นเพื่อใช้บังคับในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดมาตรการได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนั้นเจ้าพนักงานส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานสาธารณสุขยังมีอำนาจเข้าระงับเหตุรำคาญได้เอง ซึ่งจะช่วยให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปโดยรวดเร็วมากยิ่งขึ้นอันสอดคล้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายที่อาจก่อปัญหาอย่างฉบับพลันในวงกว้าง

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ตารางแสดงรายละเอียดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ
สารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายในประเทศไทย

1. กฎหมายจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย

กฎหมาย	ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย	ข้อสังเกต
1. พรบ. วัตถุอันตราย พ.ศ.2535	- แบ่งวัตถุอันตรายเป็น 4 ชนิด - วัตถุอันตรายชนิดใดอยู่ในประเภทใดให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา - มีผู้เกี่ยวข้องคือ คณะกรรมการวัตถุอันตราย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ และพนักงานเจ้าหน้าที่ - แยกวัตถุอันตรายให้อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน - ให้แต่ละหน่วยงานออกระเบียบได้เอง	- เป็นกฎหมายพื้นฐาน - หากสารเคมีใดไม่มีประกาศให้เป็นวัตถุอันตรายก็อาจไม่ครอบคลุม - มีหน่วยงานเกี่ยวข้องมาก - ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
2. พรบ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522	- แบ่งยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภท - กำหนดวิธีควบคุมดำเนินการยาเสพติดแต่ละประเภทไว้แตกต่างกัน	- เป็นกฎหมายเฉพาะ สารเคมีใดอยู่ใต้บังคับกฎหมายนี้แล้วก็ไม่ใช้ พรบ.วัตถุอันตรายอีก
3. พรบ. วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518	- แบ่งวัตถุออกฤทธิ์ออกเป็น 4 ประเภท - กำหนดวิธีควบคุมดำเนินการวัตถุออกฤทธิ์แต่ละประเภทไว้แตกต่างกัน	- เป็นกฎหมายเฉพาะ สารเคมีใดอยู่ใต้บังคับกฎหมายนี้แล้วก็ไม่ใช้ พรบ.วัตถุอันตรายอีก
4. พรบ. ยา พ.ศ.2510	- แบ่งยาออกเป็น 4 ประเภท - กำหนดวิธีควบคุมดำเนินการยาแต่ละประเภทไว้แตกต่างกัน	- เป็นกฎหมายเฉพาะ สารเคมีใดอยู่ใต้บังคับกฎหมายนี้แล้วก็ไม่ใช้ พรบ.วัตถุอันตรายอีก
5. พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530	- กำหนดให้ยุทธภัณฑ์รวมไปถึงสารเคมี สารชีวะ สารรังสี ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามได้ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจาฯ	- เป็นกฎหมายเฉพาะสำหรับสารเคมีที่ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามได้ ก็ไม่ใช้ พรบ.วัตถุอันตรายอีก

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพิธญา ซื่องเสน่ะ หมดอายุ 13/01/2564

2. กฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากสารเคมีและวัตถุอันตราย

กฎหมาย	ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมีและวัตถุอันตราย	ข้อสังเกต
1. พรบ. อาหาร พ.ศ.2522	ควบคุมการผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายอาหาร ซึ่งรวมไปถึงสารเคมีและวัตถุอันตรายซึ่งเป็นส่วนประกอบของอาหาร	ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสารเคมีฯ แต่หากเป็นส่วนผสมในอาหารก็ต้องปฏิบัติตาม พรบ. นี้
2. พรบ. เครื่องสำอาง พ.ศ. 2535	ควบคุมการผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายเครื่องสำอาง ซึ่งรวมไปถึงสารเคมีและวัตถุอันตรายซึ่งเป็นส่วนประกอบของเครื่องสำอาง	ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสารเคมีฯ แต่หากเป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางก็ต้องปฏิบัติตาม พรบ. นี้
3. พรบ. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511	กำหนดมาตรฐานทางอุตสาหกรรมเพื่อให้ผู้ผลิต นำเข้า และส่งออกผลิตภัณฑ์ต้องปฏิบัติ รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ทางเคมีด้วย	- หากผลิตภัณฑ์เคมีใดถูกกำหนดมาตรฐานฯก็ต้องใช้ พรบ. นี้บังคับด้วย - ใช้ผลการตรวจสอบหรือรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานในต่างประเทศได้ตามที่คณะกรรมการประกาศ
4. พรบ. การส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522	กำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ต้องห้าม หรือต้องขออนุญาต หรือต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษ หรือกระบวนการพิเศษในการส่งออกหรือนำเข้า	มีการการออกกฎระเบียบห้ามหรือกำหนดมาตรการพิเศษในการนำเข้าหรือส่งออกสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายบางชนิดไว้

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

3. กฎหมายอื่นเกี่ยวเนื่องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย

กฎหมาย	ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย	ข้อสังเกต
1. พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535	กำหนดมาตรการต่างๆ เช่น แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เขตควบคุมมลพิษ และการจัดการของเสียจากการใช้วัตถุเคมีและสารอันตราย	- มุ่งเน้นการจัดการของเสียหรือขยะที่เกิดจากการผลิตและการใช้สารเคมี - บัญญัติให้ความหมายของวัตถุอันตรายไว้
2. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535	- กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้เกี่ยวข้องไม่ให้ได้รับผลกระทบจากกิจการโรงงาน - หากจะเกิดความเสียหายมาก เจ้าหน้าที่อาจไปแก้ไขเองโดยให้ผู้ประกอบการชดใช้ - กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องแจ้งข้อมูลและหากเป็นโรงงานผลิต เก็บ หรือใช้วัตถุอันตราย ต้องจัดทำข้อมูลความปลอดภัยด้วย	- มาตรการถูกกำหนดขึ้นเพื่อประเมินภาวะเศรษฐกิจและการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นหลัก มิใช่เพื่อควบคุมกิจการที่มีอันตราย - กรณีต้องขออนุญาตตามกฎหมายอื่นด้วย เจ้าหน้าที่อาจกำหนดวิธีการเพื่อพิจารณาอนุญาตร่วมกันได้
3. พรบ. การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522	กนอ.มีอำนาจต่างๆ เกี่ยวกับผู้ประกอบการในนิคม เช่น เกี่ยวกับการสาธารณสุขหรือที่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม การนำของเข้ามาในหรือนำออกไปจากเขตอุตสาหกรรม	โรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับสารเคมีฯ ที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้
4. พรบ. การสาธารณสุข พ.ศ.2535	- ราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดมาตรการต่างๆ ทางสาธารณสุข เช่น การก่อเหตุรำคาญเกี่ยวกับสารพิษ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ - หากเกิดเหตุรำคาญ เจ้าหน้าที่อาจไปแก้ไขเองโดยให้ผู้เกี่ยวข้องชดใช้	หากผู้เกี่ยวข้องกับสารเคมีฯ ก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือกระทำกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ก็ต้องดำเนินการให้เป็นไปตาม พรบ. นี้ด้วย

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

บทที่ 4
การจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

การจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายประเภทต่างๆ นอกจากจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมยังได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบเพื่อทำหน้าที่อนุญาตและควบคุมดูแลการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายนอกเหนือจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นอีกหลายหน่วยงาน รวมทั้งกำหนดให้สารเคมีและวัตถุอันตรายประเภทใดต้องอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใดอีกด้วย โดยในปัจจุบันหน่วยงานที่มีวัตถุอันตรายอยู่ในความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 มีถึง 7 หน่วยงาน ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมธุรกิจพลังงาน และสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็จะมีวัตถุอันตรายประเภทต่างๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบมากหรือน้อยแตกต่างกันไป ทั้งนี้หน่วยงานที่มีสารเคมีและวัตถุอันตรายอยู่ในความรับผิดชอบในจำนวนมากประเภทก็คงมีเพียงกรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร เท่านั้น ในขณะที่อีก 4 หน่วยงานที่เหลือจะมีสารเคมีและวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบน้อย อีกทั้งในบางหน่วยงานก็มิได้มีวัตถุอันตรายบางชนิดอยู่ในความรับผิดชอบอีกด้วย ดังเช่นกรมประมงซึ่งมิได้มีวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 อยู่ในความรับผิดชอบแต่อย่างใด

ขั้นตอนการจัดการวัตถุอันตรายของแต่ละหน่วยงานนั้น นอกจากจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในกฎหมายดังกล่าวซึ่งใช้บังคับกับทุกหน่วยงานแล้ว แต่ละหน่วยงานก็ยังได้ออกประกาศของหน่วยงานนั้นๆ เพื่อกำหนดขั้นตอนและแนวทางดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นเองไว้อีกด้วย อย่างไรก็ดีเนื่องจากประกาศเหล่านี้ได้ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ซึ่งได้วางข้อกำหนดเบื้องต้นสำหรับวัตถุอันตรายแต่ละประเภทไว้แล้ว ด้วยเหตุนี้ประกาศหรือกฎระเบียบเหล่านี้จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน อาจมีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดหรือในส่วนของแบบฟอร์มคำขอต่างๆ ดังนั้นเพื่อมิให้เนื้อหาซ้ำซ้อนกัน ผู้วิจัยจึงจะกล่าวถึงการจัดการวัตถุอันตรายของทุกหน่วยงานในลักษณะของภาพรวม โดยแยกไปตามชนิดของวัตถุอันตรายและมุ่งเน้นไปที่การดำเนินงานของหน่วยงาน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

หลักทั้ง 3 หน่วยงานเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายฉบับอื่นๆ ซึ่งในส่วนนี้จะกล่าวถึงโดยสังเขป เนื่องจากไม่ใช่กฎหมายหลักที่นำมาใช้ในการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายของประเทศไทย

1. การดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 1

แม้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 จะมิได้กำหนดให้การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ไว้ในครอบครอง จะต้องแจ้งหรือต้องได้รับใบอนุญาตดังเช่นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ก็ตาม แต่ก็ได้กำหนดให้ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ซึ่งในทางปฏิบัติก็ปรากฏว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ก็ได้กำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ไว้ในครอบครองของตนแล้วแต่กรณี รวมทั้งกำหนดแนวทางการจัดการของผู้เกี่ยวข้องไว้โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขั้นตอนการแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 1

การแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ของแต่ละหน่วยงาน แม้จะมีแนวทางดำเนินการคล้ายคลึงกัน แต่ก็ใช้บังคับกับบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอยู่บ้าง โดยในส่วนของวัตถุอันตรายที่อยู่ในความดูแลของกรมโรงงานอุตสาหกรรมนั้น จะบังคับให้ทั้งผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ไว้ในครอบครองต้องแจ้งข้อเท็จจริง หรือให้แจ้งเฉพาะผู้ผลิตและผู้นำเข้าสำหรับวัตถุอันตรายที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา โดยทั้งสองหน่วยงานมีขั้นตอนการแจ้งข้อเท็จจริงที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

(1) ผู้เกี่ยวข้องจะต้องยื่นเอกสารตามแบบฟอร์มที่กำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อแจ้งข้อเท็จจริงต่างๆ เช่น ชื่อวัตถุอันตราย สูตรและอัตราส่วน ชื่อทางการค้า ชื่อสามัญหรือชื่อย่อ (ถ้ามี) ปริมาณ ภาชนะบรรจุ ชื่อผู้ผลิต ประเทศผู้ผลิต สถานที่เก็บรักษา ชื่อพาหนะด่านศุลกากรที่นำเข้าหรือส่งออก และกำหนดวันที่พาหนะจะมาถึงหรือออกจากด่านศุลกากร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนนำหรือส่งวัตถุอันตรายออกจากด่านศุลกากร สำเนาบัตรประจำตัว (กรณีบุคคลธรรมดา) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล และสำเนาใบสำคัญแสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการของนิติบุคคลผู้แจ้งข้อเท็จจริง

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

(2) การแจ้งข้อเท็จจริงดังกล่าว โดยทั่วไปต้องแจ้งเมื่อจะมีการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองครั้งแรกเท่านั้น แต่หากเป็นวัตถุอันตรายเฉพาะบางประเภทตามรายชื่อที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมประกาศไว้ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครองจะต้องแจ้งข้อเท็จจริงต่างๆ ด้วยข้อมูลที่มากขึ้นและต้องแจ้งตามระยะเวลาที่กำหนด โดยต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อสูตรและอัตราส่วน ชื่อทางการค้า ชื่อสามัญหรือชื่อย่อ (ถ้ามี) ทะเบียน (ถ้ามี) ปริมาณที่ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ปริมาณที่ขาย ขายแก่ผู้ใดและผู้ซื้อนำไปใช้ในกิจการใด การแจ้งรายละเอียดดังกล่าวจะต้องแจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยหากเป็นการประกอบการในระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน จะต้องแจ้งภายในเดือนกรกฎาคมของปีนั้น หากเป็นการประกอบการในระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม จะต้องแจ้งภายในเดือนมกราคมของปีถัดไป[1]

(3) การแจ้งข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 อาจแจ้งได้ ณ สถานที่และวิธีการดังต่อไปนี้

- แจ้งโดยตรงต่อหน่วยงานที่ดูแลวัตถุอันตรายนั้น หรือแจ้ง ณ สถานที่ใดที่หน่วยงานนั้นกำหนด โดยบางหน่วยงานอาจกำหนดให้แจ้งได้ที่หน่วยงานนั้นที่อยู่ในส่วนภูมิภาคก็ได้ เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ในกรณีที่วัตถุอันตรายนั้นอยู่ในความดูแลของสำนักงานอาหารและยา เป็นต้น

- แจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

- กรณีวัตถุอันตรายนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของกรมโรงงานอุตสาหกรรม อาจแจ้งผ่านระบบสัญญาณคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงเครือข่ายเข้ากับระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมก็ได้

1.2 การจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 1

แม้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 จะกำหนดให้รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อกำหนดแนวทางหรือข้อบังคับให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ไว้ในความครอบครอง ต้องดำเนินการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ภาชนะบรรจุ ฉลาก การขนส่ง การเก็บรักษา หรือการอื่นใดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเพื่อควบคุม ป้องกัน บรรเทา หรือระงับอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคล

[1] ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การให้แจ้งข้อเท็จจริงของผู้ผลิต ผู้นำเข้าผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2547 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบ พ.ศ.2549

ดาวน์โหลดจากระบบ ThaiLIS โดยหอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 13/01/2564

สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม แต่ปรากฏว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมิได้มีการออกประกาศในส่วนนี้ไว้มากนัก มีเพียงสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเท่านั้น ที่ได้มีการออกประกาศกำหนดแนวทางการจัดการวัตถุอันตรายดังกล่าวเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติ โดยกำหนดไว้เฉพาะในส่วนของการผลิต และการมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้างเท่านั้น ได้แก่

1.2.1 การผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 1

ผู้ผลิตจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์การผลิต สถานที่ผลิต มาตรการเพื่อความปลอดภัย และการบรรจุหีบห่อ ตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด ได้แก่

(1) เกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์การผลิต

ผู้ผลิตต้องจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์การผลิตที่เหมาะสมกับปริมาณและการผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ในแต่ละประเภท โดยเฉพาะภาชนะหรือถังที่ใช้ในการผลิตจะต้องไม่เกิดปฏิกิริยาทางเคมีที่ไม่เหมาะสมกับวัตถุอันตรายที่ผลิต มีระบบป้องกันกำจัดกลิ่นละออง ไอระเหย ฝุ่นผงของวัตถุอันตรายที่ดี สามารถป้องกันกลิ่นสารเคมีไม่ให้ไปรบกวนผู้ที่อยู่ใกล้เคียงและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน มีวิธีการป้องกันมิให้วัตถุอันตรายรั่วไหล และต้องทำความสะอาดเครื่องมืออุปกรณ์หลังจากการใช้งาน มีป้ายแสดงชื่อและคำเตือนของวัตถุอันตรายที่อุปกรณ์การผลิต ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายต้องมีความแข็งแรงไม่รั่วไหล สะดวกต่อการขนย้ายและไม่มีปฏิกิริยาทางเคมีที่ไม่เหมาะสมกับวัตถุอันตรายที่บรรจุอยู่ภายใน เป็นต้น

(2) เกี่ยวกับสถานที่ในการผลิต

ภายในอาคารผลิตวัตถุอันตราย ควรแบ่งแยกบริเวณพื้นที่ในการผลิตวัตถุอันตรายแต่ละประเภทเป็นสัดส่วนโดยใช้เส้นหรือเครื่องหมายแสดงพื้นที่ให้เห็นได้อย่างชัดเจน พื้นของส่วนการผลิตวัตถุอันตรายต้องมีคุณสมบัติไม่ดูดซับหรือกักขังสารเคมีใด ๆ และจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอ เป็นต้น

(3) เกี่ยวกับมาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถานที่

ต้องจัดให้มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน เช่น เสื้อผ้า ถุงมือ หน้ากาก หมวก แว่นตา ฯลฯ จัดให้มีป้ายคำเตือนว่า “วัตถุอันตราย” ในบริเวณทางเข้าหรืออาคารสถานที่ผลิต และให้การอบรมแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงานให้เข้าใจถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ขณะปฏิบัติงานพร้อมทั้งวิธีแก้ไข ต้องตรวจสอบสุขภาพของ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ผู้ปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จัดให้มีสถานที่ให้ผู้ปฏิบัติงานล้างมือ ล้างหน้า ด้วยน้ำและสบู่ก่อนรับประทานอาหาร ดื่มน้ำ หรือสูบบุหรี่ เป็นต้น[2]

1.2.2 ในกรณีของการมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้าง

ผู้ครอบครองจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับสถานที่เก็บรักษาและมาตรการเพื่อความปลอดภัยหลายประการ ดังนี้

(1) สถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายต้องมีลักษณะตามที่กำหนด เช่น ต้องมีอาคารสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายที่สามารถป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญและเกิดอันตรายหรือเกิดความเสียหายต่อบุคคล สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม ต้องมีที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายเฉพาะตามคุณสมบัติและชนิดของวัตถุอันตรายโดยมีขนาดและลักษณะเหมาะสมกับชนิดและปริมาณที่ขออนุญาต มีขนาดอาคารที่เก็บรักษากว้างและยาวมากกว่า 30 เมตร โดยมีผนังทำจากวัสดุทนไฟ เป็นต้น

(2) ต้องมีมาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการ เช่น มีแผ่นป้ายคำว่า “วัตถุอันตราย”ในบริเวณทางเข้าหรือสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตราย มีแผ่นป้ายคำเตือนถึงอันตรายที่เกิดจากวัตถุอันตรายในบริเวณที่เก็บรักษาและบริเวณใกล้เคียง ให้มีอุปกรณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เสื้อผ้า ถุงมือ รองเท้า หรือแว่นตาเพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน มีชุดปฐมพยาบาลตามประเภทของวัตถุอันตราย ต้องตรวจสอบสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตรายเพื่อรับจ้างจะต้องผ่านการทดสอบความรู้ความชำนาญจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ต้องจัดการกับวัตถุอันตรายที่เหลือใช้แล้วและภาชนะบรรจุให้ถูกต้องปลอดภัยตามประเภทของวัตถุอันตรายนั้นๆ ให้มีการฝึกอบรมแก่ผู้ปฏิบัติงานให้เข้าใจถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ขณะปฏิบัติงานพร้อมทั้งวิธีแก้ไข เป็นต้น[3]

(3) ต้องมีผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตรายเพื่อใช้รับจ้างที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด เช่น มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานดังกล่าวไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือจบการศึกษาขั้นต่ำมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ผ่านการฝึกอบรมและการทดสอบความรู้ความชำนาญตามหลักสูตรการอบรมจากหน่วยงานที่สำนักงานคณะกรรมการ

---

[2] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้างและการเก็บรักษาวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2538

[3] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้างและการเก็บรักษาวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2538

ดาวน์โหลดจากระบบ TU-IRC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

อาหารและยาให้การรับรอง ผ่านการฝึกอบรมและทดสอบความรู้ตามที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากำหนดทุก 3 ปี เพื่อต่ออายุหนังสือรับรองผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตราย เป็นต้น[4]

1.2.3 "ฉลาก" ของวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานอาหารและยา และของกรมวิชาการเกษตร

ได้มีการวางกฎระเบียบไว้ในลักษณะที่ให้ความสำคัญค่อนข้างมาก เนื่องจากวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอุปโภค บริโภค ของประชาชนทั่วไปและเกษตรกร จึงมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับฉลากของวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานอาหารและยา และของกรมวิชาการเกษตร ให้ผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ส่งออก นำเข้า ผลิต ขาย หรือมีไว้ในครอบครองในประเทศ ต้องปฏิบัติ ดังนี้

(1) การนำเข้าหรือส่งออกวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของทั้งสองหน่วยงาน จะต้องแสดงฉลากไว้ที่หีบห่อบรรจุหรือภาชนะบรรจุในลักษณะที่กำหนด เช่น ชื่อทางการค้า ชื่อสามัญ สัญลักษณ์ตาม UN Class (ถ้ามี) อัตราส่วนของสารสำคัญ เป็นต้น

(2) การผลิต ขาย หรือมีไว้ในครอบครองในประเทศ ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานอาหารและยา และการขายหรือจำหน่าย หรือแสดงไว้เพื่อขายหรือจำหน่าย ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร จะต้องแสดงฉลากในลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น ชื่อทางการค้า ชื่อสามัญ สัญลักษณ์ตาม UN Class (ถ้ามี) อัตราส่วนของสารสำคัญ คำเตือนข้อควรระวัง วิธีใช้ วิธีเก็บรักษา อาการเกิดพิษ วิธีแก้พิษเบื้องต้น คำแนะนำสำหรับแพทย์ ทะเบียนวัตถุอันตราย เป็นต้น และต้องมีเครื่องหมายและข้อความแสดงระดับความเป็นพิษ ซึ่งได้มีการกำหนดไว้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ ชั้น 1 เอ พิษร้ายแรงมาก กำหนดให้ใช้เครื่องหมายหัวกะโหลกกับกระดูกไขว้ และคำว่า "พิษร้ายแรงมาก" โดยอาจต้องมีภาพคำเตือนตามที่กำหนด ชั้น 1 บี พิษร้ายแรง กำหนดให้ใช้เครื่องหมายหัวกะโหลกกับกระดูกไขว้ และคำว่า "พิษร้ายแรง" โดยอาจต้องมีภาพคำเตือนตามที่กำหนด ชั้น 2 พิษปานกลาง กำหนดให้ใช้เครื่องหมายกากบาท และคำว่า "อันตราย" โดยอาจต้องมีภาพคำเตือนตามที่กำหนด ส่วนชั้น 3 พิษน้อย หากเป็นวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะมิได้มีการกำหนดเครื่องหมาย

[4] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตรายเพื่อใช้รับจ้าง

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC วิทยานิพนธ์รับรองโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต 13/01/2564

และข้อความไว้[5] แต่หากเป็นวัตถุอันตรายชนิด ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร จะต้องมีภาพคำเตือนและข้อความว่า “ระวัง”[6]

2. การดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 กำหนดให้วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 คือวัตถุอันตรายที่ต้องแจ้งการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการมีไว้ในครอบครองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด เนื่องจากวัตถุอันตรายชนิดนี้แม้จะเป็นสารเคมีหรือวัตถุอันตรายที่ใช้กันโดยแพร่หลายทั่วไป แต่ก็เป็นสารเคมีซึ่งมีความอันตราย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ออกประกาศเพื่อควบคุมดูแลการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ไว้ในความครอบครองให้ต้องปฏิบัติหลายประการ ได้แก่

2.1 ขั้นตอนการแจ้งข้อเท็จจริงและการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2

แม้กฎหมายจะกำหนดให้การผลิต การนำเข้า การส่งออก และการมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ไว้ในความครอบครองต้องแจ้งการดำเนินการดังกล่าวเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ก็ได้มีการออกประกาศกระทรวงและประกาศของกรมหรือสำนักงานแล้วแต่กรณี เพื่อกำหนดให้ต้องมีการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 นอกเหนือไปจากการแจ้งดำเนินการด้วย โดยในส่วนของการขึ้นทะเบียนนี้อาจใช้บังคับเฉพาะผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า เนื่องจากเป็นผู้เป็นต้นทางของการกำเนิดสารเคมีและวัตถุอันตราย รวมทั้งอาจเป็นผู้ผลิตหรือนำเข้าสารเคมีและวัตถุอันตรายประเภทใหม่ๆ จึงต้องมีการบังคับให้นำสารเคมีและวัตถุอันตรายนั้นมาขึ้นทะเบียนไว้ก่อน โดยขั้นตอนการแจ้งข้อเท็จจริงและการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 มีดังนี้

---

[5] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549

[6] ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538

ดาวน์โหลดจากระบบ TLIDC โดยมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วันที่ 13/01/2564

2.1.1 การแจ้งการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ไว้ในครอบครอง

ผู้ประสงค์จะดำเนินการผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองหรือให้บริการวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 จะต้องยื่นเอกสารตามแบบฟอร์มที่กำหนด (เอกสารภาคผนวก 1) เพื่อแจ้งการดำเนินการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่รับผิดชอบวัตถุอันตรายประเภทนั้น พร้อมทั้งยื่นเอกสารหลักฐานต่างๆ เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน (กรณีบุคคลธรรมดา) สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิและสำเนาใบสำคัญแสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการของนิติบุคคล (กรณีนิติบุคคล) แผนที่สังเขปแสดงสถานที่ประกอบการบริเวณใกล้เคียง แผนผังของสถานประกอบการ เอกสารแสดงความรู้ความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรเฉพาะที่รับผิดชอบ ชื่อผู้ผลิต ประเทศผู้ผลิต สถานที่เก็บรักษา ชื่อพาหนะ ด่านศุลกากรที่นำเข้าหรือส่งออก และกำหนดวันที่พาหนะจะมาถึงหรือออกจากด่านศุลกากร เป็นต้น

การแจ้งข้อเท็จจริงดังกล่าว โดยทั่วไปต้องแจ้งเมื่อจะมีการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองครั้งแรกเท่านั้น แต่หากเป็นวัตถุอันตรายเฉพาะบางประเภทตามรายชื่อที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมประกาศไว้ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครอง จะต้องแจ้งข้อเท็จจริงต่างๆ ด้วยข้อมูลที่มากขึ้นและต้องแจ้งตามระยะเวลาที่กำหนด โดยต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อสูตรและอัตราส่วน ชื่อทางการค้า ชื่อสามัญหรือชื่อย่อ (ถ้ามี) ทะเบียน (ถ้ามี) ปริมาณที่ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ปริมาณที่ขาย ขายแก่ผู้ใดและผู้ซื้อนำไปใช้ในกิจการใด การแจ้งรายละเอียดดังกล่าวจะต้องแจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยหากเป็นการประกอบการในระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายนจะต้องแจ้งภายในเดือนกรกฎาคมของปีนั้น หากเป็นการประกอบการในระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม จะต้องแจ้งภายในเดือนมกราคมของปีถัดไป[7]

การแจ้งข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 อาจแจ้งได้ ณ สถานที่และวิธีการเช่นเดียวกับการแจ้งข้อเท็จจริงในกรณีของวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่ แจ้งโดยตรงต่อหน่วยงานที่ดูแลวัตถุอันตรายนั้น หรือแจ้ง ณ สถานที่ใดที่หน่วยงานนั้นกำหนด โดยบางหน่วยงานอาจกำหนดให้แจ้งได้ที่หน่วยงานนั้นที่อยู่ในส่วนภูมิภาคก็ได้ แจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรืออาจแจ้งผ่านระบบสัญญาณคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงเครือข่ายเข้ากับระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของหน่วยงานนั้น ในกรณีที่หน่วยงานนั้นมีการวางระบบสัญญาณคอมพิวเตอร์แล้ว เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้

[7] ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมเรื่อง การให้แจ้งข้อเท็จจริงของผู้ผลิต ผู้นำเข้าผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2547

ดาวน์โหลดจากระบบ TLIDC โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เมื่อวันที่ 13/01/2558

ตรวจสอบใบแจ้งการดำเนินการพร้อมทั้งหลักฐานประกอบครบถ้วนแล้วก็จะออกใบรับแจ้งตามแบบฟอร์มของหน่วยงานตนให้แก่ผู้แจ้งต่อไป[8]

ในกรณีที่ผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือครอบครองวัตถุอันตรายประเภท 2 เป็นผู้ได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียน หรือใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ.2510 แล้ว และได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในใบสำคัญการขึ้นทะเบียนที่ออกตามกฎหมายดังกล่าวทุกประการแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถออกใบรับแจ้งให้ได้ โดยผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวไม่ต้องยื่นใบแจ้งการดำเนินการอีก

2.1.2 การขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมโรงงานอุตสาหกรรม และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ทั้งสองหน่วยงานดังกล่าวมีขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนที่คล้ายคลึงกันคือ ผู้ประสงค์จะผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 จะต้องยื่นคำขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบวัตถุอันตรายประเภทนั้น (เอกสารภาคผนวก 2) พร้อมทั้งยื่นเอกสารหลักฐานต่างๆ เช่น ข้อมูลเพื่อการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย[9] ข้อมูลความปลอดภัย (Materials Safety Data Sheet) ตัวอย่างวัตถุอันตรายหรือรายงานผลการวิเคราะห์ของห้องปฏิบัติการตามรูปแบบที่กำหนด ตัวอย่างภาชนะบรรจุ ตัวอย่างฉลากและใบแทรก (ถ้ามี)[10] สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลหรือสำเนาบัตรประจำตัว

---

[8] ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง การแจ้งการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538 และประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง การแจ้งการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538

[9] ข้อมูลเพื่อการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายเป็นเอกสารที่บ่งบอกถึงรายละเอียดของวัตถุอันตรายนั้นๆ เช่น ชื่อสามัญ สูตรทางเคมี น้ำหนักโมเลกุล ลักษณะทางกายภาพ จุดละลายและจุดเดือด อัตราการสลายตัว ความเป็นพิษต่อสัตว์ทดลองในด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็นพิษโดยการหายใจเข้าไป พิษทางผิวหนัง การทำให้เกิดโรคภูมิแพ้ อาการเกิดพิษและวิธีแก้พิษเบื้องต้น ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และนอกจากนี้ยังเป็นเอกสารที่บ่งบอกถึงข้อมูลของผลิตภัณฑ์ เช่น ชื่อทางการค้า ส่วนประกอบ ชื่อผู้ผลิต คุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมีของผลิตภัณฑ์ และผลการทดสอบประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ด้วย

[10] หากเป็นวัตถุอันตรายที่ผลิตเพื่อการส่งออกจะได้รับยกเว้นไม่ต้องส่งตัวอย่างฉลากสำหรับผลิตภัณฑ์นั้นๆ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง ยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2542

ดาวน์โหลดจากระบบ THDG โดยสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวัน 1/04/2564

ประชาชน หนังสือมอบอำนาจ (ถ้ามี) เอกสารหรือภาพถ่ายแสดงลักษณะภาชนะบรรจุ การหีบห่อหรือผูกมัด (ถ้ามี) เป็นต้น[11]

ในกรณีที่ต้องมีการผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 เพื่อใช้ส่งเป็นตัวอย่างต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในการขอขึ้นทะเบียน หรือมีกรณีที่ต้องนำเข้าวัตถุอันตรายอย่างอื่นเพื่อใช้ในการผลิตวัตถุอันตรายที่จะขอขึ้นทะเบียนและวัตถุอันตรายนั้นมีกฎหมายบังคับให้ต้องขออนุญาตผลิตหรือนำเข้า ผู้ขอขึ้นทะเบียนจะต้องขออนุญาตผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายนั้นก่อนเช่นเดียวกัน โดยวัตถุอันตรายดังกล่าวนี้จะต้องปิดฉลากระบุข้อความตามที่กำหนดไว้ก่อนนำออกจากด่านศุลกากร เช่น ข้อความ “ตัวอย่างวัตถุอันตรายเพื่อการขึ้นทะเบียน” ชื่อวิทยาศาสตร์ของวัตถุอันตราย อัตราส่วนผสมของวัตถุอันตราย คำเตือน ประเภทการใช้ เป็นต้น

พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องพิจารณาคำขอขึ้นทะเบียนนั้น โดยอาจแจ้งให้ผู้ขอส่งข้อมูลเพิ่มเติม หรือรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย หรือขอให้มีการศึกษาเพิ่มเติมอีกก็ได้ หรือหากวัตถุอันตรายที่ขออนุญาตนั้นมีวัตถุอันตรายเป็นส่วนประกอบตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป ผู้ขอต้องดำเนินการขอขึ้นทะเบียนต้องส่งข้อมูลเพื่อการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายของวัตถุอันตรายอันเป็นส่วนประกอบดังกล่าวด้วย แต่หากเป็นกรณีที่วัตถุอันตรายที่ขอขึ้นทะเบียนนั้นได้เคยขึ้นทะเบียนหรือได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าตามกฎหมายใดมาก่อนแล้ว หรือมีข้อมูลอันเป็นที่เชื่อถือได้ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็อาจยกเว้นการดำเนินการบางส่วนในการขอขึ้นทะเบียนให้ก็ได้เช่นกัน

เมื่อเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนได้ก็จะออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามแบบฟอร์มของหน่วยงานนั้นๆ ให้แก่ผู้ขอ เมื่อได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว หากผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนมีรายละเอียดที่ต้องแก้ไขบางประการ ก็สามารถยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมรายการในใบสำคัญการขึ้นทะเบียนก็ได้ โดยผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่อาจมีหนังสือให้ผู้ยื่นคำขอดำเนินการทดสอบหรือดำเนินการอื่นใดตามที่เห็นสมควรก็ได้[12]

2.1.3 การขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร

---

[11] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่ใช้ทางการสาธารณสุขที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2538 และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรม พ.ศ.2543

[12] ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง ยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538

ดาวน์โหลดจากระบบ Thesis Online งานวิทยานิพนธ์ที่รับการเผยแพร่ผ่านระบบ เมื่อวันที่ 13/04/2564

การขอขึ้นทะเบียนของหน่วยงานนี้จะมีลักษณะแตกต่างจากหน่วยงานอื่น โดยจะมีขั้นตอนเกี่ยวกับการทดลองใช้วัตถุอันตรายด้วย เนื่องจากวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตรส่วนใหญ่เป็นสารเคมีที่ใช้ในการปราบปรามศัตรูพืช บำรุงดิน ซึ่งต้องพิจารณาถึงประสิทธิภาพ ผลกระทบต่อผู้ใช้และสิ่งแวดล้อม จึงต้องมีการทดลองใช้ด้วย โดยมีขั้นตอนสรุปคือ

ผู้ประสงค์จะผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 จะต้องยื่นคำขอขึ้นทะเบียนตามแบบ วอ./กษ 1 ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร พร้อมทั้งยื่นเอกสารหลักฐานต่างๆ เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน (กรณีบุคคลธรรมดา) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล (กรณีนิติบุคคล) แผนการทดลองประสิทธิภาพและ/หรือแผนการทดลองพิษตกค้างของผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ขอขึ้นทะเบียน ข้อมูลทางวิชาการของวัตถุอันตราย ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น โดยการขึ้นทะเบียนจะมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การทดลองเบื้องต้น ขั้นตอนที่ 2 การทดลองชั่วคราว ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อรับขึ้นทะเบียน

ขั้นตอนที่ 1 การทดลองเบื้องต้น เพื่อทราบประสิทธิภาพและข้อมูลพิษเฉียบพลัน เป็นการผลิตหรือนำเข้าตัวอย่างวัตถุอันตรายจำนวนจำกัดเพื่อทดสอบประสิทธิภาพและอื่นๆ โดยผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนต้องยื่นเอกสารทางวิชาการของรายการข้อมูลเพื่อการขึ้นทะเบียน และแผนการทดลองตามแบบที่กำหนดไว้ด้วย โดยแผนการทดลองดังกล่าวจะมีรายละเอียดหลายประการ เช่น ชื่อและที่อยู่ของผู้ขอขึ้นทะเบียนและผู้ผลิต ชื่อทางการค้าและชื่อสามัญ (ถ้ามี) อัตราส่วนผสมและลักษณะของผลิตภัณฑ์ ความเป็นพิษของสารต่อสัตว์ทดลองและสิ่งแวดล้อม หลักฐานการขึ้นทะเบียนในประเทศอื่น (ถ้ามี) เป็นต้น โดยวัตถุอันตรายที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้ามาเพื่อทดลองนี้จะต้องปิดฉลากซึ่งมีข้อความตามที่กำหนด เช่น ชื่อทางการค้าหรือหมายเลขรหัสของผลิตภัณฑ์ อัตราส่วนผสมและลักษณะของผลิตภัณฑ์ ประเภทการใช้ ข้อความว่า “ตัวอย่างวัตถุอันตรายใช้เฉพาะการทดลองที่กำหนดเท่านั้น” เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้ชั่วคราว เพื่อสาธิตการใช้และข้อมูลพิษระยะปานกลาง พิษเรื้อรังและผลกระทบต่างๆ โดยนำมาสาธิตการใช้ในพื้นที่ที่กำหนด ซึ่งมีขั้นตอนคือต้องยื่นเอกสารของรายการข้อมูลตามที่กำหนด และต้องแจ้งสถานที่ที่จะทำการทดลองใช้ชั่วคราว โดยต้องระบุข้อมูลต่างๆ เช่น ชื่อและที่อยู่ของผู้ขอขึ้นทะเบียนและผู้ผลิต ชื่อทางการค้าและชื่อสามัญ (ถ้ามี) อัตราส่วนผสมของสารสำคัญและลักษณะของผลิตภัณฑ์ ประเภทการใช้ สถานที่และขนาดของพื้นที่ที่จะทำการทดลองใช้ชั่วคราว ปริมาณวัตถุอันตรายที่จะนำมาสาธิตการใช้ โดยวัตถุอันตรายที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้ามาเพื่อทดลองนี้จะต้องปิดฉลากซึ่งมีข้อความตามที่กำหนด เช่น ชื่อทางการค้าหรือหมายเลขรหัสของผลิตภัณฑ์ อัตรา

ดาวน์โหลดจากระบบ TDC เพื่อนักศึกษาพิมพ์ส่วนตัว ห้ามดัดแปลง หรือนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์

ส่วนผสมและลักษณะของผลิตภัณฑ์ ประเภทการใช้ ข้อความว่า “ตัวอย่างวัตถุอันตรายใช้เฉพาะการทดลองใช้ชั่วคราวในพื้นที่ที่กำหนด” และข้อความว่า “ห้ามจำหน่าย” เป็นต้น อย่างไรก็ดี

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อรับขึ้นทะเบียน โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะประเมินการทดลองและข้อมูลต่างๆ เพื่อทราบประสิทธิภาพและความปลอดภัยต่อการใช้ รวมทั้งพิษเรื้อรังระยะยาวต่อสัตว์ทดลอง

เมื่อผู้ขอขึ้นทะเบียนได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 แล้ว สามารถขอรับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนได้ โดยต้องยื่นเอกสารทางวิชาการตามที่กำหนด และส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายเพื่อวิเคราะห์ตามข้อกำหนดเฉพาะของผลิตภัณฑ์วัตถุอันตราย หรือส่งรายงานผลการวิเคราะห์ของห้องปฏิบัติการตามที่อธิบดีกรมวิชาการเกษตรกำหนด รวมทั้งส่งตัวอย่างหรือเอกสารหรือภาพถ่ายแสดงลักษณะภาชนะบรรจุ โดยอาจให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนส่งข้อมูลใดนอกเหนือจากข้อมูลดังกล่าวนี้หรือจัดให้มีการศึกษาเพิ่มเติมก็ได้ จากนั้นเจ้าหน้าที่จะพิจารณาประเมินผลในขั้นการทดลองเบื้องต้นและผลการทดลองใช้ชั่วคราว รวมทั้งข้อมูลพิษวิทยาประกอบด้วย หากเห็นชอบแล้วก็จะพิจารณาในขั้นการประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อรับขึ้นทะเบียน หากเห็นควรให้ขึ้นทะเบียนได้ก็จะออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตามแบบ วอ./กษ 2 ให้

ในกรณีที่การทดลองตามขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 จำเป็นต้องผลิตหรือนำเข้าตัวอย่างวัตถุอันตรายที่จะขอขึ้นทะเบียน หรือต้องนำเข้าวัตถุอันตรายอย่างอื่นเพื่อใช้ในการผลิตวัตถุอันตรายที่จะขอขึ้นทะเบียน และวัตถุอันตรายนั้นต้องขออนุญาตผลิตหรือนำเข้า ผู้ขอขึ้นทะเบียนก็จะต้องดำเนินการขออนุญาตผลิตหรือนำเข้าด้วย

การขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายผสมที่มีวัตถุอันตรายเป็นส่วนประกอบตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องส่งเอกสารทางวิชาการของวัตถุอันตรายที่เป็นส่วนประกอบแต่ละชนิดด้วย

ในกรณีที่วัตถุอันตรายนั้นได้มีการกำหนดฉลากกลางไว้ตามบัญชีแนบท้ายประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง กำหนดรายละเอียด หลักเกณฑ์ และวิธีการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบแล้ว การขอขึ้นทะเบียนจะมีขั้นตอนที่แตกต่างออกไปกล่าวคือ ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องยื่นคำขอตามแบบ วอ. / กษ 1 พร้อมเอกสารต่างๆ เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน (กรณีบุคคลธรรมดา) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล (กรณีนิติบุคคล) ข้อมูลทางวิชาการของวัตถุอันตราย ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ขอขึ้นทะเบียน ตัวอย่างภาชนะบรรจุและฉลาก เป็นต้น ในการพิจารณาคำขอขึ้นทะเบียนนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาตรวจสอบคำขอ ข้อมูลทางวิชาการ และข้อมูลพิษวิทยาแล้ว

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

หากเห็นชอบก็จะนำมาประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อรับขึ้นทะเบียนต่อไป โดยไม่ต้องนำมาทดลองประสิทธิภาพในบางขั้นตอน

การขึ้นทะเบียนซึ่งต้องดำเนินการตามขั้นตอนดังที่กล่าวมานี้ อาจได้รับการยกเว้นขั้นตอนหรือกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้หากเป็นกรณีตามที่กำหนด เช่น วัตถุอันตรายที่ขอขึ้นทะเบียนนั้นเคยขึ้นทะเบียนหรือได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าตามกฎหมายใดมาแล้ว อาจได้รับยกเว้นขั้นตอนบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้ หากวัตถุอันตรายที่ขอขึ้นทะเบียนนั้นมีข้อมูลพิษวิทยาของวัตถุอันตรายครบถ้วนทั้งหมดอยู่แล้ว ก็จะไม่ต้องดำเนินการในขั้นตอนการทดลองใช้ชั่วคราวหรือสาธิตการใช้ หากเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่ผลิตในประเทศไทยโดยนำวัตถุอันตรายชนิดเข้มข้น (Technical grade Premixture หรือ Concentrate) มาผสมปรุงแต่งหรือแบ่งบรรจุ และผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ชนิด ความเข้มข้น และสูตรเดียวกับผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปนั้นได้รับการขึ้นทะเบียนให้นำเข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว ก็จะได้รับยกเว้นการทดลองประสิทธิภาพและไม่ต้องส่งข้อมูลทางวิชาการของวัตถุอันตราย เป็นต้น[13]

2.1.4 ข้อยกเว้นของการแจ้งดำเนินการหรือขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2

ผู้เกี่ยวข้องอาจไม่ต้องแจ้งดำเนินการ ขออนุญาต หรือขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายประเภทที่ 2 ก็ได้ ในบางกรณี เช่น

(1) เป็นการนำเข้าที่มิใช่นำเข้ามาเพื่อการขายและนำเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์บางประการ ได้แก่ เพื่อใช้สอยส่วนบุคคล หรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นครั้งคราว เพื่อการแสดงนิทรรศการ เพื่อการศึกษาของสถาบันการศึกษา หรือเพื่อใช้ในงานศึกษาวิจัย

(2) เป็นการนำเข้าเพื่อส่งต่อให้กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐ สภากาชาดไทย คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองการดำเนินงานของสหประชาชาติและทบวงการชำนัญพิเศษในประเทศไทย[14] หรือเป็นวัตถุอันตรายของหน่วยงานดังกล่าว

---

[13] ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538 และประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง กำหนดรายละเอียด หลักเกณฑ์ และวิธีการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ

[14] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยกเว้นการนำเข้าไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการแจ้งดำเนินการ การขออนุญาต และการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2548 และประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2539

ดาวน์โหลดจากระบบ THDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

(3) เป็นการครอบครองเพื่อการใช้สอยส่วนบุคคล หรือเป็นการครอบครองวัตถุอันตรายที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป นอกจากเพื่อใช้รับจ้าง

(4) เป็นผู้ได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนหรือใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ.2510 มาแล้ว แต่ทั้งนี้บุคคลดังกล่าวจะต้องได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายกำหนดด้วย[15]

(5) วัตถุอันตรายนั้นมีรายชื่ออยู่ในบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2547 และมีลักษณะตามที่ประกาศฉบับดังกล่าวกำหนดก็จะไม่ต้องนำมาขึ้นทะเบียนก่อน คือ เป็นวัตถุอันตรายที่เคยได้รับการขึ้นทะเบียนทางอุตสาหกรรมไว้แล้ว หรือเป็นวัตถุอันตรายที่เป็นของแข็งซึ่งมีวัตถุอันตรายเป็นส่วนผสมตั้งแต่ 98% ขึ้นไปของน้ำหนักสารทั้งหมด หรือเป็นวัตถุอันตรายที่เป็นของเหลวซึ่งมีวัตถุอันตรายเป็นส่วนผสมตั้งแต่ 98% ขึ้นไปของน้ำหนักสารทั้งหมด หรือเป็นสารละลายของวัตถุอันตรายเพียงหนึ่งรายการที่มีน้ำเป็นตัวทำละลายหรือเจือจางเท่านั้น และต้องไม่มีสารเคมีอื่นเป็นส่วนผสมแต่อาจมีสารอื่นเจือปนตามธรรมชาติได้

(6) เป็นการครอบครองวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีไว้เพื่อการค้าปลีก โดยเก็บวัตถุอันตรายชนิดเดียวกันหรือหลายชนิดรวมกันไว้ไม่เกิน 1,000 กิโลกรัม[16]

(7) ในกรณีที่วัตถุอันตรายนั้นเป็นวัตถุอันตรายที่กระบวนการผลิตและลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายเป็นที่ทราบกันแน่ชัดโดยทั่วไปก็อาจไม่ต้องขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายได้ หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตรายได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษายกเว้นให้ไม่ต้องขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายนั้นแล้ว

2.2 การจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 2

แม้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 จะกำหนดให้รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบมีอำนาจออกประกาศเกี่ยวกับการจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ทั้งในด้านวิธีการเก็บรักษา การกำจัด การทำลาย หรือการอื่นใดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเพื่อควบคุม ป้องกัน บรรเทา หรือระงับ

---

[15] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538

[16] ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการแจ้งดำเนินการ การขออนุญาต และการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2546

ดาวน์โหลดจากระบบ ThaiDC โดยสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 13/01/2564

อันตรายที่จะเกิดแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อมก็ตาม แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางหน่วยงาน เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม ก็มิได้มีการออกประกาศกระทรวงหรือประกาศของหน่วยงานดังกล่าวเกี่ยวกับการจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ไว้เนื่องด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น ยากต่อการปฏิบัติและการควบคุมให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศที่จะออกใช้บังคับ ความไม่คุ้มค่าในทางเศรษฐกิจหากบังคับให้ผู้ประกอบการทุกประเภทต้องดำเนินการในลักษณะเดียวกัน เป็นต้น อย่างไรก็ดีกรมวิชาการเกษตรและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาก็ได้มีการออกประกาศให้ผู้ผลิตและผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร และให้ผู้ผลิตและผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อรับจ้างซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานอาหารและยาต้องดำเนินการในลักษณะคล้ายคลึงกันคือ

2.2.1 ผู้ผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตรและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ผู้ผลิตจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์การผลิต สถานที่ผลิต และมาตรการเพื่อความปลอดภัยหลายประการ ได้แก่

(1) เกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์การผลิต ผู้ผลิตต้องจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์การผลิตที่เหมาะสมกับปริมาณและการผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ในแต่ละประเภท โดยเฉพาะภาชนะหรือถังที่ใช้ในการผลิตจะต้องไม่เกิดปฏิกิริยาทางเคมีที่ไม่เหมาะสมกับวัตถุอันตรายที่ผลิต มีระบบป้องกันกำจัดกลิ่น ละออง ไอระเหย ฝุ่นผงของวัตถุอันตรายที่ดี สามารถป้องกันกลิ่นสารเคมีไม่ให้ไปรบกวนผู้ที่อยู่ใกล้เคียงและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน มีวิธีการป้องกันมิให้วัตถุอันตรายรั่วไหล และต้องทำความสะอาดเครื่องมืออุปกรณ์หลังจากการใช้งาน มีป้ายแสดงชื่อและคำเตือนของวัตถุอันตรายที่อุปกรณ์การผลิต ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายต้องมีความแข็งแรง ไม่รั่วไหล สะดวกต่อการขนย้ายและไม่มีปฏิกิริยาทางเคมีที่ไม่เหมาะสมกับวัตถุอันตรายที่บรรจุอยู่ภายใน เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องจัดให้มีบันทึกการผลิตวัตถุอันตรายแต่ละครั้งของการผลิต โดยแสดงปริมาณการผลิต วัน เดือน ปีที่ผลิต ลายมือชื่อของผู้ควบคุมในการผลิตและพร้อมที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ รวมทั้งต้องจัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของอัตราความเข้มข้นของสารสำคัญ

(2) เกี่ยวกับสถานที่ในการผลิต ภายในอาคารผลิตวัตถุอันตราย ควรแบ่งแยกบริเวณพื้นที่ในการผลิตวัตถุอันตรายแต่ละประเภทเป็นสัดส่วนโดยใช้เส้นหรือเครื่องหมายแสดงพื้นที่ให้เห็นได้อย่างชัดเจน พื้นของส่วนการผลิตวัตถุอันตรายต้องมีคุณสมบัติไม่ดูดซับหรือกักขังสารเคมีใด ๆ และจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอ เป็นต้น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC เพื่อ นางสาวพิมพ์ปัญญา สอนสุภาพ หมายเลข 15601256

(3) เกี่ยวกับมาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ ต้องจัดให้มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน เช่น เสื้อผ้า ถุงมือ หน้ากาก หมวก แว่นตา ฯลฯ จัดให้มีป้ายคำเตือนว่า “วัตถุอันตราย” ในบริเวณทางเข้าหรืออาคารสถานที่ผลิต และให้การอบรมแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงานให้เข้าใจถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ขณะปฏิบัติงานพร้อมทั้งวิธีแก้ไข ต้องตรวจสอบสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จัดให้มีสถานที่ให้ผู้ปฏิบัติงานล้างมือ ล้างหน้า ด้วยน้ำและสบู่ก่อนรับประทานอาหาร ดื่มน้ำ หรือสูบบุหรี่ เป็นต้น

(4) เกี่ยวกับการบรรจุหีบห่อ ผู้ผลิตต้องจัดให้มีฉลากขนาดใหญ่พอสมควรไว้ที่หีบห่อสำหรับการขนส่ง โดยมีข้อความระบุชื่อสามัญของวัตถุอันตราย ปริมาณสารสำคัญหรืออัตราส่วนของสารสำคัญ สัญลักษณ์แสดงอันตรายของวัตถุอันตราย และคำเตือน เช่น ห้ามโยน ห้ามใช้ขอสับเครื่องหมายและตัวอักษรดังกล่าว เป็นต้น รวมทั้งยังต้องตรวจสอบภาชนะบรรจุทั้งก่อนและหลังการบรรจุวัตถุอันตราย และตรวจสอบฉลากที่ปิดบนภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายให้ถูกต้องตรงตามประเภทของวัตถุอันตรายที่ผลิตและทำบันทึกรายการผลการตรวจสอบไว้ด้วย[17]

2.2.2 การมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้างซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ผู้ครอบครองจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับสถานที่เก็บรักษาและมาตรการเพื่อความปลอดภัยหลายประการ ดังนี้

(1) สถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายต้องมีลักษณะตามที่กำหนด เช่น ต้องมีอาคารสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายที่สามารถป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญและเกิดอันตรายหรือเกิดความเสียหายต่อบุคคล สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม ต้องมีที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายเฉพาะตามคุณสมบัติและชนิดของวัตถุอันตรายโดยมีขนาดและลักษณะเหมาะสมกับชนิดและปริมาณที่ขออนุญาต มีขนาดอาคารที่เก็บรักษากว้างและยาวมากกว่า 30 เมตร โดยมีผนังทำจากวัสดุทนไฟ เป็นต้น

(2) ต้องมีมาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการ เช่น มีแผ่นป้ายคำว่า “วัตถุอันตราย”ในบริเวณทางเข้าหรือสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตราย มีแผ่นป้ายคำเตือนถึงอันตรายที่เกิดจากวัตถุอันตรายในบริเวณที่เก็บรักษาและบริเวณใกล้เคียง

---

[17] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้างและการเก็บรักษาวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2538

ดาวน์โหลดจากระบบ TU DC โดย นางสาวสิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ให้มีอุปกรณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เสื้อผ้า ถุงมือ รองเท้า หรือแว่นตาเพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน มีชุดปฐมพยาบาลตามประเภทของวัตถุอันตราย ต้องตรวจสอบสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตรายเพื่อรับจ้างจะต้องผ่านการทดสอบความรู้ความชำนาญจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ต้องจัดการกับวัตถุอันตรายที่เหลือใช้แล้วและภาชนะบรรจุให้ถูกต้องปลอดภัยตามประเภทของวัตถุอันตรายนั้นๆ ให้มีการฝึกอบรมแก่ผู้ปฏิบัติงานให้เข้าใจถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ขณะปฏิบัติงานพร้อมทั้งวิธีแก้ไข เป็นต้น[18]

(3) ต้องมีผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตรายเพื่อใช้รับจ้างที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด เช่น มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานดังกล่าวไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือจบการศึกษาขั้นต่ำมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ผ่านการฝึกอบรมและการทดสอบความรู้ความชำนาญตามหลักสูตรการอบรมจากหน่วยงานที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาให้การรับรอง ผ่านการฝึกอบรมและทดสอบความรู้ตามที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากำหนดทุก 3 ปี เพื่อต่ออายุหนังสือรับรองผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตราย เป็นต้น[19]

2.2.3 การมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร

การมีไว้วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ดังกล่าวไว้ในครอบครองแบ่งเป็น 3 กรณี ได้แก่

(1) การมีไว้ในครอบครองเพื่อขายจะต้องดำเนินการตามที่กำหนด เช่น จัดให้มีผู้ควบคุมการขายซึ่งผ่านการอบรมด้านความรู้ด้านวัตถุอันตรายตามหลักสูตรที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด โดยต้องได้รับการอบรมความรู้ด้านวัตถุอันตรายอยู่เสมอตามเวลาที่กำหนด ต้องจัดวางวัตถุอันตรายที่จำหน่ายตามประเภทแยกจากสินค้าประเภทอื่นและให้พ้นจากมือเด็ก เป็นต้น

(2) การมีไว้ในครอบครองเพื่อการขนส่งปฏิบัติจะต้องปฏิบัติตามประกาศมติคณะกรรมการวัตถุอันตราย เรื่อง การขนส่งวัตถุอันตรายทางบก พ.ศ. 2545 และหากขนส่งวัตถุอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่งเกินกว่า 1,000 ลิตร หรือ 1,000 กิโลกรัม ต้องมีเอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตราย (Material Safety Data Sheet) ไว้ประจำรถ

---

[18] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้างและการเก็บรักษาวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2538

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC ที่ให้บริการงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาและบุคลากรทั้งหมดของประเทศไทย 16/01/2564

[19] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตรายเพื่อใช้รับจ้าง

(3) การมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้างต่างๆ เช่น ป้องกันกำจัด ป้องกันกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น จะต้องมีคุณสมบัติและมีข้อให้ปฏิบัติหลายประการ เช่น ผู้ครอบครองเพื่อใช้รับจ้างต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี ต้องแสดงข้อความชื่อผู้รับอนุญาต และเลขที่อนุญาตด้านข้างของยานพาหนะที่ใช้ปฏิบัติงาน จัดทำบันทึกเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายโดยระบุตำแหน่ง ความรับผิดชอบ และควรตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ตามลักษณะของงานและประเภทของวัตถุอันตราย และเก็บไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี โดยพร้อมที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ จัดให้มีเอกสารแสดงวิธีการใช้วัตถุอันตราย ความเป็นอันตรายที่จะเกิดขึ้นพร้อมทั้งวิธีป้องกัน จัดให้มีบันทึกการใช้รับจ้างวัตถุอันตราย เป็นต้น[20]

2.2.4 "ฉลาก" ของวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตรและสำนักงานอาหารและยา

ได้มีการวางกฎระเบียบไว้ในลักษณะที่ให้ความสำคัญค่อนข้างมาก เนื่องจากวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอุปโภค บริโภค ของประชาชนทั่วไปและเกษตรกร จึงมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับฉลากของวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานอาหารและยา และของกรมวิชาการเกษตร ให้ผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำเข้า ส่งออก ผลิต ขาย หรือมีไว้ในครอบครองในประเทศ ต้องปฏิบัติ ดังนี้

(1) การนำเข้าหรือส่งออกวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของทั้งสองหน่วยงาน จะต้องแสดงฉลากไว้ที่หีบห่อบรรจุหรือภาชนะบรรจุในลักษณะที่กำหนด เช่น ชื่อทางการค้า ชื่อสามัญ สัญลักษณ์ตาม UN Class (ถ้ามี) อัตราส่วนของสารสำคัญ เป็นต้น

(2) การผลิต ขาย หรือมีไว้ในครอบครองในประเทศ ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานอาหารและยา และการขายหรือจำหน่าย หรือแสดงไว้เพื่อขายหรือจำหน่าย ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร จะต้องแสดงฉลากในลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น ชื่อทางการค้า ชื่อสามัญ สัญลักษณ์ตาม UN Class (ถ้ามี) อัตราส่วนของสารสำคัญ คำเตือนข้อควรระวัง วิธีใช้ วิธีเก็บรักษา อาการเกิดพิษ วิธีแก้พิษเบื้องต้น คำแนะนำสำหรับแพทย์ ทะเบียนวัตถุอันตราย เป็นต้น และต้องมีเครื่องหมายและข้อความแสดงระดับความเป็นพิษ ซึ่งได้มีการกำหนดไว้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ ชั้น 1 เอ พิษร้ายแรงมาก กำหนดให้ใช้เครื่องหมายหัวกะโหลกกับกระดูกไขว้ และคำว่า

[20] ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การนำเข้า การส่งออกและการมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2547

ดาวน์โหลดจากระบบ TLIDC โดย มหาวิทยาลัยรังสิต วันที่ 14/04/2564

“พิษร้ายแรงมาก” โดยอาจต้องมีภาพคำเตือนตามที่กำหนด ชั้น 1 บี พิษร้ายแรง กำหนดให้ใช้เครื่องหมายหัวกะโหลกกับกระดูกไขว้ และคำว่า “พิษร้ายแรง” โดยอาจต้องมีภาพคำเตือนตามที่กำหนด ชั้น 2 พิษปานกลาง ร้ายแรง กำหนดให้ใช้เครื่องหมายกากบาท และคำว่า “อันตราย” โดยอาจต้องมีภาพคำเตือนตามที่กำหนด ส่วนชั้น 3 พิษน้อย หากเป็นวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะมิได้มีการกำหนดเครื่องหมายและข้อความไว้[21] แต่หากเป็นวัตถุอันตรายชนิด ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร จะต้องมีภาพคำเตือนและข้อความว่า “ระวัง”[22]

(3) ในส่วนของการขนส่งนั้น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้กำหนดให้ผู้ผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบต้องจะต้องจัดให้มีฉลากขนาดใหญ่พอสมควรไว้ที่หีบห่อสำหรับการขนส่ง โดยมีข้อความระบุชื่อสามัญของวัตถุอันตราย ปริมาณสารสำคัญหรืออัตราส่วนของสารสำคัญ สัญลักษณ์แสดงอันตรายของวัตถุอันตรายและคำเตือน เช่น ห้ามโยน ห้ามใช้ขอสับเครื่องหมายและตัวอักษรดังกล่าว เป็นต้น รวมทั้งยังต้องตรวจสอบภาชนะบรรจุทั้งก่อนและหลังการบรรจุวัตถุอันตราย และตรวจสอบฉลากที่ปิดบนภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายให้ถูกต้องตรงตามประเภทของวัตถุอันตรายที่ผลิตและทำบันทึกรายการผลการตรวจสอบไว้ด้วย[23]

3. การดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 3

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 กำหนดให้วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 คือวัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก และการมีไว้ในครอบครองต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด เนื่องจากวัตถุอันตรายชนิดนี้เป็นสารเคมีหรือวัตถุอันตรายที่มีความอันตรายสูง นอกจากผู้ประกอบการจะต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของตนเช่นเดียวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 แล้ว ยังได้มีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดขั้นตอนการขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก และการมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ในความครอบครอง ซึ่งมีผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติไปในแนวทาง

---

[21] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549

[22] ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538

[23] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้างและการเก็บรักษาวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2538

ดาวน์โหลดจากระบบ IDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

เดียวกัน แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางหน่วยงาน เช่น กรมวิชาการเกษตร ก็ยังได้ออกประกาศเพื่อกำหนดขั้นตอนการขออนุญาตและควบคุมดูแลการดำเนินการดังกล่าวด้วยเช่นกัน โดยรายละเอียดของประกาศต่างๆ เหล่านี้จะเป็นการกำหนดรายละเอียดการขออนุญาต การขึ้นทะเบียน วิธีดำเนินการต่างๆ เหมือนกับกรณีของวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 เช่น เกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์การผลิต ลักษณะของสถานที่ผลิต มาตรการเพื่อความปลอดภัย การบรรจุหีบห่อและฉลาก เป็นต้น ดังนั้นในส่วนนี้จึงกล่าวเน้นเฉพาะการดำเนินการตามกฎกระทรวง (พ.ศ.2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ซึ่งกำหนดแนวทางการดำเนินการไว้เฉพาะวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการขอใบอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ในความครอบครอง

การขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก และมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ในครอบครองนั้น ผู้ขอจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบวัตถุอันตรายประเภทนั้น โดยหากเป็นการขออนุญาตผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตราย จะต้องพิจารณาด้วยว่าวัตถุอันตรายที่จะขออนุญาตนี้ได้มีการขึ้นทะเบียนไว้ก่อนแล้วหรือไม่ หากยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนก็จะต้องนำวัตถุอันตรายนั้นไปขอขึ้นทะเบียน โดยดำเนินการขอขึ้นทะเบียนในลักษณะเดียวกับการขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ของแต่ละหน่วยงานดังที่กล่าวมา แต่หากขึ้นทะเบียนไว้แล้วก็สามารถยื่นคำขอรับใบอนุญาตพร้อมทั้งเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้สำหรับแต่ละประเภท คือ

3.1.1 การขออนุญาตผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 3

ผู้ประสงค์จะผลิตต้องยื่นคำขอโดยใช้แบบ วอ. 1 พร้อมเอกสารประกอบที่ระบุไว้ท้ายคำขอตามแบบ วอ.1 (เอกสารภาคผนวก 3) ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล สำเนาใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย(กรณีที่ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว) แผนที่สังเขปแสดงสถานที่ผลิตและบริเวณข้างเคียง สถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายและบริเวณข้างเคียง แผนผังภายในของอาคารที่ใช้เป็นสถานที่ผลิตและสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายทั้งที่เป็นวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ เอกสารแสดงกรรมวิธีการผลิต เอกสารแสดงความรู้ความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลการเฉพาะรับผิดชอบการผลิต เอกสารแสดงภาชนะบรรจุที่จะใช้และการห่อหุ้มภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย เอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตรายนั้นๆ จำนวน 2 ชุด

3.1.2 การขออนุญาตนำเข้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 3

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาว

ผู้ประสงค์จะนำเข้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ต้องยื่นคำขอโดยใช้แบบ วอ.3 (เอกสารภาคผนวก 4) พร้อมทั้งเอกสารดังนี้ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล สำเนาใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย(กรณีที่ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว) สำเนาผลการวิเคราะห์วัตถุอันตราย แผนที่สังเขปแสดงสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายและบริเวณข้างเคียง แผนผังภายในของอาคารที่ใช้เป็นสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตราย เอกสารแสดงความรู้ความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลการเฉพาะรับผิดชอบการเก็บรักษา เอกสารแสดงภาชนะบรรจุที่จะใช้และการห่อหุ้มภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย และเอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตรายนั้นๆ จำนวน 2 ชุด

3.1.3 การขออนุญาตส่งออกวัตถุอันตรายชนิดที่ 3

ผู้ประสงค์จะส่งออกวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ต้องยื่นคำขอโดยใช้แบบ วอ.5 (เอกสารภาคผนวก 5) พร้อมทั้งเอกสารดังนี้ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล สำเนาใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย(กรณีที่ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว) สำเนาผลการวิเคราะห์วัตถุอันตราย แผนที่สังเขปแสดงสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายและบริเวณข้างเคียง แผนผังภายในของอาคารที่ใช้เป็นสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตราย เอกสารแสดงความรู้ความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลการเฉพาะรับผิดชอบการเก็บรักษา เอกสารแสดงภาชนะบรรจุที่จะใช้และการห่อหุ้มภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย และเอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตรายนั้นๆ จำนวน 2 ชุด

3.1.4 การขออนุญาตมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ในครอบครอง

ผู้ประสงค์จะมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ในครอบครองต้องยื่นคำขอโดยใช้แบบวอ.7 (เอกสารภาคผนวก 6) พร้อมทั้งเอกสารประกอบดังนี้ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล หลักฐานแสดงการรับครอบครองวัตถุอันตราย รายชื่อวัตถุอันตรายที่มีไว้ในครอบครองในกรณีที่มีมากกว่า 1 รายการ แผนที่สังเขปแสดงสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายและบริเวณข้างเคียง แผนผังภายในของอาคารที่ใช้เป็นสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตราย เอกสารแสดงความรู้ความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลการเฉพาะรับผิดชอบการเก็บรักษา เอกสารแสดงระบบหรือกรรมวิธีการป้องกันและอุปกรณ์ในการบรรเทาความรุนแรงของอุบัติภัยของสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตราย เอกสารแสดงวิธีการเก็บรักษาวัตถุอันตราย และเอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตรายนั้นๆ จำนวน 2 ชุด

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

3.1.5 การตรวจคำขอและการพิจารณาออกใบอนุญาต

เมื่อได้รับคำขอพร้อมเอกสารและหลักฐานแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องตรวจพิจารณาและออกใบอนุญาตตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด เช่น ต้องตรวจสอบทำเลที่ตั้งของสถานที่ผลิต สถานที่เก็บรักษา เครื่องจักร ความถูกต้องของเอกสาร และจัดทำรายงานการตรวจสอบ เป็นต้น เมื่อพิจารณาแล้วเสร็จพนักงานเจ้าหน้าที่จะออกใบอนุญาตให้ โดยการอนุญาตให้ผลิตวัตถุอันตรายจะใช้แบบ วอ.2 การอนุญาตนำเข้าวัตถุอันตรายจะใช้แบบ วอ.4 การอนุญาตส่งออกวัตถุอันตรายจะใช้แบบ วอ.6 ส่วนการอนุญาตมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย จะใช้แบบ วอ.8 ทั้งนี้ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิต นำเข้า หรือส่งออกวัตถุอันตรายแล้ว จะได้รับยกเว้นไม่ต้องมีใบอนุญาตมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายอีก

3.1.6 การแก้ไขและต่ออายุใบอนุญาต

ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย มีความจำเป็นต้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดบางประการ เช่น ชื่อทางการค้าของวัตถุอันตราย ประเทศที่ผลิต ผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรเฉพาะรับผิดชอบสำหรับการผลิตหรือการเก็บรักษา เป็นต้น จะต้องยื่นหนังสือพร้อมใบอนุญาตฉบับเดิมที่ได้รับอนุญาต และเอกสารที่จำเป็นที่เกี่ยวข้องต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบเพื่อขอแก้ไขเปลี่ยนแปลง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นควรก็จะทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ โดยอาจบันทึกการแก้ไขเปลี่ยนแปลงลงในใบอนุญาต หรือออกหนังสืออนุญาตให้แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือออกใบอนุญาตให้ใหม่โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมก็ได้แล้วแต่กรณี

เมื่อได้รับใบอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายแล้ว หากต่อมาผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครอง ประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต จะต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามแบบ วอ.9 โดยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาออกใบอนุญาตมาใช้บังคับแก่การพิจารณาต่ออายุใบอนุญาตโดยอนุโลม[24]

3.1.7 ข้อยกเว้นของการแจ้งดำเนินการหรือขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 3

ผู้เกี่ยวข้องอาจไม่ต้องขึ้นทะเบียนหรือขออนุญาตดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายประเภทที่ 3 ก็ได้ ในบางกรณี เช่น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC จัดทำโดย หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 13/4/2564

[24] กฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

(1) เป็นการนำเข้าที่มิใช่นำเข้ามาเพื่อการขายและนำเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์บางประการ ได้แก่ เพื่อใช้สอยส่วนบุคคล หรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นครั้งคราว เพื่อการแสดงนิทรรศการ เพื่อการศึกษาของสถาบันการศึกษา หรือเพื่อใช้ในงานศึกษาวิจัย

(2) เป็นการนำเข้าเพื่อส่งต่อให้กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐ สภากาชาดไทย คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองการดำเนินงานของสหประชาชาติและทบวงการชำนัญพิเศษในประเทศไทย[25] หรือเป็นวัตถุอันตรายของหน่วยงานดังกล่าว

(3) เป็นการครอบครองเพื่อการใช้สอยส่วนบุคคล หรือเป็นการครอบครองวัตถุอันตรายที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป นอกจากเพื่อใช้รับจ้าง

(4) เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ.2510 มาแล้ว แต่ทั้งนี้บุคคลดังกล่าวจะต้องได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายกำหนดด้วย[26]

(5) วัตถุอันตรายนั้นมีรายชื่ออยู่ในบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2547 และมีลักษณะตามที่ประกาศฉบับดังกล่าวกำหนดก็จะไม่ต้องนำมาขึ้นทะเบียนก่อน คือ เป็นวัตถุอันตรายที่เคยได้รับการขึ้นทะเบียนทางอุตสาหกรรมไว้แล้ว หรือเป็นวัตถุอันตรายที่เป็นของแข็งซึ่งมีวัตถุอันตรายเป็นส่วนผสมตั้งแต่ 98% ขึ้นไปของน้ำหนักสารทั้งหมด หรือเป็นวัตถุอันตรายที่เป็นของเหลวซึ่งมีวัตถุอันตรายเป็นส่วนผสมตั้งแต่ 98% ขึ้นไปของน้ำหนักสารทั้งหมด หรือเป็นสารละลายของวัตถุอันตรายเพียงหนึ่งรายการที่มีน้ำเป็นตัวทำละลายหรือเจือจางเท่านั้น และต้องไม่มีสารเคมีอื่นเป็นส่วนผสมแต่อาจมีสารอื่นเจือปนตามธรรมชาติได้

(6) เป็นการครอบครองวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีไว้เพื่อการค้าปลีก โดยเก็บวัตถุอันตรายชนิดเดียวกันหรือหลายชนิดรวมกันไว้ไม่เกิน 1,000 กิโลกรัม[27]

---

[25] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยกเว้นการนำเข้าไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการแจ้งดำเนินการ การขออนุญาต และการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2548

[26] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538

ดาวน์โหลดจากระบบ Thesis Online งานวิทยานิพนธ์รับการเผยแพร่ ผลงานวิจัย 13/04/2564

(7) ในกรณีที่วัตถุอันตรายนั้นเป็นวัตถุอันตรายที่กระบวนการผลิตและลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายเป็นที่ทราบกันแน่ชัดโดยทั่วไปก็อาจไม่ต้องขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายได้ หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตรายได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษายกเว้นให้ไม่ต้องขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายนั้นแล้ว

3.2 การจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 3

แม้กฎกระทรวง (พ.ศ.2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 จะได้กำหนดแนวทางการจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ในด้านการผลิต การเก็บรักษา การขนส่ง และการจัดการของเสียไว้แล้วก็ตาม แต่หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่างๆ เช่น กรมวิชาการเกษตร และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ก็ยังมีการออกประกาศกระทรวงหรือประกาศของหน่วยงานนั้นๆ เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นไว้ด้วย แต่อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาประกาศเหล่านี้กับกฎกระทรวงดังกล่าวแล้ว พบว่ามีสาระสำคัญส่วนใหญ่ตรงกันและคล้ายคลึงกัน จึงเห็นควรนำมากล่าวสรุปเป็นภาพรวมของการจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้ดังนี้

3.2.1 เครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์การผลิต

กำหนดให้ผู้ผลิตต้องจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์การผลิตที่เหมาะสมกับปริมาณและการผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ในแต่ละประเภท โดยเฉพาะภาชนะหรือถังที่ใช้ในการผลิตจะต้องไม่เกิดปฏิกิริยาทางเคมีที่ไม่เหมาะสมกับวัตถุอันตรายที่ผลิต มีระบบป้องกันกำจัดกลิ่นละออง ไอระเหย ฝุ่นผงของวัตถุอันตรายที่ดี สามารถป้องกันกลิ่นสารเคมีไม่ให้ไปรบกวนผู้ที่อยู่ใกล้เคียงและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน มีวิธีการป้องกันมิให้วัตถุอันตรายรั่วไหล และต้องทำความสะอาดเครื่องมืออุปกรณ์หลังจากการใช้งาน มีป้ายแสดงชื่อและคำเตือนของวัตถุอันตรายที่อุปกรณ์การผลิต ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายต้องมีความแข็งแรงไม่รั่วไหล สะดวกต่อการขนย้ายและไม่มีปฏิกิริยาทางเคมีที่ไม่เหมาะสมกับวัตถุอันตรายที่บรรจุอยู่ภายใน เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องจัดให้มีบันทึกการผลิตวัตถุอันตรายแต่ละครั้งของการผลิต โดยแสดงปริมาณการผลิต วัน เดือน ปีที่ผลิต ลายมือชื่อของผู้ควบคุมในการผลิตและ

[27] ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการแจ้งดำเนินการ การขออนุญาต และการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2546

ดาวน์โหลดจากระบบ ThaiDC โดยหอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 13/01/2564

พร้อมที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ รวมทั้งต้องจัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของอัตราความเข้มข้นของสารสำคัญ[28]

3.2.2 สถานที่ผลิตและเก็บรักษา

สถานที่ผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 นั้นมีกฎข้อบังคับที่ค่อนข้างเข้มงวด โดยหากเป็นโรงงานก็ต้องมีลักษณะตามที่กำหนด และสถานที่ผลิตต้องตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมและปลอดภัยแก่การขนส่งวัตถุอันตราย ต้องตั้งอยู่ภายในเขตประกอบอุตสาหกรรมหรือนิคมอุตสาหกรรมหากมีลักษณะการผลิตตามที่กำหนด การผลิตจะต้องไม่ก่อเหตุรำคาญ มลพิษ หรือผลกระทบใดๆ ต่อแม่น้ำ ลำคลอง แหล่งน้ำสาธารณะ หรือแหล่งอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และต้องไม่อยู่ในบางบริเวณ เช่น ภายในระยะห้าร้อยเมตรจากเขตพระราชฐาน ในเขตบ้านจัดสรรหรือที่ดินจัดสรรเพื่อการพักอาศัย ตึกแถวหรือบ้านแถวเพื่อการพักอาศัย หรืออาคารชุดพักอาศัย ในเขตศูนย์การค้า ภายในระยะหนึ่งร้อยเมตรจากเขตสาธารณะสถาน โรงเรียนหรือสถานศึกษา วัดหรือศาสนสถาน สถานพยาบาล สถานที่ทำการงานของหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องมีบริเวณพื้นที่ว่างโดยรอบอาคารเพื่อการควบคุมและป้องกันการเกิดอุบัติภัย โดยคำนึงถึงขนาด ลักษณะของการประกอบกิจการและคุณสมบัติของวัตถุอันตรายประกอบด้วย

ส่วนสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายนั้นต้องตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมปลอดภัยแก่การขนส่งวัตถุอันตราย ไม่ก่อเหตุรำคาญ มลพิษ หรือผลกระทบต่อแม่น้ำลำคลองเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงปริมาณ คุณลักษณะ และสภาพของวัตถุอันตราย รวมทั้งความปลอดภัยของภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายประกอบด้วย และหากสถานที่เก็บรักษามีสภาพเป็นอาคาร ก็จะต้องมีลักษณะเพิ่มเติมอีก เช่น ต้องไม่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญ อันตราย หรือความเสียหายต่อต่อบุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม อาคารต้องมีความกว้างและความยาวด้านละตั้งแต่สามสิบเมตรขึ้นไป และต้องมีผนังที่ทำจากวัสดุทนไฟกั้นตัดตอนโดยมีระยะห่างกันอย่างน้อยหนึ่งผนังทุกๆ สามสิบเมตร เพื่อป้องกันการลุกลามของอัคคีภัย แต่หากเป็นการเก็บรักษาในที่โล่งแจ้ง ก็ต้องจัดให้มีการป้องกันการหกหรือรั่วไหลของวัตถุอันตรายที่เหมาะสมกับคุณสมบัติของวัตถุอันตรายและขนาดของการประกอบกิจการ และสามารถควบคุมวัตถุอันตรายไม่ให้หกหรือรั่วไหลสู่ภายนอกได้ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุขึ้น

[28] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้างและการเก็บรักษาวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2538

ดาวน์โหลดจากระบบ IDC โดย นางสาวสิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

3.2.3 ภาชนะเก็บวัตถุอันตรายชนิดที่ 3

หากเป็นของเหลวที่มีปริมาณตั้งแต่สามหมื่นลิตรขึ้นไป ก็ต้องเป็นภาชนะที่มั่นคงแข็งแรงและเป็นไปตามมาตรฐานที่ยอมรับ โดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นตามที่กำหนดไว้ด้วย และอาจต้องสร้างเขื่อนคอนกรีตโดยรอบภาชนะ หากภาชนะนั้นตั้งอยู่กับที่และวัตถุอันตรายมีปริมาณรวมกันตั้งแต่ห้าหมื่นลิตรขึ้นไป และหากเป็นวัตถุอันตรายที่เป็นก๊าซที่มีความกดดันต่างจากบรรยากาศ (pressure vessel) ก็ต้องใช้ภาชนะเก็บที่เป็นไปตามมาตรฐานที่ยอมรับ และมีอุปกรณ์ความปลอดภัยและส่วนประกอบที่จำเป็นตามหลักวิชาการ โดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นตามที่กำหนดด้วย

3.2.4 มาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

กำหนดหน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก และมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 จะต้องจัดให้มีสิ่งต่างๆ ไว้ในสถานประกอบกิจการด้วย เช่น ที่อาบน้ำฉุกเฉิน ที่ล้างตาฉุกเฉินตามความจำเป็นและเหมาะสมกับคุณสมบัติของวัตถุอันตรายและขนาดของการประกอบกิจการ เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตามความจำเป็นและเหมาะสม เครื่องปฐมพยาบาลพร้อมทั้งคำแนะนำวิธีปฐมพยาบาลที่เหมาะสม เครื่องมือวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับป้องกัน ควบคุม ระงับหรือบรรเทาอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นตามความจำเป็นและเหมาะสม ต้องมีป้ายคำเตือนว่า “วัตถุอันตราย” ในบริเวณทางเข้าหรืออาคารสถานที่ผลิต ต้องมีการอบรมให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น และต้องตรวจสอบสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เป็นต้น

ทั้งนี้หากเป็นการครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานอาหารและยาเพื่อใช้รับจ้างแล้ว จะต้องมีผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตรายเพื่อใช้รับจ้างที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดอีกด้วย เช่น มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานดังกล่าวไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือจบการศึกษาขั้นต่ำมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ผ่านการฝึกอบรมและการทดสอบความรู้ความชำนาญตามหลักสูตรการอบรมจากหน่วยงานที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาให้การรับรอง ผ่านการฝึกอบรมและทดสอบความรู้ตามที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากำหนดทุก 3 ปี เพื่อต่ออายุหนังสือรับรองผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตราย เป็นต้น[29]

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เมื่อวันที่ 26/01/2564

[29] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตรายเพื่อใช้รับจ้าง

3.2.5 การขนส่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3

ในส่วนของการขนส่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 นั้น หากมิใช่วัตถุอันตรายที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปสำหรับจำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภคแล้ว ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย จะต้องจัดให้มียานพาหนะที่เหมาะสมและปลอดภัยในการขนส่งวัตถุอันตราย โดยในกรณีที่ต้องบรรทุกวัตถุอันตรายรวมกับสิ่งอื่นต้องแยกวัตถุอันตรายไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากและมีสิ่งห่อหุ้มเพื่อป้องกันมิให้วัตถุอันตรายหกหรือรั่วไหล ในกรณีที่มีการติดตรึงภาชนะเก็บวัตถุอันตรายกับตัวยานพาหนะ ถ้าเป็นรถก็ต้องได้รับการตรวจสอบจากกรมการขนส่งทางบก ถ้าเป็นเรือก็ต้องได้รับการตรวจสอบจากกรมเจ้าท่าด้วย โดยมีต้องสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายแสดงคุณสมบัติของวัตถุอันตรายที่ทำการขนส่ง รวมทั้งคำว่า "วัตถุอันตราย" เป็นอักษรสีแดงเห็นได้ชัดเจนติดไว้ข้างยานพาหนะทั้งสองข้าง ต้องมีเครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมสำหรับผู้ขับขี่และอุปกรณ์สำหรับป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการหกหรือรั่วไหล ต้องมีผู้ขับขี่ยานพาหนะซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่ทำการขนส่ง โดยผ่านการฝึกอบรมการป้องกันและระงับอันตรายจากวัตถุอันตราย และหากเป็นการขนส่งวัตถุอันตรายเกินหนึ่งพันกิโลกรัมหรือหนึ่งพันลิตรก็จะต้องมีเอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตรายที่ทำการขนส่งด้วย

3.2.6 การควบคุมของเสียหรือมลพิษ

ในส่วนของการควบคุมของเสียหรือมลพิษที่เกิดขึ้นจากการผลิตหรือเก็บรักษาวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 นั้น ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตวัตถุอันตรายจะต้องดำเนินการในหลายกรณี เช่น ต้องจัดให้มีถังหรือบ่อพักสำหรับกักเก็บน้ำทิ้งจากการประกอบกิจการเพื่อรอการบำบัด หรือจัดสร้างระบบบำบัดน้ำทิ้งที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถบำบัดน้ำทิ้งให้มีลักษณะเป็นไปตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการระบายน้ำทิ้งแต่ต้องไม่ใช้วิธีทำให้เจือจาง ต้องจัดให้มีระบบกำจัดอากาศเสียที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถทำให้อากาศที่ระบายออกมานั้นมีปริมาณของสารเจือปนไม่เกินกว่าค่าที่กำหนด การทำลายภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายรวมทั้งเศษเหลือของวัตถุอันตรายต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมกับวัตถุอันตราย และห้ามมิให้มีการทำลายสิ่งเหล่านั้นในบริเวณที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม เป็นต้น[30]

3.2.7 การบรรจุหีบห่อและฉลากของวัตถุอันตรายชนิดที่ 3

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 13/4/2564

[30] กฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

กรมวิชาการเกษตรและสำนักงานอาหารและยา ได้วางกฎระเบียบเกี่ยวกับฉลากของวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ในลักษณะที่ให้ความสำคัญค่อนข้างมาก เนื่องจากวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอุปโภคบริโภค ของประชาชนทั่วไปและเกษตรกร จึงมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับฉลากของวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานอาหารและยา และของกรมวิชาการเกษตร ให้ผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำเข้า ส่งออก ผลิต ขาย หรือมีไว้ในครอบครองในประเทศ ต้องปฏิบัติ ดังนี้

(1) การนำเข้าหรือส่งออกวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของทั้งสองหน่วยงาน จะต้องแสดงฉลากไว้ที่หีบห่อบรรจุหรือภาชนะบรรจุในลักษณะที่กำหนด เช่น ชื่อทางการค้า ชื่อสามัญ สัญลักษณ์ตาม UN Class (ถ้ามี) อัตราส่วนของสารสำคัญ เป็นต้น

(2) การผลิต ขาย หรือมีไว้ในครอบครองในประเทศ ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานอาหารและยา และการขาย หรือจำหน่าย หรือแสดงไว้เพื่อขายหรือจำหน่าย ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร จะต้องแสดงฉลากในลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น ชื่อทางการค้า ชื่อสามัญ สัญลักษณ์ตาม UN Class (ถ้ามี) อัตราส่วนของสารสำคัญ คำเตือนข้อควรระวัง วิธีใช้ วิธีเก็บรักษา อาการเกิดพิษ วิธีแก้พิษเบื้องต้น คำแนะนำสำหรับแพทย์ ทะเบียนวัตถุอันตราย เป็นต้น และต้องมีเครื่องหมายและข้อความแสดงระดับความเป็นพิษ ซึ่งได้มีการกำหนดไว้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ ชั้น 1 เอ พิษร้ายแรงมาก กำหนดให้ใช้เครื่องหมายหัวกะโหลกกับกระดูกไขว้ และคำว่า “พิษร้ายแรงมาก” โดยอาจต้องมีภาพคำเตือนตามที่กำหนด ชั้น 1 บี พิษร้ายแรง กำหนดให้ใช้เครื่องหมายหัวกะโหลกกับกระดูกไขว้ และคำว่า “พิษร้ายแรง” โดยอาจต้องมีภาพคำเตือนตามที่กำหนด ชั้น 2 พิษปานกลาง ร้ายแรง กำหนดให้ใช้เครื่องหมายกากบาท และคำว่า “อันตราย” โดยอาจต้องมีภาพคำเตือนตามที่กำหนด ส่วนชั้น 3 พิษน้อย หากเป็นวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะมิได้มีการกำหนดเครื่องหมายและข้อความไว้[31] แต่หากเป็นวัตถุอันตรายชนิด ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร จะต้องมีภาพคำเตือนและข้อความว่า “ระวัง”[32]

(3) ในส่วนของการขนส่งนั้น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้กำหนดให้ผู้ผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่อยู่ในความรับผิดชอบต้องจะต้องจัดให้มีฉลากขนาด

---

[31] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549

[32] ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538

ดาวน์โหลดจากระบบ TDC โดยนางสาวพิมพ์ลักษณ์ ทองสกุล หมดอายุ 13/01/2564

ใหญ่พอสมควรไว้ที่หีบห่อสำหรับการขนส่ง โดยมีข้อความระบุชื่อสามัญของวัตถุอันตราย ปริมาณสารสำคัญหรืออัตราส่วนของสารสำคัญ สัญลักษณ์แสดงอันตรายของวัตถุอันตราย และคำเตือน เช่น ห้ามโยน ห้ามใช้ขอสับเครื่องหมายและตัวอักษรดังกล่าว เป็นต้น รวมทั้งยังต้องตรวจสอบภาชนะบรรจุทั้งก่อนและหลังการบรรจุวัตถุอันตราย และตรวจสอบฉลากที่ปิดบนภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายให้ถูกต้องตรงตามประเภทของวัตถุอันตรายที่ผลิตและทำบันทึกรายการผลการตรวจสอบไว้ด้วย[33]

4. การดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 4

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 กำหนดให้วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เป็นวัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในความครอบครอง ดังนั้นโดยทั่วไปจึงไม่มีการออกกฎกระทรวงหรือประกาศที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติ การแจ้งการครอบครอง การขึ้นทะเบียน หรือการขออนุญาต สำหรับวัตถุอันตรายชนิดนี้ ประกาศของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 จึงมีลักษณะเป็นการประกาศรายชื่อของสารเคมีและวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เท่านั้น อย่างไรก็ดีกฎหมายก็ยังได้ให้อำนาจรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการประกาศให้วัตถุอันตรายบางกรณีได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ ทั้งนี้โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการวัตถุอันตราย ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 บางหน่วยงาน เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม จึงได้มีการออกประกาศเกี่ยวกับการจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ไว้ด้วย ได้แก่

4.1 หน่วยงานและประเภทของวัตถุอันตรายที่ได้รับยกเว้น

จำกัดเฉพาะการนำเข้ามาเพื่อผลิต หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ของกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐ สภากาชาดไทย และองค์การห้ามอาวุธเคมีที่มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยการแพทย์ เภสัชกรรม หรือความมุ่งประสงค์ในการป้องกันตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี และวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ที่สามารถนำเข้ามาเพื่อผลิตหรือมีไว้ในครอบครองได้ ต้องเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ที่มีรายชื่อในบัญชีแนบท้ายประกาศประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตาม

[33] ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้างและการเก็บรักษาวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2538

ดาวน์โหลดจากระบบ IDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการผลิต การนำเข้า และการมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 (อาวุธเคมี) ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2546 เท่านั้น

4.2 การขออนุญาต

หน่วยงานที่ประสงค์จะนำเข้าหรือมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ไว้ในความครอบครองต้องยื่นคำขอตามแบบที่กำหนด พร้อมทั้งแจ้งรายละเอียดต่างๆ เช่น ชื่อวัตถุอันตราย สูตร อัตราส่วน ชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิต วัตถุประสงค์ในการใช้ ปริมาณ รายละเอียดเกี่ยวกับพาหนะ ประเทศทางผ่าน ด่านศุลกากรที่นำเข้า ชนิดและขนาดของภาชนะที่บรรจุ วัน เดือน ปี ที่นำเข้าให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในเจ็ดวันหลังจากการนำเข้า และการนำเข้าหรือการมีไว้ในครอบครองในระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนมิถุนายน ให้แจ้งปริมาณที่ใช้ ปริมาณคงเหลือของวัตถุอันตรายภายในเดือนกรกฎาคมของปีนั้น การนำเข้าหรือการมีไว้ในครอบครองในระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม ให้แจ้งภายในเดือนมกราคมของปีถัดไป ทั้งนี้การนำเข้าหรือมีไว้ในครอบครองดังกล่าวต้องไม่นำเข้ามาเพื่อพัฒนา ผลิต สะสม หรือใช้เป็นอาวุธเคมี หรือเตรียมการเพื่อใช้อาวุธเคมี และต้องได้รับอนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมก่อน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

บทที่ 5
ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี ของสหภาพยุโรปและประเทศไทย

การพิจารณาที่มาและสภาพปัญหาตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมี และผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปและประเทศไทยในรายงานวิจัยฉบับนี้ นอกจากจะเป็นการศึกษาจากบทบัญญัติของกฎหมาย บทความ และรายงานวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสารเคมีทั้งในและต่างประเทศแล้ว คณะผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวัตถุอันตราย ผู้ประกอบการ นักวิชาการ และองค์กรเอกชน ทั้งโดยการสัมภาษณ์รายบุคคล การจัดสัมมนากลุ่มย่อยเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2549 และวันที่ 14 มิถุนายน 2549 การประชุมร่วมกันในโอกาสต่างๆ ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยจัดขึ้น ตลอดจนการหาข้อมูลด้วยการจัดทำแบบสอบถาม (เอกสารภาคผนวก 7) เพื่อให้ผู้ประกอบการเกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย รวม 100 ราย ได้ตอบทั้งในด้านข้อมูล และสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีฯ รวมทั้งความเข้าใจและผลกระทบที่ผู้ประกอบการคาดว่าจะได้รับจากการจัดการสารเคมีของสหภาพยุโรป

จากการศึกษาเจตนารมณ์และแนวทางการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรป (REACH) รวมถึงกฎหมายและแนวทางการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายในประเทศไทย พบว่าในส่วนของการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของประเทศไทยยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการอีกหลายประการ ทั้งปัญหาที่เกิดจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายและปัญหาจากสภาพการบังคับใช้ของกฎหมาย ทำให้การจัดการสารเคมีฯ ของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต สุขภาพอนามัยของประชาชน และสภาพสิ่งแวดล้อมในหลายกรณีดังที่จะได้กล่าวต่อไป

ในส่วนของการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรป (REACH) นั้น แม้จะถูกร่างขึ้นเพื่อเป็นกฎหมายบังคับใช้เฉพาะประเทศต่างๆ ในสหภาพยุโรป แต่ร่างกฎหมายฉบับนี้หากประกาศใช้แล้วก็มิได้มีผลบังคับใช้ตามพื้นที่ภูมิศาสตร์เฉพาะในสหภาพยุโรปเท่านั้น ร่างกฎหมายฉบับนี้ยังส่งผลกระทบไปถึงผู้เกี่ยวข้องกับสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีต่างๆ ที่ผลิต ส่งออก หรือนำผ่านสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีไปยังประเทศต่างๆ ในสหภาพยุโรปอีกด้วย ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศคู่ค้ากับประเทศต่างๆ ในสหภาพยุโรป ต้องพิจารณาถึงผลกระทบของร่างกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและภาคเอกชนพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินการของผู้ผลิต

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ผู้ส่งออกและผู้นำผ่านสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีไปยังประเทศต่างๆ ในสหภาพยุโรป ตลอดจนผู้นำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีจากประเทศเหล่านี้ด้วย

การจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปมิได้ส่งผลกระทบเพียงจำกัดเฉพาะภาคอุตสาหกรรม การผลิต ส่งออก หรือนำเข้าเท่านั้น หน่วยงานภาครัฐเองในฐานะที่ต้องมีบทบาทสนับสนุนภาคเอกชนก็มีภาระหน้าที่สำคัญที่ต้องตระหนักถึงสิ่งที่สหภาพยุโรปกำลังดำเนินการดังกล่าวว่ามีเจตนารมณ์และวิธีการอย่างไร เพื่อนำมากำหนดทิศทางการดำเนินการของภาครัฐและภาคเอกชน อันจะทำให้รู้ได้อย่างเท่าทันและไม่ต้องเสียเปรียบทางการค้าการลงทุนกับประเทศอื่นๆ อีกด้วย

นอกจากนี้ การศึกษาเจตนารมณ์และแนวทางการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรป ยังก่อประโยชน์ในแง่ที่สามารถนำมาใช้พิจารณาประกอบกับกฎหมายและแนวทางการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายในประเทศไทย เนื่องจากหลายประเทศในสหภาพยุโรปมีความก้าวหน้าและความเชี่ยวชาญในระดับโลกทางด้านการผลิต การค้นคว้าวิจัย การจัดการสารเคมี ตลอดจนการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของผู้ทำงานหรือใช้สารเคมี ซึ่งสามารถนำมาพิจารณาประยุกต์เพื่อใช้แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและแนวทางการจัดการดังกล่าวของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ดี ด้วยเหตุที่งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นกฎหมายและแนวทางการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายของประเทศไทยเป็นหลัก ดังนั้นข้อพิจารณาในบทนี้จึงมีขอบเขตอยู่ในเรื่องกฎหมายและแนวทางการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายของประเทศไทย โดยนำแนวทางการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรป ข้อเสนอแนะจากนักวิชาการ ภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี ตลอดจนมาตรการอื่นๆ ทางกฎหมายที่ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมมาพิจารณาปรับใช้เพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทย ดังนั้นในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาผลกระทบของการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปในด้านอื่นๆ และพิจารณาการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปในเชิงเปรียบเทียบกับกฎหมายและแนวทางการจัดการผลิตภัณฑ์เคมีและวัตถุอันตรายในประเทศไทย จึงนำมากล่าวไว้แต่พอสังเขปเท่านั้น

1. <u>สภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทย</u>

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่ากฎหมายของประเทศไทยที่มีผลเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีคือ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ซึ่งนอกจากจะเป็น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

กฎหมายที่ใช้บังคับโดยตรงกับสิ่งที่กฎหมายให้คำจำกัดความว่าเป็นวัตถุอันตราย ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง และวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม ยังมีลักษณะเป็นกฎหมายพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการวัตถุอันตราย กล่าวคือหากไม่มีกฎหมายเรื่องอื่นบัญญัติถึงการจัดการสิ่งที่กฎหมายกำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายในส่วนใดไว้โดยเฉพาะแล้ว ก็ต้องนำกฎหมายฉบับนี้มาใช้บังคับอีกด้วย กฎหมายฉบับนี้จึงมีเนื้อหาครอบคลุมไปถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวัตถุอันตรายซึ่งย่อมรวมไปถึงสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีทั้งหลายด้วย ดังนั้นการพิจารณาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายของประเทศไทยในรายงานฉบับนี้จึงมุ่งเน้นพิจารณาเฉพาะปัญหาทั้งในด้านกฎหมายและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เท่านั้น ทั้งนี้หากพิจารณาตามลำดับของกฎหมายและลักษณะการจัดการวัตถุอันตรายแล้ว อาจแบ่งกลุ่มของสภาพปัญหาได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ปัญหาการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย

หากพิจารณาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ซึ่งถูกบัญญัติขึ้นเพื่อยกเลิกกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เดิม คือพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ.2510 เนื่องจากในช่วงเวลานั้นแม้จะมีกฎหมายที่ใช้ควบคุมวัตถุที่ก่อให้เกิดอันตรายอยู่บ้างแล้วก็ตาม แต่ก็มีอยู่หลายฉบับและอยู่ในอำนาจหน้าที่ของหลายกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งกฎหมายเหล่านั้นได้ออกมาต่างยุคต่างสมัยกัน ทำให้มีบทบัญญัติที่แตกต่างกันและยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ขึ้น เพื่อขยายขอบเขตให้ครอบคลุมวัตถุอันตรายต่างๆ ทุกชนิด และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมวัตถุอันตรายให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พร้อมกับจัดระบบบริหารให้มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลวัตถุอันตรายดังกล่าว

หากพิจารณาจากมาตรา 18 และ 19 ของกฎหมายฉบับนี้เองกลับให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตราย มีอำนาจกำหนดให้

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดของกระทรวงหรือทบวงในราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วนเกี่ยวกับวัตถุอันตรายบางประเภท โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จำนวนบุคลากร ความสัมพันธ์กับภารกิจหลัก และปริมาณงานในความรับผิดชอบเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและระงับอันตรายที่อาจมีแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตรายยังมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาระบุชื่อหรือคุณสมบัติของวัตถุอันตราย ชนิดของวัตถุอันตราย กำหนดเวลาการใช้บังคับและหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการควบคุมวัตถุอันตรายดังกล่าว ซึ่งเมื่อมีการกำหนดหน่วยงานดังกล่าวแล้ว รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของหน่วยงานดังกล่าวนั้นย่อมเป็นรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการควบคุมวัตถุอันตรายตามกฎหมายฉบับนี้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมทันที โดยในปัจจุบันมีการแบ่งหน่วยงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบวัตถุอันตรายประเภทต่างๆ ออกเป็น 7 หน่วยงาน ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมธุรกิจพลังงาน และสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็จะมีวัตถุอันตรายประเภทต่างๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบมากหรือน้อยแตกต่างกันไป

การที่กฎหมายกำหนดให้วัตถุอันตรายแต่ละประเภทอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ ส่งผลให้รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบมีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดให้ไว้หลายประการ ทั้งในเรื่องการกำหนดขั้นตอนการแจ้งข้อเท็จจริง การขึ้นทะเบียน อำนาจในการอนุญาต รวมถึงการออกประกาศกระทรวงหรือกรมต่างๆ เพื่อให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขาย หรือผู้ครอบครองวัตถุอันตรายซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นต้องปฏิบัติ การจัดการวัตถุอันตรายโดยแบ่งแยกอำนาจในการจัดการออกไปตามหน่วยงานต่างๆ นี้เป็นสิ่งที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอย่างชัดแจ้ง โดยมุ่งประสงค์จะให้การจัดการวัตถุอันตรายแต่ละประเภทอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุอันตรายประเภทนั้นๆ เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุอันตรายประเภทนั้น การพิจารณาขึ้นทะเบียน การอนุญาต และการออกระเบียบในการจัดการวัตถุอันตรายประเภทนั้นย่อมกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

อย่างไรก็ดีการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบดังกล่าวก็ได้ก่อปัญหาบางประการขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากการให้อำนาจแต่ละหน่วยงานออกระเบียบได้เองโดยขาดจุดเชื่อมโยง

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ด้านข้อมูลกันระหว่างหน่วยงาน จึงทำให้ระเบียบของแต่ละหน่วยงานถูกกำหนดขึ้นตามสภาพความจำเป็นและเหมาะสมของการจัดการวัตถุอันตรายในความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นเป็นหลัก ทั้งนี้แม้กฎหมายจะให้อำนาจคณะกรรมการวัตถุอันตรายในการให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการออกประกาศเหล่านี้ไว้ตามมาตรา 7 (2) ก็ตาม แต่ก็ยังปรากฏว่าระเบียบของแต่ละหน่วยงานยังมีความแตกต่างกันอยู่ เช่น กรมวิชาการเกษตรและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้มีการออกระเบียบเกี่ยวกับสถานที่ผลิตของวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ไว้ ในขณะที่ของกรมโรงงานนั้นมิได้มีระเบียบเกี่ยวกับสถานที่ผลิตแต่อย่างใด

จากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามของผู้ประกอบการบางส่วนประมาณร้อยละ 46 ก็มีความเห็นว่าการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายก่อให้เกิดปัญหาความยุ่งยากในการขอข้อมูล การขึ้นทะเบียน และการอนุญาต โดยบางส่วนเห็นว่าทำให้เกิดจากการตีความกฎหมายที่แตกต่างกันซึ่งควรมีหน่วยงานกลางในการตีความกฎหมายหรือระเบียบ ทั้งนี้ในส่วนของผู้ประกอบการอีกร้อยละ 54 ซึ่งเห็นว่าควรให้มีการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้น ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าสะดวกในการดำเนินการมากกกว่า เนื่องจากมีการนำวัตถุอันตรายไปใช้ประโยชน์ในลักษณะที่แตกต่างกัน และแต่ละหน่วยงานก็มีความรู้เกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน โดยมีบางส่วนเห็นว่าควรให้มีสาขาสำหรับการขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียนในต่างจังหวัดด้วย อย่างไรก็ดี ในจำนวนของผู้ประกอบการที่เห็นว่าควรแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบนั้นมีอยู่ประมาณร้อยละ 28 ที่มีวัตถุอันตรายอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานเดียว

ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากข้อมูลของผู้ประกอบการและบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย ทำให้ผู้ประกอบการบางส่วนซึ่งมีวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงานต้องเกิดความยุ่งยาก ต้องแจ้งดำเนินการ ขึ้นทะเบียน ขออนุญาต หรือปฏิบัติตามระเบียบที่ประกาศใช้ของหลายหน่วยงานที่มีความแตกต่างกัน เช่น ผู้ประกอบการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งอาจมีวัตถุอันตรายทั้งที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร กรมประมง และสำนักงานอาหารและยา เป็นต้น และยังปรากฏว่ามีสารเคมีหรือวัตถุอันตรายบางประเภทที่มีการประกาศให้อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงานต่างกันอีกด้วย โดยอาจกำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้ประกอบการต้องสับสนยุ่งยากแก่การ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ดำเนินการแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่เองก็อาจเกิดความยุ่งยากหากจะต้องมีการตรวจสอบข้อมูลวัตถุอันตรายประเภทนั้นอีกด้วย

ตัวอย่างของวัตถุอันตรายที่มีลักษณะดังกล่าว เช่น ARSENIC และ CHLOROFORM (TRICHLOROMETHANE) หากอยู่ในความรับผิดชอบของกรมโรงงานอุตสาหกรรม จะเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 แต่หากเป็น ARSENIC AND ARSENIC COMPOUNDS และ CHLOROFORM (TRICHLOROMETHANE) ส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จะเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 หรือในกรณีของ METHANOL (METHYL ALCOHOL) ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยานั้น หากนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในผลิตภัณฑ์อุปโภคที่ใช้ในบ้านเรือนที่มีสารนี้เป็นตัวทำละลาย จะจัดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 แต่หากนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในผลิตภัณฑ์สำหรับฉีดหรือพ่น และในผลิตภัณฑ์ที่การใช้ต้องสัมผัสกับผิวหนังหรืออาหาร จะจัดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 โดยเหตุที่ทำให้ต้องแบ่งแยกวัตถุอันตรายในลักษณะดังกล่าวก็เนื่องจากวัตถุอันตรายบางชนิดหากนำไปใช้ในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมอาจมีความอันตรายไม่มากนัก เนื่องจากผู้ประกอบการมีความรู้และการจัดการที่ดีกว่าบุคคลทั่วไปที่มิได้เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย ดังนั้นหากวัตถุอันตรายเดียวกันนั้นถูกนำมาใช้กับประชาชนทั่วไปในกรณีที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะก่อให้เกิดอันตรายได้มากกว่า หรือในบางกรณีดังเช่น METHANOL (METHYL ALCOHOL) นั้น หากเป็นส่วนผสมหรือนำไปเป็นสิ่งของเครื่องใช้แล้วก็จะไม่เกิดอันตราย แต่หากนำไปใช้บริโภคจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายมนุษย์

การแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบยังส่งผลให้การควบคุมตรวจสอบวัตถุอันตรายของหน่วยงานต่างๆ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรอีกด้วย ทั้งจากสาเหตุที่สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีหลายประเภทอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ทำให้เกิดความสับสนในอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานเองแล้ว ขนาดและกำลังคนของแต่ละหน่วยงานยังแตกต่างกัน ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบมีแตกต่างกันอีกด้วย โดยในส่วนของการตรวจสอบใบอนุญาตวัตถุอันตรายของแต่ละหน่วยงานในปัจจุบันก็มีความแตกต่างกันไปในบางส่วน ทั้งนี้จากการสัมมนากลุ่มย่อยครั้งที่ 1 เจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตรและกรมประมงได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาดังกล่าวว่า กรมวิชาการเกษตรจะมีสารวัตรเกษตรออกทำหน้าที่ตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่กรมประมงจะมีการตรวจสอบน้อยกว่าเนื่องจาก

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ยังกำหนดให้การตรวจสอบอยู่ในอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนกลาง มิได้มีการกระจายอำนาจออกไปในต่างจังหวัด ซึ่งล้วนแต่ทำให้เกิดความแตกต่างในการจัดการวัตถุอันตรายทั้งสิ้น

ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบของหน่วยงานหลายหน่วยงานดังกล่าวนี้ยังสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาได้อย่างเด่นชัดในกรณีที่เกิดอุบัติภัยเกี่ยวกับสารเคมีหรือวัตถุอันตราย ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์โพแตสเซียมคลอเรต ซึ่งเคยเกิดระเบิดอย่างรุนแรงที่จังหวัดเชียงใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2542 และกรณีของโรงงานบุญเหลือดอกไม้เพลิงที่อยุธยาระเบิดเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2547 ซึ่งมีผู้เสียชีวิต 13 คน ปรากฏข้อเท็จจริงว่าโรงงานดังกล่าวเป็นโรงงานที่มิได้ขออนุญาตจัดตั้งตามกฎหมายโรงงานและมิได้ขออนุญาตครอบครองสารเคมีตามกฎหมายวัตถุอันตรายและกฎหมายควบคุมยุทธภัณฑ์ ซึ่งทำให้นักวิชาการมีความเห็นต่อสภาพปัญหาดังกล่าวว่าขั้นตอนต่างๆ ที่ต้องดำเนินการของแต่ละหน่วยงานเป็นไปแบบแยกส่วน เนื่องจากภารกิจที่แตกต่างกัน และไม่มีหน่วยงานใดที่ต้องรับผิดชอบส่งต่อข้อมูลให้เกิดภาพการเคลื่อนไหวของวัตถุอันตรายจากจุดตั้งต้นจนถึงปลายทาง จึงน่าจะต้องพิจารณาว่าจะมีการดำเนินการเพื่อปรับการจัดการวัตถุอันตรายแบบแยกส่วนนี้อย่างไร[1]

ทั้งนี้สภาพปัญหาอุบัติภัยเกี่ยวกับสารเคมีและวัตถุอันตรายซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาการควบคุมดูแลสารเคมีและวัตถุอันตรายดังกล่าว มิได้เกิดขึ้นเฉพาะ 2 กรณีดังตัวอย่างที่กล่าวมา แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามการเจริญเติบโตขึ้นของการใช้สารเคมีและวัตถุอันตรายของประเทศไทย

[1] สุชาตา ชินะจิตร และวราพรรณ ด่านอุตรา. การจัดการวัตถุอันตราย : คิดแบบแยกส่วน [Online]. 2549. Available from: http://www.chemtrack.org/Manage.asp?ID=1.

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ตารางที่ 1 แสดงอุบัติภัยที่มีสาเหตุจากวัตถุเคมีตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 - 2545

สถิติอุบัติภัยช่วง 5 ปี จำแนกตามประเภทวัตถุเคมี*

ประเภทวัตถุเคมี	ปี พ.ศ./จำนวนอุบัติภัย (ครั้ง)					
	21 - 25	26 - 30	31 - 35	36 - 40	41 - 45	รวม
วัตถุระเบิด	3	2	3	1	12	**21**
ก๊าซไวไฟ/น้ำมัน	0	1	2	2	8	**13**
สารเคมีกลุ่มอื่น						
- แอมโนเนียและด่างเข้มข้น	0	0	1	3	14	**18**
- กรด/ก๊าซพิษและกรดอื่นๆ	0	0	1	1	10	**12**
- สี/ทินเนอร์/ตัวทำละลาย	0	0	1	5	2	**8**
- กากและของเสีย	0	0	0	0	12	**12**
- สารเคมีอื่นๆ	0	1	4	5	28	**38**
รวม	**3**	**4**	**13**	**17**	**86**	**122**

ที่มา*

1. หนังสือมหันตภัยจากวัตถุเคมี โดย ภิญโญ พานิชพันธ์ และพิณทิพ รื่นวงษา จัดพิมพ์ โดย บวท. สวทช. สกว. (ธันวาคม 2544)

2. ข้อมูลรวบรวมโดย สุเมธา วิเชียรเพชร ฝ่ายติดตามและฟื้นฟูกองจัดการสารอันตราย และกากของเสีย กรมควบคุมมลพิษ

3. ข้อมูลรวบรวมโดย รศ. สุชาตา ชินะจิตร ผู้ช่วยผู้อำนวยการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย[2]

[2] สุชาตา ชินะจิตร. สถิติช่วง 5 ปี จำแนกตามประเภทวัตถุเคมี [Online]. 2549. Available from: http://www.chemtrack.org/Stat-Accident.asp.

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย

การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายของหน่วยงานต่างๆ นอกจากจะถูกกำหนดโดยบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 แล้ว ยังต้องดำเนินการตามระเบียบที่ออกโดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายประเภทนั้นๆ อีกด้วย โดยขั้นตอนการขึ้นทะเบียนของแต่ละหน่วยงานก็มีทั้งที่เหมือนและที่แตกต่างกันไปดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 กล่าวโดยสรุปคือผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และ 3 ต้องนำวัตถุอันตรายดังกล่าวมาขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายนั้น โดยต้องยื่นเอกสารหลักฐานต่างๆ ตามที่หน่วยงานกำหนด และหากเป็นวัตถุอันตรายในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตรจะต้องมีการทดลองและประเมินผลเพิ่มเติมด้วย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าสามารถขึ้นทะเบียนได้ก็จะจัดการขึ้นทะเบียนให้

ขั้นตอนการจดทะเบียนของแต่ละหน่วยงานดังกล่าว เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังคงมีปัญหาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในการขึ้นทะเบียนที่ต้องพิจารณาแก้ไข เนื่องจากในการเสนอข้อมูลเพื่อขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายของผู้ประกอบการในปัจจุบัน เป็นการเสนอข้อมูลต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบเพื่อพิจารณา เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอขึ้นทะเบียนและข้อมูลประกอบการขอขึ้นทะเบียนแล้วก็จะพิจารณาขึ้นทะเบียนหรือไม่ขึ้นทะเบียนให้ผู้ขอ ทั้งนี้หากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าไม่ควรรับขึ้นทะเบียน หรือเป็นกรณีที่คณะกรรมการวัตถุอันตรายมีความเห็นว่าวัตถุอันตรายที่ขอขึ้นทะเบียนมีลักษณะอันไม่สมควรจะขึ้นทะเบียนให้ตามมาตรา 38 พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะมีคำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายดังกล่าว

ขั้นตอนดังกล่าวเป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้การดำเนินการจำกัดอยู่เฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ ผู้ประกอบการที่ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับขึ้นทะเบียน และคณะกรรมการวัตถุอันตราย ดังนั้นหากพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายแล้ว ประชาชนทั่วไปซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการผลิตวัตถุอันตรายดังกล่าว เช่น ผู้ผลิตวัตถุอันตรายประเภทอื่นซึ่งมีคุณสมบัติเหมือนกับวัตถุอันตรายที่ขอขึ้นทะเบียน แต่ส่งผลเสียกับสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า ย่อมไม่อาจเสนอข้อมูลประกอบการวินิจฉัยของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหากจะขอข้อมูลเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายดังกล่าว ก็จะต้องกระทำผ่านพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 เท่านั้น ซึ่งกฎหมายดังกล่าวก็เปิดช่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลในลักษณะดังกล่าวได้ หากข้อมูลนั้นมีลักษณะที่เป็น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือเป็นข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายคุ้มครองมิให้เปิดเผยหรือข้อมูลข่าวสารที่มีผู้ให้มาโดยไม่ประสงค์ให้ทางราชการนำไปเปิดเผยต่อผู้อื่น[3] จึงอาจกล่าวได้ว่าขั้นตอนการขึ้นทะเบียนดังกล่าวยังไม่เปิดช่องให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้มากเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ขาดโอกาสที่จะได้ข้อมูลในการพิจารณาวินิจฉัยอย่างรอบด้านอีกด้วย

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังที่กล่าวมาในบทที่ 3 จะพบว่ารัฐธรรมนูญได้วางหลักการให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสารในครอบครองของหน่วยราชการ และให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้ามีส่วนร่วมร่วมกับรัฐและชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังกำหนดเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการให้เกิดสิทธิดังกล่าว และหากพิจารณาจากพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ก็ได้กำหนดให้สิทธิแก่ประชาชนและองค์กรเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ซึ่งมิได้ให้สิทธิแก่ประชาชนหรือองค์กรเอกชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะในการขึ้นทะเบียนและการอนุญาตวัตถุอันตราย จึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการแก้ไขด้วยเช่นกัน

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาต

ขั้นตอนการขออนุญาตเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของหน่วยงานต่างๆ เป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และกฎกระทรวง (พ.ศ.2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักใช้บังคับกับทุกหน่วยงาน แม้บางหน่วยงานมีการออกระเบียบเพิ่มเติมบางส่วนแต่ก็ยังคงมีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 นอกจากจะต้องแจ้งข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 แล้ว ยังต้องยื่นคำขออนุญาตตามแต่กรณีของการประกอบการด้วย ซึ่งการแจ้งข้อเท็จจริงและการขออนุญาตนั้นก็มีลักษณะและขั้นตอนบางส่วนที่คล้ายกัน โดยเฉพาะขั้นตอนการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเช่นเดียวกัน ดังนั้นปัญหาการเปิดเผยข้อมูลจึงเป็นปัญหาหนึ่งในขั้นตอนการอนุญาตเช่นกัน แต่นอกจาก

[3] พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง (3) (6)

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ปัญหาดังกล่าวแล้วยังมีประเด็นปัญหาอื่นที่พบเกี่ยวกับการขออนุญาตคือ ปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาตที่ซ้ำซ้อนของผู้ประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเดียวกัน และปัญหาการขออนุญาตวัตถุอันตรายหลายประเภทของผู้ประกอบการรายเดียวกัน

1.3.1 ปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาตที่ซ้ำซ้อนของผู้ประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเดียวกัน

ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่กฎหมายกำหนดให้การขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก และมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ในครอบครองนั้น ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องจะต้องยื่นคำขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบเมื่อมีการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ดังนั้นหากพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายจึงเห็นได้ว่าเมื่อผู้ประกอบการรายหนึ่งนำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีประเภทหนึ่งเข้ามาเพื่อจำหน่ายให้ผู้ประกอบการรายที่สอง และผู้ประกอบการรายที่สองนำไปจำหน่ายต่อให้ผู้ค้าปลีกซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายที่สาม ผู้ประกอบการทั้งสามรายดังกล่าวจึงต้องแจ้งการนำเข้าหรือการครอบครองแล้วแต่กรณีทุกครั้งที่มีการผลิต นำเข้า หรือครอบครอง

เหตุที่ต้องมีการขออนุญาตในลักษณะดังกล่าวก็เนื่องจากกฎหมายและกฎกระทรวงได้กำหนดกระบวนการจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้หลายประการ ทั้งในเรื่องของเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์การผลิต สถานที่ผลิตและเก็บรักษา ภาชนะเก็บ ตลอดจนมาตรการเพื่อความปลอดภัยต่างๆ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องทำการตรวจสอบด้วยว่าผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครองนั้นมีคุณสมบัติ เครื่องมือเครื่องใช้ สถานที่ และมาตรการตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ จึงต้องมีการยื่นคำขออนุญาตเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบว่าผู้ประกอบการที่ขออนุญาตมีคุณสมบัติ เครื่องมือเครื่องใช้ สถานที่ ฯลฯ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่

เมื่อพิจารณาจากเหตุผลทางกฎหมายดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของการขออนุญาตนั้นก็เพื่อให้ภาครัฐเข้าตรวจสอบสภาพสถานประกอบการ สถานที่จัดเก็บ และความเหมาะสมของผู้ประกอบการว่าควรผลิต นำเข้า หรือครอบครองวัตถุอันตรายหรือไม่ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นสิ่งซึ่งไม่ได้เปลี่ยนแปลงรวดเร็วมากนัก การครอบครองวัตถุอันตรายประเภทหนึ่งในช่วงต้นเดือนและการครอบครองวัตถุอันตรายประเภทเดียวกันอีกจำนวนหนึ่งในช่วงปลายเดือน โดยทั่วไปก็คงไม่ทำให้ตัวผู้ประกอบการหรือสถานที่มีคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ในส่วนของวัตถุอันตรายนั้นเองก็ต้องขออนุญาตในการผลิตหรือ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

นำเข้ามาในครั้งแรกอันแสดงให้เห็นถึงความมีอยู่ของวัตถุอันตรายนั้นในประเทศไทย และกฎหมายก็ยังได้กำหนดมาตรการเพื่อส่งต่อข้อมูลการมีอยู่ของวัตถุอันตรายดังกล่าวผ่านทางการแจ้งข้อเท็จจริงของวัตถุอันตรายนั้นอยู่แล้ว ดังนั้นการกำหนดให้ต้องขออนุญาตในลักษณะดังกล่าวจึงไม่น่าจะเป็นการกระทำที่คุ้มค่าหากนำมาเปรียบเทียบกับภาระของผู้ประกอบการที่ต้องยื่นขออนุญาตทุกครั้ง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรต้องมีการแก้ไข

1.3.2 ปัญหาการขออนุญาตวัตถุอันตรายหลายประเภทของผู้ประกอบการรายเดียวกัน

ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งในทางปฏิบัติการขออนุญาตดังกล่าวพนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาออกใบอนุญาตให้เป็นรายฉบับตามรายชื่อวัตถุอันตรายที่ขออนุญาต ดังนั้นหากผู้ประกอบการรายใดมีการผลิต นำเข้า หรือครอบครองวัตถุอันตรายหลายประเภท ก็จะต้องมีใบอนุญาตหลายฉบับสำหรับวัตถุอันตรายแต่ละประเภทของตนตามไปด้วย

ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้ประกอบการได้สะท้อนถึงปัญหาดังกล่าวนี้ด้วยเช่นกัน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 41 เห็นว่าการต้องขออนุญาตในลักษณะดังกล่าวเป็นปัญหาอุปสรรคในการจัดการวัตถุอันตราย ส่วนอีกร้อยละ 59 บางส่วนเห็นว่าไม่มีปัญหาอุปสรรคใดๆ เกี่ยวกับการขออนุญาต บางส่วนเห็นว่าอุปสรรคของการขึ้นทะเบียนอยู่ที่ความล่าช้าของการอนุญาตและการไม่สามารถให้ข้อมูลอย่างเพียงพอของพนักงานเจ้าหน้าที่

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตดังกล่าว พบว่าเหตุผลที่ต้องมีการขออนุญาตก็เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบสภาพสถานประกอบการ สถานที่จัดเก็บ และความเหมาะสมของผู้ประกอบการ ดังที่กล่าวมาในหัวข้อ 1.3.1 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแม้การผลิตหรือเก็บรักษาวัตถุอันตรายจะต้องพิจารณาประเภทของวัตถุอันตรายนั้นด้วยว่าสามารถผลิตหรือเก็บรักษาไว้ด้วยกันได้หรือไม่อย่างไร และสถานที่รวมถึงภาชนะในการจัดเก็บสารเคมีแต่ละประเภทอาจต้องมีลักษณะแตกต่างกัน แต่มาตรการที่ทำให้บรรลุผลในการควบคุมดูแลการผลิต นำเข้าหรือครอบครองวัตถุอันตรายดังกล่าว น่าจะมีมาตรการอื่นที่สามารถกระทำได้โดยง่ายและสะดวกกว่าการที่ให้ผู้ประกอบการต้องขออนุญาตเป็นรายครั้งหรือรายประเภทของวัตถุอันตรายดังเช่นที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะได้กล่าวถึงในส่วนข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาต่อไป

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

1.4 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดชนิดของวัตถุอันตราย

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 กำหนดให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีหรือสิ่งที่กฎหมายถือว่าเป็นวัตถุอันตรายจะเป็นวัตถุอันตรายชนิดใด จะต้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตรายประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อระบุชื่อหรือคุณสมบัติและระบุว่าเป็นวัตถุอันตรายชนิดใดก่อน ซึ่งในส่วนของการประกาศรายชื่อวัตถุอันตรายในทางปฏิบัตินั้นพบว่าบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายเกือบทั้งหมดใช้วิธีประกาศระบุชื่อสารเคมีหรือวัตถุอันตรายโดยตรง มีเพียงเล็กน้อยที่ใช้การประกาศในลักษณะระบุคุณสมบัติของวัตถุอันตราย เช่น ระบุให้ผลิตภัณฑ์สำหรับปรับสภาพน้ำที่มีสารสำคัญเป็นจุลชีพหรือผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของสารสำคัญหรือจุลชีพที่ทำขึ้นเพื่อป้องกัน กำจัด ทำลาย หรือควบคุมจุลชีพ ปรสิตพืช หรือสัตว์น้ำอื่นในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ของกรมประมง[4]

การประกาศรายชื่อวัตถุอันตรายอย่างค่อนข้างเคร่งครัดตามสารเคมีหรือประเภทของวัตถุอันตรายดังกล่าว อาจทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้ว่าหากมีสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีประเภทใดประเภทหนึ่งซึ่งมีการผลิตหรือนำเข้ามาใหม่โดยยังไม่เคยมีการประกาศให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นเป็นวัตถุอันตรายชนิดใดชนิดหนึ่ง ก็ย่อมส่งผลให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นไม่เป็นวัตถุอันตรายอันจะต้องถูกบังคับตามกฎหมายฉบับนี้

หากสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีดังกล่าวไม่ใช่สารอันตรายหรือส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรงดังเช่นสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 หรือชนิดที่ 2 ก็อาจไม่เป็นปัญหามากนัก แต่หากเป็นสารอันตรายร้ายแรงดังเช่นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ก็อาจเกิดอันตรายต่อประชาชน ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อมได้ ทั้งนี้หากจะรอจนกว่าจะมีการประกาศให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีประเภทนั้นเป็นวัตถุอันตรายก็อาจไม่ทันต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและการผลิตหรือใช้สารเคมีอย่างแพร่หลายของประเทศไทยและของโลกแล้ว จึงเป็นที่น่าวิตกว่าจะมีการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีหรือวัตถุอันตรายที่ยังไม่ได้มีการประกาศให้เป็นวัตถุอันตรายตามกฎหมายเข้ามาในประเทศไทยได้มากขึ้น โดยจากข้อมูลที่ได้ในแบบสอบถามและการสัมมนากลุ่มย่อยครั้งที่ 2 ก็พบว่าที่ผ่านมาประเทศไทยเคยมีการนำเข้าสารเคมีหรือ

[4] บัญชี ข. แนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ.2538

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ผลิตภัณฑ์เคมีที่ยังไม่ได้รับการประกาศให้เป็นวัตถุอันตรายมาแล้ว เช่น Magnesium Sulphate ซึ่งสารเคมีเหล่านี้อาจเป็นสารเคมีอันตรายที่สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมได้

1.5 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวัตถุอันตราย

ปัจจุบันสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีซึ่งเป็นวัตถุอันตรายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบต่างๆ ในประเทศไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก การผลิตและนำสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีมาใช้ทั้งในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ หรือนำมาใช้ในลักษณะสิ่งบริโภคและอุปโภคก็มีเป็นจำนวนมากจนเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไป เมื่อกฎหมายและระเบียบต่างๆ กำหนดให้วัตถุอันตรายทั้ง 4 ชนิด ต้องมีการแจ้งการผลิตนำเข้า หรือครอบครองในเกือบทุกกรณี การจัดการข้อมูลวัตถุอันตรายจึงเป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อน เพราะนอกจากจะต้องได้ข้อมูลที่ถูกต้องจากผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายแล้ว ยังต้องมีการประสานข้อมูลกันระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบอีกด้วย นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายโดยโรงงานอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการที่ละเลยไม่แจ้งการผลิตหรือนำเข้า ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถควบคุมและตรวจสอบข้อมูลได้

สภาพปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลวัตถุอันตรายดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานและเป็นปัญหาทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 มาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านเคมีวัตถุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2549) ก็ได้กำหนดให้ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลสารเคมีเป็นประเด็นปัญหาที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อให้มีศูนย์กลางบริการข้อมูลพื้นฐานสารเคมีของประเทศ โดยสร้างแหล่งข้อมูลพื้นฐานสารเคมีและประสานเรื่องระบบข้อมูลสารเคมีให้มีเอกภาพ[5]

แม้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 จะกำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายขึ้นในกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานในเรื่องข้อมูลของวัตถุอันตรายกับส่วนราชการต่างๆ รวมทั้งจากภาคเอกชน เพื่อรวบรวมและให้บริการข้อมูลทุกชนิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตั้งแต่การมีอยู่ในต่างประเทศ การนำเข้าหรือการผลิตภายในประเทศ

[5] แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านเคมีวัตถุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2549) [Online]. 2549. Available from: http://webdb.dmsc.moph.go.th/ifc_toxic/a_tx_2_001c.asp?info_id=195.

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

การเคลื่อนย้าย การใช้สอย การทำลาย และการอื่นใดอันเกี่ยวเนื่อง แต่ด้วยเหตุที่เมื่อมีการผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายแล้วก็ยังมีการเคลื่อนไหวของสารเคมีออกไปในภาคการผลิต ภาคบริการ และการอุปโภคบริโภคของประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นการยากต่อการติดตามข้อมูล ทำให้จนถึงปัจจุบันศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายก็ยังมิได้มีบทบาทในการเก็บรวบรวมข้อมูลวัตถุอันตรายมากนัก ในปัจจุบันข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับสารเคมีและวัตถุอันตรายของประเทศไทยส่วนใหญ่จึงเป็นข้อมูลการนำเข้าสารเคมีและวัตถุอันตรายที่ได้จากกรมศุลกากรเป็นหลัก ได้แก่

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณการนำเข้าเคมีภัณฑ์อันตรายประจำปี พ.ศ. 2548 ในหน่วยต่าง ๆ

พิกัดตอนที่	ปริมาณนำเข้าตามหน่วย				
	พันตัน	พันลิตร	พันเมตร	พันชิ้น	พันตารางเมตร
เกลือ กำมะถัน ดิน ฯ	3,473.9	-	-	-	-
สินแร่ ตะกรันและเถ้า	6,088.7	-	-	-	-
เชื้อเพลิงฯ	37,499.20	21,271,141.3	-	-	-
เคมีภัณฑ์อนินทรีย์ฯ	1,704.90	-	-	-	-
เคมีภัณฑ์อินทรีย์	3,308.00	501.3	-	-	-
ผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรม	22.1	-	-	-	-
ปุ๋ย	3,089.60	-	-	-	-
สิ่งสกัดที่ใช้ฟอกหนังฯ	223.8	-	-	-	-
เอสเซนเชียลออยล์ฯ	72.1	-	-	-	-
สบู่ สารอินทรีย์ที่เป็นตัวลดแรงตึงผิวฯ	160.5	-	-	-	-
สารแอลบูมินอยด์ โมดิไฟด์สตาร์ชฯ	77.6	-	-	-	-
วัตถุระเบิดฯ	11.6	-	-	-	-
ของที่ใช้ในการถ่ายรูปฯ	9.2	-	1,001.7	33.9	5,287.5
เคมีภัณฑ์เบ็ดเตล็ด	564.0	-	-	-	-
รวม	56,305.2	21,271,642.6	1,001.7	33.9	5,287.5

ที่มาข้อมูล : กรมศุลกากร อ้างถึงใน http://www.chemtrack.org

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนรายการ ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าเคมีภัณฑ์อันตรายตามบัญชีควบคุม พิกัดตอนที่ 25 - 38 ของกรมศุลกากร จำแนกตามกฎหมายควบคุม *

พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติที่ควบคุม	จำนวนชื่อตามประกาศ	จำนวนรายการ (พิกัดรหัสสถิติ)		ปริมาณนำเข้า (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
		จำนวนรวม	จำนวนที่นำเข้า		
พ.ร.บ.วัตถุอันตราย	1,211	1,350	621	2,002,530.9	54,179.36
พ.ร.บ.ควบคุมยุทธภัณฑ์	289	317	87	20,884.2	891.30
พ.ร.บ.วัตถุอันตรายและพ.ร.บ.ควบคุมยุทธภัณฑ์	55	63	31	3,042.3	493.46
รวม **	1,445	1,604	677	2,020,372.8	54,577.20

พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติที่ควบคุม	จำนวนชื่อตามประกาศ	จำนวนรายการ (พิกัดรหัสสถิติ)		ปริมาณนำเข้า (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
		จำนวนรวม	จำนวนที่นำเข้า		
พ.ร.บ.วัตถุอันตราย	1,194	1,433	500	2,033,651.1	47,773.77
พ.ร.บ.ควบคุมยุทธภัณฑ์	288	315	36	15,800.4	457.51
พ.ร.บ.วัตถุอันตรายและพ.ร.บ.ควบคุมยุทธภัณฑ์	55	62	13	1,204.3	134.16
รวม **	1,427	1,686	523	2,048,247.3	48,097.12

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

พ.ศ. 2547

พระราชบัญญัติที่ควบคุม	จำนวนชื่อตามประกาศ	จำนวนรายการ (พิกัดรหัสสถิติ)		ปริมาณนำเข้า (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
		จำนวนรวม	จำนวนที่นำเข้า		
พ.ร.บ.วัตถุอันตราย	1,228	1,443	523	9,973,407.1	106,921.22
พ.ร.บ.ควบคุมยุทธภัณฑ์	288	317	47	14,876.2	574.09
พ.ร.บ.วัตถุอันตรายและพ.ร.บ.ควบคุมยุทธภัณฑ์	55	62	19	1,416.5	232.74
รวม**	1,461	1,698	551	9,986,866.7	107,262.57

พ.ศ. 2548

พระราชบัญญัติที่ควบคุม	จำนวนชื่อตามประกาศ	จำนวนรายการ (พิกัดรหัสสถิติ)		ปริมาณนำเข้า (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
		จำนวนรวม	จำนวนที่นำเข้า		
พ.ร.บ.วัตถุอันตราย	1,334	1,464	530	10,709,936.9	126,968.12
พ.ร.บ.ควบคุมยุทธภัณฑ์	288	317	46	10,256.0	479.69
พ.ร.บ.วัตถุอันตรายและพ.ร.บ.ควบคุมยุทธภัณฑ์	57	65	20	1,636,874.0	195.14
รวม**	1,565	1,717	556	10,718,556.0	127,252.67

ควบคุมตาม พ.ร.บ.วัตถุอันตราย และ / หรือ พ.ร.บ.ควบคุมยุทธภัณฑ์**

รวมรายการที่ไม่ซ้ำกัน[1]

ที่มา : http://www.chemtrack.org

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

จากข้อมูลการนำเข้าสารเคมีและวัตถุอันตรายของกรมศุลกากรแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีการนำเข้าสารเคมีและวัตถุอันตรายจากต่างประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี โดยมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปี สารเคมีและวัตถุอันตรายดังกล่าวถูกนำไปใช้ในกิจการต่างๆ โดยส่วนหนึ่งหมดไปกับขั้นตอนการผลิตและเป็นผลิตภัณฑ์ ในขณะที่บางส่วนเหลือทิ้งจากการผลิตเป็นของเสีย บางส่วนถูกทิ้งเมื่อใช้ผลิตภัณฑ์นั้นแล้ว ซึ่งเป็นไปตามวงจรชีวิตของสารเคมี แต่ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใดในวงจรสารเคมีหรือวัตถุอันตรายก็สามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ทั้งสิ้น จึงเป็นสิ่งที่น่าวิตกเป็นอย่างยิ่งว่าสารเคมีและวัตถุอันตรายที่นำเข้ามาเป็นจำนวนมากในแต่ละปีดังกล่าวได้ถูกนำไปใช้และกำจัดตามขั้นตอนและวิธีที่ถูกต้องหรือไม่เพียงใด

2. ข้อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปกับของประเทศไทย

จากสภาพปัญหาการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีต่างๆ ของประเทศไทยดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่าการนำแนวคิดในร่างกฎหมาย REACH ซึ่งเป็นการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปมาพิจารณาเชิงเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และกฎระเบียบที่ออกตามความในกฎหมายดังกล่าว อันเป็นกฎหมายหลักในการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทย จะช่วยชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทยให้เด่นชัดขึ้น และที่สำคัญคืออาจใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีได้อีกด้วย โดยการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปกับของประเทศไทยมีความแตกต่างกันในสาระสำคัญหลายประการ ดังนี้

2.1 ข้อแตกต่างด้านเจตนารมณ์ของกฎหมาย

การจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีต่างๆ ของประเทศไทยเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ซึ่งมีเจตนารมณ์ของกฎหมายทั้งขณะที่ประกาศใช้และขณะที่มีการแก้ไขกฎหมายเมื่อ พ.ศ.2546 หลายประการ ที่สำคัญได้แก่

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

- ประกาศใช้แทนกฎหมายเดิมเพื่อขยายขอบเขตให้ครอบคลุมวัตถุอันตรายต่างๆ ทุกชนิด
- เพื่อคุ้มครองและป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ และสิ่งแวดล้อม
- เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมวัตถุอันตรายให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- เพื่อจัดระบบบริหารให้มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับการควบคุมดูแลวัตถุอันตราย
- เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี

ในขณะที่ REACH ซึ่งเป็นการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรป ถูกบัญญัติขึ้นโดยวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ที่แตกต่างกับของไทย กล่าวคือ

- เพื่อรักษาสุขอนามัยของมนุษย์และคุณภาพของสิ่งแวดล้อม
- เพื่อรักษาและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสารเคมีของกลุ่มประชาคมยุโรป
- เพื่อป้องกันการแตกแยกของตลาดภายในสหภาพยุโรป
- เพื่อเพิ่มความโปร่งใส
- เพื่อทำให้เกิดการร่วมมือกันระหว่างประเทศ
- เพื่อลดการใช้สัตว์ทดลอง
- เพื่อวางแนวทางในระดับระหว่างประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์องค์การการค้าโลก(WTO)
- เพื่อจัดตั้งตัวแทนในการจัดการสารเคมีในภาคพื้นยุโรป
- จัดให้มีแหล่งข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ทางอินเตอร์เน็ต เพื่อตรวจสอบสารเคมีที่ได้จดทะเบียนแล้วและลักษณะของความปลอดภัยในสารเคมี

จากเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวได้แสดงถึงแนวคิดที่แตกต่างกันของกฎหมาย ซึ่ง REACH ได้ก้าวข้ามผ่านแนวคิดในการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในรูปแบบเดิมๆ ซึ่งประสงค์จะคุ้มครองและป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลของสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีดังเช่นของประเทศไทย โดย REACH ได้คำนึงถึงความสามารถในการแข่งขันของ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

อุตสาหกรรมสารเคมี ตลาดภายในกลุ่มสหภาพยุโรปเองและในระดับโลก การให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลเพื่อความโปร่งใสตรวจสอบได้ ตลอดจนการคำนึงถึงสัตว์ทดลองที่ต้องสูญเสียไปในกระบวนการสร้างสารเคมีประเภทใหม่ๆ แนวคิดและเจตนารมณ์ของกฎหมายเหล่านี้ย่อมสะท้อนผ่านจากเจตนารมณ์นั้นมาเป็นบทบัญญัติและการตีความของกฎหมายด้วย เช่น การกำหนดให้มีเครือข่ายร่วมกันทดลองเพื่อจดทะเบียนสารเคมีใหม่ ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทดลองและลดจำนวนสัตว์ที่ใช้ในการทดลอง การมีคณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมและเศรษฐกิจร่วมพิจารณาในการอนุญาตให้ผลิตหรือใช้สารเคมี หรือการเปิดเผยข้อมูลการขออนุญาตใช้สารเคมีใน Website เป็นต้น

ในขณะที่กฎหมายที่ใช้ในการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีต่างๆ ของไทยนั้นมิได้ถูกบัญญัติไว้ให้ครอบคลุมห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่ของความรับผิดชอบเกี่ยวกับสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีมากเท่ากับ REACH ที่มีลักษณะการควบคุมจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีต่างๆ โดยใช้หลัก Precautionary Principle เนื่องจากกฎหมายของประเทศไทยแต่ละฉบับนั้นมุ่งคุ้มครองเฉพาะสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานและมีลักษณะการควบคุมจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีต่างๆ แบบ Negative List ดังนั้น จึงพบได้ว่ากฎหมายควบคุมสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่มีอยู่ในขณะนี้จึงมีมาตรฐานในการจัดการที่แตกต่างกัน และมีลักษณะกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน จึงก่อในเกิดการทับซ้อนของการจัดการสารเคมีบางประเภท รวมทั้งในบางกรณีอาจเกิดช่องว่างทางกฎหมายที่จะใช้บังคับกับสารเคมีที่เป็นสารใหม่แต่ยังมิได้ถูกจัดกลุ่มเอาไว้ว่าต้องอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับใดด้วย ซึ่งส่งผลเสียให้การจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทยไม่สามารถบรรลุผลตามเจตนารมณ์ดั้งเดิมได้

2.2 ข้อแตกต่างเกี่ยวกับการแบ่งแยกกระบวนการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี

หากจะพิจารณากระบวนการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของ REACH จะเห็นได้ว่ามิได้มีการแบ่งแยกชนิดของสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีดังเช่นการจัดการวัตถุอันตรายของประเทศไทยซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ชนิด แต่หากพิจารณาถึงกระบวนการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของ REACH ดังกล่าวแล้ว พบว่า REACH ก็ได้แบ่งกระบวนการจัดการสำหรับสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่แตกต่างกันไว้ด้วยเช่นกัน โดยมีทั้งกระบวนการขึ้นทะเบียนสารเคมี (Registration) การขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมี (Authorization) และการจำกัดการ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ผลิตหรือใช้สารเคมี (Restriction) ซึ่งคล้ายคลึงกับการแบ่งแยกชนิดวัตถุอันตรายตามกฎหมายไทย แต่มีข้อแตกต่างในสาระสำคัญบางประการดังที่จะได้กล่าวในส่วนต่อไป

อย่างไรก็ดีการแบ่งแยกกระบวนการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีออกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 กลับเป็นสิ่งที่ไม่มีปรากฏในร่างกฎหมาย REACH จึงส่งผลให้การจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในสหภาพยุโรปเป็นการบูรณาการระบบการจัดการสารเคมีให้เป็นระบบเดียวโดยใช้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างของกฎระเบียบที่ออกโดยแต่ละหน่วยงาน และเกิดความสะดวกในการขึ้นทะเบียนสารเคมีและการขออนุญาตของผู้ประกอบการซึ่งไม่ต้องแบ่งแยกไปตามหน่วยงานผู้รับผิดชอบดังเช่นกฎหมายไทยซึ่งนอกจากจะใช้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาดำเนินการแล้ว ยังต้องพิจารณาหน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายประเภทนั้นอีกด้วย

2.3 ข้อแตกต่างด้านขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี

นอกจากความแตกต่างในการขอขึ้นทะเบียนซึ่งของไทยต้องขอกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของหน่วยงานนั้น ในขณะที่ REACH ไม่มีการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบดังที่กล่าวมาแล้ว การใช้ข้อมูลร่วมกันของผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีก็เป็นข้อแตกต่างที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งของการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในประเทศไทยและสหภาพยุโรป

เนื่องจากตามระบบของ REACH นั้น ในกรณีที่มีผู้ผลิตสารเคมีชนิดเดียวกันหลายรายหรือมีผู้นำเข้าสารเคมีชนิดเดียวกันหลายราย REACH ได้กำหนดให้มีการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้ผลิตและผู้นำเข้าหลายรายนั้นเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการใช้สัตว์ทดลองโดยไม่จำเป็นหลีกเลี่ยงการทดลองซ้ำซ้อน และเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการทดสอบ การใช้ข้อมูลร่วมกันตามระบบ REACH นั้นอาจเป็นการใช้ข้อมูลแบบเครือข่ายในกรณีที่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าตั้งแต่สองรายขึ้นไปมีความประสงค์ที่จะผลิตหรือนำเข้าสารเคมีตัวเดียวกัน โดยอาจตกลงกันเองให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ารายเดียวยื่นจดทะเบียนในนามผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ารายอื่นด้วยหรือในกรณีที่มีการขึ้นทะเบียนไว้แล้วก่อนหน้านี้ไม่เกิน 10 ปี ก็จะมีการแจ้งให้ผู้ประสงค์จะจดทะเบียนรายหลังทราบถึงชื่อและที่อยู่ของผู้จดทะเบียนก่อน รวมถึงผลสรุปของการทดสอบที่ได้จากการจดทะเบียนก่อนหน้านี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการทดสอบซ้ำซ้อนขึ้นมาอีก โดยผู้ขอขึ้น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ทะเบียนรายหลังต้องไปทำข้อตกลงในการใช้ข้อมูลร่วมกัน หรือต้องเข้าร่วมใน Substance Information Exchange Forum (SIEF) ในกรณีที่เป็นสารเคมีที่มีอยู่เดิม หากไม่สามารถตกลงกันได้ Agency มีอำนาจที่จะอนุญาตให้มีการใช้ข้อมูลดังกล่าวได้โดยผู้ขอจดทะเบียนครั้งหลังจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทดสอบให้กับผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูล

นอกจากนี้ REACH ยังกำหนดให้มีการส่งต่อข้อมูลของสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีระหว่างกันภายในห่วงโซ่ของกระบวนการ (Information in the supply chain) โดยผ่านทางข้อมูลความปลอดภัย หรือ Safety Data Sheets (SDS) ข้อมูลที่ส่งต่อซึ่งระบุไว้ในข้อมูลความปลอดภัยนั้นมีหลายประการ เช่น ชื่อสารเคมีหรือเคมีภัณฑ์ และชื่อผู้ผลิตหรือนำเข้า ลักษณะความเป็นอันตราย ข้อมูลส่วนประกอบของสารเคมีหรือเคมีภัณฑ์นั้น มาตรการในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การจัดเก็บสารเคมี เป็นต้น

มาตรการต่างๆ ที่กำหนดไว้ใน REACH ดังกล่าว นอกจากจะถูกกำหนดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ด้านความปลอดภัยของผู้ใช้หรือผู้เกี่ยวข้องกับสารเคมีและสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังมีประโยชน์ในด้านต่างๆ ทั้งในเรื่องการลดค่าใช้จ่ายที่ซ้ำซ้อนในการค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับสารเคมี การกระจายค่าใช้จ่ายในการค้นคว้าทดลองไปยังห่วงโซ่ของกระบวนการ การลดการใช้สัตว์ทดลอง เป็นการสร้างความรู้และทำให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ใช้สารเคมีในห่วงโซ่ของกระบวนการได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ในขณะที่การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายของประเทศไทยแม้จะมีระเบียบของหน่วยงานต่างๆ ที่กำหนดในแนวทางเดียวกันให้วัตถุอันตรายที่เคยได้รับการขึ้นทะเบียนหรือได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าตามกฎหมายใดมาก่อนแล้ว หรือมีข้อมูลอันเป็นที่เชื่อถือได้ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็อาจยกเว้นการดำเนินการบางส่วนในการขอขึ้นทะเบียนให้ได้ก็ตาม แต่ผู้ผลิตและผู้นำเข้าแต่ละรายก็ยังมีภาระหน้าที่ในการค้นคว้าทดลอง และจัดทำข้อมูลสารเคมีเพื่อเสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่กันเอง เนื่องจากการจะทราบได้ว่าวัตถุอันตรายที่ผู้ประกอบการผลิตหรือนำเข้าจะได้รับยกเว้นการดำเนินการหรือไม่ ก็จะต้องยื่นคำขอขึ้นทะเบียนหรือได้รับคำยืนยันจากเจ้าหน้าที่แล้ว ความไม่ชัดเจนดังกล่าวทำให้ผู้ประกอบการต้องเตรียมข้อมูลให้ครบถ้วนเท่าที่สามารถทำได้ ซึ่งก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายในการทดลองที่ซ้ำซ้อน เกิดการใช้สัตว์ทดลองมากโดยไม่จำเป็น และเมื่อมีการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายแล้ว แม้กฎหมายจะกำหนดให้ต้องส่งข้อมูลความปลอดภัยประกอบการขึ้นทะเบียนด้วยก็ตาม แต่ก็มิได้กำหนดให้ต้องมีการส่งข้อมูลดังกล่าวผ่านไปยังห่วงโซ่อื่นของกระบวนการ แม้ในทาง

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ปฏิบัติผู้ซื้อสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีจากผู้ผลิตและผู้นำเข้าหรือผู้อยู่ในห่วงโซ่รายอื่นๆ ในกระบวนการจะสามารถขอข้อมูลความปลอดภัยดังกล่าวได้จากผู้ผลิตและผู้นำเข้าได้ก็ตาม

ข้อแตกต่างที่สำคัญอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับการจดทะเบียนสารเคมีก็คือ การที่ REACH กำหนดให้ต้องมีการจดทะเบียนสารเคมีทุกชนิดทุกประเภท ยกเว้นไว้ในบางกรณี เช่น เป็นโพลีเมอร์ หรือเป็นสารเคมีที่ใช้ในกระบวนการผลิตที่มีการแยกออกมาจากระบบไม่ถึง 1 ตันต่อปี เป็นต้น ดังนั้นหากมิใช่สารเคมีที่มีลักษณะยกเว้นตามที่ REACH กำหนดแล้ว ก็จะต้องนำมาจดทะเบียนทั้งหมด จึงอาจกล่าวได้ว่าการกำหนดให้จดทะเบียนของ REACH มีลักษณะเป็นระบบเปิด ในขณะที่การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 จะกำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียนเฉพาะวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และ 3 เท่านั้น หากมิใช่วัตถุอันตรายชนิดดังกล่าวแล้วก็ไม่ต้องนำมาขึ้นทะเบียนแต่อย่างใด ดังนั้น การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายของประเทศไทยจึงเป็นระบบปิดที่แตกต่างจากระบบของ REACH

นอกจากนี้ ด้วยสาเหตุที่ประเทศไทยมีหน่วยงายหลายแห่งทำหน้าที่ในการรับขึ้นทะเบียนหรือรับผิดชอบในการพิจารณาคำขออนุญาตที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 จึงเกิดการกระจายของข้อมูลในส่วนที่เป็นปริมาณของสารเคมีที่มีอยู่จริงในประเทศไทย และการนำสารเคมีดังกล่าวไปใช้และ/หรือเป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ใดบ้าง ดังนั้น กระบวนการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับสารเคมีของประเทศไทยจึงยังไม่มีลักษณะเป็นข้อมูลส่วนกลางเหมือนกับกระบวนการของ REACH จึงทำให้การประเมินในเรื่องของการป้องกันและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

2.4 ข้อแตกต่างเกี่ยวกับการอนุญาตสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี

REACH ได้กำหนดมาตรการให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้ใช้สารเคมีปลายน้ำ มีหน้าที่ต้องขออนุญาตเกี่ยวกับสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของผู้นั้น โดยกำหนดให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่ต้องขออนุญาตคือสารที่ต้องระมัดระวังอันตรายในการใช้และสัมผัสอย่างมาก (High concerned substances) และหากสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นเป็นสารอันตรายมาก เช่น เช่น สารที่ก่อให้เกิดมะเร็ง (Carcinogenic) สารก่อการกลายพันธุ์ (Mutagenic) หรือสารเป็นพิษ (Toxic) ก็จะมีการจำกัดการผลิต การจำหน่าย หรือการใช้ และวิธีการเตรียมการสำหรับสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นๆ ด้วย โดยการพิจารณาจะมีการนำข้อมูลที่ไม่เป็นความลับไป

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

เปิดเผยให้สาธารณชนทราบผ่านทาง Website เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเสนอข้อมูลของสารทดแทนอื่นหรือเทคโนโลยีอื่นได้ ส่วนการพิจารณาอนุญาตนั้นจะดำเนินการโดยคณะกรรมการหลายคณะ เช่น คณะกรรมการประเมินความเสี่ยง คณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมเศรษฐกิจ เป็นต้น เพื่อเสนอความเห็นให้คณะกรรมาธิการตามกฎหมายดังกล่าวเป็นผู้อนุญาต และเมื่อมีการอนุญาตสำหรับสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นแล้ว การอนุญาตนั้นจะมีผลไปถึงผู้ใช้ปลายน้ำของสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นด้วย แต่ต้องเป็นการใช้ตามเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น

ในขณะที่กฎหมายไทยก็มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดให้ต้องมีการขออนุญาตเช่นเดียวกัน โดยกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ในความครอบครองต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนั้นสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีซึ่งเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 จึงต้องขออนุญาตคล้ายคลึงกับ REACH แต่ทั้งนี้กระบวนการพิจารณานั้นพนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาจากเอกสารต่างๆ ที่ผู้ขออนุญาตเสนอตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา ทดสอบ หรือข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายที่อาจเกิดจากวัตถุอันตราย และมีอำนาจเรียกข้อมูลเพิ่มเติมได้ในบางกรณี เมื่อพิจารณาแล้วเสร็จหากเห็นสมควรพนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะออกใบอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ให้แก่ผู้ยื่นคำขอแล้วแต่กรณี โดยในการอนุญาตนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงื่อนไขอย่างใด เพื่อประโยชน์ในการควบคุมวัตถุอันตรายและป้องกันอันตรายอันจะเกิดแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อมก็ได้ ทั้งนี้การอนุญาตดังกล่าวจะมีผลเฉพาะผู้ประกอบการที่ขออนุญาตเท่านั้น

ข้อแตกต่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนในส่วนของการขออนุญาตสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปและประเทศไทย กระบวนการของ REACH นั้นให้ความสำคัญต่อการเปิดเผยข้อมูล เริ่มขึ้นตั้งแต่การเปิดเผยข้อมูลในการขออนุญาต กระบวนการอนุญาต ตลอดไปถึงผลของการอนุญาตแก่ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยในส่วนของการเปิดเผยข้อมูลในการขออนุญาตนั้น นอกจากจะทำให้การพิจารณาอนุญาตสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีเป็นไปอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้แล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ประกอบการอื่นเสนอสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่ดี เหมาะสมกับการใช้งาน หรือส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยรวม

ส่วนข้อแตกต่างด้านกระบวนการพิจารณาอนุญาตนั้นก็เป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบสำหรับกฎหมายไทย เนื่องจากโดยหลักการของกฎหมายแล้ววัตถุอันตรายชนิดที่ 3

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ต้องขออนุญาตนั้น ต้องเป็นวัตถุอันตรายที่มีความอันตรายและส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมได้มาก แต่การพิจารณาอนุญาตตามกฎหมายไทยกลับกำหนดให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมิได้กำหนดเครื่องมือหรือมาตรการช่วยเหลือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่มากนัก ทั้งที่ควรจะต้องมีการพิจารณาผลกระทบอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อประชาชน สิ่งแวดล้อม ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการแข่งขันระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ในส่วนข้อแตกต่างเกี่ยวกับผลการอนุญาตนั้น ก็เป็นประเด็นซึ่งควรต้องพิจารณา เนื่องจากการยื่นขออนุญาตนั้นนอกจากจะสร้างภาระให้ผู้ประกอบการต้องดำเนินการแล้ว ยังทำให้เกิดค่าใช้จ่ายแก่ผู้ประกอบการด้วย ทั้งที่สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่ผู้ประกอบการรายหนึ่งมีไว้ในครอบครองนั้น อาจเป็นสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีตัวเดียวกันกับที่ผู้ประกอบการอีกรายหนึ่งนำเข้า การอนุญาตโดยมีผลไปถึงผู้ใช้ปลายน้ำของสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้น หากเป็นการใช้ตามเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตดังที่กำหนดไว้ในร่างกฎหมาย REACH จึงเป็นประเด็นที่ควรต้องนำมาพิจารณาสำหรับกฎหมายไทยด้วยเช่นกัน

2.5 การตรวจสอบและประเมิน

การตรวจสอบและประเมิน (Evaluation) เป็นมาตรการที่สำคัญประการหนึ่งที่ REACH นำมาใช้กับการขึ้นทะเบียนสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกเป็นผู้ตรวจสอบและประเมินสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าที่ตั้งอยู่ในประเทศสมาชิกนั้น โดยถือเป็นการตรวจสอบในนามของประเทศสมาชิกอื่นๆ ไปด้วย การตรวจสอบและประเมินจะต้องกระทำภายในระยะเวลาที่กำหนดและจะต้องจัดทำแผนการตรวจสอบและประเมินตามลำดับก่อนหลังของสารเคมีที่ควรจะต้องได้รับการประเมินก่อน โดยพิจารณาบนพื้นฐานของความเสี่ยงต่างๆ ที่จะเกิดจากสารเคมีนั้นจากข้อมูลความอันตราย ข้อมูลการปล่อยสารออกสู่สภาพแวดล้อม และปริมาณของสารเคมีชนิดนั้นๆ

ในขณะที่การตรวจสอบและประเมินสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่ยื่นขอขึ้นทะเบียนของประเทศไทยจะมีลักษณะแตกต่างกันไปบ้างตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ หากสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตรก็จะมีการตรวจสอบและประเมินโดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การทดลองเบื้องต้น ขั้นตอนที่ 2 การทดลองชั่วคราว ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อรับขึ้นทะเบียน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ในขณะที่สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมโรงงานอุตสาหกรรมและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะเป็นเพียงกำหนดให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนส่งตัวอย่างวัตถุอันตรายเพื่อวิเคราะห์ หรือรายงานผลการวิเคราะห์ของห้องปฏิบัติการตามที่กำหนด หรือเอกสารยืนยันข้อกำหนดจำเพาะของวัตถุอันตรายนั้น และส่งข้อมูลอื่นๆ ประกอบ เช่น ข้อมูลความปลอดภัย (Materials safety data sheet) ข้อกำหนดจำเพาะของวัตถุอันตราย (Specification) เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าในทางปฏิบัติแล้วการตรวจสอบและประเมินวัตถุอันตรายของหน่วยงานต่างๆ ในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นการตรวจสอบจากเอกสารข้อมูลที่ผู้ประกอบการนำส่งเป็นหลัก

สำหรับระยะเวลาและแผนการตรวจสอบและประเมินวัตถุอันตรายของไทยนั้น แม้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 จะให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการไว้หลายประการตามมาตรา 54 ซึ่งรวมถึงการเข้าไปในสถานประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตราย หรือเข้าไปในพาหนะที่สงสัยว่าบรรทุกวัตถุอันตราย เพื่อตรวจสอบวัตถุอันตราย ภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย สมุดบัญชี เอกสาร หรือสิ่งใดๆ ที่เกี่ยวกับวัตถุอันตราย รวมถึงสามารถนำวัตถุอันตรายในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบก็ตาม แต่ก็มิได้มีกำหนดไว้เกี่ยวกับระยะเวลาและแผนการตรวจสอบและประเมินแต่อย่างใด ดังนั้นการตรวจสอบและประเมินวัตถุอันตรายของประเทศไทยในปัจจุบัน จึงเป็นไปตามแผนงานและศักยภาพของหน่วยงานผู้รับผิดชอบนั้นเอง และด้วยเหตุที่การจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทยอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาในการตรวจสอบและประเมินสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของผู้ประกอบการได้ โดยเฉพาะกรณีที่ผู้ประกอบการนั้นมีสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีหลายประเภทซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบที่ซ้ำซ้อนของแต่ละหน่วยงาน และความสับสนของเจ้าหน้าที่เองในการตรวจสอบดังกล่าว ตลอดจนประสิทธิภาพในการตรวจสอบที่แตกต่างกันของแต่ละหน่วยงาน

2.6 ข้อแตกต่างด้านการจัดการข้อมูล

การที่กฎหมายไทยกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายไว้หลายหน่วยงาน ซึ่งผู้นำเข้า ผลิต หรือครอบครองวัตถุอันตราย ต้องแจ้งการนำเข้า ผลิต ครอบครอง หรือขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายแล้วแต่กรณีแก่หน่วยงานนั้นๆ แยกไปตามลักษณะการใช้งานของวัตถุอันตรายนั้น ส่งผลให้ยากต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลสารเคมีและวัตถุอันตราย ยิ่งหากต้องนับ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

รวมปัญหาในทางปฏิบัติที่ผู้เกี่ยวข้องไม่มาแจ้งหรือขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายให้ถูกต้อง หรือปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบการแจ้งหรือขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายว่าถูกต้องเพียงใด ล้วนส่งผลให้การบริหารจัดการข้อมูลสารเคมีและวัตถุอันตรายขาดประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบด้านอื่นๆ ตามมาอีกมาก เช่น การนำเข้าสารเคมีเพื่อผลิตยาเสพติด การลักลอบนำเข้าโดยหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร เป็นต้น

แม้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 จะกำหนดให้มีศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมและบริหารจัดการข้อมูลวัตถุอันตรายด้วยก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานดังกล่าวก็ยังไม่อาจบริหารจัดการข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพออันเนื่องมาจากปัญหาในด้านต่างๆ เช่น การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย บุคคลากรและเครื่องมือในการบริหารจัดการข้อมูลยังไม่เพียงพอต่อสภาพและปริมาณงาน ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายไม่มีอำนาจในการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้ประกอบการส่งมาว่าถูกต้องหรือไม่เพียงใด เป็นต้น

ในขณะที่การจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในร่างกฎหมาย REACH มีลักษณะการจัดการแบบบูรณาการจึงเกิดความเชื่อมโยงกันของข้อมูลตลอดห่วงโซ่อุปทาน นอกจากนี้ยังได้มีการตั้งตัวแทนการจัดการสารเคมีในสหภาพยุโรปซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการจัดการเกี่ยวกับสารเคมี เช่น ให้คำแนะนำกับรัฐสมาชิกในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับข้อกำหนดของREACH รับคำขอประเภทต่างๆ และตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี รวมทั้งประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ของรัฐสมาชิก เป็นต้น จึงถือได้ว่าเป็นหน่วยงานกลางในการติดต่อ จัดการและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีอย่างครบวงจร ทำให้การจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในสหภาพยุโรปมีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย

2.7 ข้อแตกต่างด้านโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการจัดองค์กรของร่างกฎหมาย REACH มีลักษณะค่อนข้างซับซ้อนและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยเป็นจำนวนมาก โดยมีตั้งแต่ระดับคณะกรรมาธิการซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาในขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับการขออนุญาตให้ใช้สารเคมี การจำกัดการผลิตหรือใช้ตลอดจนการกำหนดในระดับนโยบายต่างๆ มีคณะกรรมการประเมินความเสี่ยง และคณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งทำหน้าที่เสนอความเห็นในด้านต่างๆ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

เกี่ยวกับการจัดการสารเคมีเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ และประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปเองก็ยังมีหน้าที่ในการตรวจสอบและประเมินสารเคมีในประเทศของตน

นอกจากนั้นยังมีองค์กรที่ถูกจัดตั้งขึ้นใหม่ให้มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีของสหภาพยุโรป คือตัวแทนจัดการสารเคมี (Agency) ซึ่งมีหน้าที่ดูแลให้มีการดำเนินการตามข้อกำหนดและให้ประเทศสมาชิกดำเนินการภายใต้ระบบของ REACH ช่วยเหลือรวบรวมข้อมูลเพื่อการจดทะเบียนสารเคมี โดยได้งบประมาณมาจากการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม การจดทะเบียน และการอนุญาตต่างๆ รวมทั้งเงินช่วยเหลือจากประเทศสมาชิก

ในขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวัตถุอันตรายของประเทศไทยจะแบ่งได้เป็น 3 หน่วยหลักๆ ได้แก่ คณะกรรมการจัดการวัตถุอันตราย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตราย

โดยคณะกรรมการจะมีหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบาย ให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีหน้าที่ประกาศรายชื่อและหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย และมีหน้าที่อื่นๆ เช่นเดียวกับรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการประกาศระเบียบต่างๆ ในการจัดการวัตถุอันตราย ในขณะที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบมีหน้าที่หลักในการตรวจรับคำขอขึ้นทะเบียนและขออนุญาต ตลอดจนพิจารณาให้ขึ้นทะเบียนและอนุญาตหรือไม่อนุญาตวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานตน

ข้อแตกต่างที่เห็นได้อย่างชัดแจ้งระหว่างร่างกฎหมาย REACH และกฎหมายวัตถุอันตรายของประเทศไทยก็คือ การที่ REACH แบ่งแยกหน่วยงานโดยใช้ภารกิจของหน่วยงานเป็นสำคัญ และมีหน่วยงานตรวจสอบของแต่ละประเทศแยกจากกัน แต่ของประเทศไทยยังมีลักษณะการแบ่งแยกหน่วยงานไปตามวัตถุประสงค์การใช้สารเคมี แต่ทุกหน่วยงานจะทำหน้าที่เดียวกันคือการรับข้อมูล ตรวจสอบ ขึ้นทะเบียน และอนุญาต อย่างเบ็ดเสร็จในองค์กรเดียว ซึ่งสาเหตุแห่งความแตกต่างดังกล่าวส่วนหนึ่งมาจากการที่ REACH เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับระหว่างประเทศต่างๆ ของสหภาพยุโรป ซึ่งต่างจากกฎหมายวัตถุอันตรายซึ่งใช้บังคับเฉพาะในประเทศไทย แต่ก็มิได้หมายความว่าข้อแตกต่างดังกล่าวจะไม่สามารถนำมาปรับใช้กับกฎหมายของประเทศไทย ทั้งนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าข้อแตกต่างกันของร่างกฎหมาย REACH กับกฎหมายวัตถุอันตรายของประเทศไทยในหลายประเด็นเป็นสิ่งที่ควรนำมาพิจารณาปรับใช้ได้กับการจัดการวัตถุอันตรายของประเทศไทย ซึ่งจะได้นำไปกล่าวรวมกันในข้อเสนอแนะเพื่อ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของประเทศไทยต่อไป

3. ผลกระทบทางกฎหมายการจัดการสารเคมีและเคมีภัณฑ์ของสหภาพยุโรป (REACH) ที่มีต่อกฎหมายการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายของประเทศไทย

ปัจจุบันการจัดการสารเคมีและเคมีภัณฑ์ในระบบ REACH ของสหภาพยุโรปยังไม่ถูกประกาศใช้เป็นกฎหมายบังคับในสหภาพยุโรป โดยคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ในปี 2550 จึงกล่าวได้ว่าสถานะภาพปัจจุบันของ REACH เป็นเพียงร่างกฎหมายที่รอการประกาศใช้เท่านั้น แต่ด้วยเหตุที่ร่างกฎหมายและการจัดการสารเคมีและเคมีภัณฑ์ในระบบ REACH มีรายละเอียดที่ซับซ้อน ทั้งยังมีข้อกำหนดให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ประเทศไทยมีผู้ประกอบการที่ต้องเกี่ยวข้องกับระบบ REACH อยู่เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นที่ผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีและเคมีภัณฑ์ต้องศึกษาและทำความเข้าใจต่อระบบดังกล่าว เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวและดำเนินการให้สอดคล้องและถูกต้องกับระบบ REACH เมื่อมีการประกาศใช้เป็นกฎหมาย รวมทั้งเพื่อให้เกิดการสนับสนุนอย่างถูกต้องรวดเร็วจากภาครัฐ

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของผู้วิจัยแสดงให้เห็นว่ามีผู้ประกอบการเกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของประเทศไทย ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ REACH ค่อนข้างน้อยมากคือเพียงร้อยละ 28 เท่านั้น โดยผู้ประกอบการที่ทราบข้อมูลของ REACH ทั้งหมด เห็นว่า REACH จะส่งผลกระทบกับหน่วยงานของตนในด้านต่างๆ ทั้งด้านต้นทุนสินค้า ความล่าช้า การขาดแคลนสารเคมี และการไม่สามารถหาข้อมูลให้เพียงพอตามที่ REACH กำหนด และมีถึงประมาณร้อยละ 80 ยังไม่ได้เตรียมการเกี่ยวกับ REACH ไว้แต่อย่างใด ส่วนผู้ประกอบการที่เตรียมการไว้บางส่วนก็จะเป็นการเตรียมโดยศึกษาข้อมูลของร่างกฎหมาย REACH เป็นหลัก

การประกาศใช้ของร่างกฎหมาย REACH จะส่งผลกระทบกับผู้ประกอบการและภาคธุรกิจอย่างไรและมากน้อยเพียงใด เป็นประเด็นที่หลายประเทศทั้งในกลุ่มสหภาพยุโรปและนอกกลุ่มสหภาพยุโรปให้ความสำคัญและสนใจเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นนอกเหนือจากการนำเสนอข้อมูลของระบบ REACH เพื่อให้ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องต่างๆ แสดงความคิดเห็นผ่านระบบอินเตอร์เน็ต ในระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม ถึงวันที่ 8 พฤษภาคม 2546 แล้ว อันเป็นการรับฟังความคิดเห็นที่คณะกรรมาธิการยุโรปซึ่งเป็นหน่วยงานผู้จัดทำร่างกฎหมายเองแล้ว

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ประเทศอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนก็ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบของร่างกฎหมายดังกล่าวโดยละเอียดด้วย เช่น New EU Strategy Position Statement by the UK Government and the Devolved Administration โดย The UK Government และ A new Chemicals policy in Europe – New opportunities for industry โดย WWF European Toxics Program and the European Environmental Bureau และ Comments on the EU Commission Consultation Document concerning the Registration, Evaluation, Authorization and Restrictions of Chemicals (REACH) โดย Chamber of the United States of America[6] เป็นต้น

ในขณะที่ประเทศไทยเองก็ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับร่างกฎหมายและผลกระทบของร่างกฎหมายดังกล่าวด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้สนับสนุนให้เกิดการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยมีการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “สาระและข้อคิดเห็นต่อสมุดปกขาวร่างระเบียบของสหภาพยุโรปว่าด้วยสารเคมี และข้อเสนอการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดกับอุตสาหกรรมไทย” และ “การเตรียมตัวเพื่อรับการประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยสารเคมีของสหภาพยุโรป” ที่จัดทำโดยหน่วยข้อสนเทศวัตถุอันตรายและความปลอดภัย ศูนย์วิจัยแห่งชาติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินการศึกษา ซึ่งได้ข้อสรุปเกี่ยวกับผลกระทบของ REACH ที่จะเกิดขึ้นกับที่จะเกิดขึ้นต่อภาคธุรกิจในภาพรวม ทั้งที่เป็นผลกระทบโดยตรง และผลกระทบโดยอ้อม รวมทั้งยังส่งผลต่อผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) และต่อภาคอุตสาหกรรมในหลายประการ ซึ่งมีสาระสำคัญคือ

3.1 ผลกระทบโดยตรงของ REACH ที่มีต่อเศรษฐกิจ

REACH ส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมที่สำคัญคือ ค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนและทดลองค้นคว้าหาข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสารเคมี เพราะการบังคับใช้ระบบ REACH ทำให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องเสียค่าใช้จ่ายในการวิเคราะห์ทดสอบสารเคมีและผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะมากหรือน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับชนิดและคุณสมบัติ และความเป็นพิษของสาร รวมทั้งปริมาณที่ผลิตหรือใช้ด้วยว่ามีมากน้อยเพียงใด

[6] วราพรรณ ด่านอุตรา รดาวรรณ ศิลปะโภชากุล, สาระและข้อคิดเห็นต่อสมุดปกขาวร่างระเบียบของสหภาพยุโรปว่าด้วยสารเคมี และข้อเสนอการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดกับอุตสาหกรรมไทย, หน้า 7 – 8.

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

3.2 ผลกระทบโดยอ้อมของระบบ REACH ที่มีต่อเศรษฐกิจ

มีหลายประการ ได้แก่

- ผลกระทบต่อการใช้สารเคมี จะทำให้สารเคมีมีราคาสูงขึ้น เนื่องจากผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการทดลองค้นคว้าข้อมูลและประเมินความเสี่ยงเพื่อจดทะเบียนเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจทำให้เกิดการผูกขาดและทำให้สารเคมีที่นำมาใช้ทดแทนสารเคมีที่ถูกต้องห้ามใช้มีราคาสูงขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องเสียค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงสูตรเคมีภัณฑ์ ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ผลิตรายย่อยซึ่งมีความสามารถในการแข่งขันทางการค้าน้อย นอกจากนี้ยังทำให้สารเคมีบางอย่างขาดหายไปจากตลาด เนื่องจากเกิดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นทำให้การผลิตสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงและสารเคมีที่ใช้เพื่อประโยชน์เฉพาะอย่างไม่คุ้มทุน

- ทำให้เสียโอกาสทางธุรกิจ เนื่องจากต้องรอการประเมินและพิจารณาอนุมัติให้ผลิตหรือใช้สารเคมี และเสียเวลาปรับสูตรและกระบวนการผลิตใหม่

- ทำให้เกิดการรั่วไหลของความลับเชิงธุรกิจ เนื่องจากผู้ใช้สารเคมีผลิตสินค้าต้องแจ้งข้อมูลและวิธีการใช้สารเคมีต่อผู้ขายและผู้ผลิตหรือนำเข้าสารเคมี

- ทำให้การวิจัยและพัฒนาลดลง เนื่องจากไม่อาจคาดได้ว่าผลการวิจัยและพัฒนานั้นจะนำไปพัฒนาทางการตลาดได้ทันกาลหรือไม่

- ทำให้ภาระการว่างงานเพิ่มขึ้น เนื่องจากอุตสาหกรรมเคมีและอุตสาหกรรมอื่นๆ ไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายจากระบบ REACH ได้ทำให้ต้องปิดกิจการลง

3.3 ผลกระทบของ REACH ต่อผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs)

ผู้ประกอบการรายย่อยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใช้สารเคมีผลิตสินค้าซึ่งจะเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงที่จะเกิดขึ้นจากระบบ REACH เป็นอย่างมาก เพราะจะไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในการทดลองค้นคว้าหาข้อมูล และไม่มีศักยภาพที่จะเป็นผู้จดทะเบียนสารเคมีเป็นรายแรก จึงต้องขอใช้ข้อมูลร่วมกับบริษัทใหญ่โดยต้องจ่ายเงินค่าสิทธิในการใช้ข้อมูลนั้น และต้องมีภาระยุ่งยากซับซ้อนในการเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีเพื่อส่งให้คู่ค้าในสายการซื้อขาย เพราะผู้ประกอบการหลายกลุ่มมีกระบวนการผลิตหลายขั้นตอน แต่ละขั้นตอนต้องใช้สารเคมีหลายชนิดทั้งที่เป็นสารเดี่ยวและของผสม ซึ่งสารเคมีก็อาจมาจากหลายแหล่ง ทำให้ยากต่อการประสานงานกับผู้จำหน่ายเพื่อจัดทำ ติดตาม และปรับปรุงแก้ไขข้อมูล SDS ให้ทันสมัย

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

นอกจากนั้น REACH ยังส่งผลกระทบโดยอ้อมต่อผู้ประกอบการรายย่อยอีกหลายประการคือ ทำให้สารเคมีราคาสูงขึ้นซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องเปลี่ยนแปลงสูตรการผลิตและหาสารเคมีใหม่มาใช้ทดแทน ผู้ผลิตต้องเลิกผลิตสารเคมีนั้นทำให้สารเคมีบางประเภทต้องขาดหายไปจากตลาด

3.4 ผลกระทบของ REACH ที่มีต่อภาคอุตสาหกรรมของไทย

ในส่วนของผู้ประกอบการของประเทศไทยเองซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ (Article Producers) มิใช่เป็นผู้ใช้สารเคมีผลิตสินค้า ก็อาจได้รับผลกระทบจากระบบ REACH ด้วยเช่นกัน โดยมีทั้งผลกระทบในเชิงลบและในเชิงบวก ดังนี้

3.4.1 ผลกระทบเชิงลบ

ทำให้ผู้ประกอบการมีภาระและค่าใช้จ่ายทั้งในส่วนของการแต่งตั้งตัวแทนภายในสหภาพยุโรปสำหรับการจดทะเบียนและในส่วนการเตรียมข้อมูลสำหรับจดทะเบียน โดยข้อมูลดังกล่าวมีตั้งแต่ข้อมูลการศึกษาทดลองเพื่อหาคุณสมบัติทางกายภาพและเคมี ข้อมูลทางพิษวิทยา ข้อมูลของพิษต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม การจัดทำ SDS ให้ถูกต้องทันสมัยเพื่อให้แก่คู่ค้า ข้อมูลเหล่านี้แม้ระบบ REACH จะอนุญาตให้ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเป็นอันตรายของสารเคมีที่มีผู้ทำการศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ได้ แต่ประเทศไทยเองก็ยังไม่มีแหล่งรวบรวมข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ อีกทั้งในการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากการศึกษาทดลองทางห้องปฏิบัติการ โดยเฉพาะการทดสอบความเป็นพิษซึ่งต้องได้มาตรฐาน Good Laboratory Practice และใช้วิธีการทดลองของ OECD แต่ห้องปฏิบัติการของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมในด้านดังกล่าว ทำให้ผู้ประกอบการต้องพึ่งพาแหล่งข้อมูลและห้องปฏิบัติการจากต่างประเทศและต้องได้รับผลกระทบในเรื่องการจัดหาข้อมูลเพื่อจดทะเบียนเป็นอย่างมาก เพราะผู้ประกอบการของไทยที่ต้องการจดทะเบียนสารเคมีเองจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อสิทธิการใช้ข้อมูลของผู้จดทะเบียนรายแรกโดยไม่มีทางหลีกเลี่ยง และอาจถูกผู้จดทะเบียนรายแรกกีดกันมิให้ใช้ข้อมูล หรือเรียกร้องค่าใช้สิทธิในราคาแพง ตลอดจนเป็นช่องทางให้ข้อมูลของสูตรและส่วนผสมของผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นความลับทางการค้ารั่วไหลได้

นอกจากนี้การกำหนดขั้นตอนการจดทะเบียนให้ผู้ซื้อสารเคมีแจ้งข้อมูลระบุวัตถุประสงค์การใช้สารของตนให้ผู้ผลิตทราบ เพื่อให้ผู้ผลิตทำรายงานการประเมินความเสี่ยง

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

และจดทะเบียนให้ครอบคลุมการใช้งานดังกล่าว อาจทำให้ความลับทางการค้ารั่วไหลได้ ดังนั้นหากต้องการรักษาความลับนี้หรือผู้ผลิตไม่ยอมทำรายงานการประเมินความเสี่ยงให้ครอบคลุมการใช้ดังกล่าว ผู้ประกอบการของไทยก็จะต้องดำเนินการในส่วนนี้เอง ซึ่งก็จะประสบปัญหาค่าใช้จ่ายและข้อมูลดังได้กล่าวมา และขั้นตอนการจดทะเบียนดังกล่าวย่อมส่งผลให้เกิดค่าใช้จ่ายมากขึ้นอันเป็นต้นทุนในการผลิตของผู้ผลิตสารเคมี ซึ่งก็ย่อมต้องเรียกเก็บจากผู้ประกอบการและผู้ซื้อเป็นทอดๆ ต่อลงไป ค่าใช้จ่ายดังกล่าวรวมทั้งการจำกัดหรือห้ามใช้สารเคมีบางอย่างของระบบ REACH ยังทำให้สารเคมีบางอย่างไม่คุ้มกับการผลิต ผู้ประกอบการจึงต้องเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบและปรับปรุงคุณภาพสินค้า ซึ่งเกิดเป็นค่าใช้จ่ายจำนวนมากที่ตามมา

3.4.2 ผลดีที่อุตสาหกรรมไทยได้รับจากระบบ REACH

ระบบ REACH ได้ส่งผลดีต่อภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยด้วยเช่นกัน คือ การรวบรวมและจัดระบบข้อมูลสารเคมีจะได้รับการพัฒนามากขึ้น ผู้ประกอบการก็จะต้องให้ความสนใจกับการวิจัยและพัฒนาสินค้าเพิ่มขึ้นเนื่องจากการห้ามใช้สารเคมีของ REACH และราคาสารเคมีบางชนิดที่สูงขึ้นมาก โดยผู้ประกอบการจะต้องใช้ข้อมูลและความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการผลิตมากขึ้นจากการรวบรวมและจัดหาข้อมูลต่างๆ ในการจดทะเบียน นอกจากนี้ยังอาจส่งผลดีต่อภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยในแง่ที่ผู้ผลิตสารเคมีและผู้ใช้สารเคมีผลิตสินค้าในสหภาพยุโรปเอง อาจมีแนวโน้มย้ายฐานการผลิตไปอยู่นอกสหภาพยุโรป โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตแต่ไม่มีเหลือในผลิตภัณฑ์ แต่ผู้ประกอบการในไทยก็ต้องเตรียมความพร้อมทางห้องปฏิบัติการเพื่อพิสูจน์ให้ได้ว่าไม่มีสารหลงเหลือในผลิตภัณฑ์จริง มิฉะนั้นอาจกลางเป็นการเพิ่มผลกระทบเชิงลบได้

3.5 ผลกระทบทางกฎหมายของ REACH

นอกจากระบบ REACH จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยดังที่มีการศึกษาวิจัยมาแล้ว ประเด็นสำคัญที่ควรต้องมีการพิจารณาก็คือผลกระทบทางกฎหมายของ REACH ที่มีต่อประเทศไทยอีกด้วย โดยผลกระทบดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยตรงกับบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวัตถุอันตราย การนำเข้า หรือการส่งออกสินค้าของประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรป หรืออาจส่งกระทบโดยอ้อมในแง่ที่เป็นอุปสรรคต่อการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าของประเทศไทย ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

3.5.1 ผลกระทบโดยตรงของ REACH ที่มีต่อกฎหมายของประเทศไทย

ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายของประเทศไทย นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอันเป็นกฎหมายที่วางโครงสร้างการบริหารงานภาครัฐและสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งมิได้เกี่ยวข้องมากนักกับการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายแล้ว กฎหมายที่มีเกี่ยวข้องโดยตรงก็คงได้แก่ กลุ่มกฎหมายจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 กลุ่มกฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตราย และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตราย ซึ่งจากการพิจารณากฎหมายดังกล่าวทั้งหมดแล้วพบว่า REACH มิได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกฎหมายเหล่านี้แต่อย่างใด กล่าวคือหากมีการประกาศใช้ของกฎหมาย REACH แล้ว ก็มิได้ส่งผลให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยไม่อาจใช้บังคับได้ หรือมีอุปสรรคในการบังคับใช้หรือดำเนินการตามกฎหมาย อันจำต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมายแต่อย่างใด

เหตุผลสำคัญที่ REACH มิได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกฎหมายไทยดังกล่าวเนื่องจากสถานะทางกฎหมายของ REACH เอง โดยร่างกฎหมายฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) ซึ่งเมื่อมีการประกาศใช้แล้วก็จะมีสภาพเป็นกฎหมายหรือข้อบังคับที่ใช้เฉพาะประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป (European Union) เท่านั้น โดยผลของการรวมตัวกันของประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรปเข้าเป็นสหภาพยุโรปตามสนธิสัญญาสหภาพยุโรป (Treaty of the European Union) หรือสนธิสัญญามาสทริกท์ (Maastricht Treaty) ดังนั้นในส่วนของประเทศไทยจึงไม่ถือว่า REACH มีสถานะทางกฎหมายในลักษณะของสนธิสัญญา (Treaty) อนุสัญญา (Convention) หรือข้อตกลงระหว่างประเทศ (Agreement) ที่ไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีหรือก่อพันธกรณีร่วมอยู่ด้วย อันจะทำให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด เมื่อ REACH ถูกประกาศใช้เป็นกฎหมายจึงมีผลใช้บังคับเฉพาะในอาณาเขตของประเทศที่เป็นสมาชิกของสหภาพยุโรปเท่านั้นที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว หาได้มีผลให้ประเทศไทยซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของสหภาพยุโรปต้องนำกฎหมายดังกล่าวมาใช้หรือแก้ไขกฎหมายของไทยให้เป็นไปตาม REACH ไม่ ดังนั้นแม้กฎหมายจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายจะมีเนื้อหาสาระไม่สอดคล้องกับระบบ REACH ก็มิได้ทำให้กฎหมายของประเทศไทยเสียไป ไม่มีผลบังคับ หรือต้องปรับปรุงแก้ไขแต่อย่างใด

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

3.5.2 ผลกระทบโดยอ้อมของ REACH ที่มีต่อกฎหมายของประเทศไทย

แม้การประกาศใช้ของกฎหมาย REACH จะมิได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกฎหมายของประเทศไทยดังที่กล่าวมา แต่ก็ปรากฏจากผลการศึกษาวิจัยหลายฉบับดังที่กล่าวมาที่ระบุถึงผลกระทบของ REACH ที่มีต่อเศรษฐกิจ ภาคธุรกิจ และภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย ผลกระทบดังกล่าวย่อมเกิดขึ้นแม้ผู้ประกอบการจะดำเนินการเกี่ยวกับสารเคมีและเคมีภัณฑ์โดยถูกต้องตามกฎหมายของประเทศไทยแล้วก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจาก REACH มีผลใช้บังคับในอาณาเขตของประเทศต่างๆ ในสหภาพยุโรป เมื่อผู้ประกอบการของประเทศไทยส่งสินค้าไปจำหน่ายในประเทศเหล่านั้นก็ย่อมต้องปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศเหล่านั้นซึ่งรวมถึงกฎหมาย REACH ด้วย ดังนั้นแม้ผู้ประกอบการจะปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายของประเทศไทย ก็มิได้ทำให้สามารถส่งสินค้าของตนไปจำหน่ายในสหภาพยุโรปได้โดยถูกต้องตามกฎหมายไปด้วย การพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการลดหรือแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามกฎหมาย REACH จึงเป็นสิ่งจำเป็นและถือเป็นผลกระทบโดยอ้อมของ REACH ที่มีต่อประเทศไทยในรูปแบบหนึ่ง

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยเห็นว่า REACH ก็มิได้ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการเพียงด้านเดียวแต่อย่างใด เพราะหากพิจารณาถึงเจตนารมณ์ในการร่างกฎหมายของ REACH ก็จะพบว่าวัตถุประสงค์สำคัญส่วนหนึ่งของกฎหมายดังกล่าวก็เพื่อรักษาสุขอนามัยของมนุษย์และคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อความโปร่งใส และเพื่อลดการใช้สัตว์ทดลอง ซึ่งนับเป็นเจตนารมณ์ที่ดียิ่ง ดังนั้นผลกระทบโดยอ้อมของ REACH ที่มีต่อกฎหมายของไทยจึงมีทั้งด้านลบและด้านบวก นอกจากนี้การแสวงหามาตรการทางกฎหมายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของผู้ประกอบการก็เป็นสิ่งสำคัญซึ่งควรต้องพิจารณาไปด้วยเช่นกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) ผลกระทบโดยอ้อมของ REACH ที่มีต่อกฎหมายไทยในด้านลบ

แม้ REACH จะมิได้ส่งผลกระทบโดยตรงให้ประเทศไทยต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายดังที่กล่าวมา แต่การที่ประเทศไทยเป็นคู่ค้ากับสหภาพยุโรปทั้งในส่วนของสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และสินค้าอื่นๆ ทำให้ผู้ประกอบการของประเทศไทยบางส่วนต้องดำเนินการตามกฎหมาย REACH เพื่อให้สามารถส่งสินค้าเข้าไปจำหน่ายในสหภาพยุโรปได้ ซึ่งหากพิจารณาในแง่นี้แล้ว ประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาจากผู้ประกอบการและภาครัฐก็คือ กฎหมายไทยยังมีข้อขัดข้องต่อการปฏิบัติตาม REACH หรือสามารถนำมาตรการทางกฎหมายมาส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการตามกฎหมาย REACH ได้หรือไม่

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

เพียงใด ซึ่งนับเป็นผลกระทบโดยอ้อมประการหนึ่งของ REACH ที่มีต่อกฎหมายไทย นอกจากนี้ภายหลังจากสหภาพยุโรปดำเนินการตามกฎหมาย REACH แล้ว ต่อไปในอนาคตจะส่งผลกระทบที่ประเทศไทยต้องนำมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่หรือไม่ เพียงใด ก็เป็นประเด็นที่ควรต้องนำมาพิจารณาด้วย ดังนี้

(1.1) ข้อขัดข้องของกฎหมายไทยที่มีต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย REACH ด้วยเหตุที่การประกาศใช้กฎหมาย REACH จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการส่งออกสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และสินค้าอื่นๆ ไปยังสหภาพยุโรป เนื่องจากเป็นผู้ต้องดำเนินการตามกฎหมาย REACH เมื่อจะส่งออกสินค้าไปจำหน่ายในสหภาพยุโรป ในขณะที่ผู้นำเข้าสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และสินค้าอื่นๆ จากสหภาพยุโรปมายังประเทศไทยไม่ต้องดำเนินการตามกฎหมาย REACH เว้นแต่นำเข้าเพื่อผลิตสินค้าไปจำหน่ายในสหภาพยุโรปอีกต่อหนึ่ง ดังนั้นแม้ผู้ประกอบการเหล่านี้จะได้รับผลกระทบบ้าง แต่ส่วนใหญ่ก็จะเป็นผลกระทบด้านราคาสินค้า โดยไม่ต้องมีภาระในการดำเนินการตาม REACH แต่อย่างใด การพิจารณาในประเด็นนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การส่งออกเป็นหลัก โดยในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี คือพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ยังมีข้อที่ทำให้ผู้ประกอบการส่งออกต้องขัดข้องในการปฏิบัติตาม REACH อยู่หลายประการทั้งในส่วนของตัวบทกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ปัญหาเรื่องข้อมูลที่ใช้ในการจดทะเบียนสารเคมีและการปรับปรุงข้อมูลในเอกสารข้อมูลความปลอดภัย (SDS) และปัญหาเกี่ยวกับการจำแนกสารเคมีในผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1.1.1) ปัญหาเรื่องข้อมูลที่ใช้ในการจดทะเบียนและการปรับปรุงข้อมูลสารเคมีในเอกสารข้อมูลความปลอดภัย (SDS) ให้เป็นปัจจุบัน ส่วนหนึ่งมาจากความไม่ชัดเจนของร่างกฎหมาย REACH ซึ่งยังไม่มีผลบังคับใช้จึงยังไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ทำให้ยังไม่อาจทราบได้ว่าต้องใช้ข้อมูลอย่างไร เพียงใด เพื่อให้ผู้ประกอบการได้จัดเตรียมเพื่อใช้จดทะเบียนหรือใช้ปรับปรุงข้อมูลของตน หรือต้องจัดหาข้อมูลต่างๆ ให้แก่ผู้นำเข้าในสหภาพยุโรป จึงอาจเป็นไปได้ว่าในการปฏิบัติตาม REACH เมื่อกฎหมายบังคับใช้แล้ว อาจมีข้อมูลบางอย่างที่ต้องนำมาใช้ประกอบการจดทะเบียนตาม REACH ซึ่งกฎหมายไทยมิได้กำหนดให้ผู้ผลิตต้องจัดเตรียม ซึ่งความแตกต่างกันของกฎระเบียบดังกล่าวจะทำให้ผู้ส่งออกต้องจัดเตรียมเพิ่มเติมหากต้องนำสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีไปจดทะเบียนในสหภาพยุโรป

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

สาเหตุอีกส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวก็คือการไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควรกับข้อมูลสารเคมีของผู้ประกอบการในประเทศไทย รวมทั้งการที่ภาครัฐเองก็มีข้อจำกัดในการตรวจสอบข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าวัตถุอันตรายที่จะขึ้นทะเบียนต้องส่งข้อมูลต่างๆ เช่น ข้อมูลความเป็นพิษต่อสัตว์ทดลองในด้านต่างๆ การทำให้เกิดโรค อาการเกิดพิษและวิธีแก้พิษเบื้องต้น ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น แต่จากการสัมมนากลุ่มย่อยกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายกลับได้รับข้อมูลที่คล้ายคลึงกันของแต่ละหน่วยงานว่า ข้อมูลที่ผู้ประกอบการส่งยังไม่ได้มาตรฐานมากนัก บางส่วนเป็นการคัดลอกมาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่อาจตรวจสอบความถูกต้องได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่เองก็ตรวจสอบได้ยากเพราะโดยปกติจะพิจารณาจากเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่ผู้ประกอบการยื่นเพื่อขอจดทะเบียน เพราะการตรวจสอบในหลายๆ ประเด็นเป็นเรื่องทางเทคนิค ต้องใช้เวลาและทุนทรัพย์ในการตรวจสอบ ทำให้ข้อมูลของผู้ประกอบการบางส่วนไม่ถูกต้อง ซึ่งจะเป็นปัญหาได้หากนำข้อมูลเหล่านี้ไปจดทะเบียนตามกฎหมาย REACH

แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวคงต้องสร้างความรู้ความเข้าใจต่อผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลสารเคมี โดยชี้ให้เห็นปัญหาและผลกระทบที่ผู้ประกอบการต้องเผชิญ ทั้งนี้เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมาย REACH และมีการดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนโดยติดตามข่าวสารและเผยแพร่ข้อมูลตลอดจนแนวทางดำเนินการตาม REACH ให้ผู้ประกอบการเข้าใจ โดยอาจกำหนดให้เป็นภาระหน้าที่ของ “ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตราย” เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของศูนย์ดังกล่าวให้รวบรวมและให้บริการข้อมูลทุกชนิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตั้งแต่การมีอยู่ในต่างประเทศ การนำเข้าหรือการผลิตในประเทศ การเคลื่อนย้าย การใช้สอย การทำลาย และการอื่นใดอันเกี่ยวเนื่อง นอกจากนี้หากข้อมูลที่ REACH เรียกร้องแตกต่างไปจากที่กฎหมายไทยเรียกจากผู้ประกอบการนั้น ก็เป็นสิ่งที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องนำมาพิจารณาด้วยว่าเป็นข้อมูลสำคัญที่ส่วนราชการควรเรียกร้องจากผู้ประกอบการด้วยหรือไม่ หากเป็นข้อมูลสำคัญก็อาจแก้ไขกฎระเบียบให้สอดคล้องกับ REACH เพื่อให้ผู้ประกอบการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อขึ้นทะเบียนตามกฎหมายไทยและใช้เป็นข้อมูลเพื่อดำเนินการตาม REACH ได้ในคราวเดียวกัน

(1.1.2) ปัญหาเกี่ยวกับการจำแนกสารเคมีที่อยู่ในผลิตภัณฑ์และการประเมินความปลอดภัยและความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม แม้พระราชบัญญัติวัตถุ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

อันตราย พ.ศ.2535 จะเป็นกฎหมายที่ครอบคลุมการจัดการวัตถุอันตรายทั้งในส่วนของสารเคมีเดี่ยว สารผสม ตลอดจนผลิตภัณฑ์ที่มีสารเคมีเป็นส่วนประกอบก็ตาม แต่ก็มิได้มีกฎระเบียบเกี่ยวกับสารเคมีที่อยู่ในผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจนว่าแค่ไหนเพียงใดที่ต้องนำมาขึ้นทะเบียนหรือขออนุญาตดังเช่นที่กำหนดไว้ในร่างกฎหมาย REACH มีเพียงกฎระเบียบบางส่วนที่มีลักษณะดังกล่าว เช่น การกำหนดให้วัตถุอันตรายที่เป็นของแข็งซึ่งมีวัตถุอันตรายเป็นส่วนผสมตั้งแต่ 98% ขึ้นไปของน้ำหนักสารทั้งหมด หรือเป็นวัตถุอันตรายที่เป็นของเหลวซึ่งมีวัตถุอันตรายเป็นส่วนผสมตั้งแต่ 98% ขึ้นไปของน้ำหนักสารทั้งหมด เป็นต้น ซึ่งก็มิได้กำหนดรายละเอียดย่อยลงไปถึงสารเคมีแต่ละชนิดที่เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ว่าเป็นสารเคมีชนิดใด จำนวนเท่าใด เป็นสารเคมีที่จะถูกปล่อยออกมาขณะใช้งานหรือไม่ เพียงใด อีกทั้งยังไม่ได้กำหนดให้ต้องมีการประเมินความปลอดภัยและความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมดังเช่นที่ REACH กำหนด กฎระเบียบที่แตกต่างกันนี้ย่อมเป็นข้อขัดข้องอีกประการหนึ่งที่ผู้ประกอบการต้องประสบ เพราะแม้จะปฏิบัติตามกฎระเบียบในการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายของประเทศไทยแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถจดทะเบียนในระบบ REACH ได้ หากยังไม่ได้จำแนกสารเคมีในผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจน

การพิจารณาปรับปรุงกฎระเบียบในการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายให้ต้องมีการจำแนกรายละเอียดของสารเคมีในผลิตภัณฑ์ดังกล่าว แม้เป็นหลักการที่ดี ซึ่งจะช่วยให้เกิดข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสารเคมีที่ครบถ้วน อันจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม แต่ก็เป็นสิ่งที่นักวิจัยเห็นว่าอาจดำเนินการได้ยากในสภาวการณ์ของประเทศไทยในขณะนี้ เนื่องจากลักษณะของการประกอบธุรกิจสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทยยังมีทั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ซึ่งมีศักยภาพและความพร้อมในการดำเนินการที่แตกต่างกัน ขณะที่ประเทศในยุโรปซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสารเคมีมาอย่างยาวนาน มีความรู้และสั่งสมประสบการณ์มามากกว่าประกอบกับหน่วยงานที่จะสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องปฏิบัติการหรือห้อง Lab ต่างๆ ของประเทศไทยก็ยังไม่มีความพร้อมเพียงพอที่จะดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินความปลอดภัยและความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม แต่น่าเชื่อว่าเมื่อผู้ประกอบการที่ต้องส่งสินค้าไปจำหน่ายในสหภาพยุโรปต้องดำเนินการในลักษณะดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น ก็จะส่งผลดีต่อวงการสารเคมีของประเทศไทยในประเด็นดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นและส่งผลถึงหน่วยงานสนับสนุนที่จะเกิดการพัฒนาตามมา ดังนั้นมาตรการทางกฎหมายดังกล่าว

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

จึงควรนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่อไปในอนาคตเมื่อประเทศไทยมีความพร้อมมากขึ้นได้

(1.2) ประเด็นที่ต้องติดตามปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายเพื่อมิให้ได้รับผลกระทบจาก REACH

การประกาศใช้กฎหมาย REACH นอกจากผู้ประกอบการจะต้องคอยติดตามการจดทะเบียน การอนุญาตหรือไม่อนุญาต และการจำกัดการใช้สารเคมีของ REACH เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการดังกล่าวมาแล้ว ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีและอุตสาหกรรมยังต้องพิจารณาและติดตามการใช้กฎหมายดังกล่าวของสหภาพยุโรปในฐานะผู้ได้รับผลกระทบอีกกลุ่มหนึ่งด้วย โดยผลกระทบที่ภาครัฐจะได้รับและต้องติดตามเพื่อนำมาใช้พิจารณาปรับปรุงกฎหมายเมื่อมีการใช้กฎหมาย REACH ไปแล้ว คือการห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของ REACH และการย้ายฐานการผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่ห้าม จำกัด หรือไม่คุ้มต่อการผลิตในสหภาพยุโรป ซึ่งมีสาระสำคัญคือ

(1.2.1) การห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของ REACH

การที่กฎหมาย REACH กำหนดขั้นตอนการจดทะเบียนสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี โดยให้มีการห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี เป็นสิ่งที่หน่วยงานที่รับผิดชอบวัตถุอันตรายควรต้องติดตามอย่างใกล้ชิด เนื่องจากเหตุผลสำคัญที่หน่วยงานตามกฎหมาย REACH จะใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือนำเข้าดังกล่าวก็คือเรื่องของความเป็นอันตรายต่อสุขภาพและชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งความเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเหตุผลเดียวกันกับที่หน่วยงานที่รับผิดชอบวัตถุอันตรายใช้ในการพิจารณากำหนดให้สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีใดเป็นวัตถุอันตรายชนิดใด โดยการจัดกลุ่มให้สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีใดเป็นอันตรายนั้นอาจเกิดขึ้นได้กับทั้งสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีเก่าซึ่งได้จดทะเบียนไว้แล้ว หากมีการค้นคว้าวิจัยพบความเป็นอันตรายที่เพิ่มมากขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นกับสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่ค้นพบใหม่ก็ได้

ดังนั้นหาก REACH ตรวจสอบและพิจารณาแล้วว่าสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีใดเป็นอันตรายและได้ประกาศห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือนำเข้า ข้อมูล

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ดังกล่าวก็จะเป็นสิ่งที่หน่วยงานที่รับผิดชอบวัตถุอันตรายต้องให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่หน่วยงานที่รับผิดชอบวัตถุอันตรายได้รับขึ้นทะเบียนไว้แล้ว หรือเป็นสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่ค้นพบใหม่ เนื่องจากเป็นสิ่งไม่แน่นอนว่าสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีนั้นจะถูกนำเข้ามาในประเทศไทยหรือไม่ จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบวัตถุอันตรายต้องติดตามข้อมูลของ REACH อย่างใกล้ชิด เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องได้อย่างทันท่วงทีด้วย

(1.2.2) การย้ายฐานการผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่ห้ามจำกัด หรือไม่คุ้มต่อการผลิตในสหภาพยุโรป

การห้ามหรือจำกัดการผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่จะเกิดขึ้นจากกฎหมาย REACH ย่อมทำให้ผู้ผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่มีฐานการผลิตอยู่ในสหภาพยุโรปไม่อาจผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีนั้นได้อีกต่อไป นอกจากนั้นยังมีสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีบางประเภทซึ่งไม่ได้ถูกห้ามหรือจำกัดการผลิต แต่อาจไม่คุ้มต่อการผลิตในเชิงอุตสาหกรรมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในขณะที่ความต้องการสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีนั้นก็อาจยังคงมีอยู่เพื่อส่งออกไปในประเทศอื่นๆ นอกสหภาพยุโรป จึงมีความเป็นไปได้อย่างยิ่งว่าผู้ผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีในสหภาพยุโรปจะย้ายฐานการผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่ถูกห้าม จำกัด หรือไม่คุ้มต่อการผลิตนั้นไปยังประเทศอื่นนอกสหภาพยุโรปหรือใช้โรงงานที่ตั้งอยู่นอกสหภาพยุโรปในการผลิต

การย้ายฐานการผลิตของผู้ประกอบการดังกล่าว หากเป็นการผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่ไม่คุ้มต่อการผลิตในสหภาพยุโรปก็คงไม่มีปัญหามากนัก แต่หากเป็นกรณีการห้ามหรือจำกัดการผลิตก็อาจมีผลกระทบต่อประเทศไทยได้ เนื่องจากการห้ามหรือจำกัดการผลิตดังกล่าวอาจมาจากเหตุผลด้านความเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรือผลกระทบที่ไม่คุ้มค่าต่อสภาพแวดล้อม ดังนั้นหากมีการย้ายฐานการผลิตดังกล่าวมาในประเทศไทย จึงเท่ากับการนำปัญหาอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมเข้ามาในประเทศไทยด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงต้องติดตามความเคลื่อนไหวดังกล่าวของโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ โดยในกรณีที่เกิดความจำเป็นเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือความปลอดภัยของประชาชน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีก็อาจออกประกาศเพื่อควบคุมชนิด คุณภาพ หรือ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

อัตราส่วนของวัตถุดิบ ที่ใช้ในการผลิตของโรงงานเหล่านี้ก็ได้ ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535

(2) ผลกระทบโดยอ้อมของ REACH ที่มีต่อกฎหมายไทยในด้านบวก

การที่สหภาพยุโรปจัดทำร่างกฎหมาย REACH ขึ้นก็โดยมีวัตถุประสงค์หลักในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อรักษาสุขอนามัยของมนุษย์และคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการใช้สัตว์ทดลอง เพื่อความโปร่งใสและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ทางอินเตอร์เน็ต ตลอดจนเพื่อรักษาและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเคมีของกลุ่มสหภาพยุโรปและอื่นๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับการที่หลายประเทศในสหภาพยุโรปเป็นผู้ผลิตและส่งออกสารเคมีและผลิตภัณฑ์ทางเคมีรายสำคัญของโลก มีการสั่งสมความรู้เทคนิค และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์ทางเคมีมาอย่างยาวนาน การจัดทำกฎหมายและเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีดังกล่าวของสหภาพยุโรป จึงเป็นสิ่งที่ประเทศไทยน่าจะพิจารณาปรับใช้กับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมมากขึ้นด้วยเช่นกัน

เมื่อพิจารณาจากข้อแตกต่างของร่างกฎหมาย REACH และกฎหมายในการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทย จะเห็นได้ว่ายังมีข้อแตกต่างกันในหลายประการ ทั้งในส่วนเจตนารมณ์ของกฎหมาย การแบ่งแยกกระบวนการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี การอนุญาตสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี ตลอดจนการตรวจสอบและประเมิน ดังที่กล่าวมาโดยละเอียดในหัวข้อที่ 2 ของบทนี้แล้ว ข้อแตกต่างดังกล่าวส่วนใหญ่มาจากระบบการจัดการที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดหน่วยงานที่ควบคุมดูแลการจัดการสารเคมีและระบบการจดทะเบียนสารเคมี

ข้อแตกต่างทั้งในด้านเจตนารมณ์และสาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถนำมาพิจารณาปรับใช้กับกฎหมายและระเบียบของประเทศไทยได้ โดยคำนึงถึงสภาพความแตกต่างของแนวคิดทางกฎหมาย ตลอดจนสถานะภาพและศักยภาพของผู้ประกอบการไทย ตามแนวทางที่ได้เสนอไว้ในหัวข้อที่ 2 ของบทนี้ เพื่อให้การจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้อีกด้วย

ผลกระทบในด้านบวกอีกประการหนึ่งคือ การที่ REACH กำหนดให้ผู้ผลิตหรือนำเข้าต้องสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนมายื่นจดทะเบียนทั้งหมดซึ่งรวมไปถึงสารเคมีที่จะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคตนั้น ย่อมส่งผลให้สารเคมีและ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ผลิตภัณฑ์ทางเคมีถูกนำเข้าสู่ระบบตรวจสอบและประเมินได้อย่างครบถ้วนมากขึ้น ซึ่งการที่ REACH ถูกร่างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์สำคัญในการรักษาสุขอนามัยของมนุษย์และคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยวางแนวทางในการจดทะเบียน การตรวจสอบ และการประเมินอย่างเข้มข้น ก็น่าเชื่อได้ว่าข้อมูลทางเทคนิค รายงานความปลอดภัย และข้อมูลต่างๆ ที่จะปรากฏในการจดทะเบียนหรืออนุญาตให้ใช้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของระบบ REACH จะเป็นข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ ซึ่งผู้นำสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่ได้จดทะเบียนหรือได้รับอนุญาตนำเข้ามาจำหน่ายหรือเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้า สามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้เสนอต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในประเทศไทยได้ด้วย โดยผู้วิจัยเห็นว่าจะสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการนำเข้าของไทยมากขึ้น ในขณะเดียวกันภาครัฐก็จะได้รับประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวด้วยเช่นเดียวกัน หากสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่นำเข้ามานั้นโดยสภาพจะไม่มีผลกระทบที่แตกต่างไปในการนำมาใช้หรือเก็บรักษาในประเทศไทยด้วยเหตุต่างๆ เช่น อุณหภูมิ สภาพอากาศ หรือสิ่งแวดล้อม เป็นต้น หน่วยงานผู้รับผิดชอบย่อมสามารถกำหนดไว้ในระเบียบของหน่วยงานให้ข้อมูลที่ได้มาจากระบบ REACH นี้เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยกเว้นการดำเนินการบางส่วนในการขอขึ้นทะเบียนให้ได้ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 อีกทั้งข้อมูลการจดทะเบียนและการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ใช้สารเคมีในระบบ REACH ยังจะช่วยให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณาขึ้นทะเบียน อนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ใช้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่ผู้ประกอบการนำมาขอขึ้นทะเบียนหรือขออนุญาตได้อีกด้วย

นอกจากนี้ การเปิดเผยข้อมูลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีทางอินเตอร์เน็ตของระบบ REACH ยังช่วยให้หน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการเองสามารถติดตามความเคลื่อนไหวและข้อมูลด้านต่างๆ ของสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานหรือที่ผู้ประกอบการใช้อยู่ อันจะทำให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบและผู้ประกอบการสามารถกำหนดแนวทางดำเนินการในส่วนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ในส่วนของหน่วยงานผู้รับผิดชอบสามารถนำมาใช้พิจารณากำหนดชนิดของวัตถุอันตรายและการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้นำเข้า ส่วนผู้ประกอบการก็สามารถใช้ข้อมูลเพื่อพิจารณาหาสารเคมีที่ปลอดภัยได้มากยิ่งขึ้น เป็นต้น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

(3) มาตรการส่งเสริมผู้ประกอบการเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย REACH

ในส่วนนี้เป็นการศึกษาจากกฎหมายเกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกสินค้าที่อาจต้องดำเนินการตามกฎหมาย REACH เป็นหลัก เพื่อแสวงหามาตรการทางกฎหมายที่อาจช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการตามกฎหมาย REACH ได้สะดวกยิ่งขึ้น อย่างไรก็ดีเนื่องจากการศึกษากฎหมายในหัวข้อนี้เป็นการแสวงหามาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการในภาพรวมเท่านั้น และด้วยเหตุที่ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตลอดจนแนวทางดำเนินการในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมแต่ละประเภทมีลักษณะแตกต่างกันไป จึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบและแนวทางแก้ไขโดยละเอียดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายอื่นๆ เช่น มาตรการทางภาษี มาตรการโต้ตอบหรือส่งเสริมทางการค้าระหว่างประเทศ ที่เหมาะสมกับกิจการต่อไป ทั้งนี้จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ามาตรการที่อาจนำมาใช้เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการอาจแบ่งจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้เป็น 3 กลุ่มสินค้า ได้แก่

(3.1) สินค้าอาหารและเครื่องดื่ม

มาตรการที่อาจนำมาใช้ในส่วนนี้ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 คือการกำหนดมาตรฐานของอาหาร ซึ่งกฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจกำหนดมาตรฐานของอาหารโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาได้ และห้ามมิให้ผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่าย อาหารผิดมาตรฐานดังกล่าว หรือในกรณีที่อาหารหรือเครื่องดื่มชนิดใดชนิดหนึ่งต้องถูกพิจารณาอย่างเข้มงวดในการนำเข้าสหภาพยุโรป รัฐมนตรีฯ ก็อาจกำหนดให้อาหารหรือเครื่องดื่มนั้นเป็นอาหารควบคุมเฉพาะ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการผลิตเพื่อจำหน่ายก็ได้

ดังนั้นหากมีการประกาศห้ามหรือจำกัดการใช้สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีบางชนิดสำหรับอาหารและเครื่องดื่มบางอย่างตามกฎหมาย REACH รัฐมนตรีฯ ก็สามารถกำหนดมาตรฐานของอาหารเพื่อควบคุมการผลิตอาหารเพื่อส่งออกไปยังสหภาพยุโรปได้ การกำหนดมาตรการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ประกอบการที่ไม่มีศักยภาพในการติดตามข้อมูลของ REACH อย่างเพียงพอได้รับประโยชน์ในระดับหนึ่ง คือช่วยให้สามารถผลิตสินค้าอาหารและเครื่องดื่มได้ตามหลักเกณฑ์ที่ REACH กำหนด โดยพิจารณาได้จากบทบัญญัติของกฎหมายไทย

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

(3.2) สินค้าเครื่องสำอาง

มาตรการที่อาจนำมาใช้ในส่วนนี้ตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2535 คือการกำหนดเครื่องสำอางควบคุมหรือเครื่องสำอางควบคุมพิเศษ หรือการกำหนดชื่อวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ซึ่งกฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจกำหนดชื่อ ประเภท ชนิด หรือลักษณะของเครื่องสำอางควบคุมหรือเครื่องสำอางควบคุมพิเศษ รวมทั้งชื่อวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมดังกล่าวโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาได้ ซึ่งจะมีผลเป็นการห้ามมิให้บุคคลใดผลิตหรือนำเข้าเครื่องสำอางดังกล่าวมาเพื่อขาย เว้นแต่จะได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอาจต้องติดตามข้อมูลการห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีของ REACH เพื่อพิจารณาสารเคมีหรือเครื่องสำอางที่ห้ามหรือถูกจำกัดการผลิตหรือนำเข้าไปยังสหภาพยุโรป โดยกำหนดให้เครื่องสำอางดังกล่าวเฉพาะที่ส่วนที่ผลิตเพื่อส่งออกไปจำหน่ายในสหภาพยุโรป หรือที่ผลิตขึ้นทั้งหมดแล้วแต่ความจำเป็นและอันตรายของสารเคมีหรือเครื่องสำอางนั้น ให้เป็นเครื่องสำอางควบคุมหรือเครื่องสำอางควบคุมพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของ REACH ได้

ดังนั้นหากมีการประกาศห้ามหรือจำกัดการใช้สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีบางชนิดสำหรับเครื่องสำอางบางอย่างตามกฎหมาย REACH รัฐมนตรีฯ ก็สามารถกำหนดให้เครื่องสำอางในลักษณะดังกล่าวเป็นเครื่องสำอางควบคุม เครื่องสำอางควบคุมพิเศษหรือ ห้ามการใช้สารเคมีดังกล่าวเป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางที่ผลิตเพื่อส่งไปจำหน่ายในสหภาพยุโรปได้ ซึ่งจะมีส่วนช่วยเหลือผู้ประกอบการได้เช่นเดียวกับสินค้าอาหารและเครื่องดื่มดังได้กล่าวมา

(3.3) สินค้าอุตสาหกรรม

กฎหมายเกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมคือพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญซึ่งอาจนำมาใช้สนับสนุนการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมี คือการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และการใช้มาตรฐานอุตสาหกรรมของต่างประเทศ

โดยในส่วนการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นกฎหมายให้คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกำหนดขึ้นได้ในกรณีเพื่อความ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ปลอดภัยหรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจจะเกิดแก่ประชาชน หรือแก่กิจการอุตสาหกรรม หรือเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนการใช้มาตรฐานอุตสาหกรรมของต่างประเทศนั้นเป็นกรณีที่รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจอนุญาตได้เป็นการเฉพาะคราวให้ผู้รับใบอนุญาตให้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สามารถทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมดังกล่าวให้เป็นไปตามมาตรฐานของต่างประเทศหรือมาตรฐานระหว่างประเทศก็ได้

ดังนั้นหาก REACH กำหนดขั้นตอนให้สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีซึ่งเป็นสินค้าอุตสาหกรรมใดต้องดำเนินการเป็นพิเศษ หรือมีการจำกัดปริมาณสารเคมีในสินค้าใดเป็นพิเศษ หรือมีกรณีอื่นๆ ที่ควรต้องมีการควบคุมการดำเนินการของผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อส่งออก สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอาจดำเนินการให้สินค้าอุตสาหกรรมดังกล่าวที่ส่งออกไปสหภาพยุโรปต้องปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรืออนุญาตให้ผู้ผลิตทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้เป็นไปมาตรฐานที่ REACH กำหนดก็ได้ เช่น กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ผงซักฟอกต้องไม่มีสารเคมีซึ่ง REACH ไม่อนุญาตให้ใช้ หรือกำหนดให้ผลิตภัณฑ์สีต้องไม่มีสารเคมีซึ่ง REACH จำกัดการใช้เกินกว่าที่กำหนด เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้ผลิตมีมาตรฐานในการพิจารณาดำเนินการและมั่นใจได้ว่าการดำเนินการดังกล่าวจะถูกต้องตามข้อกำหนดของ REACH

(3.4) สินค้าประเภทอื่นๆ

กฎหมายที่กำหนดมาตรการที่อาจนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการดำเนินการตามกฎหมาย REACH คือพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522 ซึ่งมีมาตรการทางกฎหมายคือการกำหนดรายละเอียดของสินค้าให้ผู้ประกอบการปฏิบัติ โดยกฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้สินค้าใดต้องห้าม ต้องขออนุญาต หรือต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษในการส่งออก โดยให้กำหนดรายละเอียดต่างๆ ของสินค้าดังกล่าวได้ เช่น คุณภาพมาตรฐาน ประเภทสินค้า เป็นต้น รวมทั้งสามารถกำหนดประเทศที่ส่งออก และกำหนดให้สินค้าที่ส่งออกต้องมีหนังสือรับรองอย่างใดอย่างหนึ่ง ตลอดจนกำหนดมาตรการอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการจัดระเบียบการส่งออกก็ได้

ดังนั้นหาก REACH กำหนดขั้นตอนให้สินค้าซึ่งเป็นสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีใดต้องดำเนินการเป็นพิเศษ หรือมีการจำกัดปริมาณสารเคมีในสินค้าใดเป็นพิเศษ หรือมีกรณีอื่นๆ ที่ควรต้องมีการควบคุมการดำเนินการของผู้ผลิตสินค้านั้น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ก็อาจกำหนดให้สินค้าชนิดนั้นเป็นสินค้าต้องห้ามหรือต้องขออนุญาตแล้วแต่กรณี เพื่อกำหนดรายละเอียดของสินค้านั้นให้ถูกต้อง สอดคล้องกับกฎหมาย REACH ซึ่งคงต้องพิจารณาตามรายสินค้าและตามที่ REACH จะกำหนดมาตรการสำหรับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี หรือสินค้านั้นๆ ต่อไป การนำมาตรการดังกล่าวมาใช้สามารถควบคุมเฉพาะส่วนที่ผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศที่กำหนดในสหภาพยุโรป ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการให้สามารถผลิตสินค้าได้ถูกต้องตามที่ REACH กำหนดโดยพิจารณาจากกฎหมายของประเทศไทยเป็นเกณฑ์

อย่างไรก็ดี สิ่งที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องพิจารณาก่อนออกกฎระเบียบต่างๆ ดังที่กล่าวมาในส่วนนี้ก็คือ ต้องศึกษาและติดตามกฎระเบียบของ REACH อย่างต่อเนื่องว่าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีชนิดใด อย่างไร ที่ REACH ห้ามมิให้นำเข้าหรือจำกัดการนำเข้ามาในสหภาพยุโรป เพื่อนำมากำหนดเป็นกฎระเบียบสำหรับผู้ประกอบการที่ต้องการส่งอาหาร เครื่องดื่ม เครื่องสำอาง สินค้าอุตสาหกรรม หรือสินค้าอื่น ออกไปยังสหภาพยุโรปต่อไป ซึ่งการศึกษาและติดตามกฎระเบียบดังกล่าวนี้จะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ในการนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตนำเข้าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในความรับผิดชอบของหน่วยงานตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย แต่ทั้งนี้การนำมาตรการเหล่านี้มาใช้ก็ควรดำเนินการเฉพาะในส่วนที่สินค้านั้นอาจส่งผลกระทบสำคัญกับการส่งออกของประเทศ และจำกัดวงเฉพาะสินค้าที่ส่งออกไปในประเทศที่ REACH มีผลบังคับใช้อยู่เท่านั้น เพราะหากพิจารณาจากหลักการค้าเสรีแล้ว หน้าที่ในการดำเนินการตามข้อกำหนดของ REACH นั้นควรเป็นหน้าที่ซึ่งภาคเอกชนผู้ได้รับผลประโยชน์ต้องดำเนินการเอง นอกจากนั้นมาตรการต่างๆ เหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบในการเพิ่มภาระหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

4. ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของประเทศไทย

จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของประเทศไทย รวมทั้งผลกระทบทางกฎหมายการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรป (REACH) ที่มีต่อกฎหมายของประเทศไทยหลายประการดังที่กล่าวมา เมื่อพิจารณา

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ประกอบกับข้อเสนอแนะของนักวิชาการ ภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของประเทศไทยมีแนวทางที่ควรดำเนินการหลายประการ ทั้งนี้แนวทางการแก้ไขจะพยายามมุ่งไปในประเด็นของการนำกฎหมายที่ประกาศใช้อยู่แล้วมาปฏิบัติหรือปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด แต่ในบางประเด็นก็อาจจำเป็นต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ ด้วย ซึ่งอาจแยกพิจารณาตามสภาพของปัญหาได้ดังนี้ดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย

การแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นแนวทางของกฎหมายซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสียในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ทั้งเมื่อพิจารณาจากโครงสร้างของกฎหมายแล้วก็จะเห็นว่ากฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมไว้อย่างชัดแจ้งในการกำหนดให้วัตถุอันตรายประเภทใดอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด อีกทั้งยังมีการออกระเบียบของแต่ละหน่วยงานเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของแต่ละหน่วยงานไว้แล้วเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายโดยไม่ต้องมีการแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบจึงเป็นเรื่องยาก โดยผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางเดียวที่จะกระทำในลักษณะดังกล่าวได้ก็คือการประสานงานกันของหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายให้มากยิ่งขึ้น โดยมีคณะกรรมการวัตถุอันตรายเป็นแกนกลาง เนื่องจากการออกกฎระเบียบต่างๆ ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบต้องผ่านการพิจารณาให้ความเห็นจากคณะกรรมการก่อนตามมาตรา 7 (2) คณะกรรมการจึงควรมีบทบาทให้มากยิ่งขึ้นในการพิจารณากฎระเบียบของหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและลดข้อแตกต่างของการจัดการวัตถุอันตรายให้ได้มากที่สุด

อย่างไรก็ดี การแก้ไขโดยให้คณะกรรมการวัตถุอันตรายมีบทบาทมากขึ้นดังกล่าวก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด เนื่องจากผู้ประกอบการเองก็ยังต้องยื่นขอจดทะเบียนหรืออนุญาตจากหลายหน่วยงาน และพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบวัตถุอันตรายที่ซ้ำซ้อนกันในกรณีที่เป็นวัตถุอันตรายประเภทเดียวกันอยู่ การแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเบ็ดเสร็จยิ่งกว่า โดยผู้วิจัยเห็นว่าอาจดำเนินการได้ดังนี้

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

4.1.1 การเพิ่มอำนาจหน้าที่ของศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตราย โดยให้มีอำนาจหน้าที่รับคำขอต่างๆ โดยแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบให้ผู้ประกอบการสามารถยื่นคำขอขึ้นทะเบียนและคำขออนุญาตต่างๆ สำหรับวัตถุอันตรายทุกประเภทและอยู่ในความรับผิดชอบของทุกหน่วยงานผ่านทางศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตราย เพื่อให้ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายเป็นสื่อกลางระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบทุกหน่วยงานกับผู้ประกอบการ ทำให้ผู้ประกอบการยื่นคำขอจดทะเบียนและคำขออนุญาตได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายจะต้องพิจารณาคำขอและเอกสารประกอบคำขอเบื้องต้นว่ามีความครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ จากนั้นจึงส่งเรื่องไปยังหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการพิจารณาคำขอต่างๆ ต่อไป เมื่อหน่วยงานรับผิดชอบพิจารณาแล้วเสร็จก็ส่งเรื่องกลับมายังศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายเพื่อให้แก่ผู้ประกอบการต่อไป

การดำเนินการในรูปแบบนี้นอกจากจะทำให้ผู้ประกอบการสะดวกมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังทำให้ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายมีข้อมูลการผลิต นำเข้า ส่งออก และการครอบครองวัตถุอันตรายของผู้ประกอบการมากยิ่งขึ้น แต่จำเป็นที่จะต้องมีการขยายขนาดของศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายให้มีบุคลากรและกระจายหน่วยงานออกไปในแต่ละจังหวัดเพิ่มมากขึ้น และควรต้องให้ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายเป็นหน่วยงานระดับสูงขึ้นกว่าในปัจจุบันซึ่งเป็นเพียงหน่วยงานภายในสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกรมโรงงานอุตสาหกรรมด้วย

อย่างไรก็ดี การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวอาจเกิดปัญหาความล่าช้าในการส่งผ่านข้อมูลระหว่างศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายและหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย ปัญหาการเพิ่มปริมาณงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่ผู้ประกอบการซึ่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายอาจไม่ถูกต้องตามที่หน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายต้องการ ดังนั้นหากนำแนวทางดังกล่าวนี้ไปใช้ก็จำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อหาแนวทางดำเนินการที่เหมาะสมและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันของเจ้าหน้าที่ในแต่ละหน่วยงานในเรื่องดังกล่าวด้วย

4.1.2 การกำหนดรูปแบบหรือวัตถุประสงค์การใช้วัตถุอันตรายโดยมีหน่วยงานรับผิดชอบเพียงหน่วยงานเดียว การแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่างๆ ในกรณีนี้จำเป็นต้องแก้ไขและยกเลิกกฎหมายและระเบียบต่างๆ เป็นจำนวนมากในลักษณะเปลี่ยนโครงสร้างของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 รวมทั้งเปลี่ยนระบบการขอขึ้นทะเบียน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

และการขออนุญาตใหม่ทั้งหมด กล่าวคือการดำเนินการในรูปแบบที่ 2 นี้ ผู้วิจัยเห็นว่าควรประยุกต์แนวคิดการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปมาใช้ โดยไม่ต้องให้มีหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายแต่ละประเภทหลายหน่วยงานอีกต่อไป การดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายให้มีหน่วยงานกลางผู้รับผิดชอบเพียงหน่วยงานเดียว โดยในการขึ้นทะเบียนและการอนุญาตต่างๆ ก็ให้มีการระบุถึงวัตถุประสงค์ วิธีการ และขอบเขตการใช้วัตถุอันตรายนั้นไว้ให้ชัดเจน หากเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อวัตถุประสงค์และตามขอบเขตวิธีการที่หน่วยงานกลางกำหนดไว้หรืออนุญาตให้กระทำแล้วจึงจะสามารถขึ้นทะเบียนหรือออกใบอนุญาตให้ได้

การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่าแม้วัตถุอันตรายนั้นจะนำมาใช้ในกิจการใดก็สามารถยื่นคำขอและพิจารณาได้จากหน่วยงานเดียว แต่ทั้งนี้การพิจารณาในด้านเทคนิคของหน่วยงานที่วัตถุอันตรายนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องก็ยังมีความจำเป็น เช่น การขอขึ้นทะเบียนสารเคมีโดยมีวัตถุประสงค์จะนำมาใช้ในการเกษตร ก็ควรจะมีผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานด้านการเกษตรเป็นผู้ร่วมพิจารณาว่าสามารถนำมาใช้ได้หรือไม่เพียงใด หรือหากวัตถุอันตรายที่ขอขึ้นทะเบียนระบุวัตถุประสงค์การใช้ในกิจการหลายอย่าง ก็ควรได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญของหน่วยงานเหล่านั้นทั้งหมด เป็นต้น

นอกจากนี้การกระจายงานด้านรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลวัตถุอันตรายซึ่งเดิมเป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายไปสู่ภาคเอกชน ก็จะช่วยแบ่งเบาภาระของภาครัฐได้เป็นอย่างดี กล่าวคือให้ภาครัฐออกใบอนุญาตแก่ภาคเอกชนให้เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ตรวจสอบและประเมินวัตถุอันตรายที่ยื่นขอขึ้นทะเบียนหรือขออนุญาต โดยกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ของภาคเอกชนไว้ให้ชัดแจ้ง และกำหนดให้เฉพาะผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวมีอำนาจในการรวบรวมข้อมูลแทนผู้ประกอบการ ตรวจสอบข้อมูลและคุณสมบัติของวัตถุอันตรายว่าถูกต้องตามเอกสารข้อมูลที่ยื่นเข้ามาหรือไม่ หากเห็นว่าถูกต้องก็ให้ออกใบรับรองหรือหนังสือยืนยันเพื่อให้เจ้าหน้าที่พิจารณาขึ้นทะเบียนหรืออนุญาตได้สะดวกรวดเร็ว และมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น แต่หากข้อมูลไม่ถูกต้องตรงกับผลการตรวจสอบผู้ประกอบการก็สามารถนำกลับไปแก้ไขโดยไม่ต้องเสนอเรื่องมายังเจ้าหน้าที่ ซึ่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวนอกจากจะเป็นการกระจายงานไปยังภาคเอกชนแล้ว ยังทำให้ภาครัฐสามารถเน้นหนักบทบาทไปในการตรวจสอบการผลิต นำเข้า หรือครอบครองวัตถุอันตรายได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถพัฒนาระบบการตรวจสอบและประเมินวัตถุอันตรายให้เท่าทันเทคโนโลยีได้ง่าย เนื่องจากการปรับปรุงเทคโนโลยีของภาคเอกชนจะรวดเร็ว

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

มากกว่า ทั้งนี้ในประเด็นการกระจายงานให้ภาคเอกชนนี้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ก็ได้เปิดช่องให้สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องแก้ไขกฎหมาย เนื่องจากในมาตรา 20 (1) (2) ก็ได้กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบโดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตราย มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อกำหนดวิธีตรวจและทดสอบ การให้แจ้งข้อเท็จจริง การให้ส่งตัวอย่าง หรือการอื่นใดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเพื่อควบคุม ป้องกัน บรรเทา หรือระงับอันตรายที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถกำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลากรเฉพาะเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการดังกล่าว

การกำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบเพียงหน่วยงานเดียวดังกล่าว จะช่วยแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบดังที่กล่าวมาได้ทั้งหมด เกิดผลดีและความสะดวกต่อผู้ประกอบการที่สามารถยื่นคำขอได้ต่อหน่วยงานเดียว ไม่เกิดความซ้ำซ้อนของการออกกฎระเบียบและการตรวจสอบวัตถุอันตรายของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งยังรักษาข้อดีของการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบคือความรู้ความชำนาญของแต่ละหน่วยงานไว้ได้อีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวทางที่สองนี้เป็นแนวทางที่เหมาะสมและทำให้การจัดการวัตถุอันตรายเกิดความบูรณาการได้เป็นอย่างดี แต่การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวมีลักษณะเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและระบบการจัดการวัตถุอันตรายของประเทศไทยทั้งหมด รวมทั้งส่งผลกระทบต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายทั้งหลายอีกด้วย ดังนั้นหากจะดำเนินการในลักษณะดังกล่าวนี้ก็ควรจะต้องมีการศึกษาวิจัยแนวทางและรายละเอียดของการดำเนินการในเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่งด้วย

4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย

ปัญหาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการขึ้นทะเบียนและการขออนุญาตสามารถดำเนินการได้ง่ายโดยไม่ต้องแก้กฎหมาย เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 รับรองสิทธิเสรีภาพในข้อมูลข่าวสารไว้แล้ว แต่ต้องเพิ่มภาระให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการนำข้อมูลการขึ้นทะเบียนนั้นออกเผยแพร่ด้วยกระบวนการต่างๆ ตามสมควร เช่น ปิดประกาศในหน่วยงานผู้รับผิดชอบและศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตราย การประกาศในเครือข่ายอินเตอร์เน็ต เป็นต้น การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจะทำให้เกิดความ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

โปร่งใสในการพิจารณาขึ้นทะเบียนและการอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ อีกทั้งยังสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 58, 59 และ 60 อีกด้วย

อย่างไรก็ดีปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการขึ้นทะเบียนและการขออนุญาตนั้นน่าจะอยู่ที่ข้อมูลต่างๆ ที่จะเปิดเผยมากกว่าว่าจะเปิดเผยข้อมูลประเภทใดได้บ้างเพียงใด เนื่องจากข้อมูลบางส่วนในการขึ้นทะเบียนและการขออนุญาตวัตถุอันตรายอาจเป็นข้อมูลที่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าและเป็นความลับทางการค้าของผู้ประกอบการได้ ซึ่งเป็นปัญหาทางปฏิบัติที่ต้องหารือกันระหว่างผู้ประกอบการและหน่วยงานผู้รับผิดชอบต่อไป

4.3 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาต

ปัญหาการขออนุญาตที่ซ้ำซ้อนของผู้ประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายประเภทเดียวกัน และปัญหาการขออนุญาตวัตถุอันตรายหลายประเภทของผู้ประกอบการรายเดียวกัน เกิดจากเหตุผลสำคัญคือการที่กฎหมายต้องการควบคุมในด้านต่างๆ ทั้งในส่วนสถานที่ผลิต สถานที่เก็บรักษา วิธีการ เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนคุณสมบัติของผู้ประกอบการ จึงมีการออกกฎกระทรวงที่กำหนดลักษณะ วิธีการ และคุณสมบัติต่างๆ ดังกล่าว ซึ่งหากพิจารณาจากรายละเอียดของกฎกระทรวง (พ.ศ.2537) จะพบว่ามีสาระสำคัญคือการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ผลิต สถานที่เก็บรักษา คุณสมบัติผู้ประกอบการ ฯลฯ ดังนั้นผู้ประกอบการซึ่งมีสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ และคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดแล้วก็ย่อมสามารถขอรับใบอนุญาตเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุอันตรายประเภทใด

เมื่อสาระสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาอนุญาตวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 จึงมีลักษณะเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นประเภทใด ดังนั้นการกำหนดให้ใบอนุญาตต่างๆ เกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 สามารถอนุญาตได้สำหรับวัตถุอันตรายหลายประเภทโดยกำหนดระยะเวลาการอนุญาตไว้อย่างชัดแจ้ง น่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมกว่า เช่น หากผู้ประกอบการประสงค์จะครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 รวม 5 ประเภท ก็ให้เจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสอบสถานที่เก็บรักษา วิธีการ เครื่องมือ เครื่องใช้ ฯลฯ ของผู้ประกอบการดังกล่าว และพิจารณาว่าวัตถุอันตรายนั้นสามารถจัดเก็บด้วยกันได้หรือไม่อย่างไร หากผู้ประกอบการดังกล่าวสามารถครอบครองได้ก็ออกใบอนุญาตครอบครองวัตถุอันตรายทั้ง 5 ประเภท ดังกล่าวให้ โดยมีกำหนดระยะของใบอนุญาตซึ่งอาจเป็น 2 – 3 ปี เพื่อเป็นการบังคับให้ต้องมีการตรวจสอบสถานที่ วิธีการ และ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

เครื่องมืออย่างสม่ำเสมอ และจำกัดจำนวนการครอบครองวัตถุอันตรายแต่ละประเภทให้เหมาะสมกับสภาพของสถานที่ ฯลฯ ของผู้ประกอบการนั้น

ทั้งนี้ข้อเสนอดังกล่าวนี้ก็คงมิได้ทำให้เกิดผลที่แตกต่างจากการอนุญาตวัตถุอันตรายดังที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ ฯลฯ ของผู้ประกอบการได้ แต่จะเกิดผลดีต่อผู้ประกอบการที่สามารถลดภาระที่ต้องยื่นขออนุญาตเป็นรายครั้งและรายประเภทของวัตถุอันตรายไปเป็นขออนุญาตตามกำหนดเวลา ทำให้ผู้ประกอบการไม่ต้องขออนุญาตทุกครั้งที่มีการผลิต นำเข้า หรือครอบครองวัตถุอันตราย และไม่ต้องถือใบอนุญาตหลายใบตามประเภทวัตถุอันตรายดังเช่นปัจจุบัน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ก็ลดปริมาณงานในส่วนการขออนุญาตและการตรวจสอบสถานที่ลงได้อีกด้วย แต่ทั้งนี้การกระทำในลักษณะดังกล่าวยังคงต้องมีการแจ้งข้อเท็จจริงตามที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นเดิมเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและติดตามข้อมูลวัตถุอันตรายของพนักงานเจ้าหน้าที่

4.4 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาการกำหนดชนิดของวัตถุอันตราย

การพิจารณาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาการกำหนดชนิดของวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 อาจแยกได้เป็น 2 กรณี คือการดำเนินการตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันหรือการจัดทำบัญชีวัตถุอันตรายในระบบปิด และการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายการจัดทำบัญชีวัตถุอันตรายในระบบเปิด

<u>4.4.1 การจัดทำบัญชีวัตถุอันตรายในระบบปิด</u> การจัดทำบัญชีวัตถุอันตรายในระบบปิดเป็นการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดชนิดวัตถุอันตรายดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 มาตรา 18 วรรคสอง ซึ่งเป็นกฎหมายในส่วนที่ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตรายประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้วัตถุอันตรายใดอยู่ในชนิดใดแล้ว พบว่ากฎหมายกำหนดให้ต้องมีการระบุชื่อหรือคุณสมบัติของวัตถุอันตราย ชนิดของวัตถุอันตราย กำหนดเวลาการใช้บังคับและหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการควบคุมวัตถุอันตราย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าในส่วนของการระบุว่าสารเคมีหรือสิ่งที่กฎหมายให้คำจำกัดความว่าเป็นวัตถุอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นวัตถุ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

อันตรายชนิดใดนั้น กฎหมายมุ่งเพียงให้มีการระบุชื่อหรือระบุเพียงคุณสมบัติของวัตถุอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

จากบทบัญญัติของกฎหมายและการประกาศรายชื่อในทางปฏิบัติดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายไทยได้เปิดช่องให้เกิดความยืดหยุ่นในการควบคุมวัตถุอันตรายไว้พอสมควร ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีอันตรายที่ยังไม่มีการประกาศให้สารเคมีนั้นเป็นวัตถุ อันตรายชนิดใด จึงควรมีการประกาศระบุคุณสมบัติของวัตถุอันตรายไว้ให้ครอบคลุมสารเคมีและวัตถุอันตรายที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้ได้มากที่สุด เช่น ระบุให้สารเคมีที่อยู่ในกลุ่มสารก่อมะเร็งหรือสารก่อการกลายพันธุ์ เป็นต้น โดยอาจกำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 เพื่อให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องแจ้งการผลิตหรือนำเข้าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หากต่อมาได้ตรวจสอบแล้วว่าไม่ได้เป็นสารเคมีอันตรายมาก ก็สามารถประกาศกำหนดให้สารเคมีนั้นเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ได้ต่อไป

ทั้งนี้การจัดทำบัญชีวัตถุอันตรายในระบบปิดดังกล่าวมีข้อดีคือหน่วยงานรับผิดชอบสามารถดำเนินการได้เลยโดยไม่ต้องแก้ไขกฎหมาย นอกจากนี้ยังไม่ก่อภาระหน้าที่ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐมากนัก เนื่องจากเป็นเพียงการพิจารณาประกาศรายชื่อเท่านั้น แต่การจัดทำบัญชีในลักษณะดังกล่าวอาจทำให้เกิดความไม่ชัดเจนเท่าที่ควรในการประกาศรายชื่อวัตถุอันตราย และอาจเกิดการหลุดรอดจากการกำหนดคุณสมบัติที่ประกาศไว้ในบัญชีรายชื่อทำให้ไม่ครอบคลุมสารเคมีอันตรายบางประเภทได้

4.4.2 การจัดทำบัญชีวัตถุอันตรายในระบบเปิด การจัดทำบัญชีวัตถุอันตรายในระบบนี้คือการกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าวัตถุอันตรายทุกชนิดทุกประเภทต้องนำวัตถุอันตรายนั้นมาขึ้นทะเบียนไว้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยอาจกำหนดข้อยกเว้นการขึ้นทะเบียนไว้ในบางกรณี เช่น เป็นวัตถุอันตรายเดียวกันกับที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว หรือเป็นวัตถุอันตรายที่มีระดับความอันตรายน้อยตามที่กำหนดไว้ เป็นต้น ซึ่งเป็นการจัดทำบัญชีระบบเปิดคล้ายกับแนวทางที่กำหนดไว้ในร่างกฎหมาย REACH

การจัดทำบัญชีในระบบเปิดนี้แม้มีข้อดีคือทำให้ภาครัฐได้รับข้อมูลวัตถุอันตรายจากการขึ้นทะเบียนอย่างครบถ้วนทุกกรณี แต่ก็เป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ให้แก่ผู้ประกอบการในการจัดหาข้อมูลเพื่อขึ้นทะเบียนในกรณีที่วัตถุอันตรายนั้นมีระดับความอันตรายน้อยแต่ยังไม่ได้ถูกประกาศให้ไม่ต้องขึ้นทะเบียน นอกจากนี้ยังสร้างปัญหาสำคัญ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ให้แก่เจ้าหน้าที่ในการต้องตรวจสอบข้อมูลที่ผู้ประกอบการเสนอเข้ามาทั้งหมดเพื่อประเมินความเป็นอันตรายและความปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมในการกำหนดชนิดของวัตถุอันตรายต่อไป ซึ่งจากปัญหาสำคัญของระบบบัญชีแบบเปิดดังกล่าวนี้เอง ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่เหมาะสมที่ประเทศไทยจะใช้การจัดทำบัญชีในระบบเปิด เพราะจะทำให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีจำนวนน้อยและยังไม่มีเครื่องมือตรวจสอบและประเมินวัตถุอันตรายอย่างเพียงพอ

4.5 ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวัตถุอันตราย

การกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวัตถุอันตรายนับเป็นเรื่องที่ดำเนินการได้ยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากเป็นปัญหาซึ่งมีที่มาจากหลายสาเหตุ ทั้งความไม่เข้มแข็งของภาครัฐและการบังคับใช้กฎหมาย การไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการ การเจตนาฝ่าฝืนกฎหมายของผู้ประกอบการบางกลุ่ม และสภาพของการครอบครองและใช้วัตถุอันตรายที่แพร่กระจายลงไปสู่ประชาชนในวงกว้าง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่ามาตรการทางกฎหมายไม่ใช่แนวทางเดียวที่ควรต้องนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว หากแต่ต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ประชาชน และองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องในการติดตามตรวจสอบเพื่อให้ข้อมูลวัตถุอันตรายเข้าสู่ระบบการจัดเก็บอย่างถูกต้อง

ทั้งนี้ในส่วนของมาตรการทางกฎหมายนั้น นอกจากการกำหนดวิธีนำเสนอข้อมูลวัตถุอันตรายต่อภาครัฐให้ทำได้ง่ายยิ่งขึ้นดังเช่นที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมนำระบบการแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุอันตรายผ่านระบบคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงเครือข่ายเข้ากับระบบของกรมโรงงานอุตสาหกรรมมาใช้กับผู้ประกอบการเมื่อไม่นานมานี้แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าการนำระบบใบอนุญาตประกอบการคล้ายกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 มาใช้กับผู้ประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายก็น่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ข้อมูลวัตถุอันตรายถูกส่งเข้ามาสู่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

โดยการนำระบบใบอนุญาตประกอบการมาใช้ดังกล่าว จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายวัตถุอันตราย เพื่อกำหนดให้การผลิต นำเข้า จำหน่าย หรือส่งออกวัตถุอันตราย จะกระทำได้ต่อเมื่อเป็นผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย มิฉะนั้นจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย โดยต้องมีการกำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการออกใบอนุญาตนี้ไว้ให้ครอบคลุม เช่น กำหนดคุณสมบัติและรายละเอียดต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้จะได้รับใบอนุญาต กำหนดลักษณะ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ของสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ กำหนดให้การนำเข้าวัตถุอันตรายกระทำได้เฉพาะผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบการนำเข้าวัตถุอันตราย เป็นต้น

การกำหนดให้ต้องมีใบอนุญาตสำหรับการประกอบการนี้จะช่วยให้สามารถแยกกลุ่มผู้ประกอบการที่พร้อมจะปฏิบัติตามกฎหมายออกจากผู้ประกอบการที่หลีกเลี่ยงกฎหมายได้ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่รวมถึงเจ้าพนักงานตำรวจก็สามารถพิจารณาได้โดยง่ายว่าผู้ประกอบการดังกล่าวได้รับอนุญาตให้ประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายนั้นหรือไม่ ในขณะที่การตรวจสอบใบแจ้งหรือใบอนุญาตการครอบครองซึ่งใช้ตัววัตถุอันตรายเป็นหลักเกณฑ์พิจารณาว่าใบอนุญาตถูกต้องหรือไม่นั้น เป็นการจำกัดให้ผู้ตรวจสอบใบแจ้งหรือใบอนุญาตต้องจำกัดอยู่เฉพาะผู้มีความรู้ด้านสารเคมีด้วยเท่านั้น

เมื่อสามารถจำแนกผู้ประกอบการที่พร้อมจะปฏิบัติการตามกฎหมายออกมาได้แล้ว การติดตามตรวจสอบข้อมูลที่ผู้ประกอบการเหล่านี้ส่งต่อหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายก็จะทำได้ง่ายยิ่งขึ้น เนื่องจากมีข้อมูลในส่วนของผู้ประกอบการครบถ้วนแล้ว แต่ทั้งนี้การกำหนดวิธีการแจ้งข้อมูลที่สะดวก รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ก็ยังเป็นมาตรการส่งเสริมสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการสมัครใจที่จะแจ้งข้อมูลวัตถุอันตรายเพิ่มมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้การยกเลิกระบบแยกหน่วยงานรับผิดชอบสารเคมี โดยกำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายเพียงหน่วยงานเดียวดังที่ได้กล่าวมา ก็จะมีส่วนช่วยให้การรวบรวมข้อมูลได้สะดวกมากยิ่งขึ้น เนื่องจากไม่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานรับผิดชอบแล้วแจ้งไปยังศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายอีกต่อหนึ่งดังที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

บทที่ 6
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยกฎหมายควบคุมดูแลสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีทั้งของประเทศไทยและสหภาพยุโรปทั้ง 5 บทที่ผ่านมา คณะผู้วิจัยมีบทสรุปและข้อเสนอแนะของงานวิจัยดังนี้

1. บทสรุป

1.1 REACH

ร่างกฎหมาย REACH นั้น เป็นความพยายามของสหภาพยุโรปในอันที่จะบูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมจัดการสารเคมีที่เดิมนั้นมีอยู่หลายฉบับด้วยกันให้เหลือเป็นระบบเดียว เพื่อลดความซ้ำซ้อนของกฎหมายและเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันสุขอนามัยของสิ่งแวดล้อมและของมนุษย์ โดยการวางมาตรการต่างๆ นั้นยังคงต้องพิจารณาหลักการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเคมีของกลุ่มประชาคมยุโรปควบคู่ไปกับการประสานผลประโยชน์ของสาธารณะและของประชาชนในการที่จะมีสิทธิได้รับความปลอดภัยจากการใช้ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีต่างๆ ด้วย

หลักเกณฑ์การควบคุมตามร่างกฎหมาย REACH

ร่างกฎหมาย REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals) ได้วางแนวทางการจัดการและควบคุมสารเคมีและเคมีภัณฑ์ในสหภาพยุโรป โดยได้แบ่งออกเป็นขั้นตอนการจัดการและการควบคุมออกเป็น การจดทะเบียน การตรวจสอบและประเมินความเสี่ยง การขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมีไปจำหน่ายในสหภาพยุโรป ซึ่งรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนนั้น อาจสรุปได้ดังนี้

(1) การจดทะเบียน (Registration) เป็นขั้นตอนการจดทะเบียนสารเคมีโดยผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องยื่นเสนอข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติและความปลอดภัยของสารเคมี ความเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เกณฑ์ที่ต้องใช้ในการยื่นเสนอข้อมูลนั้นจะขึ้นอยู่กับจำนวนสารเคมีของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าแต่ละราย หากผลิตหรือนำเข้าจำนวนมากก็จะต้องมีเอกสารแสดงข้อมูลมากขึ้น แต่ทั้งนี้ผู้ประกอบการสามารถใช้ข้อมูลของสารเคมีที่มีอยู่แล้วได้ และหากเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทดลองในสัตว์ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องใช้ข้อมูลร่วมกัน เพราะร่างกฎหมายนี้ไม่สนับสนุนให้มีการทดลองในสัตว์

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

(2) <u>การตรวจสอบและประเมินความเสี่ยง</u> (Evaluation) การตรวจสอบและการประเมินรายงานการศึกษาถึงอันตรายและความเสี่ยงในการผลิตและการใช้สารเคมีที่ผู้ยื่นจดทะเบียนเสนอเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ประกอบการมีข้อมูลและใช้ข้อมูลนั้นจัดการสารเคมีในกระบวนการผลิตหรือใช้ได้อย่างปลอดภัย

(3) <u>การขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมี</u> (Authorization) การขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมีที่มีอันตรายควรระมัดระวังอย่างสูงอย่างมีเงื่อนไข เพราะผู้ประกอบการไม่สามารถหาสารหรือวิธีอื่นที่เหมาะสมมาใช้แทนได้ ดังนั้น ผู้ใช้สารเคมีจึงต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการเป็นกรณีๆ ไป และผู้ขออนุญาตต้องพิสูจน์ได้ว่าสามารถใช้สารเคมีรายการนั้นได้อย่างปลอดภัย

นอกจากหลักเกณฑ์การควบคุมข้างต้นแล้ว ร่างกฎหมาย REACH ยังได้กำหนดให้มีการกำหนดเรื่องตัวแทนในการจัดการสารเคมีในสหภาพยุโรป (European Chemicals Agency)ด้วย ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรกลางที่จะทำหน้าที่ในการแนะนำเนื้อหาของร่างกฎหมาย REACH และประสานงานระหว่างประเทศสมาชิกทั้งหลายของสหภาพยุโรปกับคณะกรรมการชุดต่างๆ ที่ทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจัดการสารเคมีเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ REACH ด้วย

1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายในประเทศไทย

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 จะมิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายไว้โดยเฉพาะ แต่ก็มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการจัดการสารเคมีดังกล่าว ตลอดจนสิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการจัดการด้านต่างๆ สิทธิได้รับทราบข้อมูลข่าวสารและคำชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐ รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐในเรื่องเหล่านี้อีกด้วย ซึ่งเป็นหน้าที่ของภาครัฐในการดูแลให้มีการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการเกี่ยวกับสารเคมีที่ต้องดูแลและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนดังกล่าวด้วย

นอกเหนือจากรัฐธรรมนูญแล้ว กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายในประเทศไทยยังแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กฎหมายจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย กฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากสารเคมีและวัตถุอันตราย และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย โดยในส่วนของกฎหมายจัดการสารเคมีฯ มีอยู่ด้วยกัน 5 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพธัญญา ฆังเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ยา พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับนั้นมีเจตนารมณ์และสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการและควบคุมการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย และการมีไว้ในครอบครองสารเคมี วัตถุอันตราย ที่อยู่ในรูปแบบของสารเคมีหรือวัตถุอันตรายนั้นเองและที่อยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยกฎหมายหลักในการจัดการสารเคมีและวัตถุอันตรายคือพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535

กฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากสารเคมีและวัตถุอันตรายเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือส่งออก สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสารเคมีและวัตถุอันตราย รวม 5 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 และพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับนั้นมุ่งที่จะจัดการและควบคุมสินค้าและผลิตภัณฑ์จากสารเคมีและวัตถุอันตราย ส่วนใหญ่ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองประชาชนที่เป็นผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ ดังนั้นจึงมีการจัดระดับการควบคุมตามประเภทของผลิตภัณฑ์และบัญญัติให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด เช่น กำหนดให้ผู้ผลิตเพื่อขายหรือนำเข้าเพื่อขายผลิตภัณฑ์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด หรือการออกกฎระเบียบห้ามหรือกำหนดมาตรการพิเศษในการนำเข้าหรือส่งออกผลิตภัณฑ์อันตรายบางชนิดไว้ เป็นต้น

ส่วนกฎหมายอื่นที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดการสารเคมีจะเป็นกฎหมายที่มิได้มีบทบาทในการจัดการสารเคมีฯ โดยตรง แต่เป็นกฎหมายที่ใช้เสริมให้การจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายในประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีอยู่ 4 ฉบับด้วยกัน คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

1.3 การจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

กฎหมายที่ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อใช้จัดการสารเคมีฯ โดยตรงก็คือพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ซึ่งมีหลักการและสาระสำคัญคือเป็นกฎหมายพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการวัตถุอันตราย แต่หากมีกฎหมายเรื่องอื่นบัญญัติถึงส่วนใดไว้โดยเฉพาะแล้วก็ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยกฎหมายแบ่งวัตถุอันตรายออกตามความจำเป็นแก่การควบคุมไว้ 4 ประเภท ได้แก่

วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกำหนด

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดด้วย

วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องได้รับใบอนุญาต

วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ได้แก่วัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง

เกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น กฎหมายได้กำหนดให้มีคณะกรรมการวัตถุอันตรายมีอำนาจหน้าที่ เช่น ให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมในการออกประกาศแบ่งประเภทวัตถุอันตราย ให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการออกประกาศเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย เป็นต้น กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุสาหกรรมมีอำนาจ เช่น ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม ประกาศในราชกิจจานุเบกษาระบุชื่อหรือคุณสมบัติของวัตถุอันตราย ชนิดของวัตถุอันตราย โดยเฉพาะการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายประเภทใดประเภทหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การป้องกันและระงับอันตรายที่อาจมีแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม เมื่อกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบแล้ว รัฐมนตรีของหน่วยงานนั้นจะเป็นรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายประเภทนั้นและมีอำนาจหน้าที่ต่างๆ รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการและการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายในความรับผิดชอบ

การดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายแต่ละชนิด นอกจากจะกำหนดโดยพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ยังได้ถูกกำหนดขึ้นโดยกฎกระทรวงและประกาศของหน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายแต่ละหน่วยงานอีกด้วย โดยอาจแบ่งลักษณะการดำเนินการตามชนิดของวัตถุอันตรายได้ดังนี้

1.3.1 วัตถุอันตรายชนิดที่ 1

แม้กฎหมายจะมิได้กำหนดให้การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ไว้ในครอบครอง จะต้องแจ้งข้อเท็จจริงหรือขออนุญาต แต่ก็ได้กำหนดให้ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ซึ่งในทางปฏิบัติหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ก็ได้กำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ไว้ในครอบครองของตนแล้วแต่กรณี รวมทั้งกำหนดแนวทางการจัดการของผู้เกี่ยวข้องไว้ ไม่ว่าจะเป็นภาชนะบรรจุ ฉลาก การขนส่ง การเก็บรักษา หรือการอื่นใดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเพื่อควบคุมป้องกัน บรรเทา หรือระงับอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

1.3.2 วัตถุอันตรายชนิดที่ 2

วัตถุอันตรายชนิดนี้แม้จะเป็นสารเคมีหรือวัตถุอันตรายที่ใช้กันโดยแพร่หลายทั่วไป แต่ก็เป็นสารเคมีซึ่งมีความอันตราย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ออกประกาศเพื่อควบคุมดูแลการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ไว้ในความครอบครองให้ต้องปฏิบัติหลายประการ นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ก็ได้มีการออกระเบียบเพื่อกำหนดให้ต้องมีการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 นอกเหนือไปจากการแจ้งดำเนินการด้วย โดยในส่วนของการขึ้นทะเบียนนี้อาจใช้บังคับเฉพาะผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า เนื่องจากเป็นผู้เป็นต้นทางของการกำเนิดสารเคมีและวัตถุอันตราย แต่ก็มีข้อยกเว้นการขอขึ้นทะเบียนในบางกรณีด้วย เช่น เป็นการนำเข้าที่มิใช่นำเข้ามาเพื่อการขายและนำเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์บางประการ ได้แก่ เพื่อใช้สอยส่วนบุคคล หรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นครั้งคราว เพื่อการแสดงนิทรรศการ เพื่อการศึกษาของสถาบันการศึกษา หรือเพื่อใช้ในงานศึกษาวิจัย เป็นการครอบครองเพื่อการใช้สอยส่วนบุคคลหรือเป็นการครอบครองวัตถุอันตรายที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป นอกจากเพื่อใช้รับจ้าง เป็นต้น

1.3.3 วัตถุอันตรายชนิดที่ 3

เนื่องจากวัตถุอันตรายชนิดนี้เป็นสารเคมีหรือวัตถุอันตรายที่มีความอันตรายสูง จึงได้มีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดขั้นตอนการขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก และการมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ในความครอบครอง ซึ่งมีผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน โดยการขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก และมีวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ในครอบครองนั้น ผู้ขอจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบวัตถุอันตรายประเภทนั้น โดยหากเป็นการขออนุญาตผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตราย จะต้องพิจารณาด้วยว่าวัตถุอันตรายที่จะขออนุญาตนี้ได้มีการขึ้นทะเบียนไว้ก่อนแล้วหรือไม่ หากยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนก็จะต้องนำวัตถุอันตรายนั้นไปขอขึ้นทะเบียน โดยดำเนินการขอขึ้นทะเบียนในลักษณะเดียวกับการขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังได้ออกระเบียบกำหนดแนวทางการจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นไว้บางประการด้วย

1.3.4 วัตถุอันตรายชนิดที่ 4

ประกาศของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เป็นการประกาศรายชื่อของสารเคมีและวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เท่านั้น อย่างไรก็ดีกฎหมายก็ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการประกาศให้วัตถุอันตรายบางกรณีได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ ทั้งนี้โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการวัตถุอันตราย และกรมโรงงานอุตสาหกรรม จึงได้มีการออกประกาศเกี่ยวกับการจัดการวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ไว้ด้วย เช่น การนำเข้ามาเพื่อผลิตหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ของกระทรวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ สภากาชาดไทย เป็นต้น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆองเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

1.4 สภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของประเทศไทย

จากการศึกษาจากบทบัญญัติของกฎหมาย เอกสารข้อมูลต่างๆ ตลอดจนการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สัมมนา และจัดทำแบบสอบถามของคณะผู้วิจัย พบว่าการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของประเทศไทยยังคงมีปัญหาหลายประการ ได้แก่

1.4.1 ปัญหาการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย

เป็นผลมาจากกฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตราย มีอำนาจกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายตลอดจนมีอำนาจออกกฎระเบียบเกี่ยวกับวัตถุอันตรายในความรับผิดชอบได้ ทำให้เกิดกฎระเบียบที่แตกต่างกัน และมีผู้ประกอบการบางส่วนประมาณร้อยละ 46 ก็มีความเห็นว่าการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายก่อให้เกิดปัญหาความยุ่งยากในการขอข้อมูล การขึ้นทะเบียนและการอนุญาต นอกจากนี้ยังทำให้การควบคุมตรวจสอบด้อยประสิทธิภาพอีกด้วย

1.4.2 ปัญหาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย

พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในการขึ้นทะเบียนที่ต้องพิจารณาแก้ไข เนื่องจากปัจจุบันเป็นการเสนอข้อมูลและพิจารณาโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ หากประชาชนทั่วไปต้องการข้อมูลการขึ้นทะเบียนหรือการอนุญาตของบุคคลอื่นต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 จึงยังไม่เปิดช่องให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้มากเท่าที่ควร ซึ่งไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เท่าที่ควร

1.4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาต

พบว่ายังมีปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาตที่ซ้ำซ้อนของผู้ประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเดียวกัน และปัญหาการขออนุญาตวัตถุอันตรายหลายประเภทของผู้ประกอบการรายเดียวกัน เนื่องจากการขออนุญาตผลิต นำเข้า ครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ตามกฎหมายไทยนั้น จะมีการอนุญาตเป็นรายสารเคมีและมีผลเฉพาะตัวผู้ประกอบการ ดังนั้นแม้เป็นการนำเข้าสารเคมีแล้วขายให้ผู้ประกอบการอื่น ทั้งผู้นำเข้าและผู้ประกอบการก็ต้องขออนุญาตสารเคมีนั้น โดยหากมีสารเคมีหลายประเภทก็ต้องขอตามรายสารเคมี ทำให้เป็นภาระในการขออนุญาตแก่ผู้ประกอบการ

ดาวน์โหลดจากระบบ TCSC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

1.4.4 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดชนิดของวัตถุอันตราย

เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีจะเป็นวัตถุอันตรายชนิดใดต้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตรายประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อระบุชื่อหรือคุณสมบัติและระบุว่าเป็นวัตถุอันตรายชนิดใดก่อน ดังนั้นหากมีสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีประเภทใดประเภทหนึ่งซึ่งมีการผลิตหรือนำเข้ามาใหม่โดยยังไม่เคยมีการประกาศให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นเป็นวัตถุอันตรายชนิดใดชนิดหนึ่ง ก็ย่อมส่งผลให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นไม่เป็นวัตถุอันตรายอันจะต้องถูกบังคับตามกฎหมายฉบับดังกล่าว

1.4.5 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวัตถุอันตราย

เนื่องจากวัตถุอันตรายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบต่างๆ ในประเทศไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก มีการผลิตและใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วไป ทำให้การเก็บข้อมูลการผลิต ใช้ หรือครอบครองวัตถุอันตรายเป็นไปได้ยาก แม้กฎหมายจะกำหนดให้ต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และ 3 ก็ตาม ทั้งนี้แม้กฎหมายจะกำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายขึ้นในกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานในเรื่องข้อมูลของวัตถุอันตราย แต่จนถึงปัจจุบันศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายก็ยังมิได้มีบทบาทในการเก็บรวบรวมข้อมูลวัตถุอันตรายมากนัก ในปัจจุบันข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับสารเคมีและวัตถุอันตรายของประเทศไทยส่วนใหญ่จึงเป็นข้อมูลการนำเข้าสารเคมีและวัตถุอันตรายที่ได้จากกรมศุลกากรเป็นหลัก

1.5 ข้อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปกับของประเทศไทย

จากการพิจารณาเชิงเปรียบเทียบร่างกฎหมาย REACH กับพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และกฎระเบียบที่ออกตามความในกฎหมายดังกล่าว พบว่าแนวทางการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปและประเทศไทยมีความแตกต่างกันในสาระสำคัญหลายประการ ดังนี้

1.5.1 ข้อแตกต่างด้านเจตนารมณ์ของกฎหมาย

โดย REACH ได้ก้าวข้ามผ่านแนวคิดในการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในรูปแบบเดิมๆ ซึ่งประสงค์จะคุ้มครองและป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์

ดาวน์โหลดจากระบบ TCDC โดย สำนักวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 10/01/2558

และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลของสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีดังเช่นของประเทศไทย โดย REACH ได้คำนึงเพิ่มเติมไปถึงความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสารเคมี ตลาดภายในกลุ่มสหภาพยุโรปและในระดับโลก การให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลเพื่อความโปร่งใสตรวจสอบได้ ตลอดจนการคำนึงถึงสัตว์ทดลองที่ต้องสูญเสียไปในกระบวนการสร้างสารเคมีประเภทใหม่ๆ ด้วย แนวคิดและเจตนารมณ์ของกฎหมายเหล่านี้ย่อมสะท้อนผ่านจากเจตนารมณ์นั้นมาเป็นบทบัญญัติและการตีความของกฎหมายด้วย เช่น การกำหนดให้มีเครือข่ายร่วมกันทดลองเพื่อจดทะเบียนสารเคมีใหม่ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทดลองและลดจำนวนสัตว์ที่ใช้ในการทดลอง การมีคณะกรรมการวินิจฉัยทางสังคมและเศรษฐกิจร่วมพิจารณาในการอนุญาตให้ผลิตหรือใช้สารเคมี หรือการเปิดเผยข้อมูลการขออนุญาตใช้สารเคมีใน Website เป็นต้น แต่ในขณะที่กฎหมายที่ใช้ในการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีต่างๆ ของไทยนั้นมิได้ถูกบัญญัติไว้ให้ครอบคลุมหรือคำนึงถึงห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่ของความรับผิดชอบเกี่ยวกับสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสารเคมี ความโปร่งใสตรวจสอบได้ ตลอดจนการลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ มากเท่ากับ REACH เพราะกฎหมายของประเทศไทยแต่ละฉบับนั้นมุ่งเน้นเฉพาะเรื่องของสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานเท่านั้น

1.5.2 ข้อแตกต่างเกี่ยวกับการแบ่งแยกกระบวนการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี

โดย REACH มิได้มีการแบ่งแยกกระบวนการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีออกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดังเช่นกฎหมายไทย ทำให้เกิดความบูรณาการในการจัดการสารเคมี โดย REACH ใช้การจัดการสารเคมีให้เป็นระบบเดียวโดยใช้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างของกฎระเบียบที่ออกโดยแต่ละหน่วยงาน และเกิดความสะดวกในการขึ้นทะเบียนสารเคมีและการขออนุญาตของผู้ประกอบการซึ่งไม่ต้องแบ่งแยกไปตามหน่วยงานผู้รับผิดชอบดังเช่นกฎหมายไทยซึ่งนอกจากจะใช้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาดำเนินการแล้ว ยังต้องพิจารณาหน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายประเภทนั้นอีกด้วย

1.5.3 ข้อแตกต่างด้านขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี

ในการขอขึ้นทะเบียนสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในไทยจะต้องขอกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของหน่วยงานนั้นๆ ในขณะที่ REACH ไม่มีการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบมีหน่าวยงานที่รับผิดชอบเพียงหน่วยเดียว นอกจากนี้ REACH ได้

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC เพื่อการใช้งานสำหรับนิสิตจุฬาฯ เท่านั้น พิมพ์ได้ 15/01/2564

กำหนดให้มีการใช้ข้อมูลร่วมกันของผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการใช้สัตว์ทดลองและการทำลองซ้ำซ้อน รวมทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการทดสอบ ในขณะที่การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายของประเทศไทยไม่มีข้อกำหนดในลักษณะดังกล่าว แม้จะมีการกำหนดในแนวทางเดียวกันให้วัตถุอันตรายที่เคยได้รับการขึ้นทะเบียนหรือได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าตามกฎหมายใดมาก่อนแล้ว หรือมีข้อมูลอันเป็นที่เชื่อถือได้ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็อาจยกเว้นการดำเนินการบางส่วนในการขอขึ้นทะเบียนให้ได้ก็ตาม แต่ผู้ผลิตและผู้นำเข้าแต่ละรายก็ยังมีภาระหน้าที่ในการค้นคว้าทดลอง และจัดทำข้อมูลสารเคมีเพื่อเสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่กันเอง นอกจากนี้ข้อแตกต่างที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่ REACH กำหนดให้ต้องมีการจดทะเบียนสารเคมีทุกชนิดทุกประเภทยกเว้นไว้ในบางกรณี จึงเป็นการกำหนดให้จดทะเบียนในลักษณะระบบเปิด ในขณะที่การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 จะกำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียนเฉพาะวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และ 3 เท่านั้น ดังนั้นหากมิใช่วัตถุอันตรายชนิดดังกล่าวแล้วก็ไม่ต้องนำมาขึ้นทะเบียนแต่อย่างใด การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายของประเทศไทยจึงเป็นระบบปิดที่แตกต่างจากระบบของ REACH

1.5.4 ข้อแตกต่างเกี่ยวกับการอนุญาตสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี

REACH ได้กำหนดมาตรการให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้ใช้สารเคมีปลายน้ำ มีหน้าที่ต้องขออนุญาตในส่วนของสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่ต้องระมัดระวังอันตรายในการใช้และสัมผัสอย่างมาก (High concerned substances) โดยการพิจารณาจะมีการนำข้อมูลที่ไม่เป็นความลับไปเปิดเผยผ่านทาง Website เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเสนอข้อมูลของสารทดแทนอื่นหรือเทคโนโลยีอื่นได้ ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวทำให้การพิจารณาอนุญาตเป็นไปอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ประกอบการอื่นเสนอสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่ดี เหมาะสมกับการใช้งาน หรือส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยรวม ซึ่งกฎหมายไทยแม้จะมีการกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ไว้ในความครอบครองต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งคล้ายคลึงกับ REACH แต่ก็ไม่มีการกำหนดในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลแต่อย่างใด ในส่วนของการพิจารณาอนุญาตนั้น การพิจารณาอนุญาตของ REACH นั้นจะดำเนินการโดยคณะกรรมการหลายคณะ และการอนุญาตนั้นจะมีผลไปถึงผู้ใช้ปลายน้ำของสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นด้วย ในขณะที่กฎหมายไทยการพิจารณาอนุญาตของประเทศไทยจะพิจารณาเฉพาะหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องและการอนุญาตดังกล่าวจะมีผลเฉพาะผู้ประกอบการที่ขออนุญาตเท่านั้น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

1.5.5 การตรวจสอบและประเมิน

ในระบบ REACH จะกำหนดให้ประเทศสมาชิกเป็นผู้ตรวจสอบและประเมินสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าที่ตั้งอยู่ในประเทศสมาชิกนั้น โดยถือเป็นการตรวจสอบในนามของประเทศสมาชิกอื่นๆ ไปด้วย โดยต้องกระทำภายในระยะเวลาที่กำหนดและจะต้องจัดทำแผนการตรวจสอบและประเมินไว้ก่อนด้วย ในขณะที่ของประเทศไทยจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยส่วนใหญ่การตรวจสอบและประเมินวัตถุอันตรายของหน่วยงานต่างๆ ในประเทศไทยจะเป็นการตรวจสอบจากเอกสารข้อมูลที่ผู้ประกอบการนำส่งเป็นหลัก และมิได้มีกำหนดไว้เกี่ยวกับระยะเวลาและแผนการตรวจสอบและประเมินแต่อย่างใด ดังนั้นการตรวจสอบและประเมินวัตถุอันตรายของประเทศไทยในปัจจุบัน จึงเป็นไปตามแผนงานและศักยภาพของหน่วยงานผู้รับผิดชอบนั้นเอง

1.5.6 ข้อแตกต่างด้านการจัดการข้อมูล

การที่กฎหมายไทยกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายไว้หลาย ส่งผลให้ยากต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลสารเคมีและวัตถุอันตราย รวมทั้งปัญหาในทางปฏิบัติที่ผู้เกี่ยวข้องไม่มาแจ้งหรือขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายให้ถูกต้อง หรือปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบการแจ้งหรือขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายว่าถูกต้องเพียงใด ล้วนส่งผลให้การบริหารจัดการข้อมูลสารเคมีและวัตถุอันตรายขาดประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบด้านอื่นๆ ตามมาอีกมาก และแม้ประเทศไทยจะได้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตราย แต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานดังกล่าวก็ยังไม่อาจบริหารจัดการข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพออันเนื่องมาจากปัญหาในด้านต่างๆ เช่น การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย บุคคลากรและเครื่องมือในการบริหารจัดการข้อมูลยังไม่เพียงพอต่อสภาพและปริมาณงาน ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายไม่มีอำนาจในการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้ประกอบการส่งมาว่าถูกต้องหรือไม่เพียงใด เป็นต้น

ในขณะที่การจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในร่างกฎหมาย REACH มีลักษณะการจัดการแบบบูรณาการจึงเกิดความเชื่อมโยงกันของข้อมูลตลอดห่วงโซ่อุปทาน นอกจากนี้ ยังได้มีการตั้งตัวแทนการจัดการสารเคมีในสหภาพยุโรปซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการจัดการเกี่ยวกับสารเคมี จึงถือได้ว่าเป็นหน่วยงานกลางในการติดต่อ จัดการและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีอย่างครบวงจร ทำให้การจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในสหภาพยุโรปมีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย

1.5.7 ข้อแตกต่างด้านโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

REACH กำหนดโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีไว้ซับซ้อนและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยเป็นจำนวนมาก แบ่งแยกหน่วยงานโดยใช้ภารกิจของหน่วยงานเป็นสำคัญ มีการกำหนดภารกิจของงานไว้แตกต่างกัน ทั้งในส่วนของตัวแทนจัดการสารเคมีซึ่งทำหน้าที่เสมือนเป็นผู้แนะนำและตรวจรับข้อมูลจากผู้ประกอบการ คณะกรรมาธิการซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบายและการอนุญาตสารเคมี คณะกรรมการชุดต่างๆ ที่ทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณา ตลอดจนประเทศสมาชิกที่ต้องตรวจสอบและประเมินสารเคมี ในขณะที่กฎหมายไทยจะแบ่งแยกหน่วยงานไปตามวัตถุประสงค์การใช้สารเคมี แต่ทุกหน่วยงานจะทำหน้าที่เดียวกันคือการรับข้อมูล ตรวจสอบ ขึ้นทะเบียน และอนุญาต อย่างเบ็ดเสร็จในองค์กรเดียว มีคณะกรรมการวัตถุอันตรายและรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดนโยบายและออกระเบียบต่างๆ โดยมีคณะอนุกรรมการเป็นผู้ให้คำแนะนำ

1.6 ผลกระทบทางกฎหมายการจัดการสารเคมีและเคมีภัณฑ์ของสหภาพยุโรป (REACH) ที่มีต่อกฎหมายการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตรายของประเทศไทย

แบ่งได้เป็นผลกระทบโดยตรงและผลกระทบโดยอ้อม คือ

1.6.1 ผลกระทบโดยตรง

พบว่า REACH มิได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกฎหมายเกี่ยวกับสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี หรือวัตถุอันตรายแต่อย่างใด กล่าวคือหากมีการประกาศใช้ของกฎหมาย REACH แล้ว ก็มิได้ส่งผลให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยไม่อาจใช้บังคับได้ หรือมีอุปสรรคในการบังคับใช้หรือดำเนินการตามกฎหมาย อันจำต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมายแต่อย่างใด เนื่องจาก REACH เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใช้เฉพาะประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปเท่านั้น

1.6.2 ผลกระทบโดยอ้อม

มีหลายกรณีทั้งที่เป็นด้านลบและด้านบวก ได้แก่

(1) ผลกระทบโดยอ้อมในด้านลบ ทำให้เกิดข้อขัดข้องของกฎหมายในการปฏิบัติตาม REACH ทั้งในส่วนของตัวบทกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ปัญหาเรื่องข้อมูลที่ใช้ในการจดทะเบียนสารเคมีและการปรับปรุงข้อมูลในเอกสารข้อมูลความปลอดภัย (SDS) เนื่องจากการไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควรกับข้อมูลสารเคมีของผู้ประกอบการในประเทศไทย รวมทั้งการที่ภาครัฐเองก็มีข้อจำกัดในการตรวจสอบข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลที่ผู้ประกอบการส่งยังไม่ได้มาตรฐานมากนัก บางส่วนเป็นการคัดลอกมาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่อาจตรวจสอบความถูกต้องได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่เองก็ตรวจสอบได้ยากเพราะโดยปกติจะพิจารณาจากเอกสารหลักฐานต่างๆ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ลิขสิทธิ์ของ มหาวิทยาลัย

ที่ผู้ประกอบการยื่นเพื่อขอจดทะเบียน เพราะการตรวจสอบในหลายๆ ประเด็นเป็นเรื่องทางเทคนิค ซึ่งจะเป็นปัญหาได้หากนำข้อมูลเหล่านี้ไปจดทะเบียนตามกฎหมาย REACH

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจำแนกสารเคมีในผลิตภัณฑ์ เนื่องจากกฎหมายไทยมิได้มีกฎระเบียบเกี่ยวกับสารเคมีที่อยู่ในผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจนว่าแค่ไหนเพียงใดที่ต้องนำมาขึ้นทะเบียนหรือขออนุญาต และไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับสารเคมีที่จะถูกปล่อยออกมาขณะใช้งาน ดังเช่นที่กำหนดไว้ในร่างกฎหมาย REACH ซึ่งกฎระเบียบที่แตกต่างกันนี้ย่อมเป็นข้อขัดข้องอีกประการหนึ่งที่ผู้ประกอบการต้องประสบ เพราะแม้จะปฏิบัติตามกฎระเบียบในการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายของประเทศไทยแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถจดทะเบียนในระบบ REACH ได้ หากยังไม่ได้จำแนกสารเคมีในผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจน

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่ประเทศไทยต้องติดตามปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายเพื่อมิให้ได้รับผลกระทบจาก REACH ทั้งในส่วนของการห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของ REACH และการย้ายฐานการผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่ห้าม จำกัด หรือไม่คุ้มต่อการผลิตในสหภาพยุโรป เพื่อป้องกันไม่ให้ประเทศไทยต้องได้รับผลกระทบจากการนำเข้าสารเคมีที่ REACH ห้ามหรือจำกัดการผลิต หรือการย้ายฐานการผลิตสารเคมีดังกล่าวเข้ามาในประเทศไทย

(2) ผลกระทบโดยอ้อมในด้านบวก คือการที่ประเทศไทยสามารถนำแนวคิดและหลักการในร่างกฎหมาย REACH มาใช้ปรับปรุงกฎหมายไทย ในส่วนผู้ประกอบการและภาครัฐจะได้รับประโยชน์จากข้อมูลสารเคมีของ REACH ซึ่งจะมีทั้งข้อมูลความเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งหน่วยงานผู้รับผิดชอบสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณาเพื่อจัดการสารเคมีในความรับผิดชอบของตนได้อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะ

จากสภาพปัญหาทางกฎหมายของการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตราย รวมถึงผลกระทบของ REACH ที่มีต่อกฎหมายของประเทศไทยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้หน่วยราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาดำเนินการทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และข้อเสนอแนะเพื่อลดผลกระทบของ REACH ที่จะเกิดขึ้นต่อกฎหมายไทย ดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในหลายประเด็น ได้แก่ เรื่องการขออนุญาต การจัดการข้อมูลวัตถุอันตราย และการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย

(1) การขออนุญาต ควรมีการแก้ไขให้สามารถออกใบอนุญาตสำหรับวัตถุอันตรายได้หลายประเภทในฉบับเดียวกัน โดยพิจารณาจากผู้ประกอบการ สถานที่ และเครื่องมือ เป็นเกณฑ์ดังที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (พ.ศ.2537) ทั้งนี้ให้มีการกำหนดจำนวนขั้นสูงของวัตถุอันตรายที่ได้รับอนุญาต โดยผู้ประกอบการสามารถผลิต นำเข้า หรือครอบครองวัตถุอันตรายประเภทนั้นๆ ได้ในลักษณะหมุนเวียนวัตถุอันตรายออกไปโดยไม่ต้องขออนุญาตเป็นรายครั้งในการครอบครองวัตถุอันตราย แต่ยังต้องมีการแจ้งการดำเนินการวัตถุอันตรายแต่ละครั้งไปตามปกติ

(2) การจัดการข้อมูลวัตถุอันตราย ควรแก้ไขกฎหมายให้การผลิต นำเข้า ครอบครอง จำหน่าย หรือส่งออกวัตถุอันตรายจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หากฝ่าฝืนให้มีโทษ เพื่อแยกแยะกำหนดตัวผู้ประกอบการและควรมีมาตรการเสริมอื่นๆ ให้การแจ้งข้อเท็จจริงง่ายขึ้น

(3) การแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตราย ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้เป็นองค์กรเดียวโดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรวบรวมตรวจสอบข้อมูลแทนรัฐ เพื่อให้การทำงานของภาครัฐเน้นหนักไปในการตรวจสอบควบคุมวัตถุอันตรายนั้น เป็นเรื่องที่ควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติมโดยละเอียดเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้มีอำนาจหน้าที่ต่อไป

ทั้งนี้หากพิจารณาจากภาพรวมของกฎหมายแล้ว การแก้ไขกฎหมายน่าจะเป็นแนวทางที่ต้องดำเนินการ เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ถูกประกาศใช้มาแล้วเป็นเวลาถึง 14 ปี ซึ่งในขณะออกกฎหมายกับในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดในการจัดการวัตถุอันตรายซึ่งพัฒนาไปสู่การเป็นเครื่องมือในทางธุรกิจระหว่างประเทศ หรือเทคโนโลยีการผลิตที่ลงไปสู่การพัฒนาในระดับนาโน การตรวจสอบและประเมินสารเคมีที่กำลังเปลี่ยนไปของสหภาพยุโรป ตลอดจนแนวคิดในการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยสาธารณ รวมถึงสิทธิในข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่มีเพิ่มมากขึ้นจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ล้วนเป็นส่วนเสริมเหตุผลที่ควรต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฉบับนี้ทั้งสิ้น

อย่างไรก็ดี แม้ยังไม่มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ผู้วิจัยก็มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานและกฎระเบียบของกฎหมายดังกล่าวในหลายกรณีคือ ควรประกาศรายชื่อวัตถุอันตรายโดยระบุคุณสมบัติให้ครอบคลุมลักษณะของวัตถุอันตรายที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน นอกเหนือจากการประกาศเป็นรายชื่อดังที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สารเคมีและวัตถุอันตรายที่ถูกคิดค้นขึ้นใหม่ต้องนำมาขึ้นทะเบียนหรือขออนุญาต

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

นอกจากนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ ควรมีการนำข้อมูลการขออนุญาตหรือขึ้นทะเบียนดังกล่าวไปปิดประกาศในหน่วยงานรับผิดชอบและใน Website ทั้งนี้หน่วยงานรับผิดชอบควรหารือร่วมกับผู้ประกอบการเพื่อกำหนดลักษณะเนื้อหาข้อมูลที่สามารถเปิดเผยดังกล่าวด้วย

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อลดผลกระทบของ REACH ที่จะเกิดขึ้นต่อกฎหมายไทย

แม้การประกาศใช้ของกฎหมาย REACH จะไม่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกฎหมายของไทย แต่ก็อาจส่งผลกระทบโดยอ้อม และเป็นเรื่องที่หน่วยงานรัฐและผู้ประกอบการไทยต้องเร่งศึกษา ทั้งนี้เพื่อลดผลกระทบของ REACH ที่อาจเกิดขึ้นต่อกฎหมายไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

(1) ควรให้ศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายทำหน้าที่รวบรวมและให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการตาม REACH แก่ผู้ประกอบการ

(2) ควรนำแนวคิดในการจำแนกสารเคมีที่อยู่ในผลิตภัณฑ์ หรือที่จะถูกปล่อยออกมาขณะใช้งาน รวมทั้งการประเมินความปลอดภัยและความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้เพื่อปรับปรุงกฎหมายไทยในอนาคตเมื่อมีความพร้อมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการมากขึ้น

(3) หน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายต้องติดตามการห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของ REACH เพื่อนำมาพิจารณาประกาศห้ามหรือปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบเพื่อป้องกันการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีอันตรายนั้น

(4) กรมโรงงานอุตสาหกรรมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องต้องติดตามข้อมูลการย้ายฐานการผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่ถูก REACH ห้ามหรือจำกัดการผลิต

(5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมหรือกำหนดมาตรฐานสินค้าประเภทต่างๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และกระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น ต้องติดตามข้อมูลการห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของ REACH เพื่อกำหนดมาตรฐานสินค้าหรือออกกฎระเบียบควบคุมสินค้าที่จะถูกส่งออกไปจำหน่ายในสหภาพยุโรปให้ต้องดำเนินการตามที่กำหนดโดยสอดคล้องกับ REACH ในกรณีที่จำเป็นเพื่อป้องกันไม่ให้ส่งผลกระทบสำคัญกับการส่งออกของประเทศ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ฐานการจัดการความรู้เรื่องความปลอดภัยด้านสารเคมี. [Online]. 2549. Available from: http://www.chemtrack.org.

ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง การแจ้งการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538 และประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง กำหนดรายละเอียดหลักเกณฑ์ และวิธีการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2538

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2539

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การนำเข้า การส่งออกและการมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ.2547

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่ใช้ทางการสาธารณสุขที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2538

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพธัญญา ฆองเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบ พ.ศ.2549

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ฉลากและระดับความเป็นพิษของวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตรายเพื่อใช้รับจ้าง

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยกเว้นการนำเข้าไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการแจ้งดำเนินการ การขออนุญาต และการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2548

ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง ยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้างและการเก็บรักษาวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ. 2538

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง การแจ้งการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2538

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรม พ.ศ.2543

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การให้แจ้งข้อเท็จจริงของผู้ผลิต ผู้นำเข้าผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2547

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ.2538

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการแจ้งดำเนินการ การขออนุญาต และการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2546

แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านเคมีวัตถุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2549) [Online]. 2549. Available from: http://webdb.dmsc.moph.go.th/ifc_toxic/a_tx_2_001c.asp?info_id=195.

พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522

พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ.2530

พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511

พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพธัญญา ฆองเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522

ภิญโญ พานิชพันธ์ และพิณทิพ รื่นวงษา. มหันตภัยจากวัตถุเคมี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.

รดาวรรณ ศิลปโภชากุล.การให้ข้อมูลกับการรักษาความลับทางการค้า. [Online]. 2549. Available from: http://www.chemtrack.org/Meeting/F12-5.pdf

รดาวรรณ ศิลปโภชากุล หนึ่งฤทัย แสแสงสีรุ้ง และวราพรรณ ด่านอุตรา.การเตรียมตัวเพื่อรับการประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยสารเคมีของสหภาพยุโรป. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยแห่งชาติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

รดาวรรณ ศิลปโภชากุล. รายงานสถานการณ์ปัจจุบันของระเบียบว่าด้วยสารเคมีของสหภาพยุโรป (REACH UPDATE) [Online]. 2549. Available from: http://www.chemtrack.org/Doc/F143.pdf

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

วราพรรณ ด่านอุตรา และรดาวรรณ ศิลปะโภชากุล. สาระและข้อคิดเห็นต่อสมุดปกขาวร่างระเบียบของสหภาพยุโรปว่าด้วยสารเคมีและข้อเสนอการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดกับอุตสาหกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยแห่งชาติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

สุชาตา ชินะจิตร. สถิติช่วง 5 ปี จำแนกตามประเภทวัตถุเคมี [Online]. 2549. Available from: http://www.chemtrack.org/Stat-Accident.asp.

สุชาตา ชินะจิตร. อุปสรรคของอุตสาหกรรมไทยในการแข่งขันภายใต้ระเบียบ REACH ของสหภาพยุโรป [Online]. 2549. Available from: http://www.chemtrack.org/News-Detail.asp?TID=3&ID=8

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพธัญญา ฆองเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ภาษาต่างประเทศ

Andrew Fasey. More on REACH [Online]. 2005

Available from: http://www.chemicalspolicy.org/downloads/REACH_Fasey2.ppt

Angela Logomasini. Europe's Global REACH: Chemical Regulations in Europe Promise Worldwide Costs [Online]. 2006

Available from: http://www.cei.org/gencon/005,05072.cfm

Cefic - European Chemical Industry Council. EU Chemicals Policy Review (REACH) [Online]. 2006

Available from: http://www.cefic.be/Templates/shwStory.asp?NID=494&HID=444

Commission of the European Communities.Proposal for the European Parliament and of the Council concerning the REACH,establishing a European Chemical Agency ad amending Directive 1999/45/EC and Regulation (EC) {on Persistent Organic Pollutants}.2003

EurActiv. Chemicals Policy review (REACH) [Online].2006

Available from: http://www.euractiv.com/Article?tcmuri=tcm:29-117452-16&type=LinksDossier

Henrik Selin. European Over-REACH? Efforts to Revise European Union Chemical Legislation and Regulation. [Online] 2005.

Available from: siweb.dss.go.th/Reach/R_article/Reach_article_Show_Description.asp?Reach_article_ID=167

The European Commission.Study on the assessment of the impact of REACH on the environment and human health. [Online] 2006.

Available from: http://europa.eu.int/comm/environment/chemicals/reach.htm

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

The European Commission. The New EU Chemicals Legislation – REACH. [Online] 2006. Available from : http://europa.eu.int/comm/enterprise/reach/index_en.htm

The European Union. Proposal for the establishment of a new regulatory framework for chemicals (REACH). [Online] 2006. Available from: http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l21282.htm

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

- ร่างระเบียบ REACH ฉบับเต็ม
  http://register.consilium.eu.int/pdf/en/05/st15/st15921.en05.pdf

- REACH Watch
  http://www.chemtrack.org/ReachWatch/, http://siweb.dss.go.th/reach/

- The Chemical Sciences Department of the French National Centre for Scientific Research (CNRS)
  http://www.prc.cnrs-gif.fr/reach/anglais/home.htm

- The European Union
  http://europa.eu.int/comm/enterprise/reach/index_en.htm

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ภาคผนวก

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

<u>บทความสำหรับการเผยแพร่</u>

REACH กับการจัดการสารเคมีในสหภาพยุโรป

ร่างกฎหมาย REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals) เป็นความพยายามของสหภาพยุโรปในอันที่จะบูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมจัดการสารเคมีที่เดิมนั้นมีอยู่หลายฉบับด้วยกันให้เหลือเป็นระบบเดียว โดยอยู่บนหลักการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเคมีของกลุ่มประชาคมยุโรปควบคู่ไปกับการประสานผลประโยชน์ของสาธารณะและของประชาชน

REACH กำหนดแนวทางให้ผู้ประกอบการตั้งแต่ระดับต้นน้ำไปถึงปลายน้ำต้องปฏิบัติแตกต่างกันไป แบ่งขั้นตอนเป็น การจดทะเบียน (Registration) โดยผู้ผลิตและผู้นำเข้าตามปริมาณที่กำหนดต้องยื่นเสนอข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติและความปลอดภัยของสารเคมีนั้น การตรวจสอบและประเมินความเสี่ยง (Evaluation) คือการตรวจสอบอันตรายและความเสี่ยงในการผลิตและการใช้สารเคมีที่ผู้ยื่นจดทะเบียนเสนอ การขออนุญาตผลิตหรือใช้สารเคมี (Authorization) สำหรับสารเคมีที่มีอันตรายสูง ในกรณีที่ผู้ประกอบการไม่สามารถหาสารหรือวิธีอื่นที่เหมาะสมมาใช้แทนได้

นอกจากนี้ REACH ยังกำหนดให้มีตัวแทนในการจัดการสารเคมีในสหภาพยุโรป (European Chemicals Agency) เพื่อเป็นองค์กรกลางทำหน้าที่แนะนำเนื้อหาของกฎหมาย และประสานงานระหว่างประเทศสมาชิกทั้งหลายของสหภาพยุโรปกับคณะกรรมการชุดต่างๆ ที่ทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจัดการสารเคมีเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ REACH ด้วย

การจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายในประเทศไทย รวมทั้งสภาพปัญหา

กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายในประเทศไทย แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กฎหมายจัดการสารเคมีฯ ซึ่งมีเจตนารมณ์และสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการและควบคุมการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย และการมีไว้ในครอบครองสารเคมีวัตถุอันตราย ที่อยู่ในรูปแบบของสารเคมีหรือวัตถุอันตรายนั้นเองและที่อยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยกฎหมายหลักในการจัดการสารเคมีและวัตถุอันตรายคือพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 อีกกลุ่มหนึ่งคือกฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากสารเคมีและวัตถุอันตราย ซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองประชาชนที่เป็นผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ ส่วนกลุ่มสุดท้ายคือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดการสารเคมีฯ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มิได้มีบทบาทในการจัดการสารเคมีฯ โดยตรง แต่เป็นกฎหมายที่ใช้เสริมให้การจัดการสารเคมีฯ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นกฎหมายพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการวัตถุอันตราย ได้แบ่งวัตถุอันตรายออกตามความจำเป็นแก่การควบคุมไว้ 4 ประเภท ได้แก่

วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกำหนด

วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดด้วย

วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องได้รับใบอนุญาต

วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ได้แก่วัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง

ทั้งนี้การดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายแต่ละชนิด นอกจากจะกำหนดโดยพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ยังถูกกำหนดขึ้นโดยกฎกระทรวงและประกาศของหน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายแต่ละหน่วยงานอีกด้วย

จากการศึกษาคณะผู้วิจัยพบว่าการจัดการสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และวัตถุอันตรายของประเทศไทยยังคงมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาการแบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายเป็นหลายหน่วยงานซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความยุ่งยากต่อการขึ้นทะเบียนและการอนุญาตตลอดจนการควบคุมตรวจสอบด้อยประสิทธิภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดชนิดของวัตถุอันตรายคือหากสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีประเภทใดประเภทหนึ่งซึ่งมีการผลิตหรือนำเข้ามาใหม่โดยยังไม่เคยมีการประกาศให้สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีนั้นเป็นวัตถุอันตรายชนิดใดชนิดหนึ่ง ก็อาจไม่เป็นวัตถุอันตรายตามกฎหมายฉบับดังกล่าว ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวัตถุอันตราย เนื่องจากวัตถุอันตรายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบต่างๆ ในประเทศไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก แม้กฎหมายจะกำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายขึ้นในกระทรวงอุตสาหกรรม แต่จนถึงปัจจุบันศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายก็ยังมิได้มีบทบาทในการเก็บรวบรวมข้อมูลวัตถุอันตรายมากนัก เนื่องจากขาดการประสานข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน

ข้อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปกับประเทศไทย

จากการศึกษาเชิงเปรียบเทียบพบว่าแนวทางการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรปและประเทศไทยมีความแตกต่างกันในสาระสำคัญหลายประการ เช่น ด้านเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดย REACH ได้คำนึงเพิ่มเติมไปถึงความสามารถในการแข่งขันของ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

อุตสาหกรรมสารเคมี การให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลเพื่อการตรวจสอบได้ ตลอดจนการคำนึงถึงสัตว์ทดลอง มิใช่เพียงการคุ้มครองและป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่บุคคลและสิ่งแวดล้อมดังเช่นกฎหมายไทย

ในส่วนการจัดการนั้น REACH มิได้มีการแบ่งแยกกระบวนการจัดการออกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดังเช่นกฎหมายไทย ทำให้เกิดความบูรณาการในการจัดการ สามารถเก็บข้อมูลได้ง่าย ไม่มีปัญหาการขึ้นทะเบียนซ้ำซ้อน และไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างของกฎระเบียบที่ออกโดยแต่ละหน่วยงาน

นอกจากนี้ REACH ยังกำหนดให้มีการนำข้อมูลที่ไม่เป็นความลับไปเปิดเผยผ่านทาง Website เพื่อให้ประชาชนหรือผู้ประกอบการอื่นเสนอสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีที่ดีกว่า และเมื่อได้รับอนุญาตแล้วจะมีผลไปถึงผู้ใช้ปลายน้ำของสารเคมีฯ ด้วย ในขณะที่กฎหมายไทยจะไม่มีการเปิดเผยดังกล่าวและการอนุญาตจะมีผลเฉพาะผู้ประกอบการที่ขออนุญาตเท่านั้น

ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหา

แม้ REACH มิได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกฎหมายเกี่ยวกับสารเคมีฯ ของประเทศไทย แต่ก็ส่งผลกระทบโดยอ้อมอยู่บ้างอันเกิดจากความแตกต่างของแนวทางดำเนินการตามกฎหมาย ซึ่งผู้ประกอบการส่งสารเคมีฯ ไปยังสหภาพยุโรปต้องปฏิบัติให้ถูกต้องทั้งตามกฎหมายไทยและ REACH นอกจากนี้ภาครัฐยังต้องระมัดระวังการย้ายฐานการผลิตสารเคมีฯ อันตราย ซึ่งต้องห้ามหรือไม่คุ้มค่าต่อการผลิตตาม REACH ที่อาจย้ายมาตั้งในประเทศไทยอีกด้วย อย่างไรก็ดีการออกร่างกฎหมาย REACH นี้นับว่ามีข้อดีต่อกฎหมายของประเทศไทยในการใช้เป็นแนวทางพิจารณาเพื่อแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยเช่นกัน

โดยคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาทั้งในส่วนกฎหมายของประเทศไทยและข้อเสนอแนะเพื่อลดผลผลกระทบของ REACH ที่จะเกิดขึ้นต่อกฎหมายไทยหลายประการดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เห็นว่าควรมีการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในหลายประเด็น เช่น เรื่องการออกใบอนุญาตสำหรับวัตถุอันตรายที่ควรให้มีหลายประเภทในฉบับเดียวกัน ควรให้หน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายเป็นองค์กรเดียว โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรวบรวมตรวจสอบข้อมูลแทนรัฐ ทั้งนี้ควรพิจารณาออกกฎหมายใหม่ขึ้นใช้แทนกฎหมายฉบับเดิมเพื่อให้หลักการและกระบวนการของกฎหมายมีความทันสมัยสอดคล้องกับสภาวการณ์และเทคโนโลยีในปัจจุบันมากขึ้น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

2. ข้อเสนอแนะเพื่อลดผลกระทบของ REACH ที่จะเกิดขึ้นต่อกฎหมายไทย เห็นว่าควรดำเนินการในหลายกรณี เช่น ควรนำแนวคิดในการจำแนกสารเคมีที่อยู่ในผลิตภัณฑ์ หรือที่จะถูกปล่อยออกมาขณะใช้งาน รวมทั้งการประเมินความปลอดภัยและความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้เพื่อปรับปรุงกฎหมายไทยในอนาคต หน่วยงานรับผิดชอบวัตถุอันตรายต้องติดตามการห้ามหรือจำกัดการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของ REACH เพื่อนำมาพิจารณาประกาศห้ามหรือปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบเพื่อป้องกันการผลิตหรือนำเข้าสารเคมีอันตรายนั้น กรมโรงงานอุตสาหกรรมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องต้องติดตามข้อมูลการย้ายฐานการผลิตสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เคมีที่ถูก REACH ห้ามหรือจำกัดการผลิต เป็นต้น

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้

กิจกรรม (ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามแผน)	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ*
1 วางแผนการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจัดทำและนำเสนอรายงานเบื้องต้น	**1** ทำให้ทราบถึงหลักการเจตนารมณ์ และสาระสำคัญของร่างกฎหมาย REACH และกฎระเบียบของสหภาพยุโรปที่เกี่ยวข้อง **2.** ทำให้ทราบถึงหลักการเจตนารมณ์ และสาระสำคัญของกระบวนการควบคุมดูแลวัตถุอันตรายของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งข้อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบของหลักการและวิธีการกำกับดูแล	**1** บรรลุวัตถุประสงค์	
2 ประชุมสัมมนาได้มีการจัดประชุมสัมมนากลุ่มย่อย เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2549 เวลา 13.30 น. ณ มหาวิทยาลัยศรีปทุม	**2** ได้รับฟังความคิดเห็นและวิธีปฏิบัติ รวมทั้งปัญหาของการควบคุมจัดการสารเคมีในประเทศไทยจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง	**2** บรรลุวัตถุประสงค์	

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ใบแจ้งการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2

(ในความรับผิดชอบของกรมโรงงานอุตสาหกรรม)

เรียน ผู้อำนวยการสำนักควบคุมวัตถุอันตราย

ข้าพเจ้า …….…… อายุ……ปี สัญชาติ ……..

(บุคคลธรรมดา/นิติบุคคล)

สถานที่ทำการหรือที่อยู่ เลขที่ ……หมู่ที่ ….. ตรอก/ซอย …….. ถนน…….

ตำบล/แขวง …… อำเภอ/เขต …… จังหวัด ……..

รหัสไปรษณีย์ ……..…… โทรศัพท์ ……..…… โทรสาร ……..……

ขอแจ้ง ❑ ผลิต ❑ นำเข้า ❑ ส่งออก ❑ มีไว้ในครอบครองเพื่อ ……..... (ขาย,ขนส่ง,เก็บรักษา ฯลฯ)

วัตถุอันตรายทะเบียนเลขที่ วอ. ……..…… ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ชื่อ – วัตถุอันตราย ……..…….

สูตรและอัตราส่วน……...

ชื่อทางการค้า……..…… ปริมาณ ……..

ลักษณะภาชนะบรรจุ ……..……

ผู้ผลิตและแหล่งผลิต ……..……..……..

..……..

สถานที่ประกอบการ ชื่อ …… เลขที่ ……. หมู่ที่….

ตรอก/ซอย ……. ถนน …….. ตำบล/แขวง …….

อำเภอ/เขต …….. จังหวัด …….. รหัสไปรษณีย์ ……..

โทรศัพท์ …….. โทรสาร ……..…….…… พื้นที่เก็บรักษา ……..…… ตารางเมตร

(ในกรณีที่สถานที่เก็บรักษามากกว่า 1 แห่ง ให้ระบุรายละเอียดเพิ่มเติมด้านหลัง)

ลงชื่อ ……..…… ผู้แจ้ง

(……)

(การระบุรายละเอียดให้พิมพ์หรือเขียนด้วยตัวบรรจง)

เฉพาะเจ้าหน้าที่
รับเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 เลขที่ …….. ลงชื่อ ……..…… ผู้รับเรื่อง วันที่ ……/……..……/……..……

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ วันที่อ่าน 13/01/2564

สถานที่เก็บแห่งที่ 2

สถานที่ประกอบการ ชื่อ …… เลขที่ ……. หมู่ที่….
ตรอก/ซอย …… ถนน …….. ตำบล/แขวง …….
อำเภอ/เขต …….. จังหวัด …….. รหัสไปรษณีย์ ……..
โทรศัพท์ …….. โทรสาร ……..…….…… พื้นที่เก็บรักษา ……...…… ตารางเมตร

สถานที่เก็บแห่งที่ 3

สถานที่ประกอบการ ชื่อ …… เลขที่ ……. หมู่ที่….
ตรอก/ซอย …… ถนน …….. ตำบล/แขวง …….
อำเภอ/เขต …….. จังหวัด …….. รหัสไปรษณีย์ ……..
โทรศัพท์ …….. โทรสาร ……..…….…… พื้นที่เก็บรักษา ……...…… ตารางเมตร

เอกสารประกอบการแจ้งฯ

1. สำเนาใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย ในกรณีที่ได้รับยกเว้นการขึ้นทะเบียน ให้แนบเอกสารแสดงส่วนประกอบที่เป็นชื่อทางเคมีครบ 100%
2. สำเนาใบเสร็จค่าธรรมเนียมรายปี (กรณีที่ได้ชำระไว้แล้ว) ฉบับล่าสุด
3. สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล
4. ใบมอบอำนาจและสำเนาบัตรประจำตัวผู้มอบและผู้มอบฉันทะ
5. แผนที่ แผนผัง แสดงสถานที่เก็บวัตถุอันตรายชนิดที่ 2

หมายเหตุ หากเป็นการแจ้งดำเนินการในสถานที่ที่เคยได้แจ้งหรือได้รับอนุญาตไว้แล้ว ให้ยกเว้นเอกสารลำดับที่ 2, 3 และ 5

คำเตือน ผู้แจ้งต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปีไม่เกินวันที่รับแจ้งในปีถัดไปทุกปี เว้นแต่ท่านจะแจ้งเลิกประกอบการ มิฉะนั้น ท่านต้องชำระค่าธรรมเนียมพร้อมเงินเพิ่มอีกร้อยละห้าต่อเดือน

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

คำขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ ..... ปี สัญชาติ.....
(บุคคลธรรมดา/นิติบุคคล)

สถานที่ติดต่อผู้ขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย เลขที่ ..... หมู่ที่..... ตรอก/ซอย.....

ถนน ..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต .....

จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์ ..... โทรสาร.....

ขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่.....ตามรายการดังต่อไปนี้

ชื่อวัตถุอันตราย	สูตรและอัตราส่วนของวัตถุอันตราย	ชื่อทางการค้าหรือชื่อย่อ(ถ้ามี)	ผู้ผลิตและแหล่งผลิต	หมายเหตุ

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ส่ง
- O ข้อมูลความปลอดภัย
- O สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน/สำเนาใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว
- O สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล
- O ข้อกำหนดเฉพาะของวัตถุอันตราย(specification)
- O เอกสารหรือภาพถ่ายแสดงลักษณะภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย
- O เอกสารหรือภาพถ่ายแสดงการบรรจุหีบห่อหรือผูกมัด
- O ตัวอย่างวัตถุอันตราย ปริมาณ.....(กิโลกรัม/ลิตร)
- O อื่นๆ(ระบุ).....

มาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

(ลายมือชื่อ).....ผู้ขอ

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ใบแจ้งประเภทหรือชนิดของอุตสาหกรรมที่จะนำวัตถุอันตรายไปใช้
ตามประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง ให้จัดส่งข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา
รับขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรม พ.ศ.2548

วัตถุอันตรายตามคำขอขึ้นทะเบียนข้างต้น มีวัตถุประสงค์จะนำไปใช้ในอุตสาหกรรม ดังต่อไปนี้

1. ชนิดของอุตสาหกรรม.....โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
   O ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต.....
   .....
   O ใช้ในกระบวนการ.....
   .....
2. ชนิดของอุตสาหกรรม.....โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
   O ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต.....
   .....
   O ใช้ในกระบวนการ.....
   .....
3. ชนิดของอุตสาหกรรม.....โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
   O ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต.....
   .....
   O ใช้ในกระบวนการ.....
   .....

(ลงชื่อ).....ผู้แจ้ง

( )

(...../……../……)

(ประทับตราชื่อบริษัท)

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

คำขออนุญาตผลิตวัตถุอันตราย

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .....

ข้าพเจ้า ..... อายุ ..... ปี สัญชาติ.....

(บุคคลธรรมดา/นิติบุคคล)

สถานที่ติดต่อของข้าพเจ้าตั้งอยู่เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย .....

ถนน ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต .....

จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ ..... โทรศัพท์ ..... โทรสาร .....

สถานที่ผลิตวัตถุอันตรายชื่อ .....

ตั้งอยู่เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย .....ถนน .....

ตำบล/แขวง .....อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

รหัสไปรษณีย์ .....โทรศัพท์ .....โทรสาร .....

สถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายชื่อ .....

ตั้งอยู่เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย .....ถนน .....

ตำบล/แขวง .....อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

รหัสไปรษณีย์ .....โทรศัพท์ .....โทรสาร .....

ขออนุญาตผลิตวัตถุอันตรายตามรายการ ดังต่อไปนี้

ชื่อวัตถุอันตราย	สูตร อัตราส่วน และลักษณะ	ชื่อทางการค้า (ถ้ามี)	ปริมาณ	หมายเหตุ

ชื่อผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรเฉพาะรับผิดชอบสำหรับการเก็บรักษา (ในกรณีที่มีประกาศตามมาตรา 20 (2) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 บังคับให้ต้องมี) .....

.....

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ส่ง

- ☐ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน/สำเนาใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว
- ☐ สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล
- ☐ สำเนาใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย (ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตผลิตได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว)
- ☐ แผนที่สังเขปแสดงสถานที่ผลิตวัตถุอันตรายและบริเวณข้างเคียง
- ☐ แผนที่สังเขปแสดงสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายและบริเวณข้างเคียง
- ☐ แผนผังภายในอาคารที่ใช้เป็นสถานที่ผลิตและสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายทั้งที่เป็นวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์
- ☐ เอกสารแสดงกรรมวิธีการผลิต
- ☐ เอกสารแสดงความรู้ความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรเฉพาะรับผิดชอบสำหรับการผลิต
- ☐ เอกสารแสดงลักษณะภาชนะบรรจุที่จะใช้และการหุ้มห่อหรือผูกมัดภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย
- ☐ เอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตราย เช่น Materials Safety Data Sheet
- ☐ อื่นๆ ระบุ .....

มาเพื่อประกอบการพิจารณา

(ลายมือชื่อ) ..... ผู้ขออนุญาต

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

คำขออนุญาตนำเข้าวัตถุอันตราย

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .....

ข้าพเจ้า ..... อายุ ..... ปี สัญชาติ.....

(บุคคลธรรมดา/นิติบุคคล)

สถานที่ติดต่อของข้าพเจ้าตั้งอยู่เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย .....

ถนน ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต .....

จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ .....โทรศัพท์ ..... โทรสาร .....

สถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายชื่อ .....

ตั้งอยู่เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย .....ถนน .....

ตำบล/แขวง .....อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร .....

ขออนุญาตนำเข้าวัตถุอันตรายตามรายการ ดังต่อไปนี้

ชื่อวัตถุอันตราย	สูตร อัตราส่วน และลักษณะ	ชื่อทางการค้า (ถ้ามี)	ผู้ผลิต	ประเทศที่ผลิต	ปริมาณ	หมายเหตุ

ชื่อผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรเฉพาะรับผิดชอบสำหรับการเก็บรักษา (ในกรณีที่มีประกาศตามมาตรา 20 (2) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 บังคับให้ต้องมี) .....

.....

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ส่ง

- ☐ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน/สำเนาใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว
- ☐ สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล
- ☐ สำเนาใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย (ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตนำเข้าได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว)

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

☐ สำเนาผลการวิเคราะห์วัตถุอันตราย

☐ แผนที่สังเขปแสดงสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายและบริเวณข้างเคียง

☐ แผนผังภายในอาคารที่ใช้เป็นสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตราย (ในกรณีที่มีประกาศตามมาตรา 20 (1) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ให้สถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด)

☐ เอกสารแสดงความรู้ความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรเฉพาะรับผิดชอบสำหรับการเก็บรักษา

☐ เอกสารแสดงลักษณะภาชนะบรรจุที่จะใช้และการหุ้มห่อหรือผูกมัดภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย

☐ เอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตราย เช่น Materials Safety Data Sheet

☐ อื่นๆ ระบุ .....

มาเพื่อประกอบการพิจารณา

(ลายมือชื่อ) ..... ผู้ขออนุญาต

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

คำขออนุญาตส่งออกวัตถุอันตราย

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .....

ข้าพเจ้า ..... อายุ ..... ปี สัญชาติ.....

(บุคคลธรรมดา/นิติบุคคล)

สถานที่ติดต่อของข้าพเจ้าตั้งอยู่เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย .....

ถนน ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต .....

จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ ..... โทรศัพท์ ..... โทรสาร .....

สถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายชื่อ .....

ตั้งอยู่เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย .....ถนน .....

ตำบล/แขวง .....อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

รหัสไปรษณีย์ .....โทรศัพท์ .....โทรสาร .....

ขออนุญาตส่งออกวัตถุอันตรายตามรายการ ดังต่อไปนี้

ชื่อวัตถุอันตราย	สูตร อัตราส่วน และลักษณะ	ชื่อทางการค้า (ถ้ามี)	ประเทศปลายทาง	ปริมาณ	หมายเหตุ

ชื่อผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรเฉพาะรับผิดชอบสำหรับการเก็บรักษา (ในกรณีที่มีประกาศตามมาตรา 20 (2) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 บังคับให้ต้องมี) .....

.....

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ส่ง

- ☐ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน/สำเนาใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว
- ☐ สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล
- ☐ สำเนาใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย (ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตส่งออกได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว)
- ☐ สำเนาผลการวิเคราะห์วัตถุอันตราย
- ☐ แผนที่สังเขปแสดงสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายและบริเวณข้างเคียง

ดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่ http://www.doa.go.th

☐ แผนผังภายในอาคารที่ใช้เป็นสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตราย (ในกรณีที่มีประกาศตามมาตรา 20 (1) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ให้สถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด)

☐ เอกสารแสดงความรู้ความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรเฉพาะรับผิดชอบสำหรับการเก็บรักษา

☐ เอกสารแสดงลักษณะภาชนะบรรจุที่จะใช้และการหุ้มห่อหรือผูกมัดภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย

☐ เอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตราย เช่น Materials Safety Data Sheet

☐ อื่นๆ ระบุ .....

มาเพื่อประกอบการพิจารณา

(ลายมือชื่อ) ..... ผู้ขออนุญาต

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

คำขออนุญาตมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .....

ข้าพเจ้า ..... อายุ ..... ปี สัญชาติ.....

(บุคคลธรรมดา/นิติบุคคล)

สถานที่ติดต่อของข้าพเจ้าตั้งอยู่เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย .....

ถนน ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต .....

จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ .....โทรศัพท์ ..... โทรสาร .....

สถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายชื่อ .....

ตั้งอยู่เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตรอก/ซอย .....ถนน .....

ตำบล/แขวง .....อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร .....

ขออนุญาตมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตราย โดยมีวัตถุประสงค์ในการครอบครองเพื่อ

☐ ขาย ☐ ขนส่ง ☐ ใช้ ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

ชื่อวัตถุอันตรายที่ขออนุญาตครอบครอง .....

(ถ้ามีหลายรายการให้ระบุว่า “ดังบัญชีรายชื่อแนบท้าย”)

ปริมาณการครอบครองสูงสุด ..... เมตริกตัน

พื้นที่เฉพาะในส่วนของการครอบครองสูงสุด .....ตารางเมตร

ชื่อผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรเฉพาะรับผิดชอบสำหรับการเก็บรักษา (ในกรณีที่มีประกาศตามมาตรา 20 (2) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 บังคับให้ต้องมี) .....

.....

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ส่ง

☐ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน/สำเนาใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

☐ สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

☐ หลักฐานแสดงการรับครอบครองวัตถุอันตราย

☐ รายชื่อวัตถุอันตรายที่มีไว้ในครอบครองในกรณีที่มีมากกว่าหนึ่งรายการ

☐ แผนที่สังเขปแสดงสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายและบริเวณข้างเคียง

☐ เอกสารแสดงความรู้ความชำนาญของผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรเฉพาะรับผิดชอบสำหรับการเก็บรักษา

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

☐ เอกสารแสดงลักษณะภาชนะบรรจุที่จะใช้และการหุ้มห่อหรือผูกมัดภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย

☐ เอกสารแสดงข้อมูลความปลอดภัยของวัตถุอันตราย เช่น Materials Safety Data Sheet

☐ อื่นๆ ระบุ .....

มาเพื่อประกอบการพิจารณา

(ลายมือชื่อ) ..... ผู้ขออนุญาต

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

แบบสอบถาม[1]

โครงการศึกษาเชิงเปรียบเทียบกฎหมายควบคุมดูแล

สารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีในสหภาพยุโรปและประเทศไทย

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม[2]

1. ชื่อ – สกุล ผู้ตอบแบบสอบถาม .....

2. ชื่อสถานประกอบการ .....

3. ที่อยู่ – เบอร์โทรศัพท์ .....

4. ตำแหน่ง – หน้าที่ ของผู้ตอบแบบสอบถามในสถานประกอบการ .....

.....

หมายเหตุ – หากท่านมีข้อสงสัยเกี่ยวกับแบบสอบถาม โปรดติดต่อ

(1) นางสาวสุรีย์ฉาย พลวัน โทรศัพท์ 09-1990910

(2) นายสรายุทธ์ เตชะวุฒิพันธุ์ โทรศัพท์ 01-8208036

---

[1] ข้อมูลจากแบบสอบถามนี้คณะผู้วิจัยจะนำไปใช้เพื่ออ้างอิงในงานวิจัยโครงการนี้เท่านั้น โดยถือเป็นความเห็นในส่วนของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเคมีภัณฑ์และวัตถุอันตราย

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพธิญญา ฆองเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

[2] ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับและไม่นำไปใช้อ้างอิง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 (กรุณาขีด / หน้า (.....) ข้อที่ต้องการ)

1. ท่านทราบเนื้อหาของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 หรือไม่ เพียงใด
   (.....) ทราบเป็นอย่างดี
   (.....) ทราบเฉพาะส่วนที่ต้องเกี่ยวข้อง ได้แก่ .....
   (.....) ทราบเพียงเล็กน้อย (.....) ไม่ทราบ

2. กิจการของท่านเกี่ยวข้องกับสารเคมีหรือวัตถุอันตรายอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
   (.....) ผลิต (.....) นำเข้า
   (.....) ส่งออก (.....) จำหน่าย
   (.....) ใช้ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน (.....) ใช้ เพื่อผลิตสินค้า
   (.....) กำจัดทำลาย (.....) อื่นๆ ได้แก่ .....

3. ท่านเกี่ยวข้องกับการจัดการวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใดบ้าง (กรุณาใส่หมายเลขเรียงลำดับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากที่สุดไปน้อยที่สุด)
   (.....) กรมโรงงานอุตสาหกรรม (.....) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
   (.....) กรมวิชาการเกษตร (.....) กรมปศุสัตว์
   (.....) กรมประมง (.....) กรมธุรกิจพลังงาน
   (.....) สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ

4. กิจการของท่านต้องดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
   (.....) แจ้งการผลิต นำเข้า ส่งออก ครอบครอง วัตถุอันตรายชนิดที่ 1
   (.....) แจ้งการผลิต นำเข้า ส่งออก ครอบครอง วัตถุอันตรายชนิดที่ 2
   (.....) แจ้งการผลิต นำเข้า ส่งออก ครอบครอง วัตถุอันตรายชนิดที่ 3
   (.....) ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2
   (.....) ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 3
   (.....) ขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก ครอบครอง วัตถุอันตรายชนิดที่ 3

5. ท่านพบอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการวัตถุอันตรายหรือไม่ อย่างไร
   (.....) ไม่พบอุปสรรค
   (.....) พบอุปสรรคเกี่ยวกับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
      (1) การแจ้งการผลิต นำเข้า ส่งออก ครอบครองวัตถุอันตราย ได้แก่ .....

ดาวน์โหลดจากระบบ TLIDC โดย นางสาวพิมพ์รัญญา ข้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

.....

(2) การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย ได้แก่ .....

.....

.....

(3) การขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก ครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้แก่ .....

.....

.....

(4) อุปสรรคอื่นๆ ได้แก่ .....

.....

.....

6. ท่านเห็นว่าการจัดการวัตถุอันตรายควรแบ่งความรับผิดชอบเป็นหลายหน่วยงานหรือไม่ อย่างไร

(.....) ควรแบ่งเป็นหลายหน่วยงานดังเช่นปัจจุบัน เพราะ.....

.....

(.....) ควรเป็นหน่วยงานเดียว โดยอยู่ในความรับผิดชอบของ .....

เพราะ .....

.....

7. หน่วยงานของท่านต้องขึ้นทะเบียนสารเคมี เคมีภัณฑ์ หรือวัตถุอันตรายที่ใช้สูตรเคมีเดียวกัน จากกระบวนการผลิตและผู้ผลิตเดียวกัน เมื่อมีการผลิตหรือนำเข้าสารเดิมนั้นทุกครั้งหรือไม่

(.....) ต้องขึ้นทะเบียนทุกครั้ง

(.....) ไม่ต้อง

(.....) ไม่แน่นอน แล้วแต่ว่าเป็นสารเคมีสูตรใด

(.....) ไม่แน่นอน แล้วแต่ว่าเป็นวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด

8. หน่วยงานของท่านเคยผลิตหรือนำเข้าสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี หรือวัตถุอันตราย ซึ่งไม่มีในบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายที่หน่วยราชการประกาศไว้หรือไม่

(.....) เคย ได้แก่ .....

(.....) ไม่เคย

9. ในกรณีที่หน่วยงานของท่านเคยผลิตหรือนำเข้าสารเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี หรือวัตถุอันตราย ซึ่งไม่มีในบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย หน่วยงานท่านได้ดำเนินการอย่างไร

(.....) ผลิตหรือนำเข้าโดยไม่ต้องแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดให้แจ้ง

(.....) แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ แล้วดำเนินการตามที่หน่วยงานนั้นสั่งการ

(.....) อื่นๆ ได้แก่.....

ดาวน์โหลดจากระบบ...

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรป

1. ท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับระบบการจัดการสารเคมีและผลิตภัณฑ์เคมีของสหภาพยุโรป (REACH) ที่กำลังจะประกาศใช้ใหม่หรือไม่

(.....) ไม่ทราบ (ข้ามไปทำข้อ 5) (.....) ทราบเป็นอย่างดี

(.....) ทราบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน (.....) ทราบเพียงเล็กน้อย

2. ท่านเห็นว่า REACH ส่งผลกระทบกับหน่วยงานของท่านหรือไม่ อย่างไร

(.....) ไม่ส่งผลกระทบใดๆ

(.....) ส่งผลกระทบ ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(1) การส่งออกสินค้า

(.....) ทำให้ต้นทุนสินค้าส่งออกเพิ่มมากขึ้น

(.....) ทำให้เกิดความล่าช้า

(.....) เป็นการกีดกันทางการค้า

(.....) เป็นการผูกขาดการค้าเกี่ยวกับเคมีภัณฑ์

(.....) ทำให้ข้อมูลทางการค้ารั่วไหล

(.....) ทำให้สารเคมีบางประเภทขาดแคลน

(.....) ไม่อาจจัดหาข้อมูลให้เพียงพอได้ตามที่ REACH กำหนด

(.....) อื่นๆ ได้แก่.....

(2) การนำเข้าสินค้า

(.....) ทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้น

(.....) ทำให้เกิดความล่าช้า

(.....) เป็นการผูกขาดการค้าเกี่ยวกับเคมีภัณฑ์

(.....) ทำให้ข้อมูลทางการค้ารั่วไหล

(.....) ทำให้สารเคมีบางประเภทขาดแคลน

(.....) ทำให้สารเคมีที่ไม่อาจส่งเข้าสหภาพยุโรปถูกส่งเข้ามาในประเทศไทย

(.....) อื่นๆ ได้แก่.....

3. หน่วยงานของท่านได้เตรียมการเกี่ยวกับ REACH ไว้หรือไม่ อย่างไร

(.....) ยังไม่ได้เตรียมการ

(.....) เตรียมการไว้พร้อมแล้ว

(.....) เตรียมการไว้บางส่วน ได้แก่ .....

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์รัญญา ข้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

4. ท่านต้องการให้หน่วยงานรัฐสนับสนุนในเรื่องใดบ้างเกี่ยวกับ REACH (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(.....) ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้ประกอบการ

(.....) เผยแพร่ข้อมูลให้ผู้ประกอบการเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล

(.....) ให้มีศูนย์ข้อมูลและประสานงานต่างประเทศสำหรับผู้ประกอบการ

(.....) กำหนดมาตรฐานสินค้าขาออกไปยังสหภาพยุโรปให้สอดคล้องกับ REACH

(.....) ให้รัฐเจรจาขอผ่อนผันหรือยกเว้นการบังคับใช้

(.....) ให้รัฐใช้มาตรการตอบโต้หรือกีดกันทางการค้า

(.....) ให้การสนับสนุนในด้านอื่นๆ ได้แก่ .....

.....

5. ความเห็นเพิ่มเติมของผู้ประกอบการ (ถ้ามี) .....

.....

.....

.....

ดาวน์โหลดจากระบบ TUDC โดย นางสาวพิมพ์ธัญญา ฆ้องเสนาะ หมดอายุ 13/01/2564

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

กรรณิการ์ ทองพันธ์[1]

บทคัดย่อ

คดีวัตถุอันตรายเป็นคดีที่มีความสำคัญและก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจ และยังส่งผลกระทบต่อประชากรในประเทศในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับสารเคมีที่เป็นวัตถุอันตราย เพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบที่รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ หากยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง อันอาจจะส่งผลกระทบต่อมนุษย์ในการทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บตามมา ในอดีตนั้นธรรมชาติสามารถรองรับและเจือจางของเสียเหล่านั้นได้เองตามธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันมีการผลิตและนำเข้าวัตถุอันตรายในปริมาณที่มากขึ้น ประกอบกับการจัดการไม่เป็นระบบ ได้ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมาเป็นอย่างมาก กฎหมายต่างๆ ที่ใช้บังคับควบคุมและจัดการในเรื่องที่เกี่ยวกับวัตถุอันตรายจึงถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในประเทศไทยกฎหมายหลักที่ใช้ควบคุมในเรื่องดังกล่าวคือ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งกระบวนการบังคับใช้ในพระราชบัญญัตินี้ มีประเด็นปัญหาและอุปสรรคในหลายประเด็น ซึ่งอาจแบ่งได้ตามขั้นตอนดำเนินการในชั้นต่างๆ ได้แก่ ชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ และชั้นศาล

ทั้งนี้ในการศึกษาผู้ศึกษาได้ศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการที่ใช้อยู่ในประเทศไทยกับกระบวนการที่ใช้ในต่างประเทศได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่ได้รับการยอมรับว่ามีความก้าวหน้าในระบบกฎหมายสิ่งแวดล้อมและมี

[1] สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

องค์กรกลางซึ่งมีความเชี่ยวชาญที่รับเป็นเจ้าภาพโดยตรงในการประสานงานเพื่อดำเนินคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงคดีวัตถุอันตราย จากการศึกษาและวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบดังกล่าวทำให้ทราบถึงข้อดีข้อด้อยของกระบวนการที่ใช้ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของประเทศไทยในปัจจุบัน เพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการดำเนินคดีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายสำหรับประเทศไทย

จากการศึกษาประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการบวนการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 พบว่าควรมีการปรับปรุงเพื่อแก้ปัญหาในประเด็นดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ (1) ควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือในการดำเนินการที่เกี่ยวกับวัตถุอันตราย (2) ควรมีหลักสูตรในการอบรมพนักงานสอบสวนที่ทำหน้าที่ในการจับกุม สอบสวน เพื่อให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านเทคนิคทางด้านวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับวัตถุอันตราย (3) ควรมีการพัฒนามาตรฐานในการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญที่นำมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อมและ (4) ควรมีการนำเอาวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย

คำสำคัญ: วัตถุอันตราย / การบังคับใช้กฎหมาย

Abstract

Recently, Hazardous substance case is a becoming vital and causing damage to the environment, people and economy. This is because it could affect the confidence of investors which could cause damage to the country's economic system. Moreover, Hazardous substance also affect the people, because its damage could cause serious impact to the public health. In the past, ecology has capacity to dilute Hazardous waste. But in the present time, as a result of the increasing of the hazardous substance without the good control and well management system by regulations, the hazardous substance

problems now become one of a major of environment degenerate. Therefore, regulations and enforcements for controlling the hazardous are the essential key in order to control the substance as such. Hence this study will focus on the hazardous substance Act 2535 which apply to this case and the study will divide according to stages in criminal justice procedure; namely police officer, prosecutor and the court.

In the study, the researcher compares Thailand current system with the US model which has been recognized as a jurisdiction with advance environmental law. Moreover, the US system also has the specific organization in coordinating to start the environmental case which includes hazardous substance case. The study analyzes both systems in aspect of officer who respond for the case as well as the regulations. The study also point out pros and cons of the process used in the case regarding hazardous substance case in Thailand in order to improve the current system.

In conclusion, there are some problems in Thai Justice System which relates to the government agents who respond for the case should be improved. First of all the specific organization in coordinating to start the environmental case should be established. Second, the officers' training about technical in science-related hazardous substance should be setup. Third, the standard and admissibility of environment expert witness should be developed. Fourth, the principle for hearing the expert witness should be developed. Finally, the measure for safety should be applied in the criminal hazardous substance case.

Keywords: Hazardous Substance / Expert / Case

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาทางมลพิษอันเนื่องมาจากวัตถุอันตรายในปัจจุบันมีสาเหตุอันเนื่องมาจากการผลิตและนำเข้าในปริมาณที่มากขึ้นอันเนื่องมาจากการเติบโตทางระบบเศรษฐกิจที่มีการเร่งการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ในอดีตธรรมชาติสามารถรองรับและเจือจางของเสียเหล่านั้นได้เองตามธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันมีการใช้วัตถุอันตรายในปริมาณที่มาก กอปรกับปัจจุบันยังมีการจัดการที่ไม่เป็นระบบ จนก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมาอีกมากมาย เมื่อปัญหานั้นส่งผลกระทบต่อมนุษย์ย่อมทำให้เกิดข้อพิพาทขึ้นได้ ซึ่งข้อพิพาททางสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากวัตถุอันตรายนั้นมีลักษณะที่พิเศษแตกต่างจากข้อพิพาททั่วไป เพราะว่าความเสียหายเกิดขึ้นมีความรุนแรง เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน รวมไปถึงสิ่งแวดล้อม บางกรณีอาจส่งผลกระทบในทันที เช่น การเกิดการระเบิดของวัตถุอันตรายที่สร้างความเสียหายให้กับชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อม เช่น การระเบิดของสารโคบอล 60 และบางกรณีต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะปรากฏความเสียหาย เช่น ผลกระทบของชาวบ้านที่ใช้น้ำในลำห้วยคลิตี้ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น คดีวัตถุอันตรายส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศทำให้ขาดความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจของประเทศก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศ คดีวัตถุอันตรายถือได้ว่าเป็นคดีประเภทความผิดต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีความแตกต่างกับความผิดอาญาทั่วไป ในคดีอาญาทั่วไปสามารถเห็นถึงความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดได้ชัดเจน เช่น การลักทรัพย์ ฆ่าคน การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น แต่คดีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านวิทยาศาสตร์เข้ามาตัดสินวิเคราะห์ว่าสารเคมีที่ได้รับนั้นเป็นวัตถุอันตรายหรือไม่และมีผลกระทบต่อร่างกายอย่างไร อีกทั้งต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะเห็นผลของความเสียหาย ดังนั้นการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับวัตถุอันตรายจำต้องใช้เทคนิคและความชำนาญเฉพาะทางของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งวัตถุอันตรายยังไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ว่าวัตถุ

ดังกล่าวเป็นวัตถุอันตรายหรือไม่ หากวัตถุดังกล่าวเป็นวัตถุอันตรายแล้ว เป็นวัตถุอันตรายประเภทใด และต้องมีการควบคุมอย่างไรบ้าง ซึ่งตามหลักกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา หากมีเหตุอันควรสงสัยก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยตามสมควรนั้นให้แก่จำเลยทำให้ยากต่อการพิสูจน์ความผิดเพราะฝ่ายโจทก์ต้องเป็นฝ่ายพิสูจน์ อีกทั้งโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับเป็นโทษปรับและโทษจำคุกที่ไม่รุนแรงทำให้จำเลยหรือผู้กระทำความผิดไม่เข็ดหลาบและกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกได้ จนส่งผลกระทบต่อระบบงานยุติธรรมของประเทศไทย พระราชบัญญัติวัตถุอันตรายเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ควบคุมวัตถุอันตรายในประเทศไทยที่มุ่งป้องกันอันตรายอันจะเกิดกับบุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ รวมถึงมุ่งป้องกันอันตรายอันจะเกิดกับทรัพยากรธรรมชาติด้วย กฎหมายสามารถแบ่งการควบคุมความอันตรายของวัตถุอันตรายออกเป็น 4 ชนิด[2] ส่วนวัตถุอันตรายแต่ละชนิดได้แก่วัตถุชื่ออะไร มีคุณสมบัติอย่างไร อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานใดเป็นไปตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 ซึ่งประกาศฉบับนี้ได้ยกเลิกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมเรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายที่เคยประกาศไว้

---

[2] พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 18 วัตถุอันตรายแบ่งออกตามความจำเป็นแก่การควบคุม ดังนี้

(1) วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

(2) วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดด้วย

(3) วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องได้รับใบอนุญาต

(4) วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง

มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการควบคุมวัตถุอันตราย 6 หน่วยงาน[3] ได้แก่ (1) กรมวิชาการเกษตร (2) กรมประมง (3) กรมปศุสัตว์ (4) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (5) กรมโรงงานอุตสาหกรรม (6) กรมธุรกิจพลังงาน โดยชื่อวัตถุอันตรายชนิดใดจะขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของหน่วยงานใดนั้นขึ้นอยู่กับประกาศและบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556

ความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ที่พบการกระทำความผิดเป็นประจำ ได้แก่[4]

1. ความผิดฐาน ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 โดยไม่ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ ตามมาตรา 21

2. ความผิดฐาน ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 โดยไม่แจ้งการดำเนินการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามเวลาที่กำหนดตามมาตรา 22

3. ความผิดฐาน ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 23

4. ความผิดฐาน ผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 มาตรา 43 (ความผิดฐานนี้ไม่สามารถขออนุญาต หรือแจ้งดำเนินกิจการ หรือปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีได้แต่ประการใด เพราะว่าวัตถุอันตรายชนิดที่ 4

---

[3] ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556, *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 130, ตอนพิเศษ 125 ง, (27 กันยายน 2556), 6.

[4] สำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร, *คู่มือการดำเนินคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร คดีความผิดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2543*, (กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, 2556), 30-31.

เป็นวัตถุชนิดที่ห้ามมิให้ผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองโดยเด็ดขาดยกเว้นกฎหมายจะกำหนดเป็นอย่างอื่น)

5. ความผิดฐาน ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 อันมีลักษณะดังนี้

5.1 วัตถุอันตรายปลอม

5.2 วัตถุอันตรายผิดมาตรฐาน

5.3 วัตถุอันตรายเสื่อมคุณภาพ

5.4 วัตถุอันตรายที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่มิได้ขึ้นทะเบียนไว้

5.5 วัตถุอันตรายที่ถูกสั่งเพิกถอนทะเบียน

ในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายย่อมมีปัญหาและอุปสรรค ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายในความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจที่จะศึกษาโดยแบ่งเป็น 3 ชั้น ได้แก่ (1) ประเด็นการส่งตรวจของกลางในคดีว่าเป็นวัตถุอันตรายหรือไม่ (2) ประเด็นการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญในเรื่องมาตรฐานวัตถุอันตรายที่เป็นของกลางในคดี (3) ประเด็นในเรื่องโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายยังไม่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดได้ ดังจะได้ศึกษาและอธิบายดังต่อไปนี้

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาแนวคิดและหลักเกณฑ์ที่กำหนดความรับผิดทางอาญาเกี่ยวกับวัตถุอันตราย

2. ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการดำเนินคดีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

3. วิเคราะห์ หาแนวทางและการนำมาปรับใช้สำหรับการดำเนินคดีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย

4. หาบทสรุปในประเด็นปัญหาการดำเนินคดีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายสำหรับประเทศไทย

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีทางกฎหมาย และความรับผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อมทางอาญากรณีวัตถุอันตราย และศึกษาถึงความบกพร่องและหาทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางอาญากรณีวัตถุอันตราย เพื่อให้กระบวนการดำเนินคดีด้านคดีสิ่งแวดล้อมทางอาญากรณีวัตถุอันตรายใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยและเกิดความเป็นธรรมสูงสุดแก่ผู้ได้รับความเสียหาย

4. ผลการศึกษา

ประเด็นที่หนึ่ง การส่งตรวจของกลางชนิดนั้นๆ ว่าเป็นวัตถุอันตรายหรือไม่ พนักงานสอบสวนที่เข้าทำการจับกุมจะต้องส่งของกลางดังกล่าวไปตรวจยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมเรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 ได้มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบควบคุมวัตถุอันตรายให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 อันได้แก่ (1) กรมวิชาการเกษตร (2) กรมประมง (3) กรมปศุสัตว์ (4) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (5) กรมโรงงานอุตสาหกรรม (6) กรมธุรกิจพลังงาน ในการจับกุมและยึดของกลางในคดีได้ พนักงานสอบสวนจะต้องส่งของกลางตรวจก่อนว่าของกลางชนิดนั้นเป็นวัตถุอันตรายหรือไม่หากเป็นจะเป็นของกลางชนิดที่เท่าใด ซึ่งการส่งตรวจของกลางพนักงานสอบสวนจะต้องส่งของกลางไปตรวจยังหน่วยงานที่มีอำนาจรับผิดชอบในวัตถุอันตรายชนิดนั้นๆ เพราะหากส่งของกลางผิดหน่วยงานที่มีอำนาจรับผิดชอบแล้ว หน่วยงานที่ไม่อำนาจรับผิดชอบของกลางชนิดนั้นก็จะไม่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบของกลางแต่อย่างใด พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบจะต้องนำส่งตรวจอีก

ครั้งให้ตรงกับหน่วยงานที่รับผิดชอบตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมว่าด้วยเรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 หากพนักงานสอบสวนส่งของกลางผิดหน่วยงานแล้วก็จะเกิดปัญหาและความล่าช้าส่งผลต่อรูปคดีได้ โดยจะเข้าหลักที่ทุกคนคุ้นเคยที่ว่ากระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้าคือความไม่ยุติธรรมได้ (Justice delayed is justice denied)

ของกลางในคดีที่เป็นวัตถุอันตรายเป็นพยานหลักฐานอันสำคัญที่จะสามารถพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้ ดังนั้นการส่งตรวจพิสูจน์ของกลางชนิดนั้นๆ ว่าเป็นวัตถุอันตรายหรือไม่จึงมีความสำคัญในการดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายได้ หากของกลางชนิดนั้นไม่ใช่วัตถุอันตรายแล้วก็ไม่สามารถให้ผู้นั้นรับผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายได้ ซึ่งวัตถุอันตรายตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556[5] นั้นมีวัตถุอันตรายจำนวนมาก แบ่งตามรายชื่อการควบคุมตามบัญชีได้ดังนี้ บัญชีที่ 1 การวิชาการเกษตรเป็นผู้ได้รับผิดชอบ จำนวน 698 ชนิด บัญชีที่ 2 กรมประมง รับผิดชอบจำนวน 21 ชนิด บัญชีที่ 3 กรมปศุสัตว์รับผิดชอบจำนวน 36 ชนิด บัญชีที่ 4 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รับผิดชอบจำนวน 258 ชนิด บัญชีที่ 5 กรมโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 569 ชนิด และบัญชีที่ 6 กรมธุรกิจพลังงาน รับผิดชอบจำนวน 2 ชนิด รวมทั้งหมดรายชื่อวัตถุอันตรายมีจำนวน 1,584 ชนิด

จากปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะว่าพนักงานสอบสวนเองก็ไม่มีความรู้ความสามารถในด้านเทคนิคทางด้านวิทยาศาสตร์ในการตรวจสอบของกลางได้โดยลำพัง และการตรวจของกลางต้องเป็นไปตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมในเรื่องอำนาจหน้าที่ในการรับผิดชอบวัตถุอันตรายแต่ละชนิดด้วย เพราะแต่ละหน่วยงานมี

---

[5] บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556, *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 130 ตอนพิเศษ 125 ง, 27 กันยายน 2557.

การทำงานกันคนละส่วนไม่มีหน่วยงานกลางในการประสานงานในเรื่องส่งตรวจวัตถุอันตรายโดยเฉพาะ ซึ่งตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 มีระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการพลังงานแบบบริการ ณ จุดเดียว (One stop service) ที่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานมีอำนาจประสานงานกับหน่วยงานอื่นในส่วนที่เกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน[6] ทำให้เกิดความสะดวกและประหยัดเวลาในการดำเนินกิจการอันเกี่ยวกับการประกอบกิจการพลังงานไว้ในที่เดียวกล่าวคือทำได้หลายกิจกรรมภายในหน่วยงานเดียว

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดตั้งหน่วยงานกลางของสหรัฐอเมริกาเพื่อทำหน้าที่ดูแล วินิจฉัยสั่งการในการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับการปล่อยหรือทิ้งมลพิษ รวมทั้งมีอำนาจในการบังคับคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีปกครองต่อผู้ก่อมลพิษ หน่วยงานนี้เรียกว่า Unite States Environmental Protection Agency (EPA) และในปี ค.ศ. 1981 EPA ได้จัดตั้งแผนกเฉพาะสำหรับการบังคับใช้กฎหมายอาญาด้านมลพิษ โดยมีพนักงานสืบสวนสอบสวนซึ่งสามารถจับและตรวจค้นได้โดยมีหมายจับหมายค้น โดยมีจำนวนพนักงานสอบสวนมากกว่า 200 คน ในปัจจุบัน[7] EPA เป็นองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ในการปกป้องรักษาคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วย

หากมีการประสานงานระหว่างองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจของกลางวัตถุอันตราย โดยมีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นคนกลางเข้ามาประสานงานกันระหว่างองค์กรก็อาจจะทำให้การส่งของกลางในการตรวจพิสูจน์เกิด

---

[6] มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550, *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่มที่ 124 ตอนที่ 89 ก, (10 ธันวาคม 2540), 12.

[7] Situ, Y. & Emmons, D., *Environmental crime: The criminal justice system's role in protecting the environment*, (London: SAGE, 2000), 13.

ความรวดเร็วขึ้น ได้ผลในการตรวจพิสูจน์ที่เร็วขึ้นส่งผลต่อการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายได้เร็วขึ้น ซึ่งกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็วจะส่งผลต่อการความยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพขึ้นด้วย

ประเด็นที่สอง การรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญในเรื่องมาตรฐานวัตถุอันตรายที่เป็นของกลางในคดี จำต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการให้ความเห็นในการประกอบคำวินิจฉัย ซึ่งเจ้าหน้าที่ทางกระบวนการยุติธรรมเองมีความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมายเป็นอย่างมาก แต่ขาดความรู้ทางด้านเทคนิคทางวิทยาศาสตร์ที่ถือว่าเป็นความรู้เฉพาะทาง ถือว่าเป็นความยากลำบากในการที่จะพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์เป็นอย่างมาก เจ้าหน้าที่ทางด้านกฎหมายจึงจำเป็นต้องอาศัยผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานที่ถือว่าเป็นพยานชิ้นสำคัญในคดีโดยผ่านผลการตรวจพิสูจน์ของเจ้าหน้าที่ทางวิทยาศาสตร์และพยานผู้เชี่ยวชาญที่จะเข้ามาช่วยในกระบวนการยุติธรรม ที่จะสามารถพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของผู้กระทำความผิดได้นั้นเอง ในประเทศไทยคดีที่เกี่ยวกับวัตถุอันตรายอาศัยพยานผู้เชี่ยวชาญมาเป็นพยานในสำนวนโดยไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจนเหมือนกับประเทศสหรัฐอเมริกาในเรื่องการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ถือว่าเป็นประเทศที่มีการพัฒนาในระบบกฎหมายและมีระบบการบริหารจัดการในเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่ดีได้มีหลักเกณฑ์การรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญในหลักที่เรียกกันว่า The Frye standard หรือ Frye test และ The Daubert standard หรือ Daubert test

The Frye standard หรือ Frye test เป็นหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญที่ใช้อยู่แต่เดิมในประเทศสหรัฐ ก่อนที่ศาลฎีกาของสหรัฐจะได้วางบรรทัดฐานใหม่ในเรื่องดังกล่าว หลักนี้เปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาได้ใช้ดุลพินิจในการตัดสิน แต่อย่างไรก็ดี The Frye standard ก็ยังคงใช้ในหลายมลรัฐ เช่น แคลิฟอร์เนีย, อิลลินอยส์, แคนซัส, แมริแลนด์, มินนิโซตา, นิวเจอร์ซีย์, นิวยอร์ก, เพนซิลเวเนีย และวอชิงตัน

การทดสอบของเฟรย (Frye test) ถูกพัฒนามาจากเหตุผลและหลักการในคำพิพากษาศาลอุทธรณ์แห่งโคลัมเบีย (District of Columbia Circuit Court) ในคดี Frye v. United States จนกลายมาเป็นหลักทั่วไปที่เป็นที่ยอมรับในการรับฟังพยานหลักฐานวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ ปี ค.ศ.1960

The Daubert standard เป็นกฎเกณฑ์การรับฟังคำให้การของพยานผู้เชี่ยวชาญซึ่งถูกสร้างโดย ศาลฎีกาของประเทศสหรัฐอเมริกา จาก 3 คดี อันได้แก่ Daubert v. Merrell Dow Pharmaceuticals, General Electric Co. v. Joiner และ Kumho Tire Co. v. Carmichael ทำให้ศาลรับพยานหลักฐานเข้าสู่สำนวนได้อย่างกว้างขึ้น

การทดสอบของดูวว์เบิรท (Daubert test) ได้ถูกพัฒนาเพิ่มเติมหลักกฎหมายของการรับฟังพยานหลักฐานวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับนับถือในคำพิพากษาของศาลในคดีต่างๆ มาจนกลายเป็นการทดสอบที่ถูกนำมาใช้พิจารณาพยานหลักฐานที่จะเข้ามาสู่กระบวนพิจารณาคดีของศาล จากคำพิพากษาในคดี Daulert v. Merrell Dow Pharmaceuticals, Inc. ที่มีการฟ้องคดีกันในศาลแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ต่อมาศาลมีคำตัดสินในเบื้องต้นโดยอ้างว่า พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ (Scientific evidence) จะเป็นที่ยอมรับกันได้ก็ต่อเมื่อหลักการนั้นเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป (General acceptance) ในหมู่นักวิทยาศาสตร์หรือวงการวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยอ้างคำพิพากษาในคดีก่อนหน้านี้ จึงมีข้อพิจารณาถึงคำว่า “Generally accepted” ไว้ว่า การได้รับการยอมรับโดยทั่วไปรวมถึงการมีข้อเท็จจริงอื่นๆ หลายประการมาประกอบกันด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของข้อเท็จจริงที่ว่า ข้อมูลดังกล่าวในวงวิชาการ ข้อมูลความรู้ ความเชี่ยวชาญนั้น จะต้องมีการเผยแพร่ต่อสมาคม องค์กร หรือสถาบันที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ในเรื่องนั้นๆ โดยจะต้องได้รับตรวจสอบจากกลุ่มบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในวงการเดียวกันนั้นด้วย โดยมุ่งหมายไปในการทำหน้าที่ช่วยเหลือให้ศาล

ได้รับฟังพยานหลักฐานที่ถูกต้องที่จะใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีด้วย[8] คดีนี้ศาลเห็นว่า พยานหลักฐานของผู้ร้องยังไม่ได้มาตรฐานที่ควรจะเป็นเนื่องจากไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเรื่องโรคติดต่อ ข้อมูลการศึกษา การทดลองในสัตว์และข้อมูลอื่นๆ ไม่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเหตุและผลของปัญหา รวมถึงความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญฝ่ายผู้ร้องทั้งแปดคนยังไม่เคยมีการตีพิมพ์ หรือผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการทางวิชาการมาก่อนความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญฝ่ายผู้ร้องจึงไม่สามารถรับฟังได้[9]

ต่อมามีคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ (Court of Appeals for the Ninth Circuit) ได้มีความเห็นโดยอ้างอิงคำพิพากษากรณีของการทดสอบแบบ Frye test ไว้ว่า ความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญที่ขึ้นอยู่กับเทคนิคทางด้านวิทยาศาสตร์จะไม่สามารถยอมรับได้ หากเทคนิคนั้นยังไม่เป็นที่ยอมรับกันเป็นการทั่วไปในหมู่ของนักวิทยาศาสตร์หรือในวงการวิชาการของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความเห็นว่าเมื่อไม่เคยมีการตีพิมพ์เผยแพร่หรือตรวจสอบจากคณะกรรมการทางวิชาการมาก่อนก็ไม่อาจเรียกได้ว่าถูกตรวจสอบจากสังคมในหมู่วิชาการนั้นๆ ได้ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ การทำการศึกษาวิจัยเพียงเพื่อประโยชน์ในการฟ้องคดีอย่างเดียวนั้นจึงเป็นการไม่เพียงพอ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน คือ ความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญฝ่ายผู้ร้องไม่สามารถรับฟังได้ ซึ่งต่อมาประเด็นของการตีความคำว่า “General acceptance” ได้ถูกนำมาบัญญัติไว้ในบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยพยานหลักฐานของสหรัฐอเมริกาใน “Federal Rules of Evidence No.702” ที่ผลทำให้ศาลมีบทบาท

---

[8] ภัทรศักดิ์ วรรณแสง, *เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษในการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “Promoting Improved Court Policies and Practices on the Environment in Thailand”: บทบาทของพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีสิ่งแวดล้อม*, (กรุงเทพฯ: 2010).

[9] ปรัชญา บุญประเสริฐ และคณะ, *แนวทางในการจัดทำระบบพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีสิ่งแวดล้อม*, โครงการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2554, สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2557, จาก http://www.tuhpp.net/?p=5340, 88

เป็นผู้ควบคุมประตูทางเข้าของพยานหลักฐานในคดี (Gatekeeping responsibility) หรือการที่ศาลใช้บทบัญญัติข้อห้ามรับฟังพยานมาตัดมิให้นำพยานนั้นขึ้นสู่กระบวนพิจารณาคดีของศาลนั้นเอง[10]

ความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจะเป็นเรื่องของการผลิต ครอบครองวัตถุอันตรายโดยไม่ได้ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด และวัตถุอันตรายดังกล่าวเป็นวัตถุอันตรายที่ไม่เป็นไปโดยมาตรฐาน เป็นวัตถุอันตรายปลอม ซึ่งในการจะทราบว่าวัตถุดังกล่าวจะปลอมหรือไม่ก็จะต้องมีการตรวจโดยผู้เชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์ในด้านสารเคมี อีกทั้งต้องเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการควบคุมวัตถุอันตรายนั้นด้วยจึงจะมีอำนาจในการตรวจสอบ ซึ่งในการพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของผู้ต้องหานั้นจะต้องอาศัยพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ตลอดจนพยานผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ ด้วย ซึ่งมาตรฐานความน่าเชื่อถือของพยานผู้เชี่ยวชาญในกฎหมายยังไม่ได้มีบอกไว้ว่าควรเป็นพยานเชี่ยวชาญที่ได้ยอมรับ หรือได้มีผลงานทางวิชาการ มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในวงการวิชาการนั้นๆ แล้ว อย่างเช่นหลักการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญของสหรัฐอเมริกา ในหลักของ Frye test เป็นหลักที่วางมาตรฐานการตรวจสอบการยอมรับพยานผู้เชี่ยวชาญที่จะเข้ามาในคดี อันเป็นหลักที่ตรวจสอบพยานหลักฐานใหม่ๆ ทางวิทยาศาสตร์ว่า ความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต้องเป็นความเห็นที่เป็นการยอมรับกันโดยทั่วไป (General acceptance) ในหมู่ของนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งประเทศไทยควรที่จะมีการตรวจสอบพยานผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาศาสตร์ก่อนที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีก่อนเพราะว่าพยานทางด้านวิทยาศาสตร์หากเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาใหม่ที่ยังไม่อาจเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในหมู่นักวิทยาศาสตร์ก็อาจทำให้พยานหลักฐานนั้นไม่เป็นไปตามความจริงก็ได้ ซึ่งพยานหลักฐานที่ได้นั้นอาจจะถูกหรือผิดก็ได้แต่ถ้าหากมีวิธีการที่จะนำ

---

[10] ชนาธิป เหมือนพะวงศ์, *พยานผู้เชี่ยวชาญในคดีแพ่งที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม*, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), 119.

พยานหลักฐานเข้ามาสู่คดีก็จะทำให้พยานหลักฐานนั้นมีความน่าเชื่อถือและเกิดการผิดพลาดน้อยที่สุด เปรียบได้ดังหลักของ Dautert test เป็นหลักที่พัฒนามาจากหลัก Frye test ที่เป็นหลักที่เป็นตัวกำหนดถึงว่าความเชี่ยวชาญที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปมีลักษณะอย่างไรบ้าง โดยถือเป็นประตูด่านสุดท้ายในการคัดกรองพยานหลักฐานของศาล ถือว่าเป็นการที่หากมีกฎหมายที่เป็นตัวคัดกรองพยานที่จะเข้ามาสู่คดีโดยมีมาตรฐานที่ชัดเจนก็จะช่วยให้ศาลพิจารณาคดีได้โดยง่ายขึ้นเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีให้ได้ผลดีและมีความรวดเร็วมากขึ้นได้

ประเด็นที่สาม โทษตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายยังไม่สามารถระงับการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดได้เนื่องมาจากโทษที่ได้รับยังไม่เหมาะสมกับความผิดที่เกิดขึ้น

ความเสียหายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากวัตถุอันตรายส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ สร้างความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ และส่งผลต่อมนุษย์ค่อนข้างรุนแรง ซึ่งนับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยสังเกตได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวที่เป็นข่าวการจับกุมการผลิต จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายโดยไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด การกระทำความผิดเหล่านี้ต้องมีมาตรการแก้ไขที่รวดเร็วทันต่อสถานการณ์เพื่อใช้เป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะหยุดยั้งหรือระงับความเสียหายที่เกิดขึ้นให้รวดเร็วที่สุด

โดยต้องเร่งหามาตรการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยต้องอาศัยทั้งมาตรการในการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีสภาพบังคับความรับผิด ซึ่งสภาพบังคับที่เจ้าพนักงานจะดำเนินการแก่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายมีสองลักษณะที่สำคัญคือ มาตรการทางอาญา เช่น โทษจำคุก ปรับ ริบทรัพย์สิน และมาตรการในการออกคำสั่งทางปกครอง เช่นการสั่งแก้ไข ปรับปรุง หรือการเพิกถอน

ใบอนุญาต เป็นต้น[11] ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายมีโทษทางอาญาคือ จำคุกและปรับ ซึ่งการดำเนินคดีอาญาที่มีประสิทธิภาพและมีบทลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย จะทำให้ผู้กระทำความผิดยับยั้งชั่งใจหรือรู้สึกเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดอีกต่อไป[12] อันเป็นการลดการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ที่มีความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มีโทษจำคุกและปรับ ในบรรดาความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย เป็นคดีที่คณะกรรมการวัตถุอันตรายสามารถเปรียบเทียบปรับได้ ต้องมีข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนก่อนว่าผู้ต้องหายินยอมให้คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับหรือไม่ ถ้าประสงค์ให้เปรียบเทียบปรับ ก็ต้องส่งสำนวนไปยังคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับก่อน เพราะหากผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบปรับภายในสามสิบวันนับแต่ได้รับแจ้ง ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 37

ซึ่งการลงโทษดังกล่าวไม่มีความสามารถในการยับยั้งผู้ที่กระทำความผิดได้โดยสังเกตได้จากคดีความผิดที่เกิดขึ้นอยู่เรื่อยๆ ซึ่งการลงโทษเพื่อที่จะให้ผู้กระทำความผิดหลาบจำนั้นจะต้องลงโทษให้ผู้กระทำความผิดกลัวและเข็ดหลาบซึ่งโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายในปัจจุบันไม่เป็นไปตามทฤษฎีการลงโทษที่ต้องการให้บุคคลหลาบจำในโทษที่ได้รับและไม่ต้องการให้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก อีกทั้งผู้ที่กระทำความผิดส่วนใหญ่ในความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย เป็นนิติบุคคล โทษจำคุกก็ไม่สามารถจะลงโทษกับนิติบุคคลได้เพราะสภาพ

---

[11] ณรงค์ ใจหาญ, *การประสานความร่วมมือในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ก่อมลพิษ*, (กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2546), 11.

[12] ณรงค์ ใจหาญ, ความผิดและการดำเนินคดีอาญากับผู้ก่อมลพิษ, *วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 31*, 4(2544), 753-774.

บุคคลไม่มีตัวตน[13] และโทษปรับก็ไม่สูงพอในการลงโทษนิติบุคคลเพราะนิติบุคคลมีกำลังจ่ายเงินสำหรับโทษปรับได้ทำให้นิติบุคคลไม่สามารถเข็ดหลาบสำหรับการลงโทษปรับดังกล่าว

ความเสียหายที่เกิดขึ้นในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายถือว่าเป็นคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมคดีหนึ่งมักสร้างความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก หากปล่อยเวลาเนิ่นนานออกไปอาจเป็นการยากที่จะแก้ไขดังนี้ การแก้ไขยับยั้งการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายควรนำเอาวิธีการอื่นที่ไม่ใช่โทษทางอาญามาปรับใช้ เช่น วิธีการเพื่อความปลอดภัยและการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม สัตว์ และสุขภาพอนามัยของประชาชนมาใช้เพื่อเป็นมาตรการในทางกฎหมายที่จะหยุดยั้งหรือระงับความเสียหายที่เกิดขึ้นให้รวดเร็วที่สุด

วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 มี 5 ประการดังนี้คือ (1) กักขัง (2) ห้ามเข้าเขตกำหนด (3) เรียกประกันทัณฑ์บน (4) คุมไว้ในสถานพยาบาล (5) ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง สำหรับวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่สามารถนำมาใช้กับความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายได้ก็คือ ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง กล่าวคือในการกระทำความผิดอันเกี่ยววัตถุอันตรายนั้นส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดจะเป็นผู้ประกอบการ หากวิธีการเพื่อความปลอดภัยในการห้ามผู้กระทำความผิดนั้นประกอบอาชีพที่เขากระทำอยู่อาจทำให้เขาเกรงกลัวต่อการกระทำผิดนั้นได้เพราะส่งผลต่อการประกอบอาชีพของเขา และวิธีการริบใบอนุญาตหากมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกี่ยวกับวัตถุอันตรายในกรณีความผิดซ้ำ เพราะหากผู้ใดได้รับโทษแล้วก็ควรที่จะเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีก หากมีกระทำความผิดซ้ำอีกก็ควรที่จะโดยริบใบอนุญาตประกอบการ

[13] บัญญัติ สุชีวะ, ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคล, *บทบัณฑิตย์, 33*, 1(2519), 1.

5. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายนั้นในประเด็นปัญหาตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการและในชั้นศาลสามารถที่จะเสนอข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรมีหลักสูตรในการอบรมพนักงานสอบสวนที่ทำหน้าที่ในการจับกุมสอบสวนผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย โดยให้มีความรู้ทางด้านเทคนิคทางด้านวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม

2. ควรที่จะจัดตั้งแผนกคดีสิ่งแวดล้อมในชั้นพนักงานอัยการเพื่อที่จะให้พนักงานอัยการได้จัดทำคดีสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะเหมือนในชั้นศาลที่มีการจัดตั้งแผนกคดีสิ่งแวดล้อมในชั้นศาลฎีกาและในชั้นพนักงานสอบสวนที่มีหน่วยงานคือเจ้าหน้าที่กองบังคับการปราบปราม หากพนักงานอัยการมีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านก็สามารถนำไปสู่การพิสูจน์ความผิดหรือการสั่งฟ้องคดีที่มีประสิทธิภาพเพื่อที่จะนำเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

3. ควรที่จะมีการพัฒนามาตรฐานหลักการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญที่นำมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อม โดยการกำหนดมาตรฐานของพยานผู้เชี่ยวชาญที่จะนำมาใช้ในคดีได้ เช่น พยานผู้เชี่ยวชาญที่จะนำมาอ้างในคดีได้จะต้องเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญที่เป็นข้อมูลที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในสาขาวิชานั้นแล้ว โดยการตีพิมพ์เผยแพร่ หรือมีการวิจัย เป็นต้น

4. ควรมีการนำเอาวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย คือการนำเอาวิธีการห้ามการประกอบอาชีพบางอย่างมาใช้ในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย กล่าวคือเป็นการห้ามการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายที่ตนได้กระทำความผิดไว้ เพื่อให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำ

เอกสารอ้างอิง

ชนาธิป เหมือนพะวงศ์. (2550) *พยานผู้เชี่ยวชาญในคดีแพ่งที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม*, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณรงค์ ใจหาญ. (2545) ความผิดและการดำเนินคดีอาญากับผู้ก่อมลพิษ, *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 31*(4), 753-774.

ณรงค์ ใจหาญ. (2546) *การประสานความร่วมมือในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ก่อมลพิษ*, กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556. (2556) *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 130 ตอนพิเศษ 125 ง .

บัญญัติ สุชีวะ. (2519). *ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคล*, บทบัณฑิตย์ เล่มที่ 33 ตอนที่ 1, 1.

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556. (2556) *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่มที่ 130, ตอนพิเศษ 125 ง.

ปรัชญา บุญประเสริฐ และคณะ. (2554) *แนวทางในการจัดทำระบบพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีสิ่งแวดล้อม*, จาก http://www.tuhpp.net/?p=5340 [ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2557]

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550. (2540) *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่มที่ 124 ตอนที่ 89 ก.

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535. (2535) *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 109 ตอน 37.

ภัทรศักดิ์ วรรณแสง. (2010) *เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "Promoting Improved Court Policies and Practices on the Environment in Thailand": บทบาทของพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีสิ่งแวดล้อม*, กรุงเทพฯ.

วินัย เรืองศรี. (ม.ป.พ.) *ลักษณะและขอบเขตคดีสิ่งแวดล้อม เอกสารคำบรรยายวิชา น.784 เรื่องลักษณะและขอบเขตคดีสิ่งแวดล้อม* (อัดสำเนา), กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร. (2556) *คู่มือการดำเนินคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร คดีความผิดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และ พระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2543*, กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

ปราบปราบสารเคมีทางการเกษตรปลอม. (ม.ป.ป.), จาก http://www.dailynews.co.th/Content/agriculture/253016/ปราบสารเคมีทางการเกษตรปลอม [ค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2557]

เชือดโรงงานเถื่อนผลิตปุ๋ย วัตถุอันตรายปลอม. (ม.ป.ป.), จาก http://www.ryt9.com/s/nnd/1858945 [ค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2557]

Situ, Y. and Emmons, D. (2000) *Environmental crime: The criminal justice system's role in protecting the environment*, London: SAGE.

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๑. วิธีการและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

๑.๑ จัดการประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไป ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น ๑๙๒ คน

๑.๒ เผยแพร่ข้อมูลและแบบรับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมและหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ และกรมธุรกิจพลังงาน ระหว่างวันที่ ๔-๓๐ เมษายน ๒๕๖๑ (ระยะเวลา ๒๗ วัน) เว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นกฎหมายไทย (www.lawamendment. go.th) ระหว่างวันที่ ๑๘ เมษายน – ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ (ระยะเวลา ๑๕ วัน)

๒. พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น
ผู้ประกอบการวัตถุอันตราย และประชาชนทั่วไป ทั่วประเทศ

๓. สรุปผลการแสดงความคิดเห็น และคำชี้แจงเหตุผลรายประเด็น

มีผู้ส่งแบบแสดงความคิดเห็นทั้งสิ้น ๖ ราย โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมในทุกประเด็น

ประเด็นที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
๑. เหตุผลความจำเป็นในการแก้ไขร่างกฎหมาย เพื่อให้การพิจารณาวัตถุอันตรายมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สามารถเร่งรัดการพิจารณาให้เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาที่ระบุไว้ในกฎหมาย ซึ่งเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอันจะส่งผลให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย	๖ ราย (๑๐๐ %)	-	<u>เหตุผล</u> - เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพิจารณาให้เกิดความรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการ - ผู้ประกอบการจะได้รับโอกาสในการขายสินค้าหรือทำธุรกิจได้รวดเร็วขึ้น
๒. พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มาตรา ๑)	๖ ราย (๑๐๐ %)	-	<u>เหตุผล</u> - เพื่อมีระยะเวลาเตรียมตัว - เพียงพอที่ผู้ประกอบการจะรับทราบและเกิดความชัดเจนของวันให้ใช้บังคับ
๓. เพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “กระบวนการพิจารณาวัตถุอันตราย” เพื่อกำหนดขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายว่าครอบคลุมกิจกรรมใด เพื่อให้สอดคล้องกับการเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการพิเศษในกระบวนการพิจารณาอนุญาตวัตถุอันตราย (มาตรา ๓)	๖ ราย (๑๐๐ %)	-	<u>เหตุผล</u> -เหมาะกับสถานการณ์ปัจจุบัน -กำหนดขอบเขตให้ชัดเจน

ประเด็นที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
๔. เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาวัตถุอันตราย เพื่อส่งเสริมให้เกิดกลไกที่ช่วยให้กระบวนการพิจารณาอนุญาตมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการให้มีผู้เชี่ยวชาญ องค์กรผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานของรัฐอื่น ๆ หรือองค์กรเอกชนทั้งในและต่างประเทศ ทำหน้าที่ในการประเมินเอกสารทางวิชาการ การตรวจวิเคราะห์ การตรวจสถานประกอบการ หรือการตรวจสอบ (มาตรา ๔ หมวด ๒/๑ มาตรา ๕๖/๑)	๖ ราย (๑๐๐ %)	-	<u>เหตุผล</u> -มีความรวดเร็ว สะดวกต่อผู้ประกอบการ และเป็นการพัฒนาประเทศ <u>ข้อเสนอแนะ</u> -ควรกำหนดระยะเวลาดำเนินการและค่าใช้จ่ายให้ชัดเจน แน่นอน - ควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานตามเป็นแบบเดียวกัน - ควรมีมาตรการควบคุมไม่ให้เกิดเป็นช่องทางเอื้อประโยชน์ให้บางกลุ่มได้ผลประโยชน์จากที่ต้องใช้บุคคลอื่นมาพิจารณาแทนหน่วยงาน
๕. เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขในการได้มาซึ่งผู้เชี่ยวชาญฯ ค่าขึ้นบัญชี และค่าใช้จ่ายในกระบวนการพิจารณาอนุญาตวัตถุอันตรายเป็นอำนาจของรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบโดยคำแนะนำของคณะกรรมการวัตถุอันตราย โดยค่าขึ้นบัญชีต้องไม่เกินอัตราค่าขึ้นบัญชีสูงสุด และค่าใช้จ่ายที่เก็บจากผู้ประกอบการต้องไม่เกินอัตราค่าใช้จ่ายสูงสุด ซึ่งอัตราค่าขึ้นบัญชี และอัตราค่าใช้จ่ายสูงสุดต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีจึงจะใช้บังคับได้ รวมทั้งบัญญัติให้อำนาจรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบโดยคำแนะนำของคณะกรรมการวัตถุอันตรายในการออกประกาศ ยกเว้นหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตาม (๑) ค่าขึ้นบัญชีตาม (๒) หรือค่าใช้จ่ายตาม (๓) ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ (มาตรา ๕๖/๒)	๔ ราย (๖๗ %)	๒ ราย (๓๓%)	<u>เห็นด้วย</u> เนื่องจากเพื่อพัฒนาประเทศ <u>ไม่เห็นด้วย</u> เนื่องจาก - ควรระบุค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน/ควรระบุผู้ที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย/ควรระบุเพดานค่าใช้จ่าย ระยะเวลาการดำเนินงานจนเสร็จควรรวดเร็วกว่าเดิม - เป็นการเพิ่มภาระให้ผู้ประกอบการ และจะมีมาตรการอย่างไรที่ทำให้มั่นใจในความเสมอภาคสำหรับผู้ประกอบการ

คำชี้แจง: ๑. กระบวนการพิจารณาวัตถุอันตราย เป็นวิธีการทางเลือกเพิ่มช่องทางอำนวยความสะดวกที่ผู้ประกอบการมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ซึ่งผู้ประกอบการสามารถเลือกดำเนินการวิธีการปกติได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม

๒. การระบุค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น จะมีการประกาศกำหนดเป็นอัตราสูงสุดที่ชัดเจนในกฎหมายลำดับรอง โดยจะมีการรับฟังความคิดเห็นอีกครั้งหนึ่ง

ประเด็นที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
๖. เพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ทำภารกิจในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบเก็บค่าขึ้นบัญชีและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๕๖/๒ และนำมาใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยไม่ต้องนำส่งคลัง (มาตรา ๕๖/๓)	๒ ราย (๓๓ %)	๓ ราย (๕๐ %)	<u>เห็นด้วย</u> เนื่องจาก สร้างความชัดเจนในการบริหารและจัดการรายได้แผ่นดิน <u>ไม่เห็นด้วย</u> เนื่องจาก -ควรระบุค่าตอบแทนบุคคลองค์กร หรือหน่วยงานให้ชัดเจน -จะเป็นการผลักภาระให้ผู้ประกอบการหรือไม่ และอัตราค่าบริการอาจเอาเปรียบผู้ประกอบการ และอาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มคนบางกลุ่ม -ไม่มีข้อมูลการหาเงินเข้าหน่วยงานราชการเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินการอย่างชัดเจน และจะมีมาตรการป้องกันปัญหาการดำเนินการที่เอื้อประโยชน์ให้บางกลุ่มอย่างไร
คำชี้แจง: ๑. หน่วยงานผู้รับผิดชอบเก็บค่าขึ้นบัญชีและค่าใช้จ่ายต่างๆ เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบวัตถุอันตรายนั้นๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมวิชาการเกษตร เป็นต้น หรือหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบข้างต้นให้ทำภารกิจดังกล่าว ๒. กระบวนการพิจารณาวัตถุอันตราย เป็นวิธีการทางเลือกเพิ่มช่องทางอำนวยความสะดวกที่ผู้ประกอบการมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ซึ่งผู้ประกอบการสามารถเลือกดำเนินการวิธีการปกติได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ๓. การรับและจ่ายเงินจะมีการประกาศหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขอย่างชัดเจนเป็นกฎหมายลำดับรอง โดยจะมีการรับฟังความคิดเห็นอีกครั้งหนึ่ง รวมทั้งต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังด้วย			
๗. เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับประกาศที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการรับเงินตามมาตรา ๕๖/๒ และการจ่ายเงินตามมาตรา ๕๖/๓ ซึ่งเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน (มาตรา ๕๖/๔)	๖ ราย (๑๐๐ %)	-	<u>เหตุผล</u> -เหมาะกับสถานการณ์ <u>ข้อเสนอแนะ</u> -ควรมีระเบียบปฏิบัติในการรับ-จ่ายที่ชัดเจน และตรวจสอบได้

ประเด็นที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
๘. เพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อกำหนดให้สามารถพิจารณาคำขอ หรือกระบวนการพิจารณาวัตถุอันตราย หรือกระบวนการให้ได้มาซึ่งผู้เชี่ยวชาญฯ ที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา หรือที่ได้ดำเนินการไปแล้วตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในข้อ ๔ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๗/๒๕๕๙ ได้ โดยไม่ต้องเริ่มใหม่ โดยให้ถือว่าเป็นคำขอหรือกระบวนการพิจารณาวัตถุอันตราย ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ (มาตรา ๕)	๖ ราย (๑๐๐%)	-	<u>เหตุผล</u> เพื่อการดำเนินการที่ต่อเนื่องและรวดเร็ว
๙. เพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อให้ประกาศกระทรวงสาธารณสุข และประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ที่ออกตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๗/๒๕๕๙ มีผลใช้บังคับได้ต่อไป และให้ถือเป็นกฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้การจัดทำประกาศมีเฉพาะที่จำเป็น (มาตรา ๖)	๖ ราย (๑๐๐%)	-	<u>เหตุผล</u> เพื่อการดำเนินการที่ต่อเนื่อง